Santhó István

l MMÉBÉvk

1914. 65. l

TELEFON 157—51.

tricsevits István

diszitő-festő ::

est VII. Hernád-utca 24. sz.

HUSZÁR A. Budapest,

(Mérleg-utcai oldal) Tele

a főváros legmegbi

Lakások, butorozott sz
nalra is.

Üzletek vétele

Állásközvetítő ingyen, mi

Bálint-utca 9. (Aréna- és Thököly-ut mellett.) **TELEFON**
ABITZ- ÉS MŰMÁRVÁNY-MUNKÁKAT. Ajánl mint különleg
NYEZETEKET.

k a cs. kir. szab. déli
ános osztályának iktató-
s-u. 19.) május 3-án
be. Bánatpénzül az ajánsut pénztáránál leteendő.
ü pályázati felmai számának
en hivatalosan

épitkezések Baürdőállomáson.)
vaspálya-társaság üzletlejtést hirdet a Balatonson létesitendő magasállitására, nevezetesen:
li épület, nyilt rakodóval
állitó bódé, utas árnyékképület, szivattyus kut,
gödör, valamint ugyanott
zi melléképület, vedres
pitésére. A költségvetés,
inta nevezett vaspályayafentartási osztályában
a tervek ugyanott be
ok a cs. kir. szab. déli
ános osztálya iktatóhivau. 19.) május 3-án
be. Bánatpénzül az ajánsut pénztáránál leteendő.
gü hivatalos kiek között talál-

épület épitése a
udvaron.) A máv.
irdet a Budapest-nyugoti
dő posta- és távirdarehajtására. A tervek a

földsz.) A bánatpénzről szóló letétjegy
lathoz nem csatolandó.

Budapest. (Felvételi épület é
Szob állomáson.) A máv. buda
parti üzletvezetősége a Szob állomás
tendő felvételi épület épitésére verse
lást hirdet. A tervek, költségvetés, ált
részletes feltételek nevezett üzletvezet
tési osztályában (VI., Teréz-körut 62.
a.), valamint a váci osztálymérnökségn
kinthetők. Ajánlat csak az összes
tehető. Az ajánlatokat a budapest-balp
vezetőséghez április 21-én déli
kell beadni. A 2500 kor. bánatpénz
üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál ápril
déli 12 óráig teendő le.

Budapest. (Lakatos és üvege
tási munka.) A székesfőváros IV.
járósága a területén fekvő és kezelése
székesfővárosi, valamint a bérelt épi
és egyéb helyiségekben 1909. május 1
december 31-éig terjedő időben e
lakatos és üveges javitási munkára, to
ezen munkához szükséges anyagok sz
versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatok á
30-án d. e. 10 óráig adandók be a
előljárósághoz (IV., ker., Váci-utca 62-
I. em.) A lakatos munkára 100 kor., a
munkára 50 kor. bánatpénzt a szék
központi pénztárában vagy az I—X. I
járóságok pénztárának valamelyikénél
tenni. Az ajánlatok április 30-án
ker. választmányi gyülésen lesznek f
Az árjegyzékek, valamint ajánlati minta
szabott dij lefizetése mellett a széke
gazdasági hivatalban (Központi váro
ajánlati lap pedig a IV. ker. előljáró

Santhó István

vaci műépítész

Emlitve

Trag Erd

1431

szabadkőmüves volt.

néz
Ka
már
linb
jan
tan
már
rése
ron
a n
ben
kai
„Zu
a S
Tap
Bán

erdőmérnök Sopronból (Bokor professzor), Münchenben folytatta az

latain és zártkörű vizsgáin „kitűnő" („sehr gut") minősítéssel szerepelt.

Dr. Schneider Jenő (1914, Szeghegy, Bács-Bodrog m., ág. ev.), jog- és államtudományi doktor, Szegedről (Surányi-Unger professzor). Magyarország gazdaságpolitikai helyzetével foglalkozott és korábbi ilyirányú tanulmányai kiegészítéseképen, Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait Németországgal és a délkeleteurópai államokkal tanulmányozta. A Magyar Külkereskedelmi Hivatal bécsi kirendeltségének munkájába való betekintése által gyakorlati ismeretekre is igyekezett szert tenni.

Dr. Szilvássy Árpád (1912, Szombathely, ref.) államvasúti fogalmazó Münchenben folytatott közgazdasági tanulmányokat különös tekintettel a közlekedéspolitikai problémákra.

Tuskó Ferenc (1913, Diósjenő, róm. kat.) segéderdőmérnök, Wirtschaftstag-ösztöndíjjal erdészeti tanulmányokat folytatott Németországban. Az eberswaldei erdészeti főiskolán és az erdészeti növénytenyésztéstani intézetben Schmidt professzor vezetése alatt dolgozott. Elsősorban erdőgazdasági örökléstani kérdésekkel foglalkozott. Felkereste a münchenbergi növénytenyésztéskutatási intézetet, a stuttgarti erdészeti kutatóintézetet, meglátogatta az eberswalde-környéki,

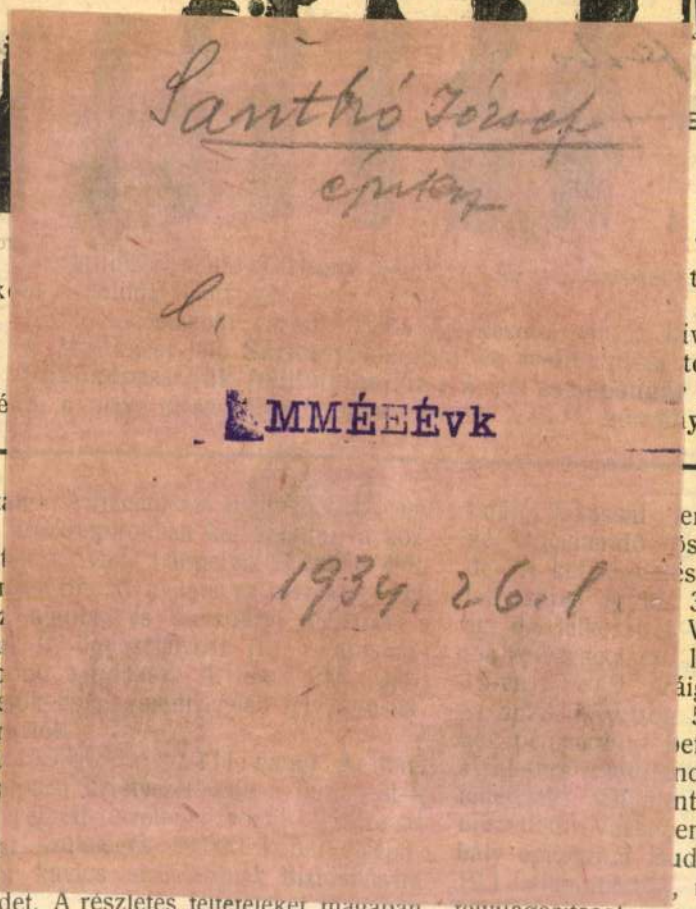

st hirdet. A részletes feltételeket magában szerződési ürpéldány és ajánlati minta lapest-balparti üzletvezetőség anyagbe- si csoportjában (Teréz-körut 62. II. 4.) tesen kapható. Az ajánlatok külön e zerkesztett ajánlati mintán és a szerződési teendők. A szállitás a máv. érvényben nyagok szállitására vonatkozó 122.291/96. alános a szerződés tervezetben foglalt feltételek és módozatok értelmében endő. Az általános anyagszállitási fel-

felvilágositások megs
tések között.)

Szigetvár. [Somogy
tés.) Szigetvár közs
det a községház épités
ves, elhelyező, kőfar
cserépfedő, bádogos,
lakatos, mázoló, üve
szobafestő, kárpitos
lat az összes munk
tokra külön-külön is

álint-utca 9. (... mellett.)
TZ- ÉS MŰMÁRVÁNY-MUNKÁKAT. Ajánl mint különlegessé
ZEZETEKET.

TÉGLAGYÁR-
ESTEN.
z-körut 22. sz.
90 millió drb.
k:
kolé- közfai-, vas-
chamotte-téglák ::
DISZTÉGLÁK —
t alakban.
S LEMEZEK. —
k stb. kövezéséhez.
övezésekről szóló
gel szolgálunk.

STADT
AP-készitők
műintézet
nich-utca 35. sz.
Készitünk modern és
stilszerü csillárokat
Izléses átalakitásokat.
Aranyozást, ezüstözést,
nikkelezést, oxidálást
s minden vas- és fém-
: tárgy szinezését. ::
Költségvetéssel kész-
séggel szolgálunk.
TELEFON 157—51.

KORNFELD ÁRMI
épület, diszmű bádogos és ércnyomó mühe
IRODA: KISPEST, BOCSKAI UTCA 5
Gyártelepekhez szükséges bádogosmunkákban specialista.
megbizások árfelemelés nélkül elfogadtatnak.

A Magyar Keramiai-Gyár Részv.-Társ. Buda
Iroda: VIII., József-körut 14. Telefon 52—
Keramit- és téglagyár: X., Óhegy. Telefon 53
Ajánlja Rost Ottó mérnök és a keramit feltal
nak személyes vezetése mellett gyártott KOC
JÁRDA és UDVAROK burkolására kitünően el
keramit köveit és keramit-lapja
közönséges fali, üreges, tartány-boltozó (raver
padlás, burkoló és sajtolt kémény-téglái
Kivánatra a keramit-burkolással járó munkál
elvállaltatnak.
Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmen

BURZA és RÁCZ
fényező és mázoló mesterek
BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 5. (a Börze palot
Elvállalnak minden e szakmába vágó munkát u. m. épül
kávéházak, szállodák, portál és mindennemü
rok festését és erezését, valamint mindennemü gazd
gépek fényezését a legmodernebb kivitelbe
legjutányosabb árban.

TELEFON 25—22. TELEFON
KRESSALEK BÉ
ÉPÜLETASZTALOS-MESTER
BUDAPEST,
VI., Szent László-utca 52. sz. (Saját

Santhó Károly †

rajzoló U. 831.

az igazságügyminisz-
terium tisztviselője,
a Kakas Márton és
Borsszem Jankó
élclapok karikatu-
ra rajzolója meghalt
Bpesten 1913. szept. 1(?)
hosszas betegség ülán

Egyetértés
1913. szept. 4.
(Halálozás.)

A zirci apát, a Ciszterci Rend s
rokonság nevében is mély fájdalommal jelenti,

MAROSI ARN

ciszterci rendi áldozópap, kiérd. gimnáz
a Fejérmegyei és Székesfehér

életének 66. évében a betegek szentségeinek á
kor az Úrban csendesen elhúnyt.

Santhó Miklós

GOETHE: *A bűnrészesek.* Ford. Bardócz Árpád. Santhó Miklós rajzaival. 1934. 79 l., 5 mell. f. (Bolti ára: 2 P.)

Pontértéke: 4.

ALAIN-FOURNIER: *Az ismeretlen birtok.* Ford. Lovass Gyula. Egy megható szerelem regénye, az Ismeretlen Birtok tündérvilágában. 1940. 164. l. vk. (Bolti ára: 4·80 P.)

Fölkeresésre érdemes ...
Lapisi, Kozári vadászházakhoz, Remeteréthez, Büdöskúthoz, a Kantavári
forrásho...
vésü Sze...
kőhöz, ...
A M...
ligeti ...
cseppkőa...
gömörm...
Hossza k...
Pisai fer...
Niagara, ...
kol torká...
zsegve, ...
A cs...
nem tud...
vastag ...
igazolják...
már emb...
Óh, ...
kezdené...

Santhó Miklós
festő

l. Trágor Ignác
Vác multja és
jelene. Vác,
1928. 143 l.

villamos vonatok, kötélpályák hordják a szenet a közelebbi állomásokra. A telepen óriási a sürgés-forgás. Itt az aknatorony hatalmas szállítógépei zakatolnak. Amott a szénelőkészítő művek válogatják, osztályozzák az aknaszenet. Aztán a széntörmelékeket feldolgozó brikettgyár berendezése és teljesítőképessége kelti föl bámulatunkat s ha látni akarjuk, hogy a szerte észlelt eleven életnek hol van a centruma, föl kell keresnünk a központi villamos áramfejlesztő helyiségét, hol 27 ezer lóerő összteljesítményű gőzturbinák termelik a villamos áramot, mely egyszersmind a környék városait is ellátja árammal.

A bányatelep megtekintése után keressük föl a város nyugat-keleti irányban húzódó Mecsek hegység szebb pontjait.

A Mecsek, az úgynevezett szigethegységek közé tartozik, mert minden oldalról átmenetnélküli dombokba, síkságokba simul. Más hegységekkel szorosabb kapcsolatban nincs. Az a vastag lőszlerakódás, mely környezi, azt igazolja, hogy valaha a szarmata, illetőleg pannontengerből szigetszerüleg emelkedett ki.

Eredete a földtörténet triasz és jura korszakába nyúlik vissza. Képletei tehát, mint a vöröshomokkő, triász-mészkő, keuper; valamint kitódulási kőzetei a trahit, riolit, bazalt, földi években számítva körülbelül 120—300 millió év előtt keletkeztek. Hossza 10—12 kilóméter. Széles-

dását, de maga a város úgy 1626-ban, mint 1664-ben, az ostromló török hordák áldozata lett.

A török szentgotthardi veresége után, Küprili Achmed nagyvezér 1666. aug. 6.-án Vasvárra vonult vissza és négy nappal később, Renninger Simon császári követtel a magyarság tudta és megkérdezése nélkül megkötötte azt a csúfos békét, mely nemcsak a magyar nemzet, hanem egész Európa fölháborodását és a Wesselényi-féle szabadságmozgalmat váltotta ki.

Mivel a magyar földet mindenkor kizsákmányolni, gyengíteni, végeredményében nemzeti önállóságától megfosztani akaró reakciós szellem szembeszökő megnyilatkozása ez a békekötés, érdemesnek tartjuk, hogy annak főbb pontjait itt közreadjuk:

1. Erdélyből a császári és török hadak kivonulnak.

2. Apaffit a szultán és a császár fejedelemnek elismeri. Erdély szabad fejedelmi választási joga érvényben marad. Rákóczi György és Kemény János fiai Erdélyre igényt nem tarthatnak.

3. Szatmár és Szabolcs megye a hajdúkerülettel együtt Leopold birtokában marad.

4. A török Érsekujvárt, Nógrádot, Nagyváradot megtartja. Erdélyben Székelyhidat le kell rombolni. Zerin várát újra építeni nem szabad.

Azt mondták az ment [illegible]
döntő csaták dúltak itt egykor? Talán valamelyik nemzeti nagyságunk
született, élt, v
kat találtak. De
lapítások valós
Baltavár f
nem élt embe
csodavilágába
térségein egés
a Szőlőhegy r
nyargott. A f
melyekről val
állatok nagy
rákövetkező g
1856-ban,
szőlőhegyen r
kerültek az
radványai is, r
tatások történ
Ez a lele

Panthó Miklós
festő"

P.
Tragor Vác mintészér.

38. P.

Santini

Térkép. T. 3813.

E lapnak felirata fölül balra hadi ékitményekkel, virágfüzérekkel és pálmákkal ékesitett keretben:

ROYAUME
DE HONGRIE,
PRINCIPOTÉ DE TRANSILVANIE
SCLAVONIE, CRTOATIE
et partie de la
PRINCIPAUTÉ DE VALAQUIE, de la
BULGARIE &c
Par le Sr ROBERT Geographe ordinaire du Roy
A VENISE
Par P. Santini.

Rm., mér. a rl. 49.4 : 55.6 cm.

99-92-10.

Santini, Paolo

Fentő 1443 és 1447 között a temesvári Anjou várnak az u. n. Vizikapu s a fölötte lévő torony kivételével, korábbi erődítmé-nyeit leromboltatta s a valamivel nagyobb Hunyadi várat épitette helyükre. A századok során teljesen elavult várat a törökoktól való 1716 iki vmiravivás után épitették ujjá.

Maggiorotti, Leone – Andrea Banfi, Florio: Le fortezze di Temesvár e di Lippa Róma, 1933.

Ism.
Gyalókay Jenő Századok 1934. 372. l.

VASÁRNAP **6** Kat. Virágvas. Prot. Cölesztin Ó-g. 24. Nb. 5. v.	N. k. 5 ó. 30 p. N. ny. 18 ó. 36 p.
HÉTFŐ **7** Kat. H. József Prot. Herman Ó-g. 25. Gy. B.-A.	
KEDD **8** Kat. Dénes pk Prot. Lidia Ó-g. 26. Gábor	
SZERDA **9** Kat. Konrád Prot. Erhardt Ó-g. 27. Matr.	Miskolcról telefon az avasi templom sürgős megvizsgálása 76.
SÜTÖRTÖK **10** Kat. Nagycsüt. Prot. Zsolt Ó-g. 28. István	
PÉNTEK **11** Kat. Nagypént. Prot. Nagypént. Ó-g. 29. Márk	
SZOMBAT **12** Kat. Nagysz. Prot. Gyula Ó-g. 30. János	Izr. 15. Passzah 1. n.

Santini da Duccio,

Paolo

firenzei épitett

I. Ulászló udvará-

ban.

erőd

Divald Magyarország

178. l.

1440-ben várakrólés hadi-
gépekről képekkel gazdagon
díszített könyvet írt a Király

Ó nagyvárad, mely a párizsi
Nemzeti könyvtárban van.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkia[illegible]
Bp, V., Rothermere
Telefon: 127-837.

SANTINI, Paolo, toscanai. Hunyadi János szolgálatában állott, mint hadi épitész; neki kell több kastélyt tulajdonitani, melyeket Hunyadi emelte tett. 1449-ben Colleoni-nak dedikálta "Tractatus Paulo Santini Ducensis /vagy Lucensis?/: De Re Militari et de machinis bellicic" c. müvét. Az értekezés javitott másolata Mariano Jacopo, másképpen Taccola tractatus-ának.

Maggiorotti, 439.

Santini Paolo

olasz épitész

1443–47

l.

Hadtört. Közl

1933. 319. l.

320. l.

321. l.

~~Vágszeredi népkvt VII. 288.~~

Santini da Puccio

Paolo

firenzei épitest

kind

Divald 1927

114.l

Santini di Duccio,
Paolo

l.

Flor Bp.

27. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Duccio, Paolo Santini de, olasz hadi mérnök, építész. Alighanem a toszkánai Docciából származott. 1440-ben I. Ulászló magyar király szolgálatában állott. Bizonyára magyarországi tartózkodása alatt írta a hadügyről és a hadi gépekről szóló, miniatureökkel díszített művét, amely Muntz szerint 1688-ban Girardinnak, Francziaország konstantinápolyi követének közvetítésével jutott a párisi nemzeti könyvtárba.

Beöthy Zsolt: A művészetek története. Új-kor. Budapest, 1912. III. 401. l. — *Berzeviczy Albert:* Beatrix királyné. Budapest, 1908. 278. l. — *Divald Kornél:* Budapest művészete a török hódoltság előtt. (Művészeti Könyvtár.) Budapest, é. n. 138. l.

Santini di Duccio,

Paolo

olan hadi épitein

Dubrovčanin Blaž, l. Daržić Blaž életrajzában.

Dubrovčanin, l. még *Raguzai.*

Duccio, Paolo da
Santini
fiscurei épitest

lásd
Santini da
Duccio, Paulo
alatt is.

számítások után szabad foglalkozni. *Brunovszky* J. Pál utal a Gazdák Biztosító Szövetkezetének analog esetére, mely szövetkezet, noha 6000 taggal bír, mégis a legnagyobb nehézségekkel küzd. A maga részéről határozottan azt javasolja, hogy az Egyesület e kérdéssel egyáltalán ne foglalkozzék. Ugyane véleményt nyílvánítja *Nagy* Dezső is; az indítvány fölött egyszerűen napirendre kell térni. Ha a tagok maguk között ily intézetet tényleg akarnak alapítani, ám csináljanak, de ehhez a közgyűlésnek egyelőre még semmi köze sincsen.

Scholtz Gyula, *Lamm* Dezső dr. és a *főtitkár* ismételt hozzászólása után az *elnök* kimondja, hogy a választmány a közgyűlésnek azt fogja javasolni, hogy az indítványok fölött térjen a napirendre, megjegyezvén, hogy az azokkal való további foglalkozás teljesen a tagok elhatározására van bízva.

10. Az *igazgató* a megjelenésben halasztathatatlan fontosságú ügyek miatt akadályozva lévén, helyette a *főtitkár* ismerteti a folyó évi költségelőirányzatot, melyet 90.072 K bevételi és kiadási összetétellel elfogadásra ajánl. A mult évi pénzügyi kezelés eredményeként 278·19 K bevételi többlet és 852·08 K kevesebb kiadás, összesen tehát az előirányzathoz képest 1130·27 K jövedelmi többlet mutatkozott. Bejelenti továbbá, hogy lapjaink terjedelme folyton és annyira növekszik, hogy a szerkesztés technikai részében való segédkezés végett külön szakerő alkalmazása vált szükségessé, mely szakerő tiszteletdíja a Szemlerovat vezetői által eddig élvezett tiszteletdíj megszűntetése révén lenne fedezhető. A Szemlerovat hat

yenérték	14850	—	14850	—	16000	—
... ...	2000	—	1907	66	1500	—

Santini, Paolo

duccioi építész XV. sz

lásd

Magg 14. l. 17. l.
18. l.

Hunyadi János szolgalatában -

Solymosi vár -
kastély

Részvétele a vajdahunyadi vár -
építésében

Temesvári építkezések

„Alagútszalagos rendszerrel épülő lakóépületek" tervpályázata, 1978.

Magyar Építőművészet 1979/1

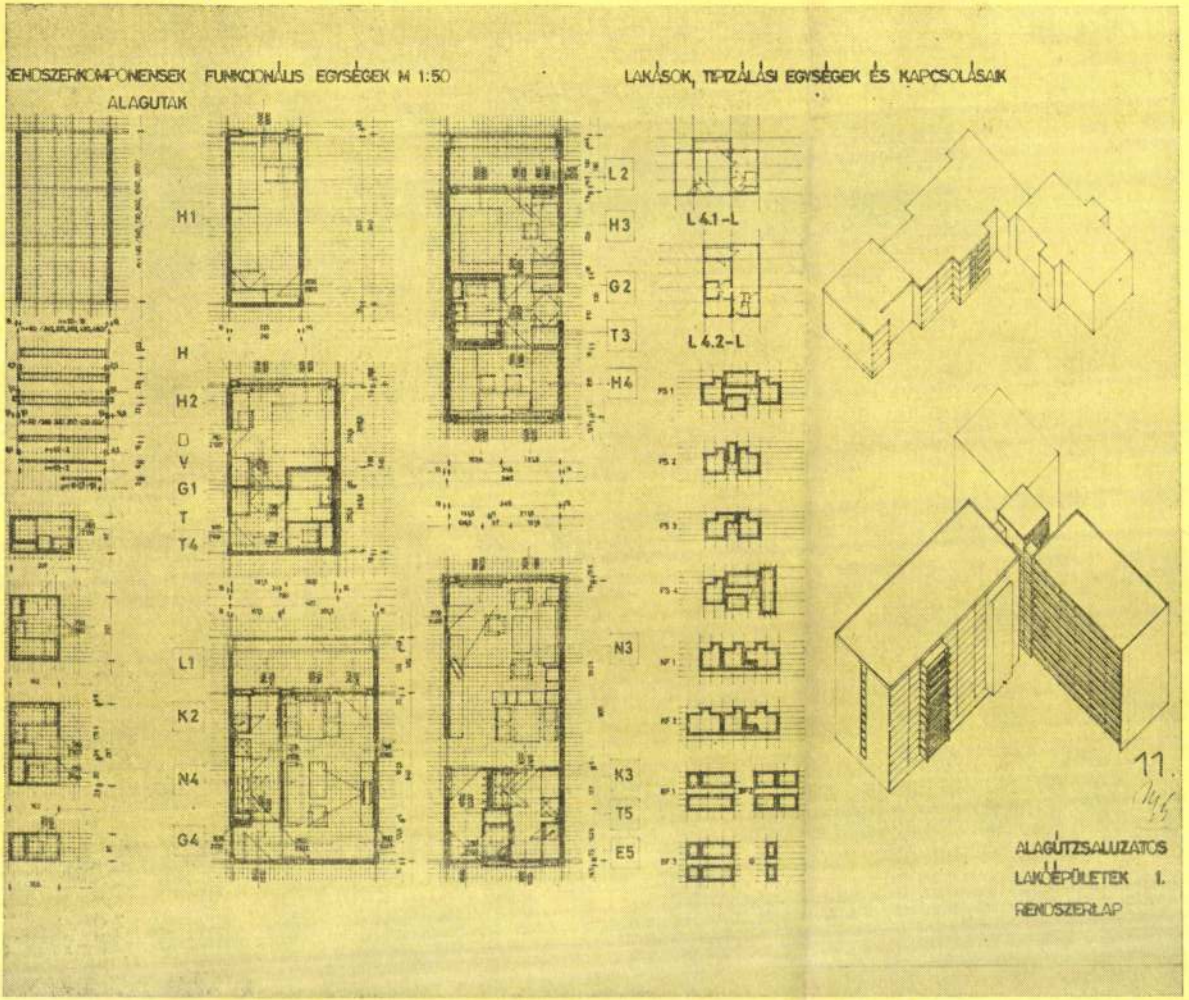

Rangsorolás nélkül 60 000 Ft-tal díjazott 11. számú pályamű szerzői:

Santl János
Szakács Erzsébet
Bán Gyula
Lazur Barna

„A pályamű 2,4—3,6 m alagút méretet alkalmaz, a lakásféleségek teljes választékát mutatja be.

Előremutató lakáspolitikai elvek figyelembevételével szervezik a tervezők az alaprajzokat, a 4 fh-es és ennél nagyobb lakásokban fekhelymentes nappalit adnak, melynek használata azonban több változatnál nem kielégítő, bútorozása kedvezőtlen.

A nappali és háló funkciókat nem választják következetesen szét, néhány lakástípusnál a hálók egy része messze van a fürdőhelyiségektől. A konyha és étkeztetés kapcsolatát általában jól oldják meg.

Javaslatot tesznek — a villamosüzemű konyha esetén — a nappali és konyha közös légterű kialakítására, de van példája az étkező konyhára, illetve „átadó ablak" beiktatásával a konyha-nappali (ajtós leválasztás esetén is) funkcionális kapcsolatára.

Az épületek homlokzati megjelenése paneles karakterű.

Kegészítő szerkezeteiben korrekt megoldásokat ajánl a terv.

A lakások gazdasági mutatói átlagosak."

SANTL JÁNOS

Rangsorolás nélkül 40 000 Ft-tal díjazott 9. számú pályamű szerzői:

Fésüs István
Boruzs Bernát
Szente Gábor
Murányi Ernő
Mártha László

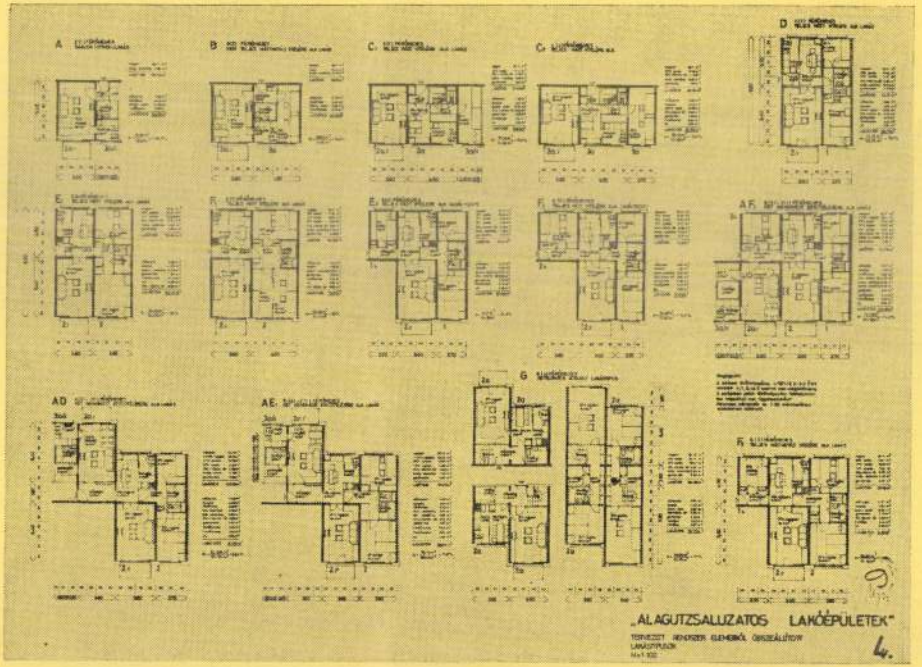

Rangsorolás nélkül 40 000 Ft-tal díjazott 16. számú pályamű szerzői:

Dr. Martonné Jutas Ágnes
Lengyel Péter
Balázsovics Árpád

Techn. tervező:

Bajkó Béla

Szakkonzulens:

Pintér Győző

Munkatársak:

Szegner László
Péterhidy Olga

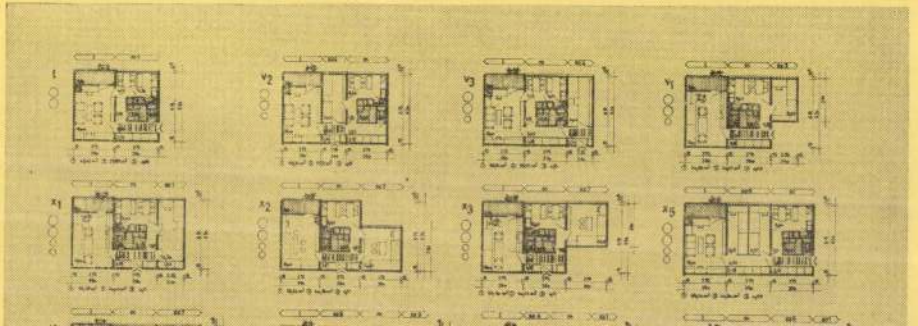

4323. Lucas van (

A mester sz. Leydenben 1494-be

Salamon bálványimádása

Hegyes vidék előterében s
niták bálványa előtt, a mely oltá
pajzsra támaszkodó és állati ko
fejdíszszel, jobbrafordultan térdel
kozó Salamon, ki fehér turbánt,
egyenes kardot visel. Mögötte f
mutat Molochra. Közelében joga
tett piros kalap tűnik szemünkb
számos világi és katonai méltósá
és több dárdát vagy alabárdot
el. A háttérben jobbról czímer
templom és néhány ház bontako
felhőzött. Jelzése jobbról az erl
egy úr és hölgy ül:

Fa, méretei 54·4 : 45·2 cm. —
3000 K. — Néhai gróf Pálffy Jáno
ber 14-én (1429–908). — Az átv
gyására vonatkozó adatokat lásd
jelentetett 1913 márczius 16-án (

Kifüggesztésére vonatkozó ad
ban. 1913 : 68. *Lucas Huyghensz*
bálványimádása.

Jegyzet. Az e festményre vona

a) a törzsleltárban (1328–9
gemälde: Christi Anbetung. Im sc
stäben (Neues Schlafzimmer);

b) a leltári kivonatban (5
Lucas van Leyden: Christi Anbetu
Rahmen, mit Goldstäben. 54·5 hoc

c) a hagyományi jegyzékben
van Leyden: Szent Katalin védi a

d) az átvételi okmányban (21
Leyden: Szent Katalin védi a kereszt

Hagy. 1912
Pálffy

Santoro, nápolyi ötvös

Mátyás udvarában

Óvary I. 585.

B I Firenze 199. l.

Szantrucek Jenő festő

Szantrucek Jenő festő
1903. aug. 24-én Münchenben mule-
tett mint egy ott dolgozó cseh üveg-
festő fia. – (ő magyar állampolg.)
Ugyanis népisk. után Iparművésze-
tin ötvösséget tanult s ig keres
te meg kenyeret is. 1924-ben ke-
rült Magyarországra ahol Fényes
Adolf tanítványa lett. Nyáron
Magyarányán dolgozott, majd 1925-
ben Vassary tanítványa lett a
Képzőműv. Főiskolán. – Tagja volt
az „Une"-nak és „Kut"-nak. –
A nemzeti Salonban mutatta be
Magyarányán festett képeit majd
a Műcsarnokban, Genovában, Tünne-
ban, Velencében nemzetközi
kiállításokon szerepelt. Bécsben
(1928-ban) rendezett representa-
tív kiállításon (magyar) is rész
vett. – 1929-ben több hónapos
párisi tanulmányút után Párisban
a Comedie Champs Elysée-
ben rendezett önálló kiállítást,
mely nek grafikai anyagát Mün-
chenben a Galerie Heinemann-
ban mutatta be. – Bpesten
1930-ban az Ernst Múzeumban
volt első kollektív kiállítása,

Műveiből Petrovics Elek a Kép-
mű v. igazg.-ja megvásárolta
a Donélani kiritőben c. képét.
1931-ben több mint felével töl-
tött Párisban, majd karatérve
minden harai és külföldi rep-
rezentatív kiállításon (mint
Mnc, ill. Kut-tag) rést vett.
1935-től főként mint igazmű-
tartotta fenn magát, 1943-44-ben
Athénben mint festő és rajz-
tanár működött. – Utolsó kol-
lektív grafikai kiállítása a
Képzőmű v. Szabadnevezetében
volt 1948-ban.
Művéni munkáját csak bátyja
támogatásával tudta folytatni,
de minden pillanatát ennek
akarta szentelni. Ez év áprilisá-
ban Sztalinvárosban folyta-
tott tanulmányokat, vázlato-
kat kénitett az épülő Sztalin-
városról. – Itt érte munka
közben az a túlos lábtörés-
sel járó baleset, mely most
művéni terveiben meggá-
tolta. Műtét előtt áll, ami
talán idővel újra munkaké-
pessé teheti.

„Biszkájai öböl" c. képe a tenger mellett készült. Mint egy emberi testnek, úgy a természetnek is van bizonyos „anatómiája" és azt a művész képeiben megtaláltam. Éreztem a napégette sziklák izzását, az élő tenger hömpölygését.

Érdekesek a francia halászéletet megelevenítő képei.

„Afrikai táj": színeivel visszaadja az egzótikus vidék minden varázsát, pompás meleg hangulatát.

Ősszel olyan kollekcióval akar nyilvánosság elé lépni, amelynek nagyrésze aktokból és egzotikus képekből áll.

Kíváncsian várjuk a művész további munkáit, mert minden képe gazdag ígéretet tartalmaz.

Szantrucek Jenő: „Tunisi vásár"

Az ERNST múzeum csoportkiállítása

Öt festő és egy iparművész vesz részt az első idei csoportkiállításon.

Rónay Kázmér dekorativ hatásokra törekvő festő. Legsikerültebb munkái a plakátszerűen megoldott kompozicióí. (*„Consummatumest"*) c. képét bemutatjuk.

Jobbágyi Gaiger Miklós képei értékes vázlatok. Több, mint egy évtizede indult el pályáján, azóta igen nagy változáson ment át. Ma már nem fektet olyan nagy sulyt a részletekre. Pasztelképei a legsikerültebbek.

Kákay Szabó György képei főleg technikai kivitelük miatt érdekesek. Leegyszerűsített eszközökkel megoldott képei közül legjobb, legsikerültebb az „Üdvözlégy Mária" c. munkája.

Kotász Károly külön, sajátos festői eljárással dolgozik. Sokat járt külföldön, ahol dús sikerekben volt része. Örökös nyugtalanságban vibráló színfoltokkal festett képei érdekesek, tehetségesek.

Kern Andorral már több ízben foglalkoztunk. Elmélyedő festő, aki nemcsak technikailag, nemcsak a megoldásokban keresi az újat, hanem a témáiban is. Nekünk főleg ezért tetszik.

Vásárhelyi Győző tehetséges reklám-művész.

RÓNAY KÁZMÉR: „Consummatum est".

Minden művészi alkotása: önvallomás. Azon festők közé tartozik, akik a természet ezer formájában festik meg önarcképüket. Nem érez közösséget semmiféle irányzattal.

Művészete izig-vérig magyar. Minden képe belső hangulatból fakad, szinte az imaginárius ételéshez keresi a téma külső formáját.

Művészetében nem érzelgős, a realista művész mélységekbe ható szemével látja meg a dolgokat.

Portréin sem elégszik meg grafikai felkészültségével. Kiemeli az arc karakterét, de a fő hangsulyt mindig a lelkiségre helyezi.

Itt az ősz

Onnan tudom, mert kezdik beszedni a kávéházi kerteket. No meg az első nátháról.

Az ősznek is megvan a maga különleges hangulata. Ezt itt a kőrengetegben nem a zizegő lehullott falevelek, nem a jobban egymáshoz simuló sétálók keltik, hanem az új felöltők, kalapok, cipők. Uj színfoltok az uccán. Ez a hangulat azonban kesernyés.

Évezredek óta. Eddig minden tiltakozás ellenére minden ötven esztendőre esett egy.

Na kérem!

Ha akad író, vagy akadnak írók, akik a háború megakadályozásához tudnak zseniálisn hozzászólni: senki sem meri bántani őket.

Mert kérem:

mi belátjuk, hagy a cigaretta veszedelmes, hogy a nicotin ártalmas, hogy undok, útálatos, hogy pénzbe kerül. Belátjuk! Nem kell agitálni. Csak méltóztassék hathatós szert ajánlani, hogy leszokjunk róla.

Én tudnék egyet. Ne tessék nevetni. *Minél kevesebb olyan giccset írni, amelyben az emberek ordítoznak egymásra.* Bármilyen jó *üzlet* is a betiltás! Nem bicskát rántatni papiros figurákkal, nem lövöldöztetni emberekkel, akik élni szeretnének — és nem meghalni.

Hirdetni az embert: embernek!

Rászoknának!

És leszoknának: a bajonettről.

*
**

2. Gazdasági okok:

Egész télen sajtójeggyel jártam a főpróbákra. Két jegyet sohasem sikerült kipanamáznom és így a feleségem épen a gazdasági okok miatt nem igen látta a mult szezón darabjait. A tél közepén egy élvezetes főpróbán voltam. Egy amerikai írónak „*Ügyvéd*" c. darabját mutatták be. Borzasztó sok pénz az, négy pengő. De másnapra vettem jegyet a feleségemnek. Spendiroztam. Nagyon jó volt a darab.

Megnézte. Ő is lelkesedett.

Az anyámnak négy pengő annyi, mint nekem nyolc.

Ő is megnézte.

Maradok kiváló tisztelettel

Folkmann Ferenc.

Szantrucek Jenő

Rákoshegy távolsága nem akadályozott meg, hogy fel ne keressem a művészt.

A hosszas külföldi tartózkodásából hazatért művész nagyszerűen választotta meg letelepedésének helyét, mert a csendes, hangulatos Rákoshegy minden szempontból alkalmas az alkotásra.

Most „Farsangi készülődés" című képén dolgozik. Erős vonalú, merész megoldású kép. Több aktképet mutat, majd párisi témákat. Kedvenc témája a Szajna.

Egy egész kiállításra való grafikai anyagot tesz elém. Vázlatok, melyek legtöbbje Párisban, a gyarmati kiállításon készültek.

Szantrucek Jenő „Farsangi készülődés c. képe előtt.

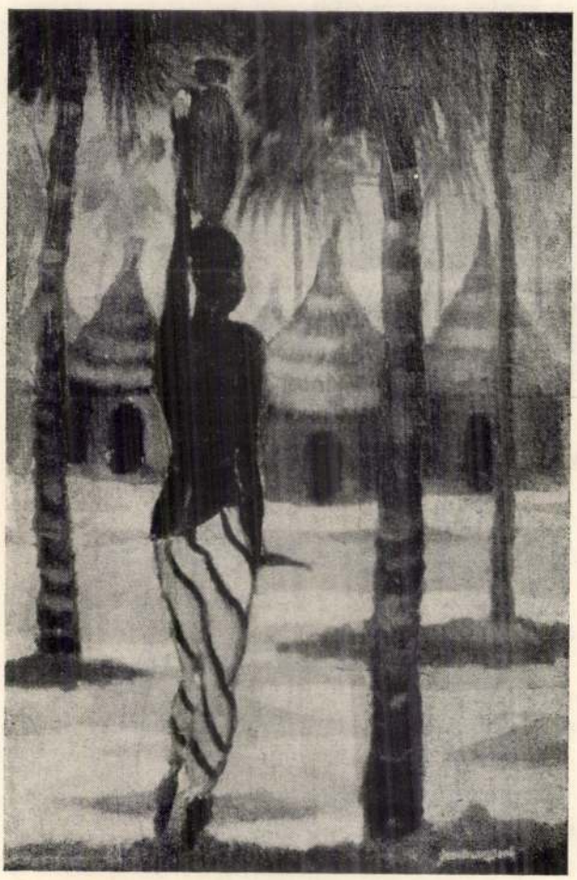

Szantrucek Jenő: „Vízhordó nő".

Ezekből többet már feldolgozott. Hangulatos meleg színek, visszaadva Afrika forróságát.

Tájképei stilizált formák, újszerű meglátások. Érdekesen csap át a meseszerűségből a legreálisztikusabb gondolatokba.

Elismeréssel kell adózni sokoldalúságának.

Skiccei után olajképei közé vezet.

Művészet
1933. 14-15. sz.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1972 FEB 15

Santruck "Jenő festő"

Kiállítások a múzeumban

1021

A múzeum római kori bemutatója az Intercisa Kiállítás a hónap végén bezár. Az állandó kiállítást több mint ötezren tekintették meg az elmúlt években. Március elején újkori kiállítás nyílik *Santruck Jenő* festő műveiből. A tárlat anyagát az elhalt festő özvegye ajánlotta fel a múzeumnak, amelyet a Nemzeti Galériával közösen rendez. Santruck Jenő hagyatéki kiállítása várostörténeti szempontból jelentős, ugyanis a festő az ötvenes évek elején sok dokumentum jellegű vázlatot, festményt készített az épülő vasműről és a városról.

A múzeum ez évi tervei közt szerepel — a múzeum saját anyagának felhasználásával — egy őskori kiállítás megrendezése. Először rendeznek Dunaújvárosban numizmatikai bemutatót. A múzeum gazdag érem- és pénzgyűjteménnyel rendelkezik, s ezenkívül a kiállításon a város éremgyűjtőinek anyagát is bemutatják.

Pánczél Barna

Baracs TSZ SK—DKSI II. 32:26 (15:14).

G.: Kegyes 11, ill. Gaál J. 6.

II. Szakközépiskola—DKSI III. 43:14 (21:11).

G.: Pók 8, Katona 7, ill. Nagy P., Nagy T. és Kovácsi 4—4.

Pénteken: I
Vasárnap: I

Pénteken délután tartotta a D. Kohász labdarúgó szakosztály az év első játékosértekezletét. A szakosztály vezetői közül Kornis István szakosztályvezető, Mihály József intéző, Németh

is Gyopáros tartják felk
tudásunk szerint, örömmel
e munka feltételeit.

A csapat további muni
kíséri, szurkolunk terveik v
szakerüljenek a legjobbak k
munkához a tavaszi forduló
mélyzete sok sikert kíván.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Santruck Jenő

1972 FEB

◆ A múzeum több éve nyitva tartó Intercisa kiállítása már csak ebben a hónapban tekinthető meg. Március elején a római kori kiállítás helyén ókori, várostörténeti bemutató foglalja el. Az ötvenes évek elején készült korabeli alkotásokat mutatnak be a múzeumban, amelyeket Santruck Jenő készített. A hagyatéki kiállítás megrendezését, az elhalt festő özvegye ajánlotta fel a múzeumnak. A tárlatot a dunaújvárosi múzeum a Nemzeti Galériával közösen rendezi.

olimpia. 10.05: Családi ház. Bárdy Zoltán hangjátéka (Ism.) 10.43: Lemezmúzeum (Ism.) 11.13: Új lemezeinkből. (Ism.) 12.30: Melódiakoktél. 14.04: Farkas Ferenc: Fuvola—zongora szonatina. 14.15: Földes György írása. 14.25: Új Zenei Újság. 15.05: Kis magyar néprajz. Szerkeszti: Ortutay Gyula. 15.10: Csak fiataloknak! Komjáthy György tánczenemű-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-286, 188-307

Santrucek

1962 NOV 15

NÉPSZAVA

1962

Színes üvegek, színes évek

A szűk udvarban, szárnyas ajtó felkörében színes üvegdarabokból összeállított cégtábla őrzi a régi műhely emlékét. Ma szövetkezet. Benn hosszú, keretes faasztalokon mennyezetig érő polcokon vázlatok, tervek, színes ablakok, figurák rajza és kész művek. A hatvan éve szolgáló kemence mellett vibrál a levegő. Erős fényű lámpa mellett finom ecsettel, aprólékosan rajzolják ki a mintát a gyakorlott kezek.

Hányszor megcsodáltuk az Országház, a műemlékek, templomok napfényben szikrázó, színes ablakait! Hogyan lesz a tervből valóság — egy táblaüvegből művészi, színes ablak?

— Az alap a terv. Először kis vázlat készül — mondja Tatár Miksa üzemvezető —, s ha jó, felnagyítjuk a kívánt méretre. Aztán feldaraboljuk — igaz, hogy csak ceruzával. Az üveget aztán milliméteres pontossággal vágjuk ki a rajz szerint. A festés következik: a »nézőoldalra« kerül a kontúr, a plasztika, a hátsóra a színezés. Oxidfestéket használunk, égetés előtt még fakó a máz, de a kemencéből kikerülve, két-háromszori izzítás után a fényt átszűrve, életre kelnek a halott színek. Végül az üvegdarabok a munkaasztalra jutnak, ólompánt simul közéjük, a »moziakrészekből« két-három hónap munkája nyomán összeáll a mű.

— Az országban ez az egy szövetkezeti üvegfestő műhely van. A mesterek munkái díszítik a Hadtörténeti Múzeum lépcsőházát, a templomablakokat, a »Százéves« éttermet, a Gellért Szálló bárját. Külföldi rendelésre átvilágítható bárszekrényhátlapot terveznek, pergamenre festve, üvegre ragasztva. Az Állami Biztosító rendelésére fluorsavval maratott ablakokat készítenek.

— Régi mesterség a miénk, apáról fiúra száll. Santrucek bácsi a legidősebb munkás, ötven éve dolgozik a szakmában. Inasévei alatt bejárta fél Európát, megfordult falvakban s fővárosokban egyaránt. Tíz éve szövetkezeti tag, hamarosan nyugdíjas lesz.

— Élete: színes üvegek közt színes évek... (bakos)

émái. Bizonyság erre az lmúlt években egymás tán bemutatott színdarabok és elkészült filmek. ajnos, eddig nemigen sierült a valóságszerűen egragadott jelenségek eltárásán túl a hiteles művészi választ is kimonani. Most, ez alkalomal, új magyar filmünkek sem sikerült. Őszinén meg kell ezt mondaunk, azzal a felelősségeljes tisztelettel, amellyel z igényes vállalkozásnak artozunk.

Ami a film jó értelemen vett látványosságra való törekvését illeti, a endező szándéka egynémely esetben keresettségbe fullad. Így tartalmilag rőszakoltnak éreztük az zemi környezetben rendezett »szocialista« revüépet, önmagában zárt ompozíciója ellenére is. zzel szemben jól hatott

ban a tehetsége lányok: *Polony Torday Teri, H* és *Béres Ilona* tetszettek nagyon. *Mécs Károly* pózta an, kifejező játéka rokonszenves volt. A többiek — *Páger Antal, Kálmán György, Komlós Juci* és *Bodrogi Gyula* — tehetségüknek megfelelően találták fel magukat többékevésbé kidolgozott szerepeikben. Kellemes volt *Fényes Szabolcs* zenéje, s általában tetszettek *Vagyóczki Tibor* helyenként ötletes képsorai.

Szombathelyi Ervin

Malachias csodája

A Malachias csodája című filmet kis túlzással a filmszatíra-készítés csodájának is mondhatjuk. Legalábbis csodálatra méltó az a harcias bátortobaságot, nemcsak a célés tartásnélküli emberi magatartásokat, nemcsak magát a vallást és az egyházat, a nagytőke és szolgálatában álló propaganda összefüggéseit célozták meg a szatíra fegyverével, hanem felvillantották a pusztulástól, a háborútól való félelemnek apokaliptikus képeit. Szellemes iróniával éppen az egyik nagytőkéssel mondatják ki azt, hogy nem az a csoda, hogy lokálok maguktól emelkedtek a levegőbe, hanem az a döbbenetes, hogy maga az emberiség készül atombombáival házakat kimozdítani a helyükből.

Ettől a — bár részeg lázálomban vízionálva — kimondott igazságtól ösz-

NÉPSZAVA

iránt, hogy elfogadja-e a felaján-
rítést?

88. czikkely.

n határidő eltelik anélkül, hogy a
aziránt nyilatkozott volna, hogy
ott kártérítést elfogadja-e, a prefek-
nak megállapítására szakértőt küld ki.
vizsgálat megtörténte után a pre-
ak alapján elrendeli az összeg ki-
tulajdonos javára, vagy annak el-
a letétek és kölcsönök pénztárába
lmazást ad a telek elfoglalására.
értői becslés ellen az 1865. évi jú-
i 2359. sz. törvény 51. §-ában meg-
formák szerint meg van engedve a
s a birósági hatósághoz.

89. czikkely.

ásatásnak az elfoglalás tartamára
tott határidőn túl tartania kell, a
a felügyelő megkeresésére, annak
át engedélyezi, elrendelvén egy to-
térítésnek lefizetését illetve letétbe

amelyet az összes jelenlévők aláírnak.

Szantrucsek Jenő

(régi Műcsarnok) - Szantrucsek Jenő járt utakon haladva a modern festészet eredményeit egyesítve, izléssel, a művészet színvonalán fejezi ki benyomásait, hangulatait. Ennek bizonyságai kétarajzai (párisi és bretagnei tájak), hamvas színharmóniás pasztellje (Görög halászok, Athéni városrészlet), vízfestményei (Afrikai vár) és élénkebb színezésű temperái (Zuav, Kikötőrészlet). Arctanulmányai közül a Nubiai nő és a Görög cigánylány emelkedik ki. t. e.

Kiállítások.
Hétap. 1948. okt. 22.

fizetni tartozik, a felügyelő hivatalosan felszólítja a pénzügyigazgatóságot arra, hogy az adóhivatal útján az összeg behajtásáról gondoskodjék, megjelölve evégett a fizetendő összeget.

Ebben az esetben a dolgok felosztására és a jegyzőkönyv felvételére csak akkor kerül a sor, ha a tulajdonos bemutatja a történt fizetésről szóló nyugtát. A jegyzőkönyvben említés teendő a történt fizetésről.

Ha ellenben a tulajdonosnak a dolog ellenértéke fejében jár valami, a minisztérium a felosztási jegyzőkönyv a felügyelő által fölterjesztett másolata alapján intézkedik a kiutalványozásról.

97. czikkely.

Ha a tulajdonos az elfoglalás kártérítése helyett a kiásott dolgok egészét vagy részét kívánja és a minisztérium, a felügyelő véleménye alapján kívánalmát teljesíteni hajlandó, erről a fentemlített jegyzőkönyvben említés teendő. A jegyzőkönyvben megjelölendők az átadás körül megállapítandó összes feltételek, következményeire nézve helyettesi donosnak küldendő értesítést.

99. czikkely.

Jelen rész intézkedései azon ása vonatkoznak, amelyekre jogi szemé magánosok nyertek engedélyt, ak tásokat megkezdték volt, midőn törvény 17. §-ának negyedik bekez telmében a jogi személyek vagy sok helyébe lép.

Az engedély visszavonása előtt dolgok félre teendők és a felosztá számítandók fel, a magánásatásokra pított módozatok szerint.

[1] Lásd a 129. czikkely jegyzetét.

[2] A 17. §. negyedik bekezdése így h «A kormány az engedélyt akkor i hatja, ha nevezett jogi személyt vagy r ásatás kezdeményezésében vagy folytatás tesíteni akarja. Ebben az esetben a ásatások költségei visszatérítendők, a visszavonásakor már fölfedezett dolgo

Szantrucsek Jenő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: Népszava
Megjelent: 1946 OKT. 20

Két kiállítás

Komoly figyelmet érdemelnek azok a grafikák, amelyeket *Szantrucsek Jenő* állított ki a *Képzőművészek Szabad Szakszervezetének* (VI., Andrássy út 69.) földszinti termében. *A párizsi, bretagnei, görögországi és más tájakról való grafikai művek az alkotókedve és ereje teljében levő művészt mutatják.* Úgy érezzük: kár volt nem kiállítani egyidejűleg néhány festményt is, hiszen a grafikák jelentős része kifejezetten festői valőröket tár elénk. Míg vannak festők, akik olajképeiken is elsősorban grafikusi képességeikről tesznek tanuságot, Szantrucsek Jenőnél éppen fordított esettel találkozhatunk. *Ő a grafikai alkotásokon is erősen érvényesíti festői kvalitásait.* Nem annyira vonalakkal, mint árnyalatokkal ér el hatást... Ismételjük: ez a kiállítás határozottan kiemelkedik a mai szezónunk elején jelentkező *kiállítás-inflációból.*

ktatásügyi miniszternek jelen kelet
zámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy Schulek János .
. . . . . .
. I. Horthy Miklós-ut 86. . . . . :/
. . . . . történt hivatalos
ilt utiköltségeiről és napidijairól
em által érvényesitett utiszámlája
zaz Tizenhárom . . . . . P
számu kiadási csekkszámla terhére
30. évi szeptember hó 6

Szantrucsek Jenő

festő

Érdekes és nagy művészi értékű bíró kiállításon mutatja be grafikai termékeit *Szantrucsek* Jenő, ez a hosszú külföldi tartózkodásából nemrégen hazatért kitűnő festőművész, akinek párisi, bretagnei és görög tájképei, portréi különleges figyelmet érdemelnek. Krétarajzait a könnyű arisztikus megoldás, aquarelljeit a hangulat mindég találó megrögzítése, exotikus portréit pedig az igazi arcképfestői készség jellemzik. Az értékes képsorozatot most állították ki a Képzőművészek Szabad Szakszervezetének (IV., Andrássy-út 69.) földszinti kiállító termeiben.

Magyar Nemzet

1948. okt. 22.

Dr. Grandpierre Emilné szül. **Krassowsz**
gyermekei, a maguk és az egész rokonság nevébe
férje, drága édesapjuk illetve rokonuk

dr. Grandp

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Levélkép,		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Szantrucsek Jenő

koll. kiall

a M. Képzőművé-
szek Szabadszerve-
zetében

1948. okt.

2000 febr. 22. 29 l.

NÉPSZABADSÁG BU

Remény és félelem

A tb tulajdonában álló lakásokat év végéig el k

Folytatás a 27. oldalról

Az OEP és a tb-államtitkárság sajtóosztálya lapunk érdeklődését egyaránt elhárította, mondván: a privatizációs szervezet az illetékes ebben az ügyben. Az ÁPV Rt. az értékesítési stratégiára és a lakók jogállására vonatkozó, írásban feltett kérdéseinket egy hét gondolkodási idő után egy mondattal intézte el: „a pályázat előtt nem tudunk válaszolni, nem kívánjuk orientálni az esetleges érdeklődők ajánlatát, hiszen a tb-vel kötött megállapodás alapján ebben az esetben a bevétel maximalizálása a célunk." Ebből az olvasható ki, hogy nem a bent lakóknak akarják felajánlani megvételre a lakásokat.

Más forrásból úgy értesültünk: az OEP szerint a lakókat megilleti az elővásárlási jog. Nem mindegy azonban, hogy milyen értéken, hiszen a bérlők zöme nyugdíjas. A környéken a hasonló állapotú lakóingatlanok négyzetmétere ma száztíz-százhúszezer forint körül van, ám egy külső befektető szemében jelentős értékcsökkentő tényező, hogy a ház lakott.

– Teljesen ki vagyunk szolgáltatva – kommentálja a helyzetüket *özv. Székely Gyuláné,* aki 1965 óta él a József utcai ház egyik földszinti lakásában, és tíz évig a házmesteri feladatokat is ellátta. – Attól félünk, hogy egyben adják el a fejünk fölül a tetőt, aztán az új tulajdonos az egekbe emeli a lakbért, csakhogy kiszekáljon innen bennünket.

A József utca és a József körút sarkán találkozó két épület látszólag jól karban tartott, a belső udvar tatarozása is legfeljebb pár éve történhetett.

– Rongyos farmeron aranycipzár – minősíti a felújítást egy legyintéssel a volt házmester. Alig győzi sorolni a Magyar Rokkant és Nyugdíj Egylet által a századelőn építtetett épület gyenge pontjait: – Valaha itt mocsár volt, de nem víztelenítették az alapokat. Olyan salétromos a fal, hogy nemcsak a tapétát, hanem még az olajlábazatot is levetette, az elrothadt parkettám beszakadt, az ajtóm deformálódott. Kívül meg repedeznek a falak – vezet körbe az udvaron –, mert legutóbb a két réteg cementre két réteg vízelvezető műanyag vakolatot húztak, emiatt nem szellőzik. Szinte mindennapos a beázás és a csőtörés, mert a százéves ólomcsövek hol itt, hol ott lyukadnak ki – állítja.

Mindez azonban nem tántorítja el a vételi szándéktól a lakókat, akik az évek során több százezer forintot áldoztak fejenként a különféle felújításokra, javításokra.

– Nálunk egy kivételével az összes bérlő meg akarja vásárolni a lakását – tájékoztat Czere Károly, aki a ház képviseletében az elmúlt hónapokban maga is megpróbált tájékozódni az illetékes hivataloknál. Beadványait ugyan rendre megválaszolták, ám érdemi információt nem kapott sehonnan sem. A levelezésből és a „súgásokból" azt derült ki számára: az ÁPV Rt.-nek és a társadalombiztosítónak egyaránt fejfájást okoz eldönteni, hogy a bérlőknek valójában milyen jogcímük van, azaz az értékesítésnél milyen megítélés alá essenek.

– Hasonló elbánást szeretnénk, mint annak idején az önkormányzati bérlményekben élők. Azt tartanánk méltányosnak, ha a környéken szokásos forgalmi érték ötven százalékában szabnák meg a lakások árát, s mi a húsz százalékáért vehetnénk meg azokat – foglalja össze vágyaikat Czere Károly.

Fucskó Hajnalka

Megismerte magát a képen

Felemás eredménnyel zárult Saphier Dezső pályázata

Pályázatot írt ki *Saphier Dezső* budapesti műgyűjtő-kereskedő. Ígérte: pénzzel jutalmazza, aki azonosítja kilencvenhét képe közül bármelyiket, amelynek alkotója ismeretlen, szignálatlan. A tegnapi tájékoztatón kiderült, tizenkilenc képre küldtek be huszonkét megfejtést, amelyből tizenhét volt helyes. *Tahi-Tóth Lehel* a képbemutatónak helyet adó BÁV Rt.-nél dolgozik. Több hétig érintetlenül feküdt asztalán a Saphier-katalógus, aztán belelapozott, és felismerte édesapjának, Tahi-Tóth Nándornak a festményét, amelyen négy testvére mellett ő is látható.

Több jó megfejtést küldött be a galériatulajdonos *Kieselbach Tamás,* de a legtöbb – nyolc – kép eredetét *Molnos Péter* igazolta hitelesen. A fiatalember, aki polgári szolgálatosként az ELTE művészettörténet tanszékének könyvtárában tényekedik, és gyakorta megfordul édesapja régiségboltjában, elmondta: minden megoldáshoz másként jutott. Például Monostori-Moller Pál festményét úgy ismerte fel, hogy egy 1935-ös Képzőművészet folyóiratban rálelt a festő egy hasonló képére. A másikat régi árverési katalógusban találta meg, míg volt olyan, amelynek „testvérképeit" női festők műveit bemutató kiállításon látta.

Saphier Dezső hangsúlyozta a tájékoztatón: boldog, hogy megmozgatta az embereket, ugyanakkor szomorú, hogy kevesen vettek részt a pályázaton. Folytatja a képazonosító „játékot", zsűrit nem igénylő bizonyítékokat vár, amelyekért természetesen fizetni fog.

Sz. K.

Tahi Tóth Lehel és testvérei

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

SAPHIER Dezső

entrum?

hetségesnek tart

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

másik felét a főváros, illetve a IX. kerület kapta ingyenes használatba. A vezérigazgató-helyettesnek azonban meggyőződése, hogy ha megfelelő funkciót találnak az épületnek, az önkormányzatok lemondanak az általuk használt területről. Már csak azért is, mert a törvény szerint az ingyenes használóknak kötelességük a karbantartás és a felújítás, ez pedig jelentős összeg lenne. Ráadásul a fővárosnak is érdeke, hogy a városkép egyik meghatározó eleme jó állapotban legyen, és értékének megfelelően használják. Nem akarják azonban egyszerűen kipenderíteni az önkormányzatokat, ezért hosszabb tárgyalássorozatra számítanak.

A. G.

másozott

gháború megviselte az épületegyüttest, és ikor már a Kilián nevet viselte – állították légópincékben azonban már 1948-ban búlétesítettek. 1955-ben kezdtek lakásokat kiheleten a 9. Honvéd Elhelyezési Osztály réári hasznosítását azonban csak 1956 után

nya a fegyveres ellenállás egyik jelképe lett. nyomait eltüntették, de katonai célra többé épületet. Az egykori hálókörletekből szükirodák lettek. Jelenleg több tucat cég bérel as épületben, de ott működik például a Rut-s. Legutóbb a hetvenes évek végén újította Fővárosi Tanács, akkor egy részét árkádosí-28 óta műemlék, a törvény szerint kizárólaban kell tartani.

továbbra is kerülete

dával kevesebb történt tavaly, mint 1998-ban. Csaknem ötvenszázalékos nyomozáseredményességi mutatójukkal a budapesti kapitányságok közül az előkelő harmadik helyen állnak. Mindezt – ahogy az egyik helyi rendőrtiszt mondta – vért izzadva érték el. És persze némi támogatással. Ebben a kerületben ugyanis már régen felismerték, hogy a közbiztonság nem csak rendőri kérdés. Ezért az önkormányzat támogatásával még 1991-ben létrehozták a Józsefváros Közbiztonságáért Közalapítványt, amely 1995-től egyre nagyobb mértékben támogatja a helyi rendőrség munkáját. *Berghoffer György,* a kuratórium tagja szerint tavaly ötvenmillió forinttal járultak hozzá a kapitányság eredményes működéséhez. Azért, hogy ide kössék és a munkában igazán érdekeltté tegyék a helyi zsarukat, harmincmillió forintért szolgálati lakásokat vásároltak, a többi pénzt jutalmazásra, ha úgy tetszik, a csekély rendőri fizetés kiegészítésére költötte az alapítvány.

A technikai rendszer fejlesztéséhez is hozzájárultak, hiszen tavaly az önkormányzat finanszírozásával száznegyvenmillió forintért kiépített térfigyelő rendszer is az alapítvány tulajdona, amely a továbbfejlesztésből is kiveszi a részét. Berghoffer meggyőződése, hogy munkájukat a helyi lakosság is értékeli, hiszen tavaly az egyszázalékos adófelajánlásból több mint kétszázezer forinttal gyarapodott az alapítvány kasszája. Idén ugyancsak várják – a 18014606–1–42-es számra – a józsefvárosi polgárok adófelajánlásait, ami hozzájárulhat, hogy a kerület ne a rendőrségi legekről legyen nevezetes.

S. I.

Újabb haladékot adtak a gáziszap felmérésére

Ismét lakossági fórumot tartottak a Környezetvédelmi Minisztérium, a XXII. kerületi önkormányzat, valamint a gáztisztító massza kárfelszámolási tervének elkészítésével megbízott Geohidroterv Kft. munkatársai Budafokon. A hatvanas évek közepén a budafoki barlanglakásokat – többek között – ciánt és nehézfémeket tartalmazó masszával tömték be, amely azóta folyamatosan szennyezi a környezetet.

– Én döglök meg, nem maguk! – háborgott egy asszony –, ezt a mérget valakinek ki kell pucolni, vagy talán én kaparjam ki a két kezemmel?

– Igen, az a tragédia, hogy az eső átmossa, de a kérdést csak komplexitásában lehet kezelni... – próbálkozott csillapítani az indulatokat szerényen a Geohidroterv Kft. szakembere.

A nő nem nyugodott.

– Nyáron nem lehet kinyitni a konyhaajtót, télen háromszor-négyszer elönt a vörös víz, ezt csak én érzem. Maguk még nem segítettek.

Láthatóan zavarba hozta környezetét: mind az érintetteket, akik lassan harminc éve szenvednek a föld alól kitüremkedő és mérgező hatását folyamatosan éreztető gáziszaptól, mind a minisztériumi alkalmazottakat.

Chikán Andrásné, a Környezetvédelmi Minisztérium kármentesítési programirodájának igazgatója előrebocsátotta, hogy a kárfelszámolási és rehabilitációs terv elkészítésének jogát a Geohidroterv Kft. közbeszerzési pályázaton nyerte meg. A tervvel 2000. december 10-re kell elkészülniük. A kft. főmunkatársa, *Csóka Árpád* hosszúra sikeredett előadást tartott, ábrákat mutatott írásvetítőn, majd közölte, hogy évtizedek óta folynak vizsgálatok a veszélyes hulladékkal szennyezett területek feltárása ügyében, legutóbb a C2MHILL nevű amerikai cég végzett feltárást Budafokon, melynek anyagát a Geohidroterv Kft. mint alapanyagot fogja felhasználni. A szennyezett területről mintegy huszonháromezer köbméter mérgező anyagot kell kitermelni és elszállítani, melynek megtervezésére a Geohidroterv vállalkozott. Csóka Árpád szerint korántsem mindegy, ki fogadja be a mérgezett anyagot, mert a veszélyes hulladék elhelyezésének igen szigorú szabályai vannak. – Kérdezhetnék persze, meddig mérünk még – ment a dolgok elébe –, ez lesz az utolsó tervezési fázis. Hogy mikorra várható a folytatás, az csak pénz és idő kérdése.

Ty. K.

ÉVFORDULÓK

Forró Pál 1884. február 22-én született Budapesten (képünk) író, aki eredetileg ügyvéd volt, de első könyve megjelenésétől kezdve (Egy diákkor története – 1917) csak az irodalomnak élt. A két világháború között igen népszerű lett a színes meseszövésű, csevegő stílusú, gyakran erotikus írásaival. Írt regényeket (A szenvedély – 1922, Játék a havason – 1922, Agglegényadó – 1937, A féltékenység iskolája – 1941), színműveket (A város – 1920, Legénykérés – 1921), filmforgatókönyveket (Az egér – 1921, A kis lord – 1922), kabaréjeleneteket, sanzonokat. Készített fordításokat is Sue, Scott, Balzac és Boccaccio műveiből.

Istók János szobrász 1972. február 22-én Budapesten hunyt el. A fővárost díszíti a Martinelli téri dombormű, a Bem-szobor, Than Károly és Péterfy Sándor síremléke.

Povázsai György Cegléden született 1924. február 22-én. A háborúban megszökött a hadseregből, és az újpesti partizánokhoz csatlakozva több sikeres akcióban vett észt. A Béke téren egy aknarobbanás következtében vesztette életét. Harsányi János: Magyar szabadságharcosok a fasizmus ellen (1966) című könyvében emlékezett meg róla.

Göncz Árpád író, műfordító 1922. február 22-én született Budapesten. 1957-ben a Bibó-per során életfogytiglani börtönre ítélték, 1963-ban amnesztiával szabadult. Regényei közül említjük a Sarusok (1974), drámáiból a Pesszimista komédia és a Perszephoné című műveit. Sikeres műfordító. Az SZDSZ országgyűlési képviselője, 1990-től köztársasági elnök. Több külföldi egyetem díszdoktora, 1993-ban József Attila-díjjal tüntették ki.

SAPHIER Dezső

Magyar Hírlap, 1998. Sept. 21. 22. old.

Saphier: a név kötelez

Saphier Dezső neve közismert a szakmában: az egyik legszínesebb gyűjtőegyéniségről van szó, akinek szeme minden műtárgytípusra nyitott, néha olyan tárgyakat tart kincseknek, amelyeket más nem venne meg. És sokszor neki van igaza, amit a most felkínált kollekció is bizonyít.

Ismét szokatlan lépést tesz Saphier, amikor árverésre bocsátja festménykollekciója egy részét. Szokatlant, hiszen eddig ebben a műfajban főleg hagyatékok kerültek kalapács alá, most viszont egy élete teljében lévő gyűjtő szabadul meg gyűjteményétől, legalábbis annak egyes darabjaitól. Az anyagot tekintve semmiképpen se a „padlás kitakarításáról" van szó – nem valószínű, hogy legbecsesebb kincseinek eladásával bízta meg az árverést lebonyolító BÁV Rt.-t.

Egy tétel azonban mégis kiugrik a többi közül: két XVI. századi francia faszobor, együtt 4,5 millió forintos kikiáltási áron. A Szent Jánost és Máriát ábrázoló, egyenként 77 centis remekek korábban báró Kornfeld Móric gyűjteményét gazdagították. Nemcsak Magyarországon, de Európában is ritkán fordulnak elő ilyen kvalitású antik tárgyak árverésen, így akár az országból is kikerülhetnek, mivel – legalábbis a katalógus szerint – egyelőre nem nyilvánították a szoborpárt védetté. Ésszerűtlen lenne, ha az illetékes múzeum az árverésig nem intézkedne efelől.

A 282 tétel erőssége a modern grafikai anyag, Barcsay Jenő, Bernáth Aurél, Kádár Béla rajzai, ha nem is indulnak alacsony árról, mégis megéri licitálni értük, hiszen kiváló alkotásokról van szó.

Két ritkaság, igazi csemege a művészetkedvelőknek: Martyn Ferenc plasztikája (A hangyák emlékműve – 45 ezer forint) és Kernstok Károly korai olajképe (Piros kendős hölgy – 600 ezer forint).

Scheiber Hugó (1873–1950): Tangó (67×50 cm, vegyes technika, karton)

Ezen az estén (szeptember 23.) „színre lép" a BÁV Rt. új árverezője, Mélykúti Beatrix, aki nem ismeretlen a régiségüzletek rendszeres látogatói előtt, de a BÁV-féle ékszer-kamaraárverések résztvevői előtt sem, hiszen ezeket az aukciókat már korábban is ő vezette. Most Virág Judit nyomdokaiba kíván lépni, ami igen komoly feladat, miután a hazai műtárgypiac legnépszerűbb árverezője után lép a licitálók elé.

A Kieselbach Galéria ugyancsak új árverezővel kezdi a szezont, noha Szabó Károly többek között a Blitz Galéria árveréseiről ismert. A galéria tartja régi szokását, ismét 333 képet indít a várhatóan 4-5 órás programban. Kieselbach Tamás elmondása szerint a közönség tudomásul veszi, hogy ez a rendezvény ennyi időt vesz igénybe, a komoly érdeklődők kitartanak az árverés végéig. Gondolnak a külföldi meghívottakra is, akiknek kényelmesebb egy estén át licitálni, mint több alkalommal.

A megszokottnál gazdagabb anyag gyűlt össze a hazai expresszionizmus és art deco reprezentánsaitól, Scheiber Hugó, Kádár Béla, Schönberger Armand, Basilides Barna, Gyenes Gitta, Gross-Bettelheim Jolán művei a műkereskedelem felfedezettjei, a kutatók figyelme inkább az árverési sikerek után irányult feléjük. Scheiber Hugóról már két évvel ezelőtt bebizonyosodott, hogy kelendősége nem pillanatnyi divathullám volt a '90-es évek elején, bár a vásárlók magasabb minőségi igénnyel keresik az igen termékeny festő képeit.

Rippl-Rónai 12 művel képviselteti magát, főleg finom pasztellekkel (javarészt egymillió alatti kikiáltási áron) és ceruzarajzokkal. Ínyenceknek egy egészen korai kép a müncheni tanulóévekből: a Hegedülő paraszt, amely egy Teiners-tanulmány (600 ezer forint). Úgy tűnik, hogy az eladók Gulácsy Lajos műveivel elsősorban a Kieselbach Galériát keresik fel, hiszen itt alkalmanként 5-6 tétel is előfordul tőle, amennyi másnál egy egész évben sem lelhető fel. A mostani hatból kiemelkedik a Szökőkútnál című jellegzetes sejtelmes olajkép (3,5 millió forint).

A vastag pénztárcát igénylő tételek mellett azért találunk jó minőségű, ám szerényebb árú műveket is, így grafikákat Kondor Bélától, Kernstok Károlytól, Gulácsytól, már 100 ezer forint alatti indulóáron.

• Gréczi Emőke

BEFEKTETÉSEINEK KEZELÉSÉHEZ SZÜKSÉGE LEHET

EGY MEGBÍZHATÓ TÁRSRA, AKI AZ EGYRE BONYOLULTABB

LEHETŐSÉGEK KÖZÖTT SEGÍTI ÖNT ELIGAZODNI.

A RAIFFEISEN UNICBANK FELAJÁNLJA ÖNNEK

PRIVATE BANKING SZOLGÁLTATÁSAIT, HA PÉNZÜGYEINEK

KEZELÉSÉT A BANK ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÉRTÉKBEN

- FORINTBAN VAGY DEVIZÁBAN - A BANKRA BÍZZA.

SÁPI Hedvig - textilművész

1997. NOVEMBER 15., SZOMBAT

Békés Megyei Nap

Fém és textil a Vigadóban

Sápi Hedvig egyik alkotása előtt FAZEKAS FERENC FELVÉTELE

A Békés Megyei Jókai Színház tegnap esti bemutatója előtt, a Vigadó Galériában *Sápi Hedvig* ...művész kiállítását nyitotta ...*dzielsky Katalin*, a Békés ...rlap felelős szer-

nagy részét fémből készíti, amit néha más, finomabb anyagokkal is ötvöz, például selyemmel, lennel, vagy szintetikus fonalakkal. A fémszálak és fémlapok oxidálódása miatt művei időről időre folyamatosan változnak, új, érdekes

...973-ban született
...n. A budapesti Kaff-
... gimnáziumban töltött
...iatt Kárpáti József fes-
...ővészhez járt rajzórákra, majd
1992–97 között a Brüsszeli Képzőművészeti Főiskola textil szakán folytatta tanulmányait. Közben már 1995-ben részt vett műveivel egy csoportos kiállításon a brüsszeli városházán, majd ugyanebben az évben szintén Brüsszelben egy díszlet- és jelmeztervekből rendezett csoportos kiállításon is. Első egyéni kiállítása 1996 elején volt az Illárium Művészeti Galériában Budapesten, amit ismét csoportos kiállítások követtek Brüsszelben, illetve Enghienben. A fiatal művésznő saját elmondása szerint munkái színhatások alakulnak ki, így teljesedik ki a tartalom: az idő, a változás. Másik varázslatos anyag, amivel szívesen foglalkozik: az üveg, melyből átlátszósága miatt különböző terek hozhatók létre. A terek létrehozása pedig egyenesen vezet a színpad világába, a díszlet- és jelmeztervezéshez. Sápi Hedviget a jelmeztervezésben elsősorban a balett érdekli, ahol a táncé, a testé a főszerep. „És mi a jelmez, ha nem egy második bőr?" – vallja a fiatal művésznő, akinek kiállítása december 20-áig tekinthető meg a Vigadó Galériában. A kiállítás támogatói: AGRO-M Rt., EGERVIN Rt., Jókai Színház, Kulturális Kapcsolatok Egyesülete, Nyíri Team Kft.

J. M.

1997. NOVEMBER 15., SZOMBAT

SÁPI Hedvig - textilművész

1997. NOVEMBER 15., SZOMBAT

Békés Megyei Nap

Fém és textil a Vigadóban

Sápi Hedvig egyik alkotása előtt FAZEKAS FERENC FELVÉTELE

A Békés Megyei Jókai Színház tegnap esti bemutatója előtt, a Vigadó Galériában *Sápi Hedvig* textilművész kiállítását nyitotta meg *Niedzielsky Katalin*, a Békés Megyei Hírlap felelős szerkesztője.

Sápi Hedvig 1973-ban született Salgótarjánban. A budapesti Kaffka Margit gimnáziumban töltött évei alatt Kárpáti József festőművészhez járt rajzórákra, majd 1992–97 között a Brüsszeli Képzőművészeti Főiskola textil szakán folytatta tanulmányait. Közben már 1995-ben részt vett műveivel egy csoportos kiállításon a brüsszeli városházán, majd ugyanebben az évben szintén Brüsszelben egy díszlet- és jelmeztervekből rendezett csoportos kiállításon is. Első egyéni kiállítása 1996 elején volt az Illárium Művészeti Galériában Budapesten, amit ismét csoportos kiállítások követtek Brüsszelben, illetve Enghienben. A fiatal művésznő saját elmondása szerint munkái nagy részét fémből készíti, amit néha más, finomabb anyagokkal is ötvöz, például selyemmel, lennel, vagy szintetikus fonalakkal. A fémszálak és fémlapok oxidálódása miatt művei időről időre folyamatosan változnak, új, érdekes színhatások alakulnak ki, így teljesedik ki a tartalom: az idő, a változás. Másik varázslatos anyag, amivel szívesen foglalkozik: az üveg, melyből átlátszósága miatt különböző terek hozhatók létre. A terek létrehozása pedig egyenesen vezet a színpad világába, a díszlet- és jelmeztervezéshez. Sápi Hedviget a jelmeztervezésben elsősorban a balett érdekli, ahol a táncé, a testé a főszerep. „És mi a jelmez, ha nem egy második bőr?" – vallja a fiatal művésznő, akinek kiállítása december 20-áig tekinthető meg a Vigadó Galériában. A kiállítás támogatói: AGRO-M Rt., EGERVIN Rt., Jókai Színház, Kulturális Kapcsolatok Egyesülete, Nyíri Team Kft.

J. M.

nos ötven éve

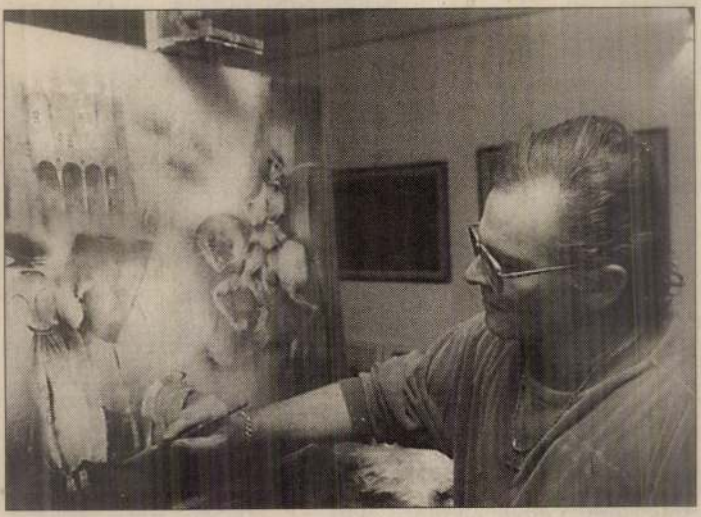

Várkonyi János munka közben NYÁRI ATTILA FELVÉTELE

áll, és elkezdi keresni magát. A '70-es években sokat dolgoztam pasztellel, később pedig a pasztell fátyolos világát olajképekre tettem át. Próbálkoztam a zománccal is, ami gyönyörű felületeket adott, de kezdtem érezni, hogy túlságosan elvisz a technikai bravúr felé. A farost érdes felületét azért választottam, mert ez a textúra hasonlít a vászonra, viszont kevésbé sérülékeny és a szerkezete pasztellszerű hatást kölcsönöz a festéknek.

– Mennyire fontos a siker?

– Szerintem az az alkotó, aki azt állítja, hogy nem érdekli a siker, nem mond igazat. Nem is lehetünk olyan önzők, hogy csak magunknak csináljuk. Ha valakinek csak egy nagyon kicsi kiállítása nyílik, akkor a munkáját megmérettetésnek teszi ki. A művész pedig akkor örül, ha a kortársaknak, a műgyűjtőknek tetszik a munkája.

– „Beérett" festőnek érzi magát?

– Amikor művész barátaimmal válogattuk a képeket, számomra is érdekes volt végignézni az „utat". Van, amihez talán érdemes lesz visszanyúlni. Ilyen a felületi gazdagság vagy a régebbi képek sötétebb háttere, ami persze más lesz már, mint a '80-as években volt. El kell gondolkodni, hogy mit hogyan lehet csinálni a jövőben, de erőlködni, divatot követni nem szabad. Hagyni kell, hogy az emberben megérjen valami, és magától jöjjön elő a képeken.

Vincze Károly

Sokféle kicsi büdzsé

Ha kampányszerűen megindul a szállások, illetve az intézményrendszer felújítása-megújítása, ha kialakul egy normatív támogatási

lmese

l dolgozik,

kiállítása
kai Színház
znővel
bai
tünk.

A gondolat sebessége – mérni a mérhetetlent

A NASA egy olyan megbízatást kapott a hadseregtől, ami azóta is páratlannak számít a paranormális jelenségek kutatásának területén. A feladat az volt, hogy végezzenek kísérleteket az Apollóprogram keretében a Hold, Föld távolságban. Merész ötlet, ami alaposan feladta a leckét a NASA szakembereinek. (9. oldal)

Hírlap-magazin

rk-i
ések

gtünk, hogy e rengeteg,
asabb épület felépítése
ember életébe került...”

keknek. Vagy a Lincoln Center, ahol mindenki kedvére táncolhatott élő zenére egy óriási táncparketten, hangulatának megfelelően öltözve, s ahol aztán szinte egymás mellett suhantak el a szmokingba és estélyi ruhába, illetve farmernadrágba és tornacipőbe öltözött

Egyetem Szociálpszichológiai Tanszékén dolgozó tanárokat és diákokat. Elámultunk az egyetem szervezettségén, technikai felszereltségén, könyvtárán, de legjobban azon a nyitottsá-

tól, befelé fordulástól, önimádattól, amivel New Yorkban találkoztunk. Alighanem az ember kozmikus magányosságát az önmagába való bezárkózásával csak fokozza. Ha minden em-

SÁPI HEDVIG

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

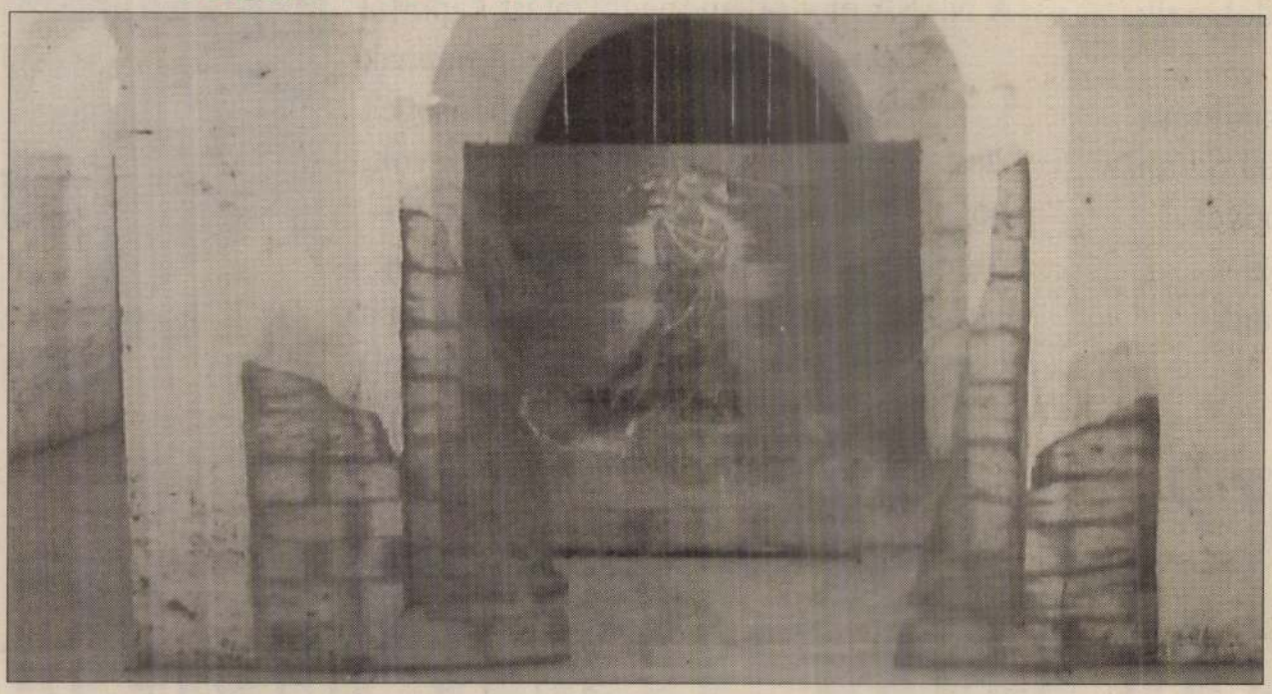

Kőműves Kelemenné szellemalakja és a rézből szőtt, csak áldozatok árán építhető várfalak

A forradalomban a szép eszmék vérfürdővé változtak...

Textilművész, aki a fém szerelmese

Sző, fon, nem takács, fémmel dolgozik, mégsem szobrász, Sápi Hedvig textilművész, és kiállítása november 14-e óta látható a Jókai Színház Vigadójában. A fiatal művésznővel életéről és műveiről békéscsabai bemutatkozása előtt beszélgettünk.

Hédi 1973-ban született Salgótarjánban, 11 éves volt, amikor családja Budapestre költözött, a Kaffka Margit Gimnáziumban érettségizett 1991-ben. Kárpáti József festőművésznél tanult rajzolni és az idén végzett a Brüsszeli Képzőművészeti Főiskola textilszakán. A belga fővárosban több csoportos kiállításon szerepeltek díszlet- és jelmeztervei, textil miniatűrjei, de bemutatkozott már egyéni kiállításon Budapesten is, a békéscsabai első vidéki kiállítása.

Amikor indíttatásáról, a rajz, a képzőművészet felé forduló gimnazista lányról esett szó, Hédi elmondta, hogy „mindenről a színház tehet". Sokat járt színházba, nagy élvezettel nézte az előadásokat, és mindenekelőtt a díszletek, a jelmezek érdekelték; elhatározta hát, hogy tervező lesz. A hazai főiskolán azonban nem indul minden évben jelmez- és díszlettervező szak, csak kétévenként, és akkor is nagyon korlátozott létszámot vesznek fel. A belga fővárosba vezetett útja, és ott textilszakra iratkozott be. Ötéves tanulmányai során megismerkedett a különböző anyagokkal — a papírral, a gyapjúval, a pamuttal, megtanulta a különböző technikákat, eljárásokat. Másodévesként például a műanyaggal dolgozott, ami kevésbé izgatta. A harmadik évben ismerkedett meg a fémmel, méghozzá a francia forradalom témáján keresztül.

Hogyan is történt? Volt egyszer egy film, néhány színdarab, könyveket olvasott erről az egész emberiség történetét meghatározó, az egész művészetet, festészetet, világirodalmat, zenét átszövő eseményről, és szinte minden alkotásból ugyanazt szűrte le: ha forradalom, akkor erőszak, vér, értelmetlen halál. „Fölösleges levágott emberfejek, a guillotine hatalmas gépezete, amely válogatás nélkül csapott le. A szép eszmék, melyek vérfürdővé változtak. A guillotine jelenti azt a személytelen bürokráciát, amely minden társadalomnak többé-kevésbé jellemzője."

„Mindenről a színház tehet..."
FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

Hédi, a textilművész a fém szerelmese, munkái nagy részét ebből a „nehéz" anyagból készíti. Néha ötvözi más, finomabb, könnyebb anyagokkal, mint a selyem, a len vagy a szintetikus fonalak. A fémet szövi. A fémszálaknál vagy fémlapoknál az oxidálódás folyamata érdekli, így a munkái időről időre változnak, érdekes színhatások alakulnak ki. Fiatal korát meghazudtoló módon az időről, a változásról szólnak ezek az alkotások, az anyag változása a tartalom kiteljesedését segíti.

Egy másik anyag, amivel szeretne behatóbban foglalkozni, az üveg. Az üveg, amelynek előállítása már önmagában egyfajta varázslat. Elsősorban ez érdekli, no meg az átlátszóság! A be- vagy kizárás, a különböző terek kialakítása, az üveg ötvözése más anyagokkal, mint a fém, a kő, a textil. A textil egyedül már a múlté? Szó sincs róla! Egyrészt „nem az anyag a lényeg, hanem a munkafolyamat" — mondja Hédi. Másrészt a különböző terek alkotása, a különböző anyagok együttes alkalmazása egyenesen vezet a színpad világába, a díszlet- és jelmeztervezéshez. Sőt, a kettőt egyszerre is szívesen kipróbálná. Elsősorban a táncos produkciók izgatják, mert a balettnél, a táncnál a testé a főszerep. És mi más lenne a jelmez, ha nem egy második bőr? A díszlet és a jelmez egységét, harmóniáját tartja szerencsésnek, vagy azt, ha a kettő éppen kontrasztot alkot.

Fiatalságára alaposan rácáfol a mélyen filozofikus téma is: idő, változás, forradalom, áldozat. Vajon miért? Szívesen visszamegy, elutazik régi korokba; főleg a szecesszió, a romantika érdekli, no meg a reneszánsz, a gótika, a középkor. Szeret az időben utazni, elmerülni.

A nagy francia forradalom című műve egyébként nyolc részből áll, melyek Franciaország térképét, a harcokban jelentős szerepet játszó hét tartományt tárják elénk. Szétvágott konzervdobozok darabkáiból forrasztotta, több helyen rozsdásította — ez utóbbi folyamat magától folytatódik. A 220x220, illetve 40x80 centiméteres képeket ezüstözött rézből és szintetikus fonalakból szőtte a művésznő. Hétrészes a Kőműves Kelemenné sorozata is. A 2x3 méteres rézszövés, az első kép a várat szimbolizálja, a várat, melyet csak emberáldozattal lehet felépíteni. Középen Kőműves Kelemenné légies szellemalakja. A többi hat munka a felépített, de állandóan leomló várfalakat ábrázolja. Tér és idő díszletet alkot. „Ebben a munkában nagy hangsúlyt fektettem az átlátszóságra, áttetszőségre, a különböző síkok egymásutániságára. A leomlott falakon túl a vérrel megtámogatott, tömör falakba ütközünk..."

Hédi szereti ezt a balladát, hiszen az emberi teremtésről mesél. Arról, szabad-e ölni, hogy a mű elkészüljön, a vár felépüljön? Hogy valóban csak áldozatok árán lehetünk többek, gazdagabbak, művészek?

Niedzielsky Katalin

Vas. Ujs. 1858. 139. l.

Biztositsunk!

Az Első magyar átalános biztositó társulat.

Lapunk 11-ik számában legjobb sikert ohajtván a működését f. hó 1-én megkezdett Első magyar átalános biztositó társaságnak, biztosan hittük, hogy rövid idő mulva nyilik számunkra alkalom, az iránta nyilatkozó részvétről örvendetes tényeket közölhetni olvasóinkkal.

S valóban alig kezdte meg működését a magyar biztositó társulat, s már mindenfelé olly élénk részvéttel találkozott hazánkban, sőt annak határain tul is, miként nem lehet semmi kétség arra nézve, hogy rövid idő mulva el fogja foglalni azon tért, melly mint hazai intézetet, joggal illeti.

Lapunk tűzetesen figyelmeztette már az olvasó közönséget a biztositás igénybe vételéből eredő nagy hasznokra s mióta a magyar első átalános biztositó társaság megalakult, több izben ajánlottuk a nemzet részvétébe, s igy igen jól esik azt hallanunk, hogy ezen társulat, melly mind azon kedvezményeket, mellyeket a többi társulatok adnak, hasonló, sőt kedvezőbb arányban nyujtja, s azért joggal követelheti minden magyar pártolását, most országszerte nagy mértékben vétetik igénybe s jótékonysága, természetesen napról napra nagyobb mértékben fog elismertetni, ha azok, kik hivatalos állásuknál, vagy személyességüknél fogva befolyással birnak a népre, figyelmeztetni fogják arra s mind azokat, kik abban részesülni ohajtanak, a hazai társulat ügynökeihez utasitják.

Miután az ***Első magyar átalános biztositó társaság*** a község-vagyonnak s a tömegesen biztositó községeknek tetemes kedvezményeket nyujt, előre lehetett látni, hogy a hivatásukat felfogó községi előljárókban buzgó pártolókra talál. — Hogy e remény nem volt hiu, több példával lehet eddig is bebizonyitni, ugy, hogy többet ne hozzunk fel, ***Nyiregyháza*** városa lelkes községe elhatározta, hogy a városban levő minden épületek tömegesen biztosittassanak a magyar biztositó-társulatnál. — Miután ott, hol illy tömeges biztositás történik, az egyes biztositók tetemes előnyben részesülnek, nem lehet kétség, hogy a lelkész s előljáró urak ezen hazai társaság iránt országszerte nyilatkozó részvéte következtében csakhamar számos község fogja utánozni Nyiregyháza példáját.

S hogy ez kétségtelenül történni fog, s hogy átalában a legélénkebb részvéttel fog mindenfelé találkozni ezen honi intézet, annál biztosabban hiszszük, mert azt egy magasabb szempont, a közügy érdeke ohajthatóvá teszi, mert nem szabad felejtenünk, hogy mig az, a mi a külföldi társulatoknak fizettetik (eddig évenkint körülbelől $2^1/_2$ millió forint), kimegy a honból, addig az ezen hazai társulat pénztárába fizetett összegek, onnan ismét honfiaink kezei közé kerülnek vissza, s igy minél nagyobb mértékben történik a biztositás ezen társulatnál, annál kevesebb pénz megy ki a honból; szóval, ezen hazai társulat nemcsak a magán vagyont biztositja, de a köz nemzeti vagyon számára is évenkint több mint két millió forintot takaritand meg, (ha mint hiszszük) elfoglalhatja azon tért, melly joggal megilleti, mi pedig annyival inkább remélhető, mert, mint emlitettük már, szintén, sőt több tekintetben még inkább nyujtja mindazon kedvezményeket, mellyeket eddig bármelly külföldi intézet adott.

Mint hitelesen értesülve vagyunk, rövid idő mulva egy népszerüen irt folyóirat fogja a közönséget mind azon előnyökről értesiteni, mellyeket ezen hazai társulat a magán s köz vagyonnak nyujt. Annak idejében figyelmeztetni fogjuk a közönséget ezen a közügyre nézve annyira érdekes röpiratra, sőt közléseket is fogunk belőle adni. Addig is, mig ez megjelennék, az első magyar átalános biztositó társulat országszerte szétküldött alapszabályaira hivatkozva szólitjuk fel mind azokat, kik népünkre befolyással birnak, hogy azt saját javára s a közügy érdekében figyelmeztessék, miképen a hazai biztositó-intézet már megkezdette működését, hogy egy alkalom nyilik mindenki számára, vagyonát és termését, minden lehető szerencsétlenség ellen biztositani s igy saját javát előmozditani, de egyszersmind a közügy és közérdek pártolásához is járulhatni.

Ezen hazai társulat hatásköre — mint tudva van — egyelőre csak az ***elemi*** (tűz, viz és jég által okozott) ***károk*** elleni biztositásra terjed ki, de körébe fog később tartozni, az ugynevezett ***életbiztositás*** is, mellynél alig lehet nagyobb jótétemény a népre nézve, mert általa képes lesz az is, ki különben semmi örökséget sem hagyhatna özvegyének, vagy gyermekeinek, azoknak, halála esetére örökséget biztositani, ugy hogy az, ki például 2 ftot fog évenkint befizetni ezen intézet pénztárába, 100, a ki 20 ftot fizet, 1000 ftot fog halála esetére biztositni övéi számára.

Nem lehet kétség, hogy majd, ha az illetők annak idejében figyelmeztetni fogják ezen életbiztositó-intézetre a népet — ez sietni fog igénybe venni jótékonyságát — mi által tetemesen fejlődhetik a közerkölcsiség is, s emelkedni fog a gazdaság, mert ha az illetők az emberi sziv leggyöngédebb hurját, az atyai szeretet érzelmét penditik meg, sok atya fogja azon pénzt, mellyet most a korcsmába visz, az életbiztositó-intézetbe fizetni, hogy halála esetére több száz forintot biztositson családja számára, s minden jó atya iparkodni fog, okszerü gazdálkodás által szaporitni jövedelmét, hogy igy minél többet fizethetvén be az életbiztositó-társulat pénztárába, minél nagyobb tőkét biztosithasson családja számára.

Fentartván magunknak annak idejében tűzetesen szólani az életbiztositó intézetről, addig pedig már csak azért is, mert e nagy jótétemény is az Első magy. átalános biztositó társulat teendői körében fekszik, — még inkább jogositva véljük azt a nemzet általi pártolásra, és ismételve felhivjuk érdekei s közvetve a közügy érdeke gyámolitására lapunk minden olvasóit, s főleg azokat, kik olly szerencsés helyzetben vannak, hogy kalauzai lehetnek a népnek, azon ösvényen, melly a szellemi s anyagi jólét áldásdus tárháza felé vezet.

A Sárrét régiségei.

I. A sápi vár.

Sáptól csekély távolságban nyugotra, egy emelkedett dombos helyen egy vár helye látszik; a község és a vidék ***Gyula*** várának nevezi. Mikor keletkezett ezen vár, azt a feledés sürü homálya fedi, valamint azt is, hogy azon Gyula — kinek nevéről nevezik e várat, épitője volt-e? — azt sem lehet tudni bizonyosan, melly időben szerepelt mint erősség, mikor s kik által pusztittatott el? . . . azonban ha a száj hagyományoknak s némi később időkben keletkezett iratoknak hinni lehet, e vár még azon ős időkben keletkezhetett, midőn eleink elhagyva ősi tűzhelyüket, átvándoroltak Európába, s a Duna, Tisza sikjain vérrel szerezték e hazát; az is hihető — mit e vidék hajdani, sőt még mostani fekvéséből is következtetnek, — hogy a IV. Béla alatti tatárpusztitáskor lakóhelyükből kiriasztott lakosok menekültek e nádas rétséggel fedett, lápos, ingoványos, ez időben csaknem járhatlan — posványokkal környezett kissé emelkedettebb helyre; — hol rejtett helyök daczára sem érezvén magukat biztosságban a nyomozó vad tatár csordától, e várat rögtönzék.

De ennél valószinőbb az, hogy e vár hajdan erősség, valamelly főurnak sas fészke volt; mint alább meglátjuk. — Elpusztulását azon időre tehetjük, midőn a mohácsi vesztett csata után, nemzetünk önerejéből csaknem teljesen kifogyva, alkalma lett a vad ozmán népnek hazánkban kénye kedve szerint dúlni, pusztitani, a többek közt ezen vidékben is, melly nem egy véres csatának volt szinhelye.

Legközelebb a vasut töltése alkalmával történt ásatások következtében a várrom alatt erős terméskőből készült bolthajtásos üregre találtak, mellyben katonai kazamatákra, sirboltokra, nyilakra, karddarabokra akadtak, mellyek mind az ős korból valók; a csontvázak közt egy rendkivüli nagy emberi csontváz vonta magára a figyelmet, melly a többi csontvázaktól külön, fekvő helyzetben találtatott; — fejénél egy roppant kerületü fekete cserép hamvveder, kard, nyil, kopja hevert; a munkások egyike a hamvvedret kár hogy összetörte; — továbbá találtak itt régi pénzeket, ékszereket, boglárokat, de ezek mind elsikkadtak, mielőtt azok becsét felfogni tudó ember kezéhez kerültek volna. — Ezekből láthatni, hogy e vár hajdan rendes lakó és temetkezési hely is volt.

Gyulavára köveiből a mi még megmaradt, a vaspálya állomási épületek falai közé raktak egynehány épebbet a lakosok; igy akarván az emlékezet lapjairól letörlődött egykori vár maradványait megmenteni, s átadni ha más alakban is a későbbi kornak.

A község levéltárában jelenleg 1600-nál régebben kelt okiratok nincsenek, de voltak; mellyeket B. megyei titkár R.-i ur nehány évvel ezelőtt magával elvitt, s köztudomáson van, hogy a pesti nemzeti muzeumnak adott át. Van itt egy Leopold királytól nyert adománylevél, mellyben a sápiak vitézségökért minden földesuri javadalmak tartozása alól valamint az akkori földadó alól örökre felmentettek, vámolási jogot nyertek, mellyet maig is gyakorolnak; vannak még több iratok is, 1600 körüliek, mellyek az e vidékben járt osztrák, török sereg vezéreitől irattak, közérdekü tartalom nélkül.

Papp Zsigmond.

Egy nevezetes beszéd,

mellyet Zemplénmegyében Cz—on, a helység 30 éves barompásztora — Mocskos — igazán Nagy István koporsója felett, a pásztorlak udvarán nagyszámu hallgatóság előtt, valósággal elmondatott *).

Alapige : Példabeszéd 12 : 9. — „Az igaz pásztor gondot visel barmai eledelére.“

Leczkémből előre is megérthettetek mindent, mire czélzok, s különösen ki felett tartok ünnepélyes szónoklatot? — Nagy István barompásztor társunk hamvai felett, kivel mindketten egy czélra, ugymint : nyájaink őrzésére, legeltetésére, téritgetésére törekedtünk. Ő a testi tárgyak, u. m. K. Cz. barmai iránti kötelességeit teljesitette hiven, én szellemi pásztorságra szegődve működöm, azzal a különbséggel, hogy ő képes volt egész nyáját a legelőn ide s tova téritgetni, a nyáj készen engedett kurjongatásinak, s görcsös botjának, melylyel estére haza hajtá, s a bikákat rendesen az akolba kurgatá, s ekként nappali rendes foglalkozását bevégzé. Én mint szellemi pásztor fájdalommal mondhatom : nem vagyok olly szerencsés pásztor, mint elholt kollegám, ámbár én is teljes erővel törekszem nyájamat kies mezőn legeltetni, téritgetni, s az anyaszentegyház aklához szoktatni, de nyájamnak egy része, u. m. a szilajabbak, a tilalmason szerteszét barangolva, nem akar odaszokni, a hová szeretném, mert nem engednek pásztori kiáltásaimnak, pedig majd ollyan kürttel kürtölök sokszor, hogy az itteni Jérikóban még a siketek is meghallhatják.

Igy müködtünk mi elhalt kollegámmal egy czélra lelkiismeretesen, bár nem egyenlő sikerrel, ugyanazért Nagy István pásztortársammal büszkék lehettünk, nagy rendeltetésünket meggondolva. Épen azért ünnepélyes szónoklatom e hiv csordás felett, rövid leend és stóla nélkül, de rendszeres nem lehet falusi szokásunk miatt, mert e testvérhelységben, ha rend volt is valaha, azt már régen elharangozták, s azóta köztünk a rendetlenség a rend. Ugy van, tapasztalhatni ezt uton utfélen, az ivó-házakban, hol a lerészegedett

*) E beszéd sok részben a hajdan hires egyházi szónok Abrahamus a Santa Clara erős kifejezéseire emlékeztet, s nyilvános bizonysága annak, hogy a szónoknak, ha hatni akar, gyakran kell közönségéhez leereszkednie s megragadnia minden alkalmat a rendbontók és erkölcstelenek fékentartására. Szerk.

hősök, eszöket vesztve, csupa barátságból is ledorongolják egymást, majd a mezőben tilalmakat törnek, oroznak, czifrán káromkodnak, szidják az Istent. És az illy romlottság az egyház körében is észrevehető, hol némelly vadócz-ifjoncz hasonlit a szilaj-tulokhoz, melly a járomból kitör.

Gyenge ezeknek korlátozására az én pásztori botom, a Nagy István görcsösét kellene használni az illy ficzkókra nézve. Valóban nagyobb rend divatozott a Nagy István nagy csordájában, — mert, ha ő egyszer jót kurjantott, az egész csorda elértette akaratát, ha a bikák rázták is ollykor szarvaikat, én pedig akár mint szónokolok katedrámból, fülök botját sem hajtják arra a szilaj-ifjonczok.

E megjegyzés csak kitérés volt eddig a rendszerességből, és folytatom ujra rendszer nélkül, a mint Isten tudtomul adta.

Nagy István egy volt a vidék hires barompásztorai közül, fel levén arra avatva Mózses könyve szerint mind halálig. Lelkes őrzője volt ő a maga nyájának, teljesité kötelességeit legpontosabban, igaz hűséggel. Neki is volt szinte katedrája, mint nekem, ő a természet nagy templomában szónokolt a csobakokról, hol megállhatott, honnan barmait kiláthatá, és mondhatom, hogy az ő kurjongatása többnyire sikeresebb volt, mint az én predikáczióm, mellyet előttetek, olly gyakran sikertelen mondogatok. Büszke volt ő hivatala fontosságával, a régi krónikákból is tudván valamit, maga előtt tartá, hogy Isten az első ember fiát Ábelt pásztorrá tette s nagyon szerette, mennyiben becsületes pásztorember lehetett. Dávid király is pásztorságon kezdte hivatalát, és a pásztorságnak egyéb hivatalok feletti elsőségét abból következtette, hogy a legörvendetesebb hir e világon, u. m. a Megváltó születésének hire is pásztoroknak adatott legelőször tudtul. E magas gondolatokra szinte büszke volt a mi Nagy Istvánunk.

Eddig tartott az én rendszer nélküli szónoklatom néhai Nagy István hiv csordásunk felett, de legyen türelmetek kissé, mig a mester is elmondja bucsuztatóját, mert hiszen, a ki rendeltetésének bármelly sorsban hiven megfelelt, egyiránt érdemli a tisztességet. S majd a másik szónoklat végeztével vegyétek fel Nagy Istvánt; vigyétek ki és tegyétek mellé kedvencz kürtjét, melylyel e földön reá mért kötelességét olly hüségesen teljesité, hogy midőn az idők végén az angyalok trombitái harsognak, ő is boldog uj életre virradjon.

Közli *Sz. D.*

TÁRHÁZ.

A svajczi egyetemek.

Több külföldre szándékozó hazámfia sürgető tudakozódása, s azon körülmény, hogy legujabban — tudtomra — csak a német s németalföldi egyetemekről közlöttek künn tartózkodó hazánkfiai tudósitásokat; e két indok ösztönöz arra, hogy töredékes naplójegyzeteim alapján szóljak a fentirt egyetemekről is valamit.

Eddigelé, — értem : egészen e század kezdetétől a legujabb időkig, ugy szólva teljesen mellőzték Svajczot akademikusaink. Az a meleg ragaszkodás és sokszoros eredménydús érintkezés, mellyről a Harsányi és Sélyei korszak beszél, meglehetős hideg emlékezet tárgyává változott. Az utolsó évtizedekből alig birnánk megnevezni valakit, kit a Pestalozzi intézetén kivül egyéb érdek vonzott volna. De ezt nem azért emlitem, mintha ref. egyházunkban megbocsáthatlan hibául akarnám felróni; mert annak okát — véleményem szerint — nem ő benne, hanem egyebütt kell keresni. Igy p. o. egy részről azon irodalomtörténeti tényben, hogy a ref. dogmatikai irodalom egész egy századon keresztül parlagon hevert, s más részről azon uniói törekvésekben, mellyek 1830. előtt Némethonban a svajcziaknál sokkal nagyobb és népesebb német egyetemeken egész hévvel felkaroltatván, — Svajczba menni akár kire nézve is fölöslegesnek tetszhetett.

Az idők megváltoztak. Az utolsó években már többen találkoztak, és pedig ágostai hitvallásu testvéreink közől is, kik ujra fölkeresték az Álpesek lábainál állitott egyetemeket. A mi a tudományt illeti, a ref. dogmatikai szellem Schweizer és Eberard müveiben megszólalván, magok az egyetemek is uj lendületnek indultak. E mellett az unio eszméje is szerencsésebb, kivihetőbb irányt vett, a mennyiben többé nem a hitágazatoknak még erőszakos megnyirbálással is eszközlendő egyeztetése, hanem a gyakorlati, az életunio sürgettetett; és ez irány itt talán még jobban diadalmaskodott, — a tanárok alkalmazásánál, nem különben a „Protestans segélyző egylet" müködéseinél még inkább gyakorlatba vétetett, mint Németországon, mit hazánkból is igazolhatnak a soproni tanintézet előljárói s a felső-lövői gymnasium.

Mi is azért részünkről őszinte jó lélekkel merjük ajánlani minden külföldre szándékozónak, hogy, ha lehet, Svajczot el ne mellőzze. Azt nem mondjuk, hogy tudományos tekintetben mindegyik egyeteme, s bármellyik német-honival kiállja a versenyt, sőt véleményünk szerint mindegyik hágy még bizonyos kivánni valót. De miután egy pár akademián töltött évvel kész tudóssá sehol senki nem válhatik, s a külföldre menésnek főczélját az ember- és világismeret, szellemi látkörünknek szélesbitése alkotja : *Zürichet* és *Baselt* még semester-töltés tekintetéből is merném ajánlani, amott *Schweizer*-en kivül a nagy héber philolog *Hitzig*-, emitt *Hagenbach*-on kivül a ritka kenetes előadással biró philosoph *Steffensen* s a jó „pater alumnorum" *Le Grand* neve méltók különösen a megemlitésre. Ezeket annyival is inkább ajánlanám, mivel *előleges* érintkezés utján bizonyos segélyezés is nyerhető, mi Zürichben készpénz. Baselben az alumneumba-i, fölvétel vagy ingyenes, vagy félévenkint 120 frank fizetése mellett eszközöltetik. *Bern*-ben is jelölt ki a tanbizottmány — épen az én megkérdezésem folytán — bizonyos alapot; a *genfi* akademiánál pedig legkönnyebben lehet, s legtöbb segélyben részesülni, de amott az alap csak évenkinti — változó — adakozás, emitt a franczia nyelv alapos birása nélkül nem használhatók az előadások.

Hogy az iskolai hatóságoknak superintendenseink általi megkeresése nem maradna eredménytelen, azt több svajczi tanár nyilatkozata után lehet mondanom.

A mi egyébiránt Svajczot tán leginkább ajánlja, a miben az minden egyéb országokat fölülmul, s páratlanul áll, — a mi a lelket ott olly kimondhatlanul emelni tudja, s kitörölhetlen emléket hagy maga után, az talán *a természetnek fönsége s roppantsága.* Ám lássák egyelőre különösnek e szempontot, én megemlitem, én fontosnak itélem azt. A physika, theologia mint tudomány — theoriában — nem szólhat olly világos nyelven, olly meggyőző erővel, mint az a nagyszerüen szép természet. Azok az óriási Álpesek, örök egyformaságban állva, legjobban megmagyarázzák, hogy mit értett Zwingli az isteni „*decretum*"-ok alatt, s Calvin a „*praedestinatio*"-on. Szóval, e szempont is szerintem igen fontos, igen megérdemli a figyelmet, ajánlásomat azért ismét megujitom.

Peti József.

Irodalom és müvészet.

△ *(Jutalomdijat nyert mü.)* A magyar Gazdasági Egyesület közelebbi közgyülésén közzé tétetett a b. *Sina* ur által kitüzött pályakérdés eredménye — a *száz* arany jutalmat egy füvészeti munka nyerte, mellynek szerzői *Brassai Sámuel* és dr. *Kovács Gyula.*

\+ *(Jókai „Decameron"-jából)* közelebb egyszerre három füzet fog megjelenni, s igy a vállalat fele vagyis öt füzet, nem sokára kezébe jutand a közönségnek. A hátralevő öt füzet is egymásután gyorsan fog kikerülni a sajtó alól. Fölöslegesnek tartjuk ujolag figyelmeztetni a közönséget e jeles vállalatra, miután Jókai ragyogó phantasiája s irmodora ugyis mindenki előtt eléggé ismeretes. — Mint tudva van, a 10 füzetnyi beszélytár előfizetési ára 8 pft.

— Megjelent a „*Budapesti Szemle*" 5-ik füzete. Tartalma : 1. János király és a diplomatia II. *Szalay* Lászlótól. 2. A földbirtoki hitel, különösen a hitelintézetek. *Lónyay* Menyhérttől. 3. Legujabb utazások északi Afrikában. Barth utazása. *Hunfalvy* Jánostól. 4. Róma régi történeteinek hitelessége és eredete. *Lukács* Móricztól. 5. Irodalmi szemle. *Paúr* Iván, *Szalay* László és *Szász* Károlytól. — A szerkesztőség jelenti, hogy teljes számu példányok még kaphatók. Előfizetési ar 10 füzetre 10 ft., 5 füzetre 6 pft, Azon előfizetők, a kik csak 5 füzetre fizettek elő, kéretnek, hogy a közelebbi 5 füzet előfizetési diját mielőbb beküldeni sziveskedjenek. A 6-ik füzet szent György napra fog megjelenni. (A „Budapesti Szemle" szerk. s kiadó irodája van Pesten, szép-utcza 3. szám alatt.)

— *Mocsáry* Lajostól, kinek a közelebbi években napvilágot látott s társas életünkre vonatkozó röpirata olly élénk részvéttel fogadtatott, ismét egy uj munka jelent meg Ráth Mórnál, e sokat igérő czim alatt : *„Nemzetiség."* Benne az olvasó, közel multunkra s jelen viszonyainkra befolyással levő eszmék élénk taglalását fogja találni. Ára 1 ft. 48 kr. pp.

— *Vas Gereben* dicséretes szorgalommal folytatja *régi képeink* festését. Legközelebb jelenté a Magyar Sajtóban, hogy „Egy alispán" czimü negyedik korrajzát, mellyben a boldog táblabiró kor eseményeit s az abban szereplett legnépszerübb alakok jellemzését nyujtja, már sajtó alá adta. E rajzban többi között Földváry Gábor, Fáy András és gróf Keglevich Miklós kiváló alakjaival fogunk találkozni. Az első kötet april 10-én, a második april végén, a harmadik május közepén hagyja el a sajtót. Előfizetési ár 2 pft., postai szétküldéssel minden példány 30 pkrral drágább. Gyüjtők minden 5 előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak. Egyuttal kijelenti Vas Gereben azt is, hogy a gyüjtők az előfizetési pénzeket a munka megjelenéseig tetszésük szerint maguknál tarthatják, csak a neveket küldjék be (szénatér 1. szám).

\+ *(Megjelent a „Magyarhoni természetbarát" VI füzete)* Tartalma : Uti vázlatok északnyugoti „Magyarországból." — „A husnedvről." — A talajról." — „A rovarvilágból." — E füzethez a "trencsintepliczi fürdő„ rajza van mellékelve. A hat füzetnyi évi folyam előfizetési ára 5 fp.

\+ *(Gyulai Pál)* összes beszélyeit legközelebb sajtó alá adá. *Vadnai* Károlytól is nem sokára egy novellafüzér fog megjelenni csinos kiállitással.

\+ *(A pesti müegylet)* kisorsolás végett egy év alatt összesen 65 darab olajfestményt vásárolt meg, összes értékök 13,088 pft. A kisorsolás april 20-án kezdődik. A jelen havi mükiállitás, mellyben csupán a kisorsolandó müvek vannak közszemlére kitéve, april hó 12-ig tart, midőn a műtárlati év befejeztetik.

— Megjelent, s 12 pkrért kapható : *„A többszörözés és többosztás"* (hatványozás — potentiatio — és gyökvonás) *és logarithmusok alapjai táblája,* mind egész, mind tört, mind határozott, mind átalános (betü) számokkal, a viszszás-jegyü (hiány) számokra is kiterjesztve, készitette *Sasku Károly.* — Száz vagy több példányt a szerzőnél is lehet megszerezni (Pesten, Józsefváros, Józsefutcza 23. számu ház, az udvarban balra végső ajtó), ki is a nála vevőknek minden százra tiz ingyenpéldánynyal fog szolgálni. E tábla főhaszna az, hogy az egyszerü szorozásból és osztásból, melylyel e tábla készült, egy tekintettel átláthatók az algebra legnehezebben fölfogható kérdései, a millyenek ezek : mik hiányhatványaik a mennyiségeknek, főleg a hiányoknak? még pedig akár egész, akár tört számu hiányoknak? miért akármelly mennyiség 0-ra emelve = 1? miért más-más foku hatványok ugyanazon szá-

Vas. Ujs. 1858.

V. Duroc tábornok, Friaul herczege.

A franczia hadsereg a *bautzeni* és *wurtzeni* szerencsésen vivott csaták után (1813 maj. 20. és 21.) mind előbbre nyomula. Hevesen üldözé az ellenfél csapatait, mellyek majus 22-én Reichenbach előtt foglaltak állomást. A 7-ik franczia hadtest kapott ekkor rendeletet, hogy támogatva *Latour-Maubourg* tábornok lovasságától, támadást intézzen. A csata tüzes és kitünő volt; az orosz lovasság visszavonulni kényszerült. A kivivott siker azonban egy derék tábornok, *Bruyer* könnyü lovassági osztály-parancsnok életébe került.

Marmont ép e szerencsétlenségről beszélt a csata után *Duroc* tábornokkal, bensőleg szeretett barátjával, kinek arczán e pillanatban olly mély szomoruság kifejezése volt látható, minő azelőtt soha sem. „A mindjárt ezután következett körülmények — igy folytatja Marmont — mélyen vésvék emlékezetembe s hinni kényszeritnek az előérzet igazvoltába. Duroc busan s elfogultan, szokatlan levertséget s bátortalanságot mutatott egész lényében. Egy darabig beszélgetve haladtam vele. „Barátom! — ugymond — a császár telhetetlen az ütközetekben; meglásd, mindnyájan itt veszünk, ez végzetünk!“ Marmont hiában igyekezett őt kiragadni sötét eszméiből s buskomolyságába merülten hagyá magára. — Napoleon, Mackersdorf faluhoz érve, egy mély uton haladott vala környezetével, mellynek Duroc tábornok is egyik kitünő tagja volt. S im egész véletlenül, mint a villám, csapott közéjök egy magános ágyugolyó, röpitve valamelly igen távoli ütegből, melly a franczia előcsapat előtt hátrált vala. *Kirchner* mérnökkari jeles tábornok azonnal szörnyet halt, Duroc pedig halálosan megsebesült, ugy hogy belrészei kiomlottak.

A császár mélyen megindult e hiv bajtárs szerencsétlenségén, s elkiséré a sátorba, hol ápolás végett letették. Marmont másnap korán reggel meglátogatá öt. Iszonyu kinjai türelmetlenül ohajtták vele a halált. Midőn észrevette az élénk mély szánalmat, melyet iránta Marmont tanusita : „ah barátom — ugymond — a halál csekélység volna, ha nem szenvednék illy iszonyun!“ Szenvedései csakhamar ezután bevégződtek.

Duroc jó családból származott. Apja vidéki nemes, de vagyontalan ember volt. Auvergneben eleintén egy lovas ezrednél szolgált, mely Pont-à-Moussonban tanyázott. Később ugyanott megházasodott s letelepült. — Duroc az ottani katonai növeldében a király költségén nyert oktatást s tüzérségre vala szánva Marmonttal egyszerre lépett a hadseregbe mint alhadnagy *Châlonsban* 1792-ik év elején. Később a katonai tanintézet növendékei kivándorolván, Duroc is azokhoz csatlakozott. De természetes józan esze csakhamar belátta a zavart és rendetlenséget, melly az emigráltak közt uralkodott. Visszatért Franciaországba s kényszerittetett hadnövendéki állomását *Châlonsban* ujra elfoglalni. Nem sokára a negyedik tüzérezredbe lépett s ezután folyvást szolgálatban maradt.

Első feltünő szerepe azon hadsegédi állomás vala, mellyet Lespinasse tábornoknak, az olaszországi hadsereg tüzérparancsnokának oldala mellett elfoglalt. Napoleon az arcolei csata után több hadsegédét elveszitvén, Marmontot szólitá föl tisztek ajánlására, kikkel a megürült helyek betöltetnének. Marmont ajánlá s bemutatá *Duroc*-ot s az ajánlat elfogadtaték. Im ez vala szerencséjének első forrása. És ő mindig is hálás érzéssel emlékezett e pillanatra s igaz, hiv barátja maradt Marmontnak, élte fogytáig. Mint hadsegéd vön részt az italiai s egyiptomi hadjáratban. Ezredes vala, midőn Bonaparte első consullá lön s az első consul őt bizá meg háza kormányzásával. Majd a mint Napoleon a császári koronát fölvevé, tábornagygyá emelte őt, magas tekintélylyel és határtalan bizalommal fölruházva. Különböző diplomatikai küldetései voltak Berlinben, Péterváron s mindig a császár megelégedésére járt el azokban. Ezer meg ezer viszony és müködés forgott körülte, mint központ körül. De gyakran olly megbizásokban is részesült, mellyek szokott foglalkozásaival egészen ellenkezők voltak. Tulterhelék a gondok és fáradalmak. Csaknem zugolódva türé a fényt, a nagyságot, a kedvezést, melylyel elhalmoztaték.

Szelleme nem vala kitünő, de mindig józan és igazságos. Szenvedélye kevés, okossága mélyre ható, becsvágya korlátolt. Nem futott a kegyelők után; azok keresék öt fel gyakrabban. Természeténél fogva tartózkodó s komoly valódiság embere levén, mindig bizton számithatának reá, kik szivét megnyerék. Soha legcsekélyebb kimélytelenséget sem lehetett neki szemére téritni. Nem lakoztak szivében gyülölet érzései. Nem vala senkinek ártalmára. Söt gyakran tön hasznos szolgálatot ollyaknak, kik öt legtávolabbról sem ismerék. Az igazságos és alapos kérelmet mindig méltó tekintetbe vevé s annak teljesitése végett a császárnál szükséges lépéseket tett, a nélkül, hogy ez által a kérelmező részéről magának legcsekélyebb érdemet is akart volna tulajdonitni. Egyszerü, igaz, becsületes, szerény és elfogulatlan volt; hideg jelleme nem engedé, hogy mások szolgálatba juttatásaért közbenjárjon, nehogy önmagát compromittálja. Ámde az övéhez hasonló magas polczon, olly közel a legfőbb hatalomhoz, még az a negativ érdem is igen sok, hogy az ember nem rosz akaratu. Illy állomáson fénylő egyéniségektől csak annyit kivánhatni s remélhetni józanul, hogy legyenek igazságosok s jószándékkal tevékenyek, ha ugyan veszély nélkül azok lehetnek.

Duroc kitünő katona volt s mindig fájt neki, hogy a császár közvetlen környezetébe rendeltetvén, eltávolittaték azon foglalkozásoktól, mellyekhez olly nagy vonzalmat érzett vala. Tagadhatlan, hogy hasznos befolyást gyakorolt ő a császárra. Sokszor szerzett neki jó barátokat. Habár tartott is Napoleon ércz akaratától, saját józan véleményeinek őszinte nyilvánitása által némi függetlenséget biztosita önmagának. Ha megérheti az 1813. fegyverszünetet, talán üdvösebb irányt adhatott volna a császár gondolkozásának, talán éreztetni tudta volna vele a helytelenségeket, mellyek az ellenségeskedés ujra kezdését eredményezték. De miután ő elesett, Napoleon körül csak hizelgők maradtak s csupán ezektől szerete tanácsot hallani, kik aztán gyors léptekkel ragadták végromlása felé.

Lévai József.

A Sárrét régiségei. *)

II. Sápi templom.

Ez is történeti nevezetességgel bir, a község közepén dél-nyugotra magas dombra van épitve. Régi hagyományok szerint e templom helyén hajdan kőfallal keritett kastély állott, viz folyta körül, mellynek nyomai ma is láthatók, hihetőleg a várhoz tartozott; s mulató helyül szolgált. Épittetése a vár keletkezésekor történh tett, s azon vészes időkben pusztult el, midőn a vadtatár, mint vészes ár, szép honunkra rontva, e vidékben is nagy mértékben gyakorolta dulásait; s dühös öldöklésitől halomra hulltak a délczeg honfiak... nehéz idők voltak azok.

Azon időben e helyen vérzett el számos magyar, többnyire öregek, nők és gyermekek, kik meghallván a tatárok gyilkolásait, falvaikból rémülve futottak e még akkor sürű nádasokkal környezett kastély falai közé, a kiket pedig e szük falak be nem fogadhattak a rétséggel fedett helyekre vonták magukat, vagy az ide mintegy $^1/_4$ órányira eső vár falai közé menekültek. Nehány nap mulva megjöttek a tatárok roppant számmal, egy khán vezérlete alatt; neve a régi iratban felgyezve nincs. A szép vidék, a gazdag szántóföldek, a buja legelők, a virágos mezők láttára meglepetve állottak meg, vadsziveiket egy perczre elvarázsolta a táj fensége; de már a jövő perczben — gazdag zsákmányt reménylve — kitörő szenvedélylyel rohantak a gyönyörü rónaságra, a védelem nélkül hagyott falvakba; s kevés óra alatt a kalászos szántóföldek, a szép virágos mezők, a kellemes ligetek, a csinos falvak, mind elpusztultak, semmivé lettek, rombadöltek; rájok fuvalt az enyészet szele.

A vadcsorda ezzel meg nem elégedett, ember még nem esett áldozatul, vért szomjaztak, vér kellett a tatároknak is, ezen marczona, irgalmat nem ösmerő alakoknak, e szegletes fejü, laposorru, kiálló csontos arczu vadaknak; gyilkoló fegyverrel kezükben, apró gyors harczi méneken benyargalták a nádas rétséggel fedett helyeket, legyilkolták az oda menekült lakosokat, elhajtották barom csordáikat, mellyek a réteken legeltek; csupán egy fehérhaju ősz öreg embert hagytak életben, de csak azért, hogy legyen vezetőjök a rengeteg nádasokban. A jó öreg, kinek nevét az emlékezet fel nem tartotta, hiven teljesité kötelességét, bevezeté a hatalmas khán seregei egy részét a lápos, ingoványos helyekre, hol azután ő maga is elveszett; de elveszett általa több ezer tatár, részint a közelben levő vár őrizet nyilai által, részint a feneketlen lápos ingoványos rétségben elmerülve.

Értesülvén a tatárok e szerencsétlenségről, vad boszuval sziveikben több áldozatot kerestek, nyomozói ügyességüknél fogva csakhamar felfedezték a fentemlitett kastélyt, mellybe — mint mondám — nők és gyermekek, tehetetlen öregek rejtőztek. Hogy hányan lehettek, azt a régi irat nem emliti, csak ennyit mond : „levének pediglen az kastélyban teménytelen számu öregek, fehér cselédek és gyermekek,“ fegyvereseket nem emlit s nem levén lápokkal — csak nádasokkal környezve, a számtalan csordának könnyen bevehető volt.

Egykét percz alatt körül volt véve a kis erősség, vad lármával rohantak a védetlen kapunak, melly betöretvén, rémületes ujjongatással, kivont szablyával kezükben lepték meg a kastély udvarán egy csoportban térdelő tehetetleneket, kik nyugott szivvel, hangosan imádkozva várták az elkerülhetetlen halált; egy átalános szivrázó halálorditás még ... s aztán elcsendesült minden ..... E helyen, hol most a templom áll, több izben történt ásatások következtében, nagy mennyiségü csontvázat találtak, s találnak

*) Lásd V. U. f. é. 12. szám.

ma is . . . a tatár pusztitáskor legyilkolt szerencsétlenek csontvázai azok. . . . . Ez eseményt tanusitó régi irat a sápi levéltárban megvolt, s jelenleg több becses iratokkal együtt a nemzeti muzeumban van.

Nem szólok igaztalanul, ha azt állitom, hogy kevés hely van a Sárréten, melly történeti nevezetességgel nem birna, de nehéz feladat, csak egy nevezetes helyiséget is kifürkészni.

Papp Zsigmond.

A magyar

Tempevölgy.

Regényes tájleirás

JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

Az ut irtott erdökön visz keresztül. Én ugy megsirathatnám minden kipusztitott erdőt; nem statusgazdászati szempontból; azt nem bizták rám; hanem azokért a szép lombos fákért, a miket ollyan ingyen teremt számunkra a jó föld; talán nem is a mi számunkra, hanem árnyékul az erdei virágnak, fészkül az énekes madárnak; az éhes ember aztán neki megy fejszével, kivágja, éget hamuzsirt belőle, helyét beveti buzával tos legyen érte hozzá. Ez erdök helyén annyi követ vet föl a szántó eke után, hogy a tér fehér lesz tőle, mintha jég verte volna el, de nagy darabokban. Én bámulom, hogy van kedve valakinek az illyen földbe belevetni a buzát, a melly forditott mértékben követ ad annak, a ki őt kenyérrel hajitja. Bele is untak sok helyen, s parlagon hagyták a felbolygatott földet, azt most aztán belepte széltiben hosszában a kökény és galagonya bokor. Most ez a nyomorék cserje tenyész a szép őslakók, a régi erdök helyén. De sok tanulságot lehetne ebből olvasni, ha volna a ki az illyen betüt is olvassa.

Most egyszerre, mint egy boldogabb világ révpartja, tünik elénk a Balaton. A mint egy hegy lejtőjére feljutottunk, két erdős domb völgyelete közöl kivillanik a regényes tó naptól aranyzott tükre, oldalt Örs helysége, tulnan a somogyi partok tornyos falvai foglalják rámába, s ezentul egészen megváltozik a táj arczulata. A mint Örsön alul a Balaton partjára leszállunk, mintha egyetlen kert tárulna elénk; egy óriási kert, mellyben mulató lakok helyett egész falvak vannak elszórva, egymáshoz sürü közelségben; csupa gyümölcsös és szőlő minden falu körül, melly olly hüsitő, olly boldogitó látványt nyujt szemnek és léleknek az egész nap látott sárga tarlók, kavicsos parlagok után, miknek nézésébe belefáradt.

Egyfelöl az édeni táj, másfelöl a tündéri tó; ollyan fönséges, ollyan megragadó látvány! Ha ez külföldön volna, a magyar emberek seregestől vándorolnának azt látni, s azóta száz utleirás jelent volna meg felöle lelkesült utazóktól. Oh mi kár volna, ha sikerülne a kapzsi nemzedéknek e gyönyörü vizet lecsapolni! Ugyan mi czélra? Miért veszitse el hazánk költői szépségeinek egyik legszebb gyöngyét? Csak azért, hogy nehány földesurnak, ki a meglevőt sem képes okosan mivelni, nagyhatáru birtokához még nehány ezer holdnyi száraz föld ragadjon? *Porzót* az igaz, hogy árulhatnának akkor eleget; mert hogy a Balaton medrének vasporos és magnésiás talaja nekik semmiféle füvet meg nem fog teremni, azt láthatják a somogyi partokon. S millyen Nemesis következnék a hálátlan fajra; hogy állnának boszút az elüzött tündérek kiszáradt vizükért! Ez a szép zöld tájék, hogy kopárulna el; patakok, csermelyek utána vesznének, s lenne a kiszáradt tó helyén egy sivó homokpuszta, egy istenverte tájék közepett, mellyet soha eső nem látogat. Ez a szép Balaton nemcsak szépsége, de áldása is a környéknek; hanem ollyan az ember, hogy mindig azon töri a fejét, millyen nagy ur lehetne, ha azt birná, a mi nincs.

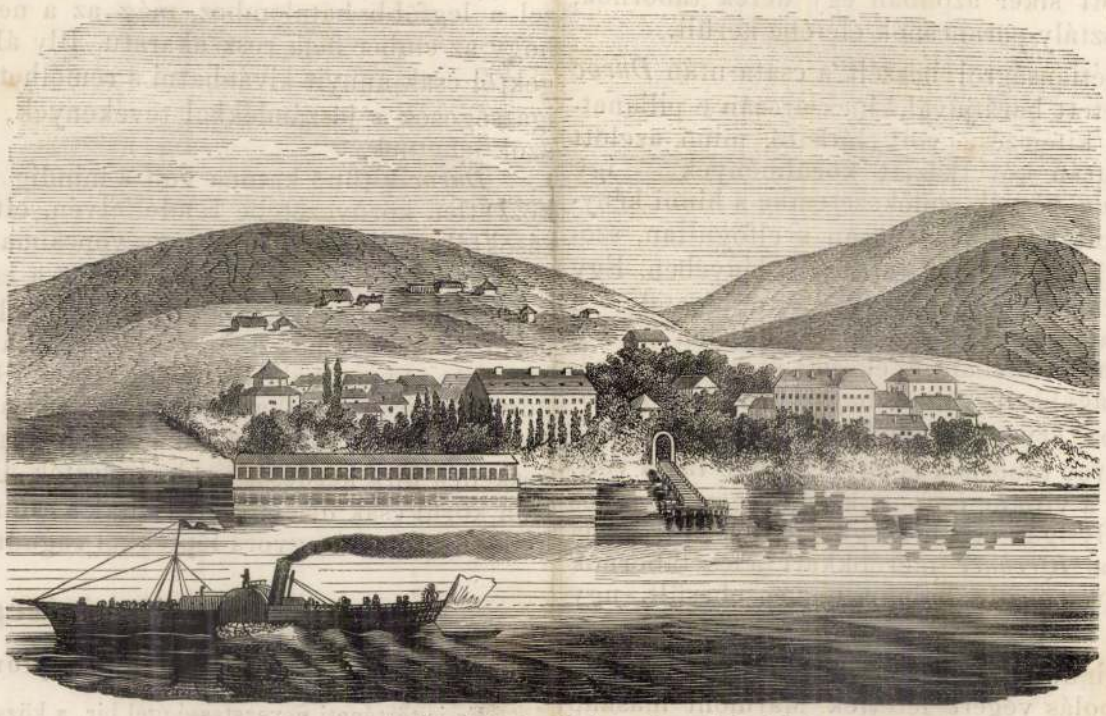

Balatonvidéki képek : Balaton-Füredi fürdőhely.

De hallgassunk el e szomoru jóslatokkal; hisz az egész képtelenség. A Balaton tükrében még sokáig fog igy ragyogni a felkelő teli hold; s Balaton-Füred parkjában vig magyar zene hangzik az érkező elé; mig az est ködében kékellő Tihany kettös tornya felöl anda ringással hangzik át az esteli imára buzditó harangszó.

A mint Balaton-Füreden a kocsiról leszálltál, egyszerre otthon vagy. Ha magyar ember vagy, lehetetlen, hogy ott az első perczben ismerősödre ne találj, mert ott minden ember magyar, s minden ember megismeri egymást, az érkező gyorskocsira pedig épen mindenki vár, és oda incognito nem lehet megérkezni.

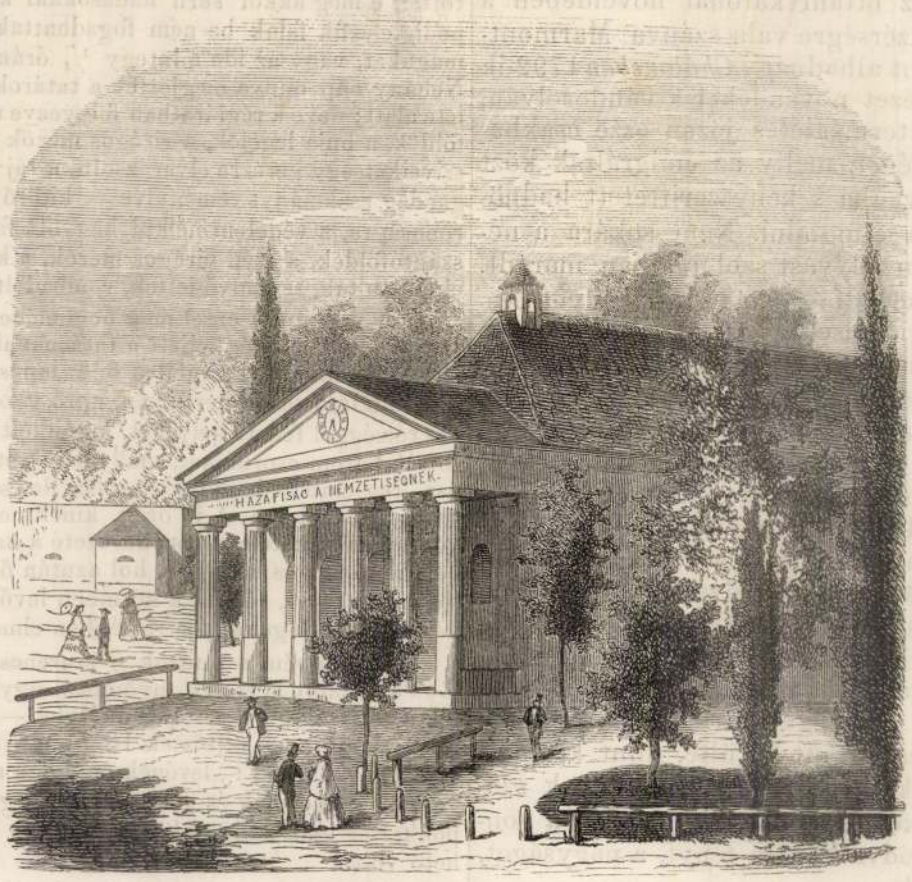

Balatonvidéki képek : Füredi szinház.

Az egész fürdő fiatal telep még; a park sem régi, a sétány még ujabb, melly körül magas vendégházak emelkedtek minden oldalról; a sétány közepén áll a savanyuvizes kút; a park elején a nemzeti szinház, egy födött épület, melly közköltségen épült; homlokzatán e szép felirással: „hazafiság a nemzetiségnek,“ beljebb az erdöben a tágas nyári szinkör, mellyben derült estéken szabad ég alatt tartja egy-egy legjobb vidéki szintársulat előadásait. — Azért beszélek legelőször is a szinházakról, mert a szinház tesz tanubizonyságot egy-egy vidék miveltsége felöl. Vannak nagy alföldi városaink, mikben még egy szinkör, vagy rögtönzött pajta sem hirdeti a nemzeti költészet és müvészet igéit; mig sok dunántuli kis városka versenyez müizlés és pártolás tekintetében Pesttel. Ime Füreden két szinháza

Sápi Hedvig fémszövései Aradon

Novemberben a békéscsabai színház Goldoni Két úr szolgája című vígjátékának premierje előtt láthatta először a közönség *Sápi Hedvig* fémszövéseit és különös kompozícióit, melyek revelációs erővel hatottak. A Brüsszeli Képzőművészeti Főiskola textil szakán végzett ifjú művésznő a Békéscsabán bemutatott kiállítási anyagot (kiegészítve néhány új művel) az orosházi Kulturális Kapcsolatok Egyesületének szervezésében a közelmúltban az aradi „Arta" Nemzeti Galériában mutatta be nagy sikerrel. Az ünnepélyes megnyitón ott volt az aradi közélet számos képviselője, közöttük *Bognár Levente* alprefektus, *Áchim Alexa,* a megyei önkormányzat alelnöke, *Onisim Colta* festőművész-grafikus, a Romániai Képzőművészek Szövetsége aradi fiókjának elnöke, valamint az aradi művészvilág számos jelentős személyisége. Sápi Hedvig művészetéről *Sass Ervin* beszélt, kiemelve, hogy az ifjú textilművész kulcsszavai az idő és a változás, hogy műveiben világosan érthető elem a mozgás, mely többre, jobbra ösztönzi az embert. A megnyitó szavakat *Újj János* aradi publicista, tanár fordította román nyelvre. Az aradi művészek által „nem mindennaposnak" nevezett kiállítás május 10-éig lesz látható az „Arta" Galériában, a városi színház szomszédságában. **-n**

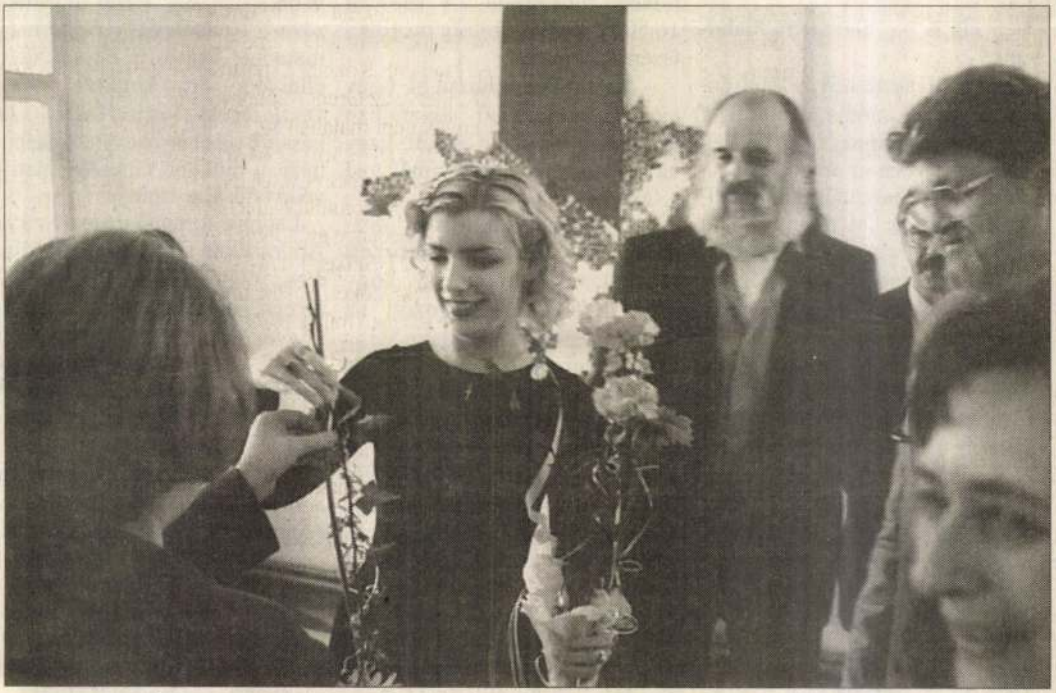

Az aradi művészek virággal köszöntik a magyarországi vendéget. A művésznő mögött Ioan Kett-Groza aradi festő, mellette Újj János publicista

Békésmegyei Napi Alföldi Horavio
1998 IV. 28.

an törvényt, amely megen-etünket, s ránk kényszerít-kásunk mellett. Ez zavarja yhelyzetet teremt, hiszen az és idős, beteg emberek van-védeni magukat. A mai vi-z idegenektől, s egy fuvaro-ozásnál mindenféle népek végül a bírósághoz – keres-s, a békéscsabai Kis-Tabán kóinak nevében panaszával. ulságos, hiszen egy hivatali óta húzódik a megoldás.

még ma is ott, ahonnan elindultunk!

– A polgármesteri hivatal annak rendje és módja szerint meg is hozta államigazgatási határozatát, amelyben az eredeti állapot szerint lakáshasználat helyreállítását rendelte el. Ám a várt „happy end" ezzel nem érkezett el. Sziklai Andrásék bírósághoz fordultak a határozattal szemben. Addig természetesen a végrehajtási eljárást is fel kellett függeszteni. Keresetükben úgy fogalmaztak, hogy az iroda nem zavarja a lakókat, a munka főként telefonon és telefaxon zajlik, naponta öt-nyolc ügyfél jelenik meg. (Rácz János állítja, hogy novemberben volt olyan nap, amikor egy óra alatt tizennyolc ügyfelet számolt meg.) Sziklaiék szerint a társaság nemhogy veszélyezteti a ház biztonságát, hanem éppen segíti azt. Az ingatlant egyébként lakásként és irodaként is használják. Ez utóbbi kijelentést is vitatják a lakók, hiszen amikor a polgármesteri hivatal helyszíni szemlét tartott, nyomát sem találták olyan felszerelésnek, ami a lakásként történő használatra utalt volna.

A bíróság hatályon kívül helyezte a polgármesteri hivatal határozatát formai okokra hivatkozva. Rácz János ugyanis közös képviselőként nem volt jogosult tulajdonostársával szemben képviselni a társasházi tulajdonosokat. A közös képviselő csak külső felekkel szemben képviselheti tulajdonostársait, azoknak személyenként kellett volna a hivatalhoz fordulniuk. A lakókat 16 500 forint perköltség megfizetésére kötelezték.

– No azt nem hiszem el, hogy egy polgármesteri hivatalban nincsenek tisztában ezzel! Vagy ha így van, az nagyon sajnálatos! – fakad ki Rácz János.

A polgármesteri hivatal közigazgatási irodájának érintett munkatársai elmondták, hogy több kolléga is dolgozott az ügyön. Valóban sajnálatos hiba történt, aminek az oka lehet félreértés, s a kolléga ezen a területen való gyakorlatlansága. Amennyiben az érintettek úgy érzik, hogy sérelem érte őket a hivatal részéről, megvan a lehetőségük, hogy államigazgatási eljárás során okozott kár címén bírósághoz forduljanak.

– Azzal ugyan sokra mennénk! Attól nem változik a helyzet, hogy a hivatal miatt hónapok óta tűrnünk kell az áldatlan állapotokat! – mondja Rácz, aki azt [illegible] ként a lakásként történő hasznosítást említette.

A bíróság határozata után ismét a polgármesteri hivatalhoz fordultak, s immáron teljesen szabályosan megszületett a határozat, hogy Sziklaiék három napon belül állítsák vissza az eredeti állapotot.

– Sziklaiék természetesen ezzel a határozattal szemben is bírósághoz fordultak, s így a végrehajtás most is elmaradt. Itt tartunk most, várjuk a bírósági tárgyalást, s reméljük, hogy a jog nekünk ad igazat. Most már azzal sem értünk egyet, hogy az utcai ajtó megnyitásával működjön tovább a társaság. Ezzel ugyanis a zavaró hatások nagy része megmaradna. Sajnos, a hosszú ideig elhúzódó ügy konkrét anyagi veszteségekkel is jár, hiszen a lakásaink piaci értéke is csökkent a házban működő társaság miatt – vélekedik Rácz János.

Lapunk természetesen Sziklai Andrásékat is szerette volna megszólaltatni. Sziklai András betegségére hivatkozva előbb az ügyvédjéhez utasított bennünket, majd úgy nyilatkozott, hogy a bírósági eljárás befejeztéig nem lenne szerencsés megnyilvánulni ebben az ügyben.

Hogy a jog kinek fog igazat adni, majd kiderül. Az mindenesetre több mint érdekes kérdés, hogy a zavartalan magánélethez való jogot, vagy pedig a vagyon szabad – esetleg másokat hátrányosan érintő – hasznosításának, a vállalkozási szabadság jogát részesítik-e előnyben?

Dancs László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726
1974 — 2
VALÓSÁG

amivel hallgattak, és azért a szeretetért, amivel itt körülvettek az első pillanat[illegible] kezdve, amikor megérkeztem.

A televízióban 1974. január 9-én és 10-én műsorra került interjú kissé rövidített szövege.

1021
Sára Sándor

Sára Sándor: Habán korsók — 2

[illegible]nket, amink van, végeredményben a
Ha elvennénk mindent, ami ezekből származik
erdőben vagy valamelyik barlangban. Az embe
kutatásra annak, amit egy évben fegyverkezé
Amerikára vonatkoztatva kiszámítottam: felét
dettől máig, amit az amerikai hadsereg egy évb
fizikus—matematikus utánam számolt, és azt n
dett, mert nem a felét, hanem egyharmadát kö
kiadunk hadseregre. Az egész emberiség egy é
fegyverkezésre. Az egész eddigi alapkutatás Ád
ennek. Úgyhogy ez elenyésző, ez nem számott

Magyarországon milyennek látja a lehetőséget folytatására?

Nagyon nagy reménnyel nézek elébe a fejlődésnek, mert mint mondottam, ehhez elsősorban kitűnő szellemek kellenek. És ebben az országban nagyon sok nagy tehetség van. Hogy miért? Az egy más kérdés, sok faj keveredése hoz létre nagy, kivételes egyéneket, nagy szellemeket, tehát a tehetség megvan. A második feltétel az, hogy a társadalomnak méltányolnia kell ezt az igyekezetet. Ez is megvan, ahogy mondottam. A harmadik, a pénz, az a legkevésbé fontos. Pénz, az is kell valamennyi, de ez aránylag olyan csekély más kiadásokhoz képest, hogy ez nem a pénzen múlik, hanem azon, hogy mennyire támogatják a tudományt. Ugye, vannak egyes eszközök, amik nagyon drágák, például az úgynevezett ciklotronok vagy az új, mérföldes nagyságú accelerátok. Ezek nagyon drágák, ezt egy kis ország nem tudná magának megengedni. De ezek nélkül meg tud lenni a tudomány, és különösen a biológiában ezek az igen nagy eszközök, ezek nem szükségesek feltétlenül. A kutatás egyik szabálya az, hogy az eszköz mindig fordítva arányos a részecske nagyságához, amit vizsgálunk. A biokémiához a ciklotron és az accelerátor nem kell. A biológia megáll a molekulánál vagy az elektronnál, melyhez nem kell még olyan nagy és drága eszköz, és azt egy kis ország — amelyik szerény viszonyok között él — is meg tudja magának engedni, ha megvan hozzá a szíve, ami itt megvan.

Professzor úr, arra kérem, hogy most a szokástól eltérően fejezzük be ezt az interjúfilmet. Fogadja köszönetünket ezért a számunkra nagy jelentőségű és nagyszerű találkozásért, de kérem, hogy mintegy a film befejezéseképpen néhány szóval üzenjen a magyar televíziónézőknek.

Először meg akarom köszönni a türelmet és a szeretetet, amivel ezt hallgatták. Én innen nagyon messze, messze élek, és sok országhatár választ el bennünket, de a szellemi életben ilyen határok nincsenek. Én egy másik országnak igyekszem a hasznos állampolgára lenni, magyarán Amerikának, de még egy nagyobb egységnek is igyekszem hasznos polgára lenni: az emberiségnek, a nagy közös emberi célokat szolgálva. Mindez azonban nem változtat azon, hogy éppúgy magyar ember vagyok, mint valaha is voltam, és a hazám Magyarország, mint gyermekkoromban is az volt. Abból a nagy szeretetből, amivel itt körülvettek, és a személyemet kísérő figyelem és ragaszkodás megnyilatkozásaiból látom, hogy az ország sem tagadott meg engem még mint fiát. Én azért jöttem haza, hogy ezeket a szálakat még erősítsem, nehogy sorvadjanak. Említettem, hogy a szellemi életben nincsenek ország-

Sár János

grönggröse szurszabó

l.

Grötffyszur

169. l.

SÁRA Ernő (1947)
222. A kereszténydemokrácia útlevél Európába, 1990
Christian Democracy – a passport to Europe
offset, 48x34 cm
j.n. – Állami Nyomda
ltsz.: xy 90.384

223. Európai kereszténydemokrácia, magyar felemelkedés, 1990
European Christian Democracy – Hungarian progress
offset, 62x43,5 cm
j.n. – ny.n.
ltsz.: xy 90.371 + lépe

A változás jelei : Plakátok 1988-1990.
: Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-
dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin
Bp., MNG, 1990 23.

SO-KY (Sós László)

1922-ben született Debrecenben.
Végzettség: Studio Atelier
Tevékenységi terület: az alkalmazott grafika valamennyi területe, belsőépítészet
Lakcím: 1112 Budapest, Botfalu-köz 7.

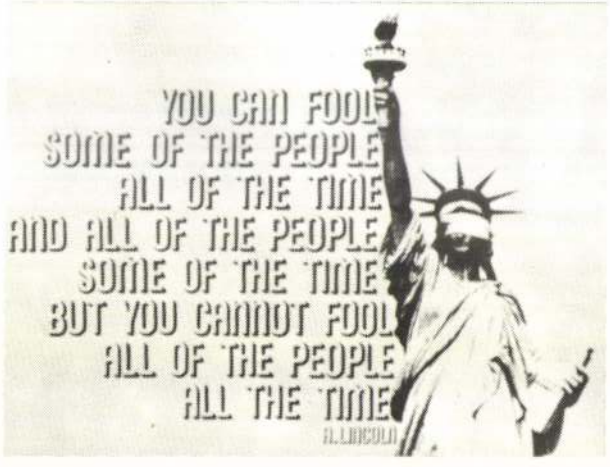

Kemény Éva

1929-ben született Budapesten
Végzettség: Iparművészeti Főiskola
Tevékenységi terület: az alkalmazott grafika minden területe
Lakcím: 1112 Budapest, Botfalu-köz 7.

Sára Ernő

1947-ben született Budapesten.
Tevékenységi terület: az alkalmazott grafika valamennyi területe
Lakcím: 1212 Budapest, Vasmunkás tér 4.

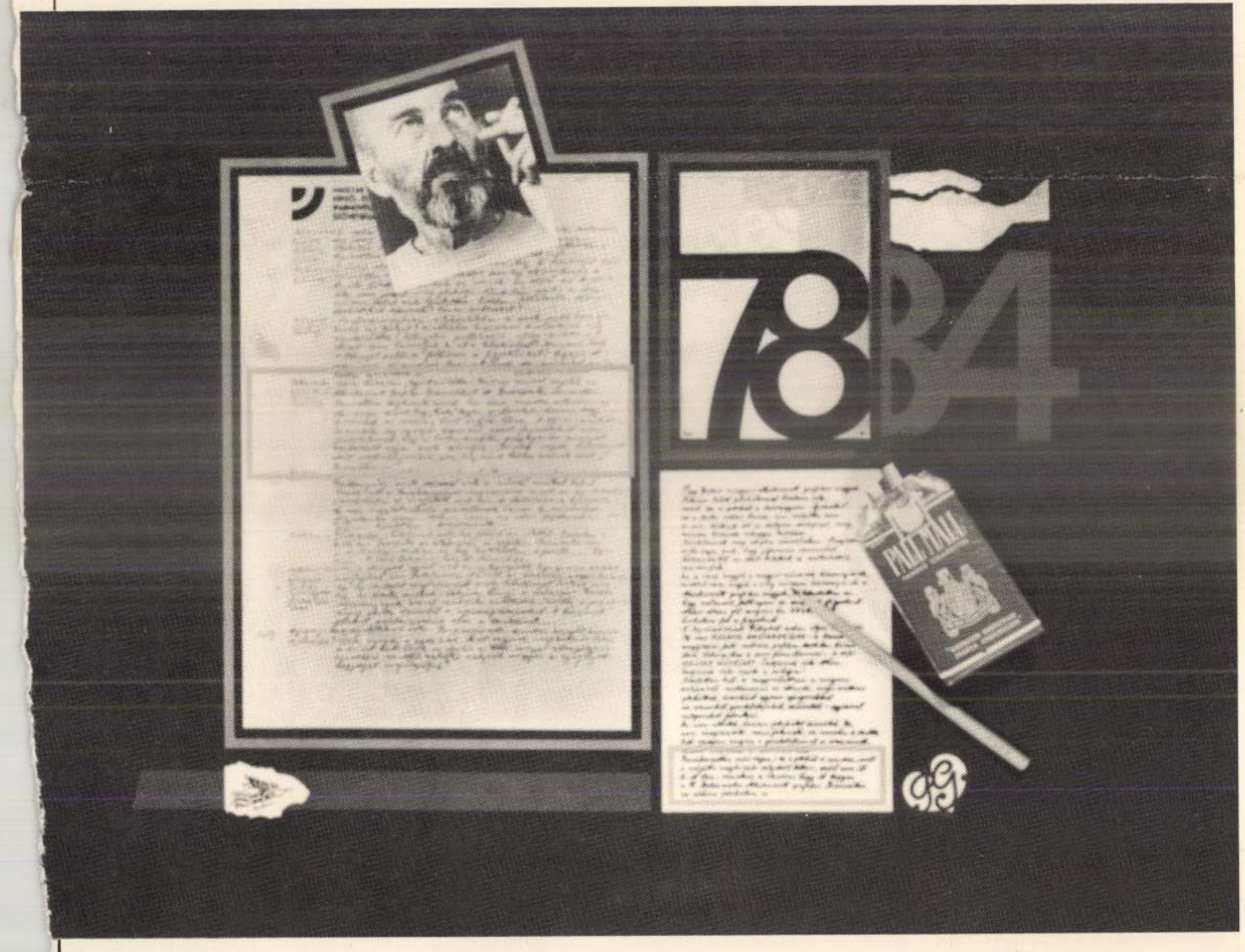

MDK.

Sára Erzsébet

Kiállitási hir

Népszabadság 1967 szept.17.

MDK.

Séra Erzsébet

Kiállítási hir

Népszabadság 1967 szept. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 JUN 13
MEZŐGAZDASÁGI MÉRNÖK
Gödöllő

Sára József

FOGADTATÁS

— Szólítson csak nyugodtan Pista bácsinak, kedves — mondta a pirospozsgás arcú, mosolygós ember.

— Jól megleszünk mi majd, igaz? Na, de üljön már le aranyoskám, úgy áll itt, mintha a bíróságon lenne. Nem kell tőlem megijedni, csak a termetem ilyen nagy, de a szívem az a helyén van. Kap itt nem messze egy kis irodát, ott aztán elemezhet, tervezhet a kedvére. Hogy őszinte legyek, csak azért hirdettük a pályázatot, mert a járástól volt itt egy elvtárs, és ő mondta, hogy ma már üzemgazdász nélkül nem lehet meg egy tsz. Jó helye lesz itt magának, a jövő héten már megérkezik a számítógép, és aztán mehet a munka! Beül a kis szobájába és eshet, fújhat, ott a jó melegen semmire se lesz gondja. Ki se engedem magát innen, egy nőnek benn a helye!

— Nem is adok egyelőre munkát, maga jobban tudja, mi az üzemgazdász feladata. — Ismerkedjen össze a munkatársakkal, nagyon jó gárda alakult itt ki.

1021

SÁRA JÓZSEF:

OLVASÓ NŐ

A lány arcán csalódás tükröződött. Azért választotta a mezőgazdaságot, hogy beüljön egy iradába és ki se mozduljon onnan, ott bolonduljon bele a rengeteg számításba? Nem, nem így gondolta ő az egészet! Így egyszerű adminisztráció az egész. A mezőre, az állatokhoz, az emberekhez csak akkor mehet ki, ha vasárnap van? Hogyan ismerje meg a gyakorlatban is a mezőgazdaságot? Továbbra is könyvekből, puszta számokból?

Megdöbbentette, hogy csak kényszerből kell ő a tsz-nek. Be fogja bizonyítani, hogy igenis szükség lesz az ő munkájára. De addig jó képet kell vágni az elnök elképzeléseihez. Be kell vágódni a munkatársaknál, aztán jöhet a terv megvalósítása. Csak legyen ereje elviselni a kudarcokat, és hamar elfeledni őket!

Mélázgatásából az elnök kissé nyájas, kissé gúnyos kérdése ébresztette fel:

— Mi az, nem tetszik valami, kedveském?

Szibási Rozália
ATE Zsámbék

hogy produkál a Magyar Mezőgazdaságban is.

Útravalóul, vagy inkább tanácsként: járjon többet a hallgatók közé, mert a témák ott is hevernek ám.

NOVÁK ÁRPÁD

Ezzel be is fejezem. Pedig vannak még hallgatók, akik itt is, ott is hallatják hangukat. Szeptembertől „tiétek" a Mérnök; Szemes, Keszthelyi, Dulai, Tóth, Kiss, Novák... és a többiek.

Mi búcsúzunk, mi elmegyünk... Nehéz szívvel, de lehet, hogy e hasábokon újra találkozunk még.

Birkás Márta

A nyár fo
tóinknak köte
írnak elő a
rán. A *mez*
pészmérnöki k
zül a másodév
től július 2-ig
korlaton veszr
július 1-től július 27-ig aratási gyakorlatra utaznak az ország különböző részeibe. A harmadévéseknek csak szeptember 2-án kezdődik a kéthetes gépgyári gyakorlat a budapesti üzemekben, míg a negyedévesek augusztus 26-tól szeptember 14-ig üzemvezetői gyakorlaton mélyíthetik el szakmai tudásukat az ország különböző mezőgazdasági üzemeiben.

Ugyanekkor a *mezőgazdaságtudományi kar* I. évfolyamos hallgatóinak július 8-tól augusztus 3-ig négyhetes üzemi gyakorlatot ír elő a tanterv. A harmad- és negyedéveseknek július 8-tól öt, illetve négyhetes diplomatervkészítési gyakorlaton kell részt venniük.

A gépész másodévesek kö-

A viszonylagos nyugalmi áll
sen felváltja az igazi nyári főszé

Sára József, amatőr
képzőművész

1/.

a XVI. Veszprémi megyei
amatőr képző- és iparmű-
vészeti kiállítás.

Napló | Veszprém | L
1984. márc. 20.

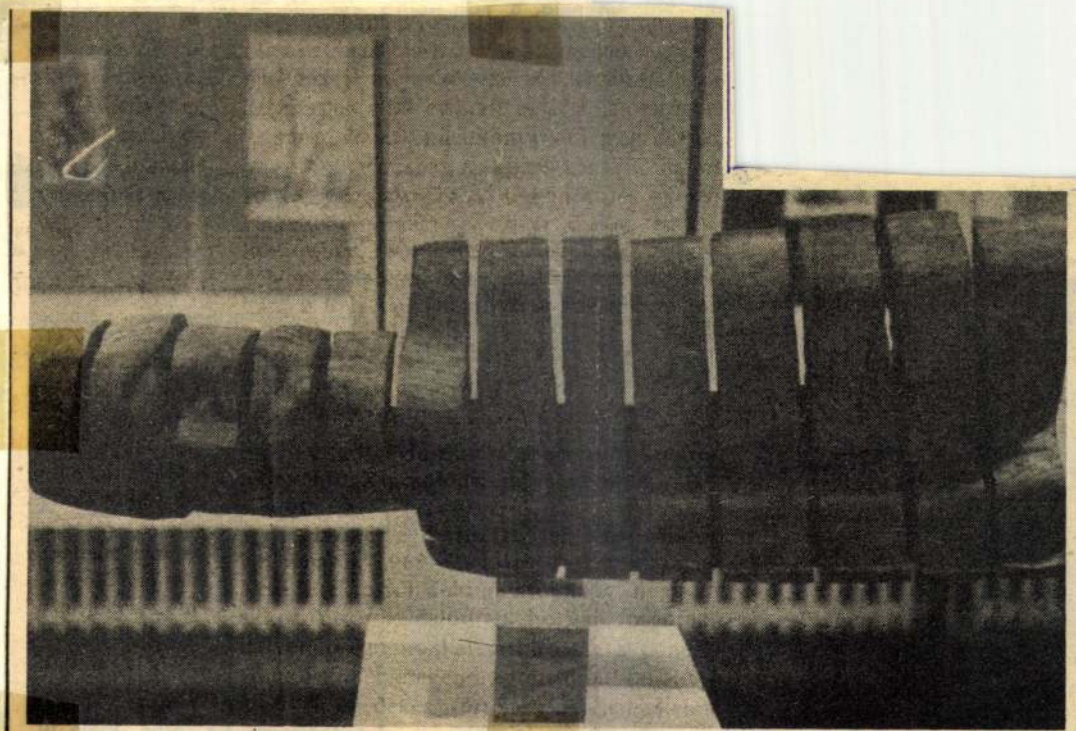

Sára József: Plasztika III. Fotó: Borbás János

sen–Wattens
–Aachen, 7.
burg, 8. Asc
rentina–Mila
nó, 11. Pad
Cavese–Saml
ra–Atalanta,
14. Oberhau
Napoli–Vero
Cesena.

ok 1:2, Debr. Kinizsi–Nagy-
anizsa 1:1.

A pápai városi egyéni női ifjúsági asztalitenni
város helyezettje. Balról jobbra: Murai Zita
Melinda (P. Türr Gimn.) és Böröczki Éva (P.
Horvát

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 2
VALÓSÁG
Sára Sándor

táplálkozik. Ez a megalapozatlan „gög
is, akik joggal ott lehetnének a tudományt és a kutatásfejlesztést képvisel

1021

Sára Sándor: Habán korsók — 4

[illegible] Itt [illegible]
[illegible], szimbolizmus vagy szabad v[illegible]
és még sok hasonlóan kényelmetlen, tanítani va[illegible]
vetően elbizonytalanodnak ezeken a területeken [illegible]

2. Az ízlés, az esztétikum kategóriái mindenk[illegible]
A világot az egyensúlyok rendszere tartja többé[illegible]
labilis azoknak a dolgoknak a megítélése, amel[illegible]
súlya, hogy az aránytalanság valamely *pozit*[illegible]
fakad. Molière komédiáinak figurái: a Fösvény, [illegible]
— mindegyik egy-egy pozitív erkölcsi tulajdon[illegible]

Valahogy így keletkezhetett a nyelvi közhely is: a nyelvhasználat kezdetleges állapotánál fejlettebb fordulatokból, és így vált később a gördülékeny fordulatok (szólások, idiomatikus szerkezetek, szóképek) tartalom nélküli, üres hüvelyévé. A fordulatokból kihullott a tartalom, maradt a gördülékenység. A nyelvhasználat primitívebb, fordulatok előtti vagy alatti minősége valamilyen ruhátlanság vagy legalábbis koldusgúnyába öltözöttség állapotához hasonlítható. Ezzel szemben a másik véglet, a beszéd üres gördülékenysége valamilyen ízléstelen túlöltözöttség jellegzetességeit hordozza.

A feladat abban áll, hogy a beszélő-író ember olyan egyensúlyt teremtsen a maga nyelvében, melyben a ruhátlanságot, azaz a botladozó beszédet szolid és ízléses öltözékkel, tehát jól megválogatott, kifejező és szemléletes szavakkal cseréli fel.

3. Napjainkban divat a közhely. Ugyanúgy divat a botladozó, a hibás beszéd is. Ez is — miként a közhely — a gyakorlati megvalósulásban és annak kritikai vetületében jelentkezik.

Kevesen tudnak jól beszélni. Társadalmunk, oktatásügyünk alapvető feladat gyanánt jelöli ki az iskola, a pedagógusok számára az ifjúság kifejezőkészségének fejlesztését. Ki kell emelni a nyelvi ruhátlanság állapotából a beszéddel küszködő nemzedéket: *szoktatnunk* kell a fiatalokat a gördülékeny, a szokásos — ha úgy tetszik —: *szokványos* fordulatokra, idiomatikus szóképekre.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 — 2
VALÓSÁG

Sára Sándor

1021

Sára Sándor: Habán korsók — 1

Az én neveltetésem a múlt század elején kezdőd
egy mezítlábas parasztgyerek, az akkori elmarado
útnak indult dél felé, hogy tudást keressen. Lem
egy patikushoz kihordógyereknek. Két évtizeddel
a fiziológia professzorát. Bécs volt akkor a tud
A fiziológia és anatómia professzora lett ez az e
visszajött Magyarországra, hogy a magyar egészsé
onnan indul az én neveltetésem. Ennek a férfinak
és kutató lett, és annak a fia az én anyai nagybá
hisztológus, aki szövettannal, mikroszkopikus ana
az egész családban a szellemi életet. Az én édes
érdekelték annyira a szellemi dolgok; a nagybát
bátyám, aki nagyon koraérett volt gyerekkorában, azt mitte, hogy a kiválók mind
nagyon koraérettek. Én pedig nagyon későn kezdtem fejlődni, úgyhogy a családban
énrám úgy néztek, mint egy hülyére. Amikor 15 éves koromban azt mondtam nagy-
bátyámnak, hogy tudományos pályára akarok menni, akkor ő kézzel-lábbal tiltako-
zott ellene, és azt mondta, hogy legföljebb kozmetikus lehetne belőlem. Később
azután javult a véleménye egy kicsit, és beleegyezett abba, hogy fogász lehessek.
Mikor elvégeztem a középiskolát, akkor azt is megengedte, hogy a laboratóriumában
dolgozzam. Őneki aranyerei voltak, úgyhogy nagyon érdekelte a végbélnyílás. Így az
én első dolgozatom a végbélnyílás szerkezetéről készült tudományos munka, így
tehát én a „rosszabbik végén" kezdtem el a tudományt.

Még három évig dolgoztam anatómián, de ez nem elégített ki: én az életet akar-
tam megismerni, hogy micsoda, ezért átmentem élettanra, de az sem elégített ki.
A házinyúl túl bonyolult volt az én egyszerű eszemnek, nem bírta átfogni, úgyhogy
ezután bakteriológiával foglalkoztam. A baktériumok nagyon kicsinyek, de rájöttem,
hogy egy olyan baktérium egy egész világ, így az nekem túl komplikált. Ezután
kezdtem a molekulákkal foglalkozni, és akkor lettem vegyész. De azután rájöttem
arra, hogy még a molekula is túl komplikált nekem. Ekkor tértem rá az elektronokra,
amelyek a molekulának nagyon kis részei, és ezekkel egy külön tudományág, a kvan-
tummechanika, a hullámmechanika foglalkozik. Én már egészen ősz fejjel kezdtem
egy egész új tudományágat tanulmányozni. Úgyhogy én tudományról tudományra
mentem, mert én már akkor éreztem, hogy az élet az mindennek az összessége, és
ha valamelyik szűk területről indulunk ki, sohasem értjük meg az életet. Csak akkor
tudjuk — talán — megérteni, ha az egész tudományt „átértjük"; ezért mentem
én tudományágról tudományágra.

De egy nagyon jelentős világtörténelmi esemény jött közbe, az első világháború.

1. 60-ig.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 2
VALÓSÁG
Sára Sándor

ez a feladat bármelyik iskolatípusban működő pedagógus munkakörét meghaladja.

Sára Sándor:
Habán
korsók — 5

Igen áll, de végül is a tanár évek óta hir
(metafora, hasonlat, megszemélyesítés stb.) szépsz
mentes értékelő mondatot?

Feloldható-e ez az ellentét azzal a megkötésse
költészetben van helyük? Ez is hatalmas tévedé
vallás is van, hogy a tanulók azért tanulják és tanu
mert azok számukra stílus-modellekül szolgálnak
a XIX. század oktatásának ahhoz a követelményél
janak meg verset írni: írjanak adott témáról hexa
ezeket a tételeket, mégsem mondhatunk le arról
klasszikusaink kínálnak a magát igényesen ki
A képmentes, puritán megfogalmazás mégis r
díszelgő, *hamisan* kongó mondatnál, még ha a szó

4. A fentiekben arról a dilemmáról számoltam be, amely a tanár előtt áll, amikor a tanuló kezdetleges beszédkészségének és túlcifrázott frazeológiájának megbomlott egyensúlyát tapasztalja. Az egyensúly helyreállítása mesteri feladat.

Van azonban a serdülőkorban levő tanulók és a felnőtt, tanításra szoruló egyének beszélni nem tudásának egy speciálisan a fiatal nemzedékre jellemző motivációja is. Tudvalevő, hogy napjainkban — a költészet és a mindennapi élet gyakorlatában — él és hat egy antifrázisos, dísztelenségre törekvő stílus és magatartás. (Ez abban is mutatkozik, hogy a stílusirányok közül a barokkot, a rokokót szinte nevetségesnek tartják, míg a végletekig objektivizálódott modern iskolákat vagy a hemingwayi, sallangtól megfosztott mondatok csengését élvezik.) Lehet, hogy éppen azért jelentkezik az a tendencia, mert a frázis, a sallangos beszéd állandó tematikáink között szerepel, és a sok ilyen tartalmú cikk, vita, felmérés talán elérte a célját: az

Indiai mozaik

India nemcsak Sára Sándort bűvölte el, hanem a korai filmeseket is. Egzotikus hátterét adta a féltékenységi drámának, A hindu síremléknek, a varázslatos mesefilmnek, A dzsungel könyvének. A hollywoodi mesterek képzeletét is megmozgatta a végletes ellentétekkel, rejtelmekkel teli ország. Érdekes a külföldi filmek India-képével párhuzamba állítani azt az Indiát, amelyet Sára Sándor fedezett fel magának, és azt, amelyet az indiai rendezők filmjei tárnak elénk.

Sorozatunkban a következő filmek láthatóak:

Július 1: Salaam Bombay; 3: Árvíz Indiában; 4: A látogató; 5: Hajóval Indiába; 6: Indiában; Az út dala; 8: A dzsungel könyve; 10: Káma Szútra; 11: Gandhi – Egy vezér születése; 13: Elefántfiú; 15: A csavargó; 17: Hindu síremlék; 18: A legyőzhetetlen; Estély habfürdővel; 19: 420-as urak I-II.; 20: Indiana Jones és a Végzet Temploma; 21: Ellenfél; 23: A rügy; 27: Apu világa; 29: Az éjszakának vége

Örökmozgó Filmmúzeum
Budapest, VII. Erzsébet krt. 39.

SÁRA SÁNDOR

A
Magyar Nemzeti Filmarchívum
tisztelettel
meghívja Önt

Sára Sándor

Fényképek Indiából

című
kiállítására

2001. július 6-án, pénteken 18.00-kor

A kiállítást megnyitja:

B. Müller Magda
fotóművész

Helyszín: Örökmozgó Filmmúzeum, Bp. VII. Erzsébet krt. 39.

A kiállítás megtekinthető július 29-ig
naponta 16- 21 óráig

A kiállításhoz kapcsolódóan indiai rendezők filmjeit, valamint Indiában játszódó külföldi filmeket vetítünk.
/ Részletesen lásd a műsorfüzetben /

SÁRA SÁNDOR

ztáni háború

tán papíron is megszabaduló monarchia 1973-ban Zahir sah lemondásával vált köztársasággá. A hiegháború fokozatosan felértékelt az országot, amely nagyon hasznos kiszolgáltatottá vált a Szovtunió gátlástalan elképzeléseik. Az események a hetvenes vek végére végképp kiélezetté iltak. A Nur Mohammad Taraki Babrak Karmal vezette kommunista párt két, egymással is

elen igazság fedőnevű apás alapjaiban fogja kódtatni a már eddig is pkorba visszataszított ínségtől fenyegetett gán társadalmat."

konfliktusban álló frakciója 1978 áprilisában átvette a hatalmat. Innentől kezdve az afgán belpolitikai folyamatok Shakespeare királydrámáival felérő fordulatokat követtek. Először Karmal távozott Prágába nagykövetnek, ami talán Molotov ulánbátori vagy Dubček ankarai pozíciójával rokonítható. Az országba közben özönlöttek a szovjet tanácsadók. Később üstökösként bukkant fel a szélsőbalos Hazifullah Amin, aki 1979 márciusában lett miniszterelnök. A szovjetek támogatását élvező Taraki hamarosan gyilkosság áldozata lett, és az intervenció ettől kezdve eldöntött tény volt. A Kabulba érkező Paputyin tábornoknak kellett volna rákényszeríteni a sarokba szorított Amint, hogy prágai mintára „hívja be" a testvéri segítségnyújtásra már Kabul felé robogó szovjet Vörös Hadsereget. A kísérlet kunak egyszázalékos támogatottsága volt korábban, és ezt az arányt nem sikerült a későbbiekben sem feljebb tornázni. A szovjet hadsereg és az afgán felkelők, a mudzsahedinek az egész országot frontvonallá változtatták. A gerillaháborúra és az irreguláris harcmodorra felkészületlen hódítók óriási vérveszteségeket szenvedtek, nem volt egy nyugodt pillanatuk sem, mindenhol ellenség leselkedett rájuk. Ennélfogva burjánzott a kábítószerezés, az erőszak, és a neurotikus betegségek is megsokszorozódtak köreikben. Paradox módon legnagyobb sikerüket is védekezéssel érték el: Kabulban és Kandahárban nappal és hellyelközzel fenntartották a rendet. A korszerű haditechnika sem ért sokat a helyismerettel és fanatizmussal szemben. Leginkább a könnyűpáncélosok és a MI–24-es helikopterek váltak be, de a mudzsahedinek is bőven részesültek amerikai fegyverekből, köztük a manapság is sokat emlegetett Stinger föld–levegő rakétákból. Az elszánt és bestiális küzdelemnek nem voltak korlátai: a mudzsahedinek nem ejtettek hadifoglyokat, a szovjetek gyermekjátéknak álcázott aknákat szórtak…

1986-tól az ország irányítását dr. Nadzsibullah vette át, akinek konstruktívabb és pragmatikusabb hozzáállását követően 1988-ban Genfben rendezési tervet fogadtak el a szemben álló felek. A szovjet haderő szinte felmérhetetlen emberi – 14-20 ezer halott és 25-35 ezer sebesült – és morális veszteségeket szenvedve 1989 februárjáig elhagyta az országot. A kudarc következményei felgyorsították a szovjet birodalom bukását és az ország széthullását. Afganisztánban egymillió feletti volt az áldozatok száma, és az ország máig tartó káoszba süllyedt a hamarosan egymásnak ugró, különféle színezetű és etnikai összetételű ellenállócsoportokat vezető hadurak rivalizálását követően. Az Omár molla vezette tálibok hata-

errorista

MH-ÁLLÁSPONT

Patthelyzet

Fura hangulat jellemezte a parlament keddi ülését. Kovács László, az MSZP elnöke fölszólalásában megállapította, hogy a kisgazdapárt komédiáival, a követhetetlen ki- és bezárásokkal, tulajdonképpen „csendben kimúlt" a kormánytöbbség. Hasonló helyzetben egy normálisan működő demokráciában vagy föloszlatják a törvényhozást, és új választásokat írnak ki, vagy közlik, hogy kisebbségi kormányként működnek tovább, és ehhez akár az ellenzék támogatását is kérik.

Kovács Lászlónak elviekben igaza van. Igazából az a csoda, hogy ez a kormánykoalíció ilyen hosszú ideig működőképes maradt. A Fidesz–FKGP tartós együtt maradására ugyanis kevesen fogadtak volna három évvel ezelőtt. „Ami késik, nem múlik" alapon így csupán az volt kérdéses, mikor robban ki a koalíciós válság. Most sem robbant, csak szép lassan halmozódott a feszültség, ami aztán furcsábbnál furcsább dolgokat eredményezett. A kétéves költségvetés tavalyi elfogadása óta pedig már csak úgy van elvileg koalíció, hogy a gyakorlatban nemigen létezik. Illetve létezget. Fontos ügyek szavazásakor mindig felülkerekedett a koalíciós hűség.

Idáig, legalábbis. Fél évvel a választások előtt pedig már nagy dolgok nem következnek, inkább csak a kormány működését nehezítheti meg, ha nem sikerül a zárszámadást egy parlamenti elfogadással is szentesíteni.

Kovács Lászlónak azonban azt is tudnia kell, hogy ez a kormány idáig még mindig megtalálta a nehéz helyzetekből kivezető utat. Hol kacifántos jogi megoldásokkal, hol meg egyedi eszközökkel, amelyek mögött háttérmegállapodás sejthető.

Kovács jogosnak látszó kérdésfölvetése elől az éppen ügyeletes válaszadó államtitkár azzal igyekezett kitérni, hogy egyrészt megvan a kormány szükséges többségi támogatása, másrészt az ellenzék konstruktív bizalmatlansági indítvánnyal (ekkor nyomban új kormányfőt is kell választatnia) megpróbálhatja érvényesíteni elképzelését. Azt ugyanis, hogy van-e kormánytöbbség, csak egy szavazás döntheti el, csak így kerülhet kisebbségi helyzetbe a kormány.

Bizalmatlansági indítványnak már nincs sok értelme a választások előtt fél évvel. A kormány tényleges ereje pedig hamarosan kiderülhet a parlamenti szavazáson. Így Kovács László felvetése – elkezdődött-e a kisebbségi kormányzás – legfeljebb figyelemfelhívás lehet egy különös politikai helyzetre. Úgy van a kisgazdákkal koalíció, hogy valójában nincs is. De ezt már egy ideje tudjuk, látjuk.

Valószínűleg így van ezzel a kormányfő is. Csak itt tenni, lépni, változtatni nem mert.

A költségvetés szabadsága

GERGELY LÁSZLÓ

Fotók, festmények, szobrok keleti és nyugati ihletéssel

Sára Sándor indiai pillanatfelvételei

A szentendrei összművészeti fesztivál harmadik évéhez érkezett, melynek nyitányaként idén két jelentős kiállítás látható a MűvészetMalomban. A Távol-kelet, távol-nyugat vonzásában című tárlathoz kapcsolódva az egykori malom falain Sára Sándor világa elevenedik meg Indiában készített pillanatfelvételein keresztül.

Dudás Éva

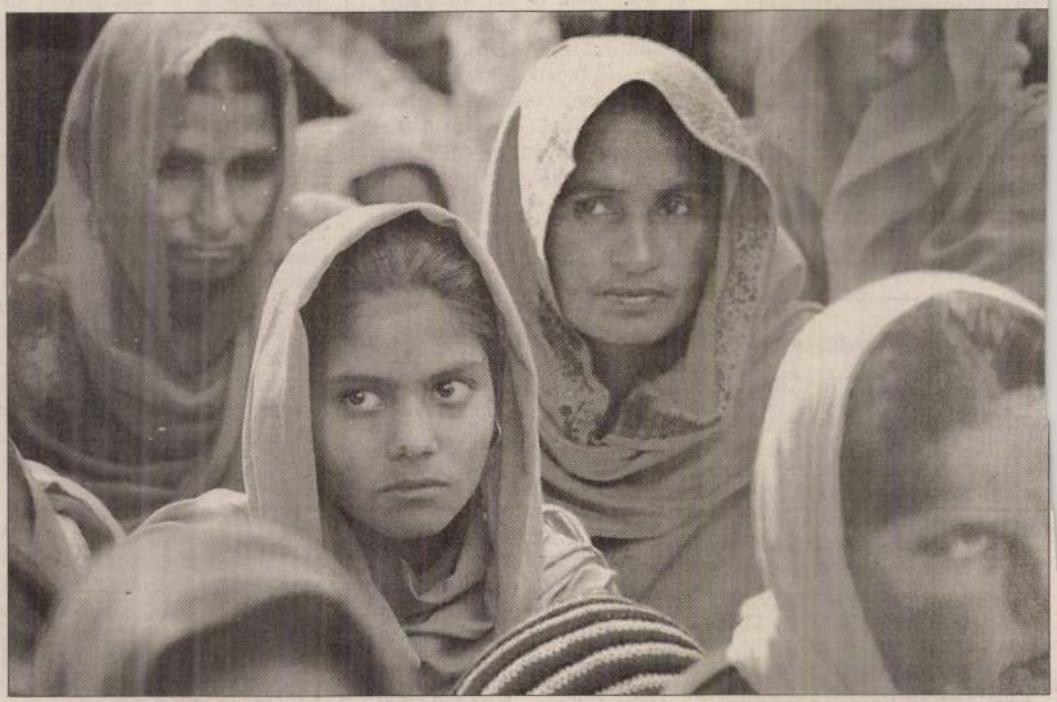

Sára Sándor állóképei ugyanolyan lényegre törőek, gyakran festőiek, akárcsak filmjeinek képkockái

Az öntörvényű világgal bíró, a figurák, jelenségek, szituációk lelkét megörökítő Sára Sándor állóképeit – saját bevallása szerint – többnyire önmagának készíti. Igaz, nem véletlenül. Hiszen azóta nem törekedett fotóinak nyilvános bemutatására, mióta az ötvenes évek közepén egy főiskolai kiállításra csak azért nem jutottak be képei, mert egyiket túl formálisnak ítélték, a másik ellen pedig az volt a kifogás, hogy azon egy mezítlábas parasztfiú látható. És ugyebár „nálunk nem járnak a parasztgyerekek mezítláb". Indiában azonban nem ritka a csupasz talpú kisgyerek, s ezt a „vájtszemű" operatőr előszeretettel meg is örökítette. Nem az őt több évtizede ért kritika miatt, hanem abból a megfontolásból, hogy megmutassa a hinduk földjének valósághű lenyomatát.

A Bogdányi utcai malom két, emeleti kiállítóterme zsúfolásig telve van Indiával: leginkább emberi arcokkal. Olykor félve visszahúzódó, máskor büszkén mosolygó csodaszép, száriba öltözött nők, koszos utcagyerekek, vagy fehér szakállú hindu egyházi méltóságok és színes, turbánba csomagolt szikh urak néznek ránk a falakról. India. Az utcán kéregető koldusok, a szent folyóban megtisztuló hívők, a Himalája lábának naplementéje vagy Delhi forgataga éppúgy hozzátartozik a mindennapokhoz, mint a karjaiban kormos gyermeket tartó fiatal anya vagy a tiszta tekintetű buddhista szerzetes. Legalábbis ahogy Sára Sándor látja és láttatja.

Noha sokan úgy gondolják: India a fotósok Kánaánja, a téma szó szerint az utcán hever, s a fényképezőgépekkel megrakott „valóságkutatónak" csupán annyi a dolga, hogy ujját a fényképező gombján tartva folyamatosan exponáljon. Ez persze nem ilyen egyszerű, még ha való igaz, hogy India a nyugati ember számára különlegességnek számít. Talán egy mostoha körülmények között tartott, porlepte ékszeres doboz juthat eszünkbe, miközben Sára felvételeit szemléljük. Ha a mélyére tekintünk, nem kerülheti el szemünket valódi értéke. Annak ellenére, hogy a fotók témája nem túl változatos – a felvételek nagy része ugyanis portré –, mégis érzékelhető, hogy Sára állóképei ugyanolyan lényegre törőek, gyakran festőiek és nem utolsósorban drámai tartalmat hordoznak, akárcsak filmjeinek képkockái.

A rendező-operatőr vonzódása Indiához egy fiatalkori olvasásélményére vezethető vissza. Ekkor ismerkedett meg ugyanis Kőrösi Csoma Sándor életével, melynek hatása abban is megnyilvánult, hogy amikor Szőts István dokumentumfilmet tervezett róla, Sárát kérte fel rendezőtársának. A film azonban azóta sem készült el, Darjeelingbe, Kőrösi Csoma sírjához évtizedek múlva azonban mégis sikerült eljutnia. (Ennek Amrita Sher-Gilről készült dokumentumfilmjében is tanújelét adja.)

A MűvészetMalomban látható másik kiállítás, a Távol-kelet, távol-nyugat vonzásában azokat a műveket gyűjtötte csokorba, melyeket a tőlünk távol eső keleti és a nyugati – leginkább amerikai – kultúra ihletett. Az alkotások nagyobb része Ázsia felé tolódik, és érezhető rajtuk a művészek őszinte kinyílása egy másik világ kultúrája felé. A tárlat – mely talán egy apró szemrésnek tekinthető a számunkra olykor „idegennek" tűnő, bár egyre közelebb húzódó kultúrák felé – nem törekszik arra, hogy feltétlenül és egyértelműen keleti vagy nyugati motívumokat sorakoztasson fel, hanem inkább hatásokat és hasonlóságokat igyekszik felvillantani.

ahogy tetszik

„Nincs olyan, hogy kicsit

Ha most egy hátránnyal induló fiatal nem a munkába belerokkanó szülők támogatásából szeretne új életet kezdeni, akkor semmi esélye az önálló életre – mondta lapunknak Furmann Imre, az MDF egyik alapító tagja, aki tíz éve felhagyott a politikával, és azóta jogvédőként dolgozik. A jogász, költő szerint a mindenkori kormányok rendre elkövették ugyanazt a hibát: nem próbálták komplexen megoldani a romák problémáját.

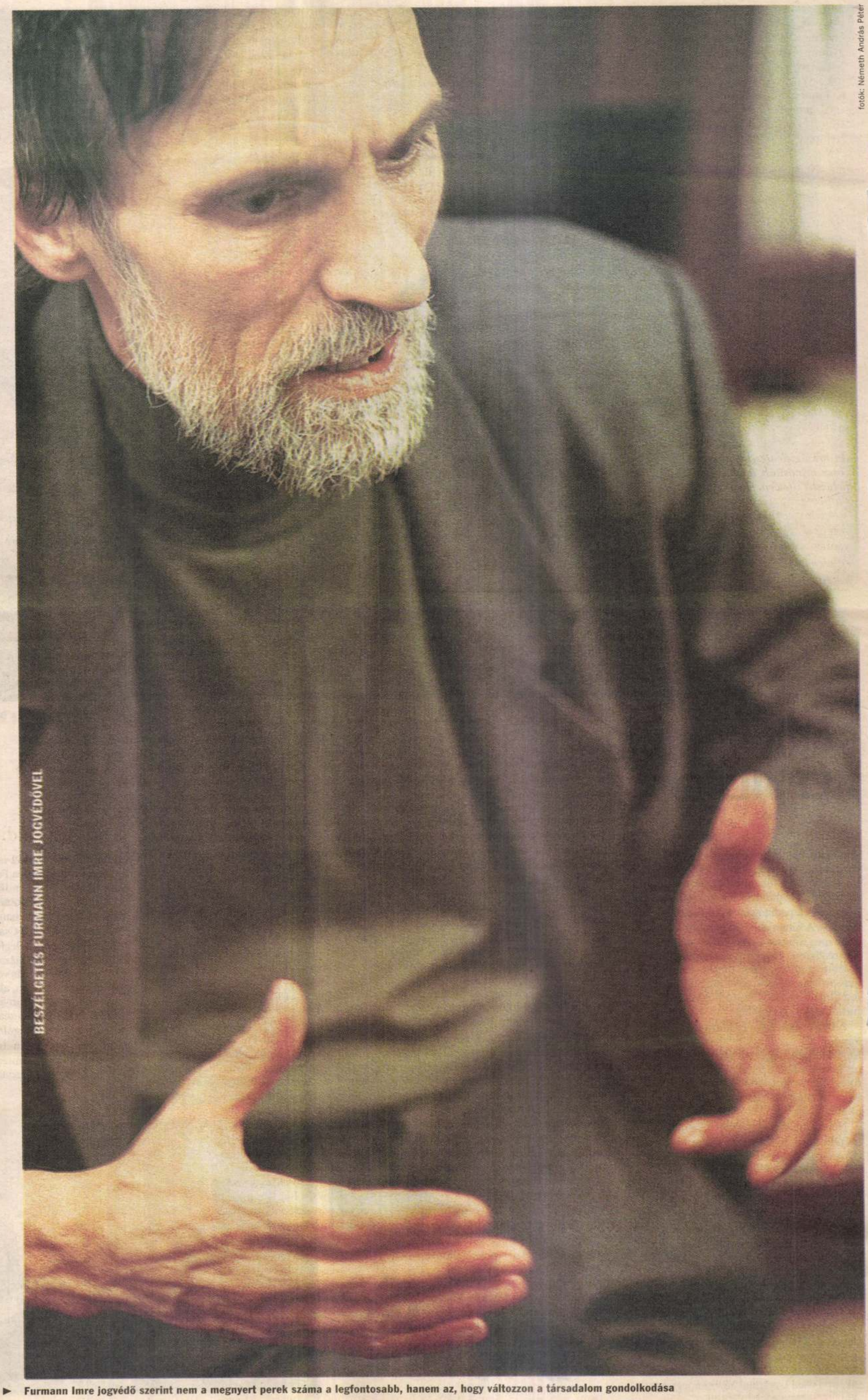

BESZÉLGETÉS FURMANN IMRE JOGVÉDŐVEL

fotók: Németh András Péter

A rendszerváltozás időszakában a diszkrimináció elleni fellépése kapcsán és az MDF alapítójaként lett ismeretes a neve. Milyen változásokról álmodott, és mi az, ami még mindig álom maradt?

A 80-as évek elejétől veszek részt a közéletben, és ahogy ez akkoriban működött, az irodalmi életből kerültem a politikába. Akkoriban csak annyit éreztünk, hogy forrong a világ körülöttünk, és valami változni fog. Lehetett látni, hogy pillanatok alatt felgyorsulnak az események, és azt is sejtettük, hogy elkerülhetetlen és nem túl örömteli változások is történnek. Emlékszem, a 80-as évek elején egy összejövetelen Osztojkán Bélával arról beszélgettünk, hogy mi lesz szűkebb hazánkkal, Borsod megyével. Mi lesz akkor, ha bezárják az Ózdi Kohászati Műveket, a Diósgyőri Gépgyárat, s mi történik azokkal az emberekkel, akiket az akkori rendszer predesztinált arra, hogy ne tanuljanak, mert jó volt az olcsó munkaerő, és erre kitűnően alkalmasak voltak a romák. Ezek az emberek valóban az utcára kerültek, és a társadalom azóta sem tud felmutatni más alternatívát számukra, mint a munkanélküli segélyt. Ez nemcsak a romákat érinti, hanem minden szegénysorban élőt. Tény, hogy ma csupán minden ötödik románnak van munkája, ez azért árulkodik valamiről. Ha jóindulatúak akarunk lenni, elmondhatjuk, hogy minden kormány megpróbált valamit tenni.

Sikerült is tenni valamit a romákért, vagy csak a felszínen kapirgáltak, és látszatintézkedéseket hoztak?

Igazából csak a felszínen kapirgáltak. A mindenkori kormányok rendre elkövették ugyanazt a hibát: nem komplexen próbálták megoldani a romák problémáját, és mindig csak a tűzoltásra maradt idő. Mert hiába oldódik meg a lakáskérdés, ha rossz az oktatási rendszer, és az egésznek nincs értelme, ha nincsen olyan munkahely és jövedelmi lehetőség, amelyből tisztességesen meg lehetne élni.

Tizenhárom év hosszú idő. Lehet-e csupán gazdasági okokkal magyarázni, hogy ennyire nem történt változás?

Ez nagyon hosszú idő. Egyébként azt azért nem lehet mondani, hogy nem történt semmi. Több a roma középiskolás és egyetemista. Csak éppen a mindenkori politika annak a feltételrendszerét nem biztosította a hátránnyal induló fiataloknak, hogy talpra állhassanak. Senki ne érezze azt, hogy nosztalgiázom, de ha valaki a Kádár-rendszerben például szövetkezeti lakáshoz jutott, a kölcsönt nyugodtan tudta törleszteni. Ha most egy fiatal nem a munkába belerokkanó szülők támogatásából szeretne új életet kezdeni, semmi esélye az önálló életre.

A Kádár-korszakot említette. A cigánytelepek felszámolása már akkoriban is terítéken volt, legutoljára pedig jövő év januárjára időzítette a kormányzat, hogy véglegesen elkezdi a telepek felszámolását.

Hozzászoktunk ahhoz, hogy nagyon jó ötleteink és elképzeléseink vannak, amelyeket majd megvalósítunk. Csak az a baj, hogy ez a majd már régen elmúlt. Kisebbségvédőként nyolc éve azt tapasztalom, hogy leírjuk, ez és ez a baj, és mégis mindig csak „majd" van. De most már nem érünk rá, felgyorsultak az események. Magyarországon több ►

Furmann Imre jogvédő szerint nem a megnyert perek száma a legfontosabb, hanem az, hogy változzon a társadalom gondolkodása

A kultúra támogatója: PANNON GSM

Darvasi László író
és Szív Ernő tárcaíró ars poetica rovatunk újabb szereplője. A művészi magamagát megkettőző alkotó lírikusként indult, s manapság is lírai prózát ír
26–27. oldal

ahogy tetszik

Három gyerek a Duna-parton, a romos Erzsébet híd mellett, 1953

SÁRA SÁNDOR KÉPVILÁGA

A rakparton álló gyerekek, s háttérben a még romos régi Erzsébet híddal 1953-ból, olyannak tűnik fel, mint egy vérbeli neorealista film izgalmas jelenete. A nevető cigány gyerek pedig igazi dokumentumfilmhős. A fűben ebédelő parasztok fényképe meg mintha a szép, míves magyar filmrealizmus védjegyét viselné magán. A szinte grafikaszerűen merész technikájú képsorozata a filmnyelvet megújító kísérleti filmek Balázs Béla stúdiós világát juttathatja az eszünkbe.

A hetvenéves fotó- és filmművész Sára Sándor művészi fényképfelvételei arról tanúskodnak, hogy ez a két – csak látszólag oly közeli rokon – fiatal művészeti ág, fotográfia és film, ritka esetben megkapó kölcsönhatásban teljesíthetik ki igazán az életművet.

Nem a kerek születésnap alkalmából elmondott üres bók, hanem súlyos tényekkel (fényképek és filmek tucatjaival) bizonyítható állítás: Sára Sándor képvilága meghatározóan fontos a magyar képuniverzumban. Sára álló- és mozgóképei beépültek a tudatunkba, átformálták ízlésünket és tágították látókörünket. A Magyar Fotográfiai Múzeum kiadásában megjelent albuma, a Feledheted-e ezeket az arcokat? (képeinket onnan vettük) s a január 12-éig a Magyar Fotográfusok Házában látható kiállítása meggyőzően érvelnek a fényképművész Sára kvalitásai mellett. Operatőrként többek között a Sodrásban, az Apa, a Tízezer nap, a Szindbád, a Hószakadás, az Árvácska, a Budapesti mesék feledhetetlen képvilágának megteremtője. Rendezőként a Gaál Istvánnal közösen jegyzett

(és fényképezett) 1962-es Cigányok című dokumentumfilmtől a Feldobott kő című alkotásokon át a legendás Pergőtűzig és A vádig tart a sor. Kincses Károly a képekhez írott tanulmányában egy filmkritikustól idéz egyetértőleg. Csala Károly 1979-ben írta: „Sára egyik legfontosabb »mankója«, amellyel pályájának nekivágott, a művészi szintű fotózás volt: nincs még egy operatőr hazai pályán, aki annyit tanult volna a fotózásból, annyi értéket mentett volna át belőle a filmezésbe, annyi újítását alapozta volna a mozgófényképezésben az állófényképezés tanulságaira, mint ő."

Aki csak kicsit is ismeri a filmes Sára Sándor képvilágát, igazat adhat neki.

Szarka Klára

Ebédelő aratómunkások, Tura, 1951
Cigány gyerek sildes sapkában, 1961
Fekete víznek fehér halai II [Egy meg nem valósult film képei], 1957–58 [részlet]

A kultúra támogatója: PANNON GSM

tetni. Eltekintve attól, hogy Szent László alakjának alkalmazásával Lajos a magyar forint típusát évszázadokra meghatározta, világosan lemérhetjük a nemzeti szent, a lovag király ideáljának mind erősebb térfoglalását a kor szellemi életében. Még döntőbbnek érezzük ezt a változást, ha tudjuk, hogy a pénzen látható ábrázolások állandósága — különösen külföldi forgalomban — a pénz értékének és jóságának állandóságával álltak szoros viszonyban. Szent Lászlónak ezt a szabadabb, életközelséget érzékelő ábrázolását a hatvanas évek közepén egy hierarchikusabb, bizonyos fokig maradibb ábrázolás váltja fel (XXVI. tábla 4—5. kép). Az egész alak beállítása frontális, az arctípus fenségesebb, a dicsfény hangsúlyozottabb lett. Köpenye vállon nyitott, alatta tunikája látszik, a jobb kézben tartott alabárd függélyes iránya még csak emeli az egész alak hierarchikus megkötöttségét. Ezek a változások részben a már megszokott Ker. Szent János-típushoz gazdaságpolitikai okokból való visszatérés mellett, jól bele illenek a szobrászati fejlődés fentebb jelzett ütemébe, ahol a Nemzeti Múzeumi Szent László-herma reálisabb, a pár évtizeddel későbbi győri herma pedig archaikusabb tendenciát mutat.

Míg a Nagy Lajos-kori aranyforintok az északi gótika vonalművészetének beáramlását mutatják, a garasok ezzel ellentétes fejlődése az olasz trecento formavilágát tükrözik mind erősebben (XXVI. tábla 6—9. kép). Különösen erősen jelentkezik az olasz befolyás Dalmácia visszafoglalása után. A garasok egyszerűbb darabjain éppen úgy feltűnik a Szent László ábrázolás, mint az aranyforintokon. Míg a denárokon a király címere és arcmása mellett Lajos uralkodásának végén a szerecsen fej, a pécsszerémségi pénzverő kamara grófjának jelét ábrázolják (XXVI. tábla 10—13. kép).

A pénzverdék közül művészettörténeti fontosságra a budai, majd az olasz hatást legjobban közvetítő pécsszerémségi kamarák emelkednek. Névtelen művészeikről nem sokat tudunk. Róbert Károly még Kuttenbergből, az európai ezüstbányászat főhelyéről hozat pénzverőket, akik úgy látszik, az ezüst keverésének és verésének titkát is magukkal hozzák. Egyes feliratok olaszos helyesírása olasz művészek közreműködésére enged következtetni. A pénzverést irányító — valószínűleg kellő technikai tudással rendelkező — kamaragrófok közül meszternyegi Szerechen Jakab, a pécsszerémségi pénzverde vezetője, látszik olasz eredetűnek. Szerechen Jakab befolyása különösen Nagy Lajos uralkodásának utolsó évtizedeiben döntő, majdnem egyeduralkodó volt a pénzverés terén. Neve után ítélve izmaelita fajhoz tartozott, de valószínűleg azonos Giovanni di Ravenna emlékirataiban szereplő Saraceno di Padovával, aki a humanista feljegyzései szerint különös kegyben állott a király előtt. Ez is magyarázná — más történeti kapcsolatok mellett — a Lajos-korabeli pénzek fokozott olasz igazodását is.

A pecsét Nagy Lajos korában nemcsak az oklevelek legfontosabb megerősítő jegye, hanem mint a pénz, a kisplasztikának jelentős terméke is. A pénzeknél nagyobb terjedelme, figurális és ornamentális ábrázolások pontosabb kivitelezésére, széles körben elterjedt volta pedig művészi hatások gyors közvetítésére adott alkalmat. A királyi pecsétek mellett e korban lovagi társadalom minden valamirevaló tagjának, a kisebb konventeknek csakúgy, mint az alacsonyabb papi méltóságoknak megvan a maguk pecsétje. A nagyszámú emlékek okleveles adattal is igazolt hazai pecsét-

vésőkre engednek következtetni, míg az élénk külföldi iratváltások a francia, olasz, német pecsétművészet legfrisebb eredményeit közvetítik. A pecsét kis területen éppen ezért a fejlődésnek sok — a nagy művészetben nem is érzékelhető — fokozatát tudjuk követni. Elég, ha arra gondolunk, hogy a lovaspecséteken már évtizedek óta foglalkoznak a ló térbeli mozgásának ábrázolásával, aminek a szobrászatban csak a kifejlett kész eredményét a prágai Szent Györgyöt ismerjük. Ugyancsak fontos kiegészítője az emlékanyag hiányának, amire a főpapi pecséteken gyakran ábrázolt, de a korbeli emlékanyagból hiányzó szárnyasoltárok a jó példák.

A pecsétnyomó (tipárium) anyaga rendszerint nemesfém. Megmunkálása pedig az ötvösök munkakörébe tartozott. A ránkmaradt korbeli pecsétnyomók közül az újbányai és a nagybányai pecsétnyomó ezüstből, az esztergomi káptalané pedig bronzból készült. Ismerjük Nagy Lajos udvari pecsétvésőjét Csói Sebestyén fia, György személyében, aki valószínűleg mind a két királyi nagypecsétet készítette és akit ezért a munkájáért 1344-ben gazdagon megajándékozott a király. Az első királyi nagypecsétet azonban a boszniai hadjárat során ellopták a kancellár sátrából, értékes anyagát Küküllei János szerint Besztercén ötvösnek adták el. Az új pecsétet valószínűleg ugyancsak György mester metszette, mert az előbb említett oklevél későbbi átiratban Nagy Lajos második pecsétjével megerősítve maradt ránk.

A második királyi nagypecsét széles architektonikus felépítésű trónjával, díszes hátterével a Gallicus Péter-féle I. Károly számára készült harmadik nagypecsétnek naturalista részletekkel gazdagított fejlesztését mutatja. A két királyi nagypecséten kívül Nagy Lajosnak még 8 pecsétjét ismerjük. Nagyon közel áll nagypecsétjeihez a hetvenes évek végén használt harmadik középpecsétje, melynek előlapján szokástól eltérőleg szintén a király trónon ülő alakja látható A többi középpecséten ugyanis csak a címerpajzs fordul elő (XXVII. tábla 4. kép), mely kivitelben rendkívül közeli kapcsolatot mutat a garasornamentikával, mégpedig annak az aranyforint hátlapján (XXVI. tábla 5. kép) fellépő tisztultabb változatával. A nagyszámú királyi pecsétek közé kell számítani Erzsébet anyakirálynő és István herceg pecsétjeit is.

Különösen Erzsébet anyakirálynő pecsétje jelentős, mert külsőségekben is kifejezője annak a szerepnek, melyet az udvarban játszott, annak a hatalomnak, amit kezében tartott. Pecsétje is rendkívül közel áll I. Károly második nagypecsétjéhez. A királynőt trónon ülve, kezében országalmával ábrázolta a pecsétvéső, csupán a heraldikai jelvények között találunk eltérést (hiányzik a kettőskeresztet befogó nagy pajzs a hátoldalon és a címerpajzsok is másképen vannak elhelyezve). Nagyon szép Erzsébet anyakirálynőnek a bécsi levéltárban lévő titkospecsétje, mely nyolcszögletű keretben koronás női fejet ábrázol és könnyen meg lehet, hogy antik gemmára megy vissza.

A királyi pecsétek fenséges nyugalmából a lovagi élet mozgalmas, lendületes világába vezet át István herceg pecsétje. Nagy Lajos testvérét vágtató lovon, teljes lovagi díszben leeresztett sisakkal ábrázolja a művész. Erős testű túlhangsúlyozott lova az előző korszak lóábrázolásával rokon és kevésbbé sikerült alkotás még az I. Károly korabeli lovaspecsétekhez képest is. A lovaspecsétek teljes lovagi hangszerelése Oppelni László herceg pecsétjén hangzik fel. A ló és lovasának aránya megváltozik a lovas javára. A dúsan lecsüngő és gazdagon fodrozódó ruharedő, lendületesen

orvosát ment meglátogatni Nápolyban. A király reggelizett, megsimogatta a „chis" Giovanni fejét és egy gerezd almával kínálta meg. Giovanni da Ravenna emlékirataiban többízben megemlékezik Nagy Lajosról, aki tetteivel „a humanitás szentélyében" foglal helyet. Élete végéről az „Albertiek Édenkertje" című novellagyüjtemény egyik részlete mond el jellemző történetet, amikor két együgyű firenzei Budára indul a királyhoz és a Margit-szigeten papnak nézik az udvarától elvonult, csendes meditációba merült Lajost.

Jellemző az is, hogy a korbeli irodalomban alig találunk a fentiekkel ellentétes véleményt — leszámítva Villanit, aki állhatatlannak jellemzi Lajost és Carrara Ferencet, aki árulással vádolja, mert a chioggiai diadal után nem akarta porig alázni Velencét —, de olyan eseményt nem találunk feljegyezve, mely ellentétben állna kortársainak egybehangzó dícséreteivel. A burckhardti „historia altera" számára nem jó alany lenne Lajos. Nincsenek ágyasai, törvénytelen gyermekei, mint atyjának, vagy kedves lengyel rokonának, Kázmérnak. A bécsi tartózkodása 1347-ben, melyről egy német krónika említést tesz, vagy Ranallo állítása az aquilai mulatásról, az ellenkező adatok mellett nem tudja megváltoztatni véleményünket és ha meg is történtek Lajos, alig 22 éves fiatalsága elég mentséget ad.

A kortársak véleménye után nem lesz érdektelen Lajos testi valóságával is megismerkedni, ahogy a képzőművészet alakját ábrázolta. Küküllei János szűkszavúan, de találó módon írja le Lajos alakját: „Elég szálas termetű, nyilt tekintetű, göndör hajú és szakállú, duzzadt ajkú, vidám arcú és valami kissé félvállú ember volt". Leírása bármennyire is tömör, kiegészítve a kor képzőművészeti emlékeivel, módot nyujt arra, hogy testi valóságát is megismerhessük. Pénzek, pecsétek, ötvösművek, miniált kódexek és freskók jöhetnek számításba. Ikonográfiai szempontból körülbelül ugyanebben a sorrendben értékelhetjük az egyes emlékeket, legkisebb hitelt a pénzeknek, valamivel többet a pecséteknek adva, míg a testi valósághoz legközelebb a csoport második része, a miniatúrák és a freskók állanak.

Így bár Nagy Lajos ezüstgarasain megtaláljuk a király trónon ülő alakját, de részben a pénz kis méretei, a technika kezdetleges volta, s leginkább a szándék, mely „a királyt" és nem Lajost akarta ábrázolni, megnehezíti a pénzek ikonográfiai felhasználását. A szépszámmal fennmaradt pecséteknél sem sokkal rózsásabb a helyzet, mert itt is inkább a körvonalakra, ha a személy felé közeledett a véső, inkább pár karikirozó, mint jellegzetes vonás megörökítésére törekszik, amit annál könnyebben megtehet, mert legtöbbször a felirat amúgyis utal az ábrázolt személyre.

Nagy Lajos esetében elsősorban a királyi nagy pecsétek jönnek számításba, melyeknek előlapját a király trónon ülő alakja díszíti. A pecsét előlapja gótikus trónon ülő, jobbjában liliomos kormánypálcát, baljában országalmát tartó, fiatal, dúshajú, csupasz állú, liliomos koronát viselő alakot ábrázol. A pecsét lényegesen egyszerűbb, mint Róbert Károly harmadik nagy pecsétje. Ismerjük készítőjének is nevét, amit egy 1344. évi oklevél őrzött meg számunkra. A pecsétet Csói Sebestyén fia, György mester vészte, aki munkája fejében gazdag adományban részesült.

Nagy Lajost, illetve megkoronázását ábrázolja az esztergomi káptalan XIV. századi pecsétje, mely Varjú Elemér szerint kevéssel a koronázás után, tehát még 1342-ben

készült. A pecséten az esztergomi érsek — Telegdi Csanád — teljes főpapi díszben a király fejére készül helyezni a koronát. A király itt is liliomos kormánypálcával, dúsan leomló hajjal, fedetlen fővel, vállaira boruló hosszú palásttal — mellyel a művész a Szent István-kori koronázó palástot akarta jelképezni — jelenik meg.

UJBÁNYA PECSÉTNYOMÓJA

Nagy Lajos fiatalkori képét őrizte meg számunkra Újbánya pecsétje. A hatszögletű pecsét — melynek ezüst pecsétnyomóját a Történeti Múzeum őrzi — azt a jelenetet ábrázolja, amint Lajos koronáját felajánlja Szűz Mária térdén álló kis Jézusnak. Nagy Lajos itt is szakálltalanul, vállaira leomló gazdag hajjal, díszes palástban jelenik meg. A pecsétet Lengyel László városbíró 1348-ban használja először.

A bécsi állami levéltár őrizte meg Nagy Lajos második nagy pecsétjét, melyet 1363-ban metszetett és egészen haláláig használt. Készítője szintén Csói Sebestyén fia, György mester. Ez a pecsét azonban már lényegesen gazdagabb, mint első pecsétje. Igen szép gótikus fiálékkal gazdagon díszített trónon ül a király, vízszintesen csíkozott olasz szabású ruhában, baljában országalma, jobbjában liliomos kormánypálca. Fején háromágú liliomos korona, alóla kibuggyan és egész válláig leomlik gazdag göndör haja, keretelve fiatalos szakálltalan arcát.

Az eddig felsorolt pecsétek Lajost még fiatal korában ábrázolják, uralkodásának második feléből ránkmaradt ikonográfiailag is hasznosítható emlékek már a szakállas, a hadjáratoktól, kül- és belpolitikai problémáktól megkeményített arcú uralkodót ábrázolják. E sorozat a lengyel nagy pecséttel kezdődik, mely kétségtelenül a fentebb leírt második nagy pecsét mintájára, a koronázás után talán még 1370-ben készült. A heraldikai eltérések mellett számunkra fontosabb, hogy a király arca, melyet dús szakáll övez, már tisztábban kivehető a pecséten. Az eddigiekkel szemben Nagy Lajos arca teltebb, öregebb, az egész alak tartása fáradtabb benyomást kelt.

NAGY LAJOS MÁSODIK NAGYPECSÉTJE

Uralkodásának utolsó évtizedére esnek a legfontosabb ikonográfiai emlékek, melyek már a nagyművészet eszközeivel is megörökítik a király alakját. Az oxfordi Bodleyan libraryban őrzött pseudo Aristoteles-kódex a Secretum secretorum első lapját díszítő iniciáléban egyértelműen Nagy Lajost látja a

A gőz nyomása rendesen 1—1·5 légkörnyi s használata a búzában levő proteinanyagok miatt, amelyek nagyrésze 60 C^0-nál már megalszik (coagulál), elváltozik, elromlik, nagy óvatosságot kíván, máskülönben a víz fölött nagy elsőbbsége van. Gőz használata esetén a búza, hogy a gőz teljesen átjárhassa, nem nyitott, hanem zárt edénybe kerül.

Összefoglalás. Összefoglalván a vizsgálati eredményeket és az azokból levont tanulságokat, mi lesz tehát a búzának raktározása és tisztítása alkalmával a legcélszerűbb s hazai viszonyainkat is figyelembe véve a legmegfelelőbb eljárás?

A búzában a legnagyobb elváltozást s a legtöbb veszteséget okozza a melegség és a nedvesség.

Ezek fellépésének a lehetőségig való megakadályozása okszerű szellőztetéssel érhető el.

E végre mindenképpen arra törekedjünk, hogy a búzát annak szórásával, lapátolásával, még inkább gépi mozgatásával bármikor s a búzaszem lehető sérülése és bepiszkítása nélkül szellőztessünk.

Káros a búzára bizonyos szagosító gyommagvak jelenléte, különösen akkor, ha a szemek töröttek s a melegedés beállhat s minthogy e magvak a búzából különben is kiválasztandók, célszerű mind ezeket, mind a rögöt stb. már a raktározás előtt elkülöníteni, amivel erőt is takarítunk meg, mert a néha több %-ra rúgó idegen alkotórészeket nem kell a búzával együtt ideoda emelni, szállítani.

A búza szellőztetését lehetőleg hideg és száraz napokon kell végeztetni s a búzaraktár építésénél, ablakainak elhelyezésénél gondot kell fordítani arra, hogy meleg, nedves párákat hordó szélnek az ablakok ne feküdjenek. A koptatóban a búza őrlés előtt lehetőleg osztályozandó a kis búza külön töretése végett.

A koptatás céljára hámozógépet használjunk.

Oly malmokban, amelyek a magyar őrlési mód szerint, tehát nyolcszori töretéssel dolgoznak, a mosás, mint tisztítási eljárás, technológiai előnyöket nem nyujt, s így nem ajánlható.

Célszerű azonban az őrlési munka vezetése, mind pedig a lisztnyeredék szempontjából a búzának a töretés előtt bizonyos csekély mértékű s a búza nedvességtartalmától függő — legfeljebb 3%-ig terjedő — áztatása. Az áztatás kellő fokára a gyakorlati próba ad megfelelő felvilágosítást.

Ez eljárás technológiai és kereskedelmi, tehát nemzetgazdasági szempontból egyaránt csakis előnyöket nyujt; technológiai szempontból annyiban, hogy elősegíti a piaci termék kiválóan tiszta s könnyebb előállítását, nemzetgazdasági szempontból pedig azért, mert az őrlés alkalmával elpárolgó s a lisztnek szükséges, eredeti víztartalmát nem csökkentvén, kisebb párolgási („porzási") veszteséggel dolgozhatunk, anélkül, hogy a liszt minőségének, eltarthatóságának ártalmára volna.

SZEMLE

Régi templomok. A torontálmegyei sárafalvai határban, künn a Maros partján, a felsőtorontáli ármentesítő társulat 8 ik számú őrházának udvarán, már régebb idő előtt igen érdekes romokat ástak ki.

A felfedett romok falai, miként a vázlatrajz is láttatja: hosszával délkeleti irányban fekszik. Két párhuzamosan futó 2 *m* széles és 3 *m* magas falból áll, legfelül 5 *m* hosszú, 2·2 *m* széles, 2·5 *m* magas összekötő fallal; melyből 10 *m* átmérőjű félkör dudorodik ki. Ez utóbbi kihajlás alakjánál fogva hihetőleg a miséző nagy oltár fülkéje lehetett. E kihajlástól azután jobb felé haladva, ismét egy szegletfalig érünk, melyet megkerülve, a pontozott vonallal képzeletben kiegészített falak alkothatták a templom jobboldali, még fel nem tárt részét. A baloldali kiásott fal kevés megszakítással 32 *m* hosszúra nyúlik; majd itt megtörve jobb felé indul és 5 *m* hosszat haladva, eltűnik.

A templom belseje, illetőleg hajója 2 részből állhatott, úgy hogy jobb- és balfelől egy-egy 10 *m* hosszú, $3^1/_8$ *m* széles fülke volt, alacsonyabb tetőre építve; míg a középső rész, a templom nagy hajója 32, illetőleg 35 *m* hosszú lehetett. A tágas előtéren szabályos formában 2 × 3 *m* nagy és $1^1/_2$ *m* magas pillérféle látszik, mely a templom nagy hajójának egy-egy oszlopa lehetett. Legelől volt a templom főkapuja, 3 *m* széles ajtónyílással. A templomfalak alapozása igen nagy, 1—2 *q*-ás terméskövekből történt, melyre 0·3 *m* törött tégla, majd erre megint 0·3 *m* magas rétegű, tojásnagyságú síma kavics van rakva. Ezekre épülhetett azután a rendes felfutó falazat 30 × 30 nagyságú vörös égetett téglából. Elől, balról, a bejáratnál (?) levő fal különös figyelmet érdemel. Itt a falazás módja nagyon szokatlan és ismeretlen formában nyilatkozik. Ugyanis itt nem a kötőrendszer, hanem ettől egészen elütő módban, egy sor jobbradülő, majd ennek telejében egy sor balradülő téglából áll, szorosan egymás mellé, habarcsba lerakva. Mind ez, mind a többi falak építőmódja szorosan emlékeztet bennünket a mikeni építkezésekre, mely hazánkban 1000, illetőleg 1500 év előtt dívott. Valószínű azonban az is, hogy e templom Szent István király idejében épült a betelepített szerzetesek számára s uralkodott az akkor már fennálló Nagylak, Zádorlak, Sólymos, Tótvárad stb. községeken.

Nagyon érdekes az ottani gátőr elbeszélése is. Ezelőtt 20 évvel, mikor a töltésbővítő kubikos-munkát végezték, a hullámzási oldalon, a romoktól északnyugati részen 60 *m* hosszú és 80 *m* széles

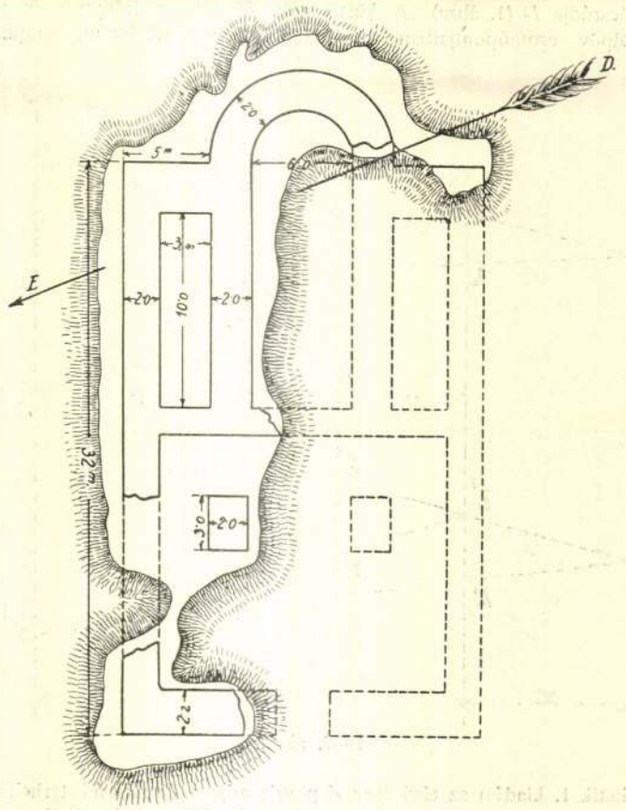

vöröstégla-járdára bukkantak, melyet miután senki sem érdeklődött utána, újra betemettek; ez a járda alapja a mai töltés lábának.

MMÉLKözl

Lajti nyug. gátőr beszélte azt is, hogy 1888. évben, úgy augusztus elején, késő délután megjelen nála hosszú kaftánban, hasán széles kendőövvel, fején vörös fezzel, egy őszszakálú idegen. Ez, mikor odaérkezett, széttekintett, majd napkelet felé fordulva, térdre borult, homlokával érintve a földet, megcsókolta s azután valami furcsa, vontatott hangon, mélabúsan énekelni kezdett, azután a lenyugvó nap felé fordulva kitárta két karját, a vöröses napsugár szemébe sütött, azután újra hallatta bánatos énekét. Az őr családja bámulva nézték a furcsa jövevényt, azt hitték, valami elmebeteg ember jött hozzájuk. Éneklés után ismét mereven nézett kelet felé. Azután kivett övéből egy összehajlított papírlapot s azt nézte soká. Kíváncsiságból hozzáment az őr és látta, hogy azon a papíron a romhoz hasonló terv van, négy helyen római piros számokkal jelezve. Beszélni nem tudtak vele s így az idegen jelekkel kérdezte, van-e itt közelibe — dél felé mutatva — 70 lépésnyire kút? A számokat ujjaival mutatva: hétszer egymásután összes ujjait feltárva, a kútat pedig ivással jelezte. A kútban — kézzel mutatva — 3 bimbam van (harang) és abban török és magyar pénz elrejtve. Az őr fia el is vezette a dervist abba az irányba, csakhogy ott nem kút, hanem valami végnélküli pincegödörféle volt, hova mikor az őr kutyája bebukott, soha többé elő nem került. A gödröt, melyből gaz és apró száraz bokrok látszottak ki, sokáig nézte az idegen, majd a gödör szélére ült s ott maradt.

Reggelre eltünt az ősz dervis is, nem látta senki hova, merre ment. A gödörnek, kútnak ma már alig van nyoma. A szél behordta gazzal, porral, szántó-vető pedig bevetette maggal; ma már csak egy csekélyke homorú hely mutatja hogy ott valaha gödör vagy alagút lehetett.

Igen érdekes jelenség még az is, hogy a romok déli sarkán lévő 25—30 *m* mély kútban gyakran kiapad a víz, míg onnan alig fél kilométernyire 5 *m* mélyen örökösen hideg víz bugyog.

Beöthy Imre.

A rácsrudak behatási ábrájának egy projektiv tulajdonságáról. Legyen adva valamely *l* támaszközű statikailag határozott rácstartó egyik keretének talpövrúdja *T*, fejövrúdja *F*, ferde rácsrúdja *D* (1. ábra). A külső erők függőleges irányuak és a talpöv csomópontjaiban támadjanak. Ekkor (Culmann graph.

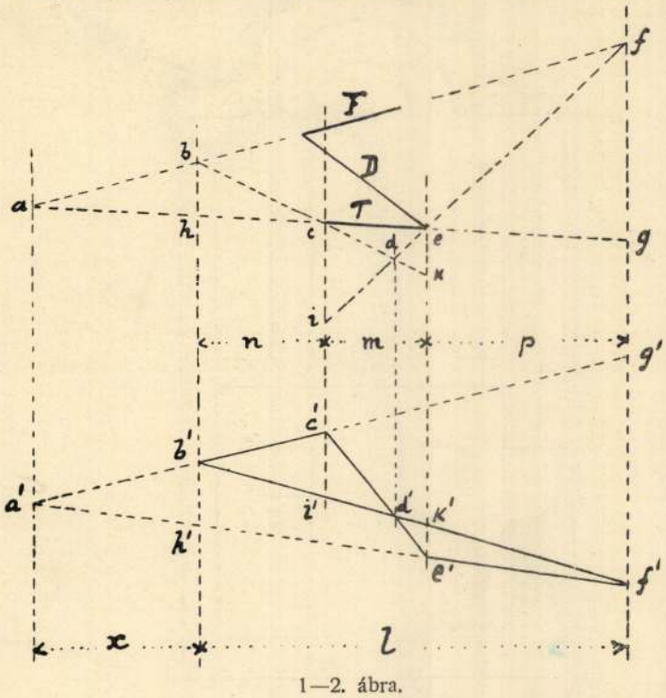

1—2. ábra.

Statik 1. kiadás) az első ábra *d* pontja adja a *D* rácsrúd terhelési határát, vagyis a *d*-ben alkalmazott terhelés *D*-ben nullaeröt ébreszt, ha a rácstartó két támaszponti reakciója párhuzamos a *d*-ben támadó erőhöz.

Ugyancsak a 2. ábrában $b'f'c'd'i'$ a *D* rácsrúd behatási ábrája (Müller-Breslau graph. Statik der Baukonstruktionen I., 3. kiadás 240. oldal).

Most már geometriailag kimutatjuk, hogy ha aa', bb', cc', ee', ff párhuzamos egyenesek, ekkor dd' velök szintén párhuzamos.

Ugyanis az 1. ábra szerint:

$$bhc\Delta \sim ekc\Delta\text{-höz, tehát } ek = \frac{m}{n}.hb.$$

$$cie\Delta \sim egf\Delta \;\; „ \quad „ \quad ci = \frac{m}{p}.fg.$$

$$abh\Delta \sim afg\Delta \;\; „ \quad „ \quad bh = \frac{x}{x+l}.fg;$$

és a 2. ábra szerint:

$$b'c'i'\Delta \sim b'g'f'\Delta\text{-höz, tehát } c'i' = \frac{n}{l}.g'f'$$

$$f'e'k'\Delta \sim f'h'b'\Delta \;\; „ \quad „ \quad k'e' = \frac{p}{l}.b'h'$$

$$a'b'h'\Delta \sim a'g'f'\Delta \;\; „ \quad „ \quad b'h' = \frac{x}{x+l}.g'f'$$

ezért:

$$\frac{ek}{ci} = \frac{x.p}{(x+l)n'} \quad \frac{e'k'}{c'i'} = \frac{xp}{(x+l)n'}$$

azaz

$$\frac{ek}{ci} = \frac{e'k'}{c'i'}$$

vagyis $dd' // aa' // bb' // \ldots .$

és ezzel állításunkat igazoltuk.

Ha tehát adva az aa', bb', cc', ee', ff párhuzamos egyenesek helyzete, egyszersmind meg van adva (fixirozva) az 1. és 2. ábrában előtüntetett módon szerkesztett dd' egyenes helyzete is.

Föltűnik most már, hogy oly három pontjához az 1. ábrának, amely háromszöget alkot, a 2. ábrának oly három pontja tartozik, amely egyenesben fekszik és fordítva. (Például abc és $a'b'c'$.) A dd' egyenes szerkesztése tehát teljesen független az fg, $f'g'$ darabok hosszúságától, mit az utolsó egyenlőség is igazol.

Az együttes ábrákból centrális projekciót rajzolva, általánosabb tételhez jutunk, az $aa', \ldots . ff'$ vonalak végtelen távol metszőpontjának helyébe végesben fekvő pont lép, egyébként azonban az utoljára említett kapcsolata a két ábrának változatlanul megmarad és ezért projektiv vonatkozással van dolgunk.

Resicabányán, 1908. nov. 8. *Totth Róbert.*

Indiai úszóhidak. Az angolok a közelmultban öt érdekes, újfajta hidat építettek Indiában, melyeket különlegességük miatt több helyen találtunk már leírva.

Sok folyóban szinte lehetetlen hídlábat építeni a ragadó áram, de főleg ennek alámosó hatása miatt; megnehezíti a feladatot, ha a híd helye igen távoli vidéken, civilizálatlan népek közt van.

Az úszóhidak a folyó szélessége szerint több, egymásután következő főtartó párból állanak. A főtartók egymásközti távolsága 2—3 *m*, hossza pedig 9—10 *m*. Minden ily 9—10 *m* távolságban kúpalakban végződő hengerformájú úszók lebegnek a vízen, melyeknek hossza körülbelül 12 *m*, átmérője közel 2 *m*; ez úszókra támaszkodnak a főtartók végeikkel, még pedig olyformán, hogy a hengeren nyeregalakú elhelyezéssel erős acélrúd van, minek iránya merőleges a híd hossztengelyére. A főtartók villaalakú végei e rúdba kapaszkodnak.

A főtartópárt alkotó két tartó egymáshoz van erősen szegecselve, szélrácscsal ellátva, aljaik pedig erős deszkajárdát hordanak.

Az egymásután jövő főtartók nem érintik egymást, hanem lánccal vannak egymáshoz kötve. A parthoz legközelebb eső főtartó csuklóval van a partba rögzitett küszöbhöz erősítve.

Egy-egy főtartó pár 13 tonna terhelést is elbír anélkül, hogy az úszó a felénél mélyebbre sülyedne.

Ha a folyó hajózható, egy főtartó-párt emelőhídszerkezettel látnak el. A híd megfelelő főtartóját, egyik vége körül forgatva, közel vertikális helyzetbe hozzák; az egész kezelés 10—15 percet igényel. Bővebb leirást ad az Institution of Civil Engineers vol. CLXIX. *Pivny.*

Sárafalvi régi templom

Lajti nyug. gátőr beszélte azt is, hogy 1888. évben, úgy augusztus elején, késő délután megjelen nála hosszú kaftánban, hasán széles kendőövvel, fején vörös fezzel, egy őszszakálú idegen. Ez, mikor odaérkezett, széttekintett, majd napkelet felé fordulva, térdre borult, homlokával érintve a földet, megcsókolta s azután valami furcsa, vontatott hangon, mélabúsan énekelni kezdett, azután a lenyugvó nap felé fordulva kitárta két karját, a vöröses napsugár szemébe sütött, azután újra hallatta bánatos énekét. Az őr családja bámulva nézték a furcsa jövevényt, azt hitték, valami elmebeteg ember jött hozzájuk. Éneklés után ismét mereven nézett kelet felé. Azután kivett övéből egy összehajlított papírlapot s azt nézte soká. Kíváncsiságból hozzáment az őr és látta, hogy azon a papíron a romhoz hasonló terv van, négy helyen római piros számokkal jelezve. Beszélni nem tudtak vele s így az idegen jelekkel kérdezte, van-e itt közelibe — dél felé mutatva — 70 lépésnyire kút? A számokat ujjaival mutatva: hétszer egymásután összes ujjait feltárva, a kútat pedig ivással jelezte. A kútban — kézzel mutatva — 3 bimbam van (harang) és abban török és magyar pénz elrejtve. Az őr fia el is vezette a dervist abba az irányba, csakhogy ott nem kút, hanem valami végnélküli pincegödörféle volt, hova mikor az őr kutyája bebukott, soha többé elő nem került. A gödröt, melyből gaz és apró száraz bokrok látszottak ki, sokáig nézte az idegen, majd a gödör szélére ült s ott maradt.

Reggelre eltünt az ősz dervis is, nem látta senki hova, merre ment. A gödörnek, kútnak ma már alig van nyoma. A szél behordta gazzal, porral, szántó-vető pedig bevetette maggal; ma már csak egy csekélyke homorú hely mutatja hogy ott valaha gödör vagy alagút lehetett.

Igen érdekes jelenség még az is, hogy a romok déli sarkán lévő 25—30 *m* mély kútban gyakran kiapad a víz, míg onnan alig fél kilométernyire 5 *m* mélyen örökösen hideg víz bugyog.

Beöthy Imre.

A rácsrudak behatási ábrájának egy projektív tulajdonságáról. Legyen adva valamely l támaszközű statikailag határozott rácstartó egyik keretének talpövrúdja T, fejövrúdja F, ferde rácsrúdja D (1. ábra). A külső erők függőleges irányuak és a talpöv csomópontjaiban támadjanak. Ekkor (Culmann graph. Statik 1. kiadás) az első ábra d pontja adja a D rácsrúd terhelési határát, vagyis a d-ben alkalmazott terhelés D-ben nullaerőt ébreszt, ha a rácstartó két támaszponti reakciója párhuzamos a d-ben támadó erőhöz.

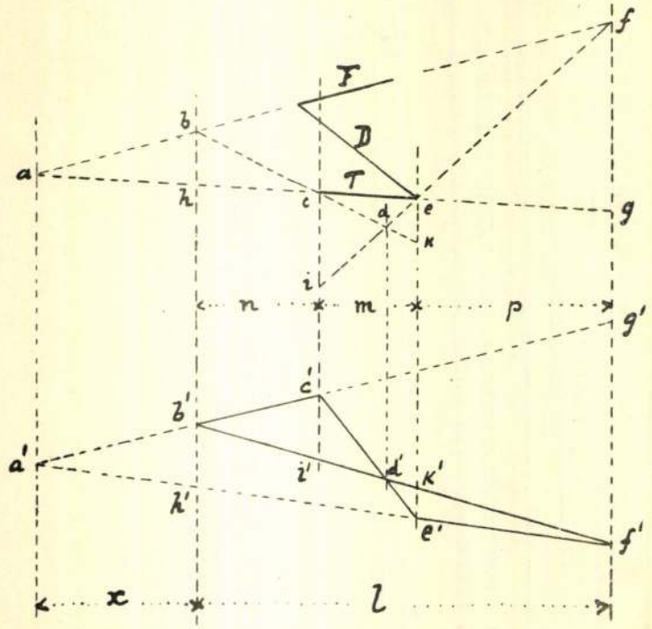

1—2. ábra.

Ugyancsak a 2. ábrában $b'f'c'd'i'$ a D rácsrúd behatási ábrája (Müller-Breslau graph. Statik der Baukonstruktionen I., 3. kiadás 240. oldal).

Most már geometriailag kimutatjuk, hogy ha aa', bb', cc', ee', ff' párhuzamos egyenesek, ekkor dd' velök szintén párhuzamos.

Ugyanis az 1. ábra szerint:

$$bhc\Delta \sim ekc\Delta\text{-höz, tehát } ek = \frac{m}{n}.hb.$$

$$cie\Delta \sim egf\Delta \;\; „ \quad „ \quad ci = \frac{m}{p}.fg.$$

$$abh\Delta \sim afg\Delta \;\; „ \quad „ \quad bh = \frac{x}{x+l}.fg;$$

és a 2. ábra szerint:

$$b'c'i'\Delta \sim b'g'f'\Delta\text{-höz, tehát } c'i' = \frac{n}{l}.g'f'$$

$$f'e'k'\Delta \sim f'h'b'\Delta \;\; „ \quad „ \quad k'e' = \frac{p}{l}.b'h'$$

$$a'b'h'\Delta \sim a'g'f'\Delta \;\; „ \quad „ \quad b'h' = \frac{x}{x+l}.g'f'$$

ezért:

$$\frac{ek}{ci} = \frac{x.p}{(x+l)n'} \quad \frac{e'k'}{c'i'} = \frac{xp}{(x+l)n'}$$

azaz

$$\frac{ek}{ci} = \frac{e'k'}{c'i'},$$

vagyis

$$dd' // aa' // bb' // \ldots.$$

és ezzel állításunkat igazoltuk.

Ha tehát adva az aa', bb', cc', ee', ff' párhuzamos egyenesek helyzete, egyszersmind meg van adva (fixirozva) az 1. és 2. ábrában előtüntetett módon szerkesztett dd' egyenes helyzete is.

Föltűnik most már, hogy oly három pontjához az 1. ábrának, amely háromszöget alkot, a 2. ábrának oly három pontja tartozik, amely egyenesben fekszik és fordítva. (Például abc és $a'b'c'$.) A dd' egyenes szerkesztése tehát teljesen független az fg, $f'g'$ darabok hosszúságától, mit az utolsó egyenlőség is igazol.

Az együttes ábrákból centrális projekciót rajzolva, általánosabb tételhez jutunk, az $aa', \ldots. ff'$ vonalak végtelen távol metszőpontjának helyébe végesben fekvő pont lép, egyébként azonban az utoljára említett kapcsolata a két ábrának változatlanul megmarad és ezért projektív vonatkozással van dolgunk.

Resicabányán, 1908. nov. 8. *Tótth Róbert.*

Indiai úszóhidak. Az angolok a közelmultban öt érdekes, újfajta hidat építettek Indiában, melyeket különlegességük miatt több helyen találtunk már leírva.

Sok folyóban szinte lehetetlen hídlábat építeni a ragadó áram, de főleg ennek alámosó hatása miatt; megnehezíti a feladatot, ha a híd helye igen távoli vidéken, civilizálatlan népek közt van.

Az úszóhidak a folyó szélessége szerint több, egymásután következő főtartó párból állanak. A főtartók egymásközti távolsága 2—3 *m*, hossza pedig 9—10 *m*. Minden ily 9—10 *m* távolságban kúpalakban végződő hengerformájú úszók lebegnek a vízen, melyeknek hossza körülbelül 12 *m*, átmérője közel 2 *m*; ez úszókra támaszkodnak a főtartók végeikkel, még pedig olyformán, hogy a hengeren nyeregalakú elhelyezéssel erős acélrúd van, minek iránya merőleges a híd hossztengelyére. A főtartók villaalakú végei e rúdba kapaszkodnak.

A főtartópárt alkotó két tartó egymáshoz van erősen szegecselve, szélrácscsal ellátva, aljaik pedig erős deszkajárdát hordanak.

Az egymásután jövő főtartók nem érintik egymást, hanem lánccal vannak egymáshoz kötve. A parthoz legközelebb eső főtartó csuklóval van a partba rögzitett küszöbhöz erősítve.

Egy-egy főtartó pár 13 tonna terhelést is elbír anélkül, hogy az úszó a felénél mélyebbre sülyedne.

Ha a folyó hajózható, egy főtartó-párt emelőhídszerkezettel látnak el. A híd megfelelő főtartóját, egyik vége körül forgatva, közel vertikális helyzetbe hozzák; az egész kezelés 10—15 percet igényel. Bővebb leirást ad az Institution of Civil Engineers vol. CLXIX.

Pivny.

A gőz nyomása rendesen 1—1·5 légkörnyi s használata a búzában levő proteinanyagok miatt, amelyek nagyrésze 60 C^0-nál már megalszik (coagulál), elváltozik, elromlik, nagy óvatosságot kíván, máskülönben a víz fölött nagy elsőbbsége van. Gőz használata esetén a búza, hogy a gőz teljesen átjárhassa, nem nyitott, hanem zárt edénybe kerül.

Összefoglalás. Összefoglalván a vizsgálati eredményeket és az azokból levont tanulságokat, mi lesz tehát a búzának raktározása és tisztítása alkalmával a legcélszerűbb s hazai viszonyainkat is figyelembe véve a legmegfelelőbb eljárás?

A búzában a legnagyobb elváltozást s a legtöbb veszteséget okozza a melegség és a nedvesség.

Ezek fellépésének a lehetőségig való megakadályozása okszerű szellőztetéssel érhető el.

E végre mindenképpen arra törekedjünk, hogy a búzát annak szórásával, lapátolásával, még inkább gépi mozgatásával bármikor s a búzaszem lehető sérülése és bepiszkítása nélkül szellőztessünk.

Káros a búzára bizonyos szagosító gyommagvak jelenléte, különösen akkor, ha a szemek töröttek s a melegedés beállhat s minthogy e magvak a búzából különben is kiválasztandók, célszerű mind ezeket, mind a rögöt stb. már a raktározás előtt elkülöníteni, amivel erőt is takarítunk meg, mert a néha több %-ra rúgó idegen alkotórészeket nem kell a búzával együtt ideoda emelni, szállítani.

A búza szellőztetését lehetőleg hideg és száraz napokon kell végeztetni s a búzaraktár építésénél, ablakainak elhelyezésénél gondot kell fordítani arra, hogy meleg, nedves párákat hordó szélnek az ablakok ne feküdjenek. A koptatóban a búza őrlés előtt lehetőleg osztályozandó a kis búza külön töretése végett.

A koptatás céljára hámozógépet használjunk.

Oly malmokban, amelyek a magyar őrlési mód szerint, tehát nyolcszori töretéssel dolgoznak, a mosás, mint tisztítási eljárás, technológiai előnyöket nem nyujt, s így nem ajánlható.

Célszerű azonban az őrlési munka vezetése, mind pedig a lisztnyeredék szempontjából a búzának a töretés előtt bizonyos csekély mértékű s a búza nedvességtartalmától függő — legfeljebb 3%-ig terjedő — áztatása. Az áztatás kellő fokára a gyakorlati próba ad megfelelő felvilágosítást.

Ez eljárás technológiai és kereskedelmi, tehát nemzetgazdasági szempontból egyaránt csakis előnyöket nyujt; technológiai szempontból annyiban, hogy elősegíti a piaci termék kiválóan tiszta s könnyebb előállítását, nemzetgazdasági szempontból pedig azért, mert az őrlés alkalmával elpárolgó s a lisztnek szükséges, eredeti víztartalmát nem csökkentvén, kisebb párolgási („porzási") veszteséggel dolgozhatunk, anélkül, hogy a liszt minőségének, eltarthatóságának ártalmára volna.

SZEMLE

Régi templomok. A torontálmegyei sárafalvai határban, künn a Maros partján, a felsőtorontáli á·mentesítő társulat 8-ik számú őrházának udvarán, már régebb idő előtt igen érdekes romokat ástak ki.

A felfedett romok falai, miként a vázlatrajz is láttatja: hosszával délkeleti irányban fekszik. Két párhuzamosan futó 2 *m* széles és 3 *m* magas falból áll, legfelül 5 *m* hosszú, 2·2 *m* széles, 2·5 *m* magas összekötő fallal; melyből 10 *m* átmérőjű félkör dudorodik ki. Ez utóbbi kihajlás alakjánál fogva hihetőleg a misézö nagy oltár fülkéje lehetett. E kihajlástól azután jobb felé haladva, ismét egy szegletfalig érünk, melyet megkerülve, a pontozott vonallal képzeletben kiegészített falak alkothatták a templom jobboldali, még fel nem tárt részét. A baloldali kiásott fal kevés megszakítással 32 *m* hosszúra nyúlik; majd itt megtörve jobb felé indul és 5 *m* hosszat haladva, eltűnik.

A templom belseje, illetőleg hajója 2 részből állhatott, úgy hogy jobb- és balfelől egy-egy 10 *m* hosszú, 3⅕ *m* széles fülke volt, alacsonyabb tetőre építve; míg a középső rész, a templom nagy hajója 32, illetőleg 35 *m* hosszú lehetett. A tágas előtéren szabályos formában 2 × 3 *m* nagy és 1½ *m* magas pillérféle látszik, mely a templom nagy hajójának egy-egy oszlopa lehetett. Legelől volt a templom főkapuja, 3 *m* széles ajtónyílással. A templomfalak alapozása igen nagy, 1—2 *q*-ás terméskövekből történt, melyre 0·3 *m* törött tégla, majd erre megint 0·3 *m* magas rétegű, tojásnagyságú síma kavics van rakva. Ezekre épülhetett azután a rendes felfutó falazat 30 × 30 nagyságú vörös égetett téglából. Elől, balról, a bejáratnál (?) levő fal különös figyelmet érdemel. Itt a falazás módja nagyon szokatlan és ismeretlen formában nyilatkozik. Ugyanis itt nem a kötőrendszer, hanem ettől egészen elütő módban, egy sor jobbradülő, majd ennek tetejében egy sor balradülő téglából áll, szorosan egymás mellé, habarcsba lerakva. Mind ez, mind a többi falak építőmódja szorosan emlékeztet bennünket a mikeni építkezésekre, mely hazánkban 1000, illetőleg 1500 év előtt dívott. Valószínű azonban az is, hogy e templom Szent István király idejében épült a betelepített szerzetesek számára s uralkodott az akkor már fennálló Nagylak, Zádorlak, Sólymos, Tótvárad stb. községeken.

Nagyon érdekes az ottani gátőr elbeszélése is. Ezelőtt 20 évvel, mikor a töltésbővítő kubikos-munkát végezték, a hullámzási oldalon, a romoktól északnyugati részen 60 *m* hosszú és 80 *m* széles

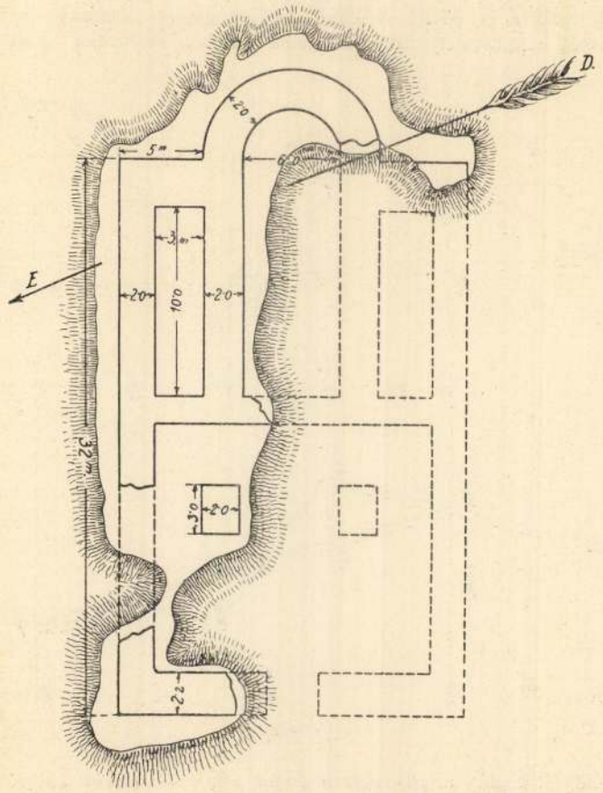

vöröstégla-járdára bukkantak, melyet miután senki sem érdeklődött utána, újra betemettek; ez a járda alapja a mai töltés lábának.

MMÉE Kvl. 1909.

A gőz nyomása rendesen 1—1·5 légkörnyi s használata a búzában levő proteinanyagok miatt, amelyek nagyrésze 60 C°-nál már megalszik (coagulál), elváltozik, elromlik, nagy óvatosságot kíván, máskülönben a víz fölött nagy elsőbbsége van. Gőz használata esetén a búza, hogy a gőz teljesen átjárhassa, nem nyitott, hanem zárt edénybe kerül.

Összefoglalás. Összefoglalván a vizsgálati eredményeket és az azokból levont tanulságokat, mi lesz tehát a búzának raktározása és tisztítása alkalmával a legcélszerűbb s hazai viszonyainkat is figyelembe véve a legmegfelelőbb eljárás?

A búzában a legnagyobb elváltozást s a legtöbb veszteséget okozza a melegség és a nedvesség.

Ezek fellépésének a lehetőségig való megakadályozása okszerű szellőztetéssel érhető el.

E végre mindenképpen arra törekedjünk, hogy a búzát annak szórásával, lapátolásával, még inkább gépi mozgatásával bármikor s a búzaszem lehető sérülése és bepiszkítása nélkül szellőztessünk.

Káros a búzára bizonyos szagosító gyommagvak jelenléte, különösen akkor, ha a szemek töröttek s a melegedés beállhat s minthogy e magvak a búzából különben is kiválasztandók, célszerű mind ezeket, mind a rögöt stb. már a raktározás előtt elkülöníteni, amivel erőt is takarítunk meg, mert a néha több %-ra rúgó idegen alkotórészeket nem kell a búzával együtt ideoda emelni, szállítani.

A búza szellőztetését lehetőleg hideg és száraz napokon kell végeztetni s a búzaraktár építésénél, ablakainak elhelyezésénél gondot kell fordítani arra, hogy meleg, nedves párákat hordó szélnek az ablakok ne feküdjenek. A koptatóban a búza őrlés előtt lehetőleg osztályozandó a kis búza külön töretése végett.

A koptatás céljára hámozógépet használjunk.

Oly malmokban, amelyek a magyar őrlési mód szerint, tehát nyolcszori töretéssel dolgoznak, a mosás, mint tisztítási eljárás, technológiai előnyöket nem nyujt, s így nem ajánlható.

Célszerű azonban az őrlési munka vezetése, mind pedig a lisztnyeredék szempontjából a búzának töretés előtt bizonyos csekély mértékű s a búza nedvességtartalmától függő — legfeljebb 3%-ig terjedő — áztatása. Az áztatás kellő fokára a gyakorlati próba ad megfelelő felvilágosítást.

Ez eljárás technológiai és kereskedelmi, tehát nemzetgazdasági szempontból egyaránt csakis előnyöket nyujt; technológiai szempontból annyiban, hogy elősegíti a piaci termék kiválóan tiszta s könnyebb előállítását, nemzetgazdasági szempontból pedig azért, mert az őrlés alkalmával elpárolgó s a lisztnek szükséges, eredeti víztartalmát nem csökkentvén, kisebb párolgási („porzási") veszteséggel dolgozhatunk, anélkül, hogy a liszt minőségének, eltarthatóságának ártalmára volna.

SZEMLE

Régi templomok. A torontálmegyei sárafalvai határban, künn a Maros partján, a felsőtorontáli átmentesítő társulat 8-ik számú őrházának udvarán, már régebb idő előtt igen érdekes romokat ástak ki.

A felfedett romok falai, miként a vázlatrajz is láttatja: hosszával délkeleti irányban fekszik. Két párhuzamosan futó 2 *m* széles és 3 *m* magas falból áll, legfelül 5 *m* hosszú, 2·2 *m* széles, 2·5 *m* magas összekötő fallal; melyből 10 *m* átmérőjű félkör dudorodik ki. Ez utóbbi kihajlás alakjánál fogva hihetőleg a miséző nagy oltár fülkéje lehetett. E kihajlástól azután jobb felé haladva, ismét egy szegletfalig érünk, melyet megkerülve, a pontozott vonallal képzeletben kiegészített falak alkothatták a templom jobboldali, még fel nem tárt részét. A baloldali kiásott fal kevés megszakítással 32 *m* hosszúra nyúlik; majd itt megtörve jobb felé indul és 5 *m* hosszat haladva, eltűnik.

A templom belseje, illetőleg hajója 2 részből állhatott, úgy hogy jobb- és balfelől egy-egy 10 *m* hosszú, 3½ *m* széles fülke volt, alacsonyabb tetőre építve; míg a középső rész, a templom nagy hajója 32, illetőleg 35 *m* hosszú lehetett. A tágas előtéren szabályos formában 2 × 3 *m* nagy és 1½ *m* magas pillérféle látszik, mely a templom nagy hajójának egy-egy oszlopa lehetett. Legelől volt a templom főkapuja, 3 *m* széles ajtónyílással. A templomfalak alapozása igen nagy, 1—2 *q*-ás terméskövekből történt, melyre 0·3 *m* törött tégla, majd erre megint 0·3 *m* magas rétegű, tojásnagyságú síma kavics van rakva. Ezekre épülhetett azután a rendes felfutó falazat 30 × 30 nagyságú vörös égetett téglából. Elől, balról, a bejáratnál (?) levő fal különös figyelmet érdemel. Itt a falazás módja nagyon szokatlan és ismeretlen formában nyilatkozik. Ugyanis itt nem a kötőrendszer, hanem ettől egészen elütő módban, egy sor jobbradülő, majd ennek tetejében egy sor balradülő téglából áll, szorosan egymás mellé, habarcsba lerakva. Mind ez, mind a többi falak építőmódja szorosan emlékeztet bennünket a mikeni építkezésekre, mely hazánkban 1000, illetőleg 1500 év előtt dívott. Valószínű azonban az is, hogy e templom Szent István király idejében épült a betelepített szerzetesek számára s uralkodott az akkor már fennálló Nagylak, Zádorlak, Sólymos, Tótvárad stb. községeken.

Nagyon érdekes az ottani gátőr elbeszélése is. Ezelőtt 20 évvel, mikor a töltésbővítő kubikos-munkát végezték, a hullámzási oldalon, a romoktól északnyugati részen 60 *m* hosszú és 80 *m* széles

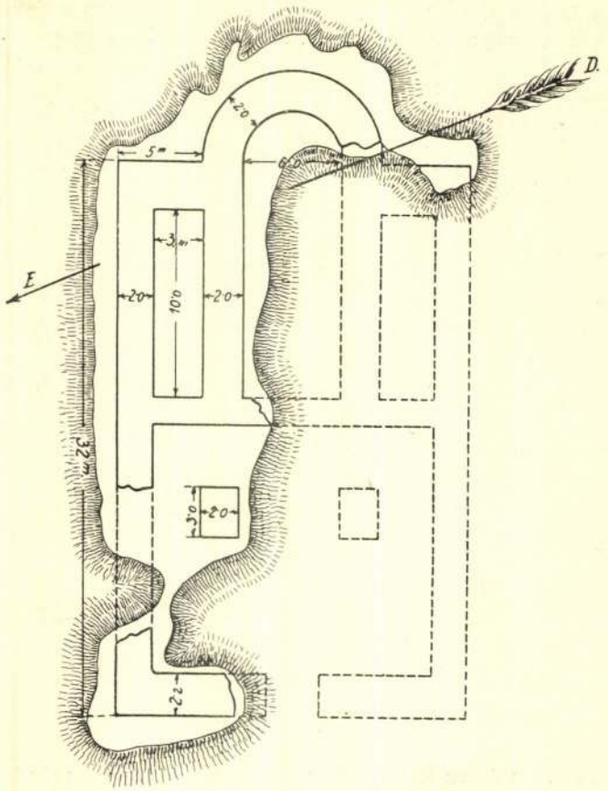

vöröstégla-járdára bukkantak, melyet miután senki sem érdeklődött utána, újra betemettek; ez a járda alapja a mai töltés lábának.

Lajti nyug. gátőr beszélte azt is, hogy 1888. évben, úgy augusztus elején, késő délután megjelen nála hosszú kaftánban, hasán széles kendőövvel, fején vörös fezzel, egy őszszakálú idegen. Ez, mikor odaérkezett, széttekintett, majd napkelet felé fordulva, térdre borult, homlokával érintve a földet, megcsókolta s azután valami furcsa, vontatott hangon, mélabúsan énekelni kezdett, azután a lenyugvó nap felé fordulva kitárta két karját, a vöröses napsugár szemébe sütött, azután újra hallatta bánatos énekét. Az őr családja bámulva nézték a furcsa jövevényt, azt hitték, valami elmebeteg ember jött hozzájuk. Éneklés után ismét mereven nézett kelet felé. Azután kivett övéből egy összehajlított papírlapot s azt nézte soká. Kíváncsiságból hozzáment az őr és látta, hogy azon a papíron a romhoz hasonló terv van, négy helyen római piros számokkal jelezve. Beszélni nem tudtak vele s így az idegen jelekkel kérdezte, van-e itt közelibe — dél felé mutatva — 70 lépésnyire kút? A számokat ujjaival mutatva: hétszer egymásután összes ujjait feltárva, a kútat pedig ivással jelezte. A kútban — kézzel mutatva — 3 bimbam van (harang) és abban török és magyar pénz elrejtve. Az őr fia el is vezette a dervist abba az irányba, csakhogy ott nem kút, hanem valami végnélküli pincegödörféle volt, hova mikor az őr kutyája bebukott, soha többé elő nem került. A gödröt, melyből gaz és apró száraz bokrok látszottak ki, sokáig nézte az idegen, majd a gödör szélére ült s ott maradt.

Reggelre eltünt az ősz dervis is, nem látta senki hova, merre ment. A gödörnek, kútnak ma már alig van nyoma. A szél behordta gazzal, porral, szántó-vető pedig bevetette maggal; ma már csak egy csekélyke homorú hely mutatja hogy ott valaha gödör vagy alagút lehetett.

Igen érdekes jelenség még az is, hogy a romok déli sarkán lévő 25—30 *m* mély kútban gyakran kiapad a víz, míg onnan alig fél kilométernyire 5 *m* mélyen örökösen hideg víz bugyog.

Beöthy Imre.

A rácsrudak behatási ábrájának egy projektív tulajdonságáról. Legyen adva valamely *l* támaszközű statikailag határozott rácstartó egyik keretének talpövrúdja *T*, fejövrúdja *F*, ferde rácsrúdja *D* (1. ábra). A külső erők függőleges irányuak és a talpöv csomópontjaiban támadjanak. Ekkor (Culmann graph. Statik 1. kiadás) az első ábra *d* pontja adja a *D* rácsrúd terhelési határát, vagyis a *d*-ben alkalmazott terhelés *D*-ben nullaerőt ébreszt, ha a rácstartó két támaszponti reakciója párhuzamos a *d*-ben támadó erőhöz.

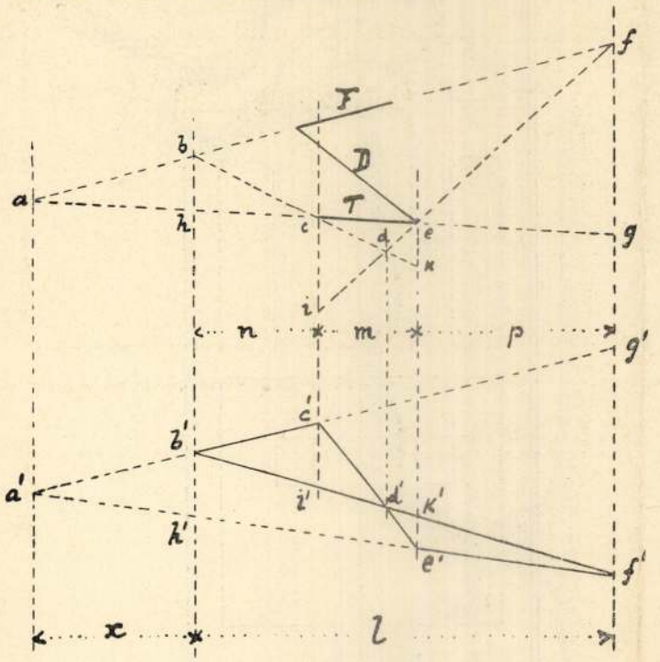

1—2. ábra.

Ugyancsak a 2. ábrában $b'f'c'd'i'$ a *D* rácsrúd behatási ábrája (Müller-Breslau graph. Statik der Baukonstruktionen I., 3. kiadás 240. oldal).

Most már geometriailag kimutatjuk, hogy ha aa', bb', cc', ee', ff párhuzamos egyenesek, ekkor dd' velök szintén párhuzamos.

Ugyanis az 1. ábra szerint:

$$bhc\Delta \sim ekc\Delta\text{-höz, tehát } ek = \frac{m}{n}.hb.$$

$$cie\Delta \sim egf\Delta \;\; „ \quad „ \quad ci = \frac{m}{p}.fg.$$

$$abh\Delta \sim afg\Delta \;\; „ \quad „ \quad bh = \frac{x}{x+l}.fg;$$

és a 2. ábra szerint:

$$b'c'i' \Delta \sim b'g'f'\Delta\text{-höz, tehát } c'i' = \frac{n}{l}.g'f'$$

$$f'e'k' \Delta \sim f'h'b'\Delta \;\; „ \quad „ \quad k'e' = \frac{p}{l}.b'h'$$

$$a'b'h' \Delta \sim a'g'f'\Delta \;\; „ \quad „ \quad b'h' = \frac{x}{x+l}.g'f'$$

ezért:

$$\frac{ek}{ci} = \frac{x.p}{(x+l)n'} \quad \frac{e'k'}{c'i'} = \frac{xp}{(x+l)n'}$$

azaz

$$\frac{ek}{ci} = \frac{e'k'}{c'i'}$$

vagyis $dd' // aa' // bb' // \ldots .$

és ezzel állításunkat igazoltuk.

Ha tehát adva az aa', bb', cc', ee', ff párhuzamos egyenesek helyzete, egyszersmind meg van adva (fixirozva) az 1. és 2. ábrában előtüntetett módon szerkesztett da' egyenes helyzete is.

Föltűnik most már, hogy oly három pontjához az 1. ábrának, amely háromszöget alkot, a 2. ábrának oly három pontja tartozik, amely egyenesben fekszik és fordítva. (Például abc és $a'b'c'$.) A dd' egyenes szerkesztése tehát teljesen független az fg, $f'g'$ darabok hosszúságától, mit az utolsó egyenlőség is igazol.

Az együttes ábrákból centrális projekciót rajzolva, általánosabb tételhez jutunk, az $aa', \ldots . ff'$ vonalak végtelen távol metszőpontjának helyébe végesben fekvő pont lép, egyébként azonban az utoljára említett kapcsolata a két ábrának változatlanul megmarad és ezért projektiv vonatkozással van dolgunk.

Resicabányán, 1908. nov. 8. *Tóth Róbert.*

Indiai úszóhidak. Az angolok a közelmultban öt érdekes, újfajta hidat építettek Indiában, melyeket különlegességük miatt több helyen találtunk már leírva.

Sok folyóban szinte lehetetlen hídlábat építeni a ragadó áram, de főleg ennek alámosó hatása miatt; megnehezíti a feladatot, ha a híd helye igen távoli vidéken, civilizálatlan népek közt van.

Az úszóhidak a folyó szélessége szerint több, egymásután következő főtartó párból állanak. A főtartók egymásközti távolsága 2—3 *m*, hossza pedig 9—10 *m*. Minden ily 9—10 *m* távolságban kúpalakban végződő hengerformájú úszók lebegnek a vízen, melyeknek hossza körülbelül 12 *m*, átmérője közel 2 *m*; ez úszókra támaszkodnak a főtartók végeikkel, még pedig olyformán, hogy a hengeren nyeregalakú elhelyezéssel erős acélrúd van, minek iránya merőleges a híd hossztengelyére. A főtartók villaalakú végei e rúdba kapaszkodnak.

A főtartópárt alkotó két tartó egymáshoz van erősen szegecselve, szélrácscsal ellátva, aljaik pedig erős deszkajárdát hordanak.

Az egymásután jövő főtartók nem érintik egymást, hanem lánccal vannak egymáshoz kötve. A parthoz legközelebb eső főtartó csuklóval van a partba rögzitett küszöbhöz erősítve.

Egy-egy főtartó pár 13 tonna terhelést is elbír anélkül, hogy az úszó a felénél mélyebbre sülyedne.

Ha a folyó hajózható, egy főtartó-párt emelőhídszerkezettel látnak el. A híd megfelelő főtartóját, egyik vége körül forgatva, közel vertikális helyzetbe hozzák; az egész kezelés 10—15 percet igényel. Bővebb leirást ad az Institution of Civil Engineers vol. CLXIX. *Pivny.*

MDK

Saraceno di Padova /Szerechen Jakab/
pénzverő, XIV. sz,

Dercsényi: Nagy Lajos kora.

mdk

Saracenus mester

1388 ban kamara ispán

Huszár Lajos: A Budai Pénzverés Története A Középkorban

71 l

(189. Legyszel)

Săraci, Vasile

László Aladár: Csendes sugárút.
= Utunk, 1985. jan. 25. 7. old

1945 utáni

ingereicht von Rudolf Distelberger
Wien 1967

Beschlossen am
12. [illegible] 1967

1,01 [illegible] -C

Sára Sándor

A „Szindbád" tévéfilm
operatőre Sára Sándor.

Menyhárt László: Az agy mozija, avagy.....
Művészet, 1975.szeptember - 16.oldal

SÁRA SÁNDOR, festő

Sára Sándor: Habán korsók.-3.- fekete repr. 8%.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 2.sz. Bp.

SÁRA SÁNDOR, festő

Sára Sándor: Haban körsók.-4.-/2.drb./.
fekete repr. 97.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 2.sz. Bp.

SÁRA SÁNDOR, festő

Sára Sándor: Haban korsók.1. rekete repr. 41.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 2.sz. Br.

SÁRA SÁNDOR, festő

Sára Sándor: Haban korsók,-5. fekete repr. 102.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 2.sz. Bp.

SÁRA SÁNDOR, festő

Sára Sándor: Haban korsók.-2.- /2.drb./.
Fekete repr. 60.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 2.sz. Bp.

Sára József, ugodi pedagógus, fafarago

Eljöttek Hubertlakra a Bakonyba a fafarago szobrászok.

Sára József fiatal ugodi pedagógus, életfát faragott. [említve]

Hajba Ferenc: Fafaragók életfája.
Napló (Veszprém), 1981. aug. 18. 5.-ik old.

Sára Józsefné MDK

turai himzőasszony

1958 Alkotmány ünnepe alkalmából
megkapta a Népművészet Mestere oklevelet és
jelvényt.

Magyar Nemzet. 1958. VIII. 19.

Sára József, fafaragó, pedagógus

„Plasztika" c. grafika, /repr./.

Veszeli Lajos: A tápai Képzőművészeti Kör jubileumi kiállítása.
Napló /Veszprém/, 1984. máj. 16.

MDK

Sára Józsefné Lajtos Ilona

63 éves turai himzőnő

Baranyai Ilona: Ketten a népművészet uj mesterei közül.
NÉPSZABADSÁG. 1958. aug. 22. XVI,198.

Sára Józsefné
népművész

M.D.K.

Hímezéseit sálletotta ki
a népművészeti tárlaton.

(Gyurkó): A népművészet mesterének kiállítása
Élet és Hodalom, 1964. szept. 19 – 5 lap.

MDK

Sára Józsefné, turai himzőnő

a népművészet mestere.

Furulyaszó a Munkácsy teremben. Népszava, 1958, aug. 19.

Sára Józsefné MDK

Textiliáival szerepelt A Népi Iparmüvészeti Tanács Régiposta utcai helységében rendezett kiállitáson.

Himzései

(gyurkó): A népmüvészet mestereinek kiállitása.

ÉLET ÉS IRODALOM 1964 szept. 19

mdk

Sára Józsefné (a népművészet mesterei és Gólya Andrásné turai asszonyok)

Készítették elő a kiállításra a szép nép viseletéket

Vajk Vera: Buboskemence a Műcsarnokban
Népszava 1963 jul. 28 7. l

mdk.

Sára Józsefné hímzőasszony

Komakendőkön használt, tarka szineket elevenít fel. Kerek színes teritője, a kiállitáson

M. Varga Marianna. A Népművészet Mesterei kiállitásán

Népművelés 1963. 11. sz. 34. l

Ketten a népművészet új mesterei közül

A turai hímzett virágok alkotója

Élénk, mozgékony, csupa temperamentum-asszony *Sára Józsefné Lajtos Ilona*, vagy ahogy Turán ismerik, Ilka néni. Nemrég múlt 63 éves, de fáradhatatlan kezenyomán egyre-másra születnek a szebbnél szebb turai hímzésű terítők, vánkoshajak. Soha nem gondolta volna talán, hogy 63. nevenapját a parlamentben tölti.

Ilka nénit gyerekkorától vonzotta a fehér vásznon kiviruló színes virágok varázsa. Az iskolában még órák alatt is varrt. De sok körmöst kapott érte. Hát még az otthonról elcsent pamut miatt...

Aztán egyre ismertebbé vált a neve Turán. Meg sem tudott volna lenni hímzés nélkül. Lányai pruszlikja, főkötője, terítők virágai dicsérték a kezét. Bármikor mentek hozzá, az asztalán mindig találtak kézimunkát. Szorgos munkás élet van mögötte. Mikor a művelődési ház avatására készültek, néhány napig még a vacsoráról is elfeledkezett, csak készen legyen időre a hímzett függöny. Míg működött a kézimunka-szakkör, fáradhatatlanul tanította a fiatalokat, virágot varázsolni a pamutból az egyhangú anyagra. Még a múzeumból is megkeresték. Akkor újra előkerültek a régi munkák, amelyek mostanában ujjászületnek, tovább élnek tűje nyomán, s ha lehet, még szebbé válnak.

Alkotó erejének tudata határtalan energiával tölti el. A brüsszeli világkiállításra készült fehér terítőre szinte a szívét hímezte rá, meleg, barátságos, gazdag szívét.

Most lett a népművészet mestere. Eddig is szívesen dolgozott, eddig is értékelték művészetét. Most ez a kitüntető cím, az elismerés még több energiát ad ennek az egyszerű, kedves asszonynak. Hogy csillog a szeme, mikor erről beszél. Mennyi akaraterő sugárzik róla, mikor a jövőről van szó.

Milyen sok asszony ébredt már így tudatára erejének és értékének, mint Ilka néni, aki élete legboldogabb nevenapján lett a népművészet mestere.

Akinek a fa és a cink engedelmeskedik

„Sok neheztelésem van nekem dült. Megtalálta élete
az életem során. Nem kívánok Most már kön
olyan sorsot senkinek, mint ne-
kem volt nevelésem" — ír
ja a 71 éves H

...czeg Mihály bá-
...iament Munkácsy-termé-
...ben.

Kék szemét, amelynek fényét a hét évtized sem törte meg, az emlékezés homályosítja meg. Különösek az emlékei. Most, amikor az egész ország megbecsüli, amikor mellére tűzték a népművészet mestereinek járó jelvényt, a megtiszteltetés és elismerés nagy örömе mellett még fájóbb a múlt. Ez csalta szájára az előbbi szavakat. Ilyen megbecsülésben élete során még nem volt része az egyszerű pásztorembernek. Hogyan is lett volna? Nyolcéves korában már megkóstolta az árvagyerek keserű kenyerét. Vay gróf és Simonyi nagyságos úr jószágai voltak társasága. Egyik uradalomból a másikba űzte a megélhetés kényszere. Elhagyatott volt, akinek sorsával nem gondolt senki tovább, mint amíg szüksége volt karjai erejére, fürge lábaira.

Magányában kezdett faragni. S aztán kitalálta: szebb a faragás, ha fém díszíti. Keze alól rovátkázott, cirádás cinkbeöntéses guzsalyszárak, „vízivó kanalak", furulyák kerültek ki. A mintákat a szive diktálta, meg a természet ezermintás csodaműhelye segítette ötletekkel. Aztán jött a katonaság, s a leszerelt ifjú férfivá ser-

...mondtek az évek, s a családban egyre több szelet kenyeret kellett vágni. „Tizenegy gyereket adott az isten, de gúnyát nem adott hozzá. Azt a kezemmel kellett megteremteni."

Keze alól egyre szebb munkák kerültek ki és vonták rá a figyelmet. A vőfélyfokost hét határból is tőle rendelték. S nem volt lakodalom, ahol meg ne csodálták volna dús fantáziájának szülöttei. Karikás ostornyelet senki sem csinált szebbet nála Balassagyarmat körül. Messze járt a híre, munkái sokfelé elkerültek. Most már nyolc éve Erdőkertesen él egyik lányával, s onnan adja a népművészeti és háziipari szövetkezetbe alumíniumberakásos, cinköntéses szép munkáit. Legnagyobb szeretettel egy három-őzikés hamutartóról beszél: „Mindig találtam magamnak öntenivalót, de ezt a három őzikét szeretem legjobban." Aztán hozzáteszi: „Mennyivel könnyebb most a szövetkezetben. Itt megbecsülik a munkámat. S most még a kitüntetés. Jólesik, hogy megtisztel-tek ezzel."

Herczeg Mihály bácsi dolgos élete során sok szép alkotással szolgálta mások örömét. Most még többen ismerik meg nevét, s alkotó-teremtő ügyességének hírét.

Baranyai Ilona

N. szab. 1958. aug. 22.
XVI. 198.

3

SÀRA JENŐ

Biennálé Békéscsaba

2002

FOKOZOTTAN ŐRZÖTT KÖNYVEK (letétben

314	Burgen und Schlösser
428	Fremdwörterbuch
495	Duden italiano
639	J.Spiritza: Spisské zvon
907	Gerszi T.: A magyar kőra
920	Györkösy: Latin-magyar s
948	Déry B.: Művészeti kiáll
1.224	Magyar-szlovák szótár
1.420	Fotolexikon
1.550	Lützeler: Bildwörterbuch
1.988	Fosca, F.: La peinture f
2.080	Tombor I.: Magyarországi
2.453	MNG állagjegyzék I/a (Sz
2.720	Bíró J.: Erdélyi kastély
2.969	MNG állagjegyzék III/b (
3.240	Fleischer Gy.: Magyarok
3.241	J.Fleischer: Das kunstge
3.260	D.Frey: Das Burgenland
3.444	Gyárfás T.: A brassai öt
3.710	Jankó L: Győri ötvösök
3.804	Kapossy J.: Magyrországi
3.840	Ballagi A.: Kecskeméti W
3.859	Kemény L.: Kassai építőm
3.998	Kőszeghy E.: Magyrország
4.009	Halász Á.: Középítkezése
4.010	Halász Á.: Középítkezése
4.274	Mihalik S.: A nimzsombé

Sápi Lajos épitész
1909-

Böszörményi uti kertváros /repr./
Andrássy István épitész társa a tervezésben

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen **Képjegyzék** 56.

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

9. ábra. - Simonfy Sámuelné sirköve. Hengeralakú kő, két oldalának párhuzamos sikokkal való lemetszésével kialakitva. Teteje félgömbalakúan van kiképezve. Felirat, Halálfej és lábszárcsontpárbevésve. Eredetileg a debreceni Kossuth utcai temetőben, most a köztemetőben. 169.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

18. ábra. - Hagyományos fejfák. A debreceni temetőkben leginkább fejfákat helyeztek a sirokra. A régiek elpusz túltak, a XIX. sz. második feléből vannak még. Zoltay kb. 300-at lerazzolt. A barokk, reheszánsz, sőt a rokokó elemek a legrégebbi darabokon felismerhetők. A ref. fej fákon a szomorúfüz van fent, alatta felirat és disz. 181. o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151. o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

2"-ábra. Méliusz Péter sirköve, 1572. A debreceni Dobozi temetőben volt eltemetve. Koporsó alakú vörösmárvány sirkő, felirat nélkül. Kutatások igazolják. Most a Déri téren van elhelyezve. - Hossz: 2.33 m. Szél: 0.68 m Mag: 0.42 m. -161.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

21. ábra. Figurális díszü fejfa. A debreceni Kossuth utcai temetőben, 194-ből egy fejfán a szomorúfüz feletti rózsaágon gitározó angyal van kifaragva. Ez már művészi érzékü faragót kivánt meg. 183.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

21.ábra.-Fejfa a debreceni Kossuth utcai temetőből. 1904. Magyaros mintájú fejfán a ravatalt két térdelő anygyalka disziti. 1888-ból. Ez már művészi érzékü faragót kivánt meg. 183.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

20. ábra. - Díszesebbek a magyar motivumos fejfák. Eltérnek a klasszikus díszüektől. A díszités szabadabb, dúsab Szeretik a szürhimzés mintáit is. A debreceni temetők fából készült fejfái. 183.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik 151.o.

Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

19.ábra. Növényi diszitésü fejfák. Péterfia utcai, Hatvan utcai temetőkből Debrecenben. Formaalakulásuk már erősen provinciális és kisebb művészi képzettséget árúl el. 182.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

12. ábra. Somogyi János siremléke, 1837. - Klasszicista izlésü igen finom diszitésü siroszlop. Mind a négy is oldalán felirat. A debreceni Hatvan utcai temetőben. 174.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64 - Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

7.ábra.-Simonfy Sámuel, volt főbíró kopors ó alakú sirkő köve 1821-ből a debreceni Kossuth utcai temetőben. Most a köztemetőben. Akkor már ritka ez a forma. Hossz: 2.10 m Szél: 0.46 m., Mag: 0.48 m.-168.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64-Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

16. ábra. - Laky Lajos siremléke, 1898. A debreceni Kossuth utcai temetőben. Ekkor az epitáfiumok majdnem kivétel nélkül tympanonnal vannak ellátva. Három falfülke, a feliratoknak. 178.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

15.ábra.-A "Nemes Kéméri Mikó Nemzetségnek temetkező helye", 1871-ből. A Kossuth utcai temetőben állott. Téglából falazott epitáfium, vörös márvány feleirat táblákkal.-177.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64.-Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

Sápi Lajos

cikkei

A városrendezés múltja Debrecenben. - Alföld, 1967. 18. évf. 3. sz. 51-56. l.

Sápi Lajos - Pongrácz Pál: További gondolatok Debrecen városfejlesztéséhez. - Alföld, 1967. 18.évf. 5.sz. 50-58. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Müvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

76. l.

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

13.ábra. Szatmáry Józsefné fából készült siremléke a debreceni Hatvan utcai temetőben. Zoltai Lajos is lerajzolta 1919-ben. Cserépbe állitott szomorúfüz és az epitáfium. Alsó része már elkorhadt. 175.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

14.ábra.-Dávid János és feleségének piszkei vörös márványból készült siremléke 1846-ból szép példája a klasszikus hatás és a romantikus stilus keveredésének Mag:1.40 m., Szél:0.87 m., 9 cm vastag lapos kő. Kőfaragó jellel: D.P és K.É. Igen hosszú felirat. 176.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

10. ábra. Rachbauer Josepha sirköve 1827. A Debreceni katolikus temetőben klasszicista stilusú. Magas három élü kő, tetején kereszt lehetett. Felirat egyik oldalon koszorúban 2 homokóra. Mag: 2.50 m. Terjengős sirfelirat. Hasonló siremlék még sok van e temetőkben. 169.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

8. ábra. Bathhiány Alajos siremléke, 1818. Vörös márvány. A debreceni katolikus temetőben. Léposős alapzaton zárda boltozat szerüen kiképzett fedőkő. Fejrésznél lapos tábla alakú álló kőlap a feliratnak. Ezt a formát alkalmazták szabadon és kriptában is. 168.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

11. ábra. Csokonai Vitéz Mihály siremléke 1836-ból. Beregszászi Pál okl. mérnök, kollégiumi tanár tervezte Öntöttvas obeliszk. 5.70 m. magas. A debreceni Hatvan utcau temetőben. A Kazincz y felirat miatt sok vita volt 171.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

5.ábra.-Bátori Szabó András koporsó alakú sirköve.1716
Neje is, Mészáros Anna, e sirban. A debreceni Kossuth
utcai temetőben voltak, most a Kistemplom előcsarnoká-
ban. Feliratok mind két kövön. Hossz:1.92 m., Szél:0.90 m.
Mag:0.76 m. -165.o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve.1962-64. Debrecen.1965
Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

1. ábra. "Debreceni temetők térképe". Debrecen, 1959. nov. 24. 152. old. után. Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151. o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos,grafikus,iró
- ----

2.ábra.-"Méliusz Péter sirköve.1572."-1959.XI.24.
160.o. Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve.1962-64.Debrecen,1965
Alföldi Nyomda,Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

3.ábra.-"Komáromi Csipkés György sirköve, 1678."-
1959 .XI.25.-162.o. Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
lol.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 196[illegible]-64. Debrecen, 1965
Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

4. ábra.-"Dobozi III. István sírköve, 1710."-1959.XI.25.
164.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik
151.o.

Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965
Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író
- - - -

5.ábra-"Bátori Szabó András sirköve, 1716."-1959.XI.
28.-165.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1963-64. Debrecen, 1965
Alföldi Nyomda, Debrecen

M.N.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

6.-ábra.-"Dobozi III. István sirköve, 1710."-1959. XI. 28.-166.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos,grafikus,iró

6.ábra.-"Bátori Szabó András sirköve,1710."-1959. XI.28.-166.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz.Evkönyve.1962-64.Debrecen,1965 Alföldi Nyomda,Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

6. ábra.-"Borosjenőim Doján István sirköve, 1729. XI. 28.-Fekete repr. 166 .o.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

7. ábra.-"Simonfi Sámuel sírköve, 1821."-1959.XI.28. 167.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

8.ábra.-"Bathhiány Alajos siremléke, 1818."-1959.XII. 12.-168.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

9.ábra.-"Simonfy Sámuelmé sirköve,"-1959.XI.
29.-170.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve.1962-64.Debrecen,1965
Alföldi Nyomda,Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

10. ábra. - "Rachbauer Josepha siremléke, 1827." - 1959. XI. 30. - 171. o. - Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151. o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

11. ábra.-"Csokonai Vitéz Mihály siremléke, 1836.". 1959. XII. 14.-172.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

12.ábra.-"Somogyi János siremléke, 1837."-1959.XII.12. 173.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

17.ábra.-"A Hatvan utcai temetőből."-1959.XII.12.-174.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve.1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró
- ----

14.ábra.-"Dávid János és neje siremléke, 1846."-
1959.XII.21.-175.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965
Alföldi nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

15.ábra.-"Kómeri Mikó család temetkezési helye, 1831."
1959.XII.12.-177.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965
Alföldi nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

16.ábra.-"Laky Lajos siremléke, 1890.".1959.XII.15.
178.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve.1962-64.Debrecen,1965
Alföldi nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író

---

17. ábra. - "Rakovszky Dániel siremléke, 1843". - 1959. XII. 27. - 180. o. - Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik 151. o.

Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi nyomda, Debrecen

Sápi Lajos

cikkei:

Sápi Lajos: Népi emlékek Debrecenben. - "Emlékvédelem, 1970.4.sz.234-236.l.

Sápi Lajos

ugyanezen rovatban megjelent hasonló témájú korábbi cikkeit idézi jegyzetben

Császár László: Müemlék-középületek és müemlék-lakóházak helyreállitásáról. /Gyakorlati tanácsadó-rovat/ Müemlékvéd elem, 1970.3.sz.174-177. l.

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, író
---

18. ábra. - "Hagyományos fejfák". - 1959. XII. 28. - 181. o.
Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és síremlékeik
151. o.

Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965
Alföldi nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

19. ábra.-"Növényi diszitésü fejfák. Péterfia utcai temető, 1914".-1959.XII.29.-182.o. Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik összes 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

19.ábra.-"Növényi diszitésü fejfák. Hatvan utcai temető, 1908".-1959.XII.29.-182.o.-Fekete repr. (2. rajz)

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik összes 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

19.ábra.-"Növényi diszitésü fejfák. Hatvan utcai temető, 1908./S.rajz/.". 1959.XII.29.-182.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik
összes 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965
Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos,grafikus,iró

19.ábra.-"Növény diszitésü fejfák.Hatvan utcai temető,1908./4.kép/.".1959.XII.29.-182.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és siremlékeik [illegible] 151.o.

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve.1962-64.Debrecen,1965
Alföldi Nyomda.Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró
---

20. ábra.-"Magyaros mintájú fejfák".-1959.XII.29.-
183.o.Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi debreceni temetők és emlékeik
összes 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve.1962-64. Debrecen,1965
Alföldi Nyomda. Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

17. ábra. Rakovszky Dániel siremléke, 1843. A debreceni Kossuth utcai temetőben. Tympanonos, kéttáblás tégla épitmény volt. Anygát elhordták. Főbiró volt. 178.o.

Sápi Lajos: A régi Debrecenä Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Evkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

3.ábra. Komáromi Csipkés György sirköve, 1678. Biblia fordító, ref. lelkész. Kpporsó alakú, tokaji trachit. A Dobozi temetőben volt, most a debreceni Déri téren van elhelyezve. Felirat: "GEORG C COMN; és COMAROMI GYORGY" Hossz: 1.96 m., Szél: 1.06 m., Mag: 0.57 m. 162.o.

Sápi Lajos: A régi Debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

4. ábra.- Dobozi III. István sirköve, 1710. A debreceni Dobozi temetőben volt, most a Déri téren van elhelyezve Elől a család cimere, oldalán feliratok, vesek. ppar Koporsó alakú. Hossz: 2.00 m., Szél: 0.78 m., Mag: 0.47 m. 163.o.

Sápi Lajos: A régi Debreceni Temetők és siremlékeik 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen. 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

Sápi Lajos

A debreceni új lakóépületek tervezésén dolgozott 1947-től Andrássy Istvánnal. /Kertvárosi első negyede/

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen. 48.l

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

21.ábra.-"Figurális diszitésü fejfák. Kossuth utcai temető, 1904".-1959.AII.30.-184.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi Debreceni temetők és siremlékek 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Sápi Lajos, grafikus, iró

---

21. ábra.-"Figurális diszitésü fejfák. Kossuth utcai temető, 1888.".-1959. XII. 30.-184.o.-Fekete repr.

Sápi Lajos: A régi Debreceni temetők és siremlékek 151.o.

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve. 1962-64. Debrecen, 1965 Alföldi Nyomda, Debrecen

MDK

Sápi L. [építész]

Az ő és Andrássy J. népi hagyományokat felhasználó tervei nyomán épültek a debreceni Bocskaimenyi úti kislakások.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után.
Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 96. l.

Sapka nevű temesvári

festő és aranyozó

1797-ben megaranyozta a bogárosi (Torontál m.) rk. plébániatemplom nagy oltárát s a szentélyt is kifestette ennesen 320 f tért

Történelmi Adattár

Csanád-egyházmegye hajdana s jelenéhez. Temesvár 1872. II. ed. 36. l.

Budapest
ÚRNAK
NYOMTATVÁNY

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Sapharich - armális Mestere

Dobai címerkép 1519. Buda - zepre a 142. old-on.

Névadó művét 1517-ben Zényitette

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó 1975 Bp.

142. old.

Sappeler,Albertus,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke:"Sappeler,Albertus,Constanz am Bodensee
1692." 119.old. ~~Exxjegyzx~~ 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adazok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,~~xx~~ 1967.
A Győri Múz Évkönyve

Sappeler A./Albertus/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Constanz am Bodensee:Sappeler A." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Albertus Sappeler, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykonyvéből, 1685 után: "Albertus Sappeler von Constannz am boden Se dischler geseli". 108.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz. Evkönyve

M.D.K.

Saphir György Vilmos

archáeol. festő

1791. május 24-én halt meg Pozsonyban, 49 éves korában.

Csatkai Endre: Pozsonyi képzőművészek és iparművészek 1750-1850

Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1963. XII.évf. 1. sz. 23. old.

Sappik János

Kardosiszár

Gyalogsági kard hü-
vellyel. A pengén ma-
ratva, diszes Egetben
„Erinnerung 13. 14. 15.
Märtz. 1848" és „Joh.
Sappik."

Az Egri Vár múzeum
Barcsay-gyűjtemé-
nyének vezetője
Bpest. 1937. 310. n.

Saproni Horváth József akvarellista.

Pálnagy Balázst tanította.

M.V.: Pálnagy Balázs kiállítása.

Hajdu-Bihari Napló, Debrecen, 1971. nov. 20.

Sás Erzsébet

Szobormüvével szerepel a

Műcsarnok 75 éves jubi-
láris, kiállításán,

N. U. 936. V. 3.

MDK

Sára Erzsébet, szobrász

A tbilisi tárlaton kisplasztikái láthatók.

— : A magyar kultúra napjai Grúziában 8

Népszabadság, Bp. 1967. szep. 17.

Sára Ernő grafikus
(Bp. 1947 -

Embléma-, plakát-, prospektus-, naptásterveséssel kiállítási grafikával foglalkozik.

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé.
Pla kátkiállitás.Munkácsy Muzeum,1978.IV.2-V.28.
-Katalógus a könyvtárban -

Sápi Jenő

MDK

szerepelt a III.-as akna dolgozóinak kiállításán.

—: Kiállitás a munkásklubban.
Uj Komló, 1962. szept. 25.

SAPHIER, Georg, arcképfestő Pozsonyban

G. S. Portraitmahler, † 49 éves korában, Pozsony, 1791 máj. 24. (1791, 426 l.)

Preßburger Zeitung
(Zeitung)

Santrucek Jenő

festő Budapest -

Ume 1928. febr. hiáli.

6 mine -

Koháty István:

Mellig, hétnyolcad jó
se violaszinű, toll van tűzve
fekete s szeme sötétbarna. Söté
téjén a gombok nagyok. A h

Olajfestés vászonra, mér

M. Képt. 149

Szilágyi István aj. 18

1896. III. 3. az ezredevo

horman 1896. IV. 13-án. ér

Pantucek Jenő

1925/26 - 1928/29

Ferkèpzomfoiskèvk

128. C.

mányokat követi, szorgalmasan összegyűjtve a művészekre vonatkozó szóbeli tradíciót, kiaknázza az előtte keletkezett művészettörténeti kísérletek eredményeit (így pl. pontosan ismerte Ghiberti munkáját) s összeírta, ami emlékekben hozzáfűzhető volt számára; azonban sok anekdótát és szinte legendáris monumentumokat is közvetít. Természetesen fokozott megbízhatósága van a korabeli művészet terén, mikor is a művészekkel, a műbarátokkal és íróemberekkel való közvetlen érintezésből merítette adatait. Előadásának innen van a közvetlensége, élénksége és érdekessége. Munkájának „Vite de' più eccelenti pittori, scultori ed architetti" első kiadása (Firenze, 1550) 133 életrajzot, a második (1568) már 161-et tartalmazott és különösen a velencei, a veronai és a lombardiai művészekkel bővült. A kisebb, új olasz kiadások a XIX. században számosak. Fontosabbak a jegyzetekkel kísért nagy kiadások, melyek között első helyen áll a Milanesi-féle olasz kiadás (Firenze, 1878—1885, 9 köt., 1906, 9 köt.), a németnyelvű és jegyzetekkel kísért: a *Schorn L.* és *Förster E.* kiadása (Stuttgart, 1832—49, 6 köt.), újabb és igen alapos a *Jäschke, Gottschewski* és *Gronau* kiadása (Strassburg, 1904—1910, 7 köt.), csak 1 kötet jelent meg a töredékben maradt *Frey K.* által tervezett nagyszabású olasznyelvű kritikus kiadásból (München, 1911), kitől már korábban jelent meg egy olasznyelvű szemelvényes kiadás egyetemi előadások céljaira (Berlin, 1885—87, 4 köt.). Népszerű szemelvényes német kiadás 1 kötetben *Jaffé E.* (Berlin, 1920, 1923), továbbá a legújabban (1925) megjelent első magyar kiadás *Honti Rezső* fordításában: *Giorgio V.*, A renaissance mesterei (Budapest, Győző Andor kiadása, 27 képmell.). — Iro-

Santrucek Egon

festö München

az Unse rendes tagjai.

va. Előrefésült rövid haja, szemöldöke, ba-
ne kék. Kezeit összefonva tartja. Ingének
ött nyakravalója, kivágott mellénye s testhez
olaszinű szövettel párnázott tamlásszéket
jen hangjegyek hevernek s melynek felira-
ül balra félrevont függöny lóg. Alól

méretei 98: 77 cm.

51. april 19.

Szántrucek Jenő

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 564

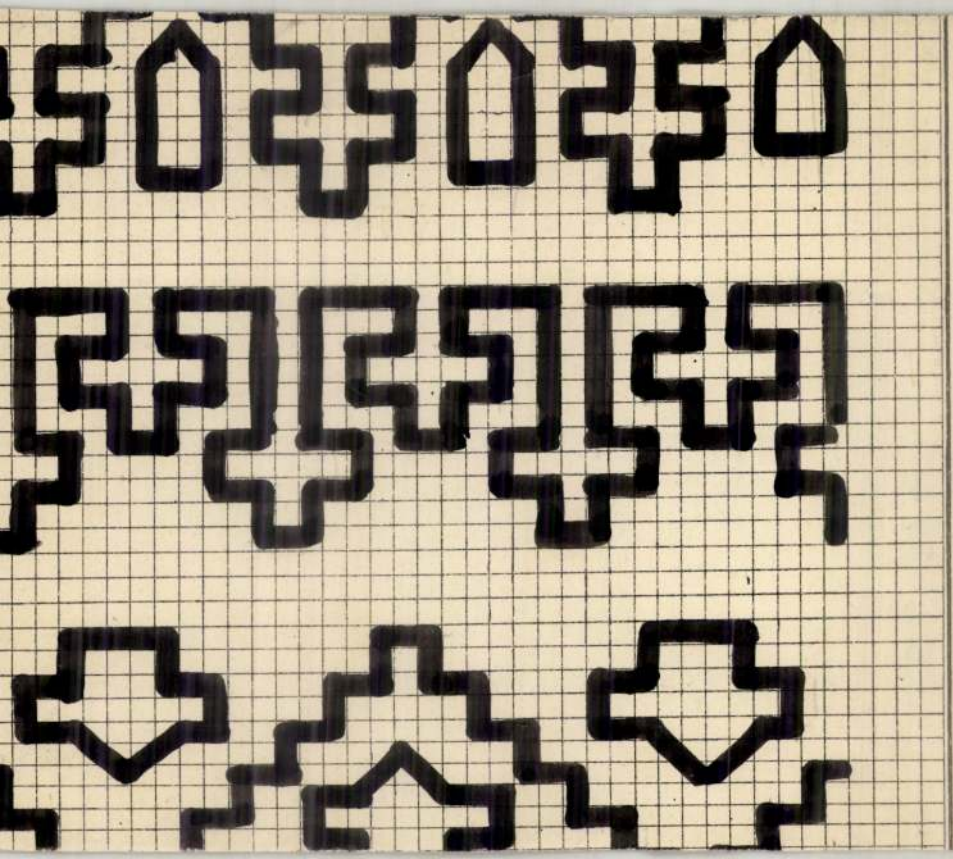

Santruček Jenő

festő és graf.

Budapest

I.

Nemzeti Szalon 1928

Une febr.

208 — 213. sz.

Santrucek Jenő

Egy művével részt vett az Ernst-múzeum szecessziós kiállításán.

MMM. 93e.IX. 12. M.

Santrucek Jenö

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Ujság 930. IV. 27.

Santrucek Jenő.

az Uj Művészek Egyesületének béci kiállításán - melyet a Künstlerhaus Hagen termeiben rendeztek, - művei szerepeltek.

Magyarság, 1924. jan. 18.

Santrucek Jenő.

A Nemzeti Szalonban rendezett UME kiállításán „Álom" c. műre szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. febr. 19.

Santrucek Jenő.

~~festőművész~~.

Műve szerepelt az VME első bécsi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Santrucek Jenő.

Vaszary János növendéke.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. Máj. 20.

MDK

Santrucek Jenö, festö

Vaszary János tanitványa.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928. máj.2o. 22.1.

MDK

Santrucek Jenő

Cikk: Az új művészek egyesületének kiállitása.

Képzőművészeti Figyelő, 396.l.

Santruček Jenő, festő MDK

Síremlékének felavatása okt. 9-én lesz az új köztemetőben.

— : Halálozás 15.

NÉPSZABADSÁG bp. 1966. okt. 8.

MD4

~~ESTI HIRLAP~~, ~~Jn. 1965.~~

Santouček Jenő, festő MDK

1965. okt. 9-én meghalt.

Temetése a vákoskeresztúri temetőben.

— : Halálozás 11.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. okt. 15.

Szantrucsek Jenő

Bemutatja műveit a rákosligeti képzőművészeti baráti körben

Népművelés 1966 VI. n. 36 old.

SZANTRUCSEK JENŐ

grafikai müveiből rendezett kiállitása 1948. október 17.-én nyilt meg a Képzőművészek Szabadszervezetében /VI., Andrássy-ut 69. sz./.

Kiállitások. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 44. l.

SZANTRUCSEK JENŐ

Párisban és Afrikában készült lapjait mutatta be a Képzőművészek Szabadszervezetében.

Rabinovszky Március: Budapesti Kiállitások - Szantrucsek Jenő. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 38. l.

Szantrucsek Jenő

l.

Szabad Művészet

1948. 332. l.

miniszteri osztálytanácsos.

vatalos másolat hitelül:

Herrmann Károly

iszteri s.hiv. igazgató.

Szantrucsek Jenő

afrikai képeiből
koll. kiáll. a Szabad-
Nevezetben

erva

Szabad Művészet

1948. 380. l.

NÉMET ALF
ÉS FLA

CUYP, ALBERT (1620—1691) KÖV
Tengeri kikötő
Jelezve lent jobbra: A. Cuyp.
Vászon, olaj, 66×83 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 437. szám.

FLAMAND FESTŐ, XVII. század
Patricius család
Vászon, olaj, 83×106 cm. (14. szoba.)
Maszlaghy II., 555. szám.

FRANCKEN, FRANZ (1542—1616)
Jézus születése
Fa, olaj, 49×36 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 202. szám.

HAANEN, REMY VAN (1812—1894)
Napkelte a svájci havasok közt
Vászon, olaj, 73×103. cm. (44. szoba.)

Szantnicsek Jenő

Szabad Művészet, 1918

F. érk. 10.12. 332.0. kiállítási Napok.

Szantucsek Jenő, festő, ?

Pásztortűz, 1930. 21 sz.

492. l.

Krónikás: Magyar kultúrkrónika

Szantrucsek Jenő

festő

Rákoshegyen mű-
módok

Zsemley

307 l-

KIR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

r s t e r G y u l a

tság Elnökének

Budapest.

er bizottsági-tag részére a "Közle-
solatos irói tiszteletdij fejében az
lelettel pótlólag kiutalt 1158 K.
t számadás megvizsgáltatván elfogadható

SZANTRUCSÉK JENŐ

Fiumei nemzetk.kiáll. 1927. 86-88.l.

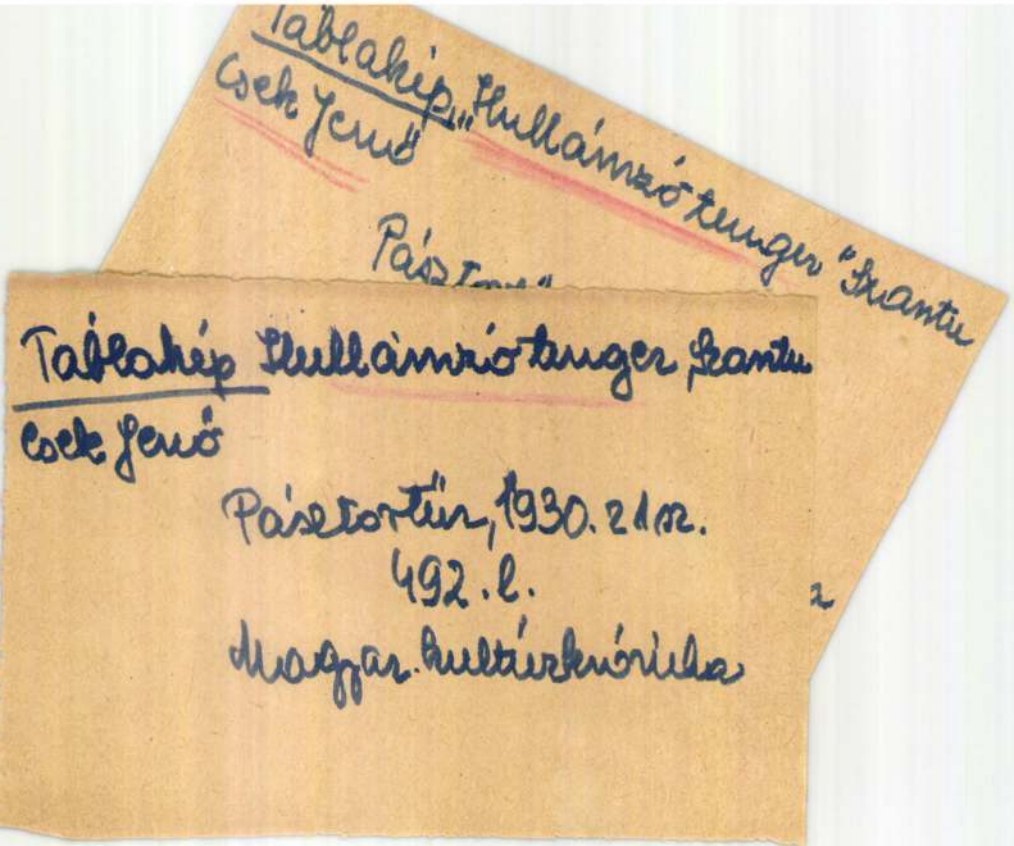

Táblakép „Hullámzó tenger" Szantu
Csek Jenő

Pásztor...

Táblakép Hullámzó tenger, Szantu
Csek Jenő

Pásztortűz, 1930. 21 sz.
492. l.
Magyar kultúrkrónika

Szardu csekjenő, festő

Pásztortűz, 1930. 21 sz.

492. l.

Magyar hultúrkrónika.

tovább Szantruczek J.

Vaszkó Ödön

Wosinszky J.

Ume kiáll. 1928. nov

Gépírásos katalógus

ágos Bizottsága

ány { száma: 19
kelte: 19
beérkezése: 19

tek száma:

elintézett szám:

záma:

záma:

asta:

M.D.K.

Szantrucek Jenő

"Bretagnei halászok" cimmel a müvész alkotásának repr.-ját bemutatja a lap az Ernst Muzeum uj kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 193o. szept. 28.-okt. 4.
XX. évf. 4~~0~~. sz. 20. lap

Szantrucek Jenő MDK

Házak a folyóparton, krétarajz

Kukoricamérés, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Szantrucek Jenő

Herczeg G.: Veszary János és az - Ume kiállitás
a Hagen-szövetségben./Bécsi levelek/. Ujság
1928. jan. 15. 6.l.

Szantrucek Jenő.

Az Ernst muzeom kiállitást rendezett müveiből 1930-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Szantrucek Jenö, festöm. MDK

Tunisi vásár c.képe. Repr.

Afrikai táj c.képe. visszaadja az egzotikus vidék minden varázsát.

Szantrucek Jenö.
Müvész-Élet.1933 14-15.sz. 6.1.

Szantrucek Jenö, festöm. MDK

Összel olyan kollekcióval akar a nyilvánosság elé lépni, amelynek nagyrésze aktokból és egzotikus képekből áll.

Szantrucek Jenö.
Müvész-Élet.1933 14-15.sz. 6.1.

MDK

Szantrucek Jenő

Kikötő Bretagneban.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 19.1.

MDK

Szantrucek Jenö, festöm.

Rákoshegyen lakik, mely minden szempontból alkalmas hely az alkotásra. Hosszas külföldi tartózkodásból tért haza.

Farsangi készülödés c.képén dolgozik most. Merész megoldásu kép. Több aktképet mutat. Szereti a Szajnát.

Egész kiállitásra való grafikai anyagot mutat.

Foto: Sz.J. fenti kép elött. Repr.

Szantrucek Jenö.

Müvészet-Élet .1933.14-15.sz. 5.6.1.

Szantrucek Jenő

U.930.IX.14.

**** Az Ernst-muzeum évadkezdő kiállitása.**

A legérdekesebb és legvonzóbb jelensége az Ernst-muzeum ma megnyiló kiállitásának egy korra öreg, de hirre nézve annál [illegible] festő, a legtöbb [illegible] Mária [illegible] is megtölt. A hatai [illegible] lett, motivumai meggazdagodtak, vásznai megnagyobbodtak, szinei megsokasodtak. Régebben halkabb és finomabb volt. Most hangosabb, nem éppen az előnyére, mert szineit még nem tudja eléggé összefogni. Az ö müvészete is inkább kisérletezés ma még. Meglátjuk, mit hoz a holnapja.

Két külföldi müvésze is van a kiállitásnak, két olasz fametsző, *Bruno da Osimo* közülök az érdekesebbik és finomabb tehetség! Luigi *Servolini* fametszetei vaskosabbak, szinte a linoleumra emlékeztetők és fantáziája is megkötöttebbb, mint társáé.

(e. a.)

[illegible] hogy azonnal kulajenek [illegible] Buda" cimre, amely pontos cimüket tartalmazza. Az intézet erre a müszer és ballonmaradványok elszállitására szükséges ládát küld. Szigoruan tilos a leplombált müszerkosár felbontása még kiváncsiságból is, mert ez a müszerszolgáltatta tudományos adatok épségét veszélyezteti és büntetést von maga után. Amennyiben a müszer sértetlenül viszaérkezik az intézetbe, a megtalálónak összes költségei megtérittetnek és 20 pengő jutalomban részesül.

Szantrucek Jenő

Az Ernst-múzeum csoportkiállításán vesz részt képeivel.

B.H. 930. IX. 14.

MDK

Sára Józsefné Lajtos Ilka
hímző
"A Népművészet Mestere" címmel lett
kitüntetve.

Esti Hirlap 194 sz. 1958. aug. 19. 6 old.

MDK

Sára Józsefné (hímző asszony)

Részt vett a tavalyelőtti népművészeti pályázaton.

Komor Jenőné: Turai kézimunkák.

Nők Lapja, Bp. 1954. március 18. [2o.l.]

Sára Sándor

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 6. számát

12-13. l.

Sára Ernő, grafikusművész

Sapronban az öntevekény képzőmű-
vészeti kiállítás anyagát Márkus
Károly szobrászművész és Sára Ernő
grafikusművész zsűrizte.

Kisalföld, 1976. okt. 2.

Sára Ernő

grafikusművész

Altalmazott grafika – harmadnor.

Üveg és dobozcimkéi a bélésesabai bicunálén.

Sass Ervin
ciffe

Szocialista Művészetért
1982 okt.

Szantrucsek Jenő

Az Ernst-múzeum szezonnyitó kiállitásán vett részt műveivel.

M.U. 93s. IX. 14.

Szantrucsej KJenő

Margaréta

c. képével vesz részt az Ernst-múzeum kiállitásán

P.H. 93e. IX. 14.

Sautruchek Jenő

Egy művével részt vett az Ernst-múzeum szezonnyitó kiállításán.

P.H. 936. IX. 12.

Szantrucek Jenő

Csendélet c. képével vesz részt az Ernst-múzeum kiállitásán.

R. 930.IX. 15.

MDK

Szantrucek Jenö, festöm.

"Vizhordó nö" Visszaadja Afrika forróságát. Repr.

Tájképei stilizált formák, ujszerü meglátások.
Skiccei után megmutatja olajképeit.

Szantrucek Jenö.
Müvészet-Elet .1933.14-15.sz. 5.6.1.

MDK

Szantrucek Jenö, festöm.

"Biszkajai öböl" A természetnek is van"Anatomiája" mint az emberi testnek. Érezni a képen a tenger hömpölygését.
Francia halászéletet megelevenitö képei érdekesek.

Szantrucek Jenö.
Müvészet-Élet .1933.14-15.sz. 5.6.1.

MDK

Szantrucek Jenő

1.

UME bécsi kiáll.1928.
Ugynez az anyag kiállitva Bpesten
1928.febr.

Szántruček Jenő.

Vaszary tanítványa.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Újság, 1928. május 20.

MDK

Szantrucek Jenő

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

Szantrucek Jenő MDK

Házak a folyóparton, krétarajz
Kukoricamérés

Műcsarnok 1926. Őszi kiállítás

Santyn, C. M.D.K.

Közreműködött a fertődi kastély építésénél

Ferenczy Károly: Adatok a fertődi kastély értékeléséhez

Müemlékvédelem 1961 / V. / 4. sz. 229.l.

M.D.K.

SANTYN (Santin is) Cristoph asztalosmester

1766. Fedett folyosó is ehhez csatlakozó-
an díszkapuk, diadalívek, kerti szóra-
kozóházak Eszterházán

Müvért. 1955. 1. sz.

Valkó Adorján: Fertőd/ Eszterháza, Süttör: Győr-
Sopron megye / mesterei, müvészei 1720-1768 között

130-131. l.

B. Sanyal

MDK

indiai festő

Zsennyén festett tájképe.

/A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 1956-ban ajándékozta a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Muzeumnak/.

Horváth Tibor: Beszámoló a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Muzeum 1956-58 évi eredményeiről. Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 281-285.l.

Sányi Ilona

MDK

A "Béke és a népek barátsága" kulturális szemle keretében a KISZ Győr-Sopron megyei bizottságának pályázatán mindhárom díjat megosztva osztották ki.
I.díj: Horváth Mária és Jósa Mária
II. díj: Pongrácz Gábor és Földesi Mária
III. díj:Sányi Ilona és Koller Éva kapt.

X Barabás László: Uj tartalom és formakeresés.

Kisalföld, 1962. máj. 10.

Sányi Ilona MNK

Szerepelt a "Béke és a népek barátsága" kulturális szemle képzőművészeti kiállitásán Győrött.

/Komponáló képzsége és a valóság szinviszonyainak visszaadása érződik./

Barabás László: Uj tartalom és formakeresés. Kisalföld 1962.máj. 10.

Šantruček Jenő festőm.

1904 – 1966

33/IV – 1 – 278

síremlékes J.

Rákoskeresztur

Igen tisztelt Uram,

Nagyon restel
hagytam levelét. Azonban az utol
melyről csak most tértem vissza.

Elutazásom előtt megkérde
nak-e az Ön Bacon-okiratára. S
got. Egy-két Bacon signaturánk
formációja pedig, hogy a Boston
ban, akinek a hagyatéka is itt
vannak, kéziratain k azonban, a
csenek. Van persze egy sereg más
irásunk, okiratunk is.

MDK

Santrucek J.

1926. tagja za egyesületnek.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr .

ei Tanácsház, szecessziós, egyemeletes,
vel, Zsolnay-majolika élesserepekkel,
os, négy szoborral diszitett. Tervezte
s.

M. D. K.

SANTRUCEK Eugen

1925-ben Nagybányána szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... 337.l.

MDK

Santrucek

1927. "medaglia commemorativa"-t kapott.

UME 3.kiáll. N.Szal. 1931. febr.

.792, 1793.

Santrucek Jenő

A Stúdió Aggja

A budapesti pedagógusok képzőművén Stúdiója 1953-1963.
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.

38 o.

Santruczek Egon.

Mint az Ume tágja részt vett a Kut által rendezett harmadik kiállitáson 1926-ban.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézira

M DK

Samtrucek Egon festő

az UME rendes tagjai közétartozik.

Az UME I.bp.-i kiállitása. -Nemz. Szal. 1928.febr.

Santrucek József festő
emlékkiállítását Dunaújváros
múzeumában rendezték meg.

Kiállítási kalendárium
Szocialista művészetért, 1972, máj.

Duccio, Santini di

1 –

Horváth Mátyás Egri

132. l –

Duccio, Paolo

Santini di

olasz építőmester

l.

Horváth Budai Kőf

39. l.

VON JACOB BURCKHAR

MIT 400 ABBILDUNG

DARUNTER 15 FARB-UND FALTTAFE

Duccio, Paolo Santi..

in di

éjutéss és hadimer-

rok; 1440-ben Budán

lásd okv.

Horv Zsigmond

124-l.

Duccio, Paolo San-
tini da

épitett

lásd

Santini da
Duccio, Paolo
alatt is.

Santini Lactantius

l.

Arch Fr

1936. 104 l.

Arany János:

Mellig, hatnyolczad j
juszt hord, arcza pedig leb
nyakkendőjé csomóra van
elejű. Felirata a kép alatt

„Arany

ettől kissé jobbra: „1863"
s legalól középütt: „Budap

Acélmetszet, a
Metszette

Lasza 651. (

Sz Santini , Paolo MDK.

Hunyadi János szolgálatában állott.

Hadi gépekről irt hires kodexe előfutárja Franceco di Giorgio "Trattato"jának.
222.o.

Gerő László ism. Papini, Roberto: Francesco di Giorgio, architetto.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3.sz. 221-223.o.

H.D.U.

SANTYN Kristóf asztalos

1766. Tertőd, Esterházy-kastély, kerti lak. 14 portikuszt építése 5355,– forintért

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I.266.II.93.l.

Santner András

egri kőművesmester végezte el 1738 körül a sárospataki rk. templom helyreállítási munkálatait.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, Budapest, 1969 - 70. 1972. 941

Santoro nápolyi ötvös. XV. sz.
Mátyás király udvarában dolgozott.

Archaeologiai Értesítő
XL., 1923–1926, 193.
Balogh Jolán: Firenze és Magyarország
kulturális kapcsolatai.

Santorro, Francesco olasz festő

Pesti Hirlap. 1881. ápr. 8. 2.

A tavaszi tárlat I-ső sorozatára....

Santoro nápolyi ötvös, Mátyás király udvarában

Arch Ért 1923–26. 199.
Óvári: Magy. Tud. Akadémia Tört. Biz. oklevél.
másolatai I. 585

Tü. Frontál II. 57

Érkezett 1905 aug. 11.

738/1905 sz. (Sopron, 1905, aug. 9.)

Balla Lajos beterjeszti rég. kézikönyvét és az ahhoz szükséges illusztrációk beszerzésére 150 K-át kér. (Fh. Semayer Vilibaldnak. X. 5.)

Martin Santner, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagyúészitő céh legénykönyvéből: "Martin Santner Tischlergeseel von patzen". 102. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században. Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez. 93. old

Arrabona, 9. Xantus János Múz. Győr. 1967. - A Győri Múz. évkönyve

Santner M./Martin/ ,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Bautzen, Santner M." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. Században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9,- Xantus János Múz.Győr,1967. - A Győri Múz. Évkönyve

Santner, Martin, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Santner, Martin, Bautzen, 1676." 119.old 17.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adazok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967.
A Győri Múz Évkönyve

Santini de Duccio,

Paolo

1440

lást

z

Hoffmagybibl

49. l.

előfordul, hogy időről-időre egy-egy kiváló
ı, Leonardo, Michel Angelo, Raffael idején a
rmeer, de Hooch, Eeckhout idején a XVII.
Breughel idején flamand földön, Watteau,
es, Courbet, Millet idején Franciaországban,
lett a közös törzsön egyidőben.
d második felében nálunk. Munkácsy mellett
hy, Szinyei, Lotz s igy tovább, magyar művé-
most különösen szépen van képviselve jelen
Zálogház bevégzett példánya a Fónagy-féle
észült nagy tanulmánya, *A két család* amerikai
önyörü erdőrészlete, mely egy olasz művész
nanné volt, *Székely* Bertalan tanulmányai,

attestálva), Honthorst, Molenaer (Glück iga
szignálva, — Poelenburgh, (Hofstade de
Steen, ifj. Teniers (hasonlókép Hofstade de
olaszok között is sok az érdekes darab, majd
seppe Fiocco, Suida tanár bizonylatával v
(XVI. sz.), Carlo Dolci (XVII. sz.), Lorenzo
tanitványának *Madonnája*, Moretto (XVII. s
sz.), Santi di Tito, Girolamo Siciolante (XV
csak kettőt emelünk ki, egy XVI. századi
Uden közös munkáját, mely az 1927 belga
Balen, a tájképet Lucas Van Uden festette.
torból előkerült Boucher (a gáláns festő szo
a XVII. század jeles arcképfestője, aki janse
tette meg, ugy Antoine Pesne-nek tulajdonit
Frigyes idejében és Mányoki Ádám jó barát
tőt, Lenbachot, Amerlinget, Lampit, Pette
sokoldalu és gazdag külföldi mesterekben i

De mindez csak a képekre vonatkoz
Régi, reneszánsz és barokk-időből származó
tunk be, XVII. századi diszserlegeket, éksze
muzeális értékeket, kupákat, poharakat, bil
szász és bécsi porcellánt és fajánszot, főleg

Santini de Duccio,

Paulo

XVIII.

L.

Lechner Jenő dr

Renaissance cjí-
tési emlékek Iza-
mosujvárok.

Bp 1917

15 l.

Santini da Duccio,

Pado

katonai mérnok

I. Ulászló szolgá-

látabari

lásd

Banfi Erdély

295. l.

Santini Paolo

läsd

Magg Agriâ

266 l –

~~Vaskardok VII. 243.~~

Santhó Miklós

festő Vácon

75 éves lehet. Régen Vácon él. Néhány évvel ezelőtt nyból nőszült Fia, Santhó Imre Berlinben neves fényképész. A váci szeresegház kincstárában tőle az elfedett Maulbertsch fővoltárkép kicsinyített akvarell másolata. A váci Muzeumban egy Petőfit ábrázoló életkép ugyanesek tőle. Rendkívül szeretkép.

Láttam 1943. szept 22.

~~ehenden~~ Befesstigungen von Brasso ,Nagy –
ebenfalls auf Anordnung Sigismunds vom Be-
rden,1805 noch in ihrer Gänze vorhanden
n Hälfte des vorigen Jahrhunderts abgetra-
agen sie ebenso wie die Kirchenburgen go-
en der ungarischen Burgenbaukunst auf .
n Siebenbürgen überhaupt tief Wurzel gefas
überlebt. Ein e) so zähe Nachblüte ist ihr nir
ns beschieden gewesen. Beim Auftreten der
a bildet ~~zu ihr~~ eine langlebige Paralelent 1)
n zähen Spättrieben noch bis ins XVIII. Jahr
n der Geschichte der Denkmalrestaurierung
ssó da~~r~~, welche nach dem verhehrenden Brande
eginn des XVIII. in gotischem Geschmack wied
le diese ~~Zeit~~ Periode die ~~X~~ zeitgemässen Formen am
alterlichen Kirchenbauten häufig ohne jeden

Santho M.

Árverési Csarnok aukció kat.

31. 7. 1926. febr.

~~Arapydiadema, michalkovi~~

~~IV. 37.~~

Santhó Miklós

minit vaci művész

emlitve

Tragérd

63. C.

Santhó Miklós

festő

bőéletrajz

l.

Tragor vácmüvezei

132 l.

Budapest, 193 6 augusztus 3

ányi Gyula urnak,

Budapest.

a b. számlája rendezése végett

.

Kiváló tiszteelettel

Santhó Miklós

festő

Újpesten

Cégtáblafestésből élt

Lyka körönc

66. l.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁB

kölcsön vettem a következő munkát:

Szerző, vagy rendszó	cím, rész	darab-szám	alak	kötés	jeg

Kelt 19.....

Határidő 19.....

Sajátkezű aláírás:.....

Állás:.....

Lakás:.....

A kikölcsönzés tartama legfeljebb két hónap. (Lásd M. N. Múz. szerv. és szolg. szab. 53. §

SANTHO NIKOLAUS

Santho, Nikolaus: Schäfer mit Herde.
Öl auf Leinw. 46x54 cm. Sign.

Aukción: Neumeister, München
Auktion 190. 17. und 18. Okt. 1979.
Katalogus Nr. 1428. S. 138.

M. D. K.

SANTHÓ Vilmos festő

1907-ben Nagybánya a Szabad-iskola növendéke

Révai Lex. 1954. 327. l.

SANTHÒ Miklós festi

Váci pantheon. Vác, 1992 7,8,75 p. M

11. p.

MDK

Sánthó Vilmos,

1907-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 83.1.

Santho Vilmos

Nagybánya kiáll. kat.
1912.

83

Rupp IX. 74.

Santhoffer Imre

Igor és társai, filmplakát, é.n.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Santhoffer Imre /1930-/

Igor és társai /filmplakat/ é.n., 82.5x56 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 37.1.

MDK

Santhoffer Imre, 193o--

Igor és társai, filmplakát

1885-196o. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 196o.

MDK

Santhoffer Imre /1930- /

"Igor és társai" filmplakát. é.n.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIÁLLITÁS. Bp. 1960.

37.l.

M. D. K.

SANTHOFFER Imre

Iszákosság elleni plakát

Vidos Zoltán: A magyar „Plakát-történeti" kiállításról
Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 59. l.

Santi Gucci

firenzei szármarásu szobrász
1595-ben készítette az
1576-86. közt a lengyel
trónon ülő Báthory István-
nak a Wawelen lévő dom-
mal (Krakóban) Báthoryról
elnevezett kápolnájában lévő
pompás síremlékét a Király
özvegye, Szül. Jagello Anna
megrendelésére. Az emlék
itt leírva.

Gch. Magyar emlékek
Krakóban. Vas. Ujs. 1913.
653. l. 654. l. (Képpel)

Bodrogszerdahely

347!

5

MDK

Raffaelo Santi, Sestő

Művei: Esterházy Madonna (Budapest)
Madonna della Sedia
Sixtus Madonna
II. gyula arcképe

Freskói: Athéni iskola, Heliodorus kiűzetése

Györy Aranka: A Mesterkötések ismertetése. I. rész. Debrecen, 1949.

3 p. l.

Santi, Materno

kőfaragó mester

1691. a budai Kőműves és
kőfaragó céh céhmestere

Duray Fi. l.

Érendrédi áll. iskola népk.

V. 301

Santina, Felice, olasz ónöntő M.D.K.

1758-59-ben a felsőtárkányi Fuorcontrasti kastély szökőkútját készíti. (Utalás S. névbetűs ónöntőmesterre)

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 393. old.
+394. "

Santina, Felice, ónöntő M.D.K.

készítette 1758-59-ben Barkóczy részére a Fuorcontrasti szőkőkútjának „masináját"

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 268.old.

SANTINA, Felice olasz ónöntő. Felsőtárkányban a Faurcontrasti kastély kutját készíti 1758-59-ben. —+ S. névbetüs ónöntő mester.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Felice Santina

ónöntő mester munkálatokat végez a felsőtárkányi „Fuoscontrasti" kerti ház építésénél. 1758-59.

Vasz Pál stb.: Heresmerye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. Budapest 1972.

7381

S

MDK

Paolo Santini, olasz hadmérnök

Hunyadi János erolgálalában állt, talán vele beszélte meg a vár építkezéseit. Santini „De militari et de machinis bellicis" c. művét 1449-ben Colleoninak dedikálta. Talán meggyőzte Hunyadit, hogy az új fegyver ellen nem védhető Vajdahunyad.

Gerő László: Hunyadi János vajdahunyadi vára.

Vrü emlékvédelem, 1957. I évf. 2 a. 84 l.

MDK

Santhó István,épitész

az állandó országház épitése körül szerzett érdemeik elismeréseül a koronás arany érdemkereszt lett jutalmuk.

A hétről. Kitüntetések.- Lechner Ödön ünneplése. Vállalkozók Közlönye és Magy.Épitök Lapja. Bp.1906 jan.24. 1.old.

MDK

Sánthó István,

tervezte:

154. Szentségtartó elzáró ajtaja. Bronz.
Fénykép.
Készitette:Jungfer Gyula.

Iparműv. Társ. egyh. művészeti kiáll. 1908. Kat.

MDK

Sánthó István, ép.

közreműködött a lenti mű megírásánál.

Ney Béla: A Magyar Országház, Steindl Imre elhetása.
Ép.Ip. 6.sz. 1906 febr.11. 54.l.

M.D.K.

Sándhó István, építész

Steindl Imre legtöbb munkatársa, irodájának vezetője – később a parlament-épület másik vezetője, 1908. jul. havában elhunyt.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.
jul. 29. sz. 5. old.

Santho István

Az uj Országház tervein dolgozó rajzoló művészgárda tagjai közé tartozik a művész,-közli "Az ezredévi ünnepségek" c. beszámoló.

Otthon, Bp. 1896. junius hó
195-2o4. lap

MDK

Santhó István

Az országház művezetőségének tagja volt. A műlakatosi rajzokban speciálista. Páratlan a dekorativ munkákban.

Cikk: Az új országház ünnepéhez.

Ország-Világ, 1894. 19.sz. 314.l.

MDK

Santho István

Közreműködött "A magyar orszaghaz, Steindl Imre alkotása" című mű szerkesztésében.

Cs.K.: A magyar országház.

Magyar Iparművészet, 1906. 67-70.l.

Sántha István

l Kalmücsel

65. l.

67, 68. l 69. l.

84. l.

91. l.

92. l.

n a távbeszélő névsorokban,

Készítés — Javítás — Karbantartás
Budapest. VII. Damjanich-u. 9. **220-879**

Debrecen

«Sárréti» Áruraktárak Mezőgazdasági és Kereskedelmi R. T. Központi irodája: Debrecen Ferenc József út 43. 16-08
Raktárai: Délisor 19. 14-28

Kolozsvár

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank r. t. Áruraktár Kolozsvár Szeptembertízenegy-u. 1/3. 20-26

***Unio* Ált. Szállitási R.-T. iparvágányos raktárháza, Kolozsvár, Gyulagyár-u. 3. 27-58**

Miskolc

Magyar Általános Hitelbank raktárháza
MISKOLC Bessenyői-u. 3. **20-30**

Nagyvárad

Nagyváradi áruraktár R.-T. Nagyvárad, Mussolini-tér 15. 21-12

Pécs

Rainer Venánc tárházai és kereskedelmi vállalata, Pécs, Gróf Benyovszky M.-u. 45. 18-90

Redőnyök.

Budapest

Ablak- és vasredőnykészítők és karbantartók **Berk György** okl. gépészmérnök és társai

Nagyvárad

Grünwald Testvérek fém és bádogárú, fa és vasredőnygyár Nagyvárad Hitler Adolf u. 42/44. 19-43

HALÁSZ TESTVÉREK redőny-, zár és lakatosárugyár, Nagyvárad, Várady Zsigmond-u. 60. 13-64

Szántó Dezső és fia redőny és kályhagyár Nagyvárad Gróf Vécsey-u. 10. 24-91

Pécs

Eiter Sándor sodronyfonómúlakatos és redőnykészítő üzem, Pécs, Zsolnay Vilmos-u. 27. 28-49

Szeged

Kiss István, Szeged, Délibáb-u. 2/4 29-93

Kőrösi Márton, Szeged, Polgár-u. 24. 29-61

Újvidék

Bernold Szilveszter redőny, fémöntöde és vasszerkezeti gyár. Ujvidék Alföldi-u. 20. 22-34

Régiség-kereskedők.

Budapest

Antikart régiség szőnyeg és műkeresk rt. Bp. IV. Pilvax köz Városház-u 14. 184-411

Bándi Miklós, **RENAISSANCE** vétel eladás Bp IV Irányi-u 21/23. 383-178

Gébertő antik műipgr.

MDK

Santho István épitész

Az országgyülés palotaját ismertető diszmünek szerkesztésében vett részt.

Előfizetési fölhivás. Bpest. 1903. apr. hó.

MDK

Santhó István

Épitő Ipar 1908. aug. 9. 318.l.

Santhó István, ép. MDK

a pályázatokra kerülvén a sor, hogy kisebb pálya
dijakat nyertek :Sztehló ottó, Santhó István és
Giergl Kálmán.

A mérnök - és épitészegylet évi közgyülése...
Vasárnapi Ujság. 1890. 23.sz. XXXVII.évf. 377.1

M.D.K.

ifj Santho István

Az Országos Iparegyesület mü és épitésipari szakosztálya pályázatot hirdetett,-adja hirül a "Fővárosi Hirek" c. rovat "Pályadijak" cimmel.
A müvész az ékszerszekrény tervre kitüzött pályázat első diját nyerte.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. nov. 2.
5. évf. 6. sz. 96. lap

Santhó István

1890-ben rajzolta
az Építő Ipar c.
hetilap címlapját

tek különböző időkben. ~~Sőt~~ é
értékében üdvös figyelmeztet
szi fejlődés jelenségeiben r
emberöltőre terjedő késést. E
dogmává mereved~~ek~~. A domborm
datál~~ják~~. ~~Ezen~~ mankók nélkül
lehetséges. ~~Igaz, hogy~~ eltol
értékítéletek ~~lényeges megte~~
70-es éveiben még a korstilu
századfordulón vagy később
Igy tehát abból a nemritkán
szi jelenségek nálunk gyakra
fel, nem szabad általános ér
felállitani. Ez ellen az ill
felhozni, igy: a románkorszak

Santhó István

műepítész

l.

Tragorvácműveszei

132. l.

Dr. Szentiványi Gyula nőtól. Budapest

Budafoki út 10/c.

elszállítottunk 1. db. könyvszekrényt
1 db. író asztalt. 1 db. asztalt, három
fotelt, egy varrógépet.

1935. szept 30. —

Kohut Jóm

Sandhó József (?)

M.D.K.

tervezte ezt a Steindl-Imre-emléktáblát, melyet 1904. május 29-én leplezték le az Országházban

A Magyar Mérnök- és Építész-Egyl et Évkönyve, Bp. 1939. XV. évf. 26. old.

Santho K

Árverési Csarnok aukció kat

34. sz. 1926. okt.

1218. Ism

A XVIII.

Motesiczky (IV) Pál

Csaknem térdig láthat
kezével a párnázott szék k
ban pedig házisapkát és s
szemöldöke barna; szem
leberetvált. Öltözete: csok
mellfodros ing, magas
pantalló fekete posztóból
tája kék.

Vászon, méretei 89·7 : 6
Értéke 400 K. — Váray J
(620–908). — Az adomány
(813–908). — Bejelentetett

Santhó Károly

rappolt

† 1913.

U. 831

Szantrucek Jenő

U.930.IX.14.

** Az Ernst-muzeum évadkezdő kiállitása. A legérdekesebb és legvonzóbb jelensége az Ernst-muzeum ma megnyiló kiállitásának egy korra öreg, de hirre nézve annál fiatalabb festő, a legtöbb embernek teljesen ismeretlen *Márkus* Imre. Szerényen és félénken szoktak megbujni képei kiállitásainkon, szinte elrejtőzve nagytekintetü szomszédjaik között. Finom érzésből sarjadt halk szineik és szineiket gyöngéd egységbe foglaló tónusuk csakugyan nem alkalmas arra, hogy kép-zsibvásárokon feltünést vagy bár csak figyelmet is keltsenek. Mos elkésett jó sorsa egy egész termet juttatott a halk müvészetü festőnek. Müvészetének próbája, hogy belőle egész teremnyi sem csökkenti, hanem inkább megfokozza hatását. Aminek az a magyarázata, hogy Márkus Imrének, ha kevés szinü festő is, de fantáziája van, érdekes motivumokat talál és nem ismétli meg magát. Erre a jeles festőre külön felhivjuk olvasóink figyelmét. Bármelyik pasztelje diszére válhatik valamely polgári intérieurnak.

Másik örvendetes jelensége a kiállitásnak *Biai Főglein* István. Legutóbbi kiállitása óta a fiatal müvész nagyot komolyodott. Egykori hányaveti festésének már alig mutatkoznak nyomai. Különösen megerősödött a rajzban, ellenben a szinérzéke még jelentős mértékü finomodásra szorul. Több sikerült arcképe látható a kiállitáson (101, 118.), azonfelül egy érdekes kompoziciója — a Bach-korszak —, amely megérdemelné, hogy ujra megfesse, de nagyobb elmélyedéssel és gonddal.

Szantrucek Jenő nevére még müvésznövendék korából emlékezünk. Évek óta nem mutatkozott, ugy látszik, komoly munkában töltötte idejét. Képein francia tájakat és embertipusokat idéz fel. Tudásban szépen fejlődött, amióta utoljára láttuk, csak a szinre kell nagyobb gondot forditania. Temperával fest, vastagon, sürün és tulontul sok fehéret használ. Szinei attól olyan átmenetteleneknek és keménynek hatásuak.

Ecsődi Ákost már szerencsésebb korszakában is láttuk. Mintha elvesztette volna tájékozódását ez a tehetséges, fiatal müvész. Amit most cselekszik, az inkább csak kisérletezés, amelynek néha egy-egy szerencsésebb kép az eredménye (például a „Gitáros" cimü festmény, viritó kék foltjával) és amelyből bajos arra következtetni, hová igyekszik.

Klie Zoltán kollekciója ezuttal két termet is megtölt. A fiatal müvész nagyobb igényüvé lett, motivumai meggazdagodtak, vásznai megnagyobbodtak, szinei megsokasodtak. Régebben halkabb és finomabb volt. Most hangosabb, nem éppen az előnyére, mert szineit még nem tudja eléggé összefogni. Az ő müvészete is inkább kisérletezés ma még. Meglátjuk, mit hoz a holnapja.

Két külföldi müvésze is van a kiállitásnak, két olasz fametsző, *Bruno da Osimo* közülök az érdekesebbik és finomabb tehetség! Luigi *Servolini* fametszetei vaskosabbak, szinte a linoleumra emlékeztetők és fantáziája is megkötöttebb, mint társáé.

(e. a.)

Buda" cimre, amely pontos címüket tartalmazza. Az intézet erre a müszer és ballonmaradványok elszállítására szükséges ládát küld. Szigoruan tilos a leplombált müszerkosár felbontása még kiváncsiságból is, mert ez a müszerszolgáltatta tudományos adatok épségét veszélyezteti és büntetést von maga után. Amennyiben a müszer sértetlenül viszaérkezik az intézetbe, a megtalálónak összes költségei megtérittetnek és 20 pengő jutalomban részesül.

Ujság 930 IX 14

SZÓN
FÜG
DEK

Étamine
jó minőség, fehér, szép kockás mintákkal, k. b. 150 cm széles ..... 1 m P

Függöny-mull
fehér, pettyes, k. b. 116 cm széles..... P

Grenadine

Ketten a népművészet új mesterei közül

A turai hímzett virágok alkotója

Élénk, mozgékony, csupa temperamentum-asszony *Sára Józsefné Lajtos Ilona*, vagy ahogy Turán ismerik, Ilka néni. Nemrég múlt 63 éves, de fáradhatatlan kezenyomán egyre-másra születnek a szebbnél szebb turai hímzésű terítők, vánkoshajak. Soha nem gondolta volna talán, hogy 63. nevenapját a parlamentben tölti.

Ilka nénit gyerekkorától vonzotta a fehér vásznon kiviruló színes virágok varázsa. Az iskolában még órák alatt is varrt. De sok körmöst kapott érte. Hát még az otthonról elcsent pamut miatt...

Aztán egyre ismertebbé vált a neve Turán. Meg sem tudott volna lenni hímzés nélkül. Lányai pruszlikja, főkötője, terítők virágai dicsérték a kezét. Bármikor mentek hozzá, az asztalán mindig találtak kézimunkát. Szorgos munkás élet van mögötte. Mikor a művelődési ház avatására készültek, néhány napig még a vacsoráról is elfeledkezett, csak készen legyen időre a hímzett függöny. Míg működött a kézimunka-szakkör, fáradhatatlanul tanította a fiatalokat, vigyázott varázsolni a pamutból az egyhangú anyagra. Még a múzeumból is megkeresték. Akkor újra előkerültek a régi munkák, amelyek mostanában ujjászületnek, tovább élnek tűje nyomán, s ha lehet, még szebbé válnak.

Alkotó erejének tudata határtalan energiával tölti el. A brüsszeli világkiállításra készült fehér terítőre szinte a szívét hímezte rá, meleg, barátságos, gazdag szívét.

Most lett a népművészet mestere. Eddig is szívesen dolgozott, eddig is értékelték művészetét. Most ez a kitüntető cím, az elismerés még több energiát ad ennek az egyszerű, kedves asszonynak. Hogy csillog a szeme, mikor erről beszél. Mennyi akaraterő sugárzik róla, mikor a jövőről van szó.

Milyen sok asszony ébredt már így tudatára erejének és értékének, mint Ilka néni, aki élete legboldogabb nevenapján lett a népművészet mestere.

Akinek a fa és a cink engedelmeskedik

„Sok nehezteléssem van nekem az életem során. Nem kívánok olyan sorsot senkinek, mint nekem volt nevelésem" — így mondja a 71 éves *Herczeg Mihály* bácsi a parlament Munkácsy-termében.

Kék szemét, amelynek fényét a hét évtized sem törte meg, az emlékezés homályosítja meg. Különösek az emlékei. Most, amikor az egész ország megbecsüli, amikor mellére tűzték a népművészet mestereinek járó jelvényt, a megtiszteltetés és elismerés nagy öröme mellett még fájóbb a múlt. Ez csalta szájára az előbbi szavakat. Ilyen megbecsülésben élete során még nem volt része az egyszerű pásztorembernek. Hogyan is lett volna? Nyolcéves korában már megkóstolta az árvagyerek keserű kenyerét. Vay gróf és Simonyi nagyságos úr jószágai voltak társasága. Egyik uradalomból a másikba üzte a megélhetés kényszere. Elhagyatott volt, akinek sorsával nem gondolt senki tovább, mint amíg szüksége volt karjai erejére, fürge lábaira.

Magányában kezdett faragni. S aztán kitalálta: szebb a faragás, ha fém díszíti. Keze alól rovátkázott, cirádás cinkbeöntéses guzsalyszárak, „vízivó kanalak", furulyák kerültek ki. A mintákat a szive diktálta, meg a természet ezermintás csodaműhelye segítette ötletekkel. Aztán jött a katonaság, s a leszerelt ifjú férfivá serdült. Megtalálta élete párját is. Most már könnyebb lett volna az élet, hiszen nem állt egyedül. Teltek az évek, s a családban egyre több szelet kenyeret kellett vágni. „Tizenegy gyereket adott az isten, de gúnyát nem adott hozzá. Azt a kezemmel kellett megteremteni."

Keze alól egyre szebb munkák kerültek ki és vonták rá a figyelmet. A vőfélyfokost hét határból is tőle rendelték. S nem volt lakodalom, ahol meg ne csodálták volna dús fantáziájának szülötteit. Karikás ostornyelet senki sem csinált szebbet nála. Balassagyarmat körül. Messze járt a híre, munkái sokfelé elkerültek. Most már nyolc éve Erdőkertesen él egyik lányával, s onnan adja a népművészeti és háziipari szövetkezetbe alumíniumberakásos, cinköntéses szép munkáit. Legnagyobb szeretettel egy háromőzikés hamutartóról beszél: *„Mindig találtam magamnak öntenivalót, de ezt a három őzikét szeretem legjobban."* Aztán hozzáteszi: *„Mennyivel könnyebb most a szövetkezetben. Itt megbecsülik a munkámat. S most még a kitüntetés. Jólesik, hogy megtisztelteltek ezzel."*

Herczeg Mihály bácsi dolgos élete során sok szép alkotással szolgálta mások örömét. Most még többen ismerik meg nevét, s alkotó-teremtő ügyességének hírét.

Baranyai Ilona

N. Szab. 1958. aug. 22. 3
XVII. 198.

lajdon védelmében. A Pécsi Fémműben *Jeszenszki József* bizalmi csoportja öntudatos tagjainak segítségével megakadályozta a fusizás elharapózását. A Láng-gyárban *Kardos* elvtárs, megszervezte a gyengébben termelő munkások szakmai segítését. Eredményesen lépnek fel sok helyütt a bizalmiak az egészségvédelmi, munkavédelmi rendszabályok, a Munka Törvénykönyve paragrafusainak megtartásáért.

Az eredmények elsősorban annak tulajdoníthatók, hogy *a szakszervezeti vezetők, az üzemi bizottságok többet és rendszeresebben foglalkoznak a bizalmiakkal* A Láng-gyárban szakmánként összehívják őket, tájékoztatják a rendeletekről és az üzemi bizottság munkatervét a bizalmiak javaslatai alapján állítják össze. Egy-egy üzemben rövidebb, hosszabb tanfolyamokat szerveznek, ahol részletesen ismertetik a szakszervezeti feladatokat. A fejlődés azonban még nem általános. A Szegedi Közlekedési Vállalattól *Szécsi János* kifogásolta, hogy a bizalmiak nem jutnak hozzá tájékoztató anyagokhoz, a vállalat vezetői nem foglalkoznak velük — személyi torzsalkodás köti le az

ják, hogy az igazgató elismerje a szakszervezet munkáját, maguk is igyekeznek a jó együttműködés kialakítására. A legjobb együttműködés akkor jöhet létre — egészítette ki ezt *Gilicze András* az Autófelszerelési Cikkek Gyárából, — ha a bizalmiak amellett, hogy kiállnak a dolgozók jogaiért, figyelmeztetik őket kötelességeikre is.

Sok bizalmit foglalkoztatnak a munkaverseny problémái.

Szalai József, a Pécsi Szénbányászati Trösztől elmondotta, hogy eddig kampányszerűen, amikor valamilyen ünnep közeledett, foglalkoztak a munkaversennyel. Most a szakszervezet ifjúsági munkaversenyt kezdeményezett, különböző jutalmakat tűzött ki, aminek meg is volt az eredménye, mert *a tröszt két üzeme Pécsbánya- és Vasas élüzem lett.* Most arra kell törekedniök, hogy az idősebbeket is bevonják a versenybe. *Giczi Sándor*, a Vörös Csillag Traktorgyár bizalmija, jó kezdeményezést ismertetett, az üzem dolgozói kis könyvecskét kapnak kézhez, amelyben részleteiben meghatározzák, kinek mit kell tennie a nyereségré-

Ünnep a Zichy Jenő utcában

kés kisemberek nem túl kíváncsi, gyakran közönyös szemével kipillantott a Nagykörútra: ott harc zúgott, csattant vagy diadalmenet dübörgött; ott tüzek, zászlók, dalok, szívek lobogásával, száguldva s vánszorogva, örömkiáltással s jajokkal íródott a történelem. A Zichy Jenő utca nem szerepelt lapjain — néma és mozdulatlan maradt; csak várt, figyelt, nem szólt, nem hadonászott sohasem, csupán suttogósan tiltakozott olykor, vagy halkan helyeselt...

Most, most nyíltan vallott s hangosan, közönyt és óvatosság gátlásait ledobva, szabadultan. Mint mikor megmozdul és szólni kezd a virrasztó szobor, s az álmos festmény kilép keretéből... Lampionokkal, színes papírlánccal s virágokkal ékesítetted fel magad; s kivirultál, mint megúnt pártájától szabaduló menyasszony. Vidám családi esemény boldogságában gyúltak ki ablakszemeid. Zászlókat lengettél, muzsikát zengettél s vén tenyeredre emelted minden lakóidat. A gyermekeket játékba, az ifjakat meg táncba invitáltad. A nagymamákat, bácsikat ünneplőbe bújtattad s kiültetted sorra, padokra, sámlikra a házaid elé, a papírgirlandok alá, a feldíszített balkonok alá, a szalagként kéklő csillagos nyári ég alá. Szívükben rég-hamvadt tüzet szítottál fel és hajdani bálok fakult emlékeit festetted át.

Mulattam én már utcabálon, derültem muzsikáján, színein máskor is: Hősök terén, Almási téren — igen, leginkább tereken, ahol a város különböző tájairól egybegyűlt ifjúság táncolt, játszott, dalolt. Szép volt az is, felemelő, felüdítő. De most — egyetlen nagy család, egyetlen utca minden rendű-rangú s korú lakója ünnepelt!

S előtte... Már hetek óta, közös izgalommal készülődött, S nemcsak a párttitkár, a kultúros, a népfront-elnök s a nőtanács asszonyai. S nemcsak a tetterős fiatalok. Hanem az öregecskék, egytől egyig; Kiss néni, Fischer néni, Molnár bácsi, Soósné asszony s a többiek, akik összeadták munkájukat s forintjaikat szívesen. (Lám Soósné a művészetét is — szép üde, fiatalos hangján magyar dalok édességét árasztotta.) Nyugdíjasok, eltartottak... Szelíd nagyanyók és sok gyerektől elszívott életű anyák; ételreceptjeiket féltőn őrizgető háziasszonyok; párjukra busongón és megbékülten emlékező özvegyek; nagycsaládos, sokat dolgozó apák — könyvelők, munkások — üzemiek és mások: kis szabók, árusok, pincérek. Ők tanácskoztak, dolgoztak, szorgoskodtak itt lelkesen, buzgón, szinte gyermeki lázzal. Hogy felzengjen és

Pest-Buda 1977

Sárándi Valéria

DOLÁNYI ANNA

Szín-folt

Inspirációk patchwork technikára

A foltmozaik varrás művészetének elindítója Kína, a selyem hazája. Egy régi monda szerint Buddha készítette az első foltmozaik-terítőket. Hívei szokás szerint selymeket ajándékoztak neki vallási áldozatul. A szegényeknek nem volt módjuk drága áldozatra, csak egy-egy darabka selymet tudtak tiszteletére ajándékozni. Buddha szíve megesett rajtuk, és hogy áldozatuk ne vesszen kárba, elrendelte, hogy a foltocskákból templomi szőnyegeket varrjanak.

Ázsiából Egyiptomba követhető a „foltnyom". Egy piramis falfestményén foltmozaikruhás asszony — valószínűleg rabszolga — képe látható. Ugyanitt bőrből készült foltmozaik munkákat, cipőket találtak. Egy thébai freskó tanúsága szerint a görögök már háromezer évvel ezelőtt ismerték a folton foltot.

Európába Kis-Ázsiából visszatérő kereszteslovagok hozták magukkal művészetét. Az arab asszonyokkal hazatérő lovagok nyeregtakarói, zászlóik szegélye szebbnél szebb anyagokból készült színes textilmozaikok voltak.

A foltmozaik-készítés jelentős korába lépünk az iparosodással. A textilgyártás megszervezése Anglia nevéhez fűződik. Angliát tekinthetjük a mai értelemben vett foltmozaik-készítés hazájának is.

Angol és ír kivándolók vitték a technikát a tengerentúlra. Az első telepesek Amerikába érkezésével kezdetét vette a foltvarrás aranykora. Az egymásrautaltság létrehozta a legendás amerikai pionírszellemet.

Hatalmas kézimunkamozgalom bontakozott ki: a folt-varrás közösségi munka lett. Ez a kor nem ismerte még a mozit, a rádiót. A nők számára a közös kézimunkázás adott kiakpcsolódási és szórakozási lehetőséget. Az ételreceptek mellett foltmozaik mintákat is cseréltek. Büszkeség volt egy-egy új motívumot feltalálni és azt elnevezni. Egyes vidékek asszonyai iskolát teremtettek, stílusuk elüt a többiétől. Texas állam máig megtartotta vezető szerepét. Itt tartják a leghíresebb foltmozaik bemutatókat, vásárokat.

A II. világháború befejeztével piacra kerültek a műszálas anyagok, trónfosztott lett — egyelőre — a természetes alapanyagokból készült textil. A régi takarókat foltjaikkal szegénységük egykori tanúinak tekintették, ezért eldobták vagy megsemmisítették azokat. Néhány megszállott mentette, ami menthető volt. Az ő gyűjteményeik ma dollármilliókat érnek.

Az emberiség tisztánlátói, a művészek közül akadtak, akik észrevették ezt az értéket és bátran merítettek a forrásból. Paul Klee nem egy műve foltmozaik ihletettségű. „Az emlékek takarója" című festménye bátran vállalja ezt a rokonságot.

Újraszületett és viharos gyorsasággal terjedt a modern, klasszikus foltvarrás. Amerikában máig ez a legelterjedetebb és legnépszerűbb kézimunka. A régi, lámpafény melletti kalákában varrás mai megfelelői az államokat behálózó megszámlálhatatlan foltvarróklub és egyesület. Kiállításaikat százezrek látogatják. Könyvkiadóik, folyóirataik, múzeumaik vannak. Rendszeresen tartanak kiállításokat és vásárokat. Az egész kontinensen a jól felszerelt szaküzlethálózat szolgálja ki a foltvarrókat. Megalapították a Foltvarrók Világszövetségét is, amely 1988-ban Salzburgban tartotta nemezetközi konferenciáját.

Svájc hű maradt magához: az európai foltmozaik-műkereskedelem itt van kialakulóban. 1989-ben Magyarország is bekapcsolódott a nemzetközi foltvarró mozgalomba, megalapítva a Foltvarró Céhet.

A Vigadó Galériában 1994. október 8—16-ig kerül(t) megrendezésre az „SZÍN-FOLT, inspirációk patchwork technikára" című kiállítás.

A killításon résztvevő iparművészek a patchwork technikához mint forráshoz nyúlnak s azt szabadon értelmezve jelenítik meg textil és egyéb anyagokból készült munkáikban.

Szilasi Anna: Mese

lengzősen, a történelem által megjelölt falak közül az írószövetséget egyszerűen ki akarják lakoltatni, mintha valami leánykereskedelmi vállalkozás avagy kukkuló volna, amely nem fizette meg a tetemesen felemelt házbért. Az elmúlt esztendőben jól emlékszünk rá, a kormányzat egész sereg társadalmi szervezetnek ajándékozott igen előkelő székházat. Vajon a Magyar Írószövetség miért nem részesült ebben az adományban? Mivel szolgált rá arra, hogy miután 1986-ban, az akkori közgyűlésen a felbőszült kulturális politika komisszárjai egyszerűen fel akarták számolni, az új demokrácia is a szövetség tönkretételét határozza el?

Irodalom- és szellemellenes tendenciákról beszélek, és még nem is szóltam arról a mindannyiunk által tapasztalható közönyről, amelyet a kétségkívül nehéz gondokkal, a megélhetés és a túlélés gondjaival küzdő magyar társadalom tanúsít az irodalom ügyével szemben. Közismert adatok tanúsítják, hogy ma nálunk verseskötetet alig lehet eladni (hol vannak azok az idők, midőn egy-egy új verseskönyv több ezer példányban jelent meg és talált vásárlóra, olvasóra?), hogy egy tudományos munka, teszem azt egy irodalomtörténeti mű megjelentetéséhez úgy kell összekalapozni a kiadás költségeit: Akadémiától, OTKÁ-tól, könyalapítványtól. Emlékszem arra, hogy mondjuk egy évtizede, az Egyetemi Színpad vagy a Kossuth Klub nézőterét zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség, ha egy erdélyi vagy nyugateurópai író megjelent ma kínosan feszeng az ember a félig üres széksorok láttán.

E keserű számvetés végére hagytam a politikát. Goethe ír arról, hogy midőn 1808-ban Erfurtban Napóleon magához hivatta, elítélő hangsúllyal beszélt a végzetdrámákról, majd a következőt jelentette ki: „A végzet a politika". Igen, a mai magyar irodalmi élet végzete is a politika lett. Az, hogy írók, akik korábban éveken vagy évtizedeken keresztül barátként vagy kollégaként tudtak egymással bánni és társalogni, netán az irodalom testületi ügyeiben együtt dolgozni, most pusztán a politikai pártok, politikai érdekcsoportok vonzásának engedve ádáz ellenségeivé váltak egymásnak, elutasítják egymás kezét és nem olvassák el egymás műveit. Az írószövetség választmányi üléseiről is többnyire hiányoznak az egyik tábor reprezentásai. Ennyiben irodalmunk végzete: sorsának alakítója, belső szolidaritásának megrontója valóban a politika lett, sokkal inkább, mint a diktatúra kemény vagy puha nyomása idején, akkor ugyanis még élt az irodalomban a testületi szellem, a szakmai-alkotói szolidaritás.

Ezt a szolidaritást kellene valamiképpen helyreállítani, a beszélgetések, kollegális viták elejtett és megszakított fonalát fölvenni, egybekötni. Irodalmunk, mondottam az elébb, végvári állapotok közé került, önvédelemre kényszerül, közös és kölcsönös védekezésre, akár a végek hadinépe egykoron, amely veszekedhetett, vitatkozhatott egymással, irigyelhette a másik ellátmányát, fegyvereit, de a közös veszedelemben mégis összefogott, hiszen ott volt mögötte, körötte az ország, amit oltalmazni kellett, és ott volt egy eszme: az ország függetlenségének eszméje, amit szolgálni kellett mindhalálig. A végvári életnek ez az önkéntes, ugyanakkor kényszerű erkölcse, mentalitása mára a semmibe veszett. Irodalmunk csoportjai, mozgalmai, műhelyei ma nem végvárak, hanem szekértáborok módjára élik életüket: magukba zártan, minden irányba barrikádokat emelve, egymással szemben ellenségesen. Vajon reménykedhetünk-e abban, hogy ezek a szekértáborok egyszer megnyíljanak, és ismét fölépüljenek a magyar szellem várai, ha kell, végvárai?

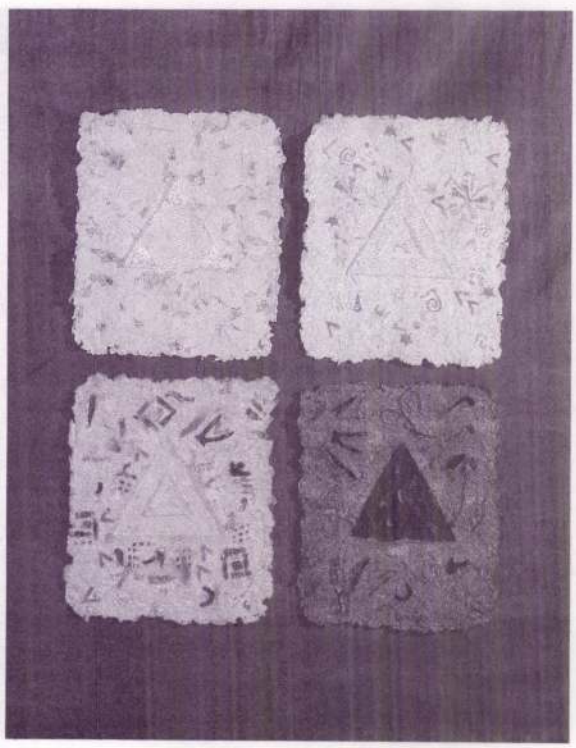

Sárándi Valéria: Stációk

Sárkány György

MEGHÍVÓ

A Magyar Grafikusművészek Szövetsége,
a Magyar Művészkönyvtárkotók
Társasága és a Balassi Kiadó
szeretettel meghívja Önt a

„METAMORFÓZIS"

című művészkönyv kiállítás
megnyitójára.
1994. szeptember 9-én 17 órára a
Balassi Könyvesboltba.
1023 Budapest, Margit u. 1.
A kiállítást megnyitja:

JELES ÉVA
Jeles és Tsa. Könyvkereskedő Cég
vezetője

László Bandy
Lengyel András
Móder Rezső
Olajos György
Patáki Tibor
Sárkány Győző
Sóváradi Valéria
Szirtányi István
Vasvári László
Sándor
Várnai Gyula

Árva Ilona
Békés Rozália
Budahelyi Tibor
Bulak András
Dumó István
Gémes Péter
Hegedűs 2. László
Kelecsényi Csilla
Kiss Ilona
Kovács Péter
Balázs

A TELEVÍZIÓ ÉS A RÁDIÓ MŰSORA

1

KERAVILL

8.35 SORSTÁRSAK. 8.50 FÜBEN-FÁBAN. 9.00 DALLAS. 9.55 A GYÓGYSZER: HASZNÁL VAGY ÁRT? 10.10 SZEXTETTHELY. 16.00 Délutáni egyenleg. 17.05 KERÉK BÁR. 17.45 PÉNZVILÁG. 18.00 ABLAK. 19.15 Esti mese. 19.25 „Traffic jam". 20.00 Híradó. 20.25 Telesport. 20.35 DALLAS. 21.35 PANORÁMA. 22.40 DALNOKVERSENY A MERLIN SZÍNHÁZBAN. 23.30 INTIM PERCEK.

2

6.00–9.00 NAP TV. 12.00–14.45 SZIESZTA. 13.00–14.45 „Nyert 211" 14.25 PRÁGA VÁROS PANOPTIKUMA. 15.30 MA DÉLUTÁN. 17.00 GONDOLKODÓ-ARCKÉPCSARNOK. 17.45 REGIONÁLIS HÍRADÓ. 18.00 HÍRADÓ. 18.19 Gyerekeknek. 18.30 ÖT SZÍNES KARIKA. 19.00 ELSÜLLYEDT VILÁGOK, ELTŰNT ÉLETEK NYOMÁBAN IV/3. 19.45 „CSÉPEL AZ IDŐ".. 22.25 A BETÖRÉS.

SCREENSPORT

12.00 Jégkorong. 14.00 Símagazin. 15.30 Teke. 16.30 Brit motorsport. 17.00 Argentin futball. 18.00 Autósport. 19.15 Golfjelentés. 19.30 Amerikai kosárlabda-bajnokság. 20.00 Sportmagazin.

RTL

10.15 AMERIKAI KÓRHÁZSOROZAT. 11.05 KEDVES BILL BÁCSI! 12.00 Vetélkedő. 13.00 CSALÁDSOROZAT. 13.30 A KALIFORNIAI KLÁN. 14.50 KRIMISOROZAT. 16.40 JÁTÉKSHOW. 18.00 MAGAZINMŰSOR. 20.15 TRÓPUSI HŐSÉG. AKCIÓFILM. 21.15 A WÜRTHI-TAVI KASTÉLY.

PRO 7

8.40 VÍGJÁTÉKSOROZAT. 9.40 DOKUMENTUMSOROZAT. 12.25 A KEMÉNY FIÚK. 13.25 NAVARRO, A HEKUS. 15.00 PERRY MASON. 16.00 IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS. 19.00 EGY COLT MINDEN ESETRE. 20.15 HÚZZUK A CSÍKOT! 22.05 DETEKTÍVSOROZAT. 23.05 HASFELMETSZŐ JACK.

KOSSUTH

11.00 Betiltott könyvek. 11.30 Zsidó vallási félóra. 14.00 Cigányfélóra. 14.30 A magyar szépprózа századai. 15.05 Hír-vidék. 16.00 Az Amerika Hangja magyar műsora. 19.00 V materinskom jazyku. 19.30 In limba materna. 20.00 In der Muttersprache. 9.05 Napközben. 11.05 VÁLOGATOTT PERCEINK. 11.35 Sinistra körzet. 12.30 Mindennapi gazdaság. 13.20 NÉPDALOK. 14.05 MAGYAR MŰVÉSZEK OPERAFELVÉTELEIBŐL. 16.20 PILLANTÁS EURÓPAI DISZKÓKBA. 20.05 ZENEFÓRUM. 20.30 Határok nélkül. 21.05 Kossuth-klub.

a reggel

Nézze A REGGEL-t szombaton 6.30 és 8.30 között a TV 1-en! A tervezett tartalomból: Egy dobos halálára – emlékezés Kovács Gyulára, aki emlékezik: Kőszegi Imre – Egyedi játék rajzban – Az Epreskert története – A Budapesti Kamara Színház évi mérlege. A Reggel vendége Csizmadia Tibor főrendező és Nemcsák Károly színművész – Füvesasszony 1. – A költészet napja. A Reggel vendége Gryllus Dániel és Radványi Balázs a Kaláka együttesből. Továbbá hazai és külföldi hírekkel, időjárás-jelentéssel, sporttudósításokkal, közlekedési információkkal és sok zenével várja Önt a képernyő elé a TV 1-en A REGGEL! A műsor telefonszáma: 112-9415. Főszerkesztő: Sárközy Erika, szerkesztő: Tolmár Katalin, műsorvezető: Albert Györgyi és Siklós András.

Ma este: Panoráma

Hétfőtől a régi Zeneakadémián

Magyar és olasz mesterhegedűk kiállítása

Hangzásverseny – elsötétített teremben

(MTI) Magyar és olasz mesterhegedűkből nyílik kiállítás április 13-án, hétfőn Budapesten, a régi Zeneakadémián. A háromnapos bemutatót *Kovács* Dénes Kossuth-díjas hegedűművész nyitja meg. Amint azt a rendezvény szervezője, *Semmelweis* Tibor, a hangszerészképző iskola igazgatója elmondta: ehhez hasonló bemutató csak a második világháború előtt volt Magyarországon.

A kiállítás második napján, kedden 10 órától a hangszerek zsűri előtt vizsgáznak. A vizsga során a bírálóbizottság tagjai: Kovács Dénes hegedűművész egyetemi tanár, *Perényi* Eszter hegedűművész egyetemi tanár, *Tátray* Vilmos Kossuth-díjas hegedűművész, *Sáránszky* Pál hegedűkészítő mester, valamint Semmelweis Tibor igazságügyi hangszerkészítő mester – elsötétített teremben hallgatják meg külön-külön az egyes hangszereket, és ennek alapján mondanak ítéletet róluk. A rangos hangszerbemutatón részt vesz Gio Batta *di Morassi*, a Hegedűkészítők Világszövetségének alelnöke, az Olasz Hegedűkészítő Szövetség elnöke és Alexander *Krilov* Olaszországban élő hegedűépítő művész.

A kiállítás idején szakmai konzultációkat is tartanak. A bemutatóra a szakmai közönségen kívül minden érdeklődőt várnak.

Külföldre viszik a Bolerót?

(MTI-Panoráma) A francia zenei élet kiválóságai meg akarják akadályozni, hogy Maurice *Ravel* remekművének, a *Bolerónak* eredeti partitúrája külföldre kerüljön. A partitúrát ugyanis a párizsi *Drouot* árverési csarnok megvételre kínálta fel. A kikiáltási ár egymillió frank körüli összeg lenne. Egyidejűleg árverésre bocsátanák Ravel egy keringőjének és Gabriel *Fauré* egy szonátájának kéziratát is.

Jack *Lang* kultuszminiszterhez intézett levelükben most a francia zenei élet kiválóságai – köztük Henri *Dutilleux*, Marcel *Landowski*, Serge *Baudo* és Georges *Pretre* – sürgetik, hogy az állam éljen elővásárlási jogával és szerezze meg ezeket az ország zenetörténete szempontjából pótolhatatlan műveket a Nemzeti Könyvtár számára.

Az elárverezésre kiszemelt eredeti partitúrák Lucien *Garban* párizsi zenei kiadó gyűjteményéből származnak. Garban jó barátja volt Ravelnek.

Spanyolországi telefonjelentésünk

Tart az olimpiai számháború

Barcelona, április 9.

A feladat nem éppen irigylésre méltó. Alig száz nappal a XXV. nyári játékok megnyitása előtt Gillej *Fejji* sportigazgatót és *Schmitt* Pált, a végrehajtó bizottság tagját Juan Antonio *Samaranch* NOB-elnök azért küldte az olimpiai városába, hogy sűrgősen tekintsék át az eddig beérkezett nevezéseket, amelyeknek száma má-ris messze fölülmúlja a megjósoltat. Ráadásul a 172 NOB tagország közül 21 még nem is nyilatkozott szándékairól…

– Csütörtökön délig 151 nemzeti olimpiai bizottság tett eleget a COOB'92, azaz a barcelonai olimpiai szervező bizottsága kérésének és tájékoztatott arról, hogy hány sportoló, kisérő akkreditációját és elhelyezését kéri majd Barcelonában – mondta Schmitt Pál a spanyol sajtóban „számháborúként" is emlegetett tárgyalások első szakaszát követően. – A válaszadók közül huszonhéttel sem

szabályozzák normák. Ide tartozik az atlétika, a vívás, a súlyemelés, a cselgáncs, a vitorlázás, valamint az evezés. Itt 5973 résztvevő fogadására készültek fel, s máris 8530 a jelentkezés

érkezett. Elképesztően magas a kisérői létszám. Persze itt létezik érthető magyarázat, a legfőbb az, hogy számos sportágban a felkészülés már

fogadhat. Emiatt persze még nem kell, hogy fájjon a barcelonaiak feje, hiszen száz nappal a szöuli olimpia előtt *még a koreaiaknak sem volt fogalmuk* arról, hogy miként is helyezhetnének el 17 492 sportolót és vezetőt. A rajtra viszont csupán 13 284 lakóval kellett számolniuk...

– Az első munkanap végén arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy a kiugróan magas létszámmal nevezett nemzeti olimpiai bizottságokhoz levelet intézünk és azonnali tárgyalásokat kezdeményezünk velük. A cél, hogy kompromisszumos megoldás szülessen az egyoldalú csökkentés helyett – hangoztatta Schmitt Pál, aki nem titkolta, hogy végső esetben pótágyakkal látják el az olimpiai falut, de még az is lehet, hogy a bemutató jellegű sportágak képviselőinek valahol a közelben próbálnak kosztot és kvártélyt biztosítani.

A NOB és a COOB közös akciójával kapcsolatban a barcelonában

Női kosárlabda Magyar Kupa

A tökmagos zacskó sem segített a DKSK-nak

A *Tungsram* által túllicitálhatatlanul felsrófolva az ötvenezer forintos kikiáltási árat, a tévé nyilvánossága előtt kaparintotta meg hétfőn *a női kosárlabda Magyar Kupa* rendezési jogát a *Diósgyőr*. Presztízskérdésnek tekintette a bajnoki ezüstérmével már *Ronchetti Kupa*-szereplő *DKSK* vezérkara, hogy olasz-magyar fő szponzora támogatásával, bármi áron Miskolcra vihesse a négyes döntőt. Az anyagi csőd miatt feloszlatott *DVTK* jogutódjának 590 ezer forintot ért meg a négy mérkőzés. Emlékeztetőül: tavaly a *ZTE* 300 ezer forint ellenében lehetett *a férfi* kupadöntő házigazdája...

A visszavágás lehetősége viszont rögvest megadatott az újpestieknek, hiszen *az elődöntő sorsolásakor a DKSK-val párosították a Tungsramot, míg a másik ágon a*

pását azonban a vezetőedző távollétében is *könnyed játékkal nyerte az MTK*. A kék-fehérek – immár a bajnoki negyedik helyezést követő *gyorsított tisztogatás* áldozatául esett *Novák* és *Czinege* nélkül – öt perc alatt lerohanták a *Szekszárdot*. Az első játékrész közepére már 16 ponttal vezetett az *MTK*, míg a szekszárdiaknak felvillanásaik sem akadtak. Tetemes előnyük birtokában a Killik mestert helyettesítő *Újvári* Miklósné az ifiknek is játéklehetőséget adott (51-36). A szünet után *Pott* kosaraival 10 pontra olvasztotta hátrányát a *Szekszárd*, de *Kranjecz* és *Várkonyi* kipontozódása után összeroppant a vidéki csapat. A kék-fehérek végül a bűvös, 100 pontos határon is túljutottak (101-78).

Az előrehozott kupadöntőnek beharangozott *DKSK-Tungsram* mérkőzés kezdetére a miskolci

a partvonal mellől taktikai utasításait. Mindkét együttes rendkívül keményen védekezett, a támadásokba viszont sok volt a hiba. A 17. percben tökmagos zacskó repült a játéktérre, *a Berki, Gencsev játékvezetői kettős működésének diósgyőri kritikájaként*. A szünetre egy pontra faragta hátrányát a *DKSK* (37-37). A második játékrészben négy perc alatt mindössze két pontra futotta a diósgyőriek erejéből, s ekkor már érezhető volt: *az ukrán és román idegenlégiósokat felvonultató piros-fehérek ezen az estén a kulcsemberek gyenge teljesítménye miatt képtelenek lesznek valóra váltani a miskolci kupaálmokat. Bolton* és *Csák* nagyszerűen összefogta a *Tungsramot*, s mert a hazaiak ziccerhelyzetből sem tudtak a gyűrűbe találni, a 31. percben 18 pontra

Sáray Katalin: Lakástextil

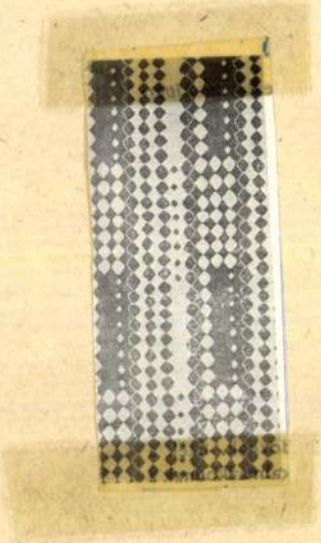

Művészet, 1975. 5. 15. old.

moritást s azt a számnélküli egyéb kisebb-nagyobb rendőri kihágást, melyekről a helybeli szolgabiróság indexei ugyis eleget beszélnek?

Mondjam el azokat a bajokat, melyek az ezrével bucsúzni járó dolgos kezek, annyi munkaerő távollétéből, szüneteléséből oly gyakran az otthon hagyott vagyont érik; hozzak föl e bucsújárások erkölcsi kára mellé — még anyagi czélszerütlenségére is bizonyitékokat? Hasztalan! Népünk még nem ért meg odáig, hogy e rá nézve nagy áldozatokkal járó lelki és testi élvezetről (?) lemondjon; az országos betiltás sem vezetne czélhoz; de talán nem messze már az idő, midőn a népnevelés áldásdús fénye mellett meg fogja ismerni a nép a helyet, a hol eddig tévelygett.

S mig a bucsújárások betiltása az egyéni szabadság megszoritása volna: addig a fölvilágositott nép lassan-lassan önként hagyja el e természetévé vált szokást, ha belátja a *haszon* csekélységét, *semmiségét*, miket nagy anyagi áldozatai árán nyer.

Tehát világosságot a népnek!

Varga János.

---

egy magas hegycsúcs megmászásával járni szoktak, az ott elébe táruló látvány és az ott véghez vihető tudományos vizsgálódások s az ezekből származó élvezetek mégis gazdagon képesek kárpótolni egy oly ember fáradozásait, a kinek a természet örök szépsége iránt némi érzéke van. *Whymper* kitünő angol tudós és utazó, ki csak nemrég is oly méltó feltünést okozott az amerikai Egyesült-Államok uj szerzeményének, Alaska tartománynak (előbb Orosz-Amerika) tudományos beutazása és leirása által, épen olyan ember, ki nem retten vissza semmi veszélytől, fáradságtól, de tudja is aztán ilyen uton szerzett vivmányait élvezni s mások által is élveztetni, a tudomány számára pedig értékesiteni.

Whymper közelebbről ismét egy igen érdekes utazási könyvet bocsátott közre, melyben az Alpok havas tetőin és virányos völgyeiben 1860-tól 1869-ig tett kirándulásait, kószálásait és kutatásait irta le vonzó, eleven, érdekfeszitő előadással.

Uti élményeiből most csak egy érdekes epizódot akarunk bemutatni olvasóinknak, és hogy a hajmeresztő esemény leirása még jobban felkölthesse az érdekeltséget, a megfelelő rajzot is oda mellékeltük hozzá.

oly kétségbeesett erővel igyekeztek visszarántani, hogy az inkább elszakadt a szerencsétlenül járt utazókkal.

E sajnos eseményről és annak okairól sokat beszéltek akkortájban. S gyakran fölvetették azt a kérdést, melyet czikkünk elején emlitettünk, hogy vajjon az a — bárminő nagyszerü — szellemi élvezet, mely a természetnek egy ily magasztos templomában kinálkozik, fölér-e azokkal a borzasztó eshetőségekkel, melyeknek az ember annak fölkeresése alkalmával minden lépten-nyomon ki van téve? Ki adhat itt valóban illetékes feleletet? Feleljen e kérdésre mindenki a maga hite és meggyőződése szerint. Annyi szent igaz, hogy ha Whymper könyvének segitségével az Alpokat beutazta, és ha vele együtt kiállta mindazon rémitő veszélyeket, nélkülözéseket és fáradságokat, melyeket nekie ki kellett állnia, de egyszersmind fogékonysága van ama nagyszerü élvezetek iránt is, melyeket szerző oly remek, élénk tollal tud vázolni képekben és szavakban — akkor bizonyára kedvet fog érezni magában e jeles tourista utánzásához, ha talán meg volna is győződve a felől, hogy azáltal könnyen baj érhetné a — nyakát.

S. L.

Veszélyes lépés

Hegyomlás

az Alpokon.

Az Alpok között.

„Aztán mi haszna volt belőle?“ — A ki csak valaha életében egy magas és meredek hegy tetejére fölmászott s később e fáradságos és terhes utját leirta vagy elbeszélte, kénytelen lesz őszintén bevallani, hogy olyankor mindig e kérdést intézték hozzá: „Érdemes volt-e a fáradságra? Hisz utoljára is, a mikor már fenn volt a hegy tetején, ugy-e nem volt mit tennie okosabbat, minthogy minél előbb ismét lejőjjön?“

Pedig hát erre a kérdésre, a hogy azt általában föltenni szokták, igen könnyü a felelet. Az emberek, a kik ekképen gondolkoznak, rendesen azt a valóban terhes és nehéz testi fáradságot veszik tekintetbe, melylyel egy nagyobbszerü alpesi csucs megmászása összekötve van és azt a véghetetlen kényelmetlenséget, mely néha valóságos testi szenvedéssé emelkedik, de a melyet a tulságos hideg és hőség folytonos, hirteleni váltakozása mulhatatlanul magával szokott hordani. Szóval, sok mindenféle megpróbáltatásoknak van alá vetve a merész utas, a ki e nyaktörő vállalatra vetemedik. De bármily veszélyesek is az imént felhozott körülmények, melyek

Whympernek évek óta egyik legfőbb és legkedvenczebb törekvése volt az Alpoknak Matterhorn nevü, egyik legmagasabb csúcsára följuthatni. A sok meghiusult kisérlet még annál nagyobb ösztönt adott neki czélja elérhetésére. Sokszor fölment már a hegy tetejére, de annak legmagasabban kiálló csúcsára sehogy sem tudott fölmászni. Végre aztán 1865-ben jul. 13- és 14-én három más angol utazó és három kalauz társaságában csakugyan sikerült elérniök a Matterhorn északi, legmeredekebb s a sziklahasadékok által is legborzasztóbban szétszakgatott csúcsát, mely felől pedig az utazás legveszedelmesebb volt.

Mikor lefelé jöttek, irtóztató, vérfagyasztó esemény adta elő magát. Mialatt a többiek tudományos vizsgálódásokba mélyedve a meredélyes északi sziklacsúcson álltak, hegymászó gyakorlat és szokás szerint egy kötéllel mindnyájan egymáshoz lévén erősitve, az egyik közülök elcsuszamlott és lezuhant, magával ragadva természetesen a többieket is. Négyen ott vesztek; haláluk minden valószinüség szerint már a lezuhanás első pillanatában azonnal bekövetkezett. A megmaradt három, Whymper két kalauzzal, csakis a legcsodálatosabb uton menekülhetett meg, mert a kötelet

A sárbogárd-tinódi ref. templom.

Sárbogárd-Tinód mezőváros Fehérmegye déli részén fekszik a Sár vize mellett. A 3478 lakost számitó városnak mintegy felerésze a ref. egyházhoz tartozik, s ennek tagjai épittették a képünkön látható izletes templomot.

Magára a mezőváros történetére vonatkozó részletesb adatokat a ref. egyház jegyzőkönyvéből néhai Somody István lelkész jegyzetei nyomán közöljük:

„Bogárd és Tinód Praediumokat hajdan rómaiak birták és lakták; bizonyitják ezt az ugynevezett *Bolondvár* körül még ma is találtatni szokott Urnák. — Ezek után birták és lakták ráczok, kiknek Tinódon egy, Bogárdon két templomaik voltak, melyeknek helyeiket még ma is igy hivják — Rácz Templom. A ráczok Bogárdot igy hivták — *Fengaloga*. — A törökök Fejérvárt megvévén, a ráczok Bogárdról elpusztultak. Kik birták ekkor, nem tudatik. A neve volt *Ajáu*. — 1698-ban birta a *Tinódi* nemes familia, Rétszilassal, Töbörzsökkel és Sz.-Ágotával együtt. A Tinódi familia Rákóczi alatt Vasvármegyébe szaladván, a birtoka Fiscus kézre került; de 1725-

jó slat környezte csoport észrevette volna. Az egész ház, és benne minden, összerendült; a föld egész alapjaiban megrázkódni látszott, mintha e rémitő hang a végitélet trombitájának harsogása lett volna. Ifjak és öregek egyetlen kétségbeesett vad tekintetet változtak s egy perczig ugy maradtak halványan, rémülten, hangtalanul és mozdulatlanul. Akkor egyszerre egy rémkiáltás tört ki valamennyiök ajkai közül.

— A hegyomlás! A hegyomlás!

A legegyszerübb szó talán kifejezhetné, de semmiesetre sem volna képes leirni, lerajzolni e katasztrófa kimondhatatlan iszonyuságát. Az áldozatok kirohantak kunyhójokból és ott kerestek menedéket, hol a hely legbiztosabbnak tetszett előttök, a hol az ily eshetőségek előleges tekintetbe vételével a védtorlasz egy neme volt fölállitva. Fájdalom! elhagyták biztos menhelyöket és egyenesen a rombolás ösvényére futottak. A hegy egész oldala lezuhant: a romhalmaz egész kataraktája! Épen azelőtt, hogy a házhoz ért volna, két ágra szakadt az omladékroham s ott még csak egy ablak se rezdült meg, hanem a szomszédságot egészen elárasztá és iszonyatos utjában mindent, de mindent megsemmisitett. Mielőtt e roppant hegyzuhanás dörgése megszünt volna zugni a hegyek között, igen sokáig tartott a haldoklók végvonaglása, mig végre az áldozatok örökre megpihentek. Holttestöket sohasem találták meg.

Másnap reggel a könnyü füstöt ismét csak ugy láthatták az arra járók a kunyhó kéményéből kilopózkodni, föl a hegyoldal mellett. Bent a tüz még mindig ott füstölgött a tüzhelyen s a székek is ott álltak körben körülötte, mintha birtokosaik csak a hegyomlás pusztitásait mentek volna megtekinteni, s nemsokára visszajönének hálákat adni az égnek csodálatos megszabadulásukért.

A család mindenik tagja hagyott vissza valami különös jelt, mely által azok, a kik öket ismerték, minden bizonynyal könyekre indittattak volna valamennyiökért. Ki ne hallotta volna neveiket? Az eseményt elmondották széltében - hosszában országvilágszerte és örökké legendája leend e sziklabérczeknek. A költők is megénekelték sorsukat.

Forogtak fenn oly körülmények is, melyek némelyeket ama föltevésre birtak, mintha e borzasztó éjen egy idegen is lett volna e kunyhóban szálláson és lakóinak végzetszerü sorsában ő is osztozott volna. Mások ellenben tagadták, hogy ilyesminek gyanitására elegendő ok lett volna. Szegény emelkedett lelkü ifju, földi halhatatlanságról szőt álmaival! Nevét s öt magát sem ismeri a világon senki, története, életpályája, tervei örökös, megfejthetetlen titoknak maradtak; halála ugy, mint egykori létezése egyaránt kétséges!... Kinek a végvonaglása volt legiszonyubb a halál e perczében?

Hawthorne Nathaniel után angolból

Sámi Lajos.

A bucsújárások és magyar népünk.

III.

Hogy fogalma legyen egy tökéletes *bucsútról* oly olvasóinknak is, ki a bucsút még csak a „processiókról" vagy azon kisebb-nagyobb csoportoktól ismeri, kik zöld ágakkal kezükben, tarisznyákkal vállaikon hangosan énekelgetnek keresztül egy városon vagy körül térdeplik a szent háromság szobrokat vagy a városvégi „vörös kereszt"-öket, — leirok egy Szegedről Radnára járó bucsút, mely rendezettségben, időtartamban s a benne résztvevők számában magasan állván minden más bucsújárás fölött, magában véve is megérdemli a leirást.

A szegediek kétszer látogatják egy évben Mária-Radnát; pünkösdkor és kisasszony-napkor; minden tekintetben jelentékenyebb azonban a *kisasszonynapi* radnai bucsú.

A zarándokolás gyalog vagy kocsin történik, kinek hogy parancsolja buzgósága és erszénye. Azért a kik a következő bucsúra szándékoznak menni, már hetekkel előbb látnak „pajtás" vagy „kocsi-társ" után, hogy a jó ismerősök csomóba tartva, a fáradalmas szent bucsút, a mennyire annyira kellemes társaságban tegyék élvezetessé. Egy gyékény-sátoros kocsiban rendesen öt kiadó hely van 3—4 frtjával, a mi valósággal nem drága ára a megszerzendő lelki gyönyörüségnek.

A gyalogosok pedig ellátják magukat jó előre kis szatyrokkal, bele való elemózsiával, s miután nemcsak kenyérrel él az ember, az elemózsia között erősen van képviselve a sajt, szalonna, sonka és a lélekvidámitó butykos, műnyelven „konty alá való."

Igy fölszerelten, hat nappal Kisasszony-nap előtt megindul a gyalog bucsusok végtelen sora két, három és nem ritkán *négyezer* főre menő valóságos táborban, mely tábornak lelki vezetője egyike a szegedi lelkészeknek (kinek, közbe legyen mondva, a szent bucsú legtöbb misére valót hoz a konyhára,) világi vezetői pedig az ugynevezett „ájtatos-emberek," vagy bucsuvezetők, mely tiszt apáról fiura maradván, ezek átalán ismert polgárokká lesznek a *hetven ezren* fölül számláló városban. E bucsuvezetők koripheusa s veteránja átalánosan csak „Móritz suszter" néven ismert rókusi czipész volt jó hosszu ideig; persze az én bucsujárásom óta sok viz lefolyt a Tiszán.

E vezetők különös megkülönböztető jelül éles hangu „csengőt" hordanak magukkal, melylyel pihenésre, indulásra, megállásra, imára s utközi predikációkra egyaránt ők adnak jelt, a mi mindenesetre egyik lehető legczélszerübb találmány ily nagy csapat vezetésénél.

A bucsusokat rendesen három annyi nép, ismerős, jó barát, vagy olyanok, kiknek a jó isten meg nem engedte, hogy Radnára mehessenek, kisérik ki a város végén levő u. n. kis-tiszapartig, hol a bucsuvezető lelkész rendesen szép áhitatteljes szónoklatot tart a bucsuról, annak fontosságáról s inti az elindulókat ájtatosságra és jó cselekedetekre.

Azután kölcsönös érzékeny bucsúzkodás után megindul a karaván a tápai töltésen elől két sorban az asszonyok, a menet közepén a lelkész s záradékul a férfi nem, közben-közben egy-egy előéneklővel, ki után a közeli csoport zengedezi a nagyobbára ismeretes énekeket.

A tápai réven kompokkal kel át a sereg; valóságos kis népvándorlás; szemnek jól eső tarka nyüzsgő tömeg a két parton s a folyó közepén uszó teli komp, valóban vászonra való jelenet.

Az első napi ut Makóig tart, s meg kell adni, hogy az utközben elért helységekbe való be- és kivonulás a legpéldásabb rendben történik s az éjjeli megszálló helyeknél már többnyire megvan kinek-kinek ismerős nyughelye egyes családoknál, mint a fecskéknek az eresz alatt, melyhez évek hosszu során át hűségesen megtérnek. Napközi pihenő helyeik is oly szokás szentesitette szabályszerüséggel vannak kiválogatva, hogy egyik évről a másikra némelyik akár saját nyomát is megtalálhatja.

Második nap Pécskán s harmadik nap Aradon nyugszik meg a menet, mig a negyedik nap alkonyán eléri Radnuczát, azaz: Radna előrészét, hol átalános mosdás és tisztulkodás után sorba áll az egész tábor s égő gyertyával kezükben s éneket zengedezve zarándokolnak föl a festői magaslaton fekvő templomba, meglepő látványt nyujtva a szemlélőknek; a páratlan hangu óriás orgona megzendül s ezrek és ezrek áhitatos éneke mellett térdre omolva csúszik az egész zarándok tábor a főoltáron fölállitott „csodatévő radnai Mária" képe elé, mely körülbelül két négyszöglábnyi nagyságu kép, nem valami festészeti remek s „igaz gyöngyökkel" s drága ékszerekkel körülaggatva — átalános tisztelet s nem állunk jót érte, hogy nem-e imádat tárgya lesz a vágyaik Mekkájába érkezők buzgóbbjai előtt.

A gyalog bucsusok megállapodási helyei közül, minők a faluvégi s pusztai keresztek, kalváriák, stb., különösen emlitendő az „orodi öthalom" tetején lévő kalvária, melynél különös szokás szerint a szegediek azokat, kik először akkor járják meg a radnai utat — formásan megkeresztelik. Én e tréfás keresztségben „Habakukk" nevet kaptam.

A kocsinjáró bucsusok nem csinálnak ennyi czeriméniát; három nappal indulnak a gyalogosok után és Apátfalván, Nagylakon, Pécskán, Aradon keresztül egy nappal előbb beérnek a szent bucsúra.

Radnán aztán megindul a bucsú egész borzasztóságában. Képzeljen az olvasó egy kisvárosi országos vásárt, melyben a hely szükéhez mérve, a vásáros sátrak egymás hátán, s a kávés, sörös, boros és pálinkás putrik egymás tetejére zsufolvák, s ezek közt egymás lábán s ököl és könyök barikádjain keresztül-kasul támolyog egy ember-tenger, az agyongázolásnak kitett „fütyülő-kiskorsós" kofák s undoritó nyomorék koldusok éktelen jajgatása, kiabálása, könyörgése, orditása mellett, olykor-olykor föltartóztatva egy-egy térden csuszó, égő viaszgyertyákat tartó csoporttól, melynek közepén valami kiaszott beteg gyermek, vagy világtalan, sánta, béna szánandó teremtés mondja gépies hangon imáját, melytől a csodatévő boldogságos szüz Mária jóvoltából gyógyulását reméli.

A lelki vigasztalás és élvezetek nem kevésbbé vásári munkával eszközöltetnek.

A tágas, de ilyenkor szük templom falai között, melyben lépten-nyomon fordul elő egy-egy csodatárgy, százféle bábeli nyelven imádkozik, és pedig elég hangosan a szélrózsa minden irányából összecsődült bolgár, német, sokácz, tót, magyar, oláh s isten tudja miféle nemzetiségbeli; künn a zárda folyosón husz pappal gőzerővel foly a *gyóntatás* s a meglehetős piszkos odvasban az *áldoztatás*, melyek a teljes bucsú mulhatlan föltételei.

A szellemi táppal igy ellátottak azután tódulnak ki a szabad levegőre s a misefizetés, alamizsnálkodás, s lelkiüdvösséget szerző egyéb jótékony cselekedetek után megmaradt pénzecskéjén iparkodik mindegyik tul adni vásár, illetőleg „bucsú-fiát," lélekvidámitó s a testnek jól eső egyéb spirituszos jóféléket, kosarat, imakönyvet, fütyülő korsót, kis korsót, nagy korsót, kis és nagy garabót s ezerféle apróságot áruló sátorban, kinek-kinek addig tartván bucsuja, mig a pénze elfogyott.

Ünnepnap délelőttjén bizony nem ritka látvány egy-egy kótyogos kalap- vagy konty-alja, s innen van, hogy a visszaindulás már nem mehet olyan rendében, mint az odamenetel volt.

Van keserves sirás és zokogás az ambitus egy fülkéjében lévő u. n. „könyező szüz Mária" szobra előtt, melynek szemeiből folyó könycseppekkel szokták a bucsusok hajdan megkenni beteg szemeiket, melyek attól meggyógyultak. Mig egyszer egy háladatlan ember egy edényben több könycseppet fölfogván, azt drága pénzen árulta, a mint annyira elszomorodott a Máriaszobor, hogy könyei kiapadtak.

Sok öregasszony maig látja e szobrot sirni, de könyei nem folynak, sőt többen keserves zokogását is hallják, s azért e szobor előtt folyton seregestől találunk zokogva jajgató jámbor öreg asszonyokat.

A visszafelé ut rövidebb, mint a jövetel volt, s a hazatérő, fölzöldágazott s kosarakkal s fölfüzött fütyülő korsókkal teli rakott ernyőjü kocsikat lesni egész utczák kiállnak s várja mindegyik az ismerős kocsit, mely meghozza nekik övéiket, barát és ismerőseiket s különösen a „bucsú-fiát." A gyalogosok elé pedig a félváros kimegy Tápéig.

Van aztán otthon hónapokig mit beszélni a radnai bucsúról, az ott látott s hallott csodatörténetekről, s egyik a másikat addig bolonditja, mig végre maga is elhiszi, hogy a karfán álló szent János szobor megszólalt, a Krisztus-koporsót őrző két katona-szobra forgatta a szemét, s a Mária-kép sohajtozott, s mit tudom én miféle csodálatos dolgok történtek, a minek Szegeden mai napság is még igen nagy kelete van.

Az idei bucsúsok a tavalyi dolgokból valamit nem fognak már Radnán találni, t. i. azt az istentől elrugaszkodott, vad fantáziával rajzolt „ex Voto"-képcsarnokot, melynek képein döglött lovak, csirkék, vérhányós alakok, kutba bukó gyerekek, égő házak, rabló gyilkosságok s ezek fölött sehol nem hiányzó sugárzó Mária-alak a legvadabb találékonysággal voltak rajzolva, s a vidék bucsúra járó svábjaitól mintegy pár ezer számig az ambitus falaira fölaggatva, a mily kedvencz és borzalmas szórakozásai voltak a buta jámborságnak, ép oly undorai és megbotránkoztatói a valódi ájtatosságnak.

A jelenlegi radnai guardian főtiszt. Sallyai uré az érdem, hogy e borzalmas műremekektől megfosztotta a világot, az egész galleriát tüzre és padlásra vándoroltatván. Mióta e derék, talpig magyar érzelmü szerzetes vezetése alatt áll a radnai kolostor, a tisztaság és őszinte vendégszeretet tanyája lett ez előbb annyira elhagyatott zárda.

Mit beszéljek még az ily bucsúkról, emlitsem föl azt a töméntelen lopást, rablást, gyermeknyo-

*

Dec. 2ik. 1871.

ben vissza jövén, a Fiscustól processus által visszavette Rétszilast, Bogárdot és Tinódot. Processuális költségre pénzt kért Németh és Mészöly uraktól, a kiknek Rétszilast és Bogárdot, minekutánna megnyerte, zálogba vetette 10 esztendeig; ez elmulván, 1736-ban ugyanezeknek Bogárdot és Rétszilast örökösen eladta. — Miért nevezték Bogárdnak és Tinódnak, nem tudatik. Régi traditióból bizonyos, hogy hajdan Tinód olyan kövér marhalegelő hely volt, melynek, a mint tartották, a Tiszáig nem volt párja; ez okon csak tinók nevelésére fordittatott. Minthogy a hol sok a marha, ott rendszerint sok a bogár, hihető, hogy Tinód a tinókról, Bogárd a bogaraktól vette nevezetét. — A Tinódi Sárrétjében 1819-ben vitetett keresztül a *canális*, mely a Sárrétet máris ugy kiszáraztotta, hogy marhalegelőnek lehet használni, azelőtt haszontalan bozótnál egyebet nem teremvén. — Most — t. i. 1820-ban — Bogárdot és Tinódot lakja 1348 református lélek, egynehány lutheránusok, többecskén pápisták és sok zsidók. A keresztyének földmivelésből és marhatartásból élnek, a zsidók bormérésből."

Mihelyt Sárbogárd a Németh és Mészöly urak birtokába jutott, t. i. 1736-ik évben, ezek pártfogása folytán ott egy jelentéktelen kis oratorium -- imaház — épittetett, mit azonban a protestánsok üldöztetése alatt a veszprémi káptalan bepecsételtetett; de a pecsétet a szél és gyermekek leszaggatván, az egyháztagok isteni tisztelet végett a kis imaházba gyültek össze.

Mikor az üldözés ismét megujult, s még az oratoriumban sem volt szabad a buzgó hiveknek imádkozni, egy Huszár János nevü nemes földbir-

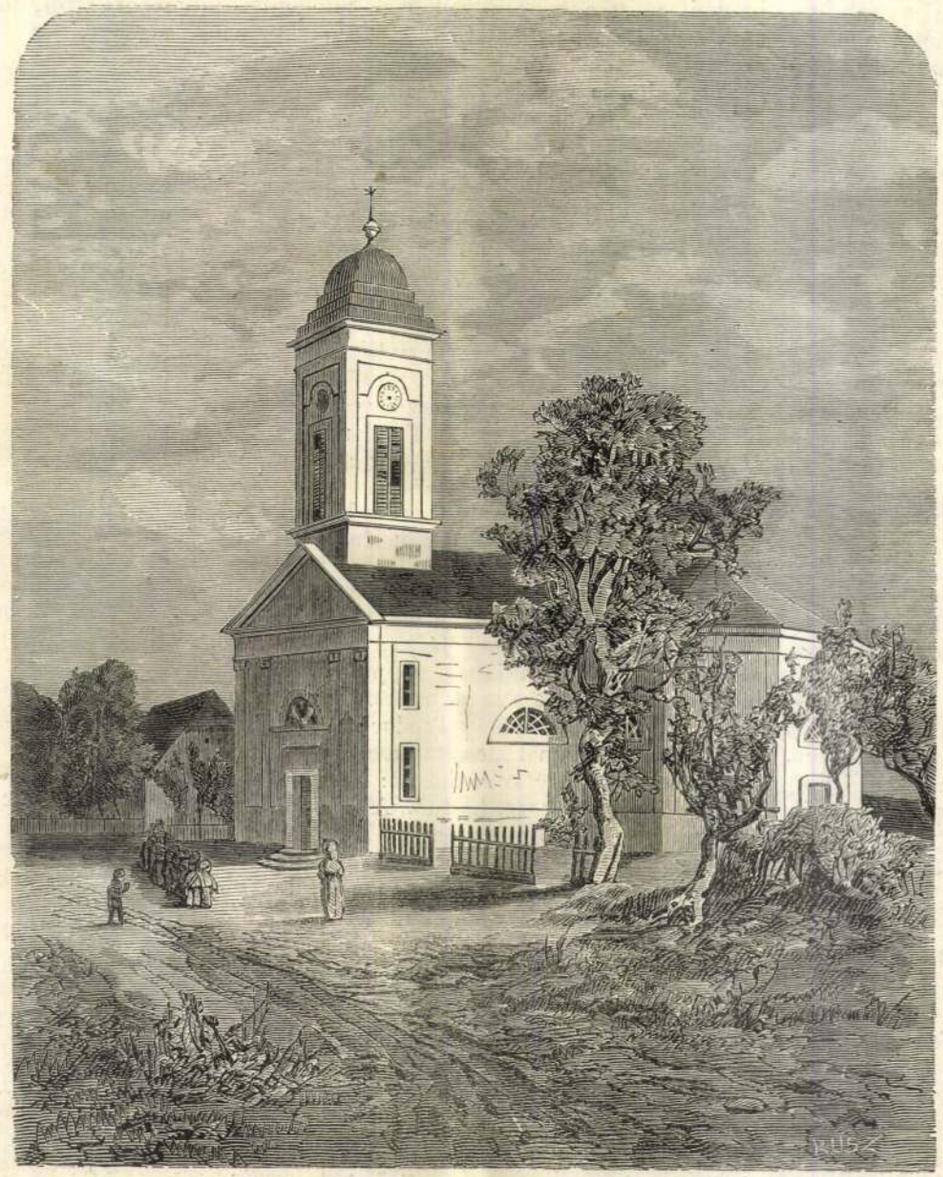

Sárbogárd-tinódi ref. templom. — (*Mészöly* Géza rajza.)

diadalmat ne vehessenek." — E toronyban 1860 óta, midőn a benne volt két harang nagyobbika megrepedt, a hivek buzgalma folytán, 11 mázsát nyomó 3 ékesszavu harangot alkalmaztak.

Pesti képek.

A kofa.

Rút rágalom, mintha Magyarország fővárosából kiveszett volna a magyarság. Rosz akaratu koholmány! Akadni még itt magyarra, csak keresni kell tudni. Hanem hát borsódzik a hátunk az ilyen diogenesi munkától s azért látjuk az egész világot németnek.

Három néposztálya Pestnek még tökéletesen magyar: t. i. a közuti vaspálya kocsisai, a „Komló"-beli czigánybanda és a városháztéri kofák.

Már a dunaparti kofák, már azok svábok. No de ezek már magasabb osztályt képeznek, ők a kofa-osztály arisztokracziája, a „haute-volée", ők azok, a mik a kereskedők között a „házak", a nagy kereskedők, „Lieferantes en gros." Ők nagy kapitálissal dolgoznak, hajószámra veszik meg a leérkező cseresznyét, almát, szőlőt a dunamelléki szállitóktól, s ámbár maguk is üznek „detail-kereskedést", de azt inkább privát-passióból teszik, mint szükségből.

A magyar kofák, azok képezik a középosztályt. Ők már másodkézből vásárolják a gyümölcsöt, s felütik sátraikat a város közegeinek a vagyonbiztonság fölött őrködő szárnyai alatt a városház előtt, a mi a susztergyerekekre való tekintetből felette bölcs strategiai positió.

Ott ülnek, boldog, megelégedett arczczal a sátor hűsében s rendkivüli leleményességgel készült papirseprővel egyet-egyet legyintenek vizszintes irányban a gyümölcs-halmaz felett, a mi gyöngéd figyelmeztetésül akar szolgálni a repkedő legyeknek, hogy a cseresznyét nem az ő kedvükért teremtette az Isten pesti piaczra.

Ezen az

ges, ha sok vevője van. E viszásság az ő életeleme.

A találékonyságnak nincs hijával s prakticze tanulmányozta a physikát. Tudja, hogy a meleg fölfelé száll, ennélfogva a meleg ellen felülről védi magát egy nagy vászon paraplival, vagy — ha nagyobb kereskedése van — sátra mennyezetével. Azt is tudja, hogy a hideg alulról hat. Télen tehát fazekat tesz ülőszéke alá, meleg parázszsal megrakva, — a mi persze néha komikus félreértésekre adna alkalmat, ha a kofaszoknya ránczai már előre nem volnának akként kombinálva, hogy azt az éltető, melegitő edényt maszkirozzák.

Reggel van a legtöbb dolga. A piacz, az alsóbb nép osztályok e kaszinója, ilyenkor népesül meg piros-pozsgás szakácsnékkal, szolgálókkal, kik vásárolni jönnek: természetes, hogy ugyanekkor megjelennek ott a tisztességes bakák, faczér mesterlegények stb., t. i. azon részök, a kik az előbb érintett konyhahölgyek iránt némi gyöngéd érzelmeket táplálnak, avagy táplálni szándékoznak. Hány kis regény szövődik egy ilyen kofának gyümölcsös kosara előtt.

Délután következik a nyugalom órája. A kofák jobban táplált része ilyenkor rendesen megengedi magának azt a kis délutáni álmot, még ha biztosan tudja is, hogy ezt az élvezetet a mesterinasok utján eltünendő nehány alma árán kell is megváltani.

Este betakarittatnak az áruczikkek kosarakba, puttonyokba és arra rendelt hátakra helyeztetvén, elszállittatnak, hogy holnap ujra kezdjék mai életpályájukat. És ez igy megy nap nap után, évről-évre, mig utóvégre jön egy falánk vevő, a halál, s a gyümölcs helyett az árusnőt veszi meg.

A bolgár nép babonái.

(Vége.)

Márczius 25-kén van a *Blagostina*, mely egyházi ünnep is, de leginkább babonás hiedelem van hozzá kötve. E napon, jóllehet nagy böjtre esik, meg van engedve a hal- és olaj-evés, mely szabadalmat a bolgárok a következő legendához kötötték. Konstantinápoly ostromlásának utolsó napján, Paleolog Konstantin halakat sütött palotájában egy halas tó mellett, midőn hirnökök jöttek lélekszakadva, hogy a törökök megmászták a falakat. „Ah, hitvány hazugság, — válaszolt a császár, — a törökök ép ugy nem veszik be Konstantinápolyt, mint hogy e sült hal le nem ugrik a tóba.“ A mint ezt kimondá, a hal hirtelen megmozdult s beugrott a tóba. Ennek emlékára ember megszállják. A szekereket nem szabad künn hagyni, a vizedényeket nem szabad üresen hagyni, mert a gonosz szellemek mindent, a mi csak üresen maradt, hatalmokba keritenek, s azt azontul sohasem lehet helyéből elmozditni.

E babonás szokásokat szorosan megtartja a bolgár, mert ha az anya meggyónja, hogy megmosta fiát, mielőtt a hetedik évet betöltötte, sulyosabb penitenciát kap, mint férje, ki egy ökröt lopott.

A legnagyobb és legeredetibb babona a bolgárok közt az a hiedelem, hogy a gonosz szellem vampir alakjában mindig az emberek közt jár-kel, s az embereket megszállja. A nagy böjt alkalmával panaszolta nekünk egy deli bolgár ifju, hogy őt atyja gonoszsága miatt megszállotta a vampir, s az egész böjtön át sem bort, sem pálinkát nem iszik és nem pipázik, csakhogy a gonosz szellemtől megszabaduljon. Szegény Teodor fülig szerelmes volt Pável szomszéd Tuturiczájába, a ki viszonozta szerelmét, de szülői ellenezték a házasságot, mivel Tódor a sátánt hordja kebelében. Ha valakinek ereiben vampirvér kering, — mert ez nemcsak járványos betegség, hanem örökölt, és családról családra száll, — halála után kilenczed napra, elhagyja sirját, feljő a világra levegő alakban. Ez a lidérez aztán bejárja a szomszéd helységeket éjjel tűz alakjában, nappal mint árnyék lebeg a falakon, kicsalja az embereket a mezőre, s halálra veri. A szegény Teodor is ilyen vampir volt. Egy alkalommal kicsalta szomszédját, hátába kapaszkodott s igy szólt hozzá: Nó most drága szomszéd, vigyen haza, ha tud. A falu hőse, ki a leghiresebb bajvivó volt az egész környéken, összegörnyedt terhe alatt s halva rogyott le. Ez időben mesélték a falusiak, annyira tele volt a vidék vampirokkal, hogy a lakók két-három házba gyültek, egész éjjel viaszgyertyákat égettek, s alig mertek kitekinteni az utczára, hol a tüzes vampirok fel- s lejártak, orditoztak, tüzet szórtak, bementek a házakba, mindent felforgattak, vért fecskendeztek a padlásra, s a szent képeket bemázolták szeméttel. De szerencsére találkozott a faluban egy vén banya, a ki megmentette a környéket e szörnyektől. Reggel összekevert mérges növényeket ganéjjal s azzal bekente a vámpirok sirját, ugy hogy a gonosz szellemek nem tudtak többé kijőni, s azóta nem háborgatták a vidéket. Van még egy más módja a vampirfogásnak s az a mit leginkább és legnagyobb sikerrel gyakorolnak. A kinek bátorsága van a vámpirt meglesni, fölállit egy arra készitett nagy üveg korongot, melybe a vámpir kedves eledelét rakja, s aztán magához veszi valamely szentnek a kép[illegible] azt mondják, hogy ha a török meghal, neje egy darab sertés szalonnát tesz fülébe, miáltal megmenti attól, hogy a tisztátalan állat alakját öltse magára.

Erődi Béla.

A Quirinal.

A *Quirinalról*, e mind külsőleg-belsőleg nagyszerü, mind történelmileg nevezetes épületről, mely oly sok időn át nyujtott, mint pápák residentiája, fejedelmi kényelmet a szent atyáknak, s a mely most már az olasz király, Viktor Emanuel palotája, fölakhelye lesz, érdekesnek véljük némi ismertetést adni.

Ugyanazok a termek, melyek egykor I. Napoleon számára voltak berendezve, szemeltettek ki Viktor Emanuel lakszobáiul.

Thorwaldsennek „Sándor diadalmenete“, mely eme termek egyikének oszloppárkányzatát képezi, és egykor a korszikai hóditónak gyönyörüségére volt szánva, ezentul oly fejedelmek fejére fog letekinteni, kinek a Capitolium elfoglalása kevesebbe került, mint a görög hőseknek Babylonba való diadalmas bevonulása.

Korunk a gyors változásokban s a rikitó ellentétek egymásutániságában rendkivül gazdag.

Még alig egy évvel ezelőtt a szentatya püspökeit, a csalódhatlansági dogma csatárait vendégelgette itt. Eme püspökök serege alighogy elhagyta a pápai palotát, már beállitnak a *kiközösitelt* királynak megbizottai s a palotaőröktől, a dárdás „Svájczer-“ektől átveszik az épület kulcsait.

E palota termei egyikének mennyezetén Overbecknek remek festménye diszlik, Krisztust ábrázolva, a mint ellenségeitől, midőn ezek egy meredek hegyről alátaszitani akarták, megmenekül.

E freskoképet IX. Pius annak emlékezetére festette, hogy Gaetába menekülése oly jól sikerült. Akkor a forradalom kényszerité a gyors távozásra — és ma azt kell szemlélnie, hogy a fejedelem, kit a forradalom emelt a nemzeti trónra, fölkeresi a Quirinal pazarfényü termeit, hogy azokban állandó lakását vegye s mint tulajdonába költözzék be!

Mióta a pápa számkivetéséből visszatért, a Quirinalba nem ment többé vissza, bizonyos ellenszenvet mutatván azóta ez épület iránt. De jó is, hogy igy történt, mert különben ki leende téve a kiköltözködés kényelmetlenségeinek, miktől ekép megkimélhette magát.

A Quirinalból a pápa a nápolyi királyhoz menekült a Rámába visszatérte után nehány év [illegible] király fia és trónlyet és ismét ke-

11754.

A. Sarcy:

J. Bem.

Derékig, vállrojtos kabátban, mellén rendjelekkel s derekán szolgálati jelvénnyel van ábrázolva. Felirata a kép alatt

J. Bem

ez után aláírásának másaképp: J. Bem

a ~~bal~~ jobb latnál: A. Sarcy

alól balra: Paris, Rosselin édit. Quai Voltaire gi

jobbra: Lith. Auguste Bry, 142, r. du Bac.

Kőnyomat, magassága 13·4 cm.

Ltn. 14277.

Kabl. 205-914.

510-914-145.

K. 2.—

gányi erre délután ismét felkereste Böhm Adolfot, s közölte vele, hogy rendkivül fontos lenne, ha a délután öt órakor kezdődő ujabb értekezleten megjelennék, mert az ő kezében futnak összsze az ügyvezetés összes szálai és a felmerült gyanus momentumokra csak ő tudna felvilágositást adni.

Természetesen az ügynek ebben a stádiumában még csak gondolatban sem merte senki meggyanusitani Böhm Adolfot, akinek nemcsak szakértelme, hanem megközelithetetlensége is minden gyanu felett állott és tekintélyét mi sem jellemzi jobban, mint az a jelenet, amely a sikkasztás kipattanása előtt mintegy két-három héttel játszódott le a város pénzügyi bizottságában. A bizottság ülésének napirendjén egy nagyobbszabásu városi kölcsön kontrahálása szerepelt és az elnöki széket betöltő Institoris polgármester, rendkivül okos és tekintélyes várospolitikus, aki alakjával, méltóságteljes megjelenésével és megfontolt bölcs beszédével önkéntelenül is tiszteletet gerjesztett mindenkiben, a bizottság ülését a következő szavakkal nyitotta meg, — egyszersmind zárta is be:

— Mélyen tisztelt pénzügyi bizottság! Üdvözlöm a megjelenteket és megállapitom, hogy a bizottsági

Sárdi Imre

épitész

1641-55. állt a Rákóczak szolgálatában és nagy része volt a görgényi várkastély építésében.

Balogh művel

548. l.

Fundáló Imre

építész

1643

L

Entz Géza: A

dési ref. templom-

Kolozsvári 1942

14. l.

egész tisztikart provokálni kell.

A Don Dugó más fajta volt, az már az ősöktől tanulta a konspirálását.

Alacsony termetü, szélesvállu, zömök ember volt ez a Don Dugó, akit a városi tisztviselők törzskönyvében Lévay Béla néven lajstromoztak el, minthogy az egész közigazgatás iktató hivatalát ő kormányozta teljes hatalommal. A pályáját ujságirással kezdte és nem is reménytelenül, de miért, miért nem: jó magyar eszéhez hivatalt adott neki a jó isten és azótától fogvást iktatott. Kivévén a hónapok első három napját, mert akkor nem iktatott. Három napokra önállósitotta magát és visszament a cigánytanyára, az ő kedves, régi cimboráihoz. Vagy meginvitálta őket a Pávába, vagy a Fekete Sasba, hogy kifelejtkezzenek az élet sokféle csalódásaiból. De semmise lett ebből a „kifelejtkezés"-ből. Ellenkezőleg, gyönyörü visszaemlékezésekben telt itt el az idő.

Ha a Pávában, hát a Pávában, ha a Fekete Sasban, hát a Fekete Sasban, ahová éppen bebotlott, három napig ott maradt. Asztalt se cserélt ez idő alatt, mert nem

Sárdi István

Lyka München

37. l.

Sárdi István

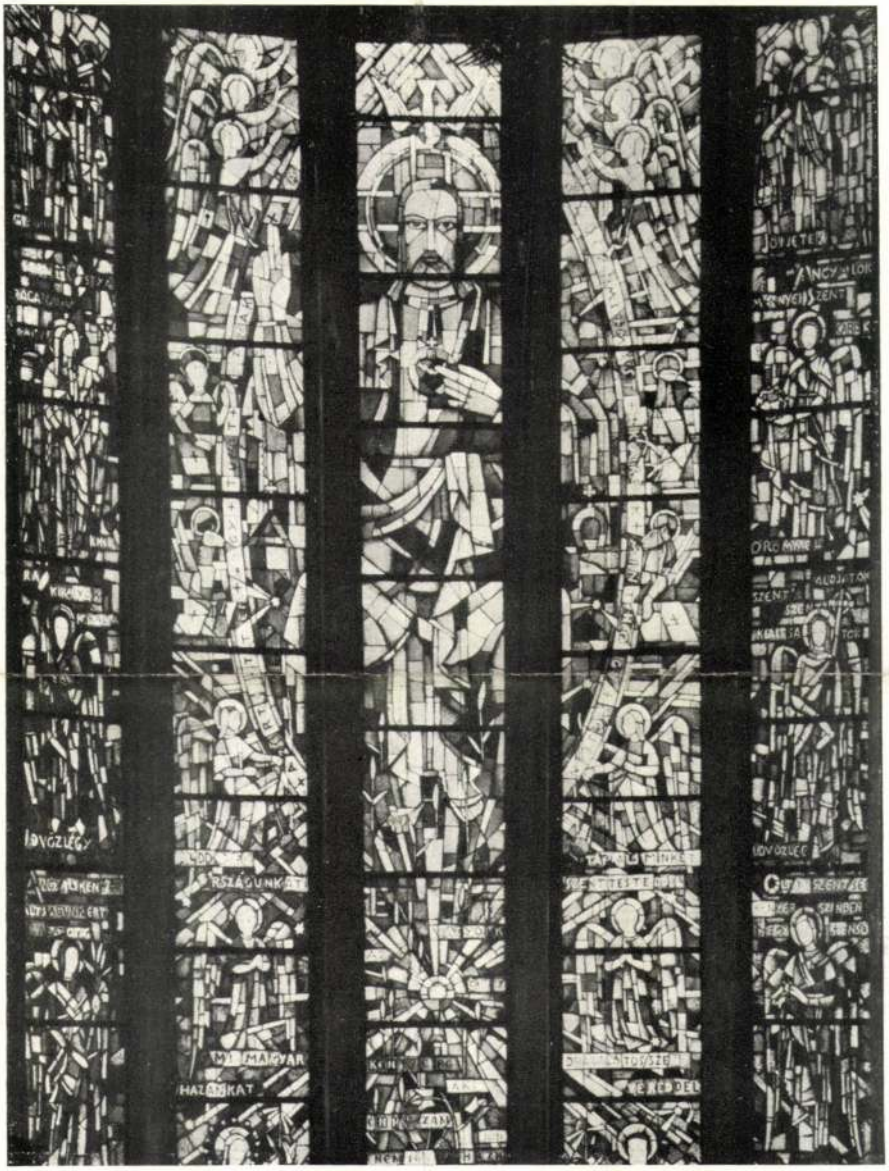

1

ÁRKAYNÉ SZTEHLÓ LILLY SZÍNES ÜVEGABLAKAI: SZENT SZÍV SZENTÉLYABLAK A VÁROSMAJORI TEMPLOMBA

Bemalte Glasfenster von Frau Árkay, Lilly Sztehló: Sanktuariumsfenster des Heiligen Herzens in der Városmajorer Kirche (1). Sanktuariumsfe

Finestra del Santuario del Sacro Cuore nella chiesa di Városmajor (1), Finestra di Santuari

EGYKORI RENESZÁNSZ HÁZAK KOLOZSVÁR FŐTERÉN. SÁRDY ISTVÁN FESTMÉNYE A XIX. SZÁZAD MÁSODIK FELÉBŐL (ERDÉLYI MÚZEUM).

Einstige Renaissance-Häuser auf dem Hauptplatz von Kolozsvár. Gemälde von István Sárdy aus der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts (Erdélyi Múzeum). — Case rinascimentali sulla piazza principale di Kolozsvár. Pittura di István Sárdy dalla seconda metà del secolo XIX. (Museo di Transilvania).

KÖZÉPÍTKEZÉSEK BUDA

I. Az építési munka helyzete a világháború
II. Törvényhozási és kormányzati intézked
érdekében. .....
1. Törvények és rendeletek .....
2. Az állam saját lakásépítkezése ...
3. Az állami építkezési kölcsönakció
4. Az államkormány álláspontja és t
5. Állami és egyéb nevezetesebb köz
III. A székesfőváros középítkezései .....
1. Kislakások építése .....
2. A lakásépítkezések általános leírás
3. A székesfőváros javaslatai és terv
4. A székesfőváros iskolai és egyéb
IV. Statisztikai adatok a köz- és magánépítk

DIE ÖFFENTLICHE BA
IN DEN JA

Auszug aus dem Berichte d

I. Stand der Bauarbeit vor und nach dem
II. Staatsverfügungen zur Hebung der öffen
1. Gesetze und Regierungsverordnun

Sárdi István

Torockó látképe
Borév felől. Ceruza-
rajz 1877-ből

Repr.

Tabéry Gyéza és Incze
Ernő: Jókai Erdélyben.
Nagyvárad, 11. l.
1925.

SÁRDI KÁROLY

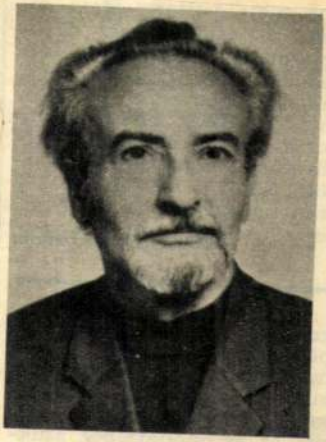

SÁRDI KÁROLY

Hatvanhárom éves korában elhunyt Sárdi Károly grafikus, festőművész, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje. A Szocialista Művészcsoport tagja és szervezője volt, több kiállításon szerepelt, aktív közéleti tevékenységet folytatott. 1964 óta a lap külső munkatársaként a sakk- és a rejtvénygrafikák pontos, megbízható készítőjeként segítette munkánkat.

évf. 4. sz. 43.o.

pedig tucatnyi ország kem-
pingjeiben vállalja a klub a
szállásfoglalást. A legizgal-
masabb túrának bizonyára
az Afrikába (Marokkóba) is
eljutó kempingezőknek lesz
részük, akik augusztusban 25
napos társasutazás során 12
ország 23 városának kem-
pingjében éjszakáznak majd.
A kempingklub dicséret

1965 MÁJ 12
1021

„A harmóniát keresem..."

„Mindenki érzi, hogy valamely sajátságos varázs lakozik a művészetben. Oltárán sohasem lobban el a láng s temérdek szellemi és anyagi kincset mutatnak be rajta áldozatul. Gondoljunk egy percre a festők... szobrászok... műhelyeire, amelyekben szakadatlanul folyik a lázas és fáradhatatlan munka dicsőségért, vagyonért, de sokszor önzetlenül és önfeláldozón is ..."

LYKA KÁROLY

»A képzőművészetek történeti és technikai fejlődése« című könyvéből

A kéz, amely csak alkot, javít és virágot nevel

A nagyító alatt: id. Markó Károly »Olasz táj aratási jelenettel« című képének sérült része

Az idő egy tapintatlan vén pipás; s mintha szüntelenül fújná a füstöt, évtizedek alatt sárgás réteget lehel a festményekre. Szürkés-sárga lesz a fehér ing, a ruha fodra.

Máskor meg, mintha földrengés pusztított volna, szeszélyes vonalú repedések futnak át a képen. Meghasad a fatörzs, sebet kap az arc, rongyos lesz a terítő.

A restaurátor aggodalmas arccal nézi a képet. Nagyítóval vizsgálja, kopogtatja, megállapítja a diagnózist és dönt a kezelés módja felől.

A kép megviselten és kiszolgáltatottan vár az állványon, mint műtőasztalon az operálandó beteg.

*

Sárdy Brutus festőművészt 1933-ban a Fővárosi Képtár meghívta restaurátorának. Harminckét év telt el, s azóta — anélkül, hogy hűtlen lett volna saját alkotó tevékenységéhez — művészi tökéletességgel és alázattal restaurálja a nagy mesterek festményeit. Jelenleg a Nemzeti Galéria műtermében, mint a restaurátor osztály vezetője. — Vajon hány kép őrzi már ecsetje nyomát...?

»Felsorolni? Szinte lehetetlen... Igazán nem tudnám megmondani, hány képen dolgoztam már. Csak néhányat mondok, ahogy eszembe jut... Bittó Istvánné portréja (Barabás Miklós), Csók István Szénagyűjtés-e, Fényes Adolf Vedres Márk portréja... Volt már a kezemben vímmel lesikált kép, s a háború után festőművész fiammal együtt hoztuk rendbe Munkácsy Honfoglalás-át, amely összecsavarva, megszaggatva egy pincében hevert, szörnyű állapotban.«

A restaurátor szelid ember. Szelidek az arcvonásai, a szemei, a mozdulatai. És ilyenek a képei is. Derűs tájak; erdők, napsütötte sziklák... Olyan ember alkotásai, aki csökönyösen és megmásíthatatlanul keresi a szépet.

»Én a harmóniát keresem... egész életemben. Szeretem a zenét. Weiner Leónál és Bartóknál tanultam zongorázni. A zene és a képzőművészet, a hangok, a színek, a ritmus és a formák elválaszthatatlanok egymástól...«

Beszélgetés közben valahogy a háborús évekre terelődött a szó, és akkor hirtelen összetört az arca. Olyan lett maga is, mint egy restaurálandó portré... Kereste a szavakat.

»Az... az... az... Nem lehet elmondani... Én nem is szeretek gondolni rá. Voltam katona is. Én, katona! Nem bírom elviselni ha bántanak valakit, ha valamit lerombolnak...«

A virágokat szereti. Csodálattal tud mesélni különös, piros virágokról, mérges kaktuszokról. De mindennél jobban szeret »pingálni«, ahogy Ő mondja.

»Ha van egy kis szabad időm, vagy vasárnap, fogom az állványt, a festéket és loholok a hegyeimhez. Mindig találok valamit, aminél érdemes megállni, amit érdemes elmondani... És akkor boldog vagyok. Megyek télen is, amíg meg nem fagy a festék«.

Restaurátori tevékenységéért több magas kormánykitüntetést kapott. Sok önálló kiállítása volt már; legutóbb a Műcsarnokban. Egyik művészettörténész barátja azt mondta róla, ahogy öregszik, egyre jobbak lesznek a képei.

— Öregség...? Ez a fogalom egyáltalán nem illik hozzá. Mintha a mesterművekkel és alkotóikkal való szüntelen »társalgásban« megmaradt volna örök fiatalnak. Pedig közben mesterré vált maga is.

Némethi Györgyi

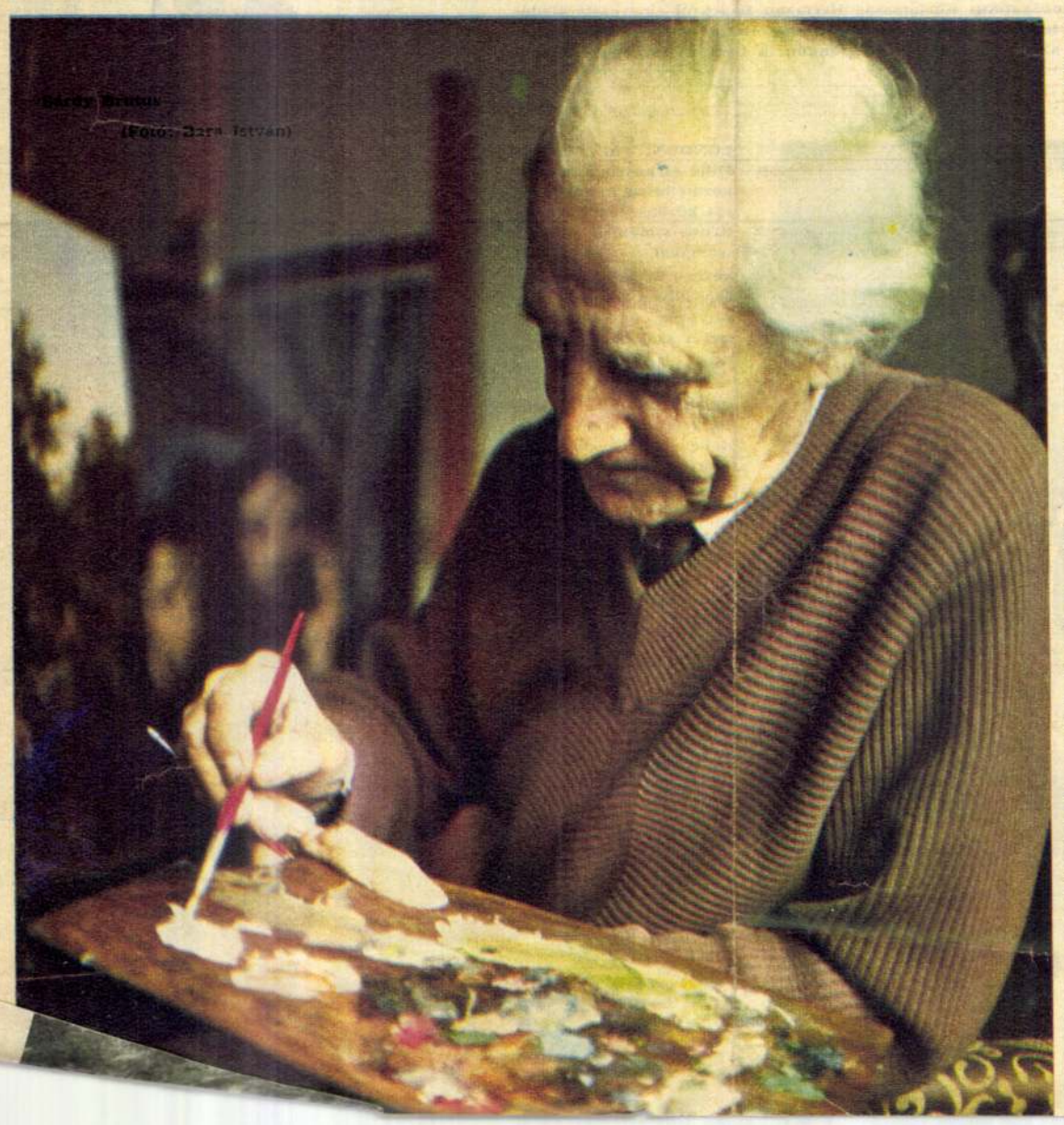

Sárdy Brutus
(Fotó: Zára István)

MOSZKVA. Az Aviaexport szovjet kereskedelmi vállalat bemutatta a külföldi érdeklődőknek az MI—6 típusú helikoptert, amely iránt jelentős nemzetközi érdeklődés mutatkozik

GOTHA. A Német Demokratikus Köztársaság Hermann Haackról elnevezett kiadóvállalata a világ egyik leghíresebb térképkészítő üzeme. Évente sok tízezer politikai és gazdasági térképet szállít külföldre is. Képünkön: a Lengyelországnak készülő térképeket rajzolják

PÁRIZS. Beköszöntött a tavasz a Place du Tertre-re, a párizsi festők híres terére. A teraszok ugyan még üresek, de a portrérajzoló már belemelegedett munkájába

LONDON. A Bertram Mills cirkuszban mutatkozott be az angol főváros közönségének Gosta Kruse világhírű elefántszámával. Produkció közben az egyik elefánt, acél állványokon egyensúlyozva, egy lányt is tart a szájában

MÜNCHEN. Éva kizárólag szőrmét visel Ludwig Haller német divatdiktátor ruhabemutatóján. A ruha perzsa juhok szőréből készült

VARSÓ. A lengyel fotoművészek nemzeti kiállításán első díjat nyert Tadeusz Link »Motocross« című képe. A bravúros felvétel valóban ritka jelenetet örökít meg

(MTI — KÜLFÖLDI KÉPSZOLGÁLAT)

Magyar Hí...
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u...
Telefon: 188-296, 188-307

Sárdy Brutus

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 MÁJ 21.

1021

Új ruhát kapnak a képek

Az egri képtárat 1872-ben alapították és 1958-ban költözött jelenlegi helyére, a várba. A két évszám között eltelt 86 esztendő alatt a képeket nemcsak a múló idő, de a többszöri költöztetés is rongálta. 1958-ban a kiállított képek tíz százalékát, mintegy 15 darabot restauráltak a Szépművészeti Múzeum restaurátorai *Sárdy Brutus*, illetve a Képzőművészeti Főiskola restaurációs tanszékének hallgatói *Kapos Nándor* tanszékvezető professzor vezetésével. A képek felújítási munkáit azóta is folyamatosan végzik.

Jelenleg öt festmény helyreállításán dolgoznak. Barabás Miklós Pyrker László érseket ábrázoló képét új vászonréteggel borítják a szokásos restaurációs műveleteken felül. (Dublírozzák.) Új olaj-, gyanta- és lakkréteggel látják el Kőszegi Kriesch Aladár Eger vár ostroma című művét. M. Jan de Jange Lovassági ütközet című alkotásán — amelyet több részből illesztett falemezre készített — az apró lukakat tömítik és az illesztések fölött létrejött repedéseket újra festik. A „Pihenés Egyiptomba menekülés közben" című festményt — ismeretlen bolognai festő műve — szintén új lakk-, olaj- és gyantaréteggel frissítik fel. Ismeretlen olasz festő műve a „Szent Ferenc a feszület előtt" című kép. A mű restaurálását anyagi ellenszolgáltatás nélkül végzi a Képzőművészeti Főiskola restaurációs tanszéke, miután az eddig végzett restaurációk rétegeinek letisztítása után remélik, hogy megtudják állapítani az alkotó művész személyét, de legalább a kort, vagy azt a festészeti iskolát, amelynek alkotásai közé a mű sorolható.

A képtár anyaga mindössze a XX. századig bezárólag tartalmaz festményeket. A képek restaurálásán felül új képek beszerzését is tervbe vette a múzeum igazgatósága. Jelenleg folyik dr. Kunvári Bella budapesti orvosnő magángyűjteményének értékelése. A többiek között Szőnyi, Derkovits, Gadányi-, Czobel-, Egri-, Barcsay-, Mednyánszky-, Csók-, Rippl-Rónai-műveket tartalmazó gazdag gyűjtemény árának megállapítása után a Művelődésügyi Minisztériumra vár a feladat, hogy az anyagi fedezetet a vármúzeum képtárának bővítésére megszerezze. Reméljük, mielőbb üdvözölhetjük a képtár új képeit.

My.

Kérdőjele
a mezőgazdas

Megszünnek-e a gépállomások? — Csa
Megoldható-e a traktoroshi

Az MSZMP Központi Bizottságának 1964 februári határozata szerint a gépállomásokat 1965 végéig gépjavító állomásokká kell átszervezni. Ebből a határozatból többen helytelenül arra következtettek, hogy a gépállomások megszűnnek. Erről szó sincs. A gépállomások nem szűnnek meg, hanem átalakulnak gépjavító állomásokká és megtartják a mezőgazdasági gépek kisebb hányadát is. Ezt az intézkedést az élet, a fejlődés tűzte napirendre. A mezőgazdaságnak nyújtott nagy összegű beruházások nyomán az eltelt három év alatt megkétszereződött a gépállomások és a termelőszövetkezetek együtes traktorparkja és 1963 végén elérte 42 ezret, Heves megyében pedig a 1762-t. Ezen belül a termelőszövetkezetek tulajdonában lévő traktorok részaránya 9-ről 60 százalékra növekedett. *A gépállomások átalakulása gépjavító állomásokká azt is jelenti, hogy a jelenlegi gépállomások műszaki törzsgárdája továbbra is feltétlenül szükséges lesz, ide-értve azokat a tapasztalt traktorosokat is, akiknek kedve és hajlama van megszerezni a*

A mezőgazdaságban a traktoroshiány itt-ott kezd tartóssá válni és a pétervásári járáson kívül is tudunk több olyan termelőszövetkezetről, gépállomásról, ahol nincsenek kihasználva a gépek, emberhiány miatt. Az ipar évről évre traktorosokkal, gépészekkel segítette a termelőszövetkezeteket a csúcsmunkák idején. *Ez az út azonban hosszú távon nem járható, ezért a termelőszövetkezeteknek és a gépjavító állomásoknak maguknak kell megoldaniuk a traktoros- és gépészhiányt.* A télen Heves megyében is több száz traktorost képeztünk ki, azonban a tavasszal induló traktorosiskolákat jelentkezők hiánya miatt nem sikerült beindítani. Ez bizonyos tekintetben aggasztó és felveti a termelőszövetkezetek felelősségét is. Csak helyeselni lehet a megyei tanácsnak azt az álláspontját, amely szerint csak azoknak a termelőszövetkezeteknek adnak gépvásárlási lehetőséget, amelyek traktoronként két traktorost is be tudnak állítani. Semmi értelme annak hogy a termelőszö-

A MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

SÁRDY BRUTUS
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1959. DECEMBER 18-ÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

Dr. VAYER LAJOS
egyetemi tanár

FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

F. K. LUZSICZA L - 31318 FŐVÁROSI NY.V. 1

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Daily News

1975 APR 15

Brutus Sárdy

1021

In der Ungarischen Nationalgalerie ist eine Brutus Sárdy-Gedenkausstellung eröffnet worden. Der berühmte Maler und Restaurator hat fast ein Vierteljahrhundert lang zahlreiche Meisterwerke gerettet bzw. restauriert. Auf dieser Ausstellung sind diesmal seine eigenen Gemälde zu sehen.

FOTO MTI — I. BENKÓ

panesischen Zeitung „An Nahar" veröffentlichten Interview. „Wir werden nicht nach Genf gehen, um einen Rückzug oder eine neue Truppenentflechtung zu erreichen, sondern um eine endgültige Lösung und einen dauerhaften Frieden im Rahmen der sachdienlichen Entscheidungen der Vereinten Nationen zu suchen", betonte Sadat.

...Provinzstadt Xuan Loc 70 Kilometer östlich Saigons auch am Montag an. Auch aus einem Gebiet 15 Kilometer westlich von Xuan Loc an der Straße Eins wurden Gefechte gemeldet. Weitere Kämpfe registrierte das Saigoner Oberkommando 24 und 40 Kilometer südwestlich der Hauptstadt an der Straße Vier sowie nahe der Küsten- und Provinzstadt Phan Thiet. Nahe Saigons zerstörten Kämpfer der Befreiungsstreitkräfte am Sonntag ein Munitions- und Waffendepot, in dem neues USA-Kriegsmaterial für die Ausrüstung einer Saigoner Division gelagert war.

New York — Südviet-...

Etwa 10 000 italienische W... tag in Rom für den freien ... in den EG-Ländern demons... gekommenen Weinbauern ... die französischen Einfuhrb... schen Wein. Die Demons... ohne Zwischenfälle, es wu... schauern sogar kostenlos W...

EG-Außenmin...

Luxemburg, 14. April (DPA) — Nach Abschluß ihres informellen Treffens über das Wochenende in Dublin setzten die Außenminister der Europäischen Ge-...

SÁRDY BRUTUS

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT

SÁRDY BRUTUS

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1975. ÁPRILIS 11-ÉN, PÉNTEK DÉLBEN 12 ÓRAKOR
(BPEST V, KOSSUTH LAJOS TÉR 12. SZ.)

MEGNYITÓ BESZÉDET
DR. POGÁNY Ö. GÁBOR
FŐIGAZGATÓ
MOND

75-3 fnyv 14 1848 — F. v.: Patyi Árpád

KISALFÖLD

Sárdy Brutus festő-
művész, restaurátor.

1021

Sárdy Brutus emlékkiállítása

Sárdy Brutus (1892—1970.) festőművész, európai hírű restaurátor emlékkiállítását a múlt évben rendezte meg a Magyar Nemzeti Galéria. E kiállítás és az 1963-ban rendezett gyűjteményes kiállítás anyaga látható jelenleg a győri Xantus János Múzeum Képtárában.

A kiállított képek tanúsága szerint Sárdynak szinte kizárólagos érvénnyel a természet az alkotásra ösztönző élmény. Képei sokaságán — az emlékkiállításon hetvenkilenc tájképét állították ki — a természet megragadó szépségeit, hangulatát, derűjét és báját tükröztette magas mesterségbeli tudással, hagyományos, realisztikus eszközökkel. Valóságlátása, ábrázolásmódja egyébként nem mondható különösebben korszerűnek vagy éppen modernnek; művészetére a 20. századi avantgarde irányzatok, stílusok nem gyakoroltak érezhető hatást.

Sárdy láthatóan a természeti szép és jellegzetes ábrázolására törekedett, az adott valóságrészlet hű tükröztetésére. Idejekorán, már pályája kezdetén rátalált saját, a 19. század nagy mesterei által ihletett stílusára, s ahhoz egész életében mindvégig hű maradt. Ebben az értelemben Sárdy életműve egységesnek mondható, valóságlátásban, kifejezésmódban nincs lényeges különbség a harmincas vagy a hatvanas években festett képei között. Talán nem tűnik kegyeletrombolásnak, ha mindehhez hozzátesszük, hogy Sárdy kétségtelenül egységes művészi pályája bizonyos szűk horizontokon mozog; ábrázolási köréből kirekesztette az élet számos lényeges vonatkozását, s nem nagyon törekedett a felszín mögötti lényegnek, a valóság izgalmas esztétikai gazdagságának feltárására.

Sárdy Brutus: Jegenyék.

Sárdy tájképeiről teljességgel hiányzik az ember, de vajmi ritkán esik találkozásunk ember alkotta tárgyak ábrázolásával is, képein csak esetenként bukkanunk egy-egy meghúzódó falusi házra, a fák zöldje közül kimagasló templomtoronyra, sárgálló búzakévére. A mozdulatlanság és a csend uralkodik a képeken, kétségtelen szépségük dermedt szépség.

Így aztán az emlékkiállítás voltaképpen hiányai miatt tanulságos. Azt igazolja ugyanis, hogy a hagyományos, szűken értelmezett, múlt századi realizmussal a 20. századi valóság már nem ragadható meg maradéktalanul. Még a tájak, természeti jelenségek valósága sem. Az alkotó persze létre hozhat kompozíciójukban, színeikben szép alkotásokat, például tájképeket. A valóság roppant gazdagságát művészileg hiteles, izgalmas és korszerű módon azonban csak akkor tudja műveiben felmutatni, ha ezt a realizmust felfrissíti az új művészi törekvések és irányzatok által kiküzdött eredményekkel.

Kloss

1
2
3
4
Ki viseli
a nadrágot?

GALÉRIA 1957
MAGYAR NEMZETI

Sárdy Brutus

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT

SÁRDY BRUTUS

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1975. ÁPRILIS 11-ÉN, PÉNTEK DÉLBEN 12 ÓRAKOR
(BPEST V., KOSSUTH LAJOS TÉR 12. SZ.)

MEGNYITÓ BESZÉDET
DR. POGÁNY Ö. GÁBOR
FŐIGAZGATÓ
MOND

75-3 fnyv 14 1848 — F. v.: Patyi Árpád

Sárdy Brutus

P.N. 930. X. 18.

 P.N. 930 X.18

Őszi tárlat a Műcsarnokban

A Képzőművészeti Társulat őszi kiállítását *Ipolyi Arnold* besztercebányai püspök gyűjteményének bemutatása avatja különlegesen érdekes és jelentős eseménnyé. Ipolyit ötven évvel ezelőtt választotta elnökévé a Képzőművészeti Társulat s ez az évforduló nyujtott alkalmat a kollekció budapesti kiállítására, amely egyébként az esztergomi Keresztény Múzeumnak egy része. Ipolyi gyüjteménye a maga korában, tehát a mult század hetvenes-nyolcvanas éveiben az egész országnak legfontosabb magángyüjteménye volt és a püspök a legértékesebb 30 festményt az Országos Képtárnak (a későbbi Szépművészeti Múzeumnak) ajándékozta, a kollekció még így, megcsonkított formájában is óriási értéket képvisel. Anyagának legfontosabb részét az olasz primitívek, a trecento és a korai quattrocento mestereinek alkotásai *(Giovanni di Paolo, Matteo di Giovanni, Sano di Pietro* stb.) teszik ki, de ezek mellett kitünő német festmények *(Cranach iskolája)* is szerepelnek a gyüjteményben és nagy értéket képvisel *Maulbertschnek*, az osztrák barokkfestészet legnagyobb alakjának gyönyörü Szent Családja. A gyüjtemény legérdekesebb részét azonban nem a külföldi képek alkotják, hanem a XV. és XVI. század régi magyar mestereinek festményei, amelyeket Ipolyi akkor kezdett gyüjteni, mikor nálunk a régi magyar művészet alkotásainak még semmi figyelmet nem szenteltek. Igy az Ipolyi-gyüjtemény folytán az esztergomi Múzeum Csonka-Magyarországon legnagyobb kollekcióját tartalmazza a régi magyar piktúra alkotásainak. A gazdag képanyagot egy sorozat nagybecsü XV—XVII. századi gobelin, valamint régi német és magyar fafaragások és ötvöstárgyak gyüjteménye egészíti ki.

Az Ipolyi-hagyaték mellett a Tárlat legérdekesebb része *Pásztor* János müveinek kollektív kiállítása. A művész több mint harminc esztendős pályájának egész termését bemutatja, a kilencszázas évek elején készült kis genre-csoportoktól a székesfehérvári hadiemlékig. Művészi problematikája nem igen változott ez idő folyamán: minden művész tartalmi, litteráris elemeket igyekezett kifejezni egy dús, néhol barokkosan patétikus formanyelven. Sajátosan plasztikus problémákat kevésbé találunk e gazdag és imponáló oeuvreben, mint ahogy e problémák felvetése mindenki számára nehéz, aki szobrászi kultúráját a XIX. század végén, az új kor legerősebben festői és antiplasztikus korában szerezte. *Pásztort* azonban nagy formabiztonsága (amely csak ritkán válik formalizmussá) és nagy technikai készültsége megóvják e kor szobrászainak legnagyobb veszélyeitől és ezért hatalmas gyüjteménye igen megnyerő és meggyőző erővel hat.

Mellette hét festő szerepel még a kiállításon kisebb-nagyobb kollekciókkal: *Aradi Edvi Illés*, *Horváth Béla*, *Kampis* János, *Knopp* Imre, *Major* Jenő, *Sárdy* Brutus és *Zombory* Lajos. Közülük *Knopp* és *Zombory* régi, érdemes ismerősök, az első obligát biedermeier genreképeit és interieurjeit, utóbbi jól ismert állatképeit mutatja be, köztük néhány új, teljesen világos és színes, illusztratív jellegü csata-, történeti és genre-képpel. A többiek azonban alig érdemesek az említésre és nem szolgáltatnak méltó keretet a jubiláris Ipolyi-gyüjteményhez.

(—r)

NGŐT

unk vissza a
gyar-Héten
vőinknek,

özönségünk támogatásában.

18-26-ig minden vevőnknek a
sszeg után

ONT ADUNK,

áraink (október 27-től november 15-ig)
készpénz helyett elfogadnak.

gős vásárlásnál kap On egy 1 pengős bont,
rlásnál egy 4 pengős bont s igy tovább. Közismert
lett nyujtjuk ezt a páratlan kedvezményt és vevőin-
y ezen alkalmat saját érdekükben kihasználják.

Sárdy Brutus
(1892-1970)

emlékkiállítása a Nemzeti Galériában
Bp. 1975. április

— Katalógus a könyvtárban —

102

1975.IV.12.Kossuth 7.oo Gné

Reggeli krónika III

Programjavaslatunkban a hét vége hasznos és kellemes eltöltéséhez kivánunk adni néhány ötletet.

1021

1975. ápr. 10. Televizió 19.30 /11/

Tv-híradó

A napfényes felvételek láttán alig akarja hinni az ember, hogy ezeket tegnap készitették a földeken.
Az egész napos borongós, esős idő már megneheziti a mezőgazdasági munkát, de a föld szivesen fogadja a csapadékot.
A szeszélyes április egy kis gondot okoz más vonatkozásban is. Nagyon nehéz például hétvégi programot készíteni. Nem csak azt nem tudjuk, hova menjünk, hanem azt sem, hogyan öltözzünk.
A legkevésbé kockázatos program ilyenkor: felkeresni egy érdekes kkiállitást, vagy tárlatot, beiktatni egy régen esedékes muzeumi látogatást.
Most következő riportjainkban két progrm lehetőségére hivjuk fel hézőink figyelmét, hozzátéve persze, hogy ezen

1021

Tv-hirodé

A napfényes felvételek láttán alig akarja hinni az ember, hogy ezeket tegnap készítették a földeken.

Az egész napos borongón, ezés idő már megnehezíti a mezőgazdasági munkát, de a föld szívesen fogadja a csapadékot.

A szeszélyes április egy kis gondot okoz más vonatkozásban is. Nagyon nehéz pélédul hétvégi programot készíteni. Nem csak azt nem tudjuk, hova menjünk, honnem azt sem, hogyan öltözzünk.

A legkevésbé kocsázatos program ilyenkor: felkeresni egy érdekes kiállítást, vagy tárlatot, beiktatni egy régen esedékes nyomni látogatást.

Most következő riportjainkban két program lehetőségére hívjuk fel hézőink figyelmét, hozzátéve persze, hogy ezen

kivül bőséges választékot kinál a főváros és vidék egyaránt.

- Egykori főrestaurátorára az 5 esztendeje elhunyt Sárdy Brutusra emlékezik holnap megnyiló kiállításával a Nemzeti Galéria.

Sárdy Brutus régi nagy magyar művek megmentőjeként vált ismertté Európaszerte. Az igazi hirnevet tehát restaurátorként szerzett. Saját műveivel ritkán állt a közönség elé, pedig sokat dolgozott.

Szabadidejének szinte minden percét a festésnek szentelte. De talán ugy gondolta, hogy nem illik saját műveivel hivalkodnia annak, aki arra vállalkozott, hogy Barabás Miklós, Székely Bertalan, Munkácsy, vagy Szinyei Merse műveit visszaterelje az elmulástól.

Gondosan ápolja őket és kijavitsa azt, amit az idő rontott rajtuk.

Sárdy Brutus festészete - azt mondhatni - egyetlen nagy élményből - a táj szeretetéből fakadt. Élete állomásai a délvidék, aztán Kolozsvár, Szeged, majd Óbuda, Szentendre - mind ezt az élményt mélyitették benne. Stiluse is alig változott, hosszu évek során. A kiállitás, amelyet Bodnár Éva művészettörténész rendezett a Nemzeti Galéria kossuth lajos téri épületében, az életmű keresztmetszetét adja.

Sárdi Brutusz festő restaurátor

- Ahogy kipillantok a studió ablakán, szerencsére csak kevés felhőt látok, remélhetőlegholnapra még jóbban kitisztul az idő. Holnap lesz ugyanis a hagyományos Vörösköi tura. Vörösko és környéke a Pilis, illetve a Dunakanyar egyik legszebb része. Itt van a felszabadulási emlékmű a tura végcélja. Az ünnepség 12 órakor kezdődik , ezt követően a Pesti Műsor közönségszolgálatának szervezésében a 25 Szinház művészei adnak műsort. A Vörösko sziklához vezető utak közül most hármat emlitünk. Leányfaluról a piros turista jelzésen haladva egy óra, Tahiból a sárgajelzés utvonalán másfél óra, Szentendréről ugyancsak a sárgajelzést követve 2 és fél óra az út. Természetesen gyalog. Itt kell szólnunk egy emlékkiállitásról. Sárdi Brutusz festő restaurátor tájképeiből a héten nyilt kiállitás a Nemzeti Galériában. A művész ismerős hegyket, csendes folyópartokat, kies völgyeket,kopár sziklákat, rejtett ösvényeket, gyönyörü szép tájakat festett meg. Természet elvü szép képei emberi és művészi harmóniát tükröznek. Most a zenebarátok figyelmét kérjük egy pillanatra. Az Egyetemi Szinpadon holnap este 7 órakor középkori reneszán és barokk muzsikát hallhatnak.

Sándy Brutus
festő

MDK

„Október" (repr.)

A borítólapon
Művészet, 1967. december

MDK

Sárdy Brutus

a festményeket előkészitette

Szolnoki müvésztelep kiáll. N.Galéria 1966.okt.

MDK

Sárdi Bruttus, Jenő

Temetése okt. 6-án lesz
az Óbudai temetőben.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 4.

29
+2

Sárdy Bruckner

Mároffy Albin: Sárdy Bruckner legújabb festményei. - Művészet, 1967. 8. évf. 12. sz. 24-26. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / üvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

81. l.

MDK

Sárdy Bruttus, festő

A Nemzeti Galéria főrestaurátora.

Elhunyt.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 30.

MDK

Sárdy Brutus, festő

A Nemzeti Galéria főrestaurátora volt. Temetése 1970. okt. 6-án lesz az óbudai temető ben.

← : o Sárdy Brutus .... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 3.

Sárdy Borostyán

és Sárdy Lóránd restaurálja a debreceni Déry Múzeumban Munkácsy Mihály „Ecce homo" c. művét.

Kulturális Kapcsolatok

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 12. 9. l.

MDK

Sárdy Brutus

Márfty Albin irása

Müvészet 1967 dec.p.24-26.

Sárdy Bonitus
festő

M.D.Y

A művész minnár fél évszázada
állítja ki festményeit. Jó néhány
budapesti és vidéki kiállítása volt

Márffy Albin: Sárdy Bonitus legnyabb festményei
Művészet, 1967. december – 24 lap.

Sándy Brutus
festő

M.D.V.

1959-ben volt kiállítása a Múcsarnokban, ahol a tárlat katalógusának bevezetőjét Pogány Ö. Gábor írta.

Márffy Albin: Sándy Brutus legújabb festményei
Műnészet, 1967. december - 24 lap

Sárdy Brutus

festő

M.D.K.

Egyik legmegkapóbb képe virágzó-almafát ábrázol, egy mázsh festménye az erdőszelén álló magányos fa szerepel.

Márffy Albin: Sárdy Brutus legnyább festménye
Műnészet, 1967. december – 24 kep.

Sárdy Brutus
festő

M.D.K.

Sárdy számára a táj nyújt-
ja az élményt. Festményem,
öreg almafák, felhők, merők
elevenednek meg.

Márffy Albin: Sárdy Brutus legnyabb festménye
Műnészet, 1967. december - 24 lap

M.D.V.

Sárdy Brutus
festő

A „Vihar előtt" cimű képén hikes sünhe
felhők törnek be egy lankás tájra.
Szép tavaszi hangulatú képe ret,
vádas és patak ábrázolást mutat.

Márffy Albin: Sárdy Brutus legnyalb festménye
Művészet, 1967. december – 24 lap

Sárdy Brutus
festő

M.D.K

Színeivel hap meg a „Bárány-
felhők" cimű kép. Az „Őrz"
cimű festményén hidegszürke
ég ereszkedik le a háttérben.

Márffy Albin: Sárdy Brutus legújabb festményei
Művészet, 1967. december – 24 lap

M.D.K.

Sándy Bontus
festő

A „Virágzó almafa" a természet
ébredését mutatja, a „gyülekező-
felhők" a termést hozó esőt hir-
detik.

Marffy Aladár: Sándy Bontus legújabb festményei
Művészet, 1967. december - 24 kép.

Sárdy Brutus
festő

M.D.Y.

Lanhák és hegyek
gyülekező felhők } repr.

Márffy Albin: Sárdy Brutus legújabb festményei
Művészet, 1967 december – 24 lap.

Sárdy Brutus
festőművész

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – képével szerepel –

Esti Kurir

1929 III 3

Sárdy Brutus MDK

Őszi alkony, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c. kiáll.

Sárdy Brutus

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

E K 1931. II. 24.

Sárdy Bruttus

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PfL 1931. II. 21.

Sárdy Brutus

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításon - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1938.XII.31.

Sárdy Brutus

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán
két tájképpel szerepel.

PH. 932. T. 1.

Sárdy Brutus fiskó"

Nemzeti Szalon téli tárlatán neve szerepelt.

EK. 932. T. 1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

A Duna a Római-fürdönél.
Erdörészlet.
Csöndes viz.

MMKT-Műcs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925.máj.-jun
Kat. 19.1., 20.1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Felhök.
Havas táj.

Ep.Mücs.-OMKT Nemz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.KXXXXX.
Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 42.

e

M.D.K.

Sárdy Bruttus
festő

Hódmezővásárhelyen mutatta
be műveit.

Művészeti életünk — 40 kép.
Művészet, 1960. november.

MDK

Sárossy Endre

dr.vitéz Csukás Béláné, paszt.

Horthy jub. kiáll. Mtcs. 1939. dec.

22.1.

MDK

Sárdy Brutus

Hegyvidék télen, of.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 2o. 1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

195. A Tihanyi félsziget.
196. Alsóörsi partrészlet.

Nemzeti Szalon, - A Balatoni Társ. IV. Kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

M. P. R.

SÁRDY Brutus

A Nemzeti Galéria restaurátora

Kristóf Attila: Gyógyuló Tépék

Magyar Nemzet 1961. jún. 25. 5. l.

MDK

Sárdy Brutus

Késő délután, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 21.1.

MDK

Sárdy Brutus

A palotai sziget

Felhős táj

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 8.l.
Mücs.

MDK

Sárdy Brutus

Tavaszi erdő

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 8.1.
Mücs.

MDK

Sárdy Brutus

Tél a hegyekben, of.

Palotai szigetrészlet, of.

Téli Kiállitás. Műcs. 1935. nov. 2o.l.

MDK

Sárdy Brutus

Őszi hangulat, of.

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec. 7. 1.

MDK

Sárdy Brutus festőművész

képeiből kiállítás nyílt augusztus 20-án a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

~~[illegible]~~ Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. szeptember: 10. l.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Nyári reggel.

01

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 17.l.

Sárdy Brutus
festő

M.D.K.

A szocialista munkáért" hi-
"tüntetést kapta

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. május. — 40 l.

MDK.

Sárdy Brutus festő

"Napfényes dunapart" /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,19 5. 20.1.

MDA

Sárdy Brutus

Mocsár télen.

[illegible] kiáll. 1941. dec. [illegible] 2o.l.

Sárdi Brutusz főrestaurátor utra kel
a Műcsarnok anyagával, Moszkvába. A Magyar
Forradalmi Művészet alkotásait mutatják be.
Fenni művész munkái is szerepelnek.

Esti Hirlap 43 szám 1958. febr 2o 2 old.

MDK

Sárdy Brutus

ezüstérmet kapott.

M. Képzőmüv. Egyesülete...kitüntetései.
Képzőművészet, 1935. 12. o.

MDK

Sárdy Brutus, festö

195. Hóolvadás. Olf.

199. Aratáskor. "

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz. Képzömüv.Kiáll. 1934 ápr.29.-
Kat. 11.old. jun.17.

MDK

Sárdy Brutus, festő

333. Téli hangulat. Olf.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.15.1.

M.D.K.

Sárdy Brutus, festő, restaurátor

érdeme, hogy Courbet „Birkozók" c. képe, mely 1951. májusa óta a Szépművészeti Múzeum tulajdonát képezi, az ő gondos restaurálása folytán, ismét visszanyerte eredeti frissességét.

Kálmán Mária: A százéves „Birkozók". Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts. Bp. 1954. 4. sz. 89. old. A kép reprodukciója a 45. old-on, 26. ábra

MDK

Sárdy Brutus festő

Műcsarnok Őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 38 l.

M.D.K.

Sárdy Brutus /1892-

702. Rét a Római fürdőnél. Olajf. 56x43 vászon.
703. Hármashatárhegy. Olajf. 54.5x42.5 vászon.
704. Gabonaérés. Olajf. 42x52 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 49. l.

MDK

Sárdy Brutusz

festőművész restaurator felujitotta
Gyárfás Jenő "Tetemrehivás" c. alkotását.
mélt.

Esti Hirlap 233 sz. 1957. okt. 5~~x~~ 8 old.

MDK

Sárdy Brutusz festőművész, főrestaurátor Deák Szidóniáról készit portrén a Nemzeti Galériarészére.

Esti Hirlap 143 sz. 1957. jun.21 2 old.

Sárdy Brutus
festő

MDK

Méltatás — Nemzetközi hetven
éves lesz Sárdy Brutus.

Fóthy János: Sárdy Brutus új kiállítása
Művészet, 1962. január — 23 l

M.D.K.

Sárdy Brutus, restaurátor, festő

munkája volt Munkácsy Mihály "Falu hőse" c. képének a vastag, megsötétedett és piszkos firniszrétegtől való megtisztítása és szakavatott restaurálása, mely megőrizte Munkácsy sajátkezű festés módjának minden jellegzetességét.

Farkas Zoltán: Munkácsy Mihály "Falu hőse" c. festménye a Szépművészeti Muzeumban. Bulletin du MuséeHongrois des Beaux-Arts, 1955. 6.sz. 101.old.

Sárdy Bruebus

"Kis Szalon" decemberi kiállításán képével szerepelt.

NU. 930. XII. 10.

Sárdy Brutus

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Újság 1931. II. 21.

Sárdy Brutus

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NU 1931. II. 22.

Sárdy Brutus

MDK

Havas táj, olf.

Műcsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Sárdy Brutus

restaurátor

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962.jun.

Sárdy Brutus MDK

Borulás

Hegyvidék

Dombos vidék

Dunamenti táj

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Sárguló nyárfák

Erdőszéle

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Sárdy Brutus MDK

Felhős táj

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Sárdy Brutus

festőművész

Gyulai művésztelep megnyitása Gyulán a Gündöcs-park régi muzeumi épületében - részvesz a telep munkájában.

Pesti Hirlap
1930.VII.11

Sárdy Brutus

festőművész

A Képzőművészeti Társulat műtárgysorsjáték húzásán a Műcsarnokban kisorsolták képét.-
Téli táj.

Pesti Hirlap
1930.XII.24.

Sárdy Brutus

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Rómaifürdői Duna-partjával.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Sárdy Brutus.

Munkája szerepel az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

Sárdy Tamtun.

Szimbolája rezepel az Orsz. Magyar Képzőmüvészeti Társulat téli kiál-lításán.

Kisti Kunst, 1927 dec 26.

Sárdy Brutus.

A lűcsarnok téli tárlatán két tájképe szerepel. (emlétve.)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Gárdy Brutus.

„Ősz a Zugligetben", – „Folyópartja" c. tájképei szerepelnek, a Műcsarnok téli tárlatán. (említve.)

Pesti ~~Napló~~ Hirlap, 1927. dec. 18.

Sárdy Brutus MDK

Tájkép, olf.

Nyárutó, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Sárdy Brutus

MDK

Borus alkony

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

NDK

Sárdy Brutus

A Római fürdő vidéke

KMTára kiáll. 1941. dec. hücs. 12. 1.

Sárdy Brutus

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII.19.

Sárdy Brutus

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállítás-
kucsarnokban - képével szerepel.

Kisebb tájpoéma.

Pesti Hirlap 1931.XII.19.

Sárdy Brutus

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Sarah Bruns

Sárdy Brutus

Csoportkiállításon szerepelt a Szép n. 3-ban.

EK. 1931. I. 3.

Sárdy Brutus

MDK

Őszi hegyoldal

Reggeli napfény

Hegytetőn

Erdőszélen

Műcsarnok 1942-43 Téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Hegyvidék

Völgyben

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

Szerepelt a Műcsarnak Tavaszi tárlatán.

Újság 1931. IV. 26.

Sárdy Brutus

MDK

Gomolyfelhők

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Borus nap

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

Szerepelt a Művésznők Tavaszi tárlatán.

P. H. 1931. IV. 25.

Sárdy Brutus

Késő ősz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Sárdi Brutus festőművész

A Nemzeti Szalon dijkiosztó bizottsága a "Mention Honorable-" val tüntette ki "Tél a hegyekben" c. művét.

Pesti Hirlap 1931.X.6.

Sárdi Brutus festőművész

A Nemzeti Szalon Igazgatósága és dijkiosztó bizottsága "Mention Honorable-"val tüntette ki " Tél a hegyekben " c.művét.

Nemzeti U,ság 1931.X.6.

Sárdy Brutus festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével vett részt

Magyarás gl931.IX.20.

Sándy Brutus festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével vett részt /finom téli hangulatai/

Pesti Hirlap 1931.IX.20

Sárdy Brutus

MDK

Hegyoldal napfényben

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Eső előtt

Agyagbánya

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Téli hangulat, olf.

Mücsarnok 1942 [redacted]
A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Sárdy Brutus

szerepelt a kiállitáson.

"Tájkép"

--: Értékes anyag a Göcseji Muzeum "XX.századi magyar festők alkotásai" c. kiállitásán.
Zalai Hirlap. 1963. okt. 27.

Sárdy Brutus, festő
restaurátor

Nyilatkozata a központi restaurátor
műhely munkégeszégéről.

— bel —: Százmilliós értékű műtárgy-
ról van nó ...

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. dec. 20.

MDK

Sárdy Brutus

Képzőművészet 1930. 34. sz. 216.l.

MDK

Sárdy Brutus

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

MDK

Sárdy Brutus

Réten

KMTárs. 1938. őszi tárl. kat. 22.l.

MDK

Sárdy Brutus

Tiszta őszi nap

Rét a Rómaifürdőnél

KMTárs. 1938. őszi tárl. kat. 22.l.

Sárdy Brutus MDK

Füzfák a réten, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Márciusi nap, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Képzőművészet 1935. 8.1.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.

folytonfejlödö tájképei mindjobban nemesednek.

Kende Béla: Szent István kiállitás a Mücsarnokban.
Müvészet.-Tárlatok. 1938. 88.l.

Sárdy Brutus

Bágyadt napfény, olf.

Nicsarnok 1918-19 téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Fenyőerdő, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

tás

szerű sziklák, amott anyag-
talanná vált ködös tájak, fi-
nomak, érzékenyek, de
hiányzik belőlük a mélyebb
átélés, a korszerű látásmód
és a technika. A

köztéri szobrok

kiállítása arról ad képet,

—Szöreg
Megyei baj
—Kistelek,
óra. (Megy
dorfalva,
(Bács me
Előttük
döntő: Ül
mán 5 ór
bajnoksá
művek,
9 óra. D
II., Doro
—Dózsa
9.

Csap
SZEAC
rencvá
Hódm
sassal,
ugyan
lyen
ma
Honv

At
kiád
SZEAC-stadion, 9 óra.

Sardi Brutus

Kossuth-díjas festőmű
Nemzeti Galéria főrest
tora, szegedi származás
művész a napfény szere
se, szinte rabja a termé
nek. Képei többnyire
ralisztikusak. Természe
retete szinte gátolja kibo
kozását. Elaprózza figye
a füvek, az ágak, a lev
és az ég felhőjének már-
optikai tükrözésében.
Napfényes hegyoldal,
Hegytetőn, a *Római fü*
táj, az *Árnyékban* című k
csupa fény. A búzatáblák
gyogása, a verőfényben f
dő hegyoldal, az árnyé
fák alatt vibráló fény lí
ihletettségről vall. Itt any

a tereknek, parkoknak és épületeknek az új szépségideálok szerinti díszítésére. *Kalló* Viktor *Köztársaság téri emlékműve* az ellenforradalom mártírjainak állított maradandó értékű alkotást. A heroikus mozdulat, az erőteljes formálás nagyon kifejező. *Lessenyi* Márta *Az eszméért* című négyalakos kompozíciója nagyon szép. Egyik alak maga a gyász, a másik részvét, a harmadik a bűn égbekiáltója, a negyedik, aki meghalt az eszméért. *Szabó* Iván *Írókázó*-jának nagy, domború formái az életet igenlik. Az életért kiáltás *Laborcz* Ferenc *mauthauseni emlékműve:* kiszáradt asszony égre emelt kezekkel.

A kiállított fényképek között láthatjuk *Kiss* István *Dózsa emlékművének* monumentális mellékalakjait, *Kerényi* Jenő, *Somogyi* József női szoborkompozícióját, *Pátzai* Pál méltóságteljes *Hunyadi János* lovasszobrát, *Kucs* Béla Hódmezővásárhelyen felállított *Tanácsköztársasági emlékművét* és *Ocskay Kiss* Zoltán, *Körner* József *Mártír emlékművét*, mely monumentalitásával lenyűgöző hatású.

Dér István

ész, a
aurá-
ú. A
lme-
szet-
atu-
tsze-
nta-
lmét
elek
már
A
a
rdői
épe
ra-
ür-
kos
rai
ig-

Dél-Magyarország 1963

MATTYASOVSZKY-ZSOLNAY LÁSZLÓ: GUGGOLÓ NŐ

MDK

Sárdy Brutus,festőm.-restaur.

440. Napsütésben.

442. Rét fákkal.

444. Októberi nap.

446. Őszi felhők.

KMTárs 1939.téli kiáll. Kat. Jan.-márc. 28.1.

Sérdy Brutus

MDK

Hegyoldal, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

A Duna Leányfalunál. Olajf.
Domboldal. "
Kora tavasz. "
Téli borulás. "
Erdő nyáron. "
Őszi táj. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 39.lap

MDK

Sárdy Brutus

Reggel a Dunaparton,	Olajf.
Fűzfák a réten.	"
Kora tavasz.	"
Tavaszi hangulat.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 37.lap

MDK

Sárdy Brutus

Téli napsütés.	Olajf.
Rómaifürdói részlet.	"
Obudai Dunaág.	"
Késő délután.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 37.lap

MDK

Sárdy Brutus

Gódi sziget.	Olajf.
Őszi napnyugta.	"
Hullámzó Balaton.	"
Tél a hegyekben.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 37.lap

MDK

Sárdy Brutus

"Párás reggeli nap" c. műve. Repr. (Műcsarnok, Szent István kiáll.)

Művészet, 1938. 85.l.

MNK

Sárdy Brutus

Duna a Római-fürdőnél.	Olajf.
Őszi nap.	"
Balaton.	"
Tél.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 37.lap

MNK

Sárdy Brutus

Nyári felhók.	Olajf.
Eső után.	"
Ut az erdő mellett.	"
Bajakörnyéki táj.	"
Téli nap.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 37.lap

Sárdy Brutus (1897-1970)

emlékkiállítása a győri

Xantus János Múzeum Képtárában

1976. febr. 1 – 22

– Katalógus a Képtárban –

Sárdy Brutus, festő

Emlékkiállítása ápr. 11-én
nyílik meg. (Nemzeti Galéria.)

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 4.

Sárdy Brutus, festő

Ápr. 11-én emlékkiállítása
nyílt meg a Nemzeti Galériában.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 12.

Bárdy Brutus, festő

Emlékkiállítása nyitva marad.
(Nemzeti Galéria.)

– :Közlemény

10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 29.

Sárdy Brutus
festőművészt a Fővárosi Képtár 1933-
ban meghívta restaurátornak. Har-
minckét év telt el, s azóta - anélkül, hogy
hűtlen lett volna saját alkotó tevékeny-
ségéhez - művészi tökéletességgel és alázat-
tal restaurálja a nagy mesterek festmé-
nyeit. Jelenleg a Nemzeti Galéria műtermében
mint a restaurátor osztály vezetője.
Némethy Györgyi: „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 1 old.

Sárdy Brutus 2

- Vajon hány kép őrzi már ecsetje nyomát?
„Felsorolni szinte lehetetlen... Igazán nem tudnám megmondani, hány képen dolgoztam már. Csak néhányat mondok, ahogy eszembe jut... Bitto Istvánné portréja (Barabás Miklós) Csók István Szénagyűjtés-e, Fényes Adolf Vedres Márk portréja...

Némethy Györgyi: „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 19 old.

Saidy Brutus 3

Volt már a kezembe vimmel lesikált kép, s a háboru után festőművész frámmal együtt hoztuk rendbe Munkácsy-honfoglalását, amely összecsavarva, megszaggatva egy pincében hevert, szörnyű állapotban" A restaurátor szelid ember. Szelidek az arcvonásai, a szemei, a mozdulatai

Némethy György „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 19 old.

Sárdy Brúhús 4

És ilyenek a képei is. Derüs tájak, erdők, napsülötte sziklák... Olyan ember alkotásai, aki csökönyösen és megmasíthatatlanul keresi a szépet. „Én a harmoniát keresem... egész életemben. Szeretem a zenét. Weiner Leonál és Bartóknál tanultam zongorázni. A zene és a képzőművészet, a hangok, a színek, a ritmus és a formák elválaszthatatlanok egymástól.

Némethi György: „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 19 old.

Sárdy Brutus 5

Beszélgetésközben valahogy a háborús évekre terelő-dött a szó, és akkor hirtelen összetört az arca. Olyan lett maga is, mint egy restaurálandó portré... Kereste a szavakat. „Az... az... az... Nem lehet elmondani... En nem is szeretek gondolni rá. Voltam kalona is. En, kalona! Nem bírom elviselni ha bántanak valakit, ha valamit lerombolnak."

Némethi György: „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 19 old.

Saidy Brutus. 6

A virágokat szereti. Csodálattal tud mesélni különös, piros virágokról, mérges kaktuszokról. De minden jobban szeret „pingalni" ahogy Ő mondja. „Ha van egy kis szabad időm, vagy vasárnap, fogam az állványt, a festéket és loholok a hegyeimhez. Mindig találok valamit, aminél érdemes megállni, amit érdemes elmondani.

Némethi György: „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 19 old.

Sárdy Brutus 7

És akkor boldog vagyok. Megyek télen is, amíg meg nem fagy a festék." Restaurátori tevékenységéért több magas kormánykitüntetést kapott. Sok önálló kiállítása volt már: legutóbb a Műcsarnokban. Egyik művészettörténész barátja azt mondta róla, ahogy öregszik, egyre jobbak lesznek a képei.

Nemethi György: „A harmoniát keresem..."

Ország Világ 1965/19 19 old.

Laidy Brutus

– Öregség...? Ez a fogalom egyáltalán nem illik hozzá. Mintha a mestermüvekkel és alkotóikkal való szünteleu „társalgásban" megmaradt volna örök fiatalnak. Pedig közben mesterré vált maga is.

Németh György: „A harmoniát keresem"...

Uj Ifjuság 1965/19 19 old.

Sárdy Brutus

Sárdy a tajkép műfajában megtermelett életműve alapján a hanai tájábrázolás legjobbjai közé tartozik.

----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976. január - 48.oldal.

Sárdy Brutus

Sárdy Brutus 1892-ben született Perlasson, Torontál megyében. Főiskolai évek után rendszeresen állít ki a Műcsarnokban, Nemzeti Szalonban.

-----: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976. január - 48.oldal.

Sárdy Brutusz, Jelz

— SÁRDY BRUTUSZNAK, a Nemzeti Galéria egykori főrestaurátorának munkáit bemutató kiállítás nyílt meg a győri Xantus János Múzeum képtárában.

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 [illegible] 3.

Schedy Brutus (Gerle)

1970-ben hunyt el. A Nemzeti Galéria restaurálta volt.

Nógrádi, 1975. dec. 12. 103. enf. 85 n. 10 p.

Sándy Brutus (festő)

1975. ápr.-ban a Magyar Nemzeti Galériában kiállítása nyílt.

Népszava, 1975. ápr. 7. 103. ef. 80 m. 8 p.

Sárdy Bruttus festőművész

a Nemzeti Galéria idén megrendezi a nemrég elhunyt festőművészünk emlékkiállítását.

M.T.i. belföldi hírek 1944. jan. 29.

SÁRDY BRUTUS, festőművész restaurátor

A Debreceni Déri Múzeum Munkácsy termében levő „Ecce homo" c. képét Munkácsynak, Sárdy Brutus és Sárdy Lóránt festőművész, restaurátorok restaurálták a múzeum felkérésére 1968. ban. 635. old.

SÁRDY LÓRÁNT: Az "Ecce homo"-Munkácsy Mihály festményének restaurálása 635. old

A DEBRECENI DÉRI MÚZEUM ÉVKÖNYVE, I. 1968.
Debrecen, 1970

Sándy Brutus

Sándy több díjat nyert alkotásaival. 1933-tól restaurátorként dolgozott. 1964-ben a Szocialista Kultúráért kitüntetést kapta műkincsmentő munkájáért.

-----: Kiállítási naptár.
Művészet, 1976. január - 48.oldal.

Sárdy Brutus

A Fővárosi Képtár, a Szépmű-
vészeti Múzeum és a Vernyeti Ga-
léria restaurátorahint Sárdy Bru-
tus restaurátorhint számos vernek
művet mentett meg.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976. január - 48.oldal.

Sárdy Brutus

A kitünő restaurátor közel szár hanai és külföldi kiállitás bironysága szerint festőnek is kitünő volt.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976. január - 48.oldal.

Sárdy Brutus

Sárdy Brutus emlékkiállítását
gyűrött a Xantus János Múze-
um képtárában január 18-án
nyitották meg.

:Kiállitási naptár.
szet, 1976. január - 48.oldal.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1975 ÁPR 9

Sárdy Brutus festő-restaurátor

Sárdy Brutus, elhunyt festő-restaurátor emlékére rendezi meg legközelebbi tárlatát a Nemzeti Galéria. A kiállítás április 11-én, pénteken nyílik meg a Kossuth Lajos téri épületben.

1021

Sárdy Brutus

Fóthy János: "Három kiállitás" cimmel a Művészet c. rovatban, a Nemzeti Szalon tárlatán szereplő művészeket sorolja fel: Krusnyák Károly, Biró József, Alpár Sándor, Győrffy István, Lehel Mária, Sárdy Brutus, Scheiber Hugó, Kohner Ida.

Sárdy Brutus a fiatal tehetséget jellemző friss hanggal, néhol küzködve, de eredményesen dolgozik.

A HÉT, Bp. 192o. dec. 2o.
XXXI. évf. 38. sz. 6o5. lap.

Sárdy Brutus

A kiállitás legértékesebb alkotásait részletesen ismerteti Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III." c. kritikájában. A lap Müvészet c. rovatának terjedelme viszont nem ad módot arra, hogy valamennyi müvet értékének megfelelően méltassa, igy csak alkotóikat sorolja fel:
Teplánszky Sándor, Márton Ferenc, Páldy Zoltán, Mihalovics Miklós, Bardócz Árpád, Katona Nándor, Szmrecsányi Ödön, Sárdy Brutus, Istók János, Szamosi Sós Vilmos, Undi Mariska.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

MDK

Sárdy Brutus

Napsütés. Olajf.
Szentendrei szigetpart. Olajf.
Nyári délelőtt. "
Kilátás a Nagy-Kevélyre. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38. lap

MDK

Sárdy Brutus

Szénakazlak.	Olajf.
Ösz.	"
Gabonaérés.	"
Erdő széle.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38. lap

MDK

Sárdy Brutus

Alföldi táj.	Olajf.
Árnyékban.	"
Tavaszi felhők.	"
Téli táj.	"

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38. lap

MNK

Márdy Brutus

Napnyugta.	Olajf.
Őszi hangulat.	"
Tavasz.	"
Gödi részlet.	"

MNTars. 1930. őszi kiáll. 38. lap

MNK

Sárdy Brutus

Nyárfa a patak partján. Olajf.
Őszi délután. "
Tanya. "
Erdei tó. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38. lap

MDK

Sárdy Brutus

Borulás. Olajf.
Nyár. "
Hóolvadás a hegyekben. Olajf.
Téli napnyugta. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38.lap

MDK

Sárdy Brutus

Déli szél a Dunán. Olajf.
Mezei út. "
Felhők. "
Mocsaras táj. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38.lap

Sárdy Brutus MDK

Tavaszi erdő

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Bárdy Bruna

MIK

Tavaszi erdő

Miskarcok 1960 Tavaszi táblák

MDK

Sárdy Brutus

Nyárutó, of.

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Kardos László

1964

kapálások, szántásmél

egyesek nem

nél végzett munkát, c

Dülőut

talajmunkát.

Tanácsi kapcsola

koztatás, felsőbb szc

A gazdálkodás é

3951 kh-on gazdálkodc

összesen 1806 szánt

Sárdy Brutus

Erdőszéle, of.

[illegible]

Sárdy Brutus

MDK

A palotai sziget

Felhős táj

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Gördy Brutus

festőművész javította ki Lendvayné Hivatal Anikó egy portréját.

Magyar vinész portrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, - domborművek a XIX. század. Budapest, 1966. katalógus, 13 l.

Sárdy Brutus

kiállított festményei:

Nyári felhők, olaj, 36 x 30 cm

Tavaszi nántás, olaj, 42 x 53 cm

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

12.l

Sárdy Brutusz

NDK

A Római fürdő vidéke

Műcsarnok 1941 Téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Alföldi táj

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Sárdy Brutus

Felhők

Miccarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Behavazott erdő

Őszi alkony

Mocsaras táj

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Mocsár télen

Műcsarnok 1941 Téli kiállítás

MDK

Sárdy Brutus

Tájkép, of.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. Műcs.

MDK

Sárdy Brutus

Havas táj, of.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Mücs.

MDK

Sárdy Brutus

Rónay K.: A Székesfőv. Képtár 1937/38. évi uj szerzeményei. Képes Krónika 1939. jun. 11.

MDK

Sárdy Brutus, festőm.-re

kiállított müve [illegible] nyári motivumok
ban gazdag.

? kiállitáa. IV.terem.
Müvészet.1918. 4.1.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.

A XI. teremben jó képe felhivja a figyelmet.

Chroniqueur:
Mücsarnok.- Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.-restaur.

jó képet látunk töle.

/Gy./:A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet.1929.16.sz. 25-28.1.

MDK

Sárdy Brutus

Késő délután.

Az 1935.évi téli kiállitás.Műcsarnok.Kat.21.l.

MDK

Sárdy Brutus

Római fürdői rétből olajf.
Tavaszi vetés "

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatának katalogusa. 1920. Majus. 19. l.

MDK

Sárdy Brutus

A Duna ősszel.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc. 24-máj. 15. Műcsarnok. Kat. 14.1.

Sárdy Brutus

MDK

Erdőrészlet, olf.

Miesarnok 1923 tavaszi tárlat

Sárdy Brutus MDK

Eső után, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Sárdy Brutus

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 29.lap

MDK

Sárdy Brutus

Művészet 1918. 4.1.

Sárdi Brutus MDK

Ősz után, olf.

Kora tavasz, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Felhők a Balaton fölött, olajf.
Kiöntés a Balaton partján, "

A Balatoni Társaság II. Kiáll.Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 19.lap

MDK

Sardy Brutus

Havas taj. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 18.1.

MDK

Sárdy Brutus

Tájképe, a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatán.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943.nov.21. 14.l.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.

müvével itt van a kiállitáson, és szivesen követjük álmait.

Nagyon figyelemreméltó müvet állitott ki.

Szomory Dezsö: Téli Kiállitás.
Mücs. - AzEst.1937. jan.24. 13.1.

MDK

Sárdy Brutus

Tájkép.Olajf.
Nyárutó. "

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 8.l.

MDK

Bardy Brutus

Finom rajzos munkaival szerepelt a Műcsarnok 1937.évi téli kiallitasan.

Pipics Zoltan dr.: Téli tarlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság,1937.jan.24. 21.l.

MDK

Sárdy Károly

Háztetők, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.-7.-Jul.28.-i
11.lap

Sárdi Nagy Lajos

MDK

E.R. urnő mellszobra, carrarai márvány

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Tavaszi felhők, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 12.l.

MDK

Sárdy Brutus

Őszi táj, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 9.l.

Salzburg

M. 932. XII. 18.

i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

án: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Sárdy Brutus

Szerepelt a dúcsornok Őni tárlatán.

P H 1926. X. 24.

Sárdy Brutus festőművész

Kis ezüstérmet nyert a Műcsarnok kiáll.-án.

Magyarság, 934. XII. 22.

Sárdy Brutus festő

Ezüstérem kitüntetést nyert, a Magy.Képzőm.
Egy. jub.kiállitásán.

P.H.934.XII.22.

Sárdy Brutus

„Napsütés" c. műve nekrológ a Nemzeti Szalon tavaszi táblatán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16

Sárdy Brutus

Szerepel a Nemzeti Szalon tavaszi kárlatán

Lipóg 1927 VI. 16.

Sárdy Brutus

Szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

NU 1926. X. 24.

Sárdy Brutus

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Sárdy Brutus

Szerepel a Műcsarnok
téli tárlatán

Esti Kurir, 1938 II. 9

Sárdy Brutusz

Művével nevezel a Mincsai-
korban rendezett Magyar
Kiállításon.

V. U. 934. IX. 30.

Sárdy Brutus

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH. 1930. IV. 19.

Sárdy Brutus

Országos Magyar Képzőművészek Társulat téli kiállításain szerepelt.

EK. 929. XII. 22.

Sárdy Brutus

Művészek téli tárlatán szerepelt

Sárdy Brutus természetszemlélete csupa derü; finom *Ocsvár* Rezső csepeli részlete; *Fried* Pál mos is szines és dekorativ;

M.929.XII.22.

Sárdy Brutus

Műcsarnok téli tárlatán "Felhők" és "Hajógyári szigetrészlet" c. képe szerepelt.

PH. 929. XII. 24.

Sárdy Brutus

Hóelvadás a hegyekben

c. művével vesz részt a Műcsarnok őszi tárlatán.

M. 93e. X. 18.

Sárdy Brutus

Gabonaérés

c. művével vesz részt a Műcsarnok őszi tárlatán.

M. 930. K. 18.

Sárdy Brutus

Őszi napnyugta

c. művével vesz részt a Műcsarnok őszi tárlatán.

M. 930. X. 18.

Sárdy Brutus

Kilátás a Nagy-Kevélyre

c. Művével vesz részt a Műcsarnok őszi tárlatán.

M. 93o. X. 18.

Sárdy Brutus

Fűzfák a réten

c. Művével vesz részt a Műcsarnok őszi tárlatán.

M. 93e. X. 18.

Sárdy Brutus

Római-fürdői részlet

c. művével vesz részt a Műcsarnok ódzi tárlatán.

M. 93e. X. 18.

Sárdy Brutus

Téli berulás

c. művével vesz részt a Műcsarnok ódzi tárlatán.

M. 93e. X. 18.

Sárdy Brutus

Műveivel vesz részt a Műcsarnokban rendezett
őszi kiállitáson

E. 93e. X. 19.

Sárdy Brutus

Műveivel részt vesz a Műcsarnok őszi tárlatán

N.U. 930. X. 19.

Sérdy Brutus

Mocsaras táj

c. művével vesz részt a Műcsarnok ódzi tárlatén.

M. 93e. X. 18.

Sárdy Brutus

"Tihanyi félsziget" c. műve a Balatoni Társ. kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.H.930.IX.21.

Sárdy Brutus

Nyári felhők, olf.

Tavaszi szántás, olf.

Miccaunok 1957 Tavaszi tárlat

Sárdy Brutus

Műveivel szerepel a Műcsarnok kiállitásán

B.H.930.X.19.

Sárdy Brutus

Vén fűzfák

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Brutus

Déli szél a Dunán

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H.93e.X.18.

Sárdy Brutus

A hajógyári szigeten

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Erutus

Szentendrei szigetpart

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Brutus

Nyári délelőtt

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Brutus

Téli táj

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Brutus

Óbudai Dunaág

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Brutus

Hullámzó Balaton

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H. 930.X.18.

Sárdy Brutus

Rómaifürdői részlet

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H.930.X.18.

Sárdy Brutus

Reggek a Dunaparton

c. képével vesz részt a Műcsarnok tárlatán

P.H.930.X.18.

Sárdy Brutus

*** Őszi kiállitás a Mücsarnokban.** Az őszi kiállitás a Mücsarnokban október 18-án, szombaton nyilik meg, melyen ismét jeles müvészeink kollekciói szerepelnek, azokban a meghivott müvészek vagy összes munkásságukat, vagy legujabb alkotásaikat mutatják be a közönségnek. A kiállitás keretében *Pásztor* János kiváló szobrászunk bemutatja teljes művészi munkálkodását és hatvannégy darab szobormüve három termet tölt meg. *Zombory* Lajos, a jeles szolnoki állatfestő két termet tölt meg nagyméretü festményeivel és rajzaival. Az aranyérmes *Knopp* Imre régebbi és ujabb alkotásaival gazdagitja a kiállitást. A tájképfestők közül a jeles pasztellista, *Major* Jenő és a szobrász-festő *Horváth* Béla és a legfiatalabb nemzedék sarja *Sárdy* Brutus legujabb alkotásaikkal jelentkeznek egy-egy teremben. *Kampis* János sokoldalu müvészetével két teremben helyezkedik el és az érdekes kollekciókat aradi *Edvi Illés* Jenő pompás interieurjei és tájképei zárják le.

M.930.X.4.

M.930 X.4

Sárdy Brutus

Műveivel szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán

J. 93o. XI. 19.

Sárdy Brutus

Szerepelt a Mücsarnok Tavaszi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Sárdy Bruno

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1933.I.31.

Sárdy Brutus

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Igen szép részletek a budai Római partról: „Jégzajlás a Dunán", „A Duna télen", - „Őszi hangulat".

Pesti Hirlap
1933.I.29.

Sárdy Brutus

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Hangulatos munkák.

Magyarság
1933.I.29

Sárdy Brutusz

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

P. H. 1932. XII. 20

Sárdy Brutus

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

dr. 1933. IV. 20.

Sárdy Brutus

A nemzeti kiállításon az állam vásárolt tőle.

BH. 1933. V. 14.

Sárdy Brutus

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

+ H 1933. IV. 20.

Sárdy Kristóf

Szerepelt a Magyarság képzőművészeti kiállításán.

M. 1933 XI. 5.

Sárdy Brutus

Ernst-munkáimat kapott a Magyarországban rendezett Magyar Kiállítás.

Nill. 934. IX. 30.
m. 934. X. 10.

Sárdy Brutus

A nemzeti kiállításon az állam vásárolt tőle.

NM 1933. V. 14.

Sárdy Brutus

MDK

Solymári hegyek, olf.

Műcsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Sárdy Brutus

festőművész

Téli Térlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Finom tájképei: Tél a hegyekben , - Késő délután

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

Sárdi Brutusz

Művével nerepel a hegedi
képzőművészeti Egyesület
nagy Táslatán.

Szegedi Uj Nemzedék, 1934, XI. 18.

Sárdy Brutusz

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Uj Magyarság
1935.XI.17.

Sárdy Brutus

"Hóolvadás" c. műve

.....

szerepelt a műcsarnoki műtárgysorsoláson.

N.U.936.XII.23.

Sárdi Brutus

Tájképekkel nagyon a műszaknak

tól: Távlatán

Magyarság 1938 II. 6

Sárdy Brutus

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.II.16.

Sárdy Brutus MDK

Őszi hegyoldal, olf.

Mücsarnok 1959 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bárdy Brutus

Szerepel a hűszarnok téli
Tárlatán

Est 1938 II. 6

Sárdy Brutus

MDK

Napfényes Dunapart, olf.

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Sárdy Brutus festő

Alkotásai a Műcsarnok őszi tárlatán.

M.O.930.X.19.

Sárdy Brutus

Művével szerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

Sárdy Brutus M.D.K.

Müve a MNG. gyüjteményébe került

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965

162. l.

.D.K.

MDK

Sárdy Brutus, festőm.-restaur.

művével emeli a kiállítás nivóját.

Rónay László: A Szépművészeti Képt. 1937/38. évi új szerzemények. - Nemzeti Szalon.
Képes Krónika. 1939. 24. sz. 63-64. l.

MDK

Sárdy Brutus, festőm.

a tájképben a régi, érdemes specialisták mellett kiemelkedően szerepel.

Pipics Zoltán: Téli Tárlat . - Müvészmunk.
Uj magyarság. 1939. jan.29.

Sárdy Brutusz, [ ] MDa

Szegeden júl. 10-ig lesz nyitva Vedres Márk és Sárdy Brutusz közös kiállítása.

— Kiállítások a nyáron 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. jún. 21.

SÁRDY BRUTUS

Havas táj.
A Római fürdő télen.
Felhős nap.
Késő ősz.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Sárdy Brutus

Tihany. Olajf.
Repcevetés. "
A hajógyári szigetről. Olajf.
Aster-csendélet. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38.lap

MDK.

Sárdy Brutus

Nyári hagulat. Olajf.
Akácnyilás. "
Részlet a Római-fürdőnél. Olajf.
Fasor ősszel. "

KMTárs. 1930. őszi kiáll. 38, 39.lap

Márdy Brutus

Virágos domboldal. Olajf.
Balatoni tájkép. "
Vén fűzfák. "
Tópart. "

Kiállítás. 1930. Őszi kiáll. 39.lap

Sárdy Brutus

MDK

Ősz után, olf.

Koratavasz, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Sárdy Brutusz

A Képzőm.Társ. fennállásának ~~jubi~~ nyolcvanéves jubileúma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Művei a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941. márc.2. 13.1.

MDK

Sárdy Brutus

arcképe, festette Kukán Géza, repr.

Nemzeti képzőm. kiáll. kat. 1933.

MDK

Sárdy Brutus

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 7o.l.

MDK

Sárdy Brutus

F.J.: A Székesfővárosi Képtár uj szerzeményeinek kiáll. Pesti Hirlap 1943. márc. 6. 7.l.

MDK

Sárdy Brutus

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

Sárdy Brutus MDK

Kilátás a Nagykevélyre
Jégzajlás a Dunán

Műcsarnok 1934. dec.1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Ősz után, olf.
Dér, olf.
Téli hangulat, olf.

Nemzeti Szalon 1921. junius
Tavaszi tárlat

MDK

Sárdy Brutus

F.J.: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pesti Hirlap 1939. jan. 31.

MDK

Sárdy Brutus f.

Tyv. kiáll. Műcs. 1925. máj. 37.l.

MDK

Sárdy Brutus

Nyári reggel, of.

Tsv. kiáll. Műcs. 1925. máj. 17. 1.

MDK

Sárdy Brutus

Erdőrészlet, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 20. 1.

MDK

Sárdy Brutus

A Duna a Római fürdőnél, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 19. 1.

MDK

Sárdy Brútus

Csöndes viz, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. . 20. l.

Sárdy Brutus MDK

Felhős táj

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Sárdy Brutus

Sárguló nyárfák
Erdőszéle

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Sárdy Brutus MDK

Erdőszéle

Mücsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Sárdy Brutus

MDK

Alsóőrs

Micsurnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Sárdy Brutus MDK

Hóolvadás

Micsarnok 1936. máj-jun. Jul. kiáll.

MDK

Sárdy Brutus

Egy kollekciót mutat be a Műcsarnok tárlatán.

Képzőművészet 1930. 34.sz. 216.l.

Sárdy Brutus
restaurátor

M.D.Y.

A magyar táblakép restaurátorok
nesztora 77 éves korában segített fiá-
nak a debreceni Déri Múzeumban Ör-
zött Munkácsy, Ecce homo átfesté-
sében, restaurálásában is konzerválásában.

Márffy Albin: Sotós Istvánné . . .
Művészet, 1969. április – 26 lap.

Sárdi Brutusz, festő, restaurátor

MDK

Sárdi Lóránttal közösen restaurálta Munkácsy Ecce Homoját.

Sz. R.: Temperálják a Munkácsy-termet 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1969. jan. 24.

Sárdy Brutus

Nyári felhő, olaj, 36 x 30 cm
Javani szántás " 42 x 53 "

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957
kat. szerk. Kisdéjné Kisimi Ilona.

12

MDK

Sárdy Brutusz restaurátor

20.sz.i müvek bp.i mügyüjteményekből.N.Gal.1963.jul.

Járdy Brutus

Szerepelt az V. balatoni kiállításon

PH. 1933. V. 7

Sárdy Brutus MDK

Kőbánya, Öröm felett, olf.

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Sárdy Brutus

„Ősi délután" c. képe nagyon
a – hűnaznak téli tárlatán
(emlitve)

Lyság 1926 II. 28

Sárdy Brutus

Kezepel a Műcsarnok téli tárlatán

Uj Magyarság 1937 I. 24

Sárdy Brutus festő

A Magy. Képzőművének Egyesülete
dr. Neuschloss Knüssli Kornél
emlékére alapítot bronzérommel
tüntette ki a Műcsarnok téli
tárlatán

Pesti Hirlap 1937 II. 5

Sárdy Brutus festő

A Magy. Kép. műv. Egyesülete a dr Neuschloss-Knüssli Kornél emlékére alapított bronzérem-mel tüntette ki a hűcsaknok téli tárlatán

Ujság 1927 II. 5

Sárdy Brutus (1892-)

Rét a Római fürdőnél.
Oljf. Sign. 938.

Hármashatárhegy.
Oljf. Sign. 941.

Gabonaérés.
Oljf. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Sárdy Brutus

Szerepel a műsarnok téli tárlatán

Az Est 1937 I. 24

Sárdy Brutusz MDK

Őszi táj, olf.

Műcsarnok 1944 Székesfőv. Képtár Jub. Kiáll.

Sárdy

festőművész

téli tájat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Egyéni izlést és hangulatot szóltat meg tájképe.

Magyarság
1934.I.14.

Sárdy Brutus

"Jégzajlás a Dunán" c. műve
a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Sárdy Brutus festőművész

A Magy.Képzőművészek Egyesületének jub.kiállításával kapcsolatban, ezüstéremmel tüntették ki

N.U.934.XII.22.

Sárdy Brutus

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Sárdy Brutus MDK

Csillaghegyi kőbánya, olf.

A Nagykevély ősszel, olf.

Mücsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Sárdy Brutus

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Sárdy Brutus

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Néhány nagyon finom tájrészlet: Aratás után,-Alkony a hegyekben,- Bucsufény.

Pesti Hirlap
1934.I.14.

Saárdy Brutus

Alkotásával szerepelt a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Darby Brutus

Sárdy Brutus MDK

Rét a Római fürdőnél, o.

Hármashatárhegy, o.

Gabonaérés, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

MDK

Sárdy Brutus, festő
restaurátor

A Nemzeti Galéria leendő otthonáról,
a Várban kiállítását rendezi.

(Schiffer): Megépült Tornyai, Paál, Munkácsy 1/2

ESTI HIRLAP 1968. jan. 2.

Sárdi János

Győr 1686.

l.

Yankó Ötvös-apródok

6. l.

ZOMBOR

TELEFON: 116.

T

Europa Kapcsolójegyző Vállalat

Budapest

V. Visegrádi 36

Sárdi János

Kiállítás Tatán,

az Greg-vásban

Magyar Nemzet 1986. XII. 22.

Sárdi János

kiállitása, a tatai
Öreg-várban

Népszabadság, 1986. XII. 22.

Sárdi Tiborné

Sátoraljaujhelyi müvész, 1962-ben a megyei kiállitáson kitüntették.

Megyei képzőművészeti kiállitás nyilt Sátoraljaujhelyen.
Északmagyarország 1962. szept. 4. 4.l.

Sárdy
festőművész

Téli tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel -
tájképén téralkotó tudása .

Magyarság 1931.VII.20.

Sárdi Sámuel

XVIII. századi szebeni nyomdász, nyomdatulajdonos. Halála után a nyomdát id. Hochmeister Márton vette át.

Székely Artúr: Hochmeister Márton; Magyar Grafika, 1967. 6. sz. 72. l.
1767 - 1967

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . hó. .

f

Sárdy.

A III. Nemzeti Képzőművészeti Kiállításon tájképei szerepeltek. (említve)

Új Magyarság, 1935. Márc. 24.

Sárdi István

u.a.
=

Csánky Dénes

Erdély az újabbkori magyar festészetben.

Művészet. Kelet.

Kolozsvár, 1942.

33. l.

83

Sárdy István
festő

cvéd

Csabai István:

Egy tér életrajza.

Szépmüvèszet
1942. 111. l.

Sárdi István

wód

Petranů

326 l.

Sárdi István

1867

l.

Gerecsekajtár

283. h.

1896. Munkácsy Mih.

Férfi-tanulmá

Derékig

bajusza szőke

Melliy (látható) s jobbra tekin
kurta szárú vörös ag
haja, szemöldöke, szeme
rú inge a nyaknál sze
ra vetett bundáját be
„Munkácsy." ~~Fa~~ A
jából a kovácslegény m

Fa, méretei 40·
Ára 4500 Ka

Vétetett az 1900: VII
án 48753 (414/900), illeto
Kiadott min. rende
20-án a 457 sz. nyug
(651/900). — Az elszámo
szos. leirattal (28/901)

Th. N. 8

1901: I. 5-én Rossi

Sárdi István

Thieme Becker

XXIX. 464.l.

(Lyka)

Sárdy (János*) István

festő

A kolozsvári főtéri Rózsás-házat és annak szomszédját ábrázoló festménye az Erdélyi Muzeum Képtárában

Repr.

Balogh Kolozsvár

23 l. 50. kép.

* tévesen János-nak írva.

nahíd képe a balpartról nézve.

Sárdi István

3 vándorkönyve
az Erdélyi Nemzeti
Múzeumban
Kolozsvár

Jul

Át. Képt. 21.

1. Jobbkezével a piros takaróval leteritett
részét fogja, a mely mellett egy nyitott
esztett baljában pedig oldalán lógó kardját
, szemöldöke fekete, szeme barna, arcza és
nyakkendője, aranyzsinorzású fekete prémes
ér. Ingének mellfodra látszik, derekát szé-
, a zöld függöny mögött, a könyvek sarkain
össig, Acta Dietalia A... 5, Acta Dietalia
Staats Wirtsch. v. Justiz a felirat. Jobbról
helyes.

cm. — M. Képt. 21.

zó adatok:
68: I. 38. - 1870: I. 16. - 1871: I. 16. - 1873:
2. - 1880: VIII. 12. - 1881: VIII. 12. - 1883:

ziti, melynek szalagját is viseli.

1884: IV. 58. - 1894: VII. 261.)

Sárdy István

Kolozsvári archep-
festő

antitol

Balogh Kolozsvár

42. 1.

MDK

Sárdi Imre,a Fundáló,épitész

Másnéven fundáló Emre Deák /1641-55/ Erdélyben, Rákócziak idejében dolgozó magyar mester.

A magyarországi művészet története I. 348.l.
Bpest,1961.II.kiadás

Sárdi Imre

Rákóczy György fejedelem építésze
1640 és kör. erek
lásd oko

Balogh Vég-Várad
30. l. 31. l.
34. l.
bő és érdekes
adatok.

Könyvtáramban
a szebenforgó könyv.

37.985/1927.szám.

III/a. ü.o.

1/. A m.kir. külügymini

képviseleti hatóságainkkal

lis hó 26.-án 60.144/7. 192

másolatát tudomás és mihezt

nek.

Budapest, 1927. é

A Müemlékek Országos Bizott

H.D.K.

SÁRDY Imre építész.

Vártervező építész Erdélyben a Rá-
kócziak idejében (1641–55)

Lásd: Magyarországi várépítészet
Pfa. 1955. 430. l.

Sárdy Imre /Emre Deák/ MDK

épitész XVII.sz.

Erdélyben müködött.

Magy;Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 310.o.

MDK

Sárdi István

Kacziány G.: Gyulay László. Művészet, 1911, 261-265 l.

ıromszögü oromzatu, nyolc korinthosi
pcső vezet. ~~Benne kapuzat~~. Két nyolc-
érekkel diszitett kerek tornya félgömb-
kötve a főépülethez. Északi és déli
Nyugati /dunaoldali/ homlokzaton félpil-
ıelyhez 12 lépcső vezet. A kupoladobot
ömbalaku kupolával. Főkapu felett Meixner
Meixner -müvek is. A nyugati homlokzaton
stván felajánlja a koronát - Szent Lász-
pegő angyalok.
oldalszárnyakkal. Belül világosszürke
r. Orgonakarzat Meixner 6 szobrával, a
ó Dongaboltozattal, ~~keresztbajók is~~ az szen-
eti kupola.
ıelangelo Grigoletti velencei festőtől:
lékhajók oltárképei: Kálvária és Szt.
olettitől /utóbbit Mayer bécsi festő fe-
oralt müncheni festőtől: Szentháromság,

MDK

Sárdy István

Kacziány Ö: Gyulay László. Művészet, 1911,
261-265 l.

Esztergom, királyi kápolna és plaota

látható, azonkivül vörösmárvány ülőfi
kapu köti össze a kápolnát a palotáv
pszlopfeje harcospárt, sast és medvéi
polna mellett nyílik, ugyancsak félkö
ben egy-egy oszloppal. Timpanonjában
Az első helyiséget folyosószerüvé ala
alkalmából. Kisebb, előcsarnokszerü h
vetkezik, dongaboltozatán planéták v
elválasztott fülkében négy allegóriku
perentia korsókkal, Fortitudo buzogá
nál baráttal. Az utolsón bekarcolt tö
agát emliti. A további három erényala
század végén készültek, reneszánsz iz
alkotásai. /Estei Hippolyt érsek eszt
da Firenze festő szerepel, valószinüe
e teremből leszedve és vászonra hu[illegible]va
eredetileg keresztbordával fedve. Az
kapuzat. /Teremben való alkalmazása u

SÁRDI István festő

A Főteret ábrázoló festményéről (mult század második fe
le)

GAÁL György - VINCZE Zoltán: Kalauz a régi és az
uj Kolzsvárhoz. Kolozsvár : Korunk, 1992 391.

SÁRDI ISTVÁN

Murádin Jenő:

Az első torockói képiró./SÁRDI ISTVÁN/ /1846-1901./

Korunk, XXXVIII.évf. 12.sz., a hátsó boritólap sztl. belső oldalán.

MDK

Sárdi István

1.

Eggenberger aukcioi I. 25.1.

MDK

Sárdi István /helybeli/

Deák Ferencz arczképe

Csikós, of.

Pihenés vadászat után, of.

Nő act-tanulmány, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 4 l.

MDK

Sárdi István /helybeli/

Sámi László arcképe

Arczkép, of.

" "

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 4 l.

1 5l

MDK

Sárdi István /helybeli/

Vasárnap reggel, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

5 l.

MDK

Sárdi István/helybeli/

Arczkép, of.

Téli estvén, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

5 l.

mdk

Sárdi István festő, illusztrátor.

Litografált mülap.

A nyírfa feldolgozása. Bp. 1875. M. kir. Államny.

65 x 82 cm.

Sárga, kék, barna és zöld zinek Nyírfák előtt úton kisleány gombát szed. Bozótban farkas. Jobbról nyírfából készült szék, seprű stb.

Az O. Sz. K. Grafikai Plakáljai Bp. 1961. 87. l

Sárdy István festő

Budapesti Hírlap 1882, III. 10.

69. n. 3. o.

Bráuban kett Munkácsy tusztelétére

Sárdi István

rajztanár

l. Lyka Károly

115. l

F I Z E T É S I J E

Műemlékek Országos Bizottsága /

a VKM 94.229/1947.VII.ü.o.sz.ala
pótdija /

Név	fizetési oszt. és összeg Ft.
Dr.Lux Kálmán	V.f.o. 540.-

Budapest, 1947 julius 7.

Sárdi István festő
/1846-1901/

Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal
Vázlatkönyv, ceruzarajzokkal
Vázlatkönyv ceruzarajzokkal

Erdélyi Müv. Kiáll. 1941. Kölozsvár

Ybl.

Sárdi István festő /1846-1901/

Schwanthaler Ludwig: Mátyás király szobra: /München/

Budapesti Hirlap 1882.VIII.3o.
212.sz. 2.o. /Sz.és M./

Sárdi István festő

Budapesti Chilap. 1882. aug. v. 3.

Vastagh György festőmüvész most fejezte be....

Sárdy István festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 7. 2 mell.

Munkácsy Budapesten

Sárdy István

XVI. századi kolozsvári renaissance házak c. festménye repr.

good

Vásárhelyi Miklós

Városunk műemlékei.

Pásztortúz. 1936. 492. l.

kir. miniszternek folyó évi május hó 14-
elt és a IX. ker. m. kir. állampénztár-
ata:

ékek Országos Bizottságához szolgálat-
mellenőr részére az 191[illegible]. évi [illegible]V. t.
meke után és pedig 1915. évi április hó
Kettőszáz /:200:/ K családi pótlék álla-

az állampénztárt, hogy fenti összeget ne-
vaira folyó évi április hó 1-től kezdődő-

Sárdy István

Olvasó nő

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat által Szegeden rendezett Kiállitás, 1876. katalogusa

Sárdy István

festménye Gyulafehérvárról

A magyarországi műv. tört. I. 242.
Corvina 1970.

MDK

Sárdi István festő

Homas betegsége miatt csak egy „Gyermekarchépet" küld a KT-kiállitásra 1877. (Kolozsvárról)

MDK-A-I-1/771.

Sárdy István MDK

Hiradás Sárdy István festőművész, nyugalmazott rajztanár haláláról. A Kolozsváron 59 éves korában elhunyt művész Torockón született és sokat ~~kix~~ nélkülözve küzdötte fel magát. Külföldön együtt tanult Munkácsy Mihállyal, kihez meleg barátság füzte. Sokoldalu ismeretköre volt. Kolozsvárott sok éven keresztül rajztanára volt a fiu és nőtanitóképző-intézetnek. Bem tábornokról Tóth Ágoston rajza után, gróf Teleki Sándor ezredes utmutatása alapján készitett rajzot. Gerincbajával 12 évig feküdt halála előtt.

Egy magyar művész halála. Műcsarnok. 1901.
14 sz. 206. l.

MDK

Sárdi István festő
(Kolozsvár)
Minduhét nemére megvakult, nyomorog. Kéri a
KT-t, hogy Pesten lévő képeit árverésre hi. 1892.
100 Ft segélyt kap a KT-től.

MDK-A 1-1/3046. és 3049.

Sárdi Imre
Fundalo Imre deák

1640.
Kolozsvár

l.

Sárdi Imre

alatt.

m vármegye alispánjától.

Sürgős.

s Bizottságának

Budapest.

sz. a. kelt átiratára hivatkozva),

lgabiró hivatalos

nó bérleti szerződés

—

hó 26 napján fenti sz.

se, vagy — esetleg távbeszélő útján —

Sáray Janos

Könyvkötő

Hódmező

(Vásárhelyen XVIII. n.

1797.

ivod

Tróeskönyvk

76. l.

Sarány Katalin
textiltervező

„Lakástextil" (repro)

— A lakás.
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

Sárady Katalin

kárpástextil tervező, részt vett a kiállításon.

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás (Miskolc), 1975. jún – júl.

MDK

dr. Sarbak Géza
fafaragó-

Népi motivumokat alkalmaz
faragoányain.

Dr. Harcos Ottó: Spar és népművészeti kiállítás
Dunántúli Napló, 1957. dec. 17 - 3 lap

SÁRDANY ISTVÁNY, gubásmester

A miskolci gubás céh behivó névsortablaja. Miskolcon készült az 1850-60-as években. Anyaga fenyőfa, lapos. Hajtadik fekében használtak. A 4-es számu név: SÁRDANY ISTVÁN 42.old.-4.szamu kép. fekete repr.

BODÓ SÁNDOR: Két miskolci céhbehivótábla és két névsortábla 37.old.

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, ~~1967~~ 1969. 8.szám, Miskolc, 1969.

SÁRDÁNY ISTVÁNY, gubásmester

A miskolci gubás céh behivó névsortáblaja.Miskolcon készült az 1850-60-as években.Anyaga fenyőfa,lapos.Rajta papirra ragasztva a mesterek neve.35 név.A 19.sz.második felében használták.A 4-es szamu név:Sardány Istvány

4z.old. 4.szamu kép.

BODÓ SÁNDOR: Két miskolci céhbehivótábla és két névsortábla 37.old.

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1967 1969. 8.szám, Miskolc, 1969.

Sárdi Éva festő

Kerepes Sátoraljaújhelyen a Kossuth Lajos Művelődési Központ társalgóján

Élet és Irodalom 1969. XI. 14.

Sárdy Éva:

Tavani szőlőhegyen

Raptanítás 1969/4-5

54. old

Sárdy Éva:

Tájképein tudatos konstruktív szerkesztettség érvényesül, de lírai hangulatok szolgálatában. A művén egénisége talán leghatározottabban a Tavaszi szőlőhegek c. kompozícióján tükrozódik. Modern formanyelvi törekvésekről, új kifejezésmódok keresésétől tennek bizonyságot batik textilmunkai is.

Szilágyi Dezső:

A Sátoraljaujhelyi pedagógusjestők kiállítása

Rajztanítás 1969/4-5 54. old

Sárdi Éva

Képzőművészeti szakkörvezetők alkotásaiból rendeztek bemutatót Sátoraljaújhelyen, melyen művei szerepelnek.

Szilágyi József: Bemutatkoztak.
Eszakmagyarország, 1969. márc. 4.

Sárdi Éva . festő

Művei szerepelnek a

Sátoraljaújhelyi Tárlaton

Észak-Magyarország 1970 október 31

4. old.

Sárdi Éva

2

„Virág" c. Zépe szerepel

a Sátoraljaújhelyi Tárlaton

Északmagyarország 1970 okt. 31

4. old.

Sándi Éva festő

Olajképekkel, batikolt terítőkkel szerepel az alábbi tárlaton

Berecz József: Lyhely. Tárlat 70

Erdélmagyarország 1970 X. 31

Sárdi Éva

[illegible]

E Műve: Tokaj-sorozat ...

Sátoraljaújhelyi tárlat 1969

Énekmesemondóverseg 1969 XI. 26. 4.

Sárdi Éva

festő

Szerepelt miskolcon a sátoraljaújhelyi festők kiállításán.

Énekmesszorosság 1969 XI. 14. 4.

MDK.

Sárdi Éva

Kiállitási hir

Északmagyarország 1966 dec.17.

MDK.

Sárdi Éva

Kiállitási hiradás

Északmagyarország 1966 okt.3o.

Sárdi Ferenc

ipormüvész

lásd

Nemesvári

119. l.

Sta. Maria zu Belem.

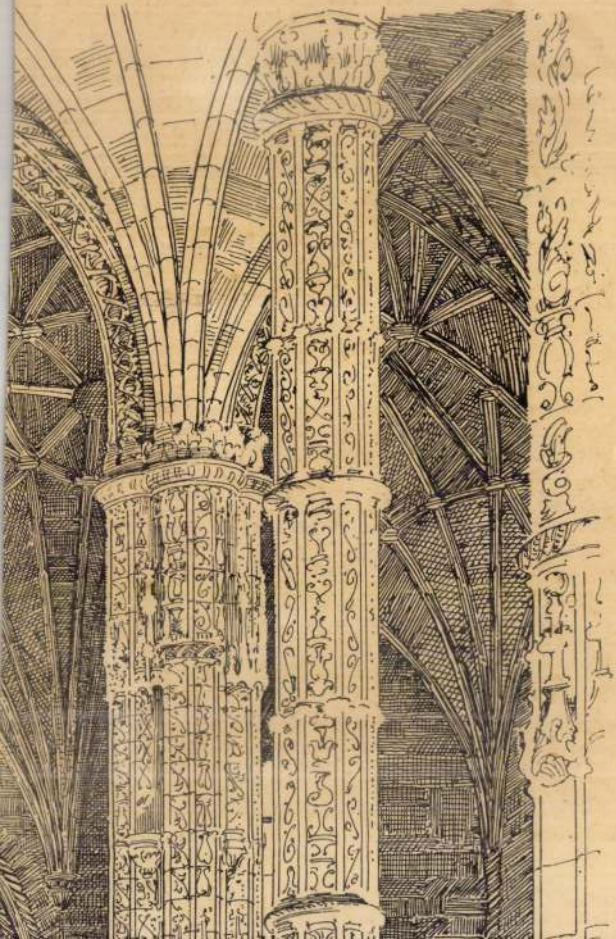

Sárdi Imre

1644-1645 – I. Rákóczi György famulátora volt.

A magyarországi műv. tört. I. 240.
Corvina 1940.

SÁRDI Imre dedikációja

Kovács 2003. 16.

Hokkyné Sallay Marianne: Köszönt

Jankovich-Bésán Dénes: Köszöntő

Granasztóiné Györffy Katalin műv
Összeállította: Bardoly István

Bodó Balázs: A pécsváradi kolost

Sarkadi Márton: A gyulafehérvári

Balázsik Tamás: A balatoncsicsói
kutatása

Mezősiné Kozák Éva: Adatok a nag
építéstörténetéhez

Juan Cabello: A nyírkátai reform
kutatása

Feld István:

Simon Zoltán: „Száztitkú, halová
regéci várkápolnák 17. századi l

B. Benkhard Lilla – Mentényi Klá

Sárdi Imre deák

munkásságának és a rá vonatkozó adatoknak részletes ismertetése:

Détshy Mihály: I. Rákóczi György fundálói.
Éptud. 1971./III/, 4.sz.348-378.l.

365-366. l.

M.D.

dr. SARAMUSNÉ TABY Olga

1925-ben Nagybányana szabadiskola tagja

Neti: Nagybánya... 337.1.

Sárdy Brutus (1892. jan. 20. Perlaszka – 1970. szept. 28. Bp.): restaurátor, festőművész. – A bp.-i Képzőművészeti Főisk. festő szakán Balló Ede és Zemplényi Tivadar növendékeként végzett (1910–1914). Kiállító művész (1918-tól), főként a bp.-i Nemzeti Szalon tárlatain vett részt. Elismert festőként került az újonnan alapított *Fővárosi Képtár*ba, ahol restaurátorként dolgozott (1933–1953. A *Szépművészeti Múz.* főrestaurátora (1953–1957), majd a *MNG* restaurátor osztályának vezetője (1957-től haláláig). A bécsi M. Követség épületében a Külügymin. megbízásából a díszítő freskókat restaurálta (1958). A MNG-ban a m. festészet remekeinek megmentése volt a feladata; Székely Bertalan *V. László és Czillei*, Barabás Miklós *Bittó Istvánné*, Munkácsy Mihály *Honfoglalás*, Szinyei Merse Pál *Lilaruhás nő* c. festménye és más jelentős művek konzerválása a kortárs művészettörténészek szerint kiemelkedő teljesítmény. Folyamatos restaurátori tevékenysége mellett az önálló festészeti munkásságot sem adta fel; műveit számos kiáll.-on mutatta be. Festményein Aquincum, a Duna-kanyar, a budai, a szentendrei hegyek jelennek meg. A fia által összeállított jegyzék szerint 96 kiáll.-on szerepeltek képei, önálló tárlata a Fényes Adolf teremben (1951) és a Műcsarnokban volt (1959). Festményeinek hagyatéki kiáll.-át a MNG-ban rendezték meg (1975); közel ötven művét, főként tájképeit mutatták be. – Festményeiért megkapta a M. Képzőművészek Egyesülete (1930), majd a Nemzeti Szalon kitüntetését (1931).

Irod.: Nagy Tibor: Három „Öreg" művész (Szabad Művészet, 1952. jan. 25.); Pogány Ö Gábor: S. B. Katalógus bevezető (Bp., Műcsarnok, 1959); Márffy Albin: S. B. legújabb festményei (Művészet, 1967, 12., 24–26); Márffy Albin: Emlékezés S. B.-ra (Művészet 1971, 1., 17–18.).; MEL III., 675.

Farkas Zsuzsa

Sárdy Brutus (1892. január 20. Perlaszka - 1970. szeptember 28. Budapest) restaurátor, festőművész

1910-14 között a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végzett festő szakon Balló Ede és Zemplényi Tivadar növendékeként. 1918-tól kiállító művész, főleg a Nemzeti Szalon tárlatain vett részt. 1930-ban a Magyar Képzőművészek Egyesülete, majd 1931-ben a Nemzeti Szalon kitüntetését kapta festményeiért. Elismert festőként az 1933-ban alapított Fővárosi Képtárba került, ahol 1953-ig restaurátorként dolgozott. 1952. április 4.-én a Magyar Népköztársaság Érdemérem ezüst fokozatával tüntették ki. 1953-57 között a Szépművészeti Múzeum főrestaurátora, majd 1957-től a Magyar Nemzeti Galéria restaurátor osztályának vezetője volt haláláig. 1958-ban a bécsi Magyar Követség épületében a Külügyminisztérium megbízásából a díszítő freskókat restaurálta. A Galériában a magyar festészet remekeinek megmentése volt a feladata, Székely Bertalan: V. László és Czillei, Barabás Miklós: Bittó Istvánné, Munkácsy Mihály: Honfoglalás, Szinyei Merse Pál: Lilaruhás nő című és más jelentős művek konzerválása kiemelkedő teljesítmények, a kortárs művészettörténészek szerint. A folyamatos restaurátori tevékenysége mellett az önálló festészeti munkásságát sem adta fel. Számos helyen kiállította műveit, végül a Szocialista Munkáért kitüntetést kapta az államtól. Festményeinek hagyatéki kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában 1975-ben volt, amelyhez katalógus is társult. Közel ötven művét mutatták be, amelynek témái környezete megörökítése, főleg tájképek: Aquincum, a Duna-kanyar, a budai, szentendrei hegyek tűnnek fel. A fia által összeállított jegyzék szerint 96 kiállításon szerepeletk képei, önálló tárlata 1951-ben a Fényes Adolf teremben és 1959.-ben a Műcsarnokban volt.

Irod.: Nagy Tibor: Három "Öreg" művész. Szabad Művészet 1952. január 25., Pogány Ö Gábor: Sárdy Brutus. (kat. bev) Bp. Műcsarnok 1959., Némethi Györgyi: "A harmóniát keresem." Ország Világ 1965. május 17. 19., Márffy Albin: Sárdy Brutus legújabb festményei. Művészet 1967. 12. sz. 24-26., Márffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra 1892-1970. Művészet 1971. 1. sz. 17-18.

Farkas Zsuzsa

A kiállítást támogatták:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal

HÜNNEBECK

Hünnebeck Hungaria Kft.

Az **Evangélikus Országos Múzeum**
és a **Magyar Építészeti Múzeum**
tisztelettel meghívja

Sándy Gyula (1868 -1953)
építész kiállítására.

A kiállítást
dr. Krähling János építész,
egyetemi docens nyitja meg
2004. április 2-án 14 órakor
az Örökség Galériában
(1014 Budapest Táncsics Mihály u. 1.).

Közreműködik
Bánffy György színművész
Fenyvesi Andrea hegedűművész
Fejérvári János brácsaművész.

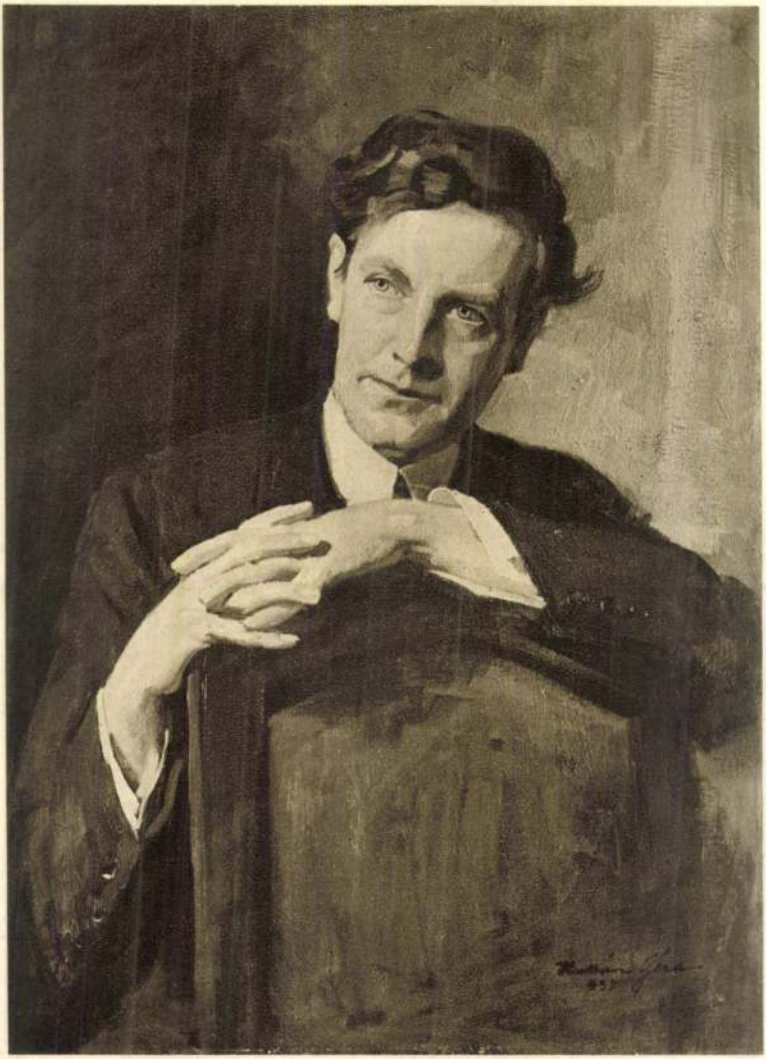

KUKÁN GÉZA: SÁRDY BRUTUS

Nemzeti Képrőm. kiáll.
1933. ápr.–máj.

MATTYASOVSZKY-ZSOLNAY LÁSZLÓ: GUGGOLÓ NŐ

Restaurálták a híres pápai pannót

Amikor Esterházy Károly megépíttette a Pápai Várkastélyt, a „nagy ebédlő-palotának" nevezett, művészi ízléssel megalkotott nagyteremben összesen négy nagyméretű kép kapott helyet. Ezeken kívül csupán két velenceitükör díszítette a dúsan aranyozott faborításokat. A négy kép közül három a háború idején elpusztult. Nem ismerjük a körülményeket. Egyik kép azonban megmaradt.

Éspedig számunkra, a legértékesebb: Pápa városát ábrázoló kép. Tizenhat négyzetméter nagyságú, vászonra, bolusalapra festett pannó.

A képet még 1945-ben adta át a város akkori vezetőinek egyik szovjet tiszt. Hosszú évekig a jelenlegi tanácselnöki szobának volt ékessége. Amikor azután a város múzeuma lezárható termekkel rendelkezett, Gulyás Ferenc, a városi tanács vb. elnöke — igen helyesen — átadta a képet a múzeumnak megőrzésére.

A nagyméretű kép a többszöri lebontás és összeállítás következtében erősen megrongálódott.

Éri István, a Veszprém megyei múzeumok főigazgatója megbízta a Képzőművészeti Alapot a kép restaurálásával.

A restaurálást 1962. november 26-án kezdte meg Sárdy Brutus, a Magyar Nemzeti Galéria restaurációs osztályának vezetője munkatársával, Vasadi Herman főrestaurátorral.

Több mint száz alak látható a képen: földesúr díszhintóval, kengyelfutó, különféle udvari és szolgaszemélyzet, nemesek, papok, piacról hazatérő nő, katonák, vándoriparos, kereskedő-polgár, remete, pásztorok, kőfejtő bányász és még sok-sok jellegzetes figurája a 18. századvégi Pápának. Mennyi humort csillant fel a festő, amikor a „Győri út"-on felborult hordós szekér hálistenkedő parasztját mutatja be. Vagy a ligetes helyen, fatövében elaludt pásztort fűszállal csiklandozó gyermeknek mosolygós ábrázatát hozza elénk.

Nem ragaszkodik a hű ábrázoláshoz. Hízeleg a földesúrnak, amikor a kép hátterébe belerajzolj a grófi család tulajdonát képező többi várkastélyokat, várromokat.

Számtalan megkapó részlet teszi változatossá és egyben széppé a képet. De csak most, a restaurálás után, amikor ragyogóvá váltak a színek, eltűntek a kopások.

Egy valamire lesz szükség: megfelelő világítást adni neki!

A restaurátor művészek nem találták meg a képen az alkotó nevét. Feltehető, hogy német vándorfestő munkája. A jelek arra vallanak, hogy egyszer már javították a képet, de semmiesetre sem szakszerűen. A ráfestések nyomai világosan felismerhetők voltak a restaurálás alkalmával. Ez a tény azonban semmit sem von le a kép értékéből. Mi, pápaiak, örülünk, amikor a képen felismerjük szép városunk egyik-másik jellegzetes épületét.

Jászai József

LŐ

MEGYEI TANÁCS LAPJA

Péntek, 1962. december 7.

Nyikita Hruscsov és Joszip Broz Tito megbeszélései

Moszkva (TASZSZ)

Csütörtökön a Kremlben megbeszélést folytatott Nyikita Hruscsov, az SZKP Központi Bizottságának első titkára, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke és Joszip Broz Tito, a Jugoszláv Kommunisták S[illegible]

A párt sajtója — a nép sajtója

Piros betű nem jelzi a naptárban a mai napot, a sajtó munkásai mégis ünnepnek tekintik december 7-ét, az 1919-es Vörös Újság megjelenésének évfordulóját. Ahogyan a Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakulása fordulópontot jelentett a magyar munkásmozgalomban, ugyanúgy az alig két héttel később megjelent Vörös Újság első száma határkő lett a magyar sajtó történetében. A kommunista sajtó születésnapja azt jelentette, hogy erős fegyverrel gazdagodott a munkásosztály, a dolgozó nép a kizsákmányolás, a nyomor, az elnyomatás elleni harcában, a nagy cél, a szocialista Magyarország megteremtéséért. Ezért méltó ez az évforduló, hogy ünnepnek tekintsék a magyar sajtó mai munkásai, és velük együtt mindazok, akikhez naponta eljut a lapok, a rádió és a televízió szava, vagyis lényegében az egész nép.

Rögös és küzdelmes, de egyben dicsőséges és győzelmes a forradalmi magyar munkásmozgalom története és ugyanez jellemzi a kommunista sajtó negyvenhároméves útját is. Sikerek és kudarcok váltották egymást ezen az úton, meg kellett küzdeni börtönnel, bitóval, értetlenséggel és ellenséges rágalmakkal, de mindezek ellenére megállapíthatjuk, hogy a marxizmus—leninizmus eszméit hirdető sajtó betöltötte és napjainkban is mindinkább betölti nemes és megtisztelő feladatát: agitátora, propagandistája és szervezője népünk szocialista építő tevékenységének. A mai magyar sajtónak, az 1919-es és az illegális kommunista sajtó örökösének ezt a pozitív szerepét elismerte és méltányolta a pártnak a napokban befejeződött VIII. kongresszusa is.

A kongresszus legjelentősebb elvi megállapítása az volt, hogy hazánkban leraktuk a szocializmus alapjait és rátértünk a fejlett szocialista társadalom megvalósításának időszakára. Ami[illegible] nemcsak a közvetlen pártkiadvá[illegible] időszaki lap, vala-

Sárdy Brutus

Sárdy Brutus főrestaurátor 1933 óta szépíti, őrzi, védi és fiatalítja a képeket. Már a fia is neves restaurátor. Ő maga restaurált már Munkácsyt és Courbet-t, Madarászt és Fényes Adolfot is. Most Borsos József egyik képén dolgozik. Kérdésünkre, hogy mit kell tudni egy jó restaurátornak, így válaszol: — Festőnek kell lennie, művészettörténésznek és kémikusnak. A festői technikák ismerete, stílusérzék és anyagismeret nélkül senki sem boldogulhat a mi pályánkon

Nők Lapja 1962 okt. 27. 12-13 sz.

SÉGÉBEN

Varga Sarolta muszerésztapari tanulót — Sokat prédikálnak nekünk a munka szépségéről de egyesek nem mindig eszerint élnek

Lárdy Bruttus

Tavaszi felhők,
olajf.

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 99. l.

Nyomtatvay

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

A Társulat erre 912/85. sz. viszonválaszában kifejti, hogy éppen az egyházművészet pangása tenné szükségessé igénybevételét és megedzését ilyen feladatokra. A befejezett tényekre való tekintettel legalább azt kéri, hogy jövőben hasonló feladatokat a magyar művészeknek juttassák és hogy a pécsi dóm hátralevő munkáiban részeltessék őket.

Ez, mint tudjuk, meg is történt *Székely* Bertalan és *Lotz* Károly munkásságának igénybevételével.

1886 A Társulat 1886-tal lépett be fennállásának huszonötödik évébe. A negyedszázad, amelynek első éveit a nagyhíd-utcai kis ház két szobácskájában, huszonötödik esztendejét pedig a sugárúti pompás palota fényes termeiben érte meg, ugyancsak tele volt küzdelmekkel, eseményekkel és eredményekkel. A néhány művész-hazafi és lelkes műbarát által ültetett fa íme lombkoronába szökkent, amely már árnyékot tudott nyujtani a mellé állt magyar művésztársadalomnak. Ma is hódolattal állhatunk az előtt a hallatlan lendületű nemzeti kultúrpropaganda előtt, amely a műtárlaton lézengő néhány kíváncsi számát 25 év alatt a 100.000-es számot elérő műbaráttársadalommá tudta duzzasztani s amely a negyedszázad végén közel 100.000 forintot tudott évente a hazai képzőművészet termékeinek vásárlására fordítani.

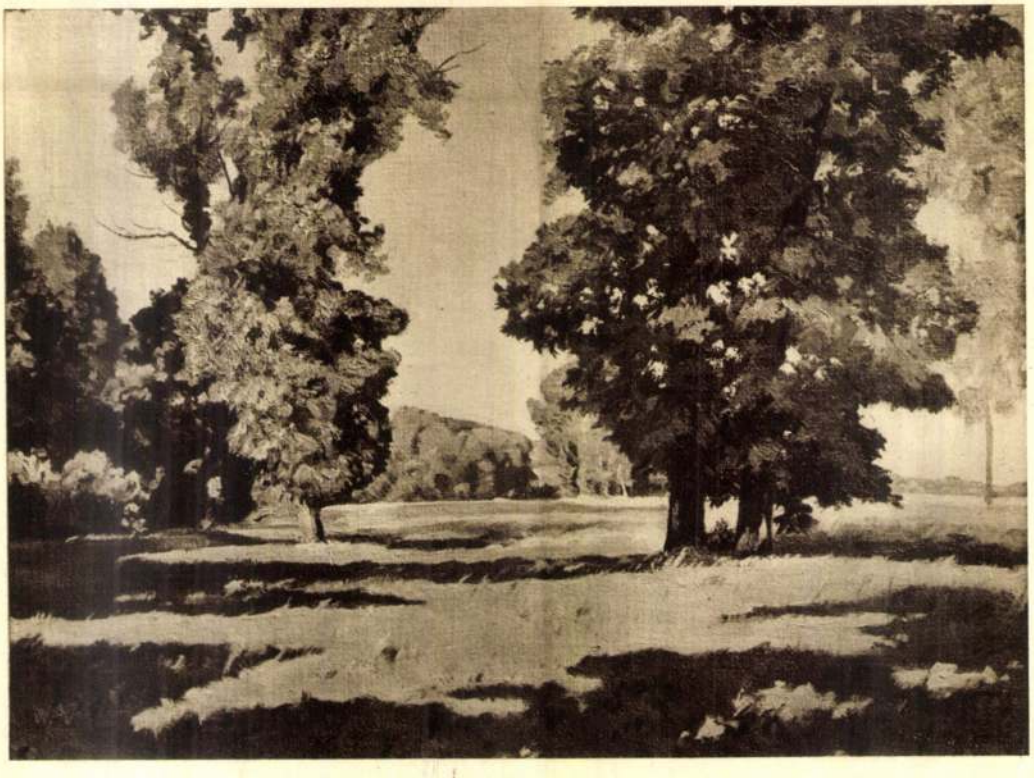

SÁRDY BRUTUS: NAPSÜTÉS.

Az ünnepi év fényét és lelkes hangulatát nagyban növelte a Társulat iránt mindig hálás *Munkácsy* Mihály «Mozart»-jának kiállítása, amelyet a király és Erzsébet királyné is megtekintett. A fejedelmi példát 34.000 polgár látogatása követte ezen a kiállításon. Ezt megelőzően ismét *Verescsagin* állította ki egy képsorozatát, amely alkalommal Jókai Mór tartott jótékonycélú felolvasást.

Maga a *jubiláris kiállítás* november 10-én nyílt meg, amelyen 99 magyar, 43 német, 15 francia, 10 osztrák, 12 olasz, 27 belga, 2 norvég, 1 spanyol, 1 angol és 2 lengyel műalkotás szerepelt.

A választmányi jelentés erről a következőket írja :

«A megnyitási ünnepélynek rendkívüli fényt kölcsönzött Ő Felsége a királynak személyes részvéte s azon lelkesítő szavak, melyekkel társulatunk s a magyar művészet iránti legmagasabb elismerését nyilvánítva, válaszul Trefort Ágoston miniszter úrnak üdvözlő beszédére, kiállításunkat megnyitni kegyeskedett. Ő Felsége környezetében közéletünknek legkiválóbb férfiai résztvettek ez ünnepélyen, melynek örvendetes és buzdító emléke fönn fog maradni Társulatunk s a magyar művészet történetében.»

Trefort, akihez hasonló jelentőségű mecénás-kultuszminisztert keveset talált a magyar képzőművészet, az évfordulót emlékezetessé akarva tenni és kifejezésre kívánva juttatni Társulatunk iránti elismerését és méltánylását, ez alkalommal alapította az

BARKÁSZ LAJOS: ÁBRÁNDOZÁS.

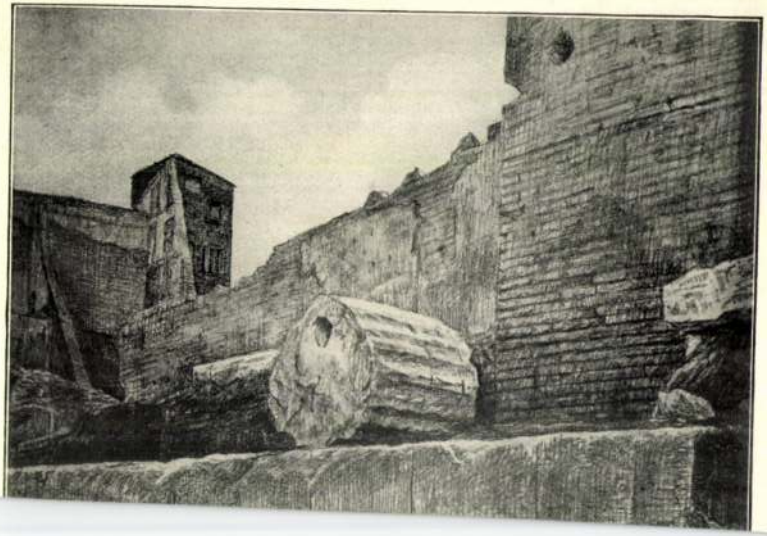

Sárdy Brutusz

l.

Babhaladó

196. l.

A szakszervezeti választások

● *A X. pártkongresszuson Gáspár Sándor a SZOT főtitkára, felszólalásában a többi között szólt az üzemi demokráciáról is, arról, hogy annak érvényesülése csak a fegyelem javulásával párosulva lehet igazán hatékony. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozta: „a vezetőknek elemi kötelességük ..... folytatás a rejtvény vízsz. 1 és 21, valamint a függ. 1. sorban.*

VÍZSZINTES:

7. Keresztülhajít. 12. ...-lógia — izomtan. 15. Nagyszabású vásárfajta. 17. Felháborítóan közömbös. 19. Hiányos mén? 20. Az akna belseje! 23. A. Y. A. 25. Kanadai város (V=W) 27. Francia folyó 28. A vízsz. 60. sor eleje és vége. 29. kóros betegség. 31. Portugál gyarmat. 33. Területi rövidítés. 35. Zalai Károly. 36. ÁÁÁ-ÁÁÁÁ 38. Görög mitológiában Inaelosz folyóisten szép leánya. 39. A hajdankort felidéző. 40. Kártyaszín. 47. Választékosan öltöző. 48. R. F. L. 49. Gyógyítás néme- ... betűi más sorrendben.

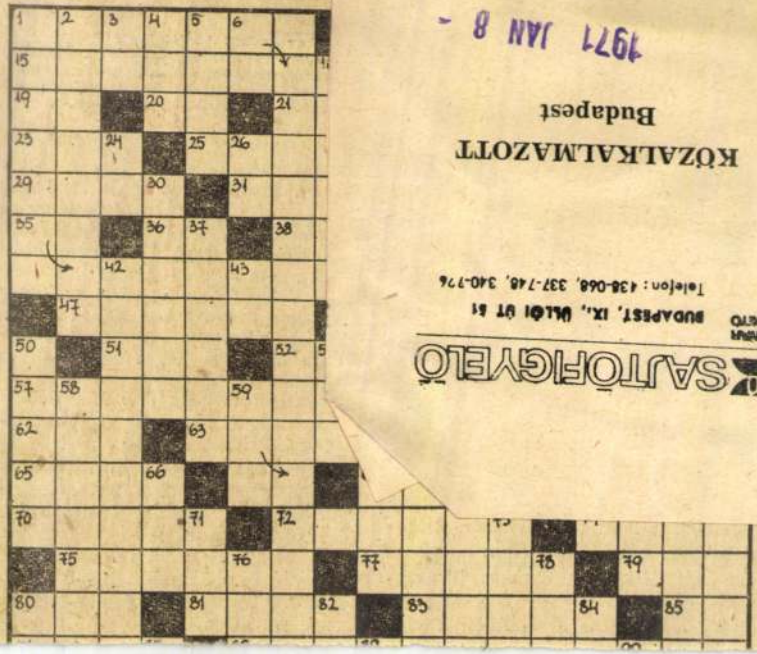

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

KÖZALKALMAZOTT
Budapest

1971 JAN 8 -

1021 Sárdy Brutus

A Nemzeti Galéria kiállításai 1971-ben

A Magyar Nemzeti Galéria érdekes és színvonalas kiállításait évről évre mind több hazai és külföldi látogató keresi fel, évente mintegy 200—250 ezer ember tekinti meg a különféle kiállításokat. Megkérdeztük a Nemzeti Galériában N. Pénzes Éva tudományos titkárt, osztályvezetőt, hogy milyen kiállításokat láthat a képzőművészet iránt érdeklődő közönség 1971-ben.

— A Galéria 1971. évi tervének kidolgozásánál kiemelt figyelmet fordítottunk az új ötéves tervünk irányelveire és a hároméves tudományos terv céljaira. Kiállítási tervünk változatos és gazdag. A korábbi évekhez hasonlóan tovább folytatjuk tudományos és ismeretterjesztő koncepciónk megvalósítását. Ennek során folytatódik a vidéki képzőművészek Galériabeli bemutatása. Tervezzük a miskolci és Pest megyei művészek seregszemlélét is.

Több emlékkiállítás terve szerepel a programban. Sor kerül a nemrég elhunyt kiváló festőművész és a Nemzeti Galéria főrestaurátorának, *Sárdy Brutusnak* az emlékkiállítására. Ezen kívül megrendezzük — a többi között — *Endre Béla, Borsos Miklós, Kádár Béla, Patkó Károly, Fáy Lóránt, Szűcs Pál, Tihanyi Lajos, Egry József, Marton Ervin* és *Szobotka Imre* emlékkiállítását. Bizonyára érdeklődéssel nézik majd a képzőművészet barátai *Ferenczy Júlia* és *Gy. Szabó Béla* „Szigliget" című kiállítását, valamint a Dürer emlékére tervezett grafikai kiállítást. Az idei év látványos programja lesz a legszebb francia könyvek bemutatása.

Tulajdonképpen minden évben rendezünk a nagyobb vagy az ismertebb vidéki városokban képzőművészeti kiállításokat. Tapasztalatunk szerint ezeknek sok látogatója van, tehát igénylik újabb alkotások bemutatását. Keszthelyen, Miskolcon, Kecskeméten, Veszprémben, Mezőkövesden, Kiskunfélegyházán stb. rendezünk ilyen kiállításokat.

A Galéria külföldi kiállításai évről évre nagy sikert aratnak, a szocialista és a nyugati országokban egyaránt. Az 1971-es év bővelkedik ilyen eseményekben. A Galéria anyagából és rendezésében magyar művészeti kiállítást rendeznek Moszkvában. Csehszlovákiában és a Német Demokratikus Köztársaságban sor kerül Derkovits Gyula emlékkiállítására. Angliában, Exeterben megrendezik a komplex muzeológiai kiállítást. A világhírű festőművész, Munkácsy Mihály értékes alkotásaiban a Szovjetunióban, Ungváron gyönyörködhetnek az emberek. Az NSZK-beli Dortmundban a Magyar Képzőművészet című kiállítás megrendezésére kerül sor. A rajzművészet iránt érdeklődőknek érdekes élményben lesz majd részük az angliai Norwichban bemutatandó XX. századi rajzkiállítás alkalmával — mondta befejezésül N. Pénzes Éva.

Karczag

Sárdy Brutus

Szabad Művészet

1957. 12. sz. 577. l.

los másolat hiteléül:

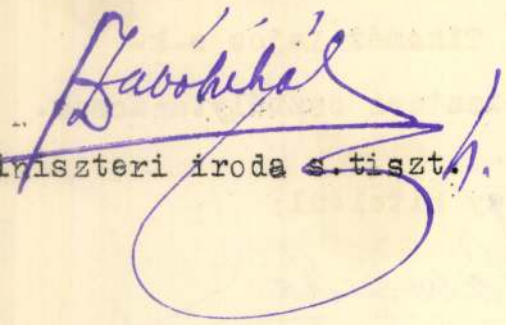

miszteri iroda s.tiszt.

Sárdy Brutus

festő

l.

Szépm. Muz. Évk

VIII. 175. l.

Sárdy Brutus

nagy koll. kiáll. (60

dajf.) a Műcsarnok

1930. őszi tárlatán.

Rajzoktatás

1930. 105. l.

avari koronázó Mátyástemplom mlébénc

M Á S O L A T. A székesfőváros
rében működő tanács. 1031/1925
52087/1925-XI. sz. előterjesztő
halaszthatatlan javitási munkál
gyülési határozat: A közgyülés
pártolóan előterjesztett javasl
koronázó Mátyástemplomon elvégz
latokra 210.000.000 azaz Kettős
rendeli, hogy ez az összeg a 20
közönsége rendelkezésére bocsát
az 1925. évi költségvetés IV.
uraság/ a Rendkivüli előirányza
számoltassék el. Egyuttal kimon
megkezdését és az összeg felhas

Sárdy Bortus K

Jankó János: Tanulmány
Az Ernst Múzeum (Szinyei) kiállításáról

Földi könyvnek az a része, amidőn a professzor betegség és öngyilkossági kísérlet után bocsánatot és nyugodalmat nyerve a hit egyszerű szolgája, a prelátus karján elindul az élet, a munka, a rendelője felé.

Már a „Szaharát"-val kapcsolatosan szóvátettük azt a puritánul tiszta, írói stilust, amely Földi írói értékeinek legmegbízhatóbb bizonyítékai közé tartozik. Ugy eseményeiben, mint mondatai szerkezetében, kerüli a cikornyás formákat. Bátor, egyenes, szókimondó és bármennyire is paradoxonnak látszik ez, azért ér el sikert, mert nem hajlandó a legkisebb áldozatra, megalkuvásra — a sikerért.

A kortárs bizonyos mértékig mindig elfogult, szenvedélyek, egyéni szempontok, a saját miliője feszélyezik, tehát nem lehet százszázalékos bíró az értékmérésnél. A kiindulásunk az volt, hogy „a jó és igazi író alázatos lény, aki szívében hordja az élet lenyügöző hatásait, mindig azt írja meg regényében, amit a kor társadalmi és emberi követelményei megkívánnak." Földi Mihállyal kapcsolatban elégedjünk meg annak a megállapításával, hogy szinte élő és kiáltó példaként erősíti meg ezt a szabályt.

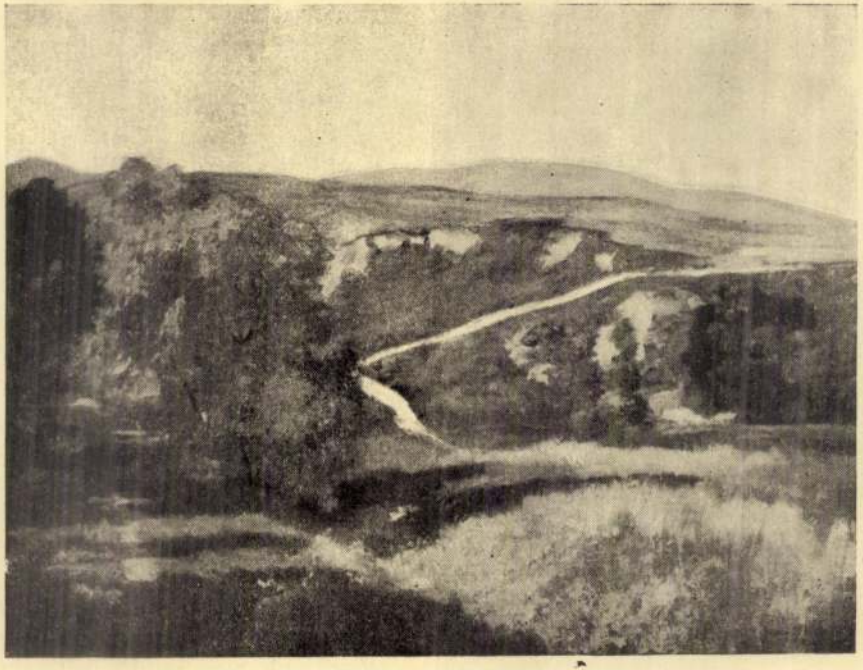

Sárdy Brutus: Párás reggeli nap
A „Műterem" kiállításáról

leljen, ösvényt találjon, megoldásokat. Ez ebben a formában nem igaz. A fiatalság tényeket állapít meg, lelkesedik, de a határozott utat mindig csak az érettebb megfontolás tudja kijelölni.

Földi Mihály a „Szahará"-ban berzenkedik osztálya ellen, e könyv megjelenésének idejéből származnak olyan írásai, amelyek gesztust jelentenek a

a kapcsolatok, amelyek miliőjéhez fűzik — és az a miliő rendesen egy osztályt jelent — elszakíthatatlanok. Az érettebb, helyesebben a lehiggadó Földi Mihály ott áll, ott marad, ahova születése állította és elkezdi harcát az ördöggel osztályáért. Azért az osztályért, amely a maga feltörekvésében nem tartja meg különállását. Hiszen „A miniszter"-ben már az arisztokráciával keveredik. És az ördöggel

Sárdy Brutus

90 Borus idő. Olajf. 10.000.—

91 Erdő széle. Olajf, 9000.—

Nemzeti Szalon.

téli tárlat

1922. jan.

Sárdy Brutus

SÁRDY BRUTUS : JÉGZAJLÁS A DUNÁN

Kiállítás 1929. tav. Műcsarnok.

A

KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

RENDES TAGJAI TAGJEGYEIKKEL

ÖSSZES KIÁLLÍTÁSAINKAT

DÍJTALANUL LÁTOGATJÁK,

CSALÁDTAGJAIK SZÁMÁRA

ÖT INGYENJEGYET KAPNAK,

RÉSZTVESZNEK A RENDES TAGOK KÖZÖTT

RENDEZENDŐ

TÁRGYSORSJÁTÉKON

ÉS INGYEN KAPJÁK A

TÁRSULAT ÉVKÖNYVÉT

BELÉPÉSI NYILATKOZATOKAT KÍVÁNATRA

AZONNAL KÜLD A TITKÁRI HIVATAL

MOLDOVÁN BÉLA: FELESÉGEM

Sárdy Brutus

Kunlaus 1927. őszi kiáll

SÁRDY BRUTUS: FŰZFÁK

BURGHARDT JÓZSEF: FLEISCHER ANTAL ARCKÉPE

SÁRDY BRUTUS: NAPSÜTÉS

SÁRDY BRUTUS: GÖDI RÉSZLET

Sárdi Brutus

Szabad Művészet
1950. 77. l.

Alulirott dr.S

OTBA "A" mintáju nyilvántartási l

tartási lapot és 1 drb OTBA gyógy

Budapest, 1947

Sárdy Brutusz

a bpesti Keleti pályaudvar falfestmé-
nyeit restaurálta..

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László,
stb. Magyar Műemlékvédelem, (1949–59) I.
Budapest, 1960.

1671

Sárdy Brutusz

a csömöri rom. kat. templom falfest-
ményeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő
László stb. Magyar Műemlékvédelem
(1949-59) Budapest, 1960. I. 1680

Sárdy Brutus
festő

„Táj" (repro)

Márffy Albin Emlékeres Sárdy Brutusra
Művészet, 1971. január – 17 lap.

Sárdy Brutus
festő

A Magyar Nemzeti Galéria osztály-
vezető főrestaurátora 78 éves horá-
ban meghalt. Őszinte rajongással
festette az óbudai, pélesi dombokat.

Mérffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra.
Művészet, 1971. január - 17.lap

Sárdy Brutus
festő.

1959-ben volt kiállítása a Műcsarnokban. Tájképei a vadvirágos domboldalt, az őszi lombok pőrölő színét, virágzó almafák fehér virágait hirdetik.

Márffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra.
Művészet, 1971. január - 17.lap

Sárdy Brutus
festő

Sárdy Brutus művém a szellős
tavaszok zsenge lombjait, az
érett őrisek illattait lehelik.

Márffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra.
Művészet, 1971. január - 17.lap

Sárdy Brutus
festő -

Művészetét a restaurálás terén
több alkotás dícséri, így Barabás
„Bitlóné" című képe is.

Márffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra.
Művészet, 1971. január - 17.lap

Sárdy Brutus
festő-

A debreceni Déry Múzeum „Ecce Homó"-jának restaurálását fiá-val Sárdy Lóránttal végeite.

Márffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra.
Művészet, 1971.január - 17.lap

Sárdy Brutusz

a bpesti Képző művészeti Főiskola fol-
festményeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László,

stb.: Magyar Műemlékvédelem (1949-59) I
Budapest, 1960.

1671

Sárdy Brutusz

restaurálta Munkácsy Honfoglalás c. képét 1951-ben fia segítségével

Kerényi Jenőné közlése.

1952. jul. 20

Koronghi Lippich Elek dr

A művészetek és a stilus.

Budapest, 1908. Athenaeum.

Különlenyomat a Magyar Iparművészetből.

8-r, 42, 6 l, fűzve.

I. 5. p. h.

1.—

Sárdy Brutus MDK

Tél a hegyekben, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Sárdy Brutus

Szabad Művészet

1952. 1. sz. 24, 25 l.

40.534 szám

11.-1929.

Egri várfal tatarozása.

Müemlékek Országá

Budapest, 1929.évi julius hó 1

A m.kir.7.hon
1220/ép.o.-1929.sz.fel
Gyurkovits Mihály egri
élt, hogy telke határá
kolat lebull és növeg

Sárdy Bertus

Szabad Művészet
1952. 5 sz. 233. l.

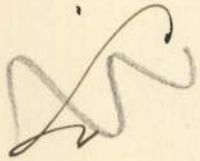

Sárdy Brutus

Szabad Művészet

1952. 5. sz. 229. l.

Kőszegi László

Mi a barokk és mi a Sachlichkeit?
Mi a kulturbolsevizmus?
Budapest, 1933. Centrum.
8-r, 63 l, füzet.

I. 5. p. h.

-.50

Saidy Brutus

Szabad Művészet

1952.4.12. 200 l.

Szilágyi, Alexander

Gyula Benczúr's Gemälde:
Die Rückeroberung Ofens im Jahre
1686.

Budapest, 1896. Athenaeum.
8-r; 28 l, egy képes táblával.
Fűzve.

I. 4. p. h. —.50

Sárdy Brutus
festő
III. Dózsa u. 17

MKSz 1947

Sárdy Brutus

MDK

Gabonaérés

Műcsarnok 1934 Bp. Székesfőváros, Képtárának katalógusa

Sárdy Brutus MDK

Tavaszi felhők, olf.Őszi szántás, olf.
Őszi táj, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Sárdy Brutus

Kiállít

PH. 1942. IV. 22.

Központ meginditotta rotaprintes for-
ő köteteként a
Képzőmüvészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
atkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
Központ évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Müvészettörténeti Dokumentációs

Sárdy Brutus

Kis ákít

Mj M. 1942. IV. 14.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
című levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól

Sárdy Brutus

MDK

Napsugaras hegyoldal, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Sárdy Bruna

Nagyvárad, Olt.

Sárdy Brutus MDK

Hóolvadás, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Aratáskor, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Sárkány Gyula MDK

Sólymász Mátyás udvarából, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőmüvészeti Kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Zátony a Dunán, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Kora tavasz, olf.

Palotai sziget, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Sárdy Brutusz

Született 1892 január 20-án Parlászon. Festő. Tanulmányai: a budapesti Képzőművészeti Főiskolán /: Zemplényi, Balló:/ 1929: első önálló tárlata. 1953: Gyűjteményes kiállítása Fényes Adolf galériában.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 P

252 P

Sárdy Brutusz

Népköztársaság Egüstérem tulajdonosa. A Szépmüvészeti Muzeum főrestaurátora.

Fehér Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

252 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Sárdy Brutus MDK

Erdőszéle

Budai hegyvidék ősszel

Eső után

Párás reggeli napsütés

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

INDEX

Sárdy Brutus MDK

Havas táj

A Római fürdő télen

Felhős nap

Késő ősz

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Bárdy Bruna MDK

Haván tél

A Római Birodó telen

Pelágia nap

Kósó Bea

Műcsarnok 1937 Téli kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Felhők

Havas táj

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Sárdy Brutus MDK

A Duna télen, olf.

Havazás előtt, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Sárdy Brutus MDK

Hóolvadás, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Sárdy Brutus MDK

Tél a hegyekben, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Mocsaras táj, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Felszálló köd

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Sárdy Brutus MDK

Hóolvadás a hegyekben

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Sárdy Brutus MDK

Aratás után, olf.

Műcsarnok 1934 Téli kiállítás

Sérdy Bruno

Après mûrement réfléchi,

Sárdy Brutus MDK

Alkony a hegyekben, olf.

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Domboldal, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Bucsufény, olf.

Mücsarnok 1934 Téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Tél a hegyekben, olf.

Palotai szigetrészlet

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll

Sárdy Brutus MDK

Késő délután, olf.

Műcsarnok 1935.téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Sárdy Brutus MDK

Alsóőrs, olf.

Hóolvadás, olf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Erdőszéle, olf.

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Sárdy Brutusz

Zsombékos rét, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.
2x 21 l.

MDK

Sárdy Brutus

az alanti festő képeit restaurálta

Börzsönyi-Kollarits Ferenc emlékkiáll.

Nemz.Gal. 1967.

Sárdy Bruttus, [festő restaurátor] MDK

Mudarász Viktor Zách feliciáné
c. képét tisztítja a Nemzeti
Galériában. (fényképes)

— (— kép — szöveg) — 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. dec. 17.

MDK

Sárdy Brutus

arcképe, repr.

PipisSzáz. 218.l.

Sárdy Brutus

Gabonaérés, olf.

Miccarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyűjteményéből rendezett kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Téli reggel, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

Őszi táj, olf.

Réten, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Eső előtt, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Alsóörs, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Sárdy Brutus

MDK

A Duna télen, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Őszi délután, olf.

Dunai táj, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Sándy Brutus festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 216. o. Csoportkiállítás.

Városházi képzőművének köre.

Kitrini

Sáady Brutus fecit mūr.

Kūrcelt Nép, 1954. jul. 25. 4. 0[illegible].

Sárdy Brutus MDK

Szénakazlak, olf.

Ősz, olf.

Gabonaérés, olf.

Erdő széle, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Téli nap, olf.Napsütés, olf.

Szentendrei szigetpart, olf.

Nyári délelőtt, olf.

Kilátás a Nagy-Kevélyre, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Nyárfa a patak partján, olf.

Őszi délután, olf.

Tanya, olf.

Erdei tó, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus.

Katol. Szemle. 1930. II. 1011-18. l.

Sárdy Brutus

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Sárdy Brutus MDK

Nyári felhők, olf.

Eső után, olf.

Ut az erdő mellett, olf.

Bajakörnyéki táj, olf.

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Reggel a Dunaparton, olf.

Füzfák a réten, olf.

Kora tavasz, olf.

Tavaszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Duna a Római-fürdőnél, olf.

Őszi nap, olf.

Balaton, olf.

Tél, olf.

Mücsarnok 193o őszi kiállitás

MSK

Sárdy Brutus MDK

Alföldi táj, olf.

Árnyékban, olf.

Tavaszi felhők.olf.

Téli táj, olf.

Mücsarnok 193o őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Napnyugta, olf.

Őszi hangulat, olf.

Tavasz, olf.

Gödi részlet, olf.

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Déli szél a Dunán, olf.

Mezei ut,olf.

Felhők, olf.

Mocsaras táj, ol.f

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Borulás, olf.

Nyár, olf.

Hóölvadás a hegyekben, olf.

Téli napnyugta, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállítás

Sárdy Brutus

MDK

Tihany, olf.

Repcevetés, olf.

A hajógyári szigetről, olf.

Aster-csendélet, olf.

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Nyári hangulat, olf.

Akácnyilás, olf.

Részlet a Római-fürdőnél, olf.

Fasor ősszel, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállítás

Sárdy Brutus

Virágos domboldal, olf.

Balatoni tájkép, olf.

Vén füzfák, olf.

Tópart, olf.

Nyolcarnok 1930 őszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

A Duna Leányfalunél, olf.

Domboldal, olf.

Koratavasz, olf.

Téli borulás, olf.

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Sandy Brutus

A Dura Defaylaunch, oil.

Dumbolda, oil.

Korabayas, oil.

Tall bowlds, oil.

Mission 1750 Gast Habitats

Sárdy Brutus MDK

Erdő nyáron, olf.

Őszi táj, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Dunamenti táj, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Téli reggel, olf.

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Téli napsütés, olf.

Rómaifürdői részlet, olf.

Óbudai Dunaág, olf.

Késő délután, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Gödi részlet, repr.

Napsütés, repr.

Mücsarnok 1930 őszi kiállitás

Sárdy Brutus

Gödi sziget, olf.

Őszi napnyugta, olf.

Hullámzó Balaton, olf.

Tél a hegyekben, olf.

Műcsarnok 1930 őszi kiállítás

Marcy Brutus

Gold nugget, oil.

Card mechanic, oil.

Building Balsden, oil.

Tax & Mortgagen, oil.

Sárdy Brutus
Nádas, olaj

Magyar Stúdió avató kiállitás. 1920. 13 l.

Nőtincs /Aggházy/ 2

Egyhori ~~Régeti~~ harangok:

Rómer Flóris /Hagyat
régi harangjáról emlékezi
Neosolii 1767. 2./ Georg
ből, ujraöntve 1826-ban.
Irodalom: Mocsáry I. 247
megye történeti névtára.
Sz. Florián szolor az isko
~~Iskola.~~
Falán, hatalmas, későbarokk
körül.

Általános Iskola. (orle
Története: Épittette a Sz
Jellege: Klasszici~~záló~~sta
Külseje: Földszintes, sza
nyeregtetős. Főhomlokzat
fugázott falsávok, felett

MDK

Sárdy Brutus

Kora tavasz, of.

Napnyugta, "

Falu vége, "

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

16 l.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Borus idö.
Tél.
Öszi harmat.
Nyárfák ködben.

MKTárs. XXIX Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiál
R.p.Mücsarnok. Kat. 9.l.

M. D. K.

SÁRDY Brutus festő

Kiállítása a bódmezővásárhelyi

Tornyai János Múzeumban

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 197. sz. 4. l

Sárdy Brutusz, festő

MDK

A Nemzeti Galéria főrestaurátora nyilatkozatot tett arról, hogy a magyar festőművészet három remekét sikerült helyreállítani.

Gyöngyösi Nándor: Felszabadulásunk 15. évfordulójára kiállítás nyílik múzeumainkban restaurált remekműveiből

Népszabadság Bp. 1960 febr. 10. 9.

M.D.K.

Szidy Bontus
festő

Gyöngyösön a Mátra Múzeumban
rendezett kiállítást.

Kiállítások — 39 lap
Művészet, 1960. augusztus.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Erdörészlet. Olf.
Esö után. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. MIKT-Mücs. Kat. 45.l.

Sárdy Brutus, festő M Dk

k

A Fényes Adolf Teremben mutatta be

„klasszikus ihletettségű tájképeit"

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

Népszabadság Bp. 1960 jan. 28. 8. l

Sárdy Brutus

Szeles nap, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállítása. 1922. nov.

29 l.

Sárdy Brutus

Felhők a Balaton fölött, olaj
Kiöntés a Balaton partján, "

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov.
19 1.

Sárdy Brutus
Bágyadt napfény, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 21 1.

Sárdy Brutus
Fenyőerdő, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 9 l.

SÁRDY Brutum restaurátor

Székely Bertelen képeit restaurálja.

NN: A Szép művészeti Múzeum fiatal restaurátorainak csoportja

Művelt Nép 1955. VI. évf. junius 5, 8 l.

MDK

Sárdy Brutus

Kukán Géza müve

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

30 1.

Sárdy Brutus

Nyári reggel, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 17 1.

Sárdy Brutus

A Duna a Római-fürdőnél, olaj

O.M.K.T. május, 1925. 19 1.

Sárdy Brutus

Csöndes viz

O.M.K.T. 1925. május. 2o 1.

Sárdy Brutus

Erdőrészlet, xxxj

O.M.K.T. 1925. május. 2o 1.

Sárdy Brutus
Kőbánya, olaj
Budai Hegyvidék, olaj

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954 3 **l.**

Sárdy Brutus
Ősz után, olaj
Kora tavasz, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 18 l.

Ezen számla kiegyenlítésekor a gyárra és a számla számra hivatkoz

A számla-összeg kiegyenlítése eszközölhető: „a m. kir. posta
banknál giró-számlánkra", „a magyar általános hitelbanknál fol

Wachter József, Vajdahunyad. 12589.

MDK

Sárdy Brutus

Esterházy Pál hr. ujabb vásárlásai a Mücsarnokban. Uj Magyarság 194o. jan.

MDK

Sárdy Brutus

Wellisch J: Tájképek a VI. M. Képzm. Kiállításon.
Szabad Művészet, 1956. 4.sz. 188 l.

MDK

Sárdy Brutus

Felhők

Havas táj

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

42 l.

MDK

Sárdy Brutusz

t.e. Városházi dolgozók kiáll. Hirlap, 1949. ápr. 28.

Sárdy Brutus

114. Őszi hangulat, olaj

115. A Duna télen, olaj

116. Déli szél a Dunán, olaj

117. Jégzajlás a Dunán

Dura Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó 6 lap

Sárdy Brutus
A Duna télen

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
9 l.

179. kép. *Lieder, Friedrich: Pyrker érsek ar*

ITTENBACH, FRANZ (német festő, 1813–

Trónoló Madonna

Papír, akvarell.

Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1
240. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl
4. l. — Gerevich: A primási képtár kü
mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 8
(Képe 827. l.) — Gerevich PA, 24
256. l.

Szent asszonyok Krisztus sírjánál

Papír, ceruza.

Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1
240. l.

KAULBACH, WILHELM (német festő, 1805—1878)

Férfialak

Papír, ceruza.

Férfialak

Papír, ceruza.

Férfialak

Papír, ceruza.

Apostol

Papír, ceruza.

Férfi profil

Papír, ceruza.

Sárdy Brutus

Őszi táj

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,

19 l.

Sion, II., 1871., 374. l. — Gerevich PA, 218. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 26. sz. — Gerevich IPGY, 89. l. — Lepold—Lippay XVI. tábla.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1510 körül
Szent Kristóf Jézussal
Fa, mag. 62 cm.
Rossz állapotban. Jézus feje letörve

MAGYAR SZOBRÁSZ 1520 körül
Szűz Mária halála
Dombormű négyszögű felső záródással.
Fa, 86 × 33 cm.
Az Ipolyi gyűjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 98. szám. — Gerevich IPGY, 89. l. — Kampis: Adatok középkori szobrászatunk történetéhez. AÉ., XLVIII., 1935., 132—136. l. (Képe 131. l.)

OLASZ SZOBRÁSZ, XVII. század
Babérkoszorús férfifej
Márvány, mag. 12 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1600 körül
Madonna szent pappal
Ovális fadombormű, polikrom, mag. 70 cm.
A rozsnyói egykori jezsuita, ma premontrei

Sárdy Brutus

Réten

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. Április,

lo 1.

A kölni Schnütgen gyüjteményből Simor prímás vásárolta 1884. — Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 363. l.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1500 körül

Szent János-tál (173. kép)

Fa, átm. 32 cm.

A garamszentbenedeki községi plébánia templomból.

Divald: Csúcsíveskori szárnyasoltárok Bars és Túróc vármegyében. A M. Mérnök- és Építész-Egylet Közl., XLV., 1911., 539—540. l. (Képe 538. l.) — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet. Bp. 1911., 40. l. (Képe 39. l.) — Haiczl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bp. 1913., 144. l. (Képe mellékleten.) — Gerevich PA, 218. l.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1500 körül

Szent Anna harmadmagával

Polikrom fa, 40 cm.

Az Ipolyi gyüjteményből.

Gerevich PA, 218. l. (Képe 218. l.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 12. szám. — Gerevich IPGY, 89. l. — A Műgyüjtő, V., 1931., 4. l. (Kép.)

NÉMET SZOBRÁSZ 1500 körül

Szent püspök könyvvel

Sárdy Brutus
Téli reggel

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 19 l.

Sárdi Brútusz [festő] MDK

FOTO:

Sárdi Brutusz festőművész a Nemzeti Galériában

Györgyi Alajos: Deák Szidóniáról készült portréját javitja.

- -

Esti Hirlap, II.évf. 143.sz. 1957.jun.21.pé.
2.oldal

MDK

Sárdy Brutus

Borus idő, olaj

Erdő széle, olaj

N.Szal. és Bicskei Műv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 9 l.

MDK

Sárdy Brutus

Őszi hangulat, olaj

A Duna télen, olaj

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 8 l.

Báránd (Hajdú)

Ref. templom, homlokzat előtti t
síkmennyezetes hajóval. Kehely
Bővitették 1775-ben, tornya 18

(Bihar vármegye és Nagyvárad. M
1955)

MDK

Sárdy Brutus

Déli szél a Dunán m olaj

Jégzajlás a Dunán,

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 8 l.

Bárámd (Hajdú)

Nep. Szt. János-szobor, szinezve

(Tímár Gyula, 1955)

Sárdy Brutusz, [jerto] 11 D 4

Benkhardt Ágoston, Vidovszky Béla vagy Sárdy Brutusz képei jó naturalista müvek.

Artner Tivadar: A Tavaszi Tárlat képei között.

Esti Hirlap, II.évf.98.sz. 1957,ápr.28.vas.
2.oldal

MDK

Sárdy Brutus restaurátor

Ő irányítja a munkát a volt Károlyi palotában az új magyar képeket restaurálók műtermében.

Szemes Piroska: Remekművek orvosai.

Nők lapja, Bp. 1956. február 2. [10-11. l.]

MDK

Sárdy Brutus (restaurátor)

Többekkel együtt a Keleti Pályaudvar jegypénztáránál levő Lotz- és Thansecco-k felújításán dolgozik.

Szemes Piroska: Remekművek orvosai.

Nők Lapja, Bp. 1956. február 2. [10-11.l]

MDK

Sárdy Brutusz, festő

Tájképét naturalizmus jellemzi.

Sebdsöj. 1954. VII. 29. – 3. l. – Artner T.: A nyári tárlat.

M.D.K

Saidy Bontus
festő

A Fenyes Adolf teremben van a kiállítása

Kiállítások. 4 l.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 13.

M.D.K

Sandy Brown
Jesta

O Fenigo lubelf te rendes [illegible]

[illegible] 41
[illegible] 1959 dec 13

M.D.K.

Saidy Brutus
festő

A Ferenczy Adolf teremben tart kiállítást

Napló 4 l.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 18.

M.D.M.

Sandy Brown
Jazz

A Fevrier Adolf Brandon tout brillant

Napoli 41
Massaua Nouvet 1953 dec 18.

M.D.K.

Sárdy Brutus
festő

A Feinyes Adolf teremben van a ki állítása

Kiállítások 4 l.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 20

M.D.K.

Sandy Brown
forte

A Fenyes, Adolf Tarnow sau a la altiera

Viallet acom 4 e
Lorrigue Nouvet, 1939 dec 20

Sárdy Brutus, festő

D Dh

A fényes Adolf teremben dec. 18-án kiállítása nyílt meg.

— Hír

Népszabadság, bp. 1959. dec. 19. 10 (
dec. 20. 8.

Sárdy Brutus MDK

sz. 1892

Résztvett az 1950.évi ElsőMagyar Képzőművészeti Kiállitáson/a természetfestők között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században Bp.1959.67.l.

Sárdy Brutus

festő, társulati művésztag

KMTÁRS művesoptok
1931. feb-márc. kiáll.

VII. 10. VIII. 31, 33,

1931. tav. tárl. 210, 233
1931/32. téli tárl. 40, 49, 255, 257
1932. febr. márc. kiáll. 466.
1932. tav. tárl. 96, 114, 118, 279
1932/33. téli kiáll.
329, 750, 760
1933. nemz. képzm. kiáll.
532, 533

Sárdy Brutus

Thieme Becker

XXIX. ~~565~~
465. l.

(Lyka)

Huszt, Rákóczy ut. 48 sz.

IV 1

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sárdy Brutus festő

Dózsa-utca 27. Műcsarnok.

1930. tav. kiáll. 52, 56.
1930/31. jub. kiáll. 553, 594

1934. nemz. képzm. kiáll. 195, 199.

Erősdi ásatás VIII. 103

Sárdy Brutus
Ferkó, Dózsa u. 17

1934. téli kiáll. 57, 64, 68, 526.

Melczer István VIII. 66.

SÁRDY BRUTUSZ :

232. Őszi táj. - Olajf., v. 56 x 43.5 cm.
Jelz.l.b.: "Sárdy Brutusz 939".

Székesfőv. Képt. jub. kiáll.
1944.

Sárdy Brutusz

Jelz.i.b.: "Endredy György 1942".

ERDEI DEZSÖ :

69. Vizhordó fiu. - Szobor, br. Mag.: 41 cm. Jelz.a talapz.tetején: "Erdey D."

FARKAS ANDRÁS :

70. Térdelő leány. - Szobor, br. Mag.: 39 cm. Jelz.l.a talapz.: "Dózsa Farkas A."

FARKAS ISTVÁN :

71. Krizantheumok. - Olajf., fa, 62 x 83 cm. Jelz. nélkül.

Sárdy Brutus

335- 101-114-116- 330 102

— 368 —

Kopp 1939/40. szezon - II.

SÁRDY BRUTUS :

204. Tájkép. - Olajf., v., 53.2 x 48 cm. Jelz. l. "Sárdy Brutus 931."

INDICE DEGLI ARTISTI

ttabriga Galileo 152
vaglieri Mario 79
valli Emanuele 119
vicchini Arturo 52
viglioni Angelo 144
zin Jean Charles 333
racchini Gisberto 95
tti Elvige 164
zanne Paul 334
astel Roger 197
etofi (Aviatore-Pilota) 144
iancone Alberto 67
iappelli Francesco 105
intreuil Antoine 333
ittussi Antonin 352
ardi Guglielmo 327
ardo Vincenzo 64
sari Giulio 54
aus Emile 347
int Alfred 339
bianco Luigi 156
chet Gérard 197
lacicchi Giovanni 96
leman Carlo 328
lleoni Bice 164
llin Alberic 175
llina Raffaele 58
lucci Edoardo Maria 55
mpagnie des Cristalleries de Baccarat 164
ndorelli Luciano 81
nstable John, R. A. 337-338
nstantin Jean-Antoine 329
nti 162
nti Primo 121
osemans Jospeh 341-346
rbino Jon 275
rot Camille Jean Baptiste 330
rtiello Mario 64
ta Nino 326
tantini Nereo 62

Sárdy Brutus

Árverési Csarnok aukció kat.

33. sz. 1926. jún.
34. sz. 1926. okt.
35. sz. 1926. dec.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.

Soliman:

Az ötlapból álló csoport (~~III. szá~~ közepén) ülve balfelé halad. Tején turbán va baljával lovának kantárját fogja. jobbról ~~szolgája~~ szatlósa fut dárdával. Előt közepsőnek harsonájára a félholdas lo „MAMALVCKE" (II lap) kezökben dardáv (III lap) ugyanennyi „ARABISCHE" lándzsá

az III. lapon: fölül két sorban: „Sol a ló lábánál: „101", alól balra a kövön a s jobbra: „III";

az I-~~lapon~~ sön: fölül a komló alatt: „ balra a cserjénél: „ 9 alól jobbra: „I";

a II-~~lapon~~ gikon: fölül jobbra: „MAMAL alól balra a komló ala s jobbra: „II";

a IV-~~lapon~~ gikon: fölül: „HAIDEN" balra a lovak szügye ira alól középütt: „IIII" s

Sárdy Brutus

Őszi hangulat, olaj.

Művészeti Hotek Komárom

1941

26

⊥ä ⊥atens

⊢⊣ Cs ⊥(1715),

Sárdy Brutusz

festő

l.

Szépművészet

1941. 280 l.

munkatársak :

Nánási Sándor

Oberschall Magda

Pálinkás László

Pigler Andor

Polgár Julia

Rados Jenő

Révhegyi Réh Elemér

Schoen Arnold

Supka Ervin

Voit Pál

Zádor Anna

Lárdy Brutus

Téli hangulat, olaj.
Szentendrei szigetpark
olaj.

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Rézmetszet V. 1

Sárdy Brutus

lásd élektr. arck.

Pipics Szász

44, 45. l.

Sárdy Brutus

koll. kiáll. a Műsarnok-
ban.

KMTárs 1930. őszi kiáll.
kat.

XI. terem 1–67.

Sárdy Bruttus

22. Napsütés.
23. Szentendrei szigetpart.

24. Nyári délelőtt.
25. Kilátás a Nagy-Kevélyre.
26. Szénakazlak.
27. Ősz.
28. Gabonaérés.
29. Erdő széle.
30. Alföldi táj.
31. Árnyékban.
32. Tavaszi felhők.
33. Téli táj.
34. Napnyugta.
35. Őszi hangulat.
36. Tavasz.
37. Gödi részlet.
38. Nyárfa a patak partján.
39. Őszi délután.
40. Tanya.
41. Erdei tó.
42. Borulás.

43. Nyár.
44. Hóolvadás a hegyekben.
45. Téli napnyugta.
46. Déli szél a Dunán.

47. Mezei út.
48. Felhők.
49. Mocsaras táj.
50. Tihany.
51. Repcevetés.
52. A hajógyári szigetről.
53. Aster-csendélet.
54. Nyári hangulat.
55. Akácnyílás.

56 – 67. sz. l. a Komplett
példányban

Sárdy Brutus

archepe Kukán

Gizától Repr.

Nemzeti Képzőm. Kiáll.

1933. Eat.

Sárdy Brutusz

Tájkép, olaf.
Hegyoldal, olaf.

Nagyújmagy 40. tábla

Sárdy Brutus

Nyár vége c. képe
repr.

~~Műes. kiáll, tól~~
Pipics 142. l.

Révai őszi könyvei 1940

Sárdy Brutus

festői tárgyiassága

Műcs. kiáll. tól
Pipics 45. l.

M.D.K.

Sárdy Brutus

Képe /fényképe, vagy festményről készült fénykép, nem lehet megállapitani./ szerepel a Műcsarnok tavaszi tárlatán kiállitó müvészek arcképei között.

Szinházi Élet. Bp. 192o. május 23-29. IX. évf. 21. sz. 21. lap.

Sárdy Brutus MDK

A Duna a Római fürdőnél, olf.

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Erdőrészlet, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Csöndes viz

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Nyári regge., olf.

Miscellanok 1925. Tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Erdőszéle, olf.

Műcsarnok 1927 táj és életképkiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Füzfák

Dunaáradás

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat. 11.l.

Sárdy Brutus MDK

Ősz i hangulat, olf.

Borus nap, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

A Magyűjtő. 1930. évf. 299.l.

Sárdy Brutus MDK

Füzfák, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Erdő, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Hajógyári szigetrészlet, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Őszi délután, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Bárdy Brutus festőm.

Kulturális hirek, Népszabadság, 1959. dec.2o.

EA ..... ltsz. Gyűjtés he

Sárdy Brutus MDK

Folyópart, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Rét, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Ősz a Zugligetben, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Téli hangulat, olf.

Fatörzsek, olf.

Füzfák, olf.

Dunaáradás, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Téli hangulat

Fatörzsek

KMTárs. 1927. őszi kiáll. kat. 11.l.

Sárdy Brutus MDK

Viharos táj, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Téli erdő, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Virágos rét, olf.

Mücsarnok 1926 őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Téli napsütés, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Havazás előtt, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Tavaszi hangulat a Dunán, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Ősz, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Budai hegyvidék, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Felhők a rét felett, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Megyeri szigetpart, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Őszi délután, olf.

Kilátás a Nagykevélyre, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Az óbudai Dunaág, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Ködös őszi nap

Viharfelhők

Erdőrészlet

Dunai táj

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Sárdy Brutusz

Mention Honorable-lal tüntették ki
Tél a hegyekben c. munkájáért

A N. Szal. őszi tárlatának dijai. Képzőművészet 1931. 43-44. sz. 208.l.

Sárdy Brutus

MDK

Jégzajlás a Dunán, repr.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Késő délután, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Tanya, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

Jégzajlás a Dunán, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Téli hangulat, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Erdőszéle, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Sárdy Brutus

MDK

Hajógyári szigetrészlet, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

Sárdy Brutus MDK

Nyári délután, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Sárdy Bruhusz
festő

Kiállítás a Téli Tárlaton

N.U. 1939. I. 28.

Sárdy Brutus

* Kücsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Sárdy Brutus MDK

Őszi táj, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Sárdy Brutus MDK

Szinesedő lombok, olf.

Felhők, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Erdőrészlet, of.

Dunai táj, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

37. l.

MDK

Sárdy Brutus

Ködös őszi nap, of.

Viharfelhők, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

37. l.

MDK

Sárdy Brutus

Napsütés, of.

Mocsaras táj, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 23. l.

MDK

Sárdy Brutus

Napsütés, of.
Vihar felhő,"
Nyár végén, "

B.Szal. Őszi tárl. 1920. szept. 24. l.

MDK

Sárdy Brutus

Bucsufény, of.

Késő délután,"

M.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 24. l.

Sárdy Brutus festőművész

Jégzajlás a Dunán

Jubileumi kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Sárdy Brutus festőművész

Kilátás a Nagykevélyre

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok 1934.

Sárdy Brutusz festőművész

Gabonaérés

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

Sárdy Brutus festőművész

Domboldal

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

MDK

Sárdy Brutus

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
11.l.

SÁRDY BRUTUS

Tavaszi felhők. Olajf.
Őszi szántás. Olajf.
Őszi táj. Olajf.

1934.
Magyar Kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

Sárdy Brutus

MDK

Patak a füzesben

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Erdőrészlet
Tornyosuló felhők

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Füzfák a réten, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

S árdy Brutus MDK

Márciusi nap, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

SárdyBrutus

MDK

Erdőrészlet, olf.

Tornyosuló felhők, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Patak a füzesben, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

SÁRDY BRUTUS,festő,restaurátor

Madarassy Walter,éremművész 1939-ben érmet készttett róla.äKöralaku,63 mm.,kétoldalas,öntött,bronz.Magy. Nemz.Galéria. 84.old

SOÓS GYILA: Madarassy Walter éremművészete 79.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXII-LXIII.évf. 1963-64. Akad.Kiadó, 1964

Sárdy Brutus MDK

Szeles nap, olf.

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Sárdy Brutus MDK

Őszi hangulat
Borus nap

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Téli erdő

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Viharos táj

Műcsarnok 1926. Őszi kiállítás

Sárdy Brutus

MDK

Virágos rét

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Napsütésben
Rét fákkal
Októberi nap
Őszi felhők

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Sárdy Brutus MDK

Ősz után, olf.
Kora tavasz, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Sárdy Brutus MDK

Hegyoldal, olf.
Erdőszéle, olf.

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

Sárdy Brutus

MDK

Bágyadt napfény, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

M.D.K.

Sándy Brutus
főrestaurator

Munkácsy, Madarász, Fényes
és sok más kép restaurálója

Földes Anna: Gondolatok a képtárban
Nők Lapja, 1962. október 27 — 12 lap

MDK

Sárdy Brutus, festö

ezüst érmet kapott.
/Magy.Képzömüv.Egy./

Kitüntetések a Hüccarmok kiállitásán. /Jub.kiáll./
Nemz.Ujság. 1934 dec.22. 11.1.

MDK

Sárdy Brutus

Tavaszi felhők, vf.

VI. N. Képzőmüv. Kiáll.on megvásárolt mütárgyak.
Szépmüvészetk 1942. 2o5. l.

MDK

Sárdy Brutus, festö

A Balaton.
Tél a hegyekben.
Köd.

Nemzeti Szalon. -Őszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Sárdy, festö

az ujabb nemzedék szinvonalas tá képfestöje.

Pipics Zoltán dr.: A képzőművészek egyesületének jubileumi kiállitása.-Műcsarnok.-U.H. 1934 dec.8. 21.1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Nyári felhök. Olaj.
Tavaszi szántás. "

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 12.1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Öszi alkony. Olajf.

Műcsarnok. IV. Képzőműv. kiáll. "A Magyar Művészetért"
1943 máj. 16-ig. Kat. 23.1.

MDK

Sárdy Brutus

Nyárfák, of.

Ködös tél, of.

Felhők a rét felett, of.

N. Szal. Téli Tárl. 1920. dec.
16.l.

Steady Brutus

Myaire, of.

nodos tel, or.

Pelibon a tet Telett, or.

16.1.

MDK

Sárdy Brutus

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Művészet 1918. 50.l.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.

Esö elött. Olf.

Alsóörsó " 7.1.

Mücs.-OMKT. 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o-jan.17. Kat. 6.1. és 7.1.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.

Öszi délután. ?
Dunai táj. ?

Műcs.-OMKT 1931-32. évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Knt. 17.1.

MDK

Sárdy Brutus

Alföldi táj

KMTárs kiáll. 1941. dec, Műcs. 12. 1.

Sárdi Brutus MDK

A Duna ősszel

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Sárdi Brutusz

a Nemzeti Galéria főrestaurátora Kinában Pekingben rendezi a Magyar Forradalmi Képzőművészek kiállitását.

Esti Hirlap 59 sz. 1959. márc. 11. 2 old.

M.D.K.

Sárdy Brutus /1892-

557. Tél a hegyekben. Olajf. 28.5 x 36, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 62. l.

Sárdy Brutus

MDK

Kivénült füzek

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Sárdy Brutus MDK

Dunamenti táj

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Sárdy Brutus MDK

Mélyenjáró felhők

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Sárdy Brutus

MDK

Nyári reggel

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Sárdy Brutus

MDK

Erdőrészlet

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

XIX

Sárdy Brutus

Kiadlat

E. K. 932 XII. 21.

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . .Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Sárdy Bruhus

Kiállít

P. H. 932. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

x: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Sárdy Brutus MDK

Hegyvidék télen

Mücsarnok 1939 dec-194o január

Sárdy Brutus

MDK

Verőfényes május

Domboldal

Őszi napfény

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben

Sárosi Brutus, [festő, restaurátor] MDK

Munkáiny hazakerült művét restaurálta.

Vóti Ilona: Hazakerült az eredeti Siralomhár 2.

ESTI HIRLAP, 1965. május 27.

Sárdy Brutus

MDK

Őszi hangulat

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Sárdy Brutus MDK

Októberi nap

Őszi felhők

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Sárdy Brutus MDK

Napsütésben

Rét fákkal

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Lárdy Brutus festő

A Nemzeti Galéria restaurátor-
osztályának vezetője volt.
Most halt meg

Magyar Nemzet 1970 IX. 30 4old.

Sárdy Brutus

22. Napsütés.
23. Szentendrei szigetpart.

24. Nyári délelőtt.
25. Kilátás a Nagy-Kevélyre.
26. Szénakazlak.
27. Ősz.
28. Gabonaérés.
29. Erdő széle.
30. Alföldi táj.
31. Árnyékban.
32. Tavaszi felhők.
33. Téli táj.
34. Napnyugta.
35. Őszi hangulat.
36. Tavasz.
37. Gödi részlet.
38. Nyárfa a patak partján.
39. Őszi délután.
40. Tanya.
41. Erdei tó.
42. Borulás.
43. Nyár.
44. Hóolvadás a hegyekben.
45. Téli napnyugta.
46. Déli szél a Dunán.

47. Mezei út.
48. Felhők.
49. Mocsaras táj.
50. Tihany.
51. Repcevetés.
52. A hajógyári szigetről.
53. Aster-csendélet.
54. Nyári hangulat.
55. Akácnyílás.

56 – 67. z. l. a komplett példányban

Sárdy Brutus
Szül. 1892. Perlaszon (Torontál m.) középiskola, jog, majd az iparművészet

iránt mutatott hajlandóságot, de mégis művészbarátai rábeszélésére az Orsz. Mintarajz-Tanodába iratkozott be az 1909-ik évben, ahol Zemplényi Tivadar volt a mestere. Végigharcolta a világháborút, honnan mint főhadnagy került vissza és újra kezébe vette az ecsetet. Előszeretettel festi a dunamenti tájképeket, ligeteket, melyben mindenkor ragaszkodik a természet igazságaihoz. Első tájképét 1918-ban állította ki a Műcsarnokban. Ezúttal kiállított művei az utóbbi három évi munkásságának eredményét képezik.

SÁRDY BRUTUS MŰVEI.

Olajfestmények. Eladók.

1. Reggel a Dunaparton.
2. Fűzfák a réten.
3. Kora tavasz.
4. Tavaszi hangulat.
5. Téli napsütés.
6. Rómaifürdői részlet.
7. Óbudai Dunaág.
8. Késő délután.
9. Gödi sziget.
10. Őszi napnyugta.
11. Hullámzó Balaton.
12. Tél a hegyekben.
13. Duna a Római-fürdőnél.
14. Őszi nap.
15. Balaton.
16. Tél.
17. Nyári felhők.
18. Eső után.
19. Út az erdő mellett.
20. Bajakörnyéki táj.
21. Téli nap.

KMTárs. 1930. őszi kiáll

Sárdy Brutus.

A Műcsarnok téli tárlatán „Óbudai Dunaág" c. képe szerepel. (emlétve.)

Pesti Hírlap, 1928. dec. 19.

Sárdy Brutus.

A Műcsarnok téli tárlatán „Oludai Duna-ág" c. festménye szerepel. (említve)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Sárdy Brutus.

Az orsz. magyar képzőművészeti társulat téli kiállításán tájképei szerepelnek. (emlétve)

Esti Kurír, 1928. dec. 16.

Sárdy Brutus

MDK

Borus idő

Tél

Őszi harmat

Nyárfák ködben

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Sárdy Brutus

Tiszta őszi nap

Rét a Rómaifürdőnél

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Sárdy Brutus

MDK

Réten

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Sárdy Brutus MDK

Csöndes viz

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Sárdy Brutus, festőm.-restaur.

342. Folyópart.

344. Rét.

Képzőm.Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 2c.1.

Sárdi Brutus, festöm. MDK

411. Ösz a Zugligetben.

Olf.-ka vizf.-k, ezzbormüvek és plakettek.
Képzöm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 22.1.

MDK

Sárdy Brutus

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

KDK

Sárdy Brutus

Művével szerepelt a Műcsarnok 1934 évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság. 1934. Jan. 13. 11.lap

MDK

Sárdy Brutus

"Napsütés" c. festmény.Repr.

Évk KMT.1930. 147.lap

MDK

Sárdy Brutus

"Párás reggeli nap" c. festmény. Repr.
(A Műterem kiállitásáról).

Művészet, 1938. 18-19.sz. 85.lap

MDK

Sárdy Brutus

Két levél. Képzőművészet 1930. 30.sz.
111.1.

MDK

Sárdy Brutus

Az elmult év történetéből. Évk. KMT. 1930.
35.l.

MDK

Sárdy Brutus, festöm.

Magányos bokor. Of.

Tél. "

Nemz. Szal. 1919.okt.Kiáll. Kat.12.l.

MDK

Sárdy

Kisgrafika 1941. 1-2. sz. 6.1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Tél. Olf.v. Jelz.l.b."Sárdy Brutus 937"

Nemz.Szal.Müv.Egy.-Szkfv.Kpt. és Tört.Muz. uj szerzemények 1937/38. 1939.máj.-jun. Kat.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Erdö széle.
Budai hegyvidék összel.
Es_ö után.
Párás reggeli napsütés.

MNTörv.-Szent István Társkiállítása. 1938.-Kat. 10.l.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Domboldal. Olf.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat. 14.1.

MDM

Sárdy Brutus festö

Tavaszi felhök.	Olf.
Öszi szántás.	"
Öszi táj.	"

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szwpt.27.-okt.28.
Kat.16.1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Csillaghegyi kőbánya . Olf.

A Nagykevély ősszel. "

Mücs.-IV.M.Képz.Kiáll.1954.jan.-febr.Kat. 9.l.

MDK

Sárdy Brutus , festő

Füzfák Olf

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Sza be á Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.17.1.

MD K

Sárdy Brutusz, festö

Solymári hegyek. olf.

Mücs.-V.M.Képzm.K.áll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.16.l.

MDK

Sárdy Brutus, festő

Kőbánya, Üröm felett. Olf.

Műcsarnok.-I.M.Képzőm.kiáll. 1950. Kat.6.1.

MDK

Sárdy Brutus, festö

Budai hegyvidék.	Olf.
Füzfák.	"
Felhös táj.	"

Pesti Föv. néptár. -Képzömüv. Ip.müv. és Foto.kiáll.
1948.jan.3.-22. kat.

Sárdy Brutus

Verőfényes május

Micsoznok 1939
Derü e művészetben kiáll.

Sárdy Brutus MDK

Domboldal
Őszi napfény

Mücsarnok 1939
Derü a müvészetben kiáll.

Sárdy Brutus

MDK

Borulás

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Sárdy Brutus MDK

Hegyvidék
Dombos vidék

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Sárdy Brutus

MDK

Dunamenti táj

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

M. D. K.

SÁRDY Brutus

Nagy Lítény, volt Szaraz-Rudnyánszky kastély rokokó falfestményének restaurálása

Munkatárs: Sárdy Lóránt, Bozó Pál és Vasady Herman

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 639.e.

MDK

Sárdy Brutus

Napfényes dunapart. Olajf. 28x35

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 20.l.

MDK

Sárdy Lóránd

festőművész, restaurátor a Nagytétényi kastély muzeum helyreállitásánál közreműködik. Freskók feltárását végzi.

Esti Hirlap 266 sz. 1959. nov. 12 2 old.

Sárdy Brutus MDK

Borus alkony

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Sárdy Brutus MDK

Fenyőerdő, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Sárdy Brutus

Kat Nagykőrös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

MDK

Sárdy Brutus

Felhők a rét felett, of.

Műcs. téli kiáll. 1926.

MDK

Sárdi Brutus

Budai hegyvidék, of.

Mücs. téli kiáll. 1926.

MDK

Sárdy Brutus

Megyeri sziget-part, of.

Mücs. 1926. téli kiáll.

MDK

Sárdy Brutus

Hegyoldal, of.

Erdőszéle, of.

N.Szal. tav. tárl. 1922. máj.

SÁRDY BRUTUS

384 Szihesedő lombok.
386 Felhők

KMTárs.1929/3o.téli kiáll.kat. 19.oldal

MDK

Sárdy Brutus
művei:

Alsóörs.
Hóolvadás.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 33.1.

MDK

Sárdy Brutus
műve:

Erdőszéle.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 31.1.

MDK

Sárdy Brutus

Tájképeivel szerepel a Műcsarnok tav.tarlatan.

/Kézdi./ :Tav.tarlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.apr.l. 4.l.

MDK

Sárdy Brutus festő

Neuschloss-Küssli emlékérmet kapott

Kiosztották a Képzőművészek Egyesületének dijait.
Pesti Napló 1937. jun.24.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

1970 OKT 3-1

Sárdy Brutus

viselt.

• SÁRDY BRUTUS festőművésznek, a Magyar Nemzeti Galéria elhunyt osztályvezető főrestaurátorának temetése 1970. október 6-án, kedden délután fél 2 órakor lesz az Óbudai temetőben.

1021

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HÉTFŐI HÍREK

1970 OKT 5

Sárdy Brutusz

SÁRDY BRUTUSZ festőművész, a Magyar Nemzeti Galéria elhunyt osztályvezetőjének és restaurátorának temetése október 6-án, kedden délután fél 2-kor lesz az óbudai temetőben.

1021

Sárdy Brutus

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 181-284, 138-307

1988 AUG 19.

MAGYAR NEMZET

117

#

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban Sárdy Brutus festőművész kiállítása nyílik meg augusztus 20-án délben.

Sárdy Brutus

Pesti Hirlap

1940. január 21.

Cédé

— **Herceg Esterházy Pál ujabb vásárlásai a Műcsarnok tárlatán.** Herceg Esterházy Pál, a magyar képzőművészet nagy mecénása, a Műcsarnokban rendezett „vitéz nagybányai Horthy Miklós huszéves kormányzásának megünneplésére létesült kiállitás" anyagából a már 6000 pengő értékben vásárolt műtárgyakon kivül 3550 pengő összegben ujabb hat műalkotást vásárolt Sárdy Brutus, Viski János, Szabó Dezső, R. Barabás Gizella, Kassa Gábor és Juhászné Ráth Olga kiállitott képeiből.

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT
MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETÉNEK
KIADÓHIVATALA

Budapest V, Vadász-utca 16
Telefon: *119-777

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő

A Müemlékek Országos Bizottsága tekintetes
Elnökségének úr

Budapest

IX.Hőgyes E utca 1o.

60079.

Sárdy Bruttus

M. Képzőművészek Egyesületének kiscsarnokában.

Pesti Napló

1934. dec. 22

(Kitüntetések a Műcsarnok kiállításán)

Sárdy Brutus

életrajz

irod.

Csókássy 131. 1.

T. 4738.

át a zágrábi előkelőségek huzzák.
leányokat és hölgyeket látunk.
ából számosan nézik a bevonulást. Fel-

herrn von Jellacic in Agram.
lačić do Jáhrĕbu
ábba való be menete.
one di Jellacic in Agram.

ler 850.

. a vk. 23.9 : 16.6 cm.

85\(83)

Sárdy Brutus

SÁRDY BRUTUS

szül. 1892. A középiskolák elvégzése után a jogi, majd a művészi pályára lépett. A Képzőművészeti Főiskolán Zemplényi Tivadar és Balló Ede tanítványa volt. Tájképeivel 1918 óta szerepel a Műcsarnok kiállításain. Tagja a Magyar Képzőművészek Egyesületének.

SÁRDY BRUTO

nato nel 1892. Dopo di aver compiute le scuole medie, si diede dapprima a studi di giurisprudenza, poi passò all'arte. All'Accademia di Belle Arti è Stato allievo di Teodoro Zemplényi e di Edoardo Ballò. Con i suoi paesaggi, partecipa dal 1918 in poi alle esposizioni del Salone delle Esposizioni. E' membro della Società degli Artisti ungheresi.

SÁRDY 1. *Brutus*, festő. • Perlasz 1892 jan. 20. A bpesti Képzőművészeti Főiskolán Zemplényi Tivadarnál és Bosznay Istvánnál tanult. 1918 óta naturalista tájképeket állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban (Ősz, Tél, Napsütés, Mocsaras táj, Vi-

1138

rágos rét stb.). Gabonaérés c. képe a Fővárosi Múzeumban.

E. G. II 411 l

Gyomai lelet VII. 242

Sárdy Brutus 1

SÁRDY BRUTUS EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Hajdúsági Múzeum Hajdúböszörmény

Sárdy Brutus, a Nemzeti Galéria néhai főrestaurátora a budai hegyekben kereste a „motívumot", amit Cézanne a provence-i Mont Sainte-Victoire-ban vélt megtalálni.

Uj tükör 1979/25/4

Tarczy Péter: Sárdy emlékkiállitás Hajdusági Muze
um Hajduböszörmény

Sárdy Brutus 2

A több mint negyven festmény az 1923-as *Őszi hegyi tájtól* az 1969-ben készült *Tavaszi hangulatig* íveli át munkásságát. A Galéria „Brutus bácsija" nemzetközi hírű restaurátori tevékenységéről a következőket mondotta: *„Ez csak a munkám; pihenésem, gyönyörűségem a festés."*

Uj tükör 1979/25/4

Tarczy Péter: Sárdy emlékkiá litás Hajdusági Muz

um Hajduböszörmény

Sárdy Brutus]

Tájképein a klasszikus festők fény—árny hatásai épp úgy jelen vannak, mint az impresszionisták színes foltjai és csapongó reflexei. A *Nagykevély* szélnek feszülő sziklái, a *Nagykovácsi táj* pipacsoktól lángoló lankái, a tavasz festői szépségei, az őszi táj messzeségek ködén átütő, felfokozott színei a realista eszközökkel megjelenített természet sokszínű arcát mutatják: az elhaló és megújuló világot.

Tarczy Péter

Uj tükör 1979/25/4

Tarczy Péter: Sárdy emlékkiá litás Hajdusági Muzeum Hajdúböszörmény

lalta. (A gyülekezetet a lelkész és mellette egy világi személy a „felügyelő" vezeti.)

A másodfelügyelő rendkívül lelkesen és precízen tette a dolgát. Tapasztalatairól így számolt be a „Gyülekezeti Értesítő"-ben: *„Örömünnepünk volt az a templomépítő bizottsági ülésünk, amelyen a felajánlást gyűjtők jelentették eredményeiket. Öröm volt hallani, hogy sok helyen mily testvéri szeretettel fogadták presbitereinket. Bánat volt hallani, hogy mily sokan vannak kereset és munka nélkül, s így nincs módjukban jelenleg egyházukat támogatni. De mily szomorúság volt hallani azt, hogy volt evangélikus testvérünk, aki a kérő szóra becsapta az ajtaját azzal, hogy semmi köze az egyházhoz. Meglátszik, hogy nem járt közénk, s azt a szeretetet, mely megalakulásunk óta fennáll közöttünk nem érezte meg, mely mindnyájunkat úgy köt össze, mint egy szerető családtestvéreit. Bár adná az Egek Ura, hogy monden reményünk valóra válna 1939. áldozócsütörtökig, a mi fiókegyházunk 10 éves megalakulása évfordulójáig állna már a Hegyen épített vára az Úrnak."*

„...A hitteleneknek pedig megtérésére."

A *Nőegylet* másfél év leforgása alatt 1500 pengőt gyűjtött az építkezésre. A vezetőség azonban tisztában volt vele, hogy külső segítség nélkül a templom nem fog felépülni. Pest megye alispánja – támogatásul – általános gyűjtésre adott engedélyt a vármegye területén. És a község egyéb vallású lakosai is adakoztak. A római katolikus *Csenky Sándor* állomásfőnök például színielőadásokat rendezett, melyek jövedelmét felosztotta az egyházak között. Így az evangélikus templom építésére is juttatott, melynek tervezésével *Sándy Gyula* műegyetemi tanárt bízták meg. Egyébként Sándy tervezte a kerület többi evangélikus templomát is. A rákoshegyi a 28. temploma volt...

A rákoshegyi evangélikus templom

A szerző felvétele

A keresztúri anyaegyház is hozzájárult az építkezéshez: négy évre elengedte az anyaegyházi járulékot a fiókegyháznak. Emellett híveit adakozásra, a környék gazdáit pedig önkéntes, ingyenes fuvarra szólította fel, a 60 000 tégla helyszínre szállítására. A téglák lerakásánál a gyülekezet még épkézláb, idősebb tagjai segédkeztek...

Tragikus eset történt az 1936-os esztendő végén. Szívroham következtében, elhunyt *Macskásy Lajos*, az ügy megszállottja, a szervezés motorja. Emlékét a templom harangja őrzi, mely „Macskásy Lajos emlékharang"-nevet viseli.

1938-ban került sor az építési pályázat kiírására. Tizenhat árajánlat érkezett, és kiderült, hogy az indulótőke, sajnos kevés ahhoz, hogy a munkálatokat ebből be is fejezhessék.

A nagy tapasztalattal bíró *Sándy Gyula* négy megoldási javaslatot tett az asztalra: 1. nyers épület, torony nélkül, ideiglenes tetővel, 6000 pengőért, 2. nyers épület, torony nélkül fix tetővel, 8000-ért, 3. nyers épület, ablakokkal, ajtókkal 10 600-ért, 4. a templom használatba vehetően, torony nélkül, 14 000-ért.

A Templomépítő Bizottság a 2. megoldást választotta és a kivitelezéssel *Ruttkay Miklián Ödön* okleveles építőmestert bízta meg. A munkát *Lukács István* kőművesmester végezte.

Az ünnepélyes alapkő-letétel 1938.május 22-én, *dr. Raffay Sándor* püspök szolgálatával történt. 1939-re már csak a torony befejezése maradt, ám az is idejében elkészült. 1939. május 18-án, áldozócsütörtökön, délután 4-kor *dr. Raffay Sándor* püspök szentelte fel a templomot. Az ünnepi díszközgyűlésen az ifjúság által adományozott keresztelő készletet *Scholtz László* vallástanár adta át. A református lelkész, a szolgabíró, a főjegyző és *dr. Csecsotka Károly* anyaegyházi felügyelő köszöntései után *Rajtár István* egyházi jegyző a gyülekezet megalakulása és a templomépítés történetét ismertette. Utolsó mondata így hangzott: *„Szolgáljon templomunk a hívő lelkek épülésére, az ongadozók és közönyösek hitbeli megerősödésére, a hitetleneknek pedig megtérésre."* Az építkezés végül is összesen 12962 pengő és 61 fillérbe került. És a krónika az 55 pengő 49 fillér pénztári maradványt sem felejtette el feljegyezni...

A II. világháború nehéz éveit természetesen a gyülekezet is megszenvedte. Noha tornyát a szovjet katonák tüzérségi megfigyelésre használták, a templomban szerencsére kár nem esett.

1947-ben harangra gyűjtöttek. Ennek eredményeként december 21-én, délután 3 órakor *Ordass Lajos* püspök és *Zászkaliczky Pál* esperes szolgálatával megtörtént a harangszentelés. A templom padlója, az 1939-es felszentelés óta egyszerű beton és a padok is hiányoznak...

* * *

Nos, ezzel becsukjuk *dr. Kósa Pál* veretes krónikáját, s a történetet fia, Kósa László folytatja: – *Apám az 1984-ben elkészült kéziratában szól a padok hiányáról. Nos a hívek ma, 1999-ben is székeken ülnek... A padló nyomorúsága szintúgy ma is élő problémánk. Ez a „félmelegnek" nevezett cementféleség aránylag kemény, ám körömmel fel lehet kaparni. Mosni nem szabad, csak szárazon tisztítható. A templom fűtése gázkonvektoros. A gázt mindjárt akkor bevezettettem, amikor Rákoshegyre kihozták a vezetéket. Karbantartásként a templomkülsőn mindössze annyi történt, hogy a teljesen tönkrement bádog toronysisakot a nyolcvanas évek elején rézre cseréltettük. Mostanában következik majd a teljes tetőburkolat cseréje, miután éppen hatvan éve állja az időjárás viszontagságait, s csaknem elviszi a szél. Szerencsére az állami támogatás most már nem pusztán igéret, mint az előző kormány idején volt...*

– A gyülekezetről szólva – épp mostanában beszéltünk erről a presbiteri gyülésen –, mára egyetlen egy régi rákoshegyi sincs a helyi evangélikus közösségben! Mármint olyasvalaki, aki már a templomépítés korában is itt élt. Gyülekezetünk nagyrészt volt rákoskeresztúriakból, máshonnan idetelepültekből áll...

ALBRECHT GYULA

(Lapunk ezúton mond köszönetet Kósa László vezető lelkész úrnak a cikk elkészítéséhez nyújtott szíves segítségéért.)

MÁR RÁKOSKERESZTÚRON IS!

BAUMAG

ÁLTALÁNOS BEFEKTETÉSI SZÖVETKEZET AJÁNLATA TAGJAI RÉSZÉRE

NETTÓ ÉVES HOZAM

Lekötési idő	10 000–490 000 Ft-ig	500 000–2 990 000 Ft-ig	3 000 000 Ft-tól
1 hónap	évi 17%	évi 17%	évi 17%
3 hónap	évi 18%	évi 18,5%	évi 19%
6 hónap	évi 18%	évi 18,5%	évi 19%
12 hónap	évi 19+1%	évi 19,5+1%	évi 20+1%

BELÉPÉS ÉS INFORMÁCIÓ:

1173 Budapest, Rákoskeresztúr, Pesti út 8–12. Telefon: 256-9739

Tizenkettedik
1999/3.

Hatvanéves a rákoshegyi evangélikus templom

„ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK"

„A községbe beköltözött evangélikusok nem kívántak az anyaegyház szolgálatával élni, Keresztúrra templomba járni, már a nyelvek (német, szlovák) miatt sem. Míg a Bánya utcában lakó evangélikusok minden további nélkül legyalogoltak a templomba, ha egyáltalán jöttek, a Rákoshegyi beköltözöttek inkább ültek a Bulyovszky utcai iskolaterem padjaiban, mintsem a rákoskeresztúri dohos, öreg templomban." (Idézet dr. Kósa Pál „A Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközösség története" című, máig kiadatlan művéből.)

A *„Kalapos király", II. József* 1781-ben kiadott „Türelmi rendelete" nyomán, a keresztúri evangélikusok is építhettek maguknak imaházat, iskolát, választhattak tanítót. Bár a gyökerek még mélyebbre nyúlnak az időben, 1783-óta van kétséget kizáró tudomásunk Rákoskeresztúron evangélikus imaházról, iskoláról, tanítóról. Az 1798-as cinkotai Canonica Visitatio jegyzőkönyv mellékletében *Jamriska Sámuel* keresztúri tanító mondja el, hogy 1783-óty működik a helyi iskolában, amely ben az időben épült. Pontosabban: 1783-ban fogtak az építéshez, és a következő évben fejezték be. A keresztúri evangélikus egyház anyaegyházzá alakulása végül 1807-ben következett el. Ezt megelőzően azonban már 7 éve felépült a Pesti bánkotai út sarkán az evangélikus templom. Ez volt a *dr.* ve *Pál* által említett „rákoskeresztúri dohos, öreg templom, egyt végül 1945. március-áprilisában bontottak le, miután mező az 1943-ban felépült, jelenlegi templomépület vette át. föld- ott, régi templom mészkő-alapjainak darabjai múlt év szemé esti út szélesítésekor kerültek felszínre... A régi rálakóte túri evangélikus – pontosabban „ágostai hitvallású kukák us" – egyházközség kezdeteit a rákoshegyi evangéliszemétt előtörténeteként, *Bartók János* „Rákoskeresztúr törran ne mű könyve alapján idéztük...

szemétt

például ntiszteletek az iskolában

kukák és

nek, s kzkó *István lelkész úgy látta jónak, hogyha a beköl*rengeteg. *bb igényű híveket meg akarja tartani – akik közül* vaszi és az*k vonattal a Deák-téri templomba –, akkor a ligeti* avar és *kell szervezni egy fiókegyházat. Ez az önállóság* mennyiség*zatkészségre serkenti majd az embereket, összelehetne az elikusokat."* – olvashatjuk dr. Kósa Pál már emRT" emlé kéziratában.

azsákok bor 1934-1974. között Rákoskeresztúr vezető lelmellé helyűve azonban nem kizárólag az egyház történetére nosok, s aanem – annak sorsával, alakulásával összefüggésaz ütemezet községeinek történetéről is számos, értékes ada-

A Ha **(Miután szűkebb hazánk, lakóhelyünk múltja** Csoport **megőrzése (is) történelmi kötelességünk, dr. Kó**előtti jár**kájának kiadását kerületünk kulturális vezeté**eltakarít**s figyelmébe ajánljuk!)** Ebből a kéziratból megszünetelis, hogy Noszkó lelkész már 1928. karácsonyára, nak, hotre hívta össze a rákoshegyi híveket. A következő kező e n szintén. Munkájában kíváló segítőkre lelt *Kralotre* az első felügyelő, *Macskásy Lajos* és a Rákoshe:oktató *Szabó Lóránt* személyében.

április 28-án a Kaszinóban került sor arra az ülésre, a rákoshegyi fiókegyház megalapítását kimondták. Isnztották a presbitériumot is, és elhatározták, hogy a ért ülást május 9-én, mennybemenetel ünnepén, a Bu31 utcai iskolában ünneplik meg. Továbbá azt is, hogy ve ban kéthetenként tartanak istentiszteletet. (Egyébként há bban is volt itt istentisztelet.) Felpezsdült az egyházi ébé-diakonisszák biblia-órákat tartottak. Az első, legaktívabban tevékenykedő hölgyek nevei között *Kottász Zoltán* főjegyző leányának, *Jolánnak* a nevével is találkozhatunk. Egyházi vegyeskar alakult, a római katolikus *Ligeti Gyula* vezetésével. Ligeti felesége evangélikus vallású volt, s haláláig fiókegyházunk kántora. A rákoshegyi fiókegyház megalakulása tehát Noszkó István, a keresztúri anyaegyház vezető-lelkésze (parochusa) biztatására történt. A keresztúriaknak viszont gondott okozott, hogy a fiókegyházak lefoglalják az amúgyis beteg vezető-lelkész idejét, energiáját. Ugyanakkor a filiák még több törődést vártak a parochustól, amellett, hogy Keresztúr 1800-ban épült régi templomában, minden áldott vasárnap megtartották az istentiszteletet: magyar, német és szlovák nyelven...

– *Apám, Kósa Pál segédlelkészként került ide, és a már igen beteg Noszkó helyett dolgozott. A parochus harmincnégyben adta át a stafétabotot apámnak, aki elődjéhez hasonlóan, ugyancsak negyven éven át végezte itt a hívek lelkigondozását* – magyarázza Kósa László, aki édesapja örökébe lépve, huszonöt éve vezető-lekész Keresztúron.

„Hegyen épített vára az úrnak..."

Miként arról Kósa Pál krónikája is megemlékezik, a rákoshegyi fiókegyház történetében mérföldkő a Nőegylet 1934-ben történt megalakulása. A gyülekezet buzgó asszonyai *Bátori Istvánné, Kottász Zoltánné, Lászlófay Ernőné* és *Medveczky Lászlóné* vezérletével hatalmas belmissziói munkába kezdtek. (A belmisszió kifejezésben sűrűsödik a gyülekezetben végzett munka.) Tevékenységük célja a hitélet erősítése, az egyház szeretetének gazdagítása volt. Vallásos estéket rendeztek a Kaszinóban. Színvonalas kultúrműsoraik társadalmi eseménynek számítottak akkoriban... Emellett a „szeretetszolgálatot" sem hanygolták el. Gondoskodtak a rászorulók támogatásáról és látogatták a betegeket. Ma szociális gondozásnak nevezzük ezt a tevékenységet. A pezsgő gyülekezeti élet önállósodást és saját, rákoshegyi templom felépítését igényelte. Egyebek közt olyan elgondolás is született, hogy a reformátusokkal együtt közös templomot építsenek. 1933-ban a fiókegyház kérvénnyel fordult a MÁV-hoz, hogy a Tüker helyén, – pénzért – bocsássanak rendelkezésére templom-telket...

Megoldást végül a községi elöljáróság segítségével találtak. (A bíró, báji *Patay András* és a község első főjegyzője, *Kottász Zoltán* is evangélikus vallású volt. (Rákoshegy északi felén, a Bulyovszky (ma Tessedik) téren kapott 250 négyszögöl telket templomépítés céljából az evangélikus egyház: ezer pengő térítés ellenében, örök haszonélvezetre. És a község ezt az ezer pengőt is – ugyanennyi, templomépítésre megszavazott adománnyal – visszatérítette...

1935-ben alakult meg a *Templomépítő Bizottság, Marschalkó Gyula* tanító elnökletével. Tagjai: *Macskásy Lajos, Késmárky Zoltán* és neje, *Steininger Ferdinánd, Tóth Árpádné, Lászlófay Imréné, Rajtár István, Lukács István* és neje, *Keresztesy Irén, Keresztesi Gusztáv, Csáky Gyula, Kriger istván, Kuchta Gusztáv, Dőrfi János, Pribelszky György* aljegyző, *Skolnik János* cukrászmester, *Balázs Lajos, Tóth Istvánné, Zsitvay László, Kenedy László, Módos Dezső, Bátori Istvánné, Homa Ottó, Ila Antal, Szepesi Elek.*

Most már csak az volt a kérdés, vajon mekkora az adakozókedv az immár 250 evangélikus családnál. Magyarán, mennyit hajlandók templomukra áldozni. Az összeg beszedéséről is gondoskodni kellett, valamint külön csekkszámlát nyitni a templom-alap kezelésére. A kérdésekre hamar válasz érkezett: a felajánlás tízezer pengőre rúgott, a templomépítés adminisztrációját pedig *Macskásy Lajos* másodfelügyelő vál-

FESTŐÁLLVÁNY

Viskók a ferencvárosi kiserdőben

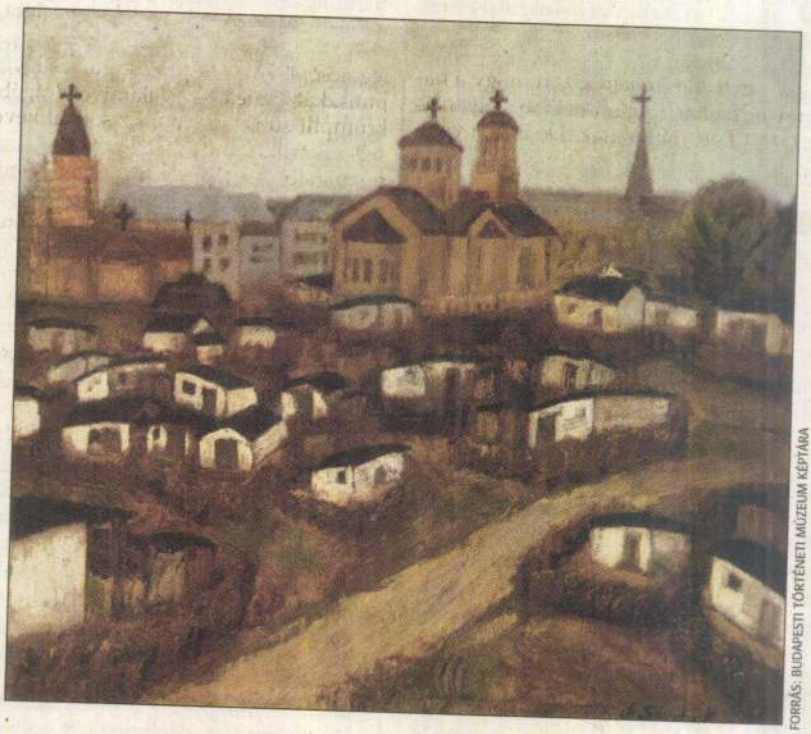

FORRÁS: BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM KÉPTÁRA

A hivatására készülő Sárdy Károly (1916-1979) tanulmányait a Fővárosi Iparrajziskolában kezdte meg. 1934-ben került kapcsolatba a Szocialista Képzőművészek Csoportjával, amelyet kommunista művészek hoztak létre. Céljuk az illegális párt segítése és a haladó szellemiségű művészek egyesítése volt. Tagja volt körüknek többek között Sugár Andor, Fenyő A. Endre, Goldmann György, Goldmann János, Vilt Tibor. A csoport 1934-ben és 1935-ben grafikai kiállítást rendezett. A következő évben pedig a Tamás Galéria mutatta be műveiket „Új realisták" címmel. Munkáikkal ebben az időben Finnországban is szerepeltek.

Maga Sárdy Károly a Szocialista Képzőművészek több kiállításán, többek között az 1936-ban a hűvösvölgyi Nagyréten megrendezett nagyszabású szabadtéri tárlatán is részt vett. 1937-ben Párizsba utazott, ahol két évet töltött. Hazajövetele után sokat foglalkoztatták újságillusztrátorként. A csoport művészei, akiknek köréhez tartozott, gyakran választották témájuknak a külvárosi, szegényes városrészeket, nyomortelepeket, megkapó hitelességgel és együttérzéssel ábrázolva lakóik életkörülményeit.

Sárdy Károly a Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtárában található Ferencvárosi kiserdő című műve is ezt a témakört dolgozta fel. A festmény még 1938 előtt készülhetett. Ugyanis 1938-ban számolták fel a képen látható, a Ferencvárosi pályaudvartól délre fekvő Ínség-telepnek is nevezett, kiserdő melletti nyomortanyát.

Magát az erdőt az első világháború éveit jellemző tüzelőínséges időkben irtották ki, az üresen maradt területre szivárogtak be aztán a menekültek, hajléktalanok. Felépítették fából, vályogból, sárral tapasztott, bádogdobozzal fedett viskóikat, kényszerlakhelyüket. Mintegy háromszáz család élt itt, s azok is, akik gazdálkodni jártak ide. Zöldséget és gyümölcsöt termesztettek, disznót tartottak. A területhasználatért ők is ugyanannyit fizettek, mint az itt lakók, négyszögölenként öt fillért, átlagosan évi tíz pengőt. A Mária Valéria- és a Zita-telep után ez volt Ferencváros harmadik nyomortelepe.

1930-ban a Népszava Nyári hangulat a ferencvárosi négerfaluban címmel helyszíni tudósítást készített az ottani állapotokról:

„Bizony falu ez. Vagy ötven lépésnyire megy az ember a ferencvárosi pályaudvartól és már ott van.... Körül mindenütt sárkunyhók, kisebbek, nagyobbak, alacsonyabbak, fantasztikus külsejűek, rongy, szemét és meztelen gyermekek egy csoportban, néhol egy-egy malac vagy kacsa... Utcája nincsen, se villanya, se vízvezetéke a telepnek, és mégis közel ezer ember lakik itt. Csak kinőtt a telep a homokból, szemétből, holott senki sem tervezte, alakította. Illetve a nyomorúság..."

A telepet 1938-ban számolták fel.

VÁRNAI VERA

fogású japán is. Fuzsimoto Jukio lassan forgó cukorhengeréhez, homokórának „álcázott" szobrocskájához, Fülek székkel című kompozíciójához (amelyben a néző füle a fül) mind meg lehetne keresni az európai vagy amerikai rokont, akárcsak Murakami Takasi akrillal festett élénk vásznaihoz, ahol nyíltan megjelenik a hétköznapi nyugati kultúra egyik szimbóluma, Miki egér. Ám ott van a kalligramm is, a lendületes kelet-ázsiai ecsetvonás. Kettős gyökerű művészet ez, és részben ebben áll az ereje.

Maejama Judzsi katalógus-előszava szerint „az a szappanbuborék, amelyet még nem tudunk megbirkózni. Talán nem is kell; épp elég, hogy (tudtommal) ma Japánban van a világon a legnagyobb Buddha-szobor.

Korunkra úgyis inkább az jellemző, hogy ágyúval lövik szét az óriás Buddhákat... Japánban valaha betiltották a lőfegyvereket. Pedig a XVI. században itt is tudtak gyártani puskákat, csak épp nem illettek a szamuráj harcmodorhoz. Nyilván van sok szörnyűség a roninok, szamurájok és ségunok történetében..., ám azért épp az ilyen epizódok miatt rokonszenves a japán hagyomány.

SZÉKELY ANDRÁS

s gyerekei

szikár, okos el-
mel láthatólag
ecskeméten he-
eredményű. Túl
nt mesterműve.
ssége előadatni
és vendéglátó-
el Schönberg
lodrámáját.
adokról évtize-
Vörös Eszter Ku-

Kattrin, a néma lány beszélni nem, de énekelni tud. Eszünkbe jut Jókai Mór színházi bravúrja, amikor a Népszínházban primadonnájának, Pálmay Ilkának hasonló néma, mégis énekelő szerepet szabott A bolondok grófja című népszínmű-vaudeville-ban. Kellő színészi komolysággal az életbeli valószerűtlenségek színpadon valósággá válnak. Bognár

FOTÓ: MTI – ÚJVÁRI SÁNDOR

za, Vörös Eszter, Balogh Erika és Mészáros Tamás

sok szép részered-
m eléggé meggyőző,
erős és monumentá-
kufárkodása. Érdek-
kalmárügyeskedése.
oman kezelt férfikap-
Különösen a szaká-
Kertész Richárddal
tott bonyolultsággal
z egymáshoz próbál-
kedelmi ügyletnek ér-
erelmi jeleneteit.

Gyöngyvér (Kattrin Haupt), továbbá a krónikás a dráma fejezetösszefoglalóit is elmondja (kissé színezett és kevéssé tisztán artikulált hangon). Derűsen néz a világba kezdetekben. Lopva érzékelteti nővé érését, Yvette kihívó piros cipellőjében egy vágyott élet utáni takargatott sóvárgását, a levetett prostituáltparóka szemérmes megérintését. Tekintete egyre aggódóbb. Néha az asztal alól világít fájdalma. Kiemelendő Halle városát megmentő dobolása – dob nélkül: felvette a katonaszajha elhagyott piros cipellőjét, azzal dobogja éberré a megtámadott várost. Amikor eltalálja a katonák fegyvere, nem hanyatlik a földre. Állva hal meg. Kialszik tekintetében az élet.

Balogh Erikában nyoma sem maradt a meghatódásra való hajlam érzelmes színészetének s a visszatetsző magakelletésnek. Yvette hadiszajha szerepében önsajnálat nélküli keménysége, életéért küzdő, szárazon szemérmetlen önzése magával ragadó. Mészáros Tamás (Tábori lelkész) az önfeladó életben maradást finom eszközökkel festi. Brecht bonyolultabb színpadi költő, semhogy képleteket állítson színpadra: Mészáros a szerep minden árnyalt fordulatát értőn megmutatja, gyávaság és jobb belátás, más iránt érzett részvét és meglapulás, önérdek és szeretet között ingadozik. Megkapó, mennyi egymással ellentétes érzést-gondolatot tud belerejteni egy szakszerűen elvégett tányérmosogatás-törölgetés cselekvéssorába.

Igen jó Makranczi Zalán a kisebbik fiú szerepében. Szarvas Attila játssza Eilifet. Céltudatos fegyelemmel fogalmaz több kisebb szerepet Kertész Richárd, Széplaky Géza, Bori Tamás, Báhner Péter. Szépen és könnyedén mozognak. Nem színi mutatványokat hajtanak végre, célszerűen fogalmaznak testükkel is. Kiemelendő Kertész Kata a Nagy Megalkuvás jelenetében: a kapitány írnokaként olyan közönyösen rosszindulatú paragrafusrágó, akár egy önkormányzati tisztviselő.

M. G. P.

mény. A buzának minősége, ha aratáskor az esőzés el nem rontja, jó, szine szép, élénk-piros, sulya 85—88 font; volt azonban példa, hogy méreje 91 fontot nyomott. Kétszerest ugyszólván csak a házi szükségek fedezésére vetnek. Az árpa, minthogy a legjobb tavaszi földekbe vetik, rendesen 8—10 magot ad, a nagyon száraz években azonban csak 4—5, a zab 6—10 magot. A köles, melyet szintén csak kis mennyiségben vetnek, középszerü évben 40—50 magot ad, kedvező évben majdnem kétannyit. Burgonya egy catastrális holdon megterem 70 zsákkal; volt azonban példa rá, hogy egy hold 140 zsákkal termett. — Ez egyébiránt e vidéken is különféle nyavalyáknak, főleg a rothadásnak van alávetve. Kukoricza egy hold 12—16 mérőt ad, de ezt itt különös szorgalommal nem müvelik. Főtermelési czikk egyátalán csak a tiszta buza s erről eddig szabályul az szolgált, hogy a hány holdon valaki egészben gazdálkodik, annyi mérő tiszta buzát kell eladnia, ha azt akarja, hogy ügyes gazdának tartsák; a mostani körülmények közt azonban ez kevés volna és voltak esetek, hogy az illetők kétannyit is adhattak el.

Rétek dolgában itt nem a legjobban állanak; a mi van, az kevés s azon a kevésen is a mi terem, csak a szarvasmarhának adható s igy a juhok és lovak számára a takarmányt mesterségesen a szántóföldeken kell termelni, mely mesterséges takarmány leginkább a bükkönyös zab, ez pedig, ha a drága magot s azt tekintetbe veszszük, hogy bükköny alatt állt földben a buza sokkal silányabban fizet, a gazdára nézve elég kellemetlen. A lóhere sokféle fajai közől egyedül az ugynevezett luczernát vetik, mely lapályosabb helyeken meglehetősen tenyész, de e földet még sem igen kedveli, mert legfölebb hat év után már elsatnyul s ugy elromlik, hogy ki kell szántani. Baltaczim (esparcette) itt ott szintén s pedig sikerrel termeltetik, mi a földnek mésztartalmáról tanuskodik. Ha ezt csupán a takarmány kedveért termesztik, akkor egy évben kétszer kaszálható s egy hold megterem két szekérre valót; ha azonban magnak hágyják, ugy nemcsak a legjobb buzaföldnél is több jövedelmet ad, de lekaszáltatván, a juhoknak s különösen a bárányoknak igen jó legelőt nyujt, mig szalmája a szarvasmarha, söt még a rideg juhnyájak számára is takarmányul használható. A baltaczim évelő (perennis) növény levén, eltart 5—6 évig s többszörös előnyei, nagyobb mérvben termelésére méltán intésül szolgálhatnának.

Répát is termesztenek a tehenek számárá, de csak kis menynyiségben; az ökröket nyáron takarmány-hiány miatt nagyobbára zöld kukoricza-szárral etetik; a lovak számára pedig egyszer másszor mohart is vetnek.

Igás lovakat a nagyobb gazdaságokban itt nem tartanak; a földmunkát egyátalán ökrök végzik s pedig ugy, hogy a mostani rendszer mellett 35—42 holdra egy pár ökröt lehet számitani. Hogy e két pusztát körülbelől hány ökör munkálja, azt nehéz volna meghatározni mert például R. Sz. Miklós egy részét etyeki polgárok birják haszonbérben, kik itt semmiféle marhát nem tartanak, hanem igavonó ökreikkel csak a munka idején jönek le, melyet végezve azonnal ismét távoznak. A szénát és szalmát szintén mind elhordatják s igy gondolható, mennyire kell a trágya tökéletes hiánya miatt ez egészséges és jól termő földnek szenvednie.

Az őszi gabonát háromszor szántott földbe vetik, aztán a vetést megfogasolják s lehengerezik. Bevett szokásként egy holdba $2^1/_4$ pozsonyi mérőt vagyis $4^1/_2$ vékát vetnek, de a fris trágyás földbe $^1/_2$ vékával kevesebbet. — A tavaszi alá öszszel mindaddig szántanak, mig a fagy az ekét ki nem szoritja. A burgonyát és kukoriczát leginkább eke után a harmadik borozdába vetik s kézzel kapálják, de már itt ott kapáló- s töltögető-gépet is használnak. Gépekben s jó és czélszerü gazdászati eszközökben már egyátalán nincs hiány. E két pusztán, mely hat önálló birtokra oszlik, három kétlóerejü s egy mozdonyos cséplőgép müködik, mely utóbbinak mozdonyára daráló-malom és szecskavágó is van alkalmazva. Az ekék többfélék; a legujabbaktól kezdve egész a régi faekéig. Vannak ezenkivül kettősek a keverő- és vetés-szántásra, valamint töltögető- és kapáló-ekék is.

Az aratást itt rendesen ugynevezett részes aratók szokták végezni és pedig, ha maguk tartásán vannak, a tizenegyedik, ha az illető birtokos élelmezi, a tizenharmadik részért. A nyomtatók a 11-ik mérőt mint lórészt, a 25-diket mint kenyérrészt kapják. A cséplőgépek mellett a napszámosok részül száztól négy mérőt kapnak; pénzért való munkánál pedig kétlóerejü gépnél, mely naponkint átlag mintegy 50 mérőt dolgozik, az összes napszám $5^1/_2$—6 forintra rúg.

Erdeje e vidéknek nincs; az utszélek azonban fákkal vannak szegélyezve, faültetvények nem hiányzanak, söt a birtokosok egyikének laka körül csinos, mintegy 5 holdnyi nagyságu angol izlésben rendezett diszkertje van.

Szőlőt leginkább csak gyümölcsnek termelnek; megkisérlették a kisajtolást is, de a bor rosz s azonnal megsavanyodik. A Hoinbrenk-féle rendszer után az idén tettek első kisérletet, mely ugyan annyiból fényesen sikerült, hogy a tőkék egész a csodáig telve voltak fürtökkel, de hogy bora jó lesz-e vagy még a szokottnál is roszabb, azt még majd csak ezután látjuk. A gyümölcs-termesztés átalán véve alig középszerünek mondható.

Miután e pusztákon még a jelen század elején is gulyák legeltek, ennélfogva feltehető, hogy a legelők eredetileg igen jók voltak; mióta azonban a juh a szarvasmarhát kiszoritotta, azóta ezek becse napról napra alábbszáll. A száraz években a gyep ugy kisül, hogy a juhok alig vannak s igy az eszélyes gazdának, főleg bárányai számára, mesterséges legelőről kell gondoskodnia. Emiatt némelyek azt vélik, hogy legczélszerübb volna a legelőket a szántóföldek közé foglalni s ezekből azután annyi mesterséges legelőt előállitani, hogy a nyájak kellőleg el legyenek látva. Juhokat hol kisebb, hol nagyobb számban tartanak; a gyapju különféle, s mázsájának ára 120—140 ft. közt változik. A juhok egészségesek és sajátságos, hogy mióta a mocsáros s itt-ott tavakat képző patakot csatornákba csapolták, a métely is megszünt. Józan elvek szerint a juhászat itt egyátalán oly haszonnal üzhető mint bárhol, de csakugyan is főgazdászati tényezőnek tekinti itt mindenki a tiszta buza mellett a juhot.

Végül még városi olvasóim számára a pusztaiak igénytelenségének mintegy tanubizonyságaul följegyzem a béresek fizetését: egy házas vagyis feleséggel s néha egész rajával a gyermekeknek megáldott béres kap az egész évre 12, olvasd *tizenkét* uj forintot kész pénzben; ezenkivül 10 mérő buzát, 20 mérő rozsot, 12 mérő árpát, egy láncz kukoriczaföldet, 40 font sót, ugyannyi hust, fél láncz burgonyaföldet, mely utóbbiért azonban 20 napszámot szolgál különösen. Tarthat egy tehenet s bizonytalan számu sertést, mig neje egy kis darab répa- és kenderföldet nyer, miért azonban ismét a birtokos nejének az egész éven át mosással, mangorlással, vasalással, keményitő-készitéssel s egyéb ily házi munkák véghezvitelével tartozik. Az öregbéres magasabb rangjánál fogva 4 fttal több fizetést s még egy pár csizmát is kap. A nőtlen béresnek 40 ft., a kisbéresnek 32 ft. s élelmezés jár, mig a kocsisok, tehenesek stb. szintén arányos fizetést huznak. — És e csekély dijért ez emberek télen nyáron az egész napon át fáradoznak s mindamellett boldogok, egészségesek és sorsukkal meg vannak elégedve.

Van e vidéknek még két érdekes mondája, az egyik egy szép aranyhaju, csillagszemü menyasszonyról szól, kinek menyegzői éjén midőn völegényével egyedül maradt, szerelmében meghasadt a szive; a másik egy templomról, mely a Vértes hegyek alján állott, de egyszer csak egy szép éjen felkerekedett, el sem bucsuzott, hanem nyakába vette az utat s hét határon és a Dunán keresztül, átment a Csepel szigetére.

Az előbbi monda való történeten alapul; az utóbbi mi lehetne más, mint mese s ép ugy erről, mint amarról szólunk majd — máskor.

A Serédy-emlék Zboró mellett.

Zboró mezőváros Sárosmegye északi részén, Bártfától másfél mérföldnyire, közel a lengyel határhoz. Vidéke vadregényes hegyekkel, erdőkkel boritott. (Rajzát s leirását lásd V. U. 1856. 34. sz.)

Ezen erdős hegyek egyikén feketülnek a hajdani hires *Zboró*, vagy *Makovicza* vára romjai. E vár feje volt a hozzátartozó roppant kiterjedésü makoviczai uradalomnak, mely hajdan herczegség vala; innen olvassuk a fejedelmi Rákóczy-család czimei közt: „Munkács és *Makovicza herczege.*“

A várat hajdanában, még mielőtt a Rákóczyak kezére került volna, a Serédy-család birá; hogy jutott tőlük a Rákóczyak birtokába, s mi összefüggése van e körülménynyel a rajzunkon ábrá-

zolt Serédy-emléknek : megfejti a következő hagyomány, melynek azonban *történelmi alapja* van.

Serédy Gáspár, Zborónak 1640 táján ura, egyike vala Felső Magyarország leghatalmasabb főurainak, s rokona Loránttfy Zsuzsánnának, I. Rákóczy György erdélyi fejedelem magasztos lelkü nejének. Serédy e vérségi összeköttetésénél fogva Rákóczyval bizalmas viszonyban állott, s a fejedelem legtekintélyesebb tanácsurai egyike vala.

Egy izben meglátogatta öt fejedelmi rokona, férjével együtt, zborói fészkében, a hová az agg gyermektelen Serédy az udvar zaja elöl a mikor tehette, félrevonulni szokott. Képzelhető, hogy fejedelmét pompával, kitünö vendégszeretettel fogadá.

Rákóczy Györgynek, ki a szép tájak iránt nagy fogékonysággal birt, emellett azonban meglehetös birtokvágygyal is meg volt áldva : annyira megtetszett a festöi fekvésü vár, s a hozzá tartozó gyönyörü uradalom, hogy Serédytöl minden áron meg akarta venni. Eleinte csak példázgatta elötte ebbeli szándokát, de az öreg Serédy maga is nagyon szerette e várát és birtokát, s mitsem akart hallani a töle megválásról, — azért nem akará elérteni a fejedelem czélozgatásait.

A szenvedélyes vadász Rákóczy lelkében, egy izben, midön vadászat alkalmával az uradalom roppant vadas erdeit látná, ujra és ellentállhatatlanul fölébredt elébbi vágya, s meg nem állhatá, hogy Serédynek nyiltan ki ne jelentse vételi szándokát.

Serédy nem akarta, vagy nem merte fejedelme nyilt kérését határozottan visszautasitani, azért oly föltételt akart szabni, a melynek teljesithetését lehetetlennek hitte. Azt ajánlá tehát Rákóczynak, hogy kész átengedni a várat és uradalmát, ha Rákóczy neki Zbórón azon naptól egy évre 30,000 db. aranyat lefizet, melyek mind ugyanazon évben veressenek, mind Erdély-czimere- és Rákóczy képével. A fejedelem kezet csapott, — s igy megköttetett az alku, melyet Serédy inkább tréfának vélt, mivel 30,000 db. arany akkoriban roppant összeg volt, s egy év alatt ennyi egyforma aranyat Erdélyben veretni lehetetlenségnek tartatott.

Azonban I. Rákóczy György végtelenül dús ember volt, s ki is tudta vinni a mihez hozzá fogott.

Az emlitett naphoz egy évre Serédy Gáspár kedvencz vára erkélyén ült, egészen elfelejtve már a fejedelemmel kötött alkut. Egyszerre a völgyben kanyargó uton társzekereket lát közeledni, erdélyi fejedelmi kisérettel, a kék lovassággal. Rögtön eszébe jutott alkuja, s aggódni kezdett, de aggodalmát még leküzdé, mivel még mindig nem hitte teljesithetönek Rákóczy elé szabott föltételét. — A társzekerek ezenközben fölérkezének, s a fejedelmi biztos nagy zacskókban hordatá az aranyakat a várterembe Serédy elé.

Ez egyenkint megnézett minden darab aranyat, s nem akart hinni szemeinek, midön mind ugyanazon évszámot, Erdély czimerét s Rákóczy arczképét látta rajtok. A mint a még át nem vizsgált zacskók száma fogyott : akként növekedett a szegény agg Serédy aggodalma. Midön a legutolsó zacskó aranyait nézegetné, már sürü izzadságcseppek boriták homlokát, feje szédelgett, s tánczolni érzé maga körül a nagy oszlopokat. Reszketve vette kezébe a legutolsó aranyat. Ez is olyan, mint a többi; itt az arczkép, itt az évszám, — kedves váram istenhozzád. Ezzel hátrahanyatlott székében; roncsolt teste nem birá kiállani a nagy fájdalmat melyet kedvencz lakhelyétöl elváltán érzett; — egy sóhajtás, és megszünt élni. Rákóczyt ez eset hire szomoruan lepte meg; rögtön Zboróra utazott, s agg hive, hü tanácsosa, szegény Serédy Gáspár emlékére kegyeletböl a rajzunkon látható oszlopot emelé, a mely a vár közelében maig is fennáll, és Serédy-emléknek hivatik. Eddig a hagyomány. Igy jutott I. Rákóczy György a szép Zboró-vár birtokába, a melynek most is létező 100 hársfája alatt sokat sétált, s irta alá fejedelmi okmányait : „Datum Zboroviae, *sub centum tiliis.*“

A zborói uradalom jelenleg a gr. Erdödyeké, kik azt mint Rákóczy Julia gr. Aspermontné, örökösei birják. *Sághfalvi.*

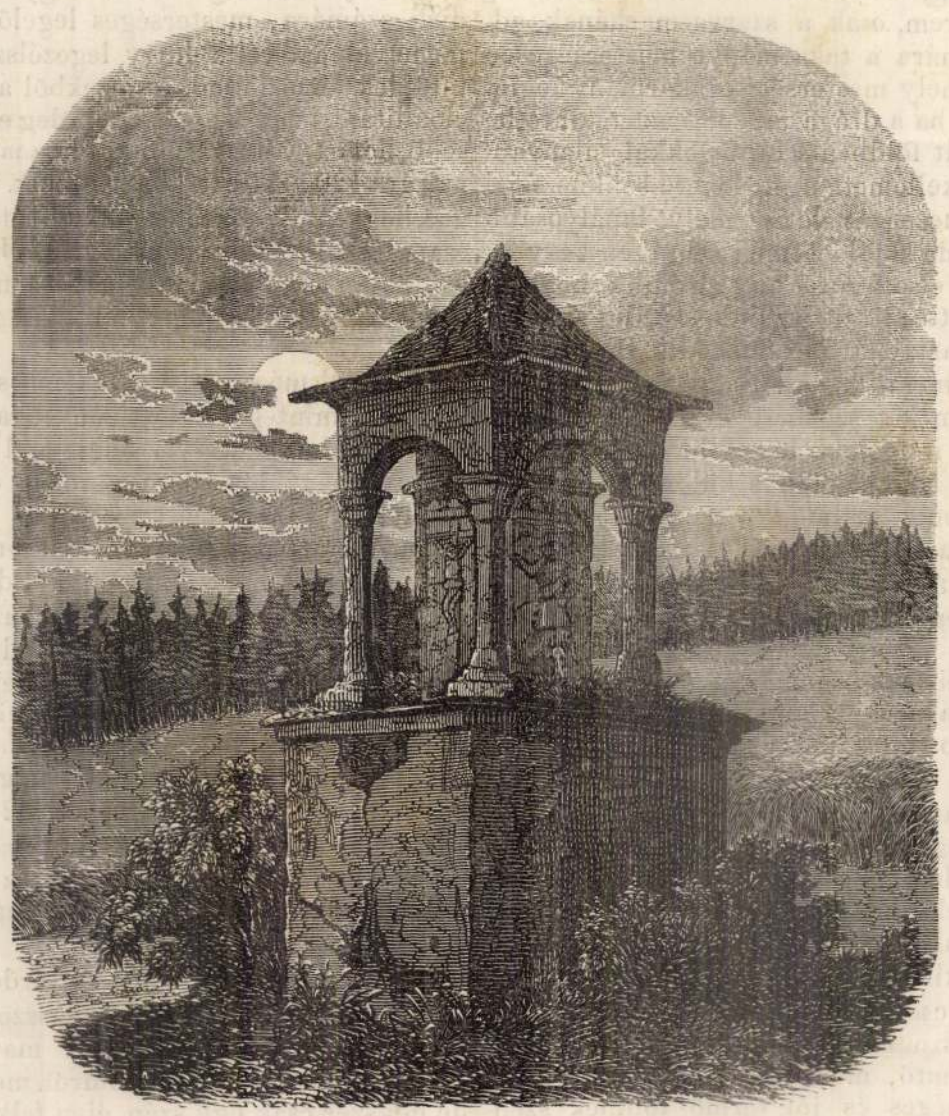

Serédy-emlék Zboró mellett. — Sándy Gyula rajza után.

A Rosenlaui-jéghegy Sveiczban.

A regényes tájakban gazdag sveiczi Alpeseken, Meyringen mellett, már távolról lát az utas egy kis hegyi patakot kigyózni lefelé. E kis patak a Rosenlaui-jéghegy elöhirnöke.

Mielött az ember saját szemével látja, különös képeket alkot magának az alpesi jéghegyekről. Rendesen a legmagasabb csúcsokat képzeli hóval, jéggel boritva; pedig épen ellenkezöleg áll a dolog : a legmasabb csúcsok kopáran, feketén merednek az égbe. A roppant magasságban eső hó sokkal szárazabb, sokkal finomabb szemü, semhogy a meredek sziklához tapadhatna, s a szelek által fölkavarva, csak a völgytorkolatokat boritja el.

A hegyek egész labyrinthjában, a tenger szine fölött 12,568 lábnyi magasan, mint egy óriás, emelkedik ki az ugynevezett Schreckhorn. Ettöl, mint középponttól, minden irányban, magas hegyágak nyulnak szét, melyek közt beláthatlan hósivatag terjed el. E hóból verödik össze s alakul azon sürü, kökeménységü s különösen sikos jég, mely e hegyágak közt képződő völgyek lejtöjén lefelé, mint a lávafolyam, tovább tovább hömpölyög.

Ily jégfolyam egyike a Rosenlaui-jéghegy, mely a tenger szine fölött 4688 lábnyi magasságban állapodik meg, s a természet leggyönyörübb játékai közé méltán sorozható.

Eszébe jut itt valakinek kérdezni, mi lehetett azon gát, mely a roppant jégtömeg tovább-csuszását megakadályozta. Talán valami szük völgykanyarulat? vagy valami kiálló szikladarab?... Egyik sem lett volna elég erös, megakasztani a jégfolyamot; — egy szelidebb hatalomnak hódolt az, s a melegebb levegölangy lehelletére állott meg, hogy vizzé olvadjon, kimélve az elötte elterülö rengeteg fenyveseket.

Képünk a Rosenlaui jéghegy azon pontját ábrázolja, melyen az, szilárd jégalakját elvesztve, folyékony vizalakot ölt; — hol azon kis patak ered, mely három órai uton szilajon kanyarog az Aar völgyébe, hogy ott a többi jégpatakkal egyesülve tovább siessen.

Elöttünk áll egyike azon kristálypalotáknak, milyet Sveiczban 608-at találhatunk, de a melyek közöl nagyszerüségben ugy, mint tisztaságban a Rosenlaui-jéghegyet egyik sem mulja fölül. Ennek több millió mázsára menő jégtömege gyémánt falazatból

Nas. Ujs 1862.

is hozzá füződik a Lajthán tul eső földhez; hogy a lakosság nagy részben németajku: nem kell többet mondanunk, eléggé jeleztük ezzel kényes és felelősségteljes természetét azon szerepnek, mely gr. Batthyánynak jutott.

S ha valakinek, ugy neki sikerült fényesen megoldani azon föladatot, mint lehet egy terület specziális érdekeit akként juttatni érvényre, hogy bennök a közhaza érdekei és a hazafias szellem tényleges emeltyűt nyerjenek.

S az eszközöket, melyekkel működését sikeressé teszi, — korántsem kültámogatásnak köszöni, — de saját jelleméből, lelkéből meriti. Megfeszitett szorgalom és tevékenység, megnyerő modor és párját ritkitó jótékonyság és áldozatkészség azon tulajdonok, melyek e rendkivül nehéz állomásra képesitik. Nincs megyéjében helység, mely nem tudna szólni a derék főispán jótékonyságáról. Csupán a mult évi kholera-járványt emeljük ki, midőn mig más főuri főispánok külföldi fürdőkre menekültek, ő titkára kiséretében személyesen járta be a sujtott helyeket, beteg ágyaknál fölkereste a szenvedőket, kiknek maga nyujtott gyógyszert, élelmet, ruhát, pénzsegélyt és vigaszt.

S ezen önfeláldozó munkájában hű magyar asszony-

GRÓF BATTHYÁNY JÓZSEF.

ként állt mellette neje, ki jó lelke egész hevével osztozott a szeretett férj emberbaráti fáradozásaiban. Sok jótékony intézmény tudna e derék nő magas erényeiről szólni, — de itt csak egyre hivatkozunk: a m.-óvári jótékony nőegyletre, mely benne tiszteli védnökét és elnökét.

Nem mint az érdemek jutalmát, de mint a legmagasabb elismerés jeleit említjük meg azon kitüntetéseket, melyekben már eddig is részesült. A kamarási méltóságon kivül birja a maltai és Lipót-rend lovagkeresztjét, sat.

De a buzgó főispán tetterejét nem meriti ki állásának sokoldalu kötelezettsége. Kiterjed az ő munkássága a társadalmi térre is, hol hasonlókép nem kevesebb buzgalommal és sikerrel működik. Ő a mosonmegyei lövészegylet elnöke; mint jeles gazda élénk részt vesz a gazd. egylet működésében, melynek választmányi tagja és szakosztályi elnöke; kiváló elismerést vivott ki magának főleg a lótenyésztés terén.

S e mellett, a mi fájdalom, kevés magyar főurról mondható el, buzgó pártolója az irodalomnak és tudományoknak is. Élénk figyelemmel kisér e téren is minden mozzanatot, és soha nem mulasztja el a kinálkozó alkalmat, hogy lerója tiszteletét a tudomány iránt.

AZ ORSZÁGOS DALÁRÜNNEPÉLY KOLOZSVÁROTT: Díszelőadás a dalcsarnokban. — (Sárdy István eredeti rajza.)

szinüleg nem fogják a magyar nemzet klasszikus irói közt kiadni: sem formailag, sem tartalmilag nem bevégzett, teljes tökélyü müvek azok, s egyet kivéve, inkább csak saját korukra való hatás kedvéért irattak; és mégis e műveken, egy a többiek közül kiemelkedő genius nyomait érezzük. Az, a mit nagy irónak neveznek, nem volt Kármán, bár azzá lehetett volna, ha életereje igen korán el nem pusztul, s 26 éves korában sirba nem teszik. De minő rendkivül relativ fogalom ez az irói nagyság is, mint minden emberi nagyság a világon! Igazi nagy irója alig van 8—10 az egész világ-irodalomnak: Homer, Dante, Shakespeare, Moliere, Goethe, s még egynehány, s ezeknek neveit ismeri minden nemzedékből nehány százezer, de a sok száz millió előtt ép oly ismeretlenek, mint egy eldugott falu kisbirájának a neve. Megszüntek-e azért nagyok lenni; s a mi nekik a nagyságot adá: a lélek mély, gazdag, tartalmas kifejlése elveszett-e rájok s a világra nézve? Bizonyára nem, de az emberi nagyság fogalma igen kicsivé törpül, ha közelről megtekintjük, nem is szólván a nagyságnak számtalan tüneményeiről, melyeket csak az emberek képzelete alkot és tart fön ideig-óráig, önmagukban igen kevés valódi tartalommal.

Azért soha ne szóljunk absolut nagyokról és absolut kicsinyekről, mert mind a kettő egyaránt téves és hibás; nem létező; a mi phantaziánk teremtménye. A fölkapott név csak árnyéka az Énnek, az élő, tevékeny, ható léleknek, a mely árnyék, tudjuk, a szerint nagyobb vagy kisebb, a mint a nap süt az alakra, s néha több boldogtalanságot szerez viselőjének, mint boldogságot. Sőt miután az emberi élet föladata az, — minden ember életé, — hogy a maga környezetében, az összes boldogságához mentől többet adjon, szóval avagy tettel, de mindenha szivének szeretetéből, mert máson nincs áldás: nem sokszor megesik-e, hogy valamely nemzedékben olyan valaki a legnagyobb, kiről az országok fölé emelkedő hir mit se tud? Azért ne mondjuk, hogy hiuságok hiusága minden a nap alatt. Nem; csak akkor az, ha az ember magára nézve azzá teszi, mert az ördög szabadon jár-kél a világban (és az nem csupa képleges beszéd), s a hol látja, hogy hajlanak felé, rögtön ott terem, sőt inkább mondjuk azt, hogy rettenetes komoly valami ez az élet, adatva számunkra egyszer, isten véghetetlen kegyelméből, kibeszélhetetlen boldogságra: de a melyet emberek önzése, vaksága és tudatlansága, s a nemzedékről nemzedékre öröklött bün tesz néha kibeszélhetlenül boldogtalanná; s talán bölcs Salamonnál inkább igaza van azon keresztyén püspöknek, ki a mélységek fölött rettegve járó lélek bánatával mondá: Isten csodája, hogy élünk!

Kármán József a losonczi református paplak egyszerü födele alatt született 1769. márcziusában. Atyja, szintén József losonczi lelkész és később szuperintendens volt, s nehány egyházi dolgozata mutatja, hogy a gyakorlati működésen kivül, az irott nemben is dolgozott, az egyházi téren; sőt irogatott egyetmást már nagyapja is, András, a losonczi tanár. A fiatal gyermek nőtt, tanult, fejlett a szülők szemei előtt és óvó gondja alatt egy darabig: reménye az apának, s boldog büszkesége az édes anyának. De a gyermek nem maradhat mindig a szülők szemei előtt, nem az, ki magának hirt, nevet, állást ohajt szerezni a világban (s bizonyára a boldogságnak nagy mennyisége volt hajdan, s van ma is ott a hol megvan: az egyszerü, önmagából kikelni nem vágyó családi viszonyokban, hol a gyermek a szülők szemei előtt lesz férfiuvá, a megöregedett apa kezéből kiveszi az eke szarvát vagy a kalapácsot, folytatja ugyanazt az életet, uj, férfi erővel, s midőn az elöregedés sora ő reá kerül, szintén fiának adja át a kenyeret szerző eszköz nyelét); a mivelődés, az ambiczió, — melyről rég meg van irva, hogy a bünnek kezdete — s a mi mindeneknél roszabb, a hiuság, azt követelik, hogy a fiu a világba menjen, hogy férfiuvá legyen, ott küzdjön ki magának uj birodalmat, mely nagyobb és fényesebb legyen mint az apától örökölt. És mégis, annyi elsirt köny, annyi elpazarlott boldogság, annyi tönkre ment élet után, bánjuk-e, hogy ez igy van? Igy kell lenni, mert ez az élet törvénye, Isten törvénye. Egyike a legerősebb és legderekabb küzdőknek, a távolból tekintve vissza az elhagyott szülői lakra a nagy Duna mentében, könyes szemmel dalolja:

»Bár maradtam volna benne végig!«

— Nehány év mulva ugyancsak ő dalolja ezt is:

Örülj, örülj, szivem!
Ki örül, ha te nem?
Kinek van, mint neked,
Ilyen boldogsága?
Kinek van a földön
Ilyen mennyországa?

s halála előtt alig pár hónappal, a hol a hang igaz bensősége, a maga egyszerüségében, még megkapóbb, mondja, merengve a zugliget fái közt:

Istenem, beh boldog vagyok!
Majd hogy sirva nem fakadok. —

S valóban a boldogság mekkora kéjét hordá szivében s ragyogtatta egy nemzet szemébe, mely fényével áttündöklik időn s enyészeten!

Kármán is elindul a bizonytalan, veszélyes utra; elhagyja a szülői házat, hogy oda csak haldokolni térjen vissza. Pesten elvégzi a jogot, s innet Bécsbe megy, hogy folytassa tanulmányait az egyetemen, s még inkább, hogy élvezze ezt az oly szép életet, abban a finomabb, kifejlettebb formában, melyben azt a bécsi miveltebb körök termeiben találta, hova az eszes, feltörekvő, csinos külsejü fiatal magyar ifju talált magának utat, sőt ott meg is tudá magát szerettetni. Sem pesti, sem bécsi életéről nem tudunk sokat, egy-két általános vonáson kivül; de mégis, hogy miként élt, mit élvezett, mit tapasztalt: látjuk későbbi műveiből. Minden mű az ember lelkének gyümölcse, melyet az élet fejtett ki, s hozott kisebb vagy nagyobb érettségre. A mag, az erő ott van az emberi lélekben, néha akkora fejlődhetési képességgel, a mekkoráról maga az egyén sem álmodik: de hogy az kifejlődjék-e, s milyen irányban, s milyen fokig: az a környezettől függ. Szerencsés viszonyok közt, melyek a mag természetével összevágnak; kellő napfény, kellő eső mellett: csoda-szép növést vehet az emberi lélek, ez a legremekebb növénye a világ-egyetemnek, sőt a növés gazdagsága tul-tengésbe mehet át, amannak kárára, mert az már betegség, s néhol kezdete az elpusztulásnak.

Kármán műveiből azt látjuk, hogy a bécsi élet sokat, nagyon sokat fejtett rajta; nem a könyvek csupán, s nem főként azok, hanem a világ látása és élvezése; ismeret, tapasztalás, az emberekkel való közel érintkezés, szeretet, méltánylás mások részéről, csalódások és szenvedés. Sőt nekünk ugy tetszik, hogy több jutott neki a napfényből, mind esőből; több abból, a mi emel, mint a mi mélyit: s az egészséges fejlődésnek nagy hátrányára. A losonczi szegény kálvinista pap fiának szivében bizonyára volt olyan mélyen nyugvó csira, mely ha gyökerét a nagyobb mélységekig bocsátja, közelebb istenhez, ki a mélységek legfenekén lakik, valamint a legfenső magasságokon, erősebben áll vala, sokkal kitünőbb gyümölcsöket hoz és hosszabb élet jut neki osztályrészül. De az ember sorsa, tanuljuk meg, nem csupán önmagától függ; ő legfölebb akarhatja a jót, s azt se mindig ismeri, s akarni sem mindig tudja.

(Folyt. köv.)

Gróf Batthyány József.

A magyar orvosok és természettudósok ez évi (XVII-ik) nagygyülése nem volt kevésbbé gazdag tanulságos tapasztalatokban, mint a korábbiak. A mi e gyüléseket vonzókká és érdekesekké teszi, nem annyira a gyülés maga, mint az azzal összeköttetésben levő kirándulások, melyek lehetővé teszik, hogy hazánk értelmiségének egy nagy kontingense az ország természeti, történelmi, gazdasági és ethnographiai nevezetességgel biró vidékeivel közvetlen szemlélet utján ismerkedhessék meg s mintegy impulzust nyerjen az ismeretek terjesztésére.

Az idei, Győrött tartott nagygyülés is ily kirándulásokkal volt összekötve s a magyar orvosoknak és természettudósoknak szép alkalma nyilt megtekinteni a kies helyen fekvő, történelmi nevezetességü pannonhalmi apátságot, melynek nagyérdemü apátja Kruesz Chrysostom e gyülésnek elnöke volt, a lébényi templomot, hazánknak régészeti tekintetben egyik legérdekesebb épületét, s a magyar-óvári gazdasági tanintézetet, mely nemcsak hazánk hasonnemü intézetei között foglalja el a legkiválóbb helyet, hanem a külföld hasonló tanintézeteivel is méltán kiállja a versenyt.

Hogy a nagygyülés tagjainak alkalma nyilt ez intézet meglátogatására is, s hogy az oda rendezett kirándulás oly általános megelégedésre sikerült, az mindenek fölött Mosonmegye főispánja, gr. Batthyány József fáradozásának és buzgalmának köszönhető, s midőn őt most ez alkalomból olvasóinknak bemutatjuk, a nagygyülés több tagja által hozzánk intézett ohajnak hódolunk, kik ez által is némi jelét kivánják adni hálájoknak a derék főur iránt.

Németujvári gróf Batthyány József szül. 1836. jun. 25-én Lajtafalun, Mosonmegyében. Ifju éveit a gondos szülők, gr. Batthyány József és neje, szül. Tarnóczy Antónia csillagkeresztes-palotahölgy védszárnyai alatt töltötte. Atyját 1851-ben vesztette el, s azóta édes anyja közvetlen körében tartotta gyermekét, ki a szelid lelkü nő gondozása mellett mint magán tanuló fényes sikerrel végezte gymnáziumi tanulmányait, a próbatételeket M.-Óvárott, Pozsonyban és Egerben tevén le.

1854-ben már jogi tanulmányait is bevégezte. De ezzel nem értek véget a tanulmányok. Az ifju gróf, mielőtt közpályára lépett volna, átértette, hogy jövő emelkedésének s közhasznu működésének csakis alapos előkészület vetheti meg biztosan alapját.

1865-ben lépett a nyilvánosság terére, midőn mint Mosonmegye tiszteletbeli főjegyzője a közgyülésekben és törvényszéki ülésekben szorgalmasan részt vett, főleg pedig az adminisztráczió iránt kiváló érdekeltséget és képességet tanusitott.

Ritka képességei csakhamar magas társadalmi állásra emelték; s már 1872-ben Mosonmegye főispáni székénl átjuk, melyet a megye általános öröm-kifejezései között foglalt el.

Ha meggondoljuk, hogy Mosonmegye, mint a magyar föld nyugati határszéle, nemcsak természeti, de sokszoros társadalmi szálakkal

*

építményeket tart fenn. A négy hidoszlop között három nagy nyilás van szabadon és nyiltan hagyva a vizár levezetésére s a középső nyilás 36 méter, a két szélső pedig 30—30 méter szélességü. Képünkön, melyet fiatal művész rajzolónk azon a tájon utazva, a hely szinén vett föl, mindez még nem látható, de azt igen világosan föltünteti, hogyan megy egy ilyen vasuti hid épitése. A valóságban azonban ma már a munka csaknem egészen kész, s mindössze körülbelül 10 hónap óta 200 munkanapon vette igénybe különféle szakokban dolgozó 500 munkás napi fáradságát. A munkások részint ott lakó tótok, részint lengyelek, olaszok és würtembergi svábok voltak, kik ilyen vasuti munkák végzésére rendesen seregestől szoktak hazánkba utazni, minthogy nálunk még a rendes mindennapi munka elvégzésére is kevés a munkás. A Ronyva völgyén átvivő utvezetéket, mint az egész magyar északkeleti vaspályát is, a pesti Unióbank épittette. E pálya összesen 64 mérföldet tesz s négy részből áll: a debreczen-máramaros-szigeti, királyháza-csap-szerencsi, kassa-s.-ujhelyi és a batyu-munkácsi vonal, melyek már mind át vannak adva a forgalomnak, kivevén a Kassától Legenye-Mihályig terjedő rész-vonalat, melynek elkészültével (a tervezet szerint ez évi augusztus 1-jén) az egész vonal végleg be lesz fejezve s az Unió-bank teljesen átadja az északkeleti vasuttársaságnak és a hazai forgalomnak.

Egy kapus.

— Rajz a felföldről. —

Pesten négy lovas, fényes hintóban érkeznek a kapus váró „páholya“ elé: az utas arany-ezüst betükkel irott névjegyet hoz magával; a mi kapusunk rá se hederit: szabad az ő házába mindenkinek betérni, csak ki ne kivánkozzanak belőle! Nem is szoktak onnan soha. Az érkezett vendég kisérete, mely oly illedelmesen lépdelt egy-egy művészi induló zengzete mellett, — visszatér ide még egyszer s a kapus közülök is mindenik után csak oly egykedvüen fogja bezárni a „márványkaput.“

Itt falun sincs a dolog különben. Éjjel, mikor az őszszakállu orkán végig repül a *Kárpátokon*, s a reszkető harangláb harangjai közül meg-megrántja a legkisebbet, azt a sikoltozó vészhirnököt, a lélekharangot, — a kuvik beszól kapusunk ablakán: „készülj öreg, lesz ma dolog!“ S a mi közös cselédünk: a *sirásó* ránéz csengő-bongó kulcsaira, az ásó-kapára, s azt feleli; „készen vagyok!“ Készen is van mindig.

Mintha csak könyvből olvasná! Félóra mulva jön egy vén anyóka, megzörgeti az ablakot és azt kiáltja be: „jöjjön kend, oda a gazda!“ A kapus előveszi az ölet és megy. Neki minden vendége számára külön kaput kell kinyitni, hogy ne mérné meg a kopogtatót széltében, hosszában? Máskor meg arra hívják, hogy bocsássa be a siralom országába azt a kis angyalt, a ki eddig otthon a család öröme és gyönyörüsége volt. Fölczihelődik hát és megy a maga utján, olyan pontosan, mint — a kinek birodalmában szolgál, gazdája a halál.

A halottas házban csupa nyomoruság fogadja. Ott fekszik a halott. Körüle családja; az anya még nem hiszi, hogy az ő kis gyermeke, mindenë, most már egy rögdarab reá nézve, vagy annyi sem; a gyermek még bámul apja, anyja csukott ajakára, mintha lesné a parancsszót róla; csak az öregapa öreganya tudják mi történik itt: béköszöntötte a halál angyala, az a szeszélyes daemon, kit *egy* hiába vár ötven, sőt száz esztendeig, — *más* megtalál násza, boldogsága, első reményei napján! Ők már értik, mit tesz ily szótlan, mereven feküdni!

Hát a sirásó? No ő sem érti, mit tesz meghalni. Neki annyi az, mint „kukuriczát kapálni, vagy beszedni a kommencziót.“ Kérdezd tőle: mi történt? elmondja peregő, hajlékony nyelven azt a rég betanult, ize-sava vesztett mondókát: „elnyugodott az urban, s megtért egy lélek a mindenek kutforrásához.“ Aztán még hozzá teszi; „öt sukk és tiz hüvelyk volt, Isten nyugosztalja szegényt!“

Én irtózom a végzet e szolgájától!

Mint gyermek valódi gyülölettel gondoltam rá. Láttam, hogy ő kaparta azt az odut, melybe legdrágább örömeimet rejtették; hallottam a rögöt zuhanni, s azt hittem, öklével döngeti azokat a fekete deszkákat. Mikor a halálmadár sü völtött, azt hittem az ő bűvszavai ezek: „jer, csak jer hamarabb a fekete kastélyba!“ Ő egyszersmind az éji őr is; milyen szörnyen hangzik az a tompa, mély zugásu *„egy“* vagy *„tizenkettő“* az ő ajakáról! Ilyenkor látom fehér ruhás lakóit, ott repkednek csöndes kertjükben, s várják a zsarnokot, szét akarják szaggatni. Hijában... az *„egy“* böffenő szava elenyészteti hatalmukat.

Magas, szikár ember. Kóczos haja oda simul csatakos halenájához; a földet, mint valami czéget, ott hordja minden testrészén. Rendesen bübájos, boszorkánymester, ki szemének egy pillantásával nyavalyát felejt a barmon, fekélyt a szűzleányon; mikor az orvos felmond, vagy a pap beadja az utolsó szentséget, még van remény az élethez, különösen ha megéri betegünk a legközelebbi holdtöltét. De ha a küszöbön héjja-képével megjelenik kapusunk, s enni kér szegény, vagy valami alamizsnát: vége mindennek! Az öltöztetőnét elhivják, a halotti köntöst varrni kezdik ott a beteg szeme láttára. Ez maga ád utasitásokat: szükre, kurtára ne ássa kend! beültesse ákáczczal, orgonával! ne ássa vizbe! jegyezze meg a fejem helyét, nehogy a lábam felől üssék a keresztet; különben kendnél is kisértenék!

Emberünk megigér mindent; nem is történt az ilyen emlékezet óta! jól megcsinálja ő a „lelke helyét!“

Mikor aztán kiméri szépen, s annyira ásott, hogy bent van a földben csipőig: kilép a sirból, keresztet vet, — mert különben magának ásná! — s ujra leszállván oda, a hová csak néki szabad *azon a másikon kivül* lépni, ugy elgondolkodhatnék ásójára dőlve sok mindenről, ha nem volna már ránézve olyan mindennapi ez a szomoru szerep! Nem csoda, ha nem használja föl hivatása egy nyilván való előnyét: azt a *reflex ókra* való sok alkalmat!

Mit is fecsegünk róla annyi bolondságot összevissza? mit adogatunk néki csuf, meg szép neveket? kapus, börtönőr, bübájos, kertész! Az ám! rongyos, éhes ember, a ki minden szabadságkor vesz egy fényes pengéjü ásót, otthon nyelet üttet belé, aztán lefekszik szépen, a mig hivatják. Megy, megmér tetőtül talpig, megássa a sirodat, belefektet, és eltemet, s kap mindezért negyven krajczárt pengőpénzben. Husz esztendő mulva pedig megemlékezik rólad, mond feletted egy miatyánkot, aztán kihányja csontjaidat jobbra-balra. A fiad vagy a leányod még beléd is botolhatik. Kinek mi köze hozzá? Véle is igy tesznek! Kötelessége neki; valahol az utfélen éhenhalóba szedték föl, s megfogadták „kommenczió“ sirásónak. Ez az egész.

De ne fecsegjük el az időt. A harangok sirnak, — a szél különös hangokat röpit felénk, kihangzik a „de profundis,“ vagy a „testem - lelkem' sirba tettem“, aztán jajgató, siró hangok közelednek. A koporsót hosszu-hosszú rendetlen sor követi. Jönnek már! Jönnek . . s *egyet* itt felednek maguk közül, a ki szaporitja birodalmadat, jó kapus! Neked ugyan mindegy . . mert *rubrikádba* csak azt irod föl, hogy „negyven krajczár“ — az se sok! Hanem nézd csak, nézd! amott az ákáczok megrezdülnek, fehér alak ágaskodik mögöttük, olvassa a halott nevét, s mintha tárt karokkal várta volna uj testvérét, s azt suttogná: „megjöttél, vártalak!“ s éjszaka — — láttad-e? — uj lakód fölkeresi azt a másikat, és azt kérdi tőle: „sokáig?“ „Örökre, kedvesem!“

Ásd el, ásd, ha mered! *Gáspár Imre.*

Magyar Amerika.

II.

A *St.-Louis*-ban lakó magyarok ismertetését a Rombauer családdal kezdem, mely itt befolyása, s az átalános tisztelet folytán, melyben részesül, első helyet foglal el St.-Louis polgárai között. Jól esett hallanom a lakosság különböző osztályainál azt az elismerést és rokonszenvet, melylyel e család iránt viseltetnek. Négyen vannak fivérek. A Szepességből valók. A magyar forradalomban utolsó perczig hiven szolgálták szülőföldjöket, s a világosi fegyverletétel után választák Amerikát uj hazául, hol először is Jowa államban Davenport és New-Buda közt telepedtek le, mig később St.-Louisba költöztek.

Rombauer Róbert, a fivérek legidősbike, lapszerkesztő és a „Neue Welt“ czimü lapot adta ki a mult években. Neje Dembinsky tábornok özvegye, kedves asszonyság. E magyar családban a hazai tárgyu képekkel diszitett szobákban kellemes órákat töltöttem. A legőszintébb magyar vendégszeretet fogadott; igen érdekelte e derék hazánkfiát minden, mit hazájáról hallhatott, bár — mint mondá — talán sohasem látja ismét szülőföldjét. Rombauer Roderich, a második testvér, egyike St.-Louis első ügyvédeinek, sőt városi főbiró is volt már, mi a nem bennszülöttre nézve ritka kitüntetés. A harmadik: Rudolf bankhivatalnok, a város egyik legtekintélyesebb pénzintézetében. Végre Guidó, a negyedik s legifjabb testvér, fürészmalom és gazdaság birtokosa St.-Louis közelében.

Itt van még Albert bácsi, ki jelenleg egyik st.-louisi német lap szerkesztőségében segédszerkesztő. Még mindig jó magyar, s szereti hazáját, bár nála sem tapasztaltam nagy kedvet a hazajövetelre. Benjaminnak és Kaufmannak csinos szabó-üzletük van itt. Gaál A.-nak pedig asztalos műhelye és „Second hand Furniturestore“-ja („ócska butor-üzlet“-je) van. Oly üzlet ez, melyben összehalmozva találjuk a legkülönfélébb használt butorokat, sőt ezek kiegészitéseül találunk itt kályhacsöveket, vas és pléh kályhákat, üveg és cserép edényeket, vasalókat s más ily másodkézből előkerült tárgyakat. Ezek között mozog nagy elégültséggel Gaál barátunk, egy alacsony termetü, szőke emberke, ki bár amerikai német nőt vett el, s jól megy dolga, igen vágyik vissza hazájába. A st.-louisi magyarok nagy része nála szokott összejőni s ilyenkor üzletének öreg butorai jó szolgálatot tesznek a magyar társaságnak. A nála megfordult magyarok közül föl kell említenem Lissauer Gábort, ki szintén asztalos; e mesterségét itt tanulta Amerikában, de talán azóta már, ott létemkori nyilatkozatai szerint divatárus, mert hiába, Amerikában senki sem szorul épen egy mesterségre, hanem azt üzi, a mi jobban fizet. Stein J. is gyakori vendég volt Gaálnál. Vele New-Orleansban ismerkedtem meg, hol a német szinháznál volt alkalmazva a dalmüveknél. Amerikában Kövesi, Steiner, sőt Aranykövi néven is szerepelt. A pesti nemzeti szinháznak is tagja volt egy időben, s mint ilyen julius 4-kén az amerikai függetlenség évnapján nagy „Vokal & instrumental Concertet“ hirdetett St.-Louisban. A falragaszon a pesti m. k. udvari opera énekesének nevezte magát, s mi több, egy magyar énekesnő, Szalay Francziska k. a. fölléptét hirdette, és más világhirü zongora- és hegedü-virtuozokat. Kiváncsi voltam e hangverseny eredményére, mely ily tul-merészséggel hirdettetett. El ismentem; sok magyart találtam itt együtt. De Szalay k. a., stb. csak a falragaszon létezett, s igy a közönség nagyban csalódott. Az az egy haszon volt, hogy a magyarok talán régóta nem gyültek össze oly számosan, mint ez alkalommal.

Ekkor és itt találkoztam Hegyi Lipóttal, ki több éve, hogy az Egyesült-Államok katonai szolgálatában van, s igen vendégszerető, szigoru rendszerető, katonás magyar ember. Meglátogattam őt egyuttal a kaszárnyában is, akkor értesültem, hogy alatta még egy magyar szolgál ugyanazon szakasznál, neve Szerdahelyi, de nem lévén hon, csak annyit tudtam meg felőle, hogy fiatal ember, ki csak két éve van az amerikai katonaságnál.

Épen a Gaál butorkereskedése mellett fekvő sörházban voltunk együtt, midőn betoppan egy alacsony barna emberke gyér körszakállal, élénk szemekkel, mondván, hogy meghallotta, hogy itt magyarok vannak, s bátor tiszteletét tenni, bemutatva egyuttal magát mint magyart, s még nyomatékosabban mint dr. Wechslert. Ezek az amerikai magyar doktorok mindig nagyon érdekeltek engem, s azért fölkértem a dr. urat, hogy mellettem foglaljon helyet, bemutatám neki a társaság többi tagjait, mig reám kerülvén a sor, örült, de egyuttal meg volt lepetve, hogy egy „correspondent“ mellé talált kerülni. E percztől kezdve nem vett többé részt a társalgásban, hanem füleimet az általa föltalált patent orvosságokkal dobolta tele. Beszélt óriási üzleteiről, népszerüségéről, s más oly dolgokról, melyek azt gyanittaták, hogy élelmes kópéval van dolgom. Fölkért látogassam meg, mit kiváncsiságom kielégitésére meg is tevék.

A doktor ur st.-louisi ideiglenes lakása egy kis szobából állott, melyben az ágy után a legnagyobb területet egy óriási koffer foglalta el. Ez volt a doktor ur kincses ládája. Tele volt az mindennemü nyomtatványokkal német és angol nyelven, papir dobozokkal és orvosságos üvegekkel. Valóságos patika, dióhéjban. Hogy az olvasónak helyes fogalma legyen, hogy ki és mi ezen dr. Wechsler, rendbe kell szednem a kezembe adott nyomtatványokat, melyeket a doktor ur a nép közt szokott kiosztani, hogy üzletét ismeretessé tegye. Az első ily ivecskén először is a doktor teljes czimével találkozunk, mely nem kevesebb, mint: „Dr. John Wechsler, the celebrated and worldrenowned Hungarian surgical chiropodist.“ („Dr. Wechsler János a világhirü és ünnepelt

A bazár végtelen utczasoraiban ezerenként nyüzsög a nép, föl s alá járnak vevők és árusok, éktelen zaj, dulakodás fejlődik ki, de a keleti kényelemhez szokott kereskedő hidegvérrel nézi, mig őt nem érdekli. Majd kibékülnek, ha összetüztek, s legjobb mindenkit saját maga lábán hagyni, körülbelől igy szokott gondolkodni. A bazárok és utczák sarkain, nagyobb téreken és nyilvános helyeken mindenütt ott látjuk a pénzváltót (szarraf) kinek keleten sokkal nagyobb jelentősége van, mint nálunk Európában, hol a pénznemekből rendesen csak a megfelelő állam pénzei vannak közforgalomban, tulajdonképen szükség sincs ily pénzváltóra; de keleten, hol az egész világon divó pénzek forgalomban vannak, ott a pénzváltó-üzlet egyike a legszükségesebbeknek. Törökország piaczán legelőször a pénzzavar tünik föl az idegen utazónak. Ha valaki valamit vásárol, s átad a kereskedőnek egy darab aranyat, el lehet rá készülve, hogy legalább is 15—20-féle pénzt kap vissza belőle, s ez az egyik módja annak, hogyan lehet az európait rászedni. Az illető olvasatlanul és jóhiszemüleg rakja zsebre a pénzt, s ha azt ki kell adnia, kivesz egy maroknyit, odanyujtja a kereskedőnek, hogy maga válogassa ki belőle a kellő összeget.

Ilyen és ennyiféle pénznem fekszik a képünkön látható arab pénzváltó előtt is, ki minden darabkának tudja hazáját és értékét a legcsekélyebb árkülönbségig. Ismeri azt különben a bennlakó is, és e jártasságát a keletieknek nem egyszer kellett megcsodálnunk, kik csak igen nehezen szokhattunk az ily zavaros számításhoz.

A pénváltó üzletet kiki szabadon gyakorolhatja, mihelyt van miből váltani. Ekkor az arab pénzváltó elmegy a pénzügyi hatósághoz és zacskó számra (egy zacskó (keszachese) értéke 500 piaszter 50 frt) vásárolja a pénzt, melyet forgalomba ad. A világ minden tájáról oda szakadt utasok saját pénzeikkel vásárolhatnak, s még alig fordult elő eset, hogy az odavaló kereskedő valamely pénznem fölött zavarba jött volna. Tanánál többet egy pénzváltó sem vesz. A pénzváltók száma mindenütt a forgalomhoz mért s mindenik igen jövedelmező üzletet csinál. Képünk egy felső-egyiptomi Esznek városi pénzváltót ábrázol. *E. B.*

lálható ott egyiptomi és török pénzen kivül angol, indiai, német, franczia, magyar, görög, spanyol, olasz, északamerikai és több más arany, ezüst, réz és papirpénz; mennyire meg voltam lepetve, midőn régi váltó pénzeinkkel és huszasainkkal találkoztam a török piaczon, s kiváncsi kérdésemre bármely török azt válaszolta: ez körmöczi arany (kirmicz altun), vagy Kossuth bankó. Csaknem hihetetlen de meggyőződhetik róla bárki is, hogy mig nálunk valamely pénz már egészen kiment a forgalomból, keleten a legnagyobb keletnek örvend. Papirpénzeink közül nem ritkán találkoztam régi 10 kros jegyekkel is. A Kossuth-bankók értéke pedig még három év előtt is igen jól állott.

A keleti pénzváltó egész nap ott ül pénzes ládája előtt, melyből a pénzt kis rakásokban maga elé kirakja mint bármely más áruczikket, s minden váltásnál ép ugy megkapja belőle a maga nyereségét mint más kereskedő. Nagyobb összegeknél alkudni szoktak a neki járó váltási dij felett, kisebb pénznemeknél a dij már megszabott, s

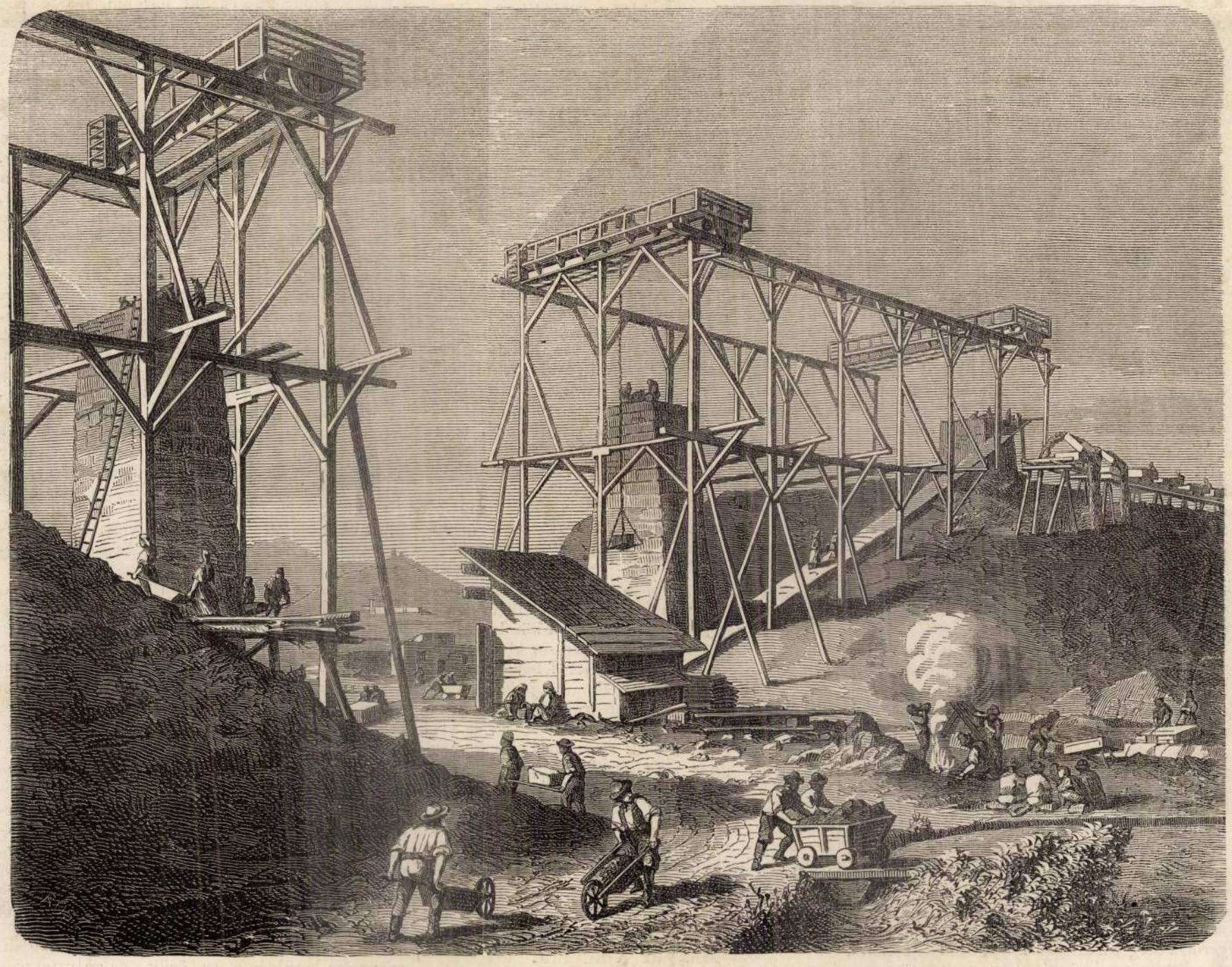

Vasuti hid-épités a Ronyva patak völgyén (Abaujmegyében.) — *Sárdy* István eredeti rajza.

A szilvási vasuti hid a Ronyva patak völgyén.

Magyarország az ujabb időkben, nem hiába hogy adósságokba verte magát, de tagadhatlanul sok vasutat is épitett. E sok között akad egy-két — legalább aránylag véve — fölösleges; van néhány országos és vidéki szükségeinknek minden tekintetben megfelelő és elég olcsó; van végre néhány költséges, melynél akarva, nem akarva, össze kellett kapcsolni a hasznost a kellemessel, mert az országos érdekek kielégitése okvetlenül követelte a vasuti vonal kiépitését, a környék természeti minősége pedig nem engedte az egyszerü, olcsó és mégis megfelelő épitkezést. Magyarország a stájerországi semmeringi vonalhoz hasonló, őrülten költséges vonalak épitésével nem terhelte magát olyankor, mikor a legolcsóbb épitési mód is az orra előtt állott volna, mint a bécsi abszolut kormánynak.

Az erdélyi vasut és a nagyvárad-kolozsvári vonal, a magyar államvaspálya losoncz-zólyom-ruttkai vonala, s nagy részben az északkeleti vasut is az ilyen költséges, de szép és regényes pályákhoz tartoznak. Ily pályáknál természetesen alagutakra, hidakra és utvezetékekre (viaduct) van szükség, részint azért, hogy a vaspálya az elemek s kivált a vizáradások csapásainak kitéve ne legyen, részint azért, hogy a pálya szinvonala a hegymagaslatok alatt és völgymélységek felett haladva, egyenletesen megtartassék.

Ily utvezeték épitését mutatja mai képünk is, mely a szilvási völgyben készül, sőt ezóta már valószinüleg készen is van s rövid időn át lesz adva a forgalomnak. Ez utvezeték, vagy magyarán mondva, hid a Bodrogba ömlő Ronyva patak völgyén vezet keresztül Szilvás (Apáti) mellett Abaujmegyében, Szalánez vidékén s a magyar északkeleti pálya azon vonalán, mely Kassáról haladva Legenye-Mihálynál csatlakozik a sátoralja-ujhely — ungvári pályához.

E hely, daczára hogy a Ronyva rendes időben csak egy kis, jelentéktelen patakocska, nagyobb esőzések és olvadások idején épen olyan veszedelmes, mint sok más hegyi patak Magyarországon, melyen az idegen csak mosolyog, mig igazi pusztitó hatalmát nem volt alkalma tapasztalni. A felső hegyekből özönlő tengernyi áradatnak e hid alatt kellett szabad lefolyást hagyni, hogy egy szép reggel arra ne ébredjenek az épités vezetői, hogy az egész vasuti munkálat semmivé lett s kezdhetik az egészet ujonnan. A szilvási hid egyike a legnagyobb utvezetékeknek Magyarországon. Az egész Ronyva völgye 600 méternyi széles s e fölött a hid 320 méternyi magasságban áll 4 kolosszális kőhidoszlopon, mely 3500 mázsa nehézségü vas-

Vas. Ujs. 1873. 249. l.

más választás. Nagyon szegények vagyunk. Én már nagyon öreg vagyok, ő meg még nagyon fiatal. Ha szolgálatba megy, mondok, legalább nem leszek terhére. A bükkösi árendás a multkor erre járt s meglátta szegényt, mikor az ér mellett a libát őrizte. Megszánta, hogy egy ily nagy leány öt libát őriz s azt mondta neki, hogy felfogadja szolgálatba husz forintért. A leány hallani se akart róla. De hát jön a tél. Betevő falat alig van a házunkban. Én meg talán nagyon is szomoru voltam s többször emlegettem, mint kellett volna, hogy miből élünk? Erre aztán elkezdett sirni s azt mondta, hogy szolgálatba megy. Akkor aztán én is sirtam. De hát utoljára belátták, hogy a mink van, abból egynek is mesterség megélni, nem hogy kettőnek. Hát elég nagy már, tegyen ugy, mint a többi, keresse meg a kenyerét.

— Igaza van, szomszédasszony. A szolgálat nem szégyen. Aztán magán is segit, kigyelmeden is. Jó szive van, dolgos, becsületes, — mindenütt jó dolga lesz. Mit is csinálna idehaza? Menjen most, lásson világot. Ha ott jól viseli magát, majd mi veszszük szolgálatba. Az Erzsi szegődése tavaszra ugy is kitelik. De mit is mondott kigyelmed? A bükkösi pusztára készül? Hiszen az Kenderes mellett van. Józsi elvihetné odáig.

— Nem mertem volna kérni, szomszéduram, — válaszolt az öreg asszony örömmel; — de nagyon megköszönném, ha kisérője akadna szegénynek. Ha Józsi akarná —

— Már hogy ne akarnám, — vágott közbe az épen kilépő József — kész szivvel. Hova is indulna szegény gyerek olyan rengeteg utnak egymagában!

— No hát akkor meg is mondom neki, — mondá az öreg asszony s futott át az üres lábassal, a mennyire tőle telhetett.

Jó csontos kancza volt a szürke. Észre se látszott venni, hogy kettős terhet hordoz. Pedig Bárdos József maga is derék szál legény volt, a ki bizony számot tett a nyeregben. No, Mihók Juliska, ámbátor valami vézna teremtésnek nem volt mondható, nem igen nyomott a latban sokat, levén még alig valamivel több tizenöt évesnél. A szegény teremtés Józsefbe fogódzott, ugy ült mögötte s e miatt könyeit se törülhette le, melyek csendesen patakzottak két piros orczáján.

Szótlanul haladtak az uton. Végre József mégis csak megkönyörült a siró teremtésen s megtörte a csendet.

— A biz a'! most jut eszembe: a Petikétől el se bucsuztam. Tegnap rá akart venni, hogy vigyem magammal. Semmi se lesz belőle, mondok. Erre aztán el kezdett sirni és sirt reggelig még álmában is. Ma aztán ujra elől kezdte. Mikor aztán látta, hogy nem boldogul, kapta magát s ugy elszaladt, hogy már nem birtam visszavárni a kópét.

— De én láttam — mondá Juliska visszafojtva könyeit. — A cserjésben találkoztam vele. Málnát ebédelt, meg édes gyökeret. Én aztán oda'dtam neki a darab kenyeremet, a mit ő szép illedelmesen meg is köszönt s biztatott, hogy majd kalácsot ad érte, ha hazajövök. Kedves kis fiu.

— Kicsibe is mult, hogy el nem hoztam.

— Ugyan mért nem is hozta el kend!

— Hja hugám, a hova én megyek, nem szivesen látott portéka a gyerek. Apámuram legalább azt tartja. Én pedig, megvallom, szerettem volna látni, hogy' fogadják. De hát azt mondják, hogy nem jó mindjárt az első ajtónyitásra a terhes kötelességek bemutatásával elő állni. De mit beszélek erről? értesz is te ahhoz!

— No Józsi bácsi, annyit biz én csak tudok, hogy miben sántikál. Hanem az anyám megtiltotta, hogy elmondjam másnak. Nyugodt is lehet kend felőle.

— Hiszen nem is bizonyos. Hátha nem kellek neki. Három gyerek van a háznál. Nagy sor ez hugám az olyan asszony szemében, ki nem az anyjuk.

— Az igaz, de a kend gyerekei kedvesek, illedelmesek, azokat nem nagy erőlködésbe kerül megszeretni. Aztán van olyan asszony, a ki a gyerekeket nem szereti?

— Akad.

— Hát kend nem ismeri a jövendőbelijét?

— Annyit se, mint te.

— Sok jót hallottam róla beszélni.

— Igen ám, az apám uramtól. De hát ő se ismeri.

— Nem baj az, Józsi bácsi. Azért adott az Isten szemet, hogy nézze meg kend, kit vesz el.

A szürke e pillanatban elkezdte hegyezni a fülét. Egy utszéli bokornál aztán félre ugrott, mintha megijedt volna. József szemügyre vette a bokrot.

— Valami bitang bárány lehet.

— Álljon meg kend, hogy volna az bárány. Hisz az egy alvó gyerek. A biz a — Petike.

— No ez aztán a szép dolog. — József leszállt a lóról s bosszusan emelte fel a fiut, a ki nagy álmosan kitörülte szemeit, de a mint megpillantá apját, hirtelen átkulcsolta nyakát s mondá: Apám, ugy-e elvisz kend?

— Hát te haszontalan, hogy kerültél ide? — kérdé József félig nevetve, félig szigorun.

— Hát apámra vártam.

— No szépen vártál. Ha Juliska fel nem ismer, itt maradsz s éjszaka megesz a farkas. No most menj szépen haza.

A fiu szája pityergőre csucsorodott, nagy szemei tele lettek könynyel. S a mint aztán elkezdték neki magyarázni, hogy mit mond otthon a nagymama, ha nem tér haza, miután nem mondta meg, hová megy? Hogy erdőn fognak keresztül utazni s ott sok a farkas, a melyik a kis gyermeket szereti; hogy a szürke el se is birja már a harmadikat a hátán, mind nem ért az semmit, a mécses egyszer eltörött s a fiu sirt keservesen.

De az atya kérlelhetlen maradt. Azaz csak föltette magában, hogy az marad. Juliskának azonban ugy megesett a szive a gyermeken, hogy egész elfelejtette a maga bánatát.

— Ugyan ne bánjék kend olyan keményen azzal a fiuval. Hisz csak az imént mondta kend, hogy kis hija volt, hogy el nem hozta. Majd csak találkozunk valakivel, a ki megviszi a faluba, hogy hová lett. Aztán meg, ha gondolja kend, hogy ott, a hova viszi, nem látják el a mint kellene, majd átjövök én a majorból hozzá, felöltöztetem, megmosdatom, megfésülöm s egész nap elmulatok vele.

— Már hogy tennéd azt, nagyon unalmas lenne az neked, jó leány.

— Dehogy lesz unalmas. Sőt azt hiszem, a kicsike lesz az én vigasztalóm az első szomoru nap, a melyet idegenek közt kell töltenem.

József szinte örült neki, hogy rábeszéli valaki olyan dologra, a mit maga se szivből ellenez, s mosolyogva nézte, hogy száll a lány le a lóról, hogy kapja fel a gyermeket karjára s hogy csavarja vékony kendőjébe, gondosan, vigyázva, hogy meg ne fázzék.

— No most csókold meg az édes apádat, Petike s kérd meg, ne haragudjék, hogy rosz voltál. Igérd meg, hogy soha se teszed többé, — monda a leány.

— Ne kényeztesd a fiamat, Juliska, — válaszolt az apa, pedig látszott a szeméből, hogy nincs ellenére ez a kényeztetés. Kis vártatva aztán igy folytatá: Én igazán nem is tudom, mért nem szegődtél inkább mi hozzánk. Gondot viselhettél volna a gyermekekre is s én megvallom, szivesebben adtam volna azért jó bért neked, mint hogy most feleségért kell mennem, a ki, meglehet, azt hiszi, hogy Isten tudja minő szivességet tesz velem, ha nem üti, veri szegényeket.

— Ne gondolja mindig a legroszabbat Józsi bácsi — mondá a leány a ló kantárát tartva, mi alatt József nyeregbe emelte Petikét maga elé. — S ha ugy lenne, a mitől Isten őrizzen, hogy felesége nem szeretné a gyermekeket, hát hiszen esztendőre felfogadhat kend s elhiheti, hogy nem lesz rám panaszuk.

A ló megindult s a kis Petike ugy örült ennek a himbálásnak, hogy a ma elmulasztott ebéd se jutott eszébe. Hanem hát a gyomor meg kezdte követelni az ő jogait s kis idő mulva Petike bevallotta, hogy biz ő éhes.

— No hát isten neki, tekintsünk be a „Betekints"-be, ha már a kőkereki csárdánál vagyunk. Azt hiszem, egy pohárka bor neked se árt meg, Juliska, — mondá József.

— Nem, köszönöm szépen — felelt az, — majd én csak bevárom kelmeteket a szürkénél.

— Ni most jut eszembe, hogy a reggeli kenyeredet odaadtad Petikének s nálunk se ettél egy falatot se a sirástól, igy hát ma még egy falatot sem ettél.

— Nem tudtam enni, Józsi bácsi; nagyon tele volt a szivem, s higyje el, még most sem érzem, hogy meggyőznék akár egy falatot.

— De arról tenni kell, Juliska, mert különben megbetegszel. Még messze ut áll előttünk s nem köszönhetünk be azzal, hogy „adj Isten jónap" helyett azt mondjuk: „adj gazda kenyeret". Tudj' isten, én nem ehetném, pedig magam sem ettem még ma. Nagyon szivemre vettem a sirástokat. De azért mégis megpróbálom az evést. Én majd a szürkét bekötöm az állásba, te meg szállj le izibe, — akarom.

Azzal beléptek mind a hárman az ivóba. Kis idő mulva ott párolgott előttök a jó töpörtüs rántotta. Barna kenyér volt hozzá, meg kerti bor. Juliska eleinte csak illedelemből kóstolt bele, mert nem akarta József szivességét megsérteni, de csakhamar beállt az étvágy is, a mi tizenhat éves leánynál nem is csoda. Aztán meg József olyan szépen tudta kínálni. Lassanként szomoru hangulata is engedni kezdett. Belátta, hogy hét hónap, a mennyire eligérkezett, nem a világ; s akkor majd hazatér anyjához s beszegődhetik Seres uramékhoz, a kik olyan jó emberek. József maga is igérte, hogy felfogadják.

*

Egy jó óra telt bele, mig felszedelőzködhettek. Pedig sietniök kellett volna, mert egy óra mulva, ha a hold fölkel, már jó hives van ilyen időtájt. Aztán Józsefnek azt is tekinteni kellett, hogy nem szorithatja a szürkét igen nagyon, mert leány és gyermek van a hátán. Igy hát bizony be is alkonyodott, mikor a hosszabb országutról letérve a rövidebb csapást megakasztó erdőszélhez értek. (Folyt. követk.)

A kolozsvári temetőben.

A kegyelet, melylyel elhunyt kedveseink emléke iránt viseltetünk, egyik legszebb tulajdonsága az emberi természetnek, s egy község, város, vagy ország népének miveltségi fokozatát s erkölcsi világnézletét megközelitőleg lehet meghatározni, ha annak temetőjébe pillantunk. A legszegényebb ember is igyekszik halottja kolozsvári temetkező hely is, mely a város közvetlen szomszédságában, délre, egy lassan emelkedő, elég nagy terjedelmü dombos oldalon fekszik; teteje felé kissé gyorsabban emelkedik s innen szép kilátás van a városra, a Szamos völgyére s a szemben fekvő szőlőhegyekre. A temetőt szabályosan metszett s jó karban tartott utak szelik át, s ezeket szebbnél szebb virágokkal és csinos kövekkel diszlő sirok szegélyezik, melyekre már sokhelyt lombos fák vetik árnyaikat.

De igen szép monumentalis emlékeket is lehet látni különösen a felső részben. Itt csaknem a legfelső ponton áll a gr. Mikó Imre góth stylü családi sirboltja, mely 1865-ben épült, s benne az érdemekben diszlő hazafinak korán elhalt jó neje, született gróf Rédei Mária s nagyreményü egyetlen fia Ádám, és drága emlékü egyik leánya Mária, gr. Teleki Károlyné, aluszszák örök álmaikat. Alább egy román stylü sirbolt, mely csak pár évvel ezelőtt épült, a gróf Bethlen Domokos, az utolsó iktári, családi sirboltja; itt, szép bizonyságaul az erdélyi hagyományos vallási türelemnek, katholikus, református és unitárius halottak hamvai pihennek egymás mellett; halottjai közül fölemlitjük az élete végén katholizált gr. Bethlen Domokost, gr. Bánffy Miklósnét, s e csöndes hajlék legifjabb szép lakóját, gr. Bánffy Györgynét szül. b. Bánffy Irmát. Középen áll négy oroszlánnyal a gróf Kendeffy Ádám meglepően szép, impozáns siremléke. A becsület, a férfiasság, lovagiasság és fennkölt hazafiság e szeretve tisztelt példányképe 1834-ben halt meg hamvazó szerdára virradólag. Mondják, hogy a farsang utolsó báljából, akkor virágzó leányát gróf Kendeffy Rozáliát (most özv. Wesselényi Farkasné), a hintó későn érkezvén, saját ölében vitte haza egy kendőbe burkolva, s kis leányát, az akkor két éves Katinkát aludva találván, megcsókolgatta és szobáiba vonult, hol egy pár óra mulva szélhüdés érte, s vele annyi szép erény és a gróf Kendeffy család fiága kihalt.

Gr. Kendeffy sirjához közel áll egykori barátja, Bölöni Farkas Sándornak, a hires „Amerikai utazás“ irójának, s az eszményi szabadság lelkes hivének sirja; nem messze a Debreczeni Mártoné, ki a „Kiovi csatát“ irta; Szentiványi Mihályé, a lelkes költő és publicistáé, ki az ujabb időben legelső megpenditője volt az „Unió“ eszméjének; Fejér Mártoné, az unitáriusok e tekintélyes férfiáé, ki többször volt Aranyosszék országgyülési követe, Ujfalvy Sándoré, a hires erdély medvevadászé, Barra Miklósé és Szabó Józsefé, a köztiszteletben állott orvosoké — — és még jeltelen áll, de sokat foglal magában ez uj sir: Kriza János nyugszik ott, a népköltő és unitárius püspök stb. stb.

Valóban akár merre tekintettem, mindenütt nemcsak egy városi, hanem országos hirü egyének emlékeit pillantottam meg, s e temető már is egy kis erdélyi pantheonná nevekedett.

Jól emlékszem, 1846-ban jártam először e temetőben, s akkor nehány szép emlékszobrot kivéve, sivatag, kopár agyaghalom volt, csaknem minden rend, diszités, gondozás nélkül

A KOLOZSVÁRI TEMETŐBŐL.

Gr. Mikó Imre családi sirboltja. Gr. Kendeffy Ádám siremléke. Gr. Bethlen Domokos sirboltja.

sirját legalább egy fejfával megjelölni, mások egy-egy élő fát, egy-két virágot is ültetnek a sirboltra, mig a gazdagabbak, miveltebbek szép sirköveket, rácsozattal keritett virágágyakat, vagy végre pompás emlékköveket tesznek a sirok ormára. De még ez mind nem elegendő, hogy valaki egyszer életében eleget tegyen a halott emlékének és saját fájdalmának: kell, hogy a temetőkön a folytonos gondozás, ápolás, rend, tisztaság és izlés uralkodjék, ekkor felelnek meg rendeltetésöknek s a keresztyén miveltség kivánalmainak.

Minden korban s minden népnél forditottak több-kevesebb gondot a temetők fenntartására, a holtak emlékeinek őrzésére, mert mindenütt a halál után még egy más élet folytatását sejtették, gyanitották, hitték; és csodálatos, hogy korunkban, midőn az emberek egyrésze a teljes megsemmisülés tanát oly hangosan hirdeti — a másrész épen most fordit legtöbb gondot a temetkező helyek fenntartására, gondozására, sőt diszitésére.

Ily gondosan, diszesen fenntartott temető a csak az alján volt egy kis nyoma az élők részvétének: most e temető valóban szép hely, mondhatni egy diszes kert.

Az 50-es években vette a temető ügyét kezébe a mivelt izlésü Schütz János, Kolozsvár e typikus, antik alakja, s fáradhatatlan buzgalommal látott hozzá a rendezéshez, ugy hogy az ma egyike a hazában a legszebbeknek s rendezett utaival, árnyas fáival, az emelkedett pontokról nyiló szép kilátásaival emlékeztet a világ legszebb temetőjére, a párisi Pére-la-Chaise-re. A fóntartás s folyton tartó rendezés költségeit fedezi a temető jövedelme, melyet helyesebben s kegyeletesebben föl sem lehetne használni.

D. Farkas.

Hazai iparügy és iparosaink.

Magyarország sok mindenféle tapasztalatai között, melyeket a maga kárán szerzett, arról is kénytelen volt meggyőződni, hogy a közjogi és közigazgatási

KOLOZSVÁR ÉGÉSE (ápr. 22-én). — *Sárdi István* rajza.

ROJTI PALKÓ.

Elbeszélés.

Irta KAZÁR EMIL.

IV.

A gyermek nem fontolgatja tetteit, de már van titkos ösztöne, hogy a mit elkövetett, a fölött benyomásokat is érezzen, vidor legyen, meghunyászkodjék, vagy megijedjen.

A végzetes kődobás megijesztette a virgoncz gyermeket; ártatlan pajkosságának vége lett, s gyorsan elsompolygott szülői szeme elől, hasonlón egy kis macskához, melyet a tejes bögre kivánkoztató szemlélgetése közben léptek zaja háborgatott. Meg volt illetődve, a mennyire csak megilletődött lehet egy négy éves fiucska, ki csinyt követett el, s azt hiheti, hogy azon kivül semmi egyéb nem történt a világon, s még a szomszédok is meg fogják tudni.

Minden gyereknek van egy-egy zugolya a szobában, vagy egy másik zugolya a ház körül, mely a föld hátán előtte a legbiztosabb hely; azt keresi föl, ha akár egy meg nem szokott látogató kezének megcsókolásától akar menekülni, akár nem teljesitett kivánságainak óhajt fontosságot tulajdonitani mindenről lemondást ábrázoló határozott visszavonulása által; akár pedig ha oly események alakultak ez ifju lények zajos életpályáján, melyek kivánatossá teszik rájuk nézve, hogy némely ideig szakitsanak előbbi zajos életükkel, s elzárják magukat bizonyos felnőtt személyektől, kik iránt oly gyanuval viseltetnek, hogy nem épen kedveletes szándék vezérli zeledtére a fiatal legényke a fentebbi előkészületeket tette, nem mutatkozott. Ugy tetszett, hogy Károly visszavonulásának legalább is félsikere attól függött, vajjon lehet-e igy időt nyerni, mert a mint e reményteljes stratégista nehány percznyi időt nyert teljes háboritatlanságban, nyugodtan hozzáfogott, hogy ama két lábát és fejét vesztett paripának szentelje minden figyelmét, s miután a fejet is megtalálta, egyetlen gondjának látszott, hogy a paripa és fej közt megkivántató szilárdságot helyre állitsa. De minden kisérlet eredmény nélkül maradt, a mit az ifju belátás is észrevevén, fölkantározott szalagdarabokkal oly vesszőt, melyet egy paripa helyettesitésére legalkalmasbnak tartott, s kezébe fogva a leghosszabb szalaggal ellátott másik vesszőt, kirobogott várából, nem kis bizonyságát nyujtva a határozottságnak, melylyel két egyforma vessző közül megkülönböztette, hogy melyik termett paripának, s melyik ostornak.

A mint elvágtatott a paradicsom-bokrok sorai előtt, s bátoritó szózatot intézett a gubós mákok csapatjaihoz, és a keserü lapuk egy osztálya felé mutatva, azt mondá, hogy ott az ellenség: ez oly teljes harczias komolysággal történt, mely visszatarthatatlan emlékeket gerjesztett volna a hadi gyakorlatokra mindenkiben, a ki csak egyszer is látott igazi hadi gyakorlatokat, hivatásuk összes tudatában lovagló és parancsoló generálisokkal.

Az ifju lovag szemlét tartott a kert valamennyi zöldsége, fája és bokra fölött, s meg volt elégedve mindennel, kivéve egy pár kajszin baraczkfát, melyek zöld gyümölcséből sehogy sem tudott zsákmányt mert látván, hogy a ludak mind feléje nyujtják fejöket, mintha azokat a kis libák helyett kinálnák váltságul, hajlandó is volt legalább egy párt elfogadni, s ostorával kijelölte a hozzá legközelebb ért ludnyakat; de a másik pillanatban észrevette, hogy ez az egész csak gonosz modor, melyet a ludak kezdet óta gyakorolván, nagy tökélyre vitték, már egészen természetükké vált, sőt akkor is alkalmazzák, ha barátságosan közelednek a szakajtóban csörgetett mag felé.

A helyzet gyors fölismerése abban nyilvánult, hogy fiatal barátunk futni kezdett, s mert látta, hogy a mi libasereg csak a közelségben van, az valamennyi előre nyujtja nyakát, s mindenik szájából mérgesen sziszegő kigyók nyilatkoznak, tehát annál jobban futott. A mig hallotta a baljóslatu sziszegést, mindig futott. A gunárok pedig látván, hogy hivatásuk erélyes gyakorlása nem hasztalan, a futás pedig épenséggel nem az ő hivatásuk, nagy elégültséggel összedugták egymásközt fejeiket, mintha valamennyien nagyot hallanának, és harsány gágogással cserélték ki megjegyzéseiket a történtek fölött, s aztán kiki még megnyugtatást gágogva az ő apró libáinak, az egyik a felhők felé nézett fél szemével, a másik szárnytollait kezdte végig ráspolyozni csörével, ismét mások vidáman terjesztgették szárnyaikat, mintha tapsolni akarnának a siker fölött; legtöbb azonban a füvet csipkedte, a mi talán a fölhevültség palástolása is lehetett a libaőrző fiu elámitására, ki a zendülésnek most vevén neszét, előtápászkodott egy bokor árnyékából.

Károly végre megállt. Mindent

II. 2849. Sárdi István, 26 éves prot., szül Torveckán, Magyarországon, atyja lelkész, festőosztály, 1872 nov. 1.

Som 182.

Károlyvár h. n. IV. 99.

Sárdy István

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tan-intézet, fenti rajza repr.

Vas. Ujs. 1881. 164 l.

növeg 166. l.

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

restaurátor művész úrnak

Budapest

I. Ker. Hegyes Endre utca 10

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1900. évi deczember 31-én érvényben volt *életbiztositási tőke összegek* 525,894.823 korona és 90 fillért tettek ki, és az év folyamán bevett dijak 22,680.434 korona 19 fillérre rugtak. Az *életbiztositási osztály dijtartaléka* 10,360.434 kor. 80 fillérrel 134,500.736 kor. 39 fillérre emelkedett.

A tűzbiztositási ágban a dijbevétel 11,357.800,682 korona biztositási összeg után 18.641.775 korona 65 fillér volt, miből 7,923,074 korona 12 fillér viszontbiztositásra fordittatott, úgy hogy a tisztadijbevétel 10,718.701 korona 53 fillérre rugott, mely összegből 6,974.288 korona mint dijtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át; a dijtartalék tehát a tiszta dijbevétel 65%-át teszi ki. A jövő években esedékessé váló dijkötelezvények összege: 77,309.462 korona 97 fill.

A szállitmánybiztositási ágban a dijbevétel kitett 6,411.667 korona 25 fillért, mely a viszontbiztositások levonása után 3,303.342 korona 99 fillérre rugott. Tiszta dijak és kártartalék czimén 2,726.677 korona 64 fillér helyeztetett tartalékba.

Károkért a társaság 1900-ban 26,934.463 korona 16 fillért folyósitott. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesitett kárfizetéseket a társaság alapitása óta károk fejében 688,595.391 korona és 06 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártéritési összegből *hazánkra 128,644.015* korona *26* fillér esik, mely összeget a társaság *186,920 káresetben* fizette ki.

A *nyereségtartalékok* közül, melyek összesen *13,754.975* korona *35* fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti *nyereségtartalék*, mely 5,250.000 koronát tesz ki, az *értékpapirok árfolyamingadozására* alakitott tartalék, mely a 2,920.985 korona 12 fillér külön *tartalék*, úgy szintén az évi nyereségből kihasitott 458,639 korona 05 fillérrel 8,344.975 korona 35 fillérre emeltetett fel; továbbá felemlitendő még a 160,000 koronára rugó *kétes követelések tartaléka*. Ezeken kivül fennáll még egy 560.000 koronát kitevő *külön alap*, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztositási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlitse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 162,608.919 korona 18 fillérről *173,458.451* korona *60* fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálogkövetelések 30,741.137 kor. 02 fillér. 2. Életbiztositási kötvényekre adott kölcsönök 16,283.180 korona 30 fillér. 3. Letéteményezett értékpapirokra adott kölcsönök 2,378.490 korona 50 fillér. 4. Értékpapirok 110,354.705 korona 67 fillér. 5. Tárcza váltók 1,155.170 korona 32 fillér. 6. A részvényesek biztositott adóslevelei 7,350.000 korona. 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelései, a hitelezők követeléseinek levonásával 5,195.767 korona 79 fillér. Összesen 173,458.451 korona 60 fillér.

Ezen értékekből *43 millió korona magyar értékekre esik.*

A *Dr. Laudi Vitalis* ur elhalálozása folytán megüresedett vezértitkár helyettes állása *Luzzati Giobe ti* urral töltetett be.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Pejacsevich László, a főrendiház tagja, volt horvát bán, meghalt 77 éves korában, április 7-én, a horvátországi Nasiczon. A főúri világ egyik tisztelt tagja volt, a ki mint politikus Horvátországban a magyar barátságot ápolta. Felesége is magyar nő volt, báró Dőry Gabriella. Az 1848—49-iki eseményektől távol tartotta magát, külföldön időzött. Az 1860-iki évben, mikor Horvátországban fölébredt a Magyarországhoz való vonzalom, Pejacsevich lett egyik tényezője a Magyarország és Horvátország közt 1869-ben törvényben is létrejött egyezségnek. Azóta szakadatlanul tagja volt a horvát országgyűlésnek. 1880-ban, Mazuránics bán bukása után ő lett Horvátország bánja. 1884-ben nagy zavargások támadtak Zágrábban a miatt, hogy a közös pénzügyi hivatalokra kitűzték a magyar czímert. Pejacsevich a zavargások elnyomására gyöngének bizonyult; Tisza Kálmán miniszterelnök javaslatára a felség fölmentette báni méltóságától és ideiglenesen katonai királyi biztost nevezett ki báró Ramberg tábornok személyében. Pejacsevich László politikai szereplése ezzel megszünt.

Saissy Amadé, franczia hírlapíró, a Kisfaludy-társaság külső tagja, elhúnyt Párisban. Több évig tartózkodott Budapesten, s a magyar műveltségi állapotokról, művészeti, irodalmi mozgalmakról sok ismertetést irt a franczia lapokba és folyóiratokba, itt tartózkodása alatt lapot is szerkesztett nálunk «Gazette de Hongrie» czímmel, melyben a magyar politikai, közgazdasági és közművelődési állapotokat nagy gonddal és alapossággal ismertette. Párisba visszatérve, a «Paris Nouvelle» czímű kőnyomatos értesítő lapot szerkesztette és a «Mot d'Ordre» tekintélyes politikai napilapnak is egyik fő munkatársa volt. A Kisfaludy-Társaság a magyar irodalom ismertetéseért választotta külső tagjává. Legutóbb az ezredévi nagy ünnepléskor járt Budapesten, mint a franczia kormány küldötte, s kiállításunknak főleg gazdasági részeit tanúlmányozta. Magyarországon sok barátja volt Saissynek, kit nagy műveltsége és kellemes modora minden társaságban szivesen látott vendéggé tett.

Sztojlov Konstantin, bolgár államférfiú, volt miniszterelnök, 48 éves korában meghalt Szófiában. Nevezetes részt vett Bulgária önállóságának

Erdélyi fényképe után.

Dr. KRESZ GÉZA.

életében, s átment azokon a változásokon, melyek Bulgária politikai irányában is jelentkeztek. Battenberg Sándor fejedelemsége alatt ép úgy híve volt az orosz befolyás elhárításának, mint később Oroszország megkérlelésének, s 1895-ben a Pétervárra ment esdeklő bizottságnak is tagja volt. A meggyilkolt Sztambulovnak, Bulgária kitünő államférfiának kormányában is miniszter volt, de az áramlatok változásával 1888-ban lemondott és segített megbuktatni Stambulovot. Helyét 1894-ben Sztojlov foglalta el az orosz-barát miniszteriumban. Stambulovnak 1895 augusztus havában történt meggyilkolásakor Sztojlov ellen kemény vádak hangzottak, kivált mikor a gyilkosság részeseit a kormány kézrekeríteni nem bírta. Sztojlov kétségtelenül igen tehetséges politikusa volt Bulgáriának. Temetése államköltségen ment végbe.

Dr. Kresz Géza, fővárosi orvos, királyi tanácsos, a mentő-egyesületnek alapítója és alapításától igazgatója, meghalt 55 éves korában. A főváros közéletében tevékeny részt vett, s nagy buzgósággal fáradozott a mentő-egyesület megalapításán, s ennek az emberbaráti intézetnek eddigi léte összeforrt az ő tevékenységével. Érdemeiért magyar nemességet és a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét kapta. Atyja mint sebész nagy tekintélyt vívott ki magának s fiát, a most elhunytat, az orvosi pályára szánta. Kresz Géza tanúlmányait a piaristák gimnáziumában, majd a budapesti kir. tudományegyetemen folytatva, orvostudorrá lett. Mint orvost csakhamar megkedvelték, s összeköttetéseivel kezdte szervezni a mentő-egyesületet és fejlesztette tovább. Halálát, a mely általános részvétet kelt, özvegyén kívül három fia és három leánya gyászolja.

SZTOJLOV KONSTANTIN.

Dr. Halász Ignácz, a kolozsvári egyetemen a magyar és ugor összehasonlító nyelvészet tanára, meghalt Budapesten április 9-én. Halász előtte való nap sulyos operácziót állott ki, de gyomorrákja ellen már az sem használt. Halász Ignácz Tésen, Veszprémmegyében született. 1877-től 1892-ig mint középiskolai tanár működött, jobbára Székes-Fejérvárott; 1893 óta a kolozsvári egyetem tanára volt. Eleinte irodalomtörténeti tanúlmányokat irt (Fischer Ignácz névvel) s kiadta a Grimm-féle német gyermekmeséket magyarúl és eredeti gyermekmeséket irt *Móka bácsi* névvel. Mint nyelvész leginkább a lapp nyelvjárásokkal foglalkozott; ezért gyakran el is látogatott Svédország éjszaki részébe a lappok közé. Az ugor-szamojéd nyelvrokonság kérdéséről is irt munkát.

Jankovich Antal, budapesti egyetemi könyvtári tisztviselő, 91 éves korában meghalt. Egykor részt vett az ország közéletében. Pápán született, 1810-ben. Az 1832-iki országgyűlésen úgynevezett ablegatus deputatus (távollevők követe) volt. A 40-es években, úgyszintén 1860-ban, mint Mosonmegye alispánja szolgálta a közügyet. Az 1865—68-iki és az 1869—71-iki országgyűlésen Mosonmegye egyik kerületét képviselte. Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter 1882-ben a budapesti egyetemi könyvtárhoz tisztviselővé nevezte ki.

Sárdi István, festőművész, a kolozsvári tanító- és tanítónőképző-intézet nyug. rajztanára, unitárius egyházi tanácsos, életének 59. évében, Kolozsvárott meghalt. Lapunk is több illusztrácziót közölt tőle régebben. Már több mint tíz év óta ágyban fekvő beteg volt. Toroczkón született s mint szegény ifjú saját erejéből küzdötte föl magát. Külföldön együtt tanúlt Munkácsy Mihálylyal, kihez meleg barátság füzte.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Potássy János, nagyváradi főreáliskolai tanár, 51 éves korában, 27 éves tanársága után, Budapesten. — Jannek Lajos, az erdélyi főkormányszék egykori hivatalnoka, nyug. m. kir. belügyminiszteri számtiszt, 89-ik évében, Bánffy-Hunyadon. — Dr. Kolosváry János kolozsvári orvos, 72 éves. — Dr. Káldi Sándor verbászi községi orvos, 73 éves korában. — Dr. Mohr Ferencz, a lipótmezei intézet és a budapesti poliklinikai kórház volt alorvosa, 28 éves korában, Budapesten. — Lányi Márton, ipar- és kereskedelmi kamarai tanácsos, volt m. kir. postamester, 79-ik évében, Hajdu-Böszörményben. — Báró Welsdorf Henrik, 48-as főhadnagy, ki az osztrák hadseregből jött magyar zászló alá, noha apja mint tábornok a magyarok ellen harczolt. Világos után sokáig bujdosott, mígnem csekély kegydíjjal Nagy-Kanizsán telepedett le, hol viszontagságos, sanyarú élet után hunyt el, s a város költségén temették. — Dr. Mocsigay Jenő, nyug. kir. közjegyző-helyettes, 64-ik évében, Budapesten. — Nemeskéri Kiss Géza földbirtokos, 58 esztendős, Jobbaházán. — Lindner Jakab, tekintélyes szombathelyi polgár és regalebérlő, 63 éves korában. — Vágó Ferencz, jász-apáti városi adóellenőr, Jász-Apátiban. — Deutsch Simon, fővárosi kereskedő, több részvénytársaságnak igazgatósági tagja, 82 éves. — Dochnál Béla, budai könyvkötő-mester, 80 éves korában. Az elhunyt 30 évig volt több miniszterium és kincstári hivatal könyvkötője. — Wossala Nep. János, nyug. őrnagy, 81 éves korában, Máriafalván.

Özv. jószáshelyi Purgly Jánosné, szül. rajkai Fribeisz Ella, az aradi polgári jótékony nőegyesületnek húsz esztendőn át volt elnöknője és fővédőasszonya, Aradon, 86 éves korában. — Unger Mária Flóra, az ó-budai Irgalom-háznak apáczája, 29 éves korában. — Özv. Czeisler Zsigmondné, szül. Bing Rozália, 67-ik évében, Nagy-Károlyban. — Kosári Istvánné, szül. Kroepfl Lujza, főgimnáziumi tanár neje, 24 éves korában, — Schlachta Lászlóné, szül. Török Margit, a bustyaházi kir. főerdész neje, 33 éves korában. — Özv. Brüll Lipótné, dr. Brüll Ignácz budapesti ügyvéd és angol konzul édesanyja, Nagy-Váradon, 77 éves korában. — Özvegy Dobay Károlyné, szül. Kokelin Amália, 51 éves korában, Déván. — Özv. Grötschel Imréné, szül. Weisz Emma, Budapesten. — Wiktor Antalné, szül. Kisfaludi Kassics Antónia, 70 éves korában, Budapesten. — Balázs Armandné, szül. Katsányi Juliska, a budapesti börze könyvelőjének neje, 28 éves. — Özv. Fischer Mártonné, szül. Kohn Julia, *százöt éves* korában a békésmegyei Öcsödön. Családja minden tagja nagy kort ért, egyik bátyja 106-ik évében halt el. A temetésen közel száz unoka jelent meg.

Szerkesztői üzenetek.

Kassa, K. E. Mai napság az ezred-tulajdonosság puszta czím, melylyel semmiféle előny vagy előjog nincs egybekötve.

Krasznahorkán. Mi szép a föld. Egyik sem sikerült, s nem is sikerülhetett; mert a szerzőnek semmi érzéke sincs a rhythmus iránt. Gondolatainak csak nyűg, bilincs a verses forma, mely még a nyelvet is összetöri, megnyomorítja. A krasznahorkai vár múltjának visszaálmodása talán épen ezért annyira kuszált, zavaros. A második vers valamivel sikerültebb, mert világosabb; nagyobb értéke azonban ennek sincs; Vajda János egyik kedvencz témájának gyönge változata.

Emlékezés. Tengerparton. Lehet, hogy megírásuk a szerzőnek gyönyörűséget okozott; de annyi költői szépség nincs ezekben a kisérletekben, hogy az olvasó is gyönyörűséget találhatna bennük.

A visszhang. Miért van az? Szerző nemcsak a költői nyelvvel nem tud bánni, hanem olykor a magyar nyelv ellen is vét, mint pl. az első kis dal harmadik szakaszában.

SAKKJÁTÉK.

2218. számu feladvány. Crüsemann R.-től.

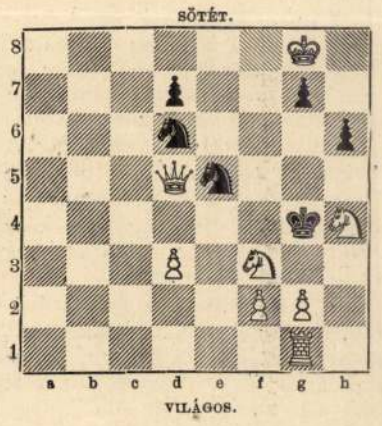

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2198. sz. feladvány megfejtése. Galitzky W. A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. Hf3—e5	Kh6—h5 : (a)	1.	g5—g4
2. He6—g7 +	t. sz.	2. He5—f7 +	Kh6—h5 :
3. Hg7—f5 +	K lép.	3. He6—f4 +	Kh5—h4
4. g2—g4 mat.		4. g2—g3 mat.	

A 2199. sz. feladvány megfejtése Ulander A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. Ve8—c6	Ke5—f4 : (a)	1.	Fe4—c6 : (b)
2. Vc6—e4 +	Hg3—e4 :	2. Hf2—d3 +	Ke5—d5
3. Hf2—d3 mat.		3. c3—c4 mat.	

Világos b.	Sötét.
1.	Fe3—f2 :
2. Vc6—e4 +	Hg3—e4 :
3. Bf4—f5 mat.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvártt:* Hoffbauer Antal. — *Bakonyszentlászlón:* Szabó János. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 11-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Van fájdalom, melynek nincsenek könnyei.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Az
„Ócskay brigadéros“
Herczeg Ferencz nagyhirü szinművének **teljes zenéje** *1. Hej Rákóczy, Bercsényi. 2. Balog Ádám nótája. 3. Magyar szerenád. 4. Csinom Palkó. 5. Erdélyi hajdutáncz. 6. Rákóczy kesergő, ábránd,* énekre és zongorára ép most jelent meg. **Ára 3 korona**, s megrendelhető a kiadó **Klökner Ede** zeneműkiadóhivatalában **Budapesten,** VI., Csengery-utcza 62/a. 8934

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás
Salvator kitünő sikerrel használtatik
vese-, húgyhólyag-, húgydara- és **köszvénybántalmak** ellen, **vizeleti nehézségeknél,** továbbá a légző és **emésztési** szervek **hurutos** bántalmainál.
Húgyhajtó hatású!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!
Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

TARTHATATLAN a helyzete annak, a ki fájdalmas bőrviszketegben, sömörbántalomban, ótvar, bőrhámlás, tőrkütegek, vagy izzadt testrészekben szenved. Az Erényi-féle
„ICHTIOL-SALICYL“
elejét veszi és annyira radikálisan gyógyitja a fenti bajokat, hogy azok többé ki nem ujulnak. Szagtalanságánál és ártalmatlanságánál fogva a test minden részén előnyösen használható. Ára 3 korona utasitással. Kapható.
ERÉNYI BÉLA
gyógyszerésznél SZABADSZÁLLÁS.
Főraktár: Török József Király-utcza 12.

Alapittatott 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianinók és harmoniumok
legolcsóbban kaphatók

Heckenast Gusztáv
zongoratermében
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váczi-u cza sarkán).
Ehrbar udvari zongoragyár
Schiedmayer és fiai stuttgarti udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 8874
Nagy kölcsönző-intézet. **Arjegyzék ingyen.**

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, SW.
Gyógyszerész **A. Thierry-féle** 8910
DIGESTIV
valódi angol általános étek- és emésztő-por, hatása mindennemü gyomorbajoknál fölülmulhatatlan. Étvágygerjesztő és emésztést elősegitő. Minden dobozon a készitő aláirasa kell, hogy legyen. Egy dobozzal bérmentve és az összeg előre utalványozva szállit
3 koronáért
Apotheker A. Thierry's Balsam-Fabrik
in **Pregrada** bei **Rohitsch-Sauerbrunn.**
Budapesti főraktárak: Török József és dr. Egger Leo gyógyszertárai.

POCKET Telescope

Uj optikai készülék, *melynek segitségével óriási távolságra, mérföldekre lehet ellátni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságban is felismerhetők. Nélkülözhetlen, ugy katonatiszteknek, vadászoknak, erdészeknek, turistáknak valamint kirándulások alkalmával. A* **Pocket távcső** *a mellényzsebben való hordásra van összeállitva és egy elmés szerkezet segitségével bármely sétabotra is ráerősithető. Ára darabonkint a pénz előleges beküldése mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvéttel 60 fillérrel több. 3 drb ára 6 korona, 6 drb 10 K. Portó külön számittatik.*
KANN IGNÁCZ, Wien, II., Obere Donaustrasse 7.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE BUDAPESTEN (BUDÁN)
Idény április 15-től szept. végeig.
Keserü források, ivó és fürdőgyógymód.
A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitünő eredménynyel alkalmazhatók: 1. Bárminő okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmainál: májbajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórnál. 5. Köszvénynél. stb.
FÜRDŐ-ORVOS: **Dr. POLGÁR EMIL**
Egészséges fekvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle zuhanykészülékekkel. — Rendes villamos vasuti közlekedés.
A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.
A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágositással szivesen szolgál
MATTONI és WILLE Budapest.

Betegtoló-kocsik,

székek lábadozók és rokkantak részére, legjobb kivitelben a legjutányosabb árak mellett. Azonkivül gyáramban jótállás mellett készittetnek: cs. és kir. **szabadalmazott sérvkötők, legujabb módszer** szerint, **műlábak, műkezek, járó** és **nyujtógépek, gummi-görcsharisnyák, haskötők** stb. Dúsan felszerelt raktár minden a betegápoláshoz szükséges eszközökben. Képes árjegyzékek, a kivánt eszközök megnevezése mellett, ingyen és bérmentesen küldetnek.
KELETI J. orthopaediai műintézete által
BUDAPEST, 8931
IV., Koronaherczeg-utcza 17. sz.

Kurczk és Tsa
Photozinkografiai müintézete készíti a legjobb **Clichét** minden nemü nyomtatványhoz
Budapest VIII. Szentkirályi-utcza 13

„Henneberg-selyem“

fekete, fehér és szines, méterenként 65 krtól 14 frt 65 krig, sima, csikos, koczkás, mintázott, damasztok stb. (kb. 240 különf. minős és kb. 2000 különféle szin és rajzolatban stb.)

Menyasszony-selyem	**65**	kr. **14**	frt **65**	krig.
Selyem-damasztok	**65**	« **14**	« **65**	«
Selyem-basztruhák, ruhánként **8** frt	**65**	« **42**	« **75**	«
Selyem-foulardok, nyomtatva	**65**	« **3**	« **65**	«
Báli-selyem	**60**	« **14**	« **65**	«
Selyem-grenadinok	**80**	« **7**	« **65**	«

méterenként postabér- és vámmentesen házhoz szállitva. Minták azonnal küldetnek. Svájczba dupla levélporto jár.
HENNEBERG G. selyemgyáros Zürichben.
Cs. és kir. udvari szállító. 8553

Sárdi

S. *(Sárdi)* 2. *István*, festő, * Torockó 1846, † Kolozsvár 1901, hol a tanítóképző-intézet rajztanára volt. Münchenben végezte tanulmányait. Az 1870-es években számos kolozsvári és erdélyi vonatkozású rajza jelent meg a Vasárnapi Ujságban. Munkái közül Deák Ferenc és id. Szilágyi Ferenc arcképei, egy akttanulmánya és Részlet a régi kolozsvári főtérről c. képe az Erdélyi Nemzeti Múzeumban vannak.

Kv. Gy. II 411. l

Gömbösfejü bronzkori disztü VII. 9, 10.

Sárdy István

ügyi államtitkárnak. — **A műcsarnok** sorsjátékára következő képadományok érkeztek: Zichy Mihálytól »Tivornya után« szénrajz (értéke 2500 frt.) Mészöly Gézától hazai tájkép (600 frt.) Böhm Páltól »Cigány gyermekek« (300 ft) Hahn Antaltól tanulmányfej (150 frt) Somogyi Dánieltől tájkép (300 ft.) ifj. Kratzmanntól »Rembrandt arcképe« üvegfestmény (70 frt.) Sárdy István »Az olasznő« (150 frt.) s Spitzer Adolftúl tanulmányfej (80 frt.)

Fővárosi Lapok

1875. 226. l

I. fele

3.00 pengot pénztárunknál befizetni, vagy a csatolt bef. lapon beküldeni sziveskedjék. A huzás napjáig ki nem fizetett sorsjegyek nyereményre igényt nem tarthatnak.

.....

.....

.....

Mellékelve:

sorsjegy
bef. lap
nyer. jegyzék

Teljes tisztelettel

BEIFELD JÓZSEF Bankháza

Ha a mellékelt szám előző osztályu sorsjegyével nem egyezne, sziveskedjék azonnal tudomásunkra adni. Megtartani nem kivánt sorsjegyet, károsodásunk elkerülésére, sziveskedjék azonnal visszaküldeni.

Hedvig Imre nyomda Budapest

SÁRDY Kovács Ferté

A kolozsvári Fátér eszmeti sorainak nyugati részre, 19. sz. közepe

Kovács 2003. 26, 27. ill

részben

zerkezeti vizsgálata

kulturális örökség, mint

yképei a győri belvárosról

oló szerzetesek alázatos
ései a KÖH Tervtárában

határok között. A Műemlékek
peslapsorozatai

becsületes idealista. Apró

Sárdy János

1.

Makkai László

Erdélyi városok.

Bp. 1940. 25. l. 14. t.

Officina.

Sárdy Károly

Sárdy Károly rajza

Gyűjtse a számlálólapokat. 100 különböző rajzú számlálólap 1 db eredeti művészi rézkarcra cserélhető. (VII., Erzsébet-körút 9/11., félem.)

lók egyet is érdemesnek az első díjra, s még kevésbbé a kivitelre. Most ujabb pályázatot hirdetnek, s pedig mind a tizenkét kapura, de a pályázat nem nyílt, hanem öt művészre szorítkozik, kiket a részvételre fölszólítottak. E művészek névszerint: Essenwein Nürnbergben, Linnemann Frankfurtban, Otzen Berlinben, Schneider Kasselben, Mengelberg Utrechtben. Az első pályázatban szerzett tapasztalatokon okulva az intézők ezuttal nem csak nem kívánnak dombormüvekkel díszített terveket, hanem azokat határozottan kizárják a pályázatból. Az első díj 2500 márka, a mi föltünően csekély.

Luther emlékszobrára, melyet Berlinben szándékoznak fölállítani, a f. évi január havában kiírt pályázat lejártával beküldött pályaművek, számszerint negyvenhét, a berlini művészeti akadémiában október havában közszemlére tétettek. Rosenberg Adolf a Kunstchronik okt. 22-diki számában a pályázat számszerinti eredményével épen nincs megelégedve, s bizonyí-

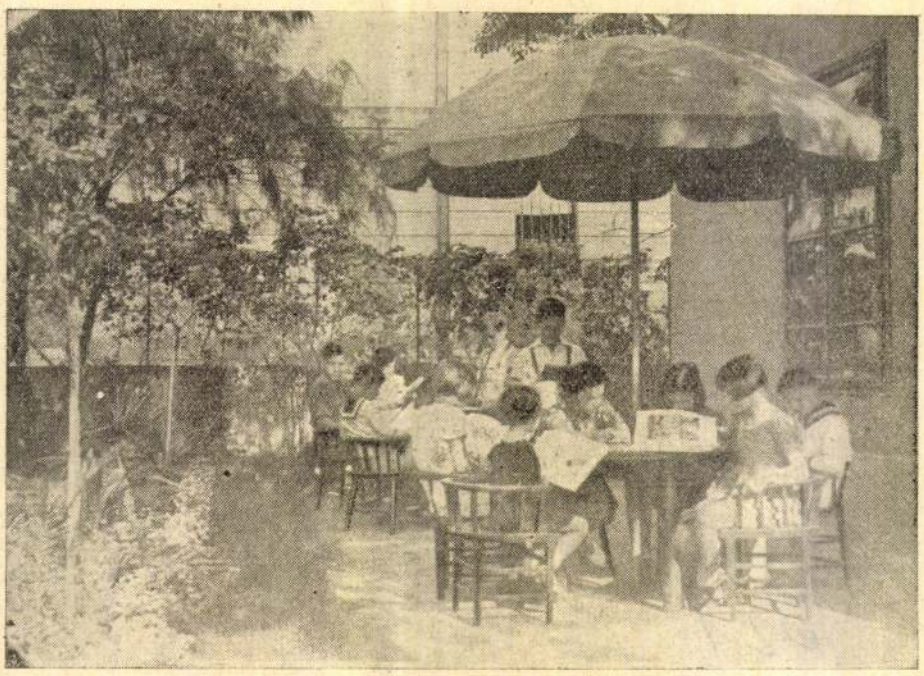

A kerti gyermekolvasó 1929-ben

A jubileumi ünnepség résztvevői bensőséges, meleg hangulatú összejövetel tanúi voltak. Nagyapává korosodott egykori gyermekolvasók, hajdani könyvtári társadalmi segítőkből kinőtt mai érdemes könyvtárosok, pirosnyakkendős úttörők és köztiszteletben álló veteránok ragaszkodása, hálaérzete forrósította át a levegőt. Az eltelt ötven év változásairól, s főleg a felszabadulás utáni rohamos fejlődésről sokatmondó tablók és grafikonok, valamint dokumentum-kiállítás adott tájékoztatást. Az eredmények korszerű könyvtári törekvésekre utalnak, de az ünnepi alkalommal sem kívánták feledtetni, hogy a szép eredmények technikailag elavult, önmagát régen kinőtt és régen alkalmatlanná vált könyvtárépületben születnek. A *korszakváltozást* talán még a grafikonoknál is jobban éppen az a mód bizonyította, ahogyan ez a megoldandó kérdés az ünnepségen újra és újra napirendre került. Nagyon rokonszenves volt, ahogyan az ünnepi beszédekben a könyvtárigazgató, a kerületi tanácselnök és az idős munkásolvasó egyaránt megosztották ezzel kapcsolatos közös gondjaikat, és biztattak a kitervelt megoldás realitásaival. Egyik a gazda felelősségével, a másik a választott vezető természetesnek érzett kötelességérzetével, a harmadik a legközvetlenebbül érdekelt segíteni akarásával. A közös akarat és egyforma türelmetlenség a legfőbb záloga, hogy a jubiláló könyvtár olyan körülmények közé kerül, amely *méltó múltjához* és történetéhez.

A könyvtár **múltja és** története... Az évfordulóra ez is megelevenedett és hozzáférhetővé vált az érdeklődők számára. Kalauzként Illés Zsuzsa, a könyvtár tehetséges, fiatal munkatársa jelentkezett. Szorgalmas munkával, dicséretes alapossággal felkutatott és rendszerezett mindent, amiből a könyvtár hiteles történetét megrajzolhatta. Munkájának eredménye színvonalas könyvtári monográfia lett, kiemelkedő a műfajban megjelentek között is. (*Illés Zsuzsa: A 3. sz. Szabó Ervin Könyvtár 50 éves története.* Főv. SZEK. 1964. 66. old.)

Mi ragadta meg legfőképpen a mai könyvtárost, a könyvtár legrégibb korszakának emlékeit kutatva?

— Az olvasók azonnal megnyilvánuló, csillapíthatatlan könyvéhsége és a könyvtár kulturális missziója. Már az első hónapban naponta átlag 112 kölcsönző fordult meg a kis könyvtárban. Kulturális missziója nagy hatósugarú volt. Mivel abban az időben *a kültelkeken semmiféle kulturális intézmény nem működött*, a messzi vidékekről, Cinkotáról, Sashalomról, sőt még Gödöllőről is jöttek gyalog

1964 AUG

Sárdy Károly

vonatkozásaira, *a forrásul szolgáló könyvekre* stb. Általában egy sokoldalú gyakorlati kapcsolat korszaka előtt állunk, amelybe a fentieken felül időről időre megrendezett ankétok, tapasztalatcserék épp úgy beletartoznak, mint a konkrét műsorkészítő tevékenység. Mert arról talán nem kell külön beszélni, hogy szerkesztőségeink minden jó, konkrét műsorjavaslatot is szívesen fogadnak.

A könyvtártudomány munkásai is nagy segítséget adhatnak a televíziósoknak. Az ő „ajánlási" tevékenységük irányunkban érvényesülhet: a külföld eredményeinek, tapasztalatainak összegyűjtésével, cikkgyűjtemények, televíziós bibliográfiák összeállításával és közreadásával segíthetik *munkatársaink informáltságának*, elméleti ismereteinek szélesedését. Tudvalevő, hogy a televízió művészeti munkájának szakirodalma ma még meglehetősen vékony, a fejlődés legfőbb forrása a gyakorlat. Sehol annyira nem igaz az a közmondás, mint nálunk, hogy „más kárán tanul az okos, magáén a tudatlan". Minden hasznos külföldi tapasztalat meghonosítása, feltárása takarékosabbá teheti munkánkat.

És végezetül — talán nem utópia ha azt mondjuk — a közeljövőben a televízió és a *könyvkiadás* bizonyos lépéseit is össze lehet hangolni. Erre már eddig is rendelkezünk szerény, de biztató példával, az egészségügyi oktatást szolgáló műsorokkal lépést tartó orvosi könyvsorozattal. A külföldi televíziók gyakorlatában se szeri se száma az olyan népszerű kiadványoknak, amelyek vagy kiegészítik, és kézbevehetően illusztrálják, vagy összefoglalják a televízió valamely oktató szerepkörű műsor-sorozatát. Különösen kívánatos lenne ez a képzőművészeti népművelés területén, de bizonyos kapcsolat teremthető a szépirodalmi kiadványok és a tv-műsorok között is.

Egy következő alkalommal lehetőséget kérünk a „Könyvtáros" Szerkesztőségétől, hogy a Televízió 1964/65. évadra szóló irodalmi műsortervét részletesen ismertethessük.

Szücs Andor

1021

Ötven éves a 3. sz. Szabó Ervin Könyvtár

A VIII. kerületi Szörény utca, amely ötven éve ad otthont a 3. sz. Szabó Ervin Könyvtárnak, a főváros egyik foghíjas lakóterületébe ékelődik. A környék üzemeiből kitódulók közül sokan több kerületet átszelve, tekintetükkel új lakónegyedeket végigsimogatva utazhatnak haza, „kifelé". Ötven éve még a mai Szörény utca környéke volt a peremváros, a külső periféria. Amikor a régi népfürdő egyik szerény, kis helyiségére felkerült a fiókkönyvtári tábla — másodikként a fővárosban —, a leghaladóbb, legdemokratikusabb könyvtárpolitikai törekvés öltött testet. *„Létesítsünk minél több városi fiókkönyvtárat,s vigyük ki a könyveket a munkáslakta városperemekre!"* Ez a gondolat volt Szabó Ervin egyik legfontosabb és akkor forradalminak ható könyvtártelepítési elve. A jubiláló könyvtár létrehozásával Szabó Ervin sokáig álomnak tűnő gondolatai győzedelmeskedtek a hivatalosak közönyével és értetlenségével szemben.

Egy intézmény születésének félévszázados fordulója önmagában is ünneplésreméltó, számvetésrekésztető esemény. A 3. sz. Szabó Ervin Könyvtár félévszázada azonban több, mint egy könyvtár kerek évfordulója. Hiszen a könyvtár születése egyben a kultúra demokratizálásának eszméjét juttatta diadalra egy területen. Azonkívül 1914. május 7-én nemcsak egyszerűen egy kulturális intézmény nyitotta meg kapuit, hanem egy *újszerű művelődéspolitikai elv* is bontotta szárnyait: a nyilvános fiókkönyvtárak létrehozása, a legmostohább körülmények között. A szárnybontás után ötven évvel a fővárosi közművelődési könyvtárak kiépült hálózata emlékezett az egyik első fiókkönyvtárra. Az 50 éves könyvtárfiók munkatársai 54 kerületi Szabó Ervin Könyvtár-ba címezhették a jubileumról tudósító meghívókat, s a meghívottak joggal érezhették az eseményt *a maguk ünnepének* is.

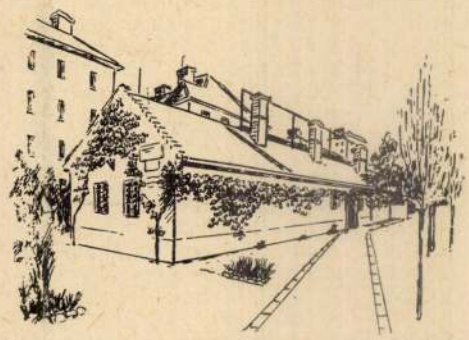

A jubiláló könyvtár öreg épülete. (Sárdy Károly rajza)

Könyvtáros
1964 aug

Sárdi Károly, festő
grafikus

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy **Sárdi Károly** festőművész és grafikus december 23-án 63 éves korában elhunyt. Gyászolja családja és a barátok.

–: Halálozás

11.

Nepszabadság, Bp. 1979. dec. 30.

Sárdy (Károly

((Sárdi)

l.

Budiparrajziskr

1933-34. 41. l.

u.o. 1934-35. 5. l.

VÁNÍTÁS ÉS FONTOSABB

TELEKKÖNYVI ADATOK

TULAJDONOS

Sárdi Károly ifj

diszítőfestő

l. Budaparvajzisk

1934-35. 22. l.

9 | III/13.

Kiadom Borbély József min. főszámtanácsos úrnak azzal, hogy a benti nyugta ellenében Bienenstok Lipótnak az irodai javadalom terhére 5 P-t kifizetni szíveskedjék.

Budapest, 1939. aug. 9

[illegible]

Mezei
elnök

x/19

Sárdy Károly
festő

l. Budiparvajzisk
1934-35. 36 l.

Exp. 19

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA.
KIFIZETTETETT
1940 év IV. 10 napján
84 naplótétel alatt.

MDK

Sárdy Károly, grafikus

Linóleum metszete:
(Szabó Ervin portréja) Repr.

Csendes Katalin: Szabó Ervin a Képviselőház könyvtárában 520-521

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. szeptember XVIII/9

Sárdy Károly

Bemutatott műve:

137. p. „Háztetők", olaj

Balogh J.: A „Magyar Képző" művészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII

11 l

Sárdy Brutus

Gabona érés. okai

Tm. Bp. 1932.

Hadsereg:

Táborszernagy.

Az elösérben job
táborszernagy öltözete: k
zsával; fehér kabát pa
talló oldalt kettős paszo
kát szolgálati jelvény ö
szégésű lótakarón kor
a szárnysegéd közeledi
gyakorlatot. Feliratai
, 6.

K. K. Feldze

alól a jobb sarokban: „
legalól középütt: „Druck
lung Alois Leykus
Könyvnat, vonalkeretben,
Die K.K. österreich'sche
net und lithographirt
Ltfa 3582. (fek
4071 (sz

MDK

Sárdy Károly

Cséplés az acsádi Petőfi tsz-ben, akv.

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept. 10 l.

MDK

Sárdy Károly

Háztetők, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Mus.
1946. jul. 11 1.

Sárdy Károly

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. VI. 11.

MDK

Sárdy Károly

Pásztor Lilla arcképe. paszt.

Szoptató nő, temp.

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Sárdy Károly

Pihenő, tus

Álló Munkás, szén

Önarckép, tus

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Sárdy Károly, grafikus

A jubiláló könyvtár öreg
épülete — rajz: Repr.
(VIII. ker. Szörény u.)

Gönczi Imre: Ötven éves a 3. sz. Szabó Ervin
könyvtár 445–448.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. augusztus XIV/8.

MIK

Sárdy Károly

Hajléktalanok, o.

Olvasó nő, o.

Asztaltársaság, tus

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

MDK

Sárdy Károly

Önarckép, o.

Inségkonyha, o.

Üvegablakterv, tus, akv.

Szocialista képzőm. csop. kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

Sárdy Károly, Jestő MDK

A kerentreitvényben szerepel.

— : Hősi évtizend 18.

NÉPSZABADSÁG, Dp. 1964. ápr. 26.

1782

Sárdy Károly M.D.A.

Művei a „kiállításon

Dutka Mária: Emlékezés a Szocialista képzőművészek Csoportjára

Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1964. április 13. 4.l.

M. D. K

Sárday János festő

Reneszánsz házak Kolozsvár főterén

Voit Gyula. 73, 75

Sándy Károly

Háztetők, olajfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

MDK

Sárdy Károly

Akt

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
15 l.

MDK

Sárdy Károly

Plakát kiállitás, 1948. N. Szal. képek

Sárdy Károly

festő

Múzeum Évsit

27

MKSz 1947

MDK

Sárdy Károly grafikus

A kötet borítóját tervezte.

Lakos Katalin: Új Kabos Ervin-kötet 7.

Népszabadság Bp. 1969. febr. 6.

Lóródy J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1872.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

SÁRDY Mihály festő

19. n. Nővére

Kolozsvár 1000 éve. K. 2001.
61,68. ill

Régeni Antalos Jána

1672 Kolozsvár, Farkas u. templom
javítása
jegyzőkönyv közölve

Kolozsvár 1000 éve. K., 2001.
60–61.

MDK

Sárdy István

Biró Béla dr.: Sikó Miklós élete és müvészete 1818-1900. Kolozsvár, 1944.

Sárdy Istvántól

az Erdélyi Nemzeti Múzeum-
ban Deák Ferenc és id. Szilágyi
Ferenc arcképei.

M Erdélyi 25. l.

Akt-tanulmány és
Részlet a régi Kolozsvár
főtérből c. képei u. o.

u. o. 41. l.

ie

n-

232).

). —

29). —

—

- Kö-

i Ta-

eg asz-

— Rok-

- Sakk

376

Sárdi István

1901
59
1842

festő
a kolozsvári tanító és tanítónőképző intézet nyug.
rajztanára, mutárius
egyházi tanácsos életének
59 évében Kolozsvárt 1901-
ben meghalt. Már több
~~mint~~ 10 éve agyban fekvő
beteg volt. Torockon Hu-
latett s mint szegény ifjú
saját érejéből kiszdötte
fel magát. Külföldön egyszer
tanult Munkácsyval, kihez
melegbarátság fűzte

Vas Nyp. 1901. 247. l.

Sárdi István

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni kép-

Zónnüveszet. akademian. Müvészet. 1912.
182. l.

Sárdy István

Vasuti hid építés a Rony-
va patak völgyén -
~~Ro~~ Sárdy István sedett
rajza utan Kesszult
fametszet. Vas. Ujs
1873. 249 l

Sárdi István

Kolozsvár égése.
S. rajza utan Eerrult fama.
repr. Vas. Ujs. 1876
324 l.

Sárdy István

l

Lykanémzromantika
89. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sárdi István

Ész rajza Vas. Ujs. 1881. 164. l.

reprodukálva

Sárdi

A kolozsvár temető-
ből. Sárdi rapa
nte Eszült fam-
Vas Ujs 1875, 692 l

Sárdy István

Az országos dalármegyei Kolozsvárott. Sárdy István jedel rajza fam repr. Vas. Ujs 1874. 612 l

Sárdy Ostrán

3 ovře 600 frt

Ostrán

1901
59
1842

Vas. Vys 1870

421 l.

Sárdy István

Jestő

iród

Műcsarnok, 1901. 206. l.

(Egy magyar művész halála)

esetl. lásd

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a műhelyfőnö

8. sorsz. Műhelyi minta

Sárdi József

Művészet 1911. 262, 263
– 1912. 182

Csabrendek h. n. VII. 157.

Sárdi István, festő; szül. 1846-ban Torveczkán (?), hol atyja ref. lelkész volt.

1872-ben a münchemi képzőművészeti akadémia festőosztályán végezte tanulmányait.

Sárdy Gyula

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Sárdy Bonifác
festő

Műcs. kiáll. 1918 tól
Pipics 119. l.

Illéshára, tpl

2

Sárdy István

Festő

wod

z

Munchebe tanult

Liptay. 11 l.

Sárdy Brutus

szül. 1892. Perlasz.
Koll. kiállítás a Mű-
csarnok 1930. őszi ki-
áll. Evetében. Életrajz.

Esetleges téves számításból eredő utólagos helyesb

Sárdy Bruttus

MAGYAR MŰVÉSZET
1930.564

Sárdy Brutus

szül. Perlaszon 1892 jan. 20. Rk. gimn. érettsép.

1911/12. I. első osztálybeli művésznőv. Jemplegi Tivadar

1911/12. II. első osztálybeli u.o. és Bosznay István.

1912/13. I. másodont. u.o. és Bory J.

1912/13. II. " " u.o.

1913/14. I. harmadont. u.o.

1913/14 II. " " "

Lelet, Balacskai VI. 140, 141

Sárdy Brutus

1924. nov. Balatoni kiáll

N. Szalon –

Felhők a Balaton fölött, olaff.

Kiöntés a Balaton partján, olaff.

~~Anyagedények, bronzkori mészbetétes IV. 245.~~

~~V. 35–39.~~

Sárdy Brutus

1918. dec. kiáll. N. Halon

Ősz, olasz. 700.–

1919. okt. kiáll. u. o.

Magányos bokor, olasz. 600.–

Tél, olasz. 2000.–

~~Arch. Est. VII. 160~~

Sárdy Brutus

Munkaanyk
1927. őszi kiáll. 234, 235, 237, 238

1927/28. téli kiáll. 342, 344, 411

1928. tav. kiáll. 415, 419, 423
Dózsa u 17.

1928/29. téli kiáll. 532

1929. tav. kiáll. 48, 57, 53

Коронуа, ошвеи VIII. 203

Sárdy Brutus

Münchernot Kielce

1918. tav. kiáll. 180

1918-19. téli kiáll.

1919-20. téli kiáll. 337, 338

1921. őszi kiáll. 212

1922. jub. kiáll. 535

1922. őszi kiáll. 411

1923. tav. kiáll. 657, 663

1924. tav. kiáll. 421, 422, 466

1924. őszi kiáll. 59, 65, 134

Bpest

1925. tav. kiáll. 207, 263, 273, 286

1926. angol-magy. kiáll. 524, 525, 527, 528.

1926. őszi kiáll. 60, 67, 77, 376, 377.

Keve u. 48. Romai fürdő

1926. téli kiáll. 259, 272, telep 275, 305, 307

1927. tav. kiáll. 62, 68, 521, 544

1927. magyar táj. 663

Székely Nemzeti Múzeum alaprajza III. 152.
földszinti alaprajza III. 157.
homlokzati látképe III. 150.

Sárdy Brutus

1920. jan. febr.

kiáll. Nemzeti szalonban

Napsütés, olaff. 800.—

Mocsaras táj, olaff. 800.—

Virágos rét, " 700.—

1920. máj.

kiáll. Nemzeti szalonban

Római fürdői rétből, olaff.

Tavaszi vetés, olaff

1920. szept. n. o.

5 olaff.

1920. dec. n. o.

3 tájkép, olaff.

1921. jun. n. o.

Őz utan, olaff. 8000.—

állandó kiállító.

Hódmező vásárhelyi Kőtkönyvtár

V. 310

Sárdi

lásd

Uo Posta a mellékleter

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Sárdy Brutus

A Magyar Képzőmű-
vészek Egyesületének
Neuschloss Kriesli-
bronzérmét Egyta.

Pesti Napló

1937. febr. 5.

Sárdy Brutus

1911/12 – 1913/14

Ferkèpzomfoiskèvk

128.1

Szérdy Brutus
restaurátor

Méltatás.

Sz. A.: A Déri Múzeum.
Új Tükör, 1879. január 21-24. lap.

Sárdy György

Raktárbázis, Pécs. - Építész Erdélyi Zoltán, statikus Sárdy György. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972. 1.sz. 51-52.l.

Sárdy György statikus

a pécsi középmagas lakóépületek statikusaként említve

Magyar építészet 1945-70

Sárdy György

Bolgárkerti 12o lakás, K5 jelű épületek. Építészek Tilla i Ernő, Pálfi Miklósné, V.Combás Klára, statikusok Sárdy György, Maj or Béláné, kertterv Miller Márta. - Ismertetés, fotókkal /foto Szász János./

Magy.Ép.Ipj 1978. 1.sz. 12-13.l.

Sárdy Károly

Elhunyt Sárdy Károly

Sárdy Károly grafikus, festőművész, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki a pártnak 1937 óta volt tagja, elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása január 22-én 15 órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójából.

Az MSZMP V. kerületi bizottsága, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár.

/1/18/8

SÁRDY KÁROLY

102.	Önarckép, olajf.	mgt.
103.	Pihenők, vízf.	120.-

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1942

Sárdy Károly

illusztrációi a
Tükör 1942

9. számában

Gyengecske rajz
és egy még
gyengébb fejlec

Tükör 1942. 11. szám

Sárdy Károly rajzaival

Írta GÁSPÁR GYULA

Az öreg ember összeszámlálgatta az apró-pénzt. Kiforgatta a rozoga almárium fiókjait, de bizony a sok fiók csak keveset eresztett. — Hét pengő negyven — vakargatta a fejét. — Mennyi minden kellene, amire nem telik. Legelőbb külön csomóba rakta az ételre valót, mellé állogatta a csizmajavításra szánt rézkrajcárokat. Hej, de sóra alig jutott belőle.

Amíg az öreg a pénzt rakosgatta, a gyerek a kutyától búcsúzkodott az udvaron. A kócos komondor négy lábát nekifeszítette a földnek, mialatt két első lábával beleszántott a porba.

A gyermek megsímogatta a pulit.

— Elmegyünk a városba, kutyám . . .

A komondor a földet rugdosta hátsó lábával.

— . . . Vigyázz addig mindenre itthon.

Hangos ugatással felelt rá a kutya.

A földbe ásott szénégető-tanya apró ablakán beteg legyek mászkáltak. Szárnyuk csillogott az őszi napsütésben. Az ablak egy részét befedte a zsindelytető árnyéka. Messziről úgy látszott, mintha valami sokujjú fekete kéz tenyerelt volna oda.

Talán a nyomorúság keze?

Az öreg szénégető behúzta az ajtót.Ráncos homlokán látszott, hogy sokáig toldozgatta a számadást, amígcsak valahogy össze nem egyeztette. Kevés jövedelemből kevésre telik, de valahogy csak kihúzzák a telet. Hiszen terem az irtás-föld az idén valamicskét. A pityókafészkekben már öklömnyi krumplik szoronganak. Egyébre sem való ez a föld, nem terem más benne, csak zab és pityóka.

Vállán helyrerándította a bőrtarisznya szíját. A gyermek hasonlóképpen cselekedett a kicsi tarisznyájával.

— Mehetünk — mondta az öreg.

A gyermek utoljára körülölelte a kutya nyakát.

— Picula kutyám . . .

Minden lépés után visszanézett a kutyára. Belülről szorongatta a búcsúzkodás fojtó érzése, elöntötte az elválás szomorúsága. Hiszen eddig még sohasem mozdult ki a havasi-erdők csendjéből. Ismeretlen világ felfedezésére indult, lötyögő-szárú csizmáiban.

Az ösvény fordulójában eltakarta az erdő a szénégető tanyát.

— Nagyapó — szólott csendesen a gyermek.

— Mi baj?

— Visszatalálunk-e?

— Hová?

— Haza!

Czibere apó mosolygott.

— Táncsak vissza.

Szótalan mendegéltek sokáig. A csendes erdei utat lépten-nyomon arannyal tarkázta a lombok között behulló napsugár. A fákról ezalatt halk susogással billengőztek a földre a sárgult levelek.

A gyermek megúnta a szótlanságot.

— Én mért vagyok árva, nagyapó?

Az öreg összeráncolta homlokát. Hát erre mit feleljen? Hogy magyarázza meg a halál titkát a gyermeknek.

— Hát csak — vetette oda.

— Miért csak?

— Azért, mert meghalt édesanyád.

— Miért halt meg édesanyám?

— Édesapád után ment.

— Mért ment édesapám után?

Czibere apó elúnta a kérdezősködést.

— Megvénülsz, ha sokat tudsz.

Erre összehúzódott a gyermek lelke, mint a csiga. Talán valamit titkol előtte apó? Sokszor látta, hogy melegen megsímogatja tekintetével. Csakhogy nem lehet rajta eligazodni. Hát vajjon szereti-e valóban őt?

Újra szólásra kezdett.

— Apó.

— Nó.

— Az a város milyen?

— Hát sok a ház benne.

— Olyan, mint a mienk?

— Nem a hé, annál sokkal magosabbak.

Az erdő ritkulni kezdett. Az utak minden irányból összefutottak mintegy parancsszóra. A keresztútnál a tágas tisztáson sárgultan megdűlt a kövér fű. Látszott rajta, hogy az égvilágon senki sem kaszálta.

Az öreg rosszalólag csóválta a fejét.

— Hej, be jó kövér fű.

A többit nem mondta utána. Csak gondolta, hogy milyen jó eledel lenne télen a kecskéknek. No még azt kellene valahonnan szerezni egyet. Bizony az jócskán segítene rajtuk a szegénységben.

II.

A város alatt megélénkült a gyermek. Annyi látnivaló akadt számára, hogy alig győzött betelni velük. Alig lépett kettőt, hármat, megállott csodálkozva. Rángatta az öreget kezénfogva, mint a kiscsikó, mikor először kerül kötőfékre. Neki minden újdonság volt. Lehajolt és megkopogtatta az utcaköveket:

Ízzik minden és virágzik,
Minden lény szeretni vágyik.
Ám a nyár nem örökéltü —
Sietünk, sietünk!

ÖREGEK KARA

Itt az ősz, itt az ősz!
Nemsokára takarodnak.
Csillagok előragyognak.*
A berekben az öreg Pán
Bús dalt zönget méla sípján.
Lankadóban a nap lángja.
Görnyed a mezők kalássza.
Mind, ki szenvedett, ki küzdött,
Mind, ki nem talált, ah, üdvöt,
Földre hajlik görnyedetten.
Bús öledben, élet ősze,
Öröklét, Idő foly össze.
Minden álmunk tűnve, veszve.
Sietünk, sietünk!

* A finn nyári égen t. i. az éjszakák világossága miatt a csillagok nem láthatók. *A fordító.*

CSILLAGOK KARA

Sietünk, sietünk,
A Nap körül kerengünk.
Világűrön, homályon át
Szőjük az élet fonalát.
Kép szövődik újabb képre,
Sors a sorsra, szenvedésre,
Liljomképre tüske képe,
Míg az életnapnak — vége.

Kialszik egyszer mind a csillag,
Az álompillék elszunnyadnak.
A Mindenség sötét ölébe
Vész minden élet szövedéke.

Csak puszta álom, hajh, az élet,
Ajándok a Föld gyermekének.
Hát rajta, szedjetek virágot,
Rózsát, babért, szűz liljomágat,
Szépíteni a földi álmot!
Szép gyermekei éjnek, napnak,
Sietünk, sietünk!

Finnből fordította: *Somkuti.*

Koskenniemi Veikko Antero a finn irodalom egyik legjelesebb élő költője. A finn és az egyetemes irodalom tanára a turkui finn egyetemen. (E finn városban t. i. svédnyelvű egyetem is van a svéd nemzetiség céljából.) Számos verskötetet adott ki. Az első, a *Runoja* (Költemények, 1906.) című Meyer Johann Jakob fordításában (Gedichte, 1907.) németül is megjelent. Írt könyv- és színibírálatokat, tanulmányokat (Musset-ről, továbbá *Könyvek és írók* és *Római költők* címmel), útirajzokat *(Tavaszi est a Quartier Latinben)* és lefordította Grillparzer *Sappho* és *Des Meeres und der Liebe Wellen* című színműveit.

Költészete — egyik illetékes méltatója szerint — nem buzog az életből elevenen és hatalmasan, hanem főképp az éj és a magány hangulataiban mereng. Fő tulajdonságai a fékezett, álmodozó, áhítatos hangulat és a csiszolt, tökéletes külalak. Költeményei a legújabb finn lantos költészetnek művészileg legkiválóbb alkotásai közé tartoznak.

A Napkeletben (1932) és a Turánban (1932 és 1939) megjelent fordítások után megkíséreljük itt egyik legszebb költeménysorozatának tolmácsolását is.

A *Bolygócsillagok dala* című költemény címéhez a lap alján ezt jegyzi meg a költő: Üdvözlet az 1914-i magisteravató ünnepségre. Ez nyilván azt teszi, hogy az 1914-i helsinki magisteravatáson — amely név a finneknél a magister- és doktoravatás együttes ünnepélyét jelenti (a magisterség a doktorságnál valamivel kisebb tudományos fokozat) — ez a mű szolgált alkalmi költeményül, amelyet ilyenkor nyomtatásban az ünneplő közönség között szétosztanak. Finnország egyetemein ilyen avatásokat csak három- (néha több) éves időközökben tartanak, lélekemelő pompával. Az 1923 május havában tartott helsinki avatóünnepélyen, amelynek tanúja lehettem s amelyen többek között a világhírű finn festőt, Gallén-Kallelát is tiszteletbeli doktorrá avatták, az egész diplomatatestület és maga a köztársaság elnöke is jelen volt. *Somkuti.*

A szerep.

Sárdy Károly rajzaival

Írta LACZKÓ GÉZA

A nő olyan volt — mihez is hasonlítsam, hogy röviden elokosodjunk rajta? Mert ez volt épp a nehéz vele, röviden és elokosodni rajta.

Nem volt nagytermetű, de színpadon magasnak látszott, sovány volt, de csak felöltözve. Ártatlan arcocskájú, de nagy — mondjuk — selma.

Ugy libegett keresztül az életen, a saját életén is, mint egy orgonaillatos szellőcske. Felelőtlenül és mindent áthatóan.

Senkit se szeretett s minden szeretőjét, a kurtaidejűt s az egyszer botlót is, halálosan szerette; örök hűséget ígért mindenkinek, kéretlenül is, másnap azonban elfeledte.

Mindenkinek tartozott s egy hitelezője se gyötörte. Senkihez se volt bizalmas, de mindenki tőle kért bizalmat.

Mihez is hasonlítsam? — A nő olyan volt, mintha sok jó és rossz asszonyt-leányt, ördögötangyalt összetörtek volna egybe, leöntötték volna pezsgővel s főzték-főzték volna, míg be nem szárad sziruppá, amiből ha csöppet csöppentesz a legkeserűbb vízbe, a legkábítóbb s a legüdítőbb italt kapod.

Kissé bolondos a hasonlat? Sebaj! Nem engem terhel a hitele. Ő találta ki, maga Piróka.

— Szeretnélek összevissza csókolni! — mondta neki egy udvarlója.

— Egy csók is elég lesz belőlem, — nevette vissza Piróka — mert én afféle lány-extraktom vagyok, drága-erős nő-esszencia!

Csak bolondot cselekedett az életében s minden tette okosra fordult a végén.

Birta a rossz időt, az unalmat, az erős pálinkát, a hűtlen barátot s a nyűgös szeretőt. Csak ülni nem szeretett, vagy állt vagy rohant vagy feküdt.

Töredékeny liliom volt, akinek a szellő is megárt s maga az a délamerikai vén vihar-isten Hurracan se tudta volna a tövéből kicsavarni.

S hogy eltalálta az egyenesen rászabott foglalkozást e foglalkozás aranykorszakában! Operett-primadonna volt tudniillik ezernyolcszáznyolcvannyolcban, kicsinyég előtte és kicsinyég utána.

Ezt a második «kicsinyég»-et sokan sokallták, mert úgy vélekedtek, hogy Piróka már sok idő óta rúgja a port a mindenfélét, köztük a világot is jelentő deszkákon, a «kis ideig» időhatározó már csak azt jelölheti, hogy Pirókának hamarosan, vagyis úgy öt-hat év mulva búcsút kell vennie a testszínű selyem-trikótól.

Piróka meghallotta, hogy öt-hat év még az élet. Mit csináljon utolsó idejében? Hogyan üljön egy primadonna öt-hat évig saját többkerevetű siralomházában?

— Hogy én komikáné legyek? Lehetetlen! — kiáltott föl egyszer a legváratlanabb időben a színház-udvaron.

— Miért, Piróka?

— Többek közt, mert egy komikáné nem tarthat egynél több izé, kedves ismerőst, vagyis szívbéli jóbarátot.

Ha nagyon kedvesek akarunk lenni, azt is mondhatjuk: Piróka ragyogó pályájának delelőjén volt.

Szép volt, mindenki szerette, az is, aki nem ingyen; messziről káprázlatott, közelről kábított, egyaránt tündöklött színpadon és női szobácskában, akkor úgy mondták budoárban, amit illett búgó ú-val s mélyen tárogatózó oá-val ejteni.

S ekkor köszöntött be a nagy operett.

Valami orr-csiptetős bolond francia megérezte abban a fene messze Párisban, hogy van valahol egy tündökletes Piróka, a nő-esszencia, meg kell őt írni szóban-dalban-táncban, pajkos szavakban és pityókos kottákban. Meg is írta. Hogy azonban rá ne ismerjenek, görög istennő paplanját, ezerbocsánat, peplonát borította tagjaira. Mi itt a kötelező jelző, milyen tagjaira, Piróka? Ingerlő tagjaira, No, azért!

Csakhogy!

Láttunk már napsütéses nyári délben duzzadt szőlőfürtről hirtelen leperegni egy szemet? Tökéletes, olyan, mint a többi, amely szívósan tapad a szárához. Üde-hamvas, ízes-színes s mégis lepergett. Láttunk-e száz egyforma piros alma közül egyet ok nélkül lehullani? Száz fényes csillagból egyet csak úgy elszaladni?

Hát efféle történt! Piróka a próbák alatt elkezdett senyvedni. Keble hetyke halomból szomorkás völggyé süppedt, két kerek vállába

Tükör, 1942. 3. f.

HALASI DISZNÓTOR RIGMUSOKKAL

RÓNAY MÁRIA gyüjtése

Kiskunhalas nevét az álomfínom varrott csipke tette nevezetessé az egész világon. Alig több, mint egy évszázada, hogy a halasi lányok, menyecskék ügyes kezében kiformálódik ez a csodálatos művészet, de a lenge, habkönnyű, gyönyörű rajzú halasi csipkét már a tengeren túl is drága kincsként keresik!

Nem éppen világra, de bizony országra szóló másik nevezetessége Halasnak a «rigmusos disznótor», amelyből néhány évvel ezelőtt idegenforgalmi nevezetességet csinált Fekete Imre, az akkori kitűnő polgármester.

Kacagás, nótázás, mohó kortyolás, rágcsálás tölti be ilyenkor a termet, de még a pohárcsengés is elcsitul, amikor a «szószóló» elkezdi az ősi «rigmust»! Az «előhangja» így szól:

Csitt-patt! Mindön embör! Szólani akarok,
A szüröm ujjából majd mindjárt papolok!
Eljártam, kerültem jó darab tájékot,
Pirtói hegyekről néztem a világot.
Bejártam Scythiát és nagy Burgundiát.
Kétszer megkerültem a vén Európát.
Mégis oly jól tudtam a napoknak számát:
Mástól kérdeztem meg Nagykarácsony napját!
Ama hires mezőn mikor én bujdostam,
Tyúkok és disznók közt eleget koplaltam.
Kancabőr bocskorom gyakran nyársra húztam,
A kutyaugatást majd két nap kergettem,
A nyúl fekvésit is halálra üldöztem,
Verebek árnyékát mind a földhöz vertem,
Vénfa csikorgását tarisznyára szedtem...
Egyszer — uramfia! — észre csak azt vettem:
Jó Ferenc császárral együtt ebédeztem!
Hires, nevezetes ételeket ettem,
A fekete-levest süveggel hörpöltem!
Egyszer a császár az asztalnál felállva,
Egy nagy ezüst tallért nyomott a markomba,
Melytől az erszényem meg is dudosoda!
Ugráltam örömmel, mint egy szilaj bika,
Van belőle most is még néhány tallérom,
Rubintom annyi, hogy gatyám alig birom!
De most már szavaim hosszabbra nem nyujtom,
Hanem a vacsorát mindjárást tálalom!

Ahogy kiürültek a felköszöntőre a poharak, a szószóló, gőzölgő tállal a kezében, így szól:

Érdemes vendégek! Nem üresen gyüttem,
Étkekkel terhelve vagyon most a kezem!
De hogy én most itten soká ne papoljak
És a forró táltól sebeket ne kapjak:
Vegyék el kezemből ezt a forró tálat,
Amelyet a kezem tovább már nem állhat!

A levesestál gyorsan kiürül, pedig az öregen kívül még csinos lányok is hordták a tálakat. Ámde — tudjuk, — jobb a jónak ellensége és már új illat csiklandozza a szimatoló orrokat: a felséges töltöttkáposzta vonul be, amit itt «szárma»-nak neveznek. Így nyújtja át a szószóló:

Itt a jó szárma is, a friss disznóhússal,
El vagyon készitve, mint a szekér güzzsal.
Ögyenek hát ebből, uraim, gusztussal,
Lögyenek mindvégig jó ápetitussal!

Ez a magyaroknak hirös eledele,
Melyet ha valaki jóizün lenyele:
Nem lött annak aznap semmi veszödelme,
Sőt inkább távozott minden ü félelme!

A jó zsíros káposzta kívánja a bort. Töltögetnek is sűrűn, de az ivához is kijár a rigmus!

Kedves vendégeink, látom szomorkodnak!
Nem is csuda, hisz a torkaik száradnak!
Vessük végit ezön nem jó állapotnak,
Csókolgassuk száját ezön kulacsoknak!
Szélös e világon sokfelé forogtam,
De ilyen jó borra sehol se tanáltam!
Kinizsi Pál is, ha sirjából fölkelne:
Ettül kerekedne igazi jókedvre!

Most következik a disznótoros vacsora főfogása: a hurka, kolbász, pecsenye, egy tálon.

Hurka, kolbász és a pecsenye, sorjába
Beballagtak máma a tepsi várába...
Elnyujtózva szépen, néhány félórára,
Csendesen pihentek a tepsi várába',
Az öreg kemönce szája tátva leste,
Aki fütve vagyon, majdcsak mindön este!
Hogy szája tátva vót: mindnyáját elnyelte,
De ügyes szakácsnénk mindjárt észrevötte!
A banya szájára lakatot akasztott,
Mig a vastag hurka melegön pislogott,
Az öreg banya meg pirosra sütötte.
De biz a szakácsné mind elvötte tülle!
Majd ügyes késökkel szépen elmetélte, —
Tisztölt vendéginknek igy hordom elébe!
Nincs párja világon ezön csömögének,
Mert ez vidámságot szöröz az elmének!
Régi jó atyáink mért voltak oly vének?
Mert sok hurkát, kolbászt, pecsenyét evének!
Tessék hát uraim, ugyis forró a tál,
Bübájos illata már a szomszédban jár...
Kotyogjon a kulacs, üriljön a pohár! —
— Krumplit, vizet nyeljön a tyúk, mög a szamár!

Tele van már minden bendő, a vendégek szuszogni is alig bírnak, de — «Nincs az a szénásszekér, amelyre még egy szál föl nem fér!» — kurjantják vídáman, nekikészülődve, amikor a szószóló kezében meglátják a túróslepényt! Ezzel teszi le az öreg az asztalra:

Kedves vendégeink! Turóslepényt hoztam,
Érötte a konyhán nagyon fáradoztam!
A tepsibül éppen most lött kimetélve:
Áhitó szagától alig vagyok élve...
Régi időbül van ennek eredete:
Decebálnak vót ez kedves eledele!
Mennyegzője napján turóslepényt eve,
S ugy jóllakott tőle, hogy mögszakadt bele....
De azért csak bátron egyenek belülle,
Egészséges étel, jótállok felülle!

Eszik is «bátron», kiürül rendre minden tál, közben a kulacsok sem maradnak telve! Kerekedik is olyan jókedv, vídám harsogás, hogy zeng bele a hatalmas terem! Aki egyszer itt volt, sohasem felejti el többé a halasi disznótort!

ikékes teknő mélyedt, feszes-telt lábikrája — akkor vádlinak hívták s vastagon ejtették a szót — lötyögni kezdett, mint a félig üres dohányzacskó.

Az igazgató megriadt. Először kétségbeesett, azután meg akart válni a színigazgatástól, végül titokban talált egy helyettest.

Tizenhat éves volt, karcsú, középmagas, tébolyító szőke és «akkora!» volt a szeme. Barna persze!

Nyilvánvaló szépségét még lappangó tehetség is tetézte, amely csak alkalomra várt, hogy kirobbanjon.

A helyettes titokban betanulta Piróka szerepét, szöveget, dalt, mozgást, mosolyt és szépségének részletekben mutogatását.

Piróka küzdött a kórsággal, helyettese az ismeretlenséggel, de az igazgató elégedetten dörzsölte a kezét.

Ahogy közeledett a bemutató, úgy fogyott Pirókában az élet s úgy nőtt a helyettesben a reménység, hogy no most, no most esik össze a primadonna s a következő ütemet már ő énekelheti-rophatja-riszálhatja-kacsinthatja végre!

Össze is esett Piróka a szabónék próbáján, az előzetes főpróbán. Úgy vitték haza fiakkeren két gavallér ölébe fektetve vízszint. Ájultan feküdt selyem-fészkében egész délelőtt, egész délután és este. Csodálatosképpen abban a negyedórában ocsudott, amelyben rendszerint színpadra szokott lépni azzal, hogy

«A postás Milka volnék én...»

Tudniillik ez az operett ment a francia nagyoperett próbái alatt.

Rendesen felült az ágyban, mosolygott, vizet kért és szólt:

— Mindenre emlékszem.

Ezzel visszahanyatlott párnáira. Később újra felült:

— Persze, a mai előadás elmarad.

— «A szabin nők elrablásá»-t vette elő a direktor helyette — mondta az ágya mellett ülő öreg nő, aki mindenese, öltöztetőnője, szabónéja, kényesebb esetekben a «mamája» volt.

Piróka megkönnyebbülten sóhajtott és mély álomba merült. Reggel, várakozás ellenére, nem üdén, hanem fáradtan és zavaros fejjel ébredt. Falat nem ment le a torkán s mindenét fájlalta. Az eszmélet és eszméletlenség határán ringatta a félálom.

A színházi doktor a kelleténél többször csóválta a fejét.

Tíz óra felé Piróka felült s elkezdett tétován öltözni. A mama vissza akarta fektetni. Az orvos intett, hagyja. Maga se tudta, haldoklik-e vagy megőrül most Piróka.

Lassan, de teljesen felöltözött, felállt, intett az orvosnak, az hozzálépett, Piróka belekarolt:

— Megyünk a színházhoz, — tagolták ajkai, csak hangja nem volt hozzá — búcsúzunk, elmarad a nagyoperett... egészen... egészen.

— Idegláz? — kérdezte magában a jó öreg színházi orvos, akinek az operett-sorozat árnyékában egyre zsugorodó tudománya már nem igen terjedt a dover-por és ricinus rendelésen túl — s ment a művésznővel kocsin a színházhoz.

Piróka illően bevezettette magát az igazgatóhoz. Csak az ajka mozgott, amint búcsúzott:

— Dirikém, csókollak, sajnállak, nagyoperett elmarad, Piróka örökre, örökre... búcsúzik.

Meg is szédült s negyedórát pihent az igazgató íróasztala előtt álló mély karosszékben hátracsuklott fejjel, lehúnyt pillákkal.

— Mi baja? — vonta félre a sarokba az orvost az igazgató.

Az öreg a fülébe súgta:

— Meg fog bolondulni szegényke, vagy galoppozó tüdővésze van. Hogy rövidesen meghal, az biztos.

Az igazgató fejében felpattant Piróka sírja fölött elmondandó beszédének vezér-gondolata, mint valami, gordonka-húrokon tekergő wagneri Leitmotív: «A mosoly maga száll alá e gödörbe...» s buzgó fohász szállt szívéből a mennyek felé: «Add, ó, uram, hogy a bemutató után haljon csak meg».

Gáty Károly

Mert itt van a bemutató napja. És itt van a helyettes! Van? Erőtlen szó. Nem itt van, hanem itt tombol, száguld, viharzik, trillázik, kacag a Pirókától végre, végre, és bemutató előtt, előtt! magához ragadott szerepben.

Piróka ocsudott, föltámogatták és indult a színpad felé, hogy búcsút vegyen a társulattól — örökre!

De mi az? A színpadon nem némán csoszogó társulati gyűlés van ama kérdés megtárgyalására, hogy mitévők legyenek most, hogy a nagyoperett elmarad Piróka megbetegedése miatt, hanem... mi?... a második felvonás finálé ja röhög dübörögve, amelyben az ő szopránjának úgy kell szállnia, mint fehér galambnak a tomboló viharban!

S... mitéle.... galamb száll... ki énekel ott... ki vette el a szerepét... ki adta?... kinek? — tapogatóztak a tétova gondolatok Piróka agyában, míg végre egy hallható alakot öltött.

Piróka megállt, kiszakította kezét az orvos támogatásából, mindkét karját égnek emelte, megrázta, iszonyút visított, újra megrázta, újra visított és erős hangon kiáltotta, bíborvörösen a dühtől:

— Ki az a pimasz, aki ott kornyikál?

A zene-ének hirtelen lelottyadt s a néma csöndben csak Piróka kis cipője nagy sarkának kopogása hallatszott, amint sietett be a színpadra.

Az igazgató megelőzte, berohant, átölelte a helyettest s kimenekítette a másik oldalon.

Piróka széket kért, leült a színpad közepére s ülve, ajakmozgatást mímelve elpróbálta az egész operettet, amely tombolva harsogott némasága körül.

Másnap volt a bemutató. Fellépett. A helyettes felöltözve, kifestve hiába várt este héttől éjfélig.

Piróka egyfolytában még száz este lépett fel. A helyettes száz este hiába öltözött neki, hiába festette ki magát.

Mielőtt színpadra lépett volna, Piróka minden este elküldte a «mamát», nézze meg, öltözik-e a helyettes s mikor az hozta a hírt, hogy öltözik bizony, Piróka diadal-trillát fúrt öltözője illatos mennyezetébe s szólt:

— Jegyezd meg magadnak, Maca, a nőt s főkép a színésznőt kettő élteti: a düh és a bosszú.

Félév mulva a hiába váró helyettes felbontotta szerződését s elment Bécsbe német színésznőnek.

HOLLÓS ÉVA: ...EGY KIS MADARAT

Istenem, én a nagy ég alatt
nem kérek mást — csak egy kis madarat:
kis, boldog, szabad, élénk életet,
mely, ha beröpködte a réteket,
szivesen visszatér, megbújik velem,
melegíti fáradt, vértelen kezem.
Kis fészken ülne, a kezemből enne,
és boldog lenne, és az enyém lenne.

Ha én egy kis madarat találnék:
lelkemmel könnyű, tiszta tollá válnék,
átsuhanva az élet minden árnyán
az égbe szállnék boldog sóhaj szárnyán,
hogy bemutassam Neked magamat:
Uram, küldj hát nekem egy kis madarat!

vajjon kemények-e? Színes üvegdarabkáért akár a szekér alá futott volna. Legjobban a házakon csodálkozott.

Nem állhatta meg szó nélkül.

— Apó, ezek milyen házak?

— Emeletes házak.

— Jaj, de magosak!

Az öreg nem felelt.

— Az Istenke lakik ugye ezekben?

— Kicsoda?

— Az Istenke.

— Oh, be szamár vagy.

A gyermek csalódottan megtorpant. Összeomlott lelkében valami, amit pedig vágyakozva építgetett magának. Gyermekhitének kristályos temploma dűlt össze zajtalanul.

A vénember megérezte a változást.

— Miből gondoltad, hogy ott lakik Istenke?

— Azért, mert a teteje az égbe nyúlik.

— Meglehet, hogy igazad van . . .

— Hiszen apó mondta nekem, hogy odafent a Jóisten lakik . . . — nézett a gyermek gyanakvón a nagyapjára.

— Bizony a Jóisten lakik ott.

Sokáig szótalanul mendegéltek a sok járókelő között. Látnivaló akadt elég léptennyomon, de mégsem találták helyüket. Mindketten úgy érezték, hogy valamit elvesztettek. Czibere apó számolgatott magában, de mindegyre beletévesztett a számításba. Lopvalopva a gyermekre nézett, mintha félt volna tőle. Nagykésőre megszólalt a gyermek.

— Apó, keressük meg az Istenkét.

Az öreg valósággal meghökkent.

— Micsoda?

— Keressük meg az Istenkét.

— Hát azt hogy gondolod?

— Menjünk el hozzája.

— Minek mennőnk oda?

— Hogy beszélgessünk véle.

— Mit akarsz vele beszélni?

— Megkérném, hogy küldjön nekem játékokat.

— Majd elmegyünk . . .

— Mikor?

— Délután, ha elintéztünk mindent.

Ebben aztán megnyugodtak mind a ketten. Megnyugodtak, hogy elmennek az Istenhez. Valami mérhetetlen békesség hullott zajtalanul a lelkükre. Észrevétlenül rájuk harmatozott a békesség, mint a valóságos harmat a fűvekre.

— Éhes vagy, gyermek? — kérdezte az öreg.

— Még nem.

— Ha megéheztél, szóljál.

A gyermek gondolkozva feltekintett.

— Hogyha eszünk, hamarább eljön a délután?

— Dehogy jön . . .

— Akkor menjünk tovább .

Az öreg bement az egyik fűszerüzletbe sót vásárolni. Hívta be eléggé a gyermeket is, de nem ment. Jobban szerette az utca sürgésforgását nézni, mint amolyan újdonságot. Délfelére három-négy üzletben megfordult az öreg. A vállán lógó tarisznya egyre kövéredett s a pénz egyre fogyott a zacskóból. Gyüjtögette a télire való eleséget, mint a hangyák a havasierdők csendjében. Éppen tegnapelőtt látta, hogy az öreg tölgyfa gyökerénél erősen megbolydultak a hangyák, takarították haza sietve az eleséget. Ekkor ébredt valójában rá, hogy későre jár az idő és jó lenne bevásárolni a télire valót neki is.

— Gyere már nó — mordult a gyerekre.

— Álljunk meg, apó!

Oda sem figyelt, hogy mit látott a gyerek, csak félrébb húzódott a járda szélére, a kirakatok mellé. Elfoglalta a saját gondolata. Hiszen a hangyák jóelőre megérzik az ősz közeledését. Úgy látszik, hamarosan beáll az esős idő!

Felnézett az égre.

— Csak legalább két hétig tartana a jó idő.

A pityóka a földben és ha nincs rá jó idő, nem tudja kiásni. Ha pedig odapusztul az idei termés, miből éldegélnek a hosszú télen?

— Apó, nézze csak!

— Látom.

— Hogy látja, mikor másfelé néz?

— Csak a jóidő tartana . . .

— Mik ezek itt?

Mostmár csakugyan odanézett Czibere apó.

— Hol?

— Itt ezek — mutatott a kirakatba a gyermek.

— Katonák.

— Ezek a katonák?

— Csak olyan játékkatonák.

— Játékkatonák?

— Olyan ólomkatonák.

— Lehet játszani velük?

— Lehet hát.

— Jaj, be szeretném . . .

Gárdonyi Károly

A toronyban delet kongatott a harang.

— Hagyjad a katonákat, együnk valamit.

A templom-kertben letelepedtek a padra s az öreg kibontogatta az elemózsiáskendőt. A sok kódorgásban jócskán megéheztek. Nem sok biztatás kellett egyiküknek sem az evéshez.

Jóllakott nyugalommal rágicsálta a gyerek a száraz, fekete kenyér haját, amikor újra eszébe jutottak az ólomkatonák. Közelebb húzódott az öreghez és csillogó gyermekszemeivel rámosolygott.

— Apó, délután van.

— Bizony délután.

— Mikor megyünk az Istenkéhez? — kérdezte.

Czibere apó csendesen tömögette a pipáját.

— Ezután . . .

— Mikor ezután, apó?

— Miért akarsz mindenképpen odamenni?

— Beszélni akarok az Istenkével.

— Hm . . . sürgős lehet . . .

— Kérek tőle valamit . . .

— Mit akarnál kérni?

— Ólomkatonákat!

Az öreg homloka elborult. Hej, nehéz a sora a szegény gyermeknek. Lám, alighogy többet látott a világból a kelleténél, máris többre vágyakozik. Csak legalább pénz volna, hogy vehetne ólomkatonákat. Venne jószívvel, de miből? A zacskóban csupáncsak a dohányravaló pénz szorong immár.

— Apó, mehetnénk már — ébresztette fel a gyermek a gondolataiból.

— Mehetnénk . . . mehetnénk, de várjál. Elmegyek még egyet-mást vásárolni . . . Várjál itt meg, amíg visszajövök.

Csendesen nekiindult a templomkert kijáratának.

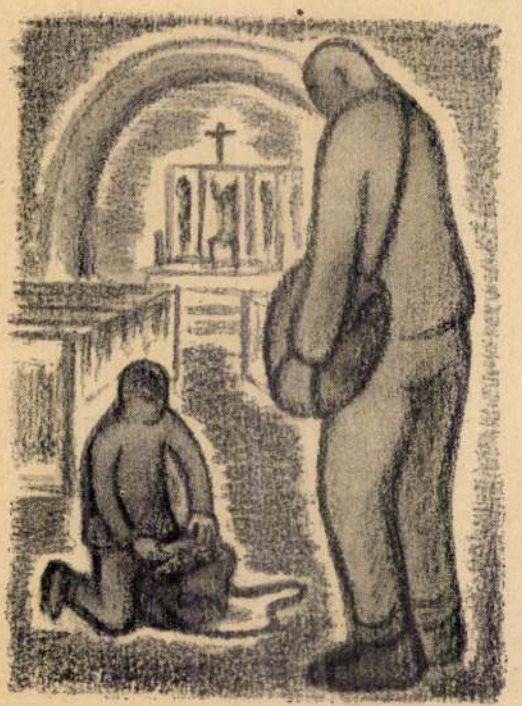

III.

Az öreg templom kőlépcsőjén kopogott a csizmájuk. Megilletődve nyitottak be az üres templom tölgyfakapuján. A gyermek suttogva odaszólt Czibere apónak:

— Itt lakik az Istenke?

— Itt lakik.

Az üres padsorok összefutó végénél aranyfényben csillogott az oltár. Az aranyszálakból szőtt nehéz terítő súlyos komorsággal redőzött a templom kövére. Fent a karban hallgatott az orgona. Szemben velük a padsorok fölött napfény fodrozott a faragott szószéken.

— Tedd össze a kezed és imádkozzál — szólott a gyerekhez az öreg.

— Hol az Istenke?

— Itt felettünk.

— Nem látom . . .

— Nem látod, mert láthatatlan!

— Dehát hogy beszéljek hozzá? . . .

— Beszélhetsz bátran, meghallgat mindenkit.

— Meghallja, amit kérek?

— Meghallja.

A gyermek félő csodálkozással imádkozott. Annyira belemerült az imádkozásba, hogy észre sem vette, amint Czibere apró a hátán kibontogatta a kicsi tarisznya lappancsát. Imádkozott szívből, lélekből.

— Édes Jóistenkém, adjál nekem olyan ólomkatonákat, adjál nekem olyan szép ólomkatonákat, amilyeneket ott kint láttam az üveg megett, a városban . . .

Szemének tiszta forrása Isten képét tükrözte imádkozás közben.

— Igyekezzünk hazafelé — szólott az ima végén a vénember.

A gyerek nagykomolyan megállott a padsor végén.

— Vajjon meghallgatta?

— Bizonyosan meg!

— És mégsem küldött semmit . . . — nézett nagyapjára csalódottan.

— Hát megnézted a tarisznyádat?

A gyermek beletúrt kétkedve a tarisznyájába és kiömlött ajakán az öröm.

— Apó . . . apó . . . idenézzen!

Kicsi kezében öt apró ólomkatona szorongott fejjel-lábbal, rendetlenül és mind az öt remegett az örömtől.

IV.

Az erdők alatt megállott az öreg. Kérges tenyerével összesepergette a tölgyfák alól a száraz leveleket. Összesepergette, összemorzsolta apróra s beletömködte a pipájába.

— Hát siessünk akkor — noszogatta a gyermeket.

Szép csendesen nekiindultak az erdőnek. Szívük mélyén vitték mindketten Istent és a békességet.

Hittek erősebb hittel, mint bárki más a kerek földön.

Február 20

A HINDUK ÉS A MOHAMEDÁNOK megegyeztek a pán-indiai kongresszus indiai népeinek képviseletében, amennyiben elnökül a mohamedán Maulana Abdul Kalam Azadot választották meg. A választás Gandhi politikájának nagy győzelmét jelenti, mert évtizedes ellentét után sikerült egyetértést teremteni a buddhista és mohamedás lakosság között a hindu nacionalista politikában. Az új elnök a szavazatok kilencven százalékát kapta.

MEGLEPŐ FELFEDEZÉSRE jutottak azok a német barlangkutatók, akik a morva Karszt-vidéken új barlangrendszert tártak fel és a Macocha-hegy közelében 130 méter mélységben felfedeztek egy óriási barlangot, amelynek nagysága egyelőre felmérhetetlen. Az óriási barlangrendszerrel egyidejűleg felfedezték a Kunva-folyó földalatti szakaszát is, amely eddig ismeretlen volt.

GYÖRGY király a Buckingham-palotában fogadta Eden dominiumügyi minisztert, aki most tért vissza egyiptomi útjáról. A miniszter után Stanley hadügyminiszter jelent meg a királynál kihallgatáson.

A VIHAROS ADRIÁN Lissa szigetnél felborult az Onielo nevű olasz tehérszállító gőzös. Legénységét sikerült megmenteni három súlyos sebesült árán, a hajó azonban elsüllyedt.

A BANDERAS SPANYOL GŐZÖST a Vilano-foktól 10 mérföldre hatalmas robbanás, valószínűleg akna pusztította el. Huszonkét matróz azonnal meghalt, a hajó pillanatok alatt elsüllyedt. Hét megmentett matrózt egy motoros hajó fedélzetére vett és kórházba szállított.

A KANADAI szárazföldi, tengeri és légi haderőkben jelenleg összesen 90.000 kanadai teljesít tényleges katonai szolgálatot.

A KELET-SKÓCIAI PARTOK mentén hétfőn több percen át tartó rejtélyes robbanások zaját hallották. Valószínű, hogy a robbanásokat ágyúlövések, vagy aknarobbanások okozták. A part felől a tenger felé repülőgépek szálltak fel, ellenséges gépek feltűnéséről azonban nem érkezett hír.

Magyar-jugoszláv határforgalmi megbeszélés Nagykanizsán

Nagykanizsa, február 20
(A Pest tudósítójának telefonjelentése)

Hosszú idő után ma délelőtt tíz órakor összeült Nagykanizsán a városháza nagytermében *a magyar-jugoszláv határközi bizottság*, hogy barátságos megegyezés alapján megoldja a határforgalomban előforduló kérdéseket. Az ülés lefolyása iránt az egész határvidéken nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Hetvenszeres túlerővel szemben vívták ki a finnek a ladogai győzelmet

Ellanyhulva, de tovább tart az orosz támadás a karéliai fronton
A Szovjet finnországi hadicélja: finn-orosz népcsere

Helsinki, február 20
(Havas-ügynökség)

A Ladoga-tó melletti arcvonalon kivívott nagy finn győzelem bizonyára nem vet véget annak a harcnak, amely ezen a szakaszon megindult. Ezen a vidéken

még több szovjet hadosztály harcol.

Néhány közülük a legkínosabb helyzetben van s nagy veszteségeket szenved. Egyiküknek olyan a helyzete, amely bizonyos fokig emlékeztet az immár teljesen megsemmisített 18. hadosztály korábbi helyzetére. Az összeköttetés a támaszpontokkal megszakadt és jelenleg repülőgépekkel látják el az utánpótlást. Fogalmat lehet alkotni azokról a nehézségekről, amelyek ez elé a szovjet-egység elé tornyosulnak, ha megfontoljuk, hogy a hőmérséklet még mindig 30 fok a fagypont alatt és az orosz csapatok teljesen kietlen vidéken hadakoznak.

A szovjet hadvezetőség arra számított, hogy a summai arcvonalszakaszon kezdeményezett offenziva szükségképpen enyhíti a Ladoga-tó melletti arcvonalon gyakorolt finn nyomást. De nem így történt: a 18. hadosztály teljes egészében megsemmisült, azaz 18 ezer ember az oroszok vesztesége.

Mint jelentik, finn csapatok

foglyul ejtettek egy igen magasrangú szovjet katonai személyiséget, akinek a neve közismert.

Ezt a magasrangú tisztet vezérkarának egy részével fogták el. A 18. szovjet hadosztály megsemmisítése annál is inkább figyelemreméltó haditett, mert igen szerény létszámú finn csapatok hajtották végre s túlzás nélkül mondható, hogy minden egyes finn katona legalább 70 orosszal került szembe. A finnek a győzelmüket terepismeretüknek, bátorságuknak és sítalpas-egységeik mozgékonyságának köszönhetik.

A szovjet-csapatok a taipalei arcvonalszakaszon újra és újra heves támadásokat indítottak a Ladoga-tó melletti arcvonal tehermentesítésére. Mindamellett ez az offenziva egyáltalában nem csökkentette a karéliai arcvonalon folytatott hadműveletek hevességét. A taipalei szakaszon a szovjet harckocsik elszigetelten gyalogsági fedezet nélkül hadakoznak.

Ami a légitámadásokat illeti, körülbelül

600 szovjet repülőgép szállt el Finnország fölött.

Ezek közül mintegy huszat lelőttek.
(MTI)

Az oroszok megerősítik az elfoglalt állásokat a Mannerheim-vonalban

A viszonylagos csend alig tizenkét óra hosszat tartott csak a karéliai fronton s

hétfőn reggel újból megkezdődtek az orosz támadások.

Az offenziva ereje azonban szemmelláthatóan alábbhagyott, ami nyilván azzal magyarázható, hogy az oroszok most minden erejüket az újonnan meghódított állások kiépítésére fordítják, nehogy az esetleges finn ellentámadás készületlenül érje őket. Komolyabb harcok hétfőn délelőtt csak a Mannerheim-vonal északkeleti sarkában, Taipale körül voltak. Az oroszok itt továbbra is igen nagy erőket vetnek harcba, az alaknázott terep azonban

akadályozza előnyomulásukat

és súlyos veszteségeket okoz nekik.

Helsinkiben hétfőn délelőtt ismét légiriadót rendeltek el, a támadó orosz repülőgépek azonban ezúttal sem érték el a finn fővárost, mert a finn légvédelmi ütegek sikeresen elhárították a támadást. A légvédelmi riadó ötnegyedóra hosszat tartott.

A megsemmisített 18. orosz hadosztály vezérkara s óriási hadianyag finn kézen

A finnek *rejtett aknavetőkkel és betonból épített gépfegyverfészkekkel erősítették meg újabb védelmi vonalukat.* Helyzetüket jelentékenyen javította a Ladoga-tónál, Uomásnál vívott fényes győzelem, amelynek során egyheti elkeseredett harcok után megsemmisítették a szovjet-orosz 13. hadsereg legfontosabb egységét, a 18. hadosztályt, amelynek

vezérkarát elfogták és óriási hadianyagot zsákmányoltak.

A zsákmány között vannak *a sarlókalapács jelvényű szovjetorosz hadosztályzászlók*, továbbá 102 harckocsi, 52 ágyú, 12 harckocsielhárító fegyver, 75 gépkocsi, 23 vontatógép, 44 tábori konyha, 65 gépfegyver. A szovjetoroszok ismételten megerősítéseket küldtek a teljesen körülzárt hadosztály felszabadítására és veszteségük e harcok során megközelíti a *25.000 embert*. A finnek kezére jutott a *hadosztály irattára*. Az ebben talált titkos utasítás tanusága szerint a szovjetorosz kormány azt tervezte, hogy *Finnország lehengerlése után magukat a finneket Szibériába telepíti át és Finnországot kaukázusi kirgiz és más törzsekkel népesíti be.*

További előhaladást jelent a szovjet vezérkar

Moszkva, február 20

A leningrádi katonai körzet vezérkara közli február 19-én:

A karéliai földszoroson *sikeresen haladt előre a szovjetorosz offenzíva.* A szovjetoroszok kivetették a finneket megerősített állásaikból és megszállották *Rionsaari és Revonsaari szigeteket, Lahteenmaki parti állomást, valamint Rumoljoki pályaudvart a parti vasútvonal mentén.*

A többi arcvonalszakaszon nem történt lényeges változás.

A szovjetorosz légierő sikeresen bombázta a finn csapatokat és a katonai célpontokat. A légiharcok során *14 finn repülőgépet lelőttek.*

A dollár bízik a finn szabadságharc sikerében

Washington, február 20
(A Pest külön tudósítójától)

Az amerikai kongresszus pénzügyi bizottsága tegnapi ülésén a finn hitelek kérdésével foglalkozott. A kormány részéről Johanson államtitkár tett nyilatkozatot. Kijelentette, hogy az amerikai kormány

kész kiterjeszteni a finneknek nyujtandó hiteleket.

Véleményük szerint ugyanis a legújabb események nem növelték meg az ilyen hitelek nyujtásának kockázatát és a finn szabadságharcnak változatlanul jó kilátásai vannak a sikerre.

A főváros nem tudott elvégeztetni 8 milliós közmunkát

A főváros pénzügyi bizottsága ma délelőtt ülést tartott. A polgármester javaslatára elhatározták, hogy a finn vöröskereszt megsegítésére és a törökországi földrengés áldozatainak megsegítésére a főváros 50—50.000 pengő segélyt ad. Elhatározták továbbá, hogy Kassa mellett a Csermely völgyben egymillió pengő költséggel a főváros üzemi munkásai részére üdülőt építenek. Egyelőre 550.000 pengőt fordítanak az építkezésre. Az üdülőt úgy építik meg, hogy az később kibővíthető legyen. *Az elmúlt évben a beruházások egyrészét, 8 millió pengő értékben, nem tudták végrehajtani.* A polgármester javaslatára ezeket a beruházási előirányzatokat mint fentartott hiteleket átvitték a folyó esztendőre.

— **A szlovákiai helységeket ismét régi magyar nevükön nevezik a szlovákiai magyar lapok.** A szlovákiai magyar lapok eddig a szlovákiai helységneveket tót nevükön jelölték meg. Mostantól kezdve a régi magyar helységneveket írhatják, nevezetesen szabad írniok, hogy: Pozsony, Zsolna, Nagyszombat, Eperjes, Nagymihály, Besztercebánya, Körmöcbánya, Vöröskő, Pöstyén, Murány, Tapolcsány, Nyitra.

— **Házasság.** *Sárdy* Károly festőművész és *Pásztor* Enikő házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kultúrestély Ujpesten.** Az ujpesti ev. nőegylet és ifjúság a Közművelődési Kör dísztermében vasárnap jól sikerült jótékonycélú kultúrestélyt rendezett. Az estélyen Komjáthy Béla lelkész megnyitó beszéde után dr. *Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos tartott előadást, *Felvinczi Takács* Aliz hegedült, *Cselényi* József és *Császár* Teri énekelt, *Wanausz* Elza, dr. *Issekutz* Viktorné és *Thegze Gerber* Miklós zongorázott.

SZINHÁZ ÉS FILM

ELSŐ DIADAL

A Nemzeti Színház szombati bemutatója

Február 23-án lesz ötszáz esztendeje, hogy Mátyás király megszületett. Ebből az alkalomból bemutatja a Nemzeti Színház Galamb Sándor Első diadal című történelmi színjátékát, amely Mátyás király fiatal koráról szól. A téma tulajdonképpen Mátyás első házassága körül forog. Mátyás király szerepét Apáthy Imre játssza.

Az Első diadal-t pénteken délelőtt mutatja be nyilvános főpróba keretében a Nemzeti Színház, a premier szombaton este lesz.

Fedák Sári

TOKAJI ASZÚ

Az Andrássy Színház következő ujdonsága — Főszereplők: Fedák Sári és Törzs Jenő

A Mandragora nagy sikere után operettet mutat be az Andrássy Színház.

Az operett szerzői: Szilágyi és Eisemann. Címe: »Tokaji aszú«. A bemutató érdekessége, hogy ismét színpadra lép Fedák Sári. Ő játssza a darab női főszerepét, partnere Törzs Jenő lesz.

A »Tokaji aszú« próbált még e héten megkezdik.

A „TEXAS" folytatása következik...

A száguldó fantom

Ez a film leginkább a gyerekkorunkat idézi, azokat az izgalmas, feledhetetlen perceket, amikor megvettük húsz fillérért az antikváriumban a sárgafedeles vadnyugati rémregényt és mindaddig olvastuk, amíg a latin órán a tanár úr el nem kobozta és nem mondta reszelős hangon: »*Holnap pedig beküldöd az édesapádat.*« Az ügyből természetesen pofon lett, de *Texasról* egy pillanatra sem feledkeztünk meg és ha lett volna egy-két belátóbb nagybácsink Amerikában, nyilván az első hajóval nekivágtunk volna, hogy mi is beálljunk a revolverhősök közé nyereg alatt puhítani a banditákat és ezüst revolverrel rojtozni a vállkendőjüket.

Erről szól a *Texas* című film második része is. Az első részben bemutatkozott az »*Alarcos Lovas*«. Élete célját is megtudtuk: *Texast* akarta felszabadítani egy álnok, cselszövő rablóbanda garázdálkodásának terrorjából. Az első rész végén a harc még javában állt.

Ebben a második részben már megfogyatkozott az *Alarcos Lovas* maroknyi, ötfőnyi baráti köre, akik közül sohasem tudjuk, melyik is az a titokzatos hős, aki *Texast* segíti. A második részben már eldől a harc. Az *Alarcos Lovas* legyőzi ellenfeleit, de csak egy pillanatra veti le az álarcát, az előtt a lány előtt, akit szeret, aztán megint tovább rohan hófehér lován, a *Silveren*, a kietlen texasi pusztaságban, mert nem hallgathat a szívére, csupán a kötelességét teljesítheti: *Texasért él és Texasért kell meghalnia.* A »*száguldó fantom*« premierje ma lesz a *Scala* moziban.

Pest beszéli:

A Déryné Játékszin Barátainak Köre február 21-én, szerdán délután félhatkor ünnepi teát rendez a Gellért-szálló márványtermében. A tea keretében dr. vitéz József Ferenc főherceg verseiből olvas fel. Közreműködnek a műsorban: Hámory Imre, H. Timkó Margit, Komáromi Katz Rózsi, Litvak Éva.

⊙

Kóváry Gyula február 25-én szerzői estet rendez a Zeneakadémián, amelyen fellépnek: Tolnay Klári, Békeffi László, Szeleczky Zita, Jávor Pál, Góth Sándor, Relle Gabriella, Gombaszögi Ella, Kondor Ibolya, Rácz Vali, Szepes Lia, Ajtay Andor, Greguss Zoltán és még sokan mások.

⊙

A Belsőlipótvárosi Keresztény Társaskör 17-én nagysikerű művészestélyt rendezett, amelyen fellépett Dullien Klára hegedűművésznő, Gobbi Hilda, a Nemzeti Színház művésznője, Kazatsayné Lázár Jolán, Hajdu Tihály, valamint Udvardy Tibor. A műsort Szepessy Gyula rendezte és az újonnan feltűnt konferansztehetség, dr. Keönch István konferálta ragyogó szellemességgel.

Megyery Sárinak, a kiváló költőnőnek, aki ősz óta Andre Lang francia író felesége, komoly irodalmi sikerei vannak Párisban. A »Le Journal« folytatásban közli regényét, amelynek címe: »A szerelem a szerelmesé«. A regényt Megyery Sári maga fordította franciára, a regény francia címe: »C'est pour moi, que je l'aime«.

Megháromszorozódott az olasz filmgyártás

Olaszországban az 1939. év folyamán összesen 103 filmet készítettek, vagyis az utóbbi évek átlagához viszonyítva *az olasz filmgyártás megháromszorozódott.* Még jelentősebb az olasz filmipar fejlődése, ha tekintetbe vesszük, hogy eddig az Olaszországban előadott filmeknek csupán tíz százaléka volt olasz munka, *míg most az olasz filmgyártás az előadott filmek harmadrészét termelte.*

Az érdekes hangú,

érdekesfejű amerikai dseszénekesnő Anita *Best* vasárnap dseszmatinét rendez a Corso moziban. A matiné keretében egy sereg új érdekes amerikai dalt mutat be. *A népszerű énekesnő a matiné keretében különben megszavaztatja a közönséget és elénekli azt a két dalt is, amely a legtöbb szavazatot kapta.* A matiné keretében közreműködik *Szabó* Kálmán kitűnő **dseszttriója is.**

Akik a pofonokat kapják...

Rózsahegyi Kálmán *Turay Ida* *Páger Antal* *Jávor Pál*

● Befejezéshez közelednek a »*Jöjön elsején*« című magyar film felvételei. Most következnek a *pofon-jelenetek,* mert többrendbeli pofon esik a történet során. Először a papa, *Rózsahegyi* Kálmán vágja pofon leányát, *Turay* Idát, aki éjszaka tér haza üzleti útjáról. Azután Turay Ida adja vissza a papától kapott pofont *Jávor* Pálnak, akinél a belvárosi bár asztala mellett inkasszálja a számlát, részben pedig az inasnak *(Mtsoga* László), aki meg akarja akadályozni, hogy betörjön az adós *Jávor* lakásába és ott megakadályozza annak randevúját *Sulyok* Máriával. Talán csak *Páger* Antal az, aki nem kap pofont a filmben. *Őt viszont az élet pofozza, mert pénzbeszedő és ebben a minőségében sok helyről kidobják.*

2 magyar, 3 francia, 3 amerikai és 2 német film a pesti mozik következő műsorán

A moziigazgató nem igen tudja hónapokra kiszámítani, mit fog játszani, mert egy-egy nagysikerű film teljesen felborít minden játéktervet. Példa erre a Halálos tavasz óriási sikere, amelynek minden várakozást felülmúló kassza eredményei számos más filmet szorítottak le hosszú időre a premiervászonról. Azt azonban ma már mindenütt tudják, hogy melyek azok a produkciók, amelyeknek a bemutatóját egy-két napon belül tervezik.

A bemutatásra váró új filmek között van például a Warner-gyár hatalmas történelmi drámája, a Juarez, amely dollármilliós költséggel készült Hollywoodban. Miksa császár és Juarez mexikói elnök tragikus összecsapását és Sarolta császárnő szerelmi regényét tárgyalja ez a kivételes film, amelynek Paul Muni és Bette Davis játssza a főszerepeit. A Forum mozi mutatja be ezt a képet csütörtökön díszelőadás keretében. A jövő hónap elején tervezik Jeanette MacDonald óriási filmcsodájának, a »Broadway szerenád«-nak előadását.

A harmadik amerikai film főszerepét Marlene Dietrich játssza. A »szerencsés kezű« Joe Pasternak készítette a híres »vamp« legújabb filmjét, amelynek az »Asszonylázadás« címet adták. Egy tizedrangú varieté flitteres ruhájú táncosnőjét alakítja Marlene Dietrich az »Asszonylázadás«-ban s szerepe — mint hírlik — ismét olyan, mint a népszerűségét megalapozó Kék angyal-ban volt.

Természetesen magyar film is akad a pesti mozisok társolyában. Elsősorban a »Fűszer és csemege« című film, amely két nagy vidéki városban, Szegeden és Debrecenben már kiállotta a tűzpróbát. Ráthonyi Ákos rendezte ennek a Csathó-színdarabnak filmváltozatát, amelyben Somlay Artúr játssza a belvárosi csemegésbolt tulajdonosát, Jávor Pál a segédurat, Szörényi Éva pedig a tulajdonos leányát. Nemsokára lesz egy másik magyar film, a »Párbaj semmiért« bemutatója. A film főszerepeit Csortos Gyula, Somlay Artúr, Nagy Alice és egy foxi kutya, Bob Urfi játssza.

A francia filmgyártás is három filmmel szerepel a bemutatásra váró filmek között. Az egyik a »Paradis Perdu«, amelynek a magyar címe »Rajongás« lesz. A film főszerepeit Fernand Gravey, Micheline Presle és Elvira Popesco játssza. A másik közönségre váró francia film finom és hangulatos, mint egy brüsszeli csipke: A címe: »Csillaghullás«. Párisban »La Fin de Jour« címen játszották hosszú ideig. Ennek a filmnek főszerepeit Victor Francen, Michel Simon, Louis Jouvet és Madelaine Oserer alakítja.

Victor Fracennek, a »szakállas« filmsztárnak még egy nagy filmje van, amely éppen a műsortorlódások miatt még mindig várja a premiert, annak ellenére, hogy érdeme szerint a szezón derekára való film. Ennek a képnek a »Vágyak asszonya« a címe. Victor Francen egy francia haditengerésziskola parancsnokát játssza, aki a fiával kell, hogy megküzdjön a — Vágyak asszonyáért.

A sok szerelmes-film mellett van olyan is, amely az orvostudomány egyik halhatatlan hősének állít emléket az újabb generáció számára. Neubabelsbergben hatalmas filmet készítettek Robert Köchról, a bakteriumkutatás nagy tudósának életéről. A tüdővészelleni nagy küzdelem híres orvoshősét Emil Jannings alakítja. Még egy német filmet mutatnak be »Riói rejtély« címen ebben a hónapban. Ennek a bűnügyi filmnek főszerepeit Kamilla Horn, Leny Marenbach, Werner Fuetterer és Petrovics Iván játssza.

Még mindig Shakespeare a legsikeresebb szerző Németországban

A háború egyáltalán nem csökkentette a német színházjáró közönség érdeklődését a külföldi irodalmi alkotások iránt. És ma majdnem az a helyzet Németországban, hogy a színházi életet elsősorban a külföldi művek jellemzik. *Az előadásra kerülő darabok kiválogatásánál nem érvényesülnek politikai szempontok.*

Nemcsak a baráti olasz és magyar klasszikus és modern drámák aratnak nagy sikert a német színpadokon, *hanem az angol és francia mesterművek iránt is igen élénk az érdeklődés.* A Németországban hagyományosan népszerű Shakespeare-kultusz ma sem hagyott alá. *Shakespeare népszerűségével a modernek közül legfeljebb Bernard Shaw vetekedhet.*

Hetek óta játsszák például Berlinben a *Pygmalion*t s ugyancsak most újították fel a berlini Volksbühnén »*Szent Johanna*« című drámáját.

Sávi István, építész
Belgrád, templályázat, 1986. (2).

3.) Folytatás.

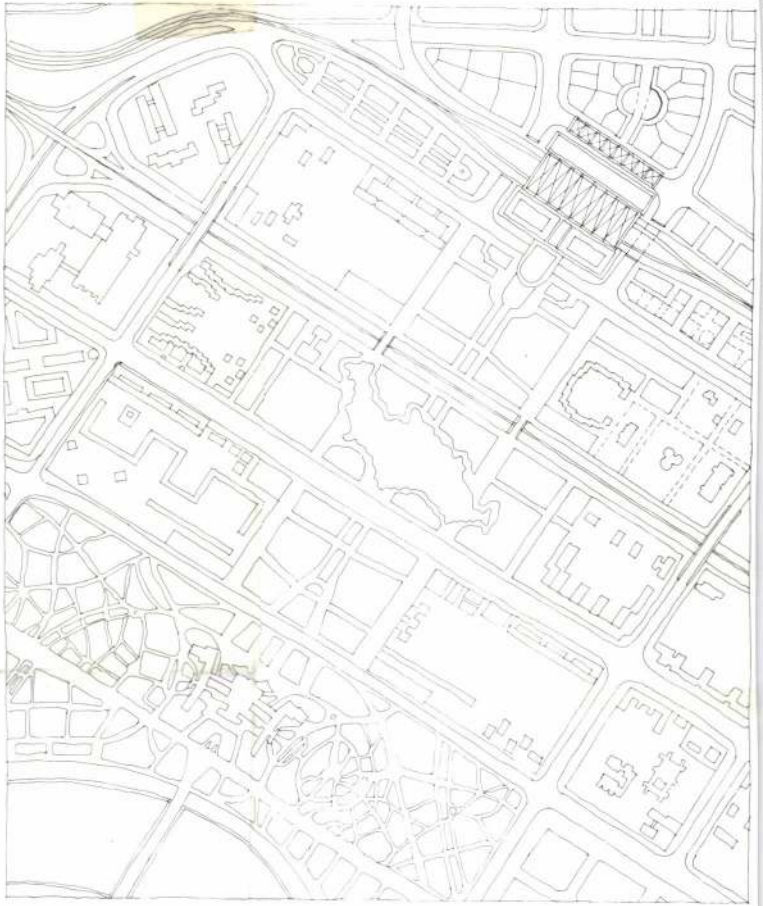

Magyar Építőművészet, 1988. 6. 57-old.

Noll Tamás, Farkas Pál, Dombi Teodóra, Hidasnémeti János, Gonda Antal, Tompos Lajos.

Egy új környezetalakítási módszer kísérlete

A „Varsói Konfrontációk" 81 című nemzetközi tervpályázaton és szemináriumon való részvétel ürügyén...

A „Varsói Konfrontációk"-nak — amelyet a Lengyel Építőművészek Szövetsége az UIA Kongresszussal párhuzamosan, minden harmadik évben meghirdet — az a célja, hogy tervpályázat és szeminárium formájában alkotó véleménycserét teremtsen az európai fővárosok építészei között az emberi környezet alakításának létfontosságú problémáiról. A „Konfrontációk" tárgykörét minden esetben a varsói agglomeráció sajátos helyi problémái és feltételei szabják meg. Az 1981-ben megrendezett pályázat témája a déli mezőgazdasági jellegű agglomerációs övezet üdülési célú felhasználása és fejlesztése volt, a Visztula-völgy természeti értékeinek megőrzésével és felhasználásával, Gora Kalwaria város körzetében. A pályázat két fő témára koncentrált: 1. tájvédelemmel összekapcsolt rekreáció; 2. kisvárosi rekonstrukció.

Elvárták a pályázóktól, hogy a vázolt probléma megoldásán túl adjanak ízelítőt hazai gyakorlatukból, illetve kíséreljék meg a feladat általánosítását.

A kiírók igénye ellenére is kevés terv adott komplex vagy új metodikai javaslatot, következetes gondolkodási módszert, amely az egyes fejlesztési szintek kapcsolódását biztosította volna, s amely egyenlő biztonsággal mozgott volna térben és időben, programalakításban és koncepcióban, megvalósításban és ellenőrzés-

megvalósuló együttesek látványos gyakorlati és gondolati problémákból születtek, melyeket saját munkáink kapcsán is elemezhettünk.

Kételyeink annak megkérdőjelezésében összegződtek, hogy a „hagyományos" városterve-zési módszer és az annak eredményeként létrejött tervek hűen tükrözik-e vagy szabályozzák-e a valóságos folyamatokat. Úgy tűnt, hogy a tervek a valóságot a kezelhetőség kedvéért le-

formációk megváltoznak vagy más kontextusba kerülnének. Úgy tűnik, minél több és minél gyorsabban változó az információ, annál inkább devalválódik, s értelmetlenné válik a céljellegű előrelátás és a tervezés.

Nem hiszünk semmiféle teoretikus közelítésben, „ideális állapotban" (ideális város stb.).

Nem hiszünk a fejlesztésekben, melyek nem a meglevő állapotot fejlesztik, s a fejlesztési akciót a valóságos folyamattól függetlenítik.

Sárdy Lóránt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1960 FEB 25.

117

Rokokó falfestmények a vakolat alatt

„Nagytétényben, a volt Rudnyánszky-kastélyban, Sárdy Lóránt, a Nemzeti Galéria restaurátora, a XVIII. század közepe tájáról származó, ritkaságszámba menő falképeket fedezett fel.

A dolog úgy kezdődött, hogy az épületben statikai hibákat állapí-

tották meg, és mielőtt a kijavításhoz hozzákezdtek volna, az Iparművészeti Múzeum megbízta Sárdy Lorántot, állapítsa meg, nincs-e az ajtók feletti falrészekben a habarcs alatt rejtőző festmény.

A két centiméteres vakolatréteg mögött Sárdy Loránt valóban öt falképet talált. Most már tovább folytatták a kutatást. Sárdy nyolc szoba falmezőit tárta fel és nem egy helyütt tíz centiméter vastagságú malterréteget kellett eltávolítania, míg hozzájutott a mögöttük rejtőző falképekhez. Nyolc falképet tárt fel és ezek közül négy ritkaságszámba menő emléke a magyarországi rokokó falfestészetnek."

(Hétfői Hírek, február 1.)

megoldás" hív
pontott Algéri
élvezne és föd
kötnék Franci
A Reuter pá
i, hogy De Ga
adta az Egye
si nagykövet
nagykövetség

KÉSŐBB közölte, hogy a nagykövet *Eisenhower* személyes üzenetét adta át az elnöknek. Az üzenet tartalmát nem

az Olasz Kommunista Pártnak kollektív vezetése van. Togliatti elvtárs ezután támadta Saragatot, a jobboldali szociáldemokraták vezetőjét, aki szánalmas provokációval állt elő és megrágalmazta a Magyar Népköztársaságot. Togliatti ugyanakkor megelégedéssel állapította meg, hogy az olasz dolgozók nagy része, s a Keresztény-demokrata Párt hivatalos lapja is, nagyfokú tárgyilagossággal és érdeklődéssel követte a kongresszus menetét.

A továbiakban nyomatékosan hangsúlyozta, hogy abban az akcióban, amellyel a ma még kisákmányolt osztályokat az olasz társadalom vezető osztályaivá kívánja tenni, az Olasz Kommunista Párt az ország realitásából indul ki.

Forradalmárok vagyunk vagy reformisták? — tette fel a kér-

Sárdy Lóránt

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1971 APR 30

BEFEJEZÉSÉHEZ KÖZELEDIK a debreceni Déri Múzeumban Székely Bertalan „Zrínyi kirohanása" című festményének restaurálása. A restaurálást Sárdy Lóránt festőművész restaurátor végzi. A festmény restaurálását dr. Dimény Imre földművelés- és élelmezésügyi miniszter látogatásakor vállalt felajánlása tette lehetővé.

Sárdi Nagy Lajos
198. Krisztus. Bronz. 12.500.

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

1313

1313. Girolan

Sz. Bresciában 1485-ben

Férfi képe.

Derékon alólig látható,
tett jobb kezében tollat tart,
baljában pedig irás van a
szemöldöke fekete, bajusza é
szeme barna. Ingének gallérja
és bélése prém.

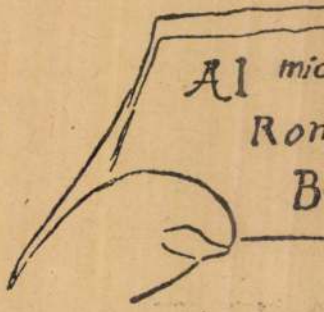

Vászon, méretei 85·3 : 6
Vétetett 1895 augusztus 7-én A
— Elszámoltatott 1895 augusz
molásra nézve lásd az 54347
61301 sz. min. előadmányi ív
1900 november 28-iki 4561 (
26-iki 373 eln. sz. leirat (46

Kifüggesztésére vonatko
zeumban. 1906 : IV. 174. G
képe. — 1906 : IV. 174. G
peintre. — 1910 : IV. 174.
d'homme.

Jegyzet. L. az 1896-iki l
— Preisliste N° 60.

Az 1906-iki leiró lajstr
tévesen van kitüntetve.

VéA. 1895

SARDI NAGY *Lajos*, szobrász, Budapesten, hol tanulmányait is végezte. 1919 óta mell- és aktszobrokat, síremlékterveket stb. állított ki a Műcsarnokban. 1926. a Nemzeti Szalón egyházművészeti kiállításán Krisztus c. bronzszobrával tűnt fel.

E. G. II 411 l

Győri főgimnázium gyűjteménye

VII. 280

Sárdi Nagy

nobrás

1758. ELLENŐR. Politicai zsebkö
Sándor következő verseinek el
példány, félbőrkötésben.

1759. FERUS, JOANNES, Postill
évbeli préselt disznóbőrkötés

'60. GALLATIN, A. E., Aubrey
Papkts. Megjelent 85 példán

GOBLENIUS, JUST. Gerich
Erb. 1567. Folio bőrkötés
olifs arcképe (Bildnis).

1762. 'ES Briefwechsel mit
(Lederband).

1763. HEI 'NRICH, Briefe.

1764. HEYME Die Fischer

1765. HOLZ, ARN 's. Lyris
Kis 8r. Imit.

1766. JAMES GYÖRG H
2 kötet. Fbőrkötése

1767. KALENDARIUM, Ház es U
Az egykori tulajdonos, Intzéd

1377. TÁNCOSNŐ, öntött bronz, kerek talpon, fentartott kezében kézidob. Jelezve: *Sárdi Nagy*, 1919. Magyar, modern. — Tänzerin, Bronze. Sign. Sárdi Nagy. Ungarisch, modern.

Ernst Muzeum aukciói

XXXIII

’VEK. — BÜCHER.

741—1805.

rad, 1903. 16r. Fvkts. *Igen ritka.*

es Tunestes D'un Vice Impur.

Vörösmarthy. Szerk. Bajza. 1842. első félév. Benne verse: *A' borozó.* Petrovics Sándor aláírással.

ns germanicum, sive quinquagina imper. ac. Germ. reg. ius 1663. Metszetekkel (Mit Stichen). Uj félpergament-

Digesti Novi Commentaria Lugdieni. Joh. Crepin 1537.

libri XII. Geschichte des 30. jährig. Krieges bis 1627. . Folio bőrkötés (Fol. Lederband).

Hügel. Leipzig, Insel-Verlag, 1905. 8r. Ered. antilop- a 43-ik. — Von 50 Exemplaren No 43.

old and new testaments. London, 1840. 8r. Bőrkts. —

Engelbrecht. Rézmetszetek (Kupferstiche von) I. S. Részben kifestve (zum Teil ausgemalt).

szik, ha derék fehérnéppé *) válik, gyapjutakácshoz, (Wollenweber) posztóshoz vagy asztaloshoz szegődik s a két előbbinél a különféle gépeket, sőt még a szövőszéket is kezeli, az utóbbiaknál pedig a háziasszony felügyelete alatt ama bizonyos ládákra festi csodás ügyességgel a tulipánokat s rózsákat. A gyengébb testalkatuak, kik a nehéz gyári munkák végzésére nem képesek, a száraz dajkaságból konyhalányokká vagy az uri házaknál szobacziczákká s végre, a mi már a legnagyobb dicsőség, szakácsnőkké lépnek elő; nem ritkán azonban a száraz dajka már rövid idő alatt oly haladást tesz, hogy rögtön — szoptatós dajkának szegődhetik.

Ügyességük rendkivüli; mind igazán tüzről pattant magyar lányok; szorgalmasak, vidámak, nagyon igénytelenek, igen kevéssel beérik s mégis szüntelenül sürögnek forognak. Eszmejárásuk élénk, találó, eredeti. A szerelem fő-főgondjuk, de ebben nem épen inyenczek és válogatók, valamint nem is különösen gyengédek és titkolózók, a miről estefelé a kutak körül, vagy a Bolonnya külvárosbeli „Nap"-vendéglő tánczvigalmaiban kiki meggyőződhetik. — Félénkséget, bátortalanságot nem ismernek: egy alkalommal a Czenk alatt levő regényes sétatéren jártomban egy becsipett mesterlegény ballagott előttem s midőn egy derék székely leány jött volna szemközt, ki nála legalább is fél fővel magasabb volt, feléje ment s meg akarta jó kedvében ölelni. A székely lány azonban nem vette tréfának a dolgot, hanem oly hatalmasat lóditott rajta, hogy a fiu kis hiján az árokba zuhant volna, azután hozzám fordult s szinte büszkén mosolyogva szólt: „Nézze uram, azt mondják, hogy nincs már görcs; hát ezt a németet mi rángatja?"

Az utczán találkozván, rendesen „servus"-szal köszöntik egymást s számtalanszor hallottam a piaczon: „Servus Trézsi! Servus Rózsika!" Ezt aligha az iskolás gyermekektől nem tanulták.

A mi szépségüket illeti, erről bátran elmondható, hogy tiz között kilencz bizonyára szép vagy csinos. Termetük szabályos és sokkal több közöttük a nagy a kicsinynél; nagyobbára kövérek — de nem tulságosan; hanem ugy, a mint ép legszebb — nyakuk, karjuk gömbölyü, tömött; lábuk, kezük kicsiny; arczuk szabályos s főleg fogaik szépek és fehérek; hajuk oly hosszu és sürü, hogy czibakjuk messze leér s nincs szalagból fonva, mint a magyarországi lányoké, hanem valóságos és tulajdon hajból. — Egész külsejük választékos s a ki hozzájuk szokva nincs, alig képes őket eltürni a mosogató-dézsa mellett; de vannak megint oly markosak is, hogy jobban illenék fejükre a gránátos medvesüveg, mint a gyöngypárta.

Pünkösdkor a Brassóban szolgáló szikely lányokat közel s távol lakó rokonok meg szokták látogatni. Ilyenkor aztán csak ugy hemzsegnek az utczákon ünnepi öltözetben, s ha éltemben valaha láttam sok szép arczot egyszerre, ez Brassóban volt a mult pünkösd másod napján. — A székely lányokkal szépség dolgában e széles birodalomban legfelebb a morvaországi hanákok vetekedhetnének. — Erkölcseikről — bocsánat, ha bővebben nem szólok; de e tekintetben azt tartom, hogy: „nil nisi bene".

A moldvai magyar nőkről ellenben azt mondhatom, hogy — ha a szeméremben van tulság — ők tulságosan szemérmesek, mert térfival, kivált idegennel, még beszédbe sem ieng állanak.

*) *Fehérnép* az érdélyieknél inkább egyes nőszemélyt, semmint az egész nőnemet jelenti; *derék fehérnép* alatt pedig a brassóiak azt a lányt értik, ki oly tenyeres-talpas, hogy a munka mellett egy férfin is tultesz.

Mire eprészö uj ismeröseim munkájokat bevégezték, beesteledett; s most fölszólitottak, hogy kövessem öket. Szászkút már egészen moldvaias falu. Az erdélyi csángóknál még a jólét jeleivel találkozunk; itt azonban anyagi és szellemi nyomorral; s bár a föld nem terméketlen s ez ország magyar lakói felmérhetlenül szorgalmasabbak s gondosabbak az oláh népnél: mindemellett sokan vannak, a kik alig birják mindennapi kenyerüket megtermelni. Nincs itt kereskedelem, nincs valamire való közlekedés s a mi fő hiány: nincs az anyagi haladásnak annyira feltételező szellemi alapja, felvilágosodás, és munkálkodásra, törekvésre ösztön. Bár e magyarok legnagyobb része már évszázadok, sőt egy évezred óta lakja is a moldvai földet, mégis ugy rémlett előttem, mintha egyikök sem tekintené azt állandó lakhelyének, s mintha kiki csak a perczet várná, melyben átköltözhetik majd oda, a hova való s a hol *a magyarnak élnie, halnia kell.*

A mi szellemi életüket illeti, arra csak gondolni is borzalom. Magyar pap vagy iskolamester csak helylyel-közzel akad egy; legtöbbnyire 7—8 magyar helységnek van egy *olasz* papja, mert mióta a románok, elvetvén azon történeti tényt, hogy ők az aldunai tartományokat megszállott római legiók s tulajdonképeni apáik a dákok nyelvének vegyületével élnek, mióta, mondom, ezt elvetvén, minden áron „románok" akarnak lenni; azóta a római katholika vallás képviselését országukban kizárólag állitólagos fajtestvéreikre, az olaszokra bizzák.

Az általános panasz, mely itt a nép ajkán forog: „Nincs magyar papunk, még az Isten igéjét sem hallhatjuk anyanyelvünkön, gyónnunk oly papnak kell, a ki nyelvünket nem érti, mi pedig az övét nem tudjuk. Halálunk óráján olaszul vigasztalnak" sat.

Azon román uraknak, kik pár év óta Magyarországban s másutt is oly siralmas panaszokat emelnek a képzelt magyarizálás ellen, — nem ártana, ha az ő országukba is bepillantanának s tapasztalnák, mily erőszakosan *rumunyizálják* az ott lakó magyarokat, kiknek még papjuk sincs; holott nálunk ugyan soha senkinek sem jutott eszébe a rumunyokat papjaiktól megfosztani, vagy pedig, mi több, rájuk oly papokat erőszakolni, kiknek nyelvét nem értik, s kiknek befolyása alatt aztán csakugyan tarthattak volna attól, hogy elmagyarosodnak. Őket senki sem téritgette itt a római szertartásra, már pedig mig ők a görög szertartáson maradnak, soha elmagyarosodni nem fognak; Moldvában ellenben a székelyeket s csángókat még napjainkban sem szüntek meg, — még tulajdon római szertartásu olasz papjaik sem, — *holmi ajándékok igéretével* a görög szertartásra csalogatni, a mely igéretekre aztán a magyar, ha áttér, csak a haját növeszti meg, s azonnal rumunnyá lett, kinek unokái, de már gyermekei is alig álmodják, hogy ők tulajdonképen magyarok volnának.

És az efféle panaszok épen nem ujak, sőt igen régiek, csak hogy soha sem volt, a ki orvosolta, vagy akár csak meghallgatta volna. Már páter Zöld Péter, a ki száz évvel ezelőtt járt erre, — s Besszarabiában is, — fölemliti, hogy a keresztvizre *felnőtt férfiak* s nők seregesen jöttek hozzá, kik még eddig rom. k. papot nem láttak, s igy még csak az első szentségben sem részesülhettek.

Petrás Incze kath. lelkész, az akademiához mintegy 25—28 évvel ezelőtt s később beküldött jelentéseiben — melyeket ugyancsak az akademia a moldvai magyarok ügyével oly buzgóan foglalkodott Döbrentei Gábor keze alatt a „Tudománytár"-ban ki is adott — szintén a magyar papok hija s az erőszakos elnemzetlenedés felett panaszkodik leginkább. Legbővebben ir azonban e dolgokról pater *Gegő Elek* szt. Ferencz szerzetbeli áldozó pap: „*A moldvai magyar telepekről*" czimezett munkájában, melyből, mint a melynek szerzője e tárgyat a mienknél alaposabb szakértelemmel vizsgálta, tanulságul itt némely helyet kiirunk.

„Mondhatnám — irja a tudós szerzetes, munkája III. szakaszában — hogy soha nemzet nemzetisége elenyésztét ne féltse, ha atyáinak szent istenét saját nyelvén imádhatja. . . Bákót tizenkét magyar barát lakta s magyar mezőváros volt; 1646-ban *egy* magyar papja volt s 6—700 magyar lakost számlált; végre nem lön helybeli (magyar) papja, változott a vallás, elhunyt a nemzetiség s ma csak a *Disznó ösvénye, Vajdáné kutja* s t. e. f. nevezetek maradtak fönn az idegen ajkakon. Ellenben egy Szabófalva, Forrófalva, Gorzafalva*) s több más helységek, hajdan törpék, idővel papra s iskolára szert tevén, a vallásban s ezzel járó nyelvben gyarapodtak s nem megvetendő helyre emelkedtek."

Lengyel, dalmát, bolgár, olasz papok hirdették Moldvában az isten igéjét a nyelvüket nem értő magyar népnek s Bandin martionopoli érsek kézirata szerint, mely 1648-ban kelt, a magyar papokat üldözték, számüzték, sőt le is gyilkolták. Később egyes buzgó magyar szerzetesek (leginkább minoriták) ezen ügynek ismét jobb fordulatot adtak s ezért iparkodott a nevezett érsek az országba magyar lelkészeket hozni. Tanusitja ezt a többi közt Rómába irt levelének következő helye: „*Quia Jassium est principalis sedes in Moldavia, ideo prima cura nostra esset ecclesiam in hac florentem reddere; modus non deesset, at vires desunt. Optimus autem videtur iste modus, parochum ungaricae linguae, exemplaris vitae, bonae eruditionis, modestae conversationis procurare*" stb. Jöttek is ide ezután magyar papok, de az agyarkodó moldvaiak őket csakhamar kitudták mindenből, tudván, hogy az elolához sodásnak ezek müködése vethet csak erős gátot. Már Kantemin, ki a mult században Moldva fejedelme volt, ezt szintén bizonyitja, mondván: „Mivel a magyarok a r. kath. hithez erősen ragaszkodnak, megtartották nemzeti nyelvöket is. (Von den Sitten der Moldauer.**)

„A moldvai magyar anyaszentegyház — irja továbbá p. Gegő — egyenesen Rómától függ. . . . Akarám én hinni, hogy ő mint édes anya, szent czélból küldi fiait a szóban levő árva leányához; de tudom, tapasztalásból és hiteles adatokból tudom, hogy ezek rövid ideigleni háztüzlátásra s *pénz-kitapogatásra* jelennek meg. . . . . Ámbár prédikálni, tanitani nem tudnak, a misézéssel beérvén, a pungáért (erszény) egy-két évig időznek a vallás megsirathatlan hanyatlásával s az ezt követő nemzetiség korcsosodásával. E visszaélést Bandin már két század előtt megsiratta s ily huzamos idő nem volt képes a sebet behegeszteni."

„Még jelenleg (1836—38.) is sok magyar helységben a magyar nyelvet nem értő olasz barátok lelkészkednek, pedig Moldvában vannak oly magyar plébániák is, hol — a hivek a moldván nyelvet értvén — olaszok szolgálhatnának; igen! de ezekben silányabb

*) Gorzafalvának jelenleg is derék magyar papja van, ki csak a mult évben folyamodott a M. T. Akademiához magyar könyvekért, s nemcsak könyveket, hanem a templom számára egy derék honleánytól zongorát is nyert.

**) Ugyancsak Kantemirnél (Historisch-geograpfische und politische Beschreibung der Moldau; 1771.) olvassuk ezen ország nevére vonatkozó azon mondát, hogy: Bogdán vezér fiának Dragosnak Molda nevü kedves vadászebe egy alkalommal egy bölényt a vizben üldözvén, beleveszett s most Dragos az eb emlékére e vizet „Moldvá"-nak nevezte el, melytől később az egész ország is ezt a nevet nyerte. Moldva czimere az ökörfő, szerinte ugyanitnét ered s az üldözött és elejtett ökörnek hasonmása.

*

a jövedelem. S im ez az oka, hogy a moldvai magyar faluk elnemzetlenednek. Mi annál sajnosb, mint a szegény moldvai magyarságnak vallása és nyelve iránti buzgóságát a sokszor emlitett iratokban elöforduló több jegyzet bizonyitja. Nem tudom itt elmellőzni a galacziakat, kik noha 1647-ben csak *hetvenen* voltak, mégis a püspöki helyettestől magyar papot kértek, általuk illőleg eltartandót. . . Igy van ez jelenleg is; oh, mert be sok helységben marasztalának, hogy lennék papjuk; *ők megfizetnek az olasznak, és mindennel ellátnak engem is:* csak hogy magyarul oktassam!"

Tehát két papot is eltartanának a szegények, csak hogy az olasz mellett magyar is legyen és mégis ilyeneket kell olvasnunk Bandinnál : „Ab ipsis missionariis incogniti, *eo quod pauperes pagani egenam vitam ducant.*"

(Vége következik.)

Egy ház szétrobbanása Pesten.

Oly szomoru baleset képét nyujtjuk most olvasóinknak, melyhez hasonló a főváros krónikáiban csak kevés van följegyezve, de a mely szerencsétlenseg, kellő vigyázat hiányában még többször megujulhat, s igy némileg intő például szolgál.

Jan. 8-án reggel háromnegyed nyolczkor hatalmas dördülés riasztotta föl Pest lakóit. A hang az ágyuéhoz volt hasonló, s még Ó-Budára is áthallatszott. Találgatván a bajt, sokan a puskaporos torony föllobbanását gyanitották, melynek a várostól messzebb szállitását a lapok oly sokszor, de siker nélkül sürgeték. Ezuttal azonban más, habár nem kisebb szerencsétlenség történt.

A váczi-ut és két szerecsen-utcza sarkán levő Muraty-féle emeletes ház robbant szét, oly erővel, hogy a körüle fekvő telkeken valóságos kis földrengést okozott; a várt második lökés helyett azonban sürü porfölleget láttak elterülni a szomszédok, s ugyan azon pillanatban a széthulló kövek koppanása, a véletlenül arra járók jajveszéklése, s a légnyomás által ezer darabra tört ablaküvegek csörömpölése borzasztó hangzavarban vegyültek össze a durranás lassan elhaló morajával. Nehány percz mulva csak a légbe röpült ház fölött gomolygott még a porfölleg, a széles váczi-ut pedig borzasztó képét nyujtotta a pusztulásnak. Szétszórt kődarabok, lesujtott emberek vérző sebekkel, s nemcsak a szomszéd, hanem az átellenben levő épületek is többé kevesbbé meg voltak sértve.

De szóljunk a szerencsétlenség okáról. Eleinte löporról beszéltek, de ez a falakat befeketitette volna. Mások a petroleumot gyanusitgatták, nem ügyelve rá, hogy e folyadék veszélyesen ég ugyan, de nem lobban. Valódi oka hihetőleg a gáz volt. — Habern Mór bádogos, kinek a ház egyik földszinti lakában boltja volt, már előtte való nap jelentette, hogy valamelyik gázcsőnek baja történt. Az orvoslás nem jött azonnal. — A következő éjjel a gáz a szabadon hagyott nyiláson sürüen megtöltötte a szobát, s a mint másnap reggel az iparos a sötét folyosón gyertyával kezében boltjához közelgett, azt felnyitandó : alig tárult föl az ajtó, a gáz föllobbant, s a házat szétvetette.

A baleset a pillanat müve levén, természetes, hogy előle menekülni senkinek sem lehetett; elveszett vagy megsérült, a kit balsorsa épen ott talált. Az áldozatok közé tartozik Habern bádogos, egy fiatal ember, a ki csak nehány hónappal ezelőtt nősült meg. Továbbá ennek egy 12 éves, s egy másik 14 éves inasa. — A szomszéd mészáros boltban meghalt Kohn Julia, a házban lakó mészáros leánya, fiatal és szép hajadon; — ennek huga pedig sulyosan megsérült. Elveszett még egy épen arra menő pipametsző legény, s a közápor egy arra hajtó bérkocsist is agyonsujtott. Csodásan menekült meg az emeleten lakó egyik család, mely még ágyban volt; ez ugyanis a leszakadó padlóval sértetlenül hullott alá.

A vész multával azonnal a még menthetők megmentéséhez fogtak, s e czélra ugy a városi hatóság emberei, mint a lakosság, a legnagyobb erélylyel müködtek közre. Ez alkalommal még egy baleset történt. Egy városi irnok, midőn a mentési kisérleteknél a pinczébe akart hatolni, a jégen elcsuszva karját törte. Különösen kitüntek a hordárintézet emberei, a kik a még omladozó falak közt, életök koczkáztatásával is vetélkedve munkálkodtak.

A baleset következtében meginditott hatósági vizsgálat, midőn e sorokat irjuk, még befejezve nincs. A helybeli gáztársulat igazgatósága, melyet ez ügyben hanyagsági vád terhel, a hirlapokban tiltakozik a gáz általi lobbanás ellen, noha még eddig a legalaposabb gyanu e mellett szól; reméljük azonban, hogy maholnap minden kétely ellesz oszlatva.

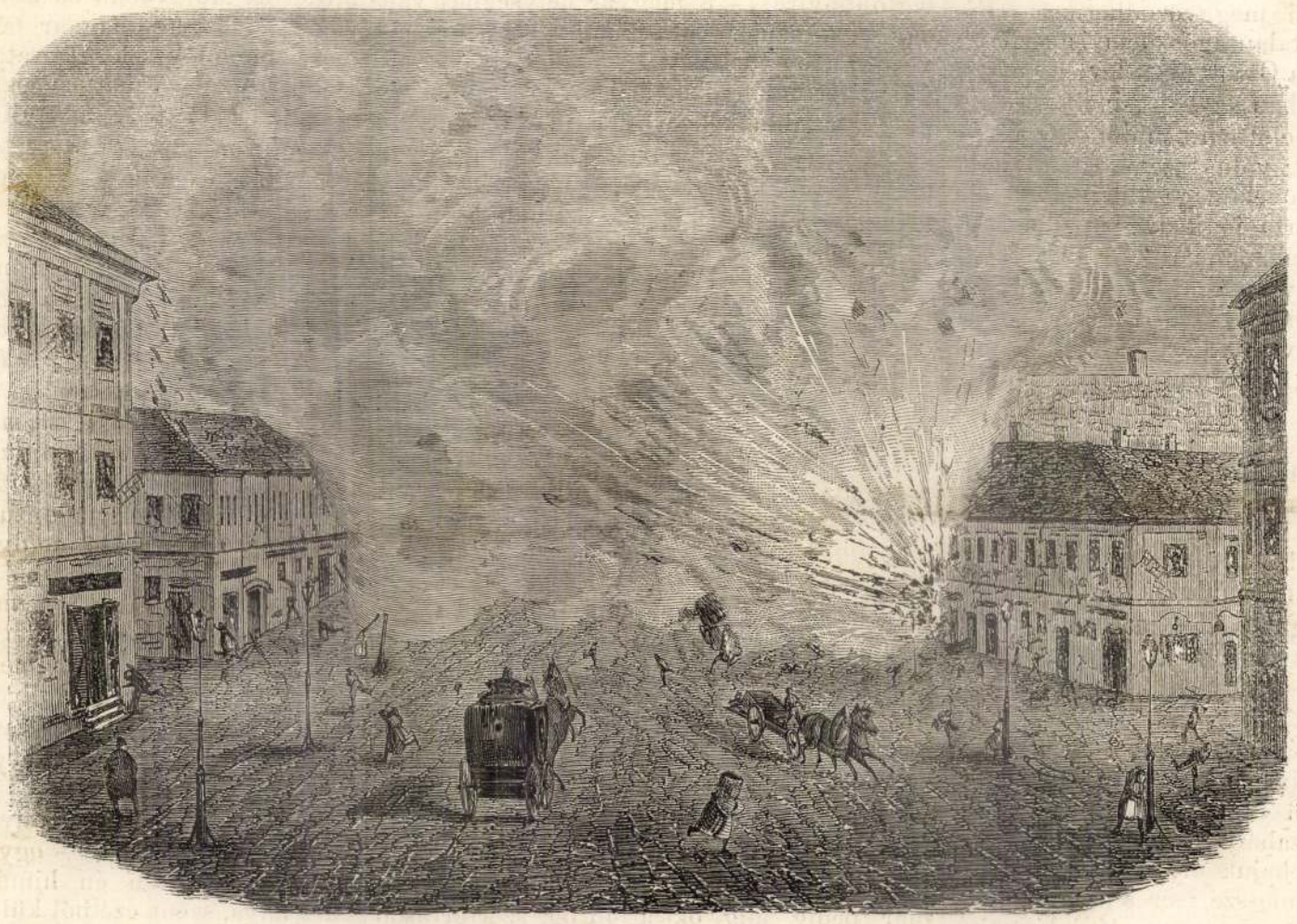

Egy ház szétrobbanása Pesten.

Sárengrád és Privina-Gláva.

(Az aldunai vidéken.)

Az Alduna regényes vidéke még eddig lapjainkban kevesbbé volt ismertetve, pedig épen oly méltó a történetbuvár figyelmére, mint a mily érdekes és gazdag tanulmányul szolgál a tájfestő ecsetének.

Itt gyakran a legbájolóbb vidékeken a legrégibb kor emlékeivel találkozunk, s azért kétszeres érdekkel bir előttünk. A mai Szerémmegye, hová az itt közlött két helység is tartozik, már a rómaiak idejében is nagy birodalmuk nevezetes tartományát képzé; sőt e vidék több nevezetes római császár születéshelyeül is szolgált; többi között itt született Lucius Domitius Aurelianus, ki 270-ben lett császár (a mai Mitrovitz nevü helységben). — M. Aur. Valerius Probus 276. — M. Aurelius Carus, illir származásu, 282-ben lett római császár. — M. Aur. Valer. Maximianus Herculius Szirmiában, 284-ben lett császár. — Flavius Valentinianus C. Slavoniában Vinkoviczén született, választatott 364-ik évben. — Flavius Justinianus Illyriában hajdan Bedirina, most Vedrina nevü helységben. — Tehát hat római császár bölcsőjét ringatták e tájakon; képzelhető, hogy ezek mindannyian szülőföldük iránti szeretets kegyeletből iparkodtak azt virágzó állapotba juttatni, s egyuttal emlékeiket megörökiteni.

Többek közt csak egy példát hozunk fel : Aurelius Victor római iró állitása szerint, a mai szerémmegyei születésü *Probus* császár, — ki egy kertész fia volt, — Kr. sz. után 276-ik év táján a Mons Almus nevü hegyen, Sirmium mellett, katonái által szőlőt is ültetett, s ezeknek termése csakhamar oly hirre kapott, hogy 100 év mulva Claudianus, később Bonfinius, Ransanus, Galeotus, Martius és Cruspinianus dicsérve magasztalák.

Képeink egyike a szerémmegyei Sárengrád nevü sokácz-rácz mezővárost ábrázolja. Ez a Duna mellett fekszik, az ugynevezett „Fruska Gora" nevü hegyláncz aljában, mely itt veszi kezdetét. Ez azon már emlitett hegyláncz, mely a rómaiaknál Mons Almusnak neveztetett, s a Duna mentében vonulva, 500 öllel haladja meg a Duna tükrét, Karloviczon tul lapulni kezd, s végre siksággá válik. A Duna felőli északi oldala meredek, s gyakran nemcsak a parthoz közel jön, hanem a folyóba is benyulik; déli oldala ellenben csak lassan és észrevétlenül lapul el, melyet a hires szőlőtőkék fednek.

Sárengrád, hajdan Vochin, igen régi mezőváros. Bizonyitja ezt régi várának omladéka, melyből egy részt a fölötte elvonuló ősidők vihara már alig hagyott valamit fenn, mig az alatta hömpölygő Duna, haragos hullámaival felét elhordta; továbbá a képünkön is látható Capistranus Sz. Ferencz rendüek ódon zárdája és temploma.

Lakosai szláv eredetüek s általában illyreknek, különösen pedig az itteni szokás szerint a római katkolikusok, „sokáczoknak," a n. e. ó hitüek pedig „ráczoknak" vagy „szerbeknek" neveztetnek, s ez elnevezéssel már a két vallást követő, de egy nyelvet beszélő felekezetek is megjelöltetnek.

E hely csodálatos termékenységü, mint áta-

lában egész Szerémmegye, s az emberi szükségekre kivántatókat bőségben nyujtja. Sárengrad mintegy 1300 lakost számlál, kiknek $^2/_3$-része róm. kath., $^1/_3$-része pedig n. e. ó hitű. — Fekszik Eszéktől délre 9 mérföldre, Budától 47 mfre, Bécstől 83-ra.

E kis mezőváros és konventjének régiségét egy e szerzetről irt krónika bizonyitja, mely szerint ez lenne a Capistranus sz. Ferenczrendieknek egyik legrégibb monostora, de hogy mely időben és ki által lett légyen legelőször alapitva, nem tudatik. „Annyi bizonyos, — mondja a krónika irója — hogy vallásos szerzetünk már 300 év óta birja.“

Ebből indulva ki, már a XV-dik században kellett e kolostornak fennállania, mert a nevezett krónika 1766-ban iratott, innen 300 évet vissza számitva 1466-dik év kerül ki. Némelyek valószinűnek tartják, hogy ama 300 év előtti időben e kolostort aligha nem Maróth, macsói bán alapitotta az akkori *Atthya* nevű helyen, mely ma *Opatovacznak* neveztetik.

Ugyanis a nevezett helyen, Vukovár és Illok között, a Duna mentében, állott hajdan egy kolostor, mint ezt Greidener (Chron. Ord. Tom. I. Lib. 2. n. 261.) is állitja. — Szerinte Maróth János, macsói bán csakugyan buzgó ájtatosságtól indittatva, a római szent szék elé folyamodott, hogy szabadjon neki Bosznia tartományában egy szerzetes kolostort és templomot alapitani. Mely kérelmének VII. Incze pápa 1404. nov. 22-iki bullája által eleget tett.

De nem sokáig maradhattak itt békében a szerzetesek, mert a mindig hatalmasbuló török őket is elüzé csöndes lakhelyeikből, s zárdájokat felégették s elpusztitották, ugy hogy kénytelenek voltak menekülni, és Sárengrádon telepedtek meg, hol már akkor fennállott a Capistr. szt. Ferencz-rendiek zárdája és ezekkel egybeolvadtak; a miből kiviláglik, hogy a mai Opatováczban hajdan szintén a szerzetbeli atyák lakhattak, tehát még sem lehet egy és ugyanaz a sárengradi zárda a macsói bán alapitványával, hanem csak legfeljebb egybeolvadott avval.

Azonban itt sem igen örvendhettek a menekültek tartós békének, mert kevéssel Bécs megszállása előtt a fölfelé nyomuló török seregek e zárdát is templomostól együtt elpusztitották, és a szerzeteseket főnökeikkel kegyetlenül ki végezték, az életben maradtak pedig a néppel együtt a szomszéd erdőségekben kerestek menedéket; és csak a törökök Magyarországból kiveretése után térhettek ismét vissza, s foglalhatták el a romokban heverő régi klastromot és templomot, a midőn az akkori illyr kormányzó, Odescalchi Livius herczeg felszólittatá őket a szétszaladt lakossággal együtt, hogy térjenek vissza rejtekhelyeikből, s foglalják el ujra elhagyott tüzhelyeiket; ekkor előkerültek s a templomot s zárdát romjaikból ujra felemelék 1698-ban.

Második képünk szintén a szerémmegyei Shyd-i kerülethez tartozó *Privina-Glava* nevü regényes fekvésü rácz falucskát tünteti elő. Az egész helység mintegy 40—50 házból áll s lakosainak száma körülbelül 340—350. Kik közül mintegy 30-an katholikusok vagyis sokáczok, a többiek görög nem egyesült ó hitüek vagyis szerbek. Van e helységben egy szent Bazil rendszabályait követő görög nemegyesült szerzetes vagy kalugyer monostor csinos templommal, mely a karloviczi érseki megyéhez tartozik. Ezek keletkezéséről a következőket tudhattuk meg: 1496. évben az akkori szerb despota Brankovics György a Privina Glava nevezetü vizforrás közelében egy templomot épittetett, mely azonban 1741-ben lerontatván, helyébe a vidéken lakó szerbek egy uj templomot és kolostort épitettek, a mely maig is fennáll. A „privina glava“ elnevezés egy *Priva* nevü remetétől s a „*Glava*“ (fej) szótól származik, s ez a neve a mai kolostor mellett levő vizforrásnak. Mások szerint Privának hivták Brankovics János szerb despota méhészét. A rege pedig azt beszéli az emlitett forrásról, hogy Gábor és Mihály angyalok annak tavába jártak fürödni — a minthogy a templom csakugyan az ő nevökre is van szentelve. *Z. G.*

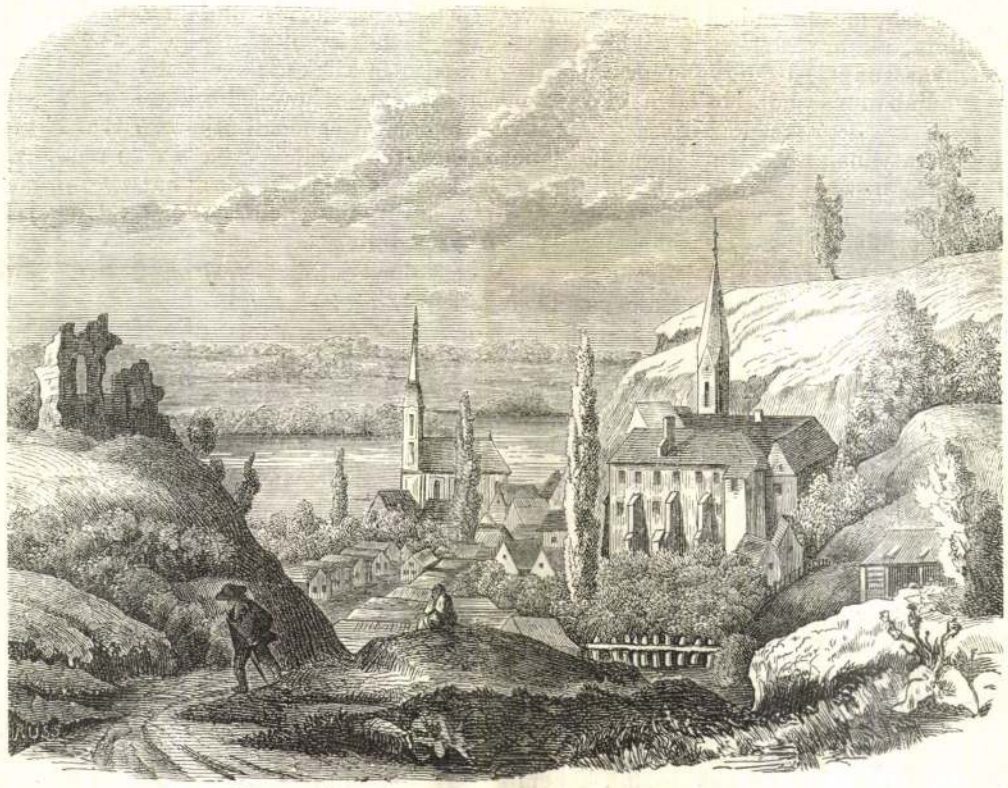

Sárengrád, a Duna mellett (Szerémmegyében).

Privina-glavai templom és kolostor (Szerémmegyében).

Menyegzői szokások és népviselet

száz év előtt az alföldön.

Közli: *Szathmári Károly.*

Történetiróinknál a magyar köznép szokásairól, mulatságairól, öltözetéről, a lehető legkevesebbet találunk följegyezve.

Azért-e, mert a kellő egykoru adatoknak hijával voltak; — vagy mert nem tartották munkakörükhöz tartozónak, az események mellett a népet is, a történelemhez, mint annak tényezőit is tanulmányozni? — nem itt a helye, hogy vitassuk.

Azt azonban bizton kimondhatjuk, hogy a nemzetünk és nemzetiségünk iránti hüség, mindegyikünk kötelességévé teszi az elődök e részbeni mulasztását pótolni, s műveltségtörténetünk eljövendő historiographjának, a feltalálható adatokat, a nyilvánosság utján kiszolgáltatni; annyival inkább, mivel közönségünk is érti azok becsét, s az e tárgyu rajzokban már is méltó kedvét találja.

Ez indok vezérel bennünket, midőn egy kéziratban levő régi krónika érdekes lapjairól, az alföld egyik népes magyar városában, — s hihetőleg azon a környéken több helyt is — a mult század második felében divatozott lakodalmi szokásokat, az alábbi sorokban meg akarjuk ismertetni olvasóinkkal.

Krónikánk szerint minden házasságot az *asszonyok* kezdtek. A mennyiben, nem voltak ugyan egyenes kérők, hanem ők puhatolták ki a legény szülői által kiszemelt leány körül: vajjon nincs e a hajadon már más valaki részére lefoglalva vagy odaigérve, s ha nincs: vajjon volna-e kedve, az illető ifjuhoz nőül menni, ha az meg találná kéretni.

Mikor mindebben a lányos háznál eljárt volna a megbizott asszony, közönséges nevén „*gyalog sátán*,“ s jó reménységgel biztatta az ifju szüleit: akkor láttak násznagyok után, kiknek tiszte volt, a leányt forma szerint megkérni.

Mielőtt azonban elindultak volna, tartoztak bejelenteni a lelkésznél, hogy kinek számára kit akarnak nőül kérni. A házassági kézfogásban ugyanis, — igy szól forrásul használt kéziratunk — „egy vagy más okon hamar és könnyen megeshető botránkozásoknak eltávoztatásukra, *serio injungáltatott* mindeneknek, hogy a becsületes leánykérő emberek mindaddig el ne induljanak, valamig a házasulandó, és házasságra kérettetendő személyek felől a tiszteletesnek hirt nem adnak.“

A kérőkkel elment az ifju is, s egy magukkal vitt kulacs bor mellett, asztal fölött beszédbe ereszkedtek a gazdával, hogy van-e hajlandósága, leányát a legénynek adni. Ha nem volt kedve a szüléknek a házasságra: az volt a jel, hogy leányukat be sem eresztették a szobába, a kérdezősködésre kitérő feleletet adtak, s terminust sem tettek, hogy mikor találhatják otthon másszor.

Ha pedig tetszett a vőlegény, előbb kimondották a szülék hogy oda adják a leányt, őt magát pedig csak azután szólitották be a szobába; — s midőn köszönés után kezet fogott volna a kérőkkel „azon alkalmatossággal a kérő ember kezébe adá az ifju részéről való jegyajándékot, és megáldá.“

Ekkor rendelték el a „*kézfogás* alkalmatosságát“ is, melyre saját rokonait és barátait mindenik fél meghivta, s melynek minden költségét, jóllehet a leányos háznál szokták tartani, rendszerint a legény viselte; — adott azonban a mit akart, a házi gazda is.

Begyülvén a vendégek, az „okos násznagy“ megkérdezett legényt és leányt: nem biztattak-e már más személyt házassággal? kezet vagy „házassági jelt“ nem adtak-e valakinek? s szeretik-e egymást? Ha e kérdésekre mindkét részről megadatott a kivánt felelet, az ifjak megfogták egymás kezét, s azután Isten segitségül hivásával asztalhoz ülve, ettek, ittak, vigadtak.

Most a leány részéről egypár „keszkenő“ adatott át az ifjunak mint jegyajándok; később pedig, midőn az asszonyok a legény ajándékát elhozták, egy pár fehér öltözőt is adott a legénynek, mely mindkettőjök sorsához képest közönségesebb vagy finomabb gyolcsból készült, s a magyar ing lobogós bő ujja, a vagyonosabbaknál mindenkor aranynyal volt kivarrva.

A legény ajándéka szokott lenni: aranycsipkés angol posztó vagy kamuka (vastag selyem) *előkötő*, vagy csak rása (vastag szőrszövet) selyem csipkével; — piros kordován vagy karmazsin *csizma*, hegyes orral és magas kerek patkóval, melynek az alja nem volt nagyobb fél dióhajnál; — fehér vagy zöld, vagy leginkább vörös selyem-

ből háló módra kötött *öv*, melynek két végén bojt volt, s hátul vagy baloldalon szokott lógni; — csillagos nyelü czifra *kés*, aranyos hüvelyben, melyen egy nagyocska kapocs volt, s annálfogva akasztotta öve mellé az asszony az aczéljával együtt; — fehér vagy fekete *fátyol*, melyet a főkötőn felül szoktak teriteni, czifra gombostükkel a fejhez tüzni, s hátul a kontyról földig leereszteni (ezek még a törököktől eredt módik voltak, — jegyzi meg krónikairónk, — de a melyek 1780 táján már nagy részint elhagyódtak); — a legény ajándékai közt volt végre a *fő-tetőre* való, és *főkötő*, (nem kell összezavarni a kettőt, mert mindegyik más), ezüstös *tük*, és még sok minden, melyeket midőn a lányos házhoz elküldött, akkor határozták meg, mikor viheti haza a menyasszonyt, — ki addig minden vasárnap jegyruhájában és ékességeiben járt a templomba.

Ezeken felül mind a két fél adott az atyának és anyának s a testvér-atyafiaknak, tehetsége szerint való ajándékot, miket a hazavitel alkalmával a vőfél előadván, a násznagy szokott felmutatni.

Kihirdettetvén a gyülekezet előtt a házasuló felek három vasárnap, az utolsó hirdetés délutánján, tisztességtudó vőfél által a következő szerdára szólittattak be a vendégek. Azonban már kedden este beszokta hivatni a gazda a násznagyot, s a vendégek „ifjait és szüzeit," — s a násznagy szolgálatára az ifjakból „fris, okos és becsületes személyeket" állita, kiket elneveze: kapitány-, hadnagy-, strázsamester- stbnek, s ezek azontul e neveket viselék egész a lakodalom végeig.

A leányokat pedig arra kérte fel, hogy mint barátai a férjhez ment szűznek, vigasztalják azt még ma és leánysága utolsó éjjelén háljanak vele; a honnan ezen lakodalom előtti kedd-este *„leányhálónak"* szokott hivatni.

Szerdán reggel a felállitott tisztek korán begyüjték a hivatalos vendégeket; s a vőlegényt az ennek részéről valók, a menyasszonyt szintén a magáéi, felkisérik szüleik házától a templomba; honnan az esketés után, külön-külön mindenik felekezet ismét haza kiséré tulajdon felét.

Most indulnak el a vőlegény házától az ő részéről való vendégek a menyasszonyért „szép renddel és mnzsika-szóval" — kiknek a menyasszonyi háztól viszont elébe jőnek a leány vendégei, s mindkét csapat „tisztességesen acceptálja egymást." Azután előáll a kérő násznagy, s kéri, hogy a leányt adják át vőlegényének. — Mire a kiadó násznagy kézen fogja a menyasszonyt, megáldja, s vagy a kérő násznagynak, vagy a vőlegénynek kezébe adja; — kik aztán a vőféllel együtt a szülékhez mennek, megköszönik a leány körüli dajkálkodásukat, s elbucsúznak tőlük. — Csak ezekután mennek be a házba.

Szoktak a vőlegénynyel jövők a leányos házhoz egy darab húst is hozni magukkal, rendszerint egy tehénnek első jobb lábát a lapoczkával együtt, melyet most nagy pompával mutatnak fel a vőfél keze által, s mint az atya és anya részéről való jóakarat jelét átadván, örömmel fordulnak vissza sz átvett menyasszonnyal a vőlegény házához.

Itt a megérkezők azonnal kapnak ugyan „valami kollátziót," mond a krónika *„de a derék ebédet vacsorára hagyják."*

Ez a derék ebéd a tehetősb gazdáknál a következő ételekből állott: 1) csigaleves, melynek készitése alatt néhol a csiga-csináló asszonyok 5—6 akó bort is megittak; 2) hus tormával, vagy más mártással; 3) töltött káposzta kolbászszal; 4) malaczhus, mézes és mandolás-mazsolás lével; 5) marhaláb savanyu lével, melybe zsirban sütött koczkás kenyér volt apritva és sok veres hagyma; 6) hurka riskásával, tüdővel töltve, s tejfeles paczal közé hányva. 7) aprójószág: szárnya, nyaka és lába becsinálva; 8) ezután jöttek a sültek: marha, bárány, sertés, nyúl, kappan, lúd, pulyka, oly bőséggel, hogy ezekkel magukkal jól lakhatott volna az egész násznép; 9) végül jött a sok kalács, tálakban, szitákban, sőt teknőben felhordva, „s mindezekre — ugymond krónikásunk, — itták a tengernyi bort."

A jobb móduaknál két-három nap tartott az ilyen lakodalom, — szegényebbeknél egy este. Ezeknek rendszerint csak egy dudásuk volt vagy egy „tekerő-hegedü"-jök (ma már ismeretlen hangszer) s a hol semmi muzsikás nem volt, ott a gazdát és násznagyot fütyültették, s ha nem akartak, megcsipkedték őket az asszonyok. A gazdagoknál czigányok huzták „most a Rákóczy notáját, majd a Darvakét (?) majd ismét más szomoru, vagy vig nótát."

Az asztalnál az ifjuság szolgált; a rendre a sarkon ülő násznagyok vigyáztak, s átalában a legszigorubb gazda szerepét vitték. — Tánczmesterek is voltak téve, kiknek arra kellett vigyázni, hogy egyszerre nagyon sokan fel ne álljanak tánczolni, — és hogy egy leány vagy asszony se maradjon el, s „szomorodva ne menjen haza."

Az ifjak hajdon fővel tánczoltak; egy ingre vetkőzni s kiabálni nem volt szabad. A ki megrészegedett, azt a násznagy áristomba rekesztette, melynek egy presbyterialis végzés szerint előre kiszellőzött, szalmával behintett veremnek kellett lenni, a hol ez nem volt pedig, ott sertés-ólba zárták; a ki lármázott vagy épen káromkodott, azt ugyancsak a násznagy kitiltotta a lakadalomból. Ha látta ő kegyelme, hogy a bortól hevesedni kezd az ifjuság, s az illendőség határait kezdi áthágni: a gerendán lánczot vettetett által; és ha valamelyik hibázott, oda kiáltott a vőfélnek: „csördits lánczot!" a mely jelre mind magába tért, ki a büntetést el akarta kerülni.

Az idősebbek, a süttel, kalácscsal és borral folyvást rakott asztal mellett beszélgettek s iddogáltak, a kik pedig dohányosok voltak, azok a kamarában pipázgattak.

A menyegző napján a vőlegény még annyira nem közeledhetett menyasszonyához, hogy az asztalnál sem ültették mellé, s aludni is vele ment a nyoszolyó leány és asszony; de azért másnap felkötötték neki a főkötőt, s igy adták reggel a vőlegény kezére, — először is tánczra.

A menyegző utolsó napján, vagy közel utána egy bizonyos napra, különösen meghivattak ebédre a menyasszony szülei és rokonai, ezt a vendégséget nevezték *„kárlátónak."*

Az első vasárnap a nyoszolyó asszonyok késziték föl fejét a menyecskének, ki legelőször menvén templomba, mint asszony, nem volt szabad neki leülni, hanem ez egy napon állania kellett, mint leány korában."

Fönntebb a fejékességekről szólván, figyelmeztettük az olvasót, hogy a főtetőre való nem egy volt a főkötővel. Amazt csak a fej tetejére tették, és álladzójával együtt három darabból állott, s lekötözése és sok tűvel áttüzése igen sok időbe került, ugy hogy utóbb a miatt hagyták el, mert gyakran kénytelenek voltak miatta a templomból is elmaradni, meg ha a tű elveszett, vagy a keményitő elfogyott, mindgyárt elvesztette a tetőre való minden szépségét. Pedig „még a Scythiából kijött régi magyar aszonyoktól való maradványnak mondják — teszi hozzá krónikánk, — s ha igaz, méltó — ugymond — megbeesülni. Kár hogy alakjának részletesebb leirását nem hagyta hátra.

Másik fejrevaló volt a „debreczeni módon" viselt hosszu fehér fátyol gombostűkkel; harmadik a kecskeméties patyolat főre való, hét gombos tűvel; negyedik „a kinek módja volt benne" a fekete fátyol, hosszan lebocsátva „homlokelő"-vel együtt, melyet némelyek az áll alatt kötöttek meg, s elől bocsátották le; ötödik volt a dunántulias patyolattekerés, mely hátul két ágban folyt le, s vakszem táján két nagy „szarvas-tűvel" volt megtűzve; hatodik volt a „takarisi" tán tekeritő helyett, mert ez egy nagy gyolcs kendőből állott, melyet nyakuk körül tekerve két oldalon csüngettek le fél szárig; hetedik volt azon tótos szokás, mely szerint a fülöket lekötötték, s az áll alatt átvett kendőt a nyakszirten csomóra kötvén, végeit sarkig lebocsátották; nyolczadik: a nemes asszonyok viselték a főkötőt, melynek különböző fajai voltak: a gerezdes, sima és töltött vagy prémes: kilenczedik: a közönséges parasztasszonyok csak egy keszkenőt boritottak fejökre, s állok alatt felkötötték, melyet utóbb annyira felkaptak, hogy „még a tehetős asszonyok is felvették kényességből," s igy kötött zöld, lángszin vagy fekete selyem kendővel „bátorkodtak — ugymond szerzőnk, — még a templomba is feljőni;" tizedik: viseltek némelyek „füles főkötőt" is, mely olyan forma volt, mint egy barát-sapka, csak hogy elől csipkebokor volt rá varrva, s oldala és teteje bársonynyal és szalagokkal felczifrázva; tizenegyedik: másoknak ismét „kuglijok" volt, bársonyvagy atlaczból, mely egészen a fejhez állott, s hátul a nyakon össze volt ránczolva, elől felcsipkézve; tizzenkettedik: végül emlitjük a sisakalaku „tarajos fejkötőt" s ezzel bevégezzük az efféle fejékek rajzát, melyek alakjának és küldiszitésének sokféle változásáról, kalauzul használt emlékiratunk is azt mondja, hogy „hasonlók a tornyozó fellegekhez, melyek formájukat szüntelen változtatják."

Egyéb öltönydarabok voltak: a közönséges asszonyoknál a kék bagazia vagy karton-rokolya, a lábon nyáron papucs, télen csizma, a nyakban üvegkláris vagy keskeny bársony-szalag, s fölötte kis tarka kendő; télen flanel-szoknyát s kivarrott prémes ködmönt vagy hosszu rókás mentét viseltek barna posztóból.

Az előbbkelő nők e század elején kezdték hordani a „viganót" melyet egy Bécsben nagy hirre kapott olasz énekesnőről nevezték igy, ki azt legelőször viselte; állott ez egy ingforma bő karton ruhából, melynek hátul volt a hasitéka, a hóna alatt egy tenyérnyire korcz vonult végig a derekán, melybe sinórt huztak, s ezzel szoritották a testhez, ugy hogy minden ráncza hátul volt, elől pedig egészen simán állott. Ujja csak egy arasznyira ért le a karon, s ez is sinórral volt oda szoritva. A viganóhoz, a meztelen karra, hosszu száru rezce- vagy bőr-keztyűt vettek, s télen fahajszinü prémes bő bundában jártak. Nyáron czipőt, télen csizmát hordtak az előkelő asszonyok is.

A férfiak öltözete nem különbözött a jelenkoritól.

Apróságok.

— *(Az emberi bőr.)* E napokban a bőrbetegségek hires orvosa, a nálunk is ismeretes bécsi egyetemi tanár, *Hebra*, népszerü előadást tartott a bécsi tud. akademia teremében az emberi bőr ápolásáról. A roppant számu hallgatóság nagy figyelemmel hallgatta végig az érdekes előadást, melynek nehány pontját itt közöljük. Hebra igen értelmesen magyarázta meg a bőr alkatrészeit, a bőr tevékenységét s pálczát tört minden ugynevezett szépitő szerek felett. Megemlitette a „pattanásokat" és a „szeplőt" is. A pattanások nem egyebek, mint a bőr felületén kiütött egyes vércseppek. A szeplőt nem a nyár és nap heve hozza elő, hanem annak oka a bőr sajátságos szinezetében rejlik; a szeplősök ugyanazok az emberek között, a mik a tarka szőrüek az állatok között. A bőr betegségeiről szólván, megemlité többi között, hogy a rüh, melyet gyakran a legelőkelőbb házakban talált, s melyet egy dajka vagy cseléd sokszor a család összes tagjaira átplántál, oly baj, melyet nehány óra alatt gyökeresen meg lehet gyógyitani. Különben 20 évi gyakorlatára hivatkozva, azt állitá az orvos, hogy a piszokból eredő bőrbetegségek, hála a polgárisodás jótékony hatásának! évről évre kevesbednek. — Előadása folyamában rátért az emberi hajra is, s kijelenté, hogy az orvosi tudománynak nem áll hatalmában, sem elpusztitani a hajat ott, a hol van, sem növeszteni hajat oda, a hol nincs. Az sem igaz, hogy a barna haj valaha megőszüljön; csak az utána növő haj lehet ősz; s ha itt ott olvassuk vagy halljuk, hogy egy vagy más ember rögtön megőszült: bizvást rá mondhatjuk, hogy az nem igaz. S ha beszélik, hogy itt vagy ott egy különben barna haju ember ősz hajakkal ment a vérpadra, ezt ugy kell érteni, hogy akkor ama szerencsétlen nem ért rá, haját megfesteni. — Végül kijelenté az előadó tanár, hogy a bőr szépsége megőrzésének egyedüli és leghathatósb szere: a tisztaság, — az u. n. szépitő szerek mind nem érnek semmit.

— *(Az ember testi nagyságának kisebbedése.)* Az Augsburger Allgemeine Zeitung 1852. évi folyama 22-dik számában következő érdekes jegyzet található: „Francziaországban a katonamérték 1789 előtt a gyalogságnál 5 lábat 1 hüvelyket, a lovasságnál pedig 5 lábat 3 hüvelyket tett. — 1818-ban a hadsereg már nem vala ily nagyságu térfiakkal kiegészithető, s a mértéket ennélfogva 4 lábra és 9 hüvelykre kellett leszállitani. 1830-ban ezen mértéket is kisebbre kelle venni, és 1848-ban a harmadik leebbszállitás eszközöltetett. Ha Francziaországban jelenleg azon katonamérték divatoznék, mely 1798 előtt létezett, ugy 120,000 fegyverben álló ember nem volna beöltöztethető." Ezek szerint nem lehet kétségbe vonni, hogy Francziaországban a férfiak testi nagysága 60 esztendő óta csakugyan kisebbedett. Ebből azonban nem következhetjük, hogy a testi erő is apadott volna. — Vajjon másutt, ha volna, ki az adatokat összegyüjtse, nem hasonló viszony tünnék-e ki? *Dr. B. L.*

** *(Dréher hagyatéka.)* A közelebbről elhunyt „sörkirály" rengeteg vagyont hagyott hátra. Egy millió maradt utána zálog-bankjegyekben, három millió sorsjegyek-, állam- és más értékpapirokban s körülbelől tiz millió föld és házbirtokban. Ehhez nincsenek számitva a roppant Dreher-féle pinczékben levő söranyag, valamint ama tőkék, melyek az üzletbe vannak fektetve.

Sárga János

Hegedüs Sándor Kolozsvár I. választó kerületét már húsz év óta képviseli az országgyűléseken. E nevezetes évfordulón a kolozsvári polgárok, pártkülönbség nélkül, ünnepélyt rendeztek, melyen bizalmuk kifejezésére és a képviselő érdemeinek elismeréseül díszes albumot adtak át az ünnepeltnek. Ez albumot bemutatjuk mai számunkban olvasóinknak. Táblája az erdélyi rekesz-zománcz mű remeke, közepén Hegedüs családi czimerével, mely szintén rekesz-zománczczal van előállítva, valamint a sarkok és foglalók is. A nemes kövek szinpompáját és a rekeszmű, filigrán művészetét a fénykép nem adja vissza; de az alkatot és kompozicziót igen. A szép művet *Sárga* János kolozsvári ékszerész csinálta, becsületére váló izléssel és ügyességgel.

Vas. Ujs. 1904. 740. l.
741. l. (Képpel.)
Forditó.

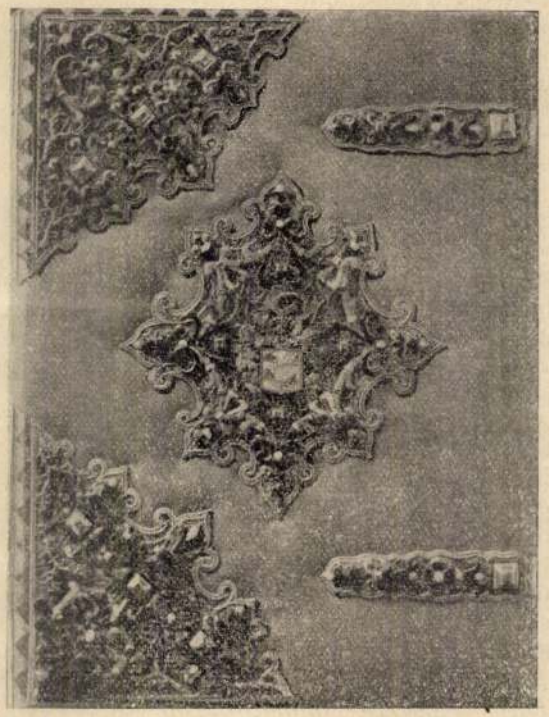

Pejtsik Károly fényképe.

A HEGEDÜS SÁNDORNAK KOLOZSVÁRI VÁLASZTÓI ÁLTAL ADOTT ALBUM TÁBLÁJA.

Sárga János

műötvös, fővá-
rosi ékszerész
+ 48 éves korában
Budapesten
Vas. Ujs. 1916. 750 l

Öskori tál VII. 143.

Sárga János

kolozsvári ötvös

Hegedüs Sándor kolozsvári diszalbumának románcos diszitményei fentitől

Éber László dr. A karácsonyi pirillitás.

Magyar Iparmüvészet

1905. 13. l.

KEZTYÜDOBOZ FÖDELE.

NAGY SÁNDOR RAJZA UTÁN
BŐRBE METSZETTE FISCHHOF JENŐ.

EMLÉKALBUM

FISCHHOF JENŐTŐL.

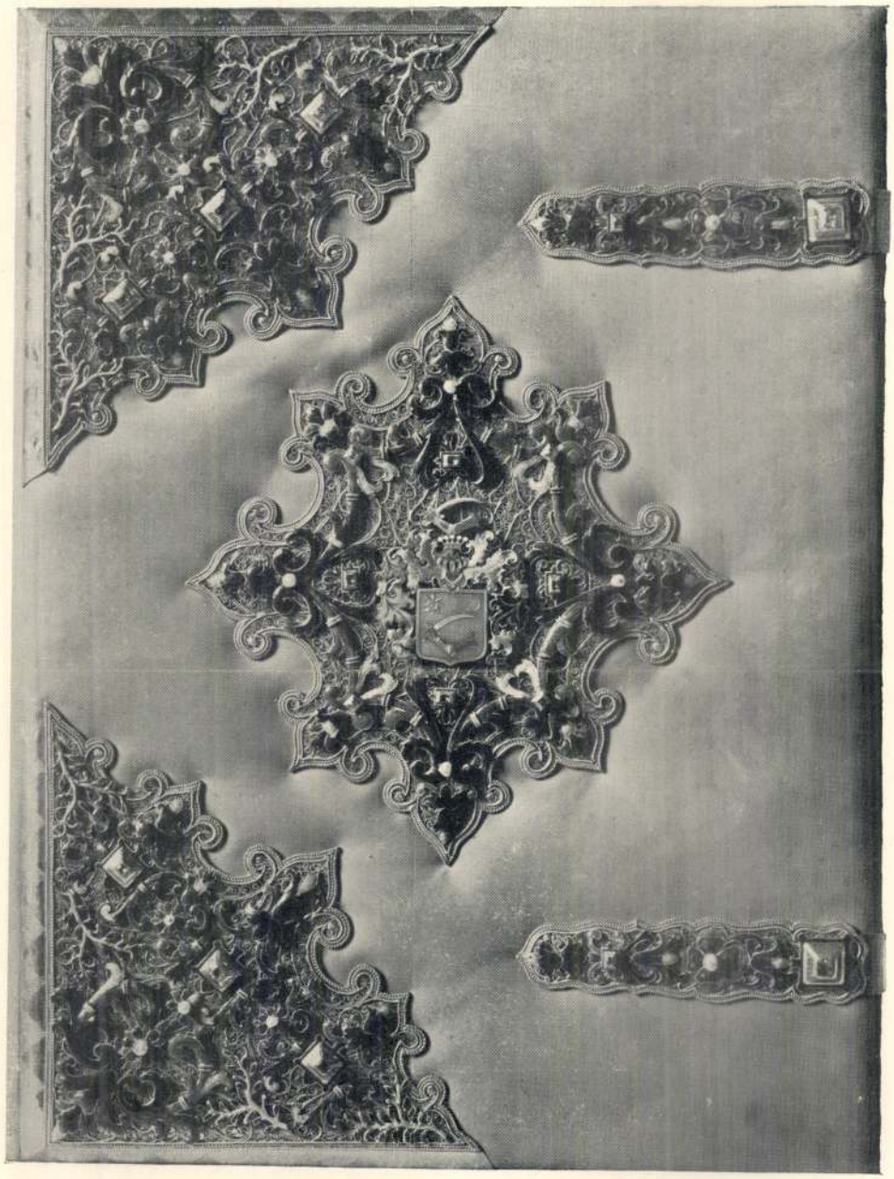

DÍSZALBUM.
A KOLOZSVÁRI SZABADELVŰPÁRT
AJÁNDÉKA HEGEDŰS SÁNDORNAK
KÉPVISELŐSÉGÉNEK 20 ÉVES
JUBILEUMÁRA.

KÉSZÍTETTE
SÁRGA JÁNOS
KOLOZSVÁR.

Magyar Iparművészet
1905. 26-l.

A «Jó Pajtás», *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja julius 2-iki számába *Ábrányi* Emil irt verset, *Szemere* György novellát, *Dörmögő Dömötört* új útra viszi, ezúttal a Tátrába *Sebők* Zsigmond, *Rákosi* Viktor vidám történetet mond el az álnok Csicsóról, *Elek nagyapó* elmondja a kisbaczoni cserebogár-irtást s közli a kisbaczoni iskolás gyermekek számára irt emlékverseit. Szép képek mutatják be a szünidei gyermektelepet, *Zsiga bácsi* mulatságos történetet mond a négyszögletes libáról. Új regény is kezdődik a számban: *Zsoldos* Lászlótól *A bűvös lapda* czímmel. A rejtvények, szerkesztői izenetek teszik teljessé a szám tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyed évre 2.50 fillér, egyes szám ára 20 fill. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utcza 4.)

Uj könyvek.

Akkordok. (Újabb versek.) Irta *Idus.* Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fiai); ára 3 korona.

Petőfi a világirodalomban. Irták *Lenkei* Henrik, *Kont* Ignácz, *Baróti* Lajos, *Körösi* Albin, *Vikár* Béla és Vera. Budapest, Kunossy, Szilágyi és társa; ára 2 korona 40 fillér.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

58-ik évfolyama.

A «**Vasárnapi Ujság**» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, **évenként több mint 130 íven** s több mint másfél **ezer képpel,** *legjelesebb hazai iróink és művészeink közreműködésével* jelen meg.

A «*Vasárnapi Ujság*» **szines képmellékleteket** is ad, több szinben művészileg kivitt képeket.

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre 5 korona, félévre 10 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a «**Világkrónika**»-val negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» **kiadóhivatalába, Budapesten, Egyetem-utcza 4. szám küldendők.**

HALÁLOZÁSOK.

Várady Miklós, kir. műszaki tanácsos, f. é. junius 22-én, 47 éves korában meghalt Budapesten. Az elhunyt — ki néhai Szász Károly ref. püspök veje volt — tevékeny részt vett az alföldi nagy transversális út létesítésében, — néhány évig Szolnokon az államépítészeti hivatal közszeretetnek örvendő főnöke volt, majd a kereskedelmi minisztériumban tett szolgálatot, legutóbb pedig a pestmegyei államépítészeti hivatalnál működött.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Gróf Forgách László, a magyar főrendiház tagja, 66 éves korában Brixenben. — Jagics József, volt mohácsi országgyűlési képviselő, a vármegyei függetlenségi párt elnöke, 62 éves korában Mohácson. — Szabady Géza földbirtokos, 38 éves korában Nagykőrösön. — Peczek Gyula dr., a Szent Gergely-rend lovagja, Veszprém vármegye volt főpénztárosa, 71 éves korában Palóznakon. — Győre Károly főgimnáziumi tanár, 34 éves korában Kisujszálláson. — Magyar Endre, 49 éves korában Bodrogszerdahelyen. — Elsasser József, magánzó, 62 éves korában Budakeszin. — Stampfl János, a Lichtwitz E. és Társa troppaui czég magyarországi képviselője Czirkveniczában. — Höbl Ferencz Gábor, a szabadkai takarékpénztár és népbank főkönyvelője, 52 éves korában Szabadkán.

Tolcsvai Mezőssy Tamásné, szül. rákóczi Répássy Antónia, 87 éves korában Nyiregyházán. — Özv. Végh Istvánné, szül. Kenessey Etelka földbirtokos, 87 éves korában Szilasbalhásson. — Özv. Tüzes Bogdánné, szül. Kincses Mária, 75 éves korában Csákigorbón. — Id. sárai Szabó Lászlóné, szül. Beyer Julia, 69 éves korában Szabadkán. — Özv. Juhászovits Antalné, szül. Ilyasevits Ilona, 67 éves korában Ökörmezőn. — Nattán Sománé, szül. Arnstein Anna, 62 éves korában Budapesten. — Bálint Jánosné, szül. Győrbiró Berta, 51 éves korában Nagyenyeden. — Abafalvi és felső-lehotai Abaffy Aurélné, szül. almási Almay Alicze, 37 éves korában Felsőlehotán. — Ebenführer Gizella, fővárosi tanítónő Budapesten.

EGYVELEG.

* **Oroszország első drótnélküli távíróállomása** csak a napokban nyílt meg. Nikolajewsk-et Petro Pawlowskkal kötötték össze. A távolság körülbelül 1500 km. A későbbi állomások Riga, Rounö, Petrowsk, Alexandrowsk és Libau lesznek. *G. L.*

Kolera elleni védekezéshez szükséges mindennemü eszközök legelőnyösebben Fischer Péter és Társa r.-t. első magyar orvos-sebészi műszerek gyárában szerezhetők be. (Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 6.) A Vasárnapi Ujságra hivatkozásnál különösön figyelmes kiszolgálás.

A Gerő-Ferencz-féle középiskolai internátus (VII., Rózsa-utcza 33., telefon 79—34.) mint az előző években, az idei vakáczió alatt is előkészit közép- és kereskedelmi iskolai javitó, hadapródiskolába való felvételi és önkéntességi vizsgára. Jelentkezés délután 4—7-ig, vasárnap délelőtt 10—1-ig.

A kolerajárvány veszedelmét elsősorban tiszta ivóviz élvezete által akadályozhatjuk meg, a baktériummentes jó ivóvizre tehát nagyon ügyelnünk kell. Szaktekintélyek véleménye szerint a szolyvai luhi Erzsébet és Polenai vizek minden járvány ellen a leghathatósabb védelmi eszközök, melyeknek egy asztalról sem szabad hiányozniok. Kapható minden füszer- és csemegeüzletben, vendéglőben és jobb kávéházban.

Sárga János cs. és kir. udv. szállító ékszerész, műötvös budapesti főüzletét Kigyó-tér 5. sz. alatt megnyitotta. Kolozsvári üzlete változatlanul fenmarad s ugy a Budapestre, valamint a Kolozsvárra beérkező rendelményeket a legnagyobb pontossággal teljesiti. Lapunkra való hivatkozással árjegyzék ingyen s bérmentve.

SAKKJÁTÉK.

2751. számú feladvány Bobson P.-től, Baku.

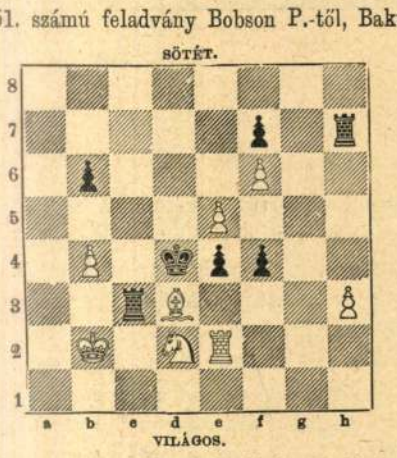

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2747. számú feladvány megfejtése Ferber E.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos*	*a.*	*Sötét.*
1. Kd2—d3	___	B$_{g}$S×g6 (a,b)	1. ___	___ ___ Hd5—f4 †
2. Vg3—h3 † matt.			2. He6×f4 † matt.	

b.

1. ___ ___ ___

Svájczi selyem a legjobb!

Kérjen fekete, fehér vagy szines ujdonságainkból **mintákat: duchesse, voile, satin souple, taffetas, crêpe de chine, colienne, côtelé, mousseline** 120 cm. széles, méterenként 1·20 K-tól kezdve. Ruháknak, bluzoknak stb.-nek való **bársony** és **peluche,** ugyszintén **himzett blúzok,** valamint batiszt- pamut- vászon- és selyemruhák. Mi csakis garantáltan erös selyemszöveteket adunk el **vám- és portómentesen közvetlen magánvevőknek.**

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svájc.)

Selyemkivitel. Királyi udvari szállitók.

Kéz-, láb- és hónaljizzadás ellen csak a valódi **folyékony**

„ANTISUDOR"

használ és teljesen elmulasztja az ezzel járó kellemetlen szagot is. Kapható egyedül csak **Balla Sándor „Hunnia"** gyógyszertárában, Budapest, VII., Erzsébet-körut 56. sz. Egy üveg ára **1** K **20** fill. és **2** K. 5 kis üveg, vagy 3 nagy üveg utánvét mellett bérmentve küldetik, kevesebb szállitásnál a postadij a rendelőt terheli.

ÉKSZEREK

EZÜSTNEMÜEK

ÓRÁK, egyházi szerek, angol, franczia, khinaezüst disztárgyak, gyári áron beszerezhetők. Legujabb **angolrendszerü** részletfizetési módozatok.

SÁRGA JÁNOS cs. és kir. udv. szállító, ékszergy. **Kolozsvár.**

1911. évi májusától Budapest, IV., Kigyó-tér 1. sz. Képes nagy árjegyzék ingyen.

MATTONI'FÉLE GIESSHÜBLER

természetes égvényes SAVANYÚVÍZ.

Urak, hölgyek és gyermekek

érdeke, hogy cipőszükségletüket

Székely és Tsa

cipőraktárában

Muzeum-körut 9.

szerezzék be.

Kérjen árjegyzéket.

Oly hölgy

a ki az egészséges bőrápolásra súlyt fektet, szeplőt eltüntetni, gyöngéden puha bőrt, valamint fehér arczbőrt elérni óhajt, kizárólag a

vesszőparipa-liliomtejszappant

használja. — Egyedüli gyártó:

Bergmann & Co. Tetschen a. E.

Darabja 80 fillérért minden gyógyszertárban, drogériában és illatszerkereskedésben stb. kapható.

Serravallo

kina bora vassal

Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabban kitünt Erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és labbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.

Kitünő iz. 7000-nél több orvosi vélemény.

J. Serravallo, cs. és kir. udv. szállító **Trieste-Barcola.**

Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres üvegekben. K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

A modern Hölgy

Nem kellene elmulasztania a legmagasabb körökben bevezetett, ártalmatlan **szépségi szereinket** állandóan használni, mert hatásuk bámulatos:

Paradisia

az elökelő hölgyvilág arczkréme **4 K,**

Marmora

mandulaliszt, kedvelt mosdópor szappan helyett **3.50 K,**

Anonyme

rizsvirág-pouder, válogatott finomságu, kellemes, föltétlenül tiszta, fehér vagy testszinben **6 K.**

Kapható: **Cs. és kir. főherczegi udvarok szállitói.**

M. & Mme CZARTORYSKI kosmetikai intézet, **Bpest, Szervita-tér 4.**

LEN

és pamutáruk közvetlen első kézből, a legjobb minőségekben, zefier, batiszt, abrosz, törülköző, zsebkendő, vászon, egész kelengyék stb. stb. Saját érdekében kérjen mintákat ingyen és bérmentve.

MARTINEK JÓZSEF szövődéjéből

Roth-Kosteletz W/v. Csehország.

Magyar levelezés!

TÁTRALOMNICZ **PALOTA-SZÁLLÓ.** Szezonnyitás junius 1-én. — Lóverseny, nemzetközi galamblövészet, tennis és golf. — KLIMATIKUS GYÓGYHELY, MODERN SZANATORIUMMAL! — Vasut. Pósta. Telefon. Prospektust dijtalanul küld az igazgatóság.

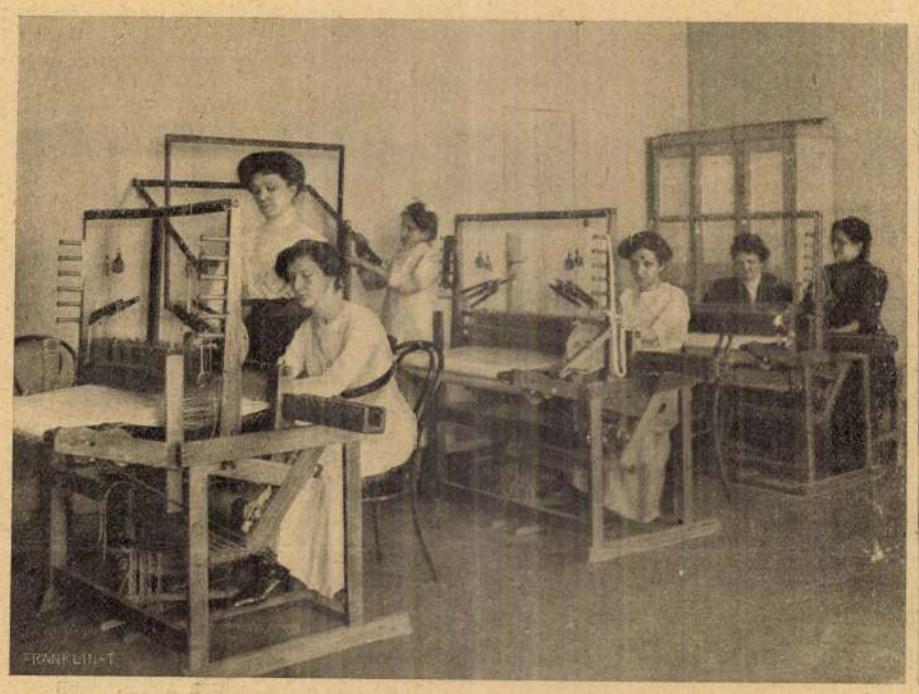

NÖVENDÉKEK A SZÖVŐSZÉKNÉL.

A NÖVENDÉKEK MUNKÁI.

A FŐVÁROSI NŐISKOLA KIÁLLÍTÁSA.

nem szereti jobban a képnél, a régi könyvet a régi csipkénél, a régi csipkét a régi képnél. Maga az egyetemesség, a szép és az érdekes minden fajtájának és megnyilatkozási formájának szeretete még nem különös és magában még nem teszi kétségessé a gyűjtő kedv forrásának művészi tisztaságát és őszinteségét. De az a nagy obejktivitás, a mely a képnek, érdekesnek vagy egyedül álló nak minden fajtáját egyaránt értékeli és kívánja, ez már egy kissé igenis gyanus. Minden műgyűjtőnek, a kit nem csak a szava képesített, hanem a lelke is hajtott erre az igen uri és igen finom kedvtelésre, minden ilyen gyüjtőnek a gyüjteménye elárul valamelyes egyoldalúságot. A szépnek és érdekesnek valamelyik műfaja túlsúlyban van és domináló pozicziót foglal el kincsei halmazában. Az egyik gyüjtemény azt árulja el, hogy a gazdája a képet, a másik, hogy a szobrot, a harmadik, hogy a szép porczellánokat, a negyedik hogy az exotikumokat szerette vagy szereti legjobban, az ötödik, hogy egy bizonyos kor vagy egy bizonyos hely izlése és művészi termelése izgatja, köti és vonzza legerősebben az érdeklődését. Ezért a magángyüjtemények, ha még oly gazdagok is, valamennyire mindig speczifikus természetűek. A kit minden érdekel, a minek kiváló művészi, történeti vagy ritkasági értéke van, az inkább antiqárius, mint műgyűjtő és ezen a karakterén lényegben nem változtat az, ha nem elad, hanem csak vásárol.

Ez az egyik szembetünő különössége a Pierpont Morgan határtalan áldozókészséggel, de egyben roppant objektivitással is dolgozó gyüjtő-munkásságának. A másik pedig, a mely nagyon harmonikusan illeszkedik melléje: az izlés, ebben a szerepkörben: a műértés önállóságának, nem merjük azt mondani, hogy hiánya, de föltétlenül teljes némasága. Mert lehet, hogy megvan: de tartózkodik attól, hogy megszólaljon. A szédítően gazdag amerikai gyüjtemény temérdek műkincse között mindenféle van, csak olyan nincs, a melynek a tulajdonosa személyes fölfedezése, az ő saját itélete adta volna meg a hiteles jogot, hogy ott legyen. A hozzáértésnek, a szép azonnal és önállóan való megismerésének az a szinte teremtő ereje, a mely a milliók által észre nem vett kincset biztos kézzel kiemeli akárhányszor a kamarák, padlások és pinczék vagy zsibárus-magazinok lomtömegéből, a nagy amerikai műkincs-halmozó személyes tevékenységében soha meg nem nyilatkozott. Ő mindig a készet, a megállapítottal vásárolta.

Igaz, hogy ez a metódus megóv a tévedésektől vagy legalább is ritkábbá teszi ezt a kellemetlenséget. Mert a ki sohase ittél, az sohase téved. De hogyan állhatja meg, hogy sohase mondjon itéletet az, a kit lelkének szenvedelmes hajlandósága ösztönöz arra, hogy — érdeklődjék? Ilyen hideg óvatosságra csak a közömbösség képes. A közömbösség, a mely azonban nem igen fizeti ki magát, ha az a hiúsága, hogy az ellenkezőjének látszassék. Mert tévedéseket is lehet készen vásárolni és ki mindent a legdrágábban vesz, természetesen ezeket is rettentő drágán vásárolja. Az igaz, hogy hála Istennek, telik miből.

Az első sor és az utolsó szó — *the first row and the last word* — ez a gőgös mottó öli az európai műgyűjtőket is, a kiknek a bajáról a minapában érdekes czikk kesergett a párisi Figaróban. Ritka szerencse, ha hozzájuthatnak valamihez, a mivel gyüjteményüket gyarapíthatják. Mert a kinek ilyesmije van eladó, *első sorban* az amerikaiakhoz fordul vele (rendesen Pierpont Morganhoz) és ezek mondják ki rendesen az *utolsó szót* is, a mi ilyen esetekben természetesen a legnagyobb árát jelenti.

Az első sor, az utolsó szó: a gyémánt-regimentnek ez a *devise*-e futamította el Svájcz jégmezős hegyeiről és zöld tavai mellől — az angolokat, miután a hotel-paloták legdrágább lakóosztályaiból kiszorították őket az U. S. A. kincses földjéről átözönlő még gazdagabb és még költekezőbb fajrokonaik. Ennek a hódító és kivonuló folyamatnak érdekes, beszédes és kétségbevonhatatlan adataival szolgál Svájcz idegen forgalmának utolsó tiz évi statisztikája. De hangosan beszélnek róla nemcsak a hotel-névsorok, hanem Zürich, Luzern, Bern és Genf üzletei is, a melyek most már a portékájukkal az amerikai izlés kegyére pályáznak. Mert Svájczban is igazságnak respektálnak egy magyar közmondást. Ezt, hogy: az az úr, a ki fizet. És ez a fokozásban is áll. Az a legnagyobb úr, a ki legjobban fizet.

És míg a vén Európában immár nemcsak nyugtával vagy számlával dicsérik az *urat*, hanem más diplomája is van ennek a rangnak egy zsák aranynál *odaát*, a hol csak egyféle arisztokráczia van, a gazdagság arisztokráczia, a magyar közmondás tételének amerikai értelmét egy kizárólagos igazságnak respektálják és hirdetik. És ennek az érzésnek, ennek a büszkeségnek az aranynyelű zászlaján, mikor a maga dicsőségét hirdetni megjelenik, valóban nem is ragyoghat más, vagy beszédesebb mottó, mint ez: *The first row and the last word!*

Szigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Akkordok. Csinos kis verseskönyv, megismernök, hogy nő a szerzője, még ha nem állana is czímlapján az *Idus* név. Csupa apró vers, egy erősen hullámzó, meleg belső élet megszólamlásai: futó hangulatok, mélyebbről, de nem nagyon mélyről fakadó érzések, kedves emlékek, néha irodalmi reminiszczenczia's s mindez egyszerű, közvetlen hangon megirva. Alakító ereje néha ingadozik, a kifejezés biztonsága, a mondanivalónak s a kimondott szónok az a biztos összecsattanása, mely a versnek belső formáját adja, ritkán van meg s ez egy kis dilettáns-izt kever a versekre. A női egyéniség azonban, a mely e versekből kialakul, mindenképen rokonszenvre méltó: lágy, finom, érzelmes, egyszerűen, nagyzoló póz és felhőostromlás nélkül helyezkedik el az élet adott formáiban, élvezni tudja minden tiszta örömét és lemondóan viseli szenvedéseit.

Új magyar Shakspere-fordítás. A mihez egy emberöltő előtt úgyszólván az egész magyar irodalom szövetkezésére és egy lelkes irodalomkedvelő, Tomory Anasztáz nagylelkű adományára volt szükség, azt most nagy áldozatkészséggel ugyan, de ép oly sikerrel megvalósítja egy merőben a közönség érdeklődésére támaszkodó magánvállalat. Annak idején a Kisfaludy-Társaság nagy apparátussal valósította meg az első magyar Shakspere-fordítást, most *Radó* Antal ismert vállalata, a Magyar Könyvtár valósítja meg a másodikat. Sorra adja ki Shakspere műveit; a melyeket nagy költőink, Vörösmarty, Petőfi, Arany fordítottak, azokat az ő fordításukban, a többieket, melyek a régi fordításban többé-kevésbbé elavultak, egészen új, irodalmi becsű fordításban. Eddig az Othello, a Romeo és Julia, A velenczei kalmár és a III. Richárd jelent meg ilyen új magyar szöveggel, most legújabban pedig Shakspere egyik nálunk legnagyobb hatást ért darabjával, az Antonius és Cleopatrával bővült a sorozat. A darabot *Hevesi* Sándor fordította a kiváló Shakspere-buvár széleskörű tudásával s a finom stiliszta művészetével. Ebben a fordításban adja a darabot a Nemzeti Szinház.

Petőfi a világirodalomban. A Petőfi-könyvtár egyik újabb kötetében összefoglalja azokat az adatokat, melyek Petőfinek a világirodalomban való elterjedtségére vonatkoznak. A németeknél, a kik minden nemzetek között leginkább tudják magukévá elsajátítani az idegen népek irodalmi kincseit, tette Petőfi is a legnagyobb hódítást, a minek egy másik oka az is, hogy az első német Petőfi-fordító, Dux Adolf óta, ki már 1846-ban adott ki Petőfi-fordításokat, mindig akadtak lelkes német ajkú honfitársaink, a kik a költő hirét igyekeztek a németeknél elterjeszteni. A német Petőfi fordítók mind németül iró magyarok. Ezeket a fordításokat vette sorra *Lenkei* Henrik egy nagyon tájékozott és gondos tanulmányban. Ő is a Neugebauer fordításait becsüli legtöbbre, bár az igazi, egyenértékű fordítást még ő is a jövőtől várja. Kár, hogy nem terjeszkedik ki a Petőfiről szóló nevezetesebb kritikai véleményekre, a milyenek épen a németeknél nagyon nyomatékosak vannak. Petőfinek a franczia irodalomban való szerepét *Kont* Ignácz dolgozta fel; sok gonddal kutatta fel a legapróbb adatokat is, jóformán minden konstatálható megemlítését Petőfinek s a végén fölveti az eddigiek felhasználásával készítendő teljes és szinvonalon álló franczia Petőfi-fordítás eszméjét. Az olasz Petőfi-fordítások gyérebb sorozatát *Baróti* Lajos ismerteti, a spanyolokat *Kőrösi* Albin, az angolokét *Vikár* Vera, az északi népek eddig teljesen feldolgozatlan anyagát *Vikár* Béla dolgozta fel, részletesen ismertetve a norvégek, a svédek és a legrészletesebben a finnek Petőfi-irodalmát.

A budai Dunapart látképe a Margitszigettel szemben. Egy másik természeti adottság, amelynek szépségeivel Budapest nem törődik. Homokrakodópart bódékkal, a háttérben éktelen tűzfalakkal, ötletszerűen elhelyezett, ízléstelen csónakházakkal, rozsdás uszályhajókkal és dohogó fenékkotrókkal, HÉV-vel és tehervasúttal, mindez a Rózsadomb tövében, szemben a Margitszigettel, a Fedett uszodával, a Palatinus stranddal, idegenforgalmunk exponált helyeivel. Világhírű gyógyfürdőink a Lukács- és a Császár-fürdő szerényen húzódik meg az elhanyagolt parkok rejtekében, a helyett, hogy a Dunához kapcsolódva nagyvonalú kiépítéssel megkapná hivatásához és jelentőségéhez méltó keretet.

Kilátás Budapest-Fürdővárosnak és idegenforgalmunk centrumának a Gellért-szállónak ablakából a ferencvárosi Dunapartra. (A Ferenc József-híd és az épülő Boráros-téri híd közötti pesti Dunapart.) Rendezése legalább olyan fontos, mint a Dunakorzóé. Már hatvan éve, hogy a Ferencvárost elzárták a Dunaparttól. Így ennek a városrésznek természetes frontja nem fejlődhetett ki. Igaz, hogy kiépülésében sem lett volna köszönet, mert az adottságok egy második Ferenc József-rakpartot eredményeztek volna. Most azonban, hogy a Horthy Miklós-híd felépülésével ez a part belekerül a főváros áramló életébe: rendezése sürgős. Itt még nem késő egy új és szép városkép kialakítása.

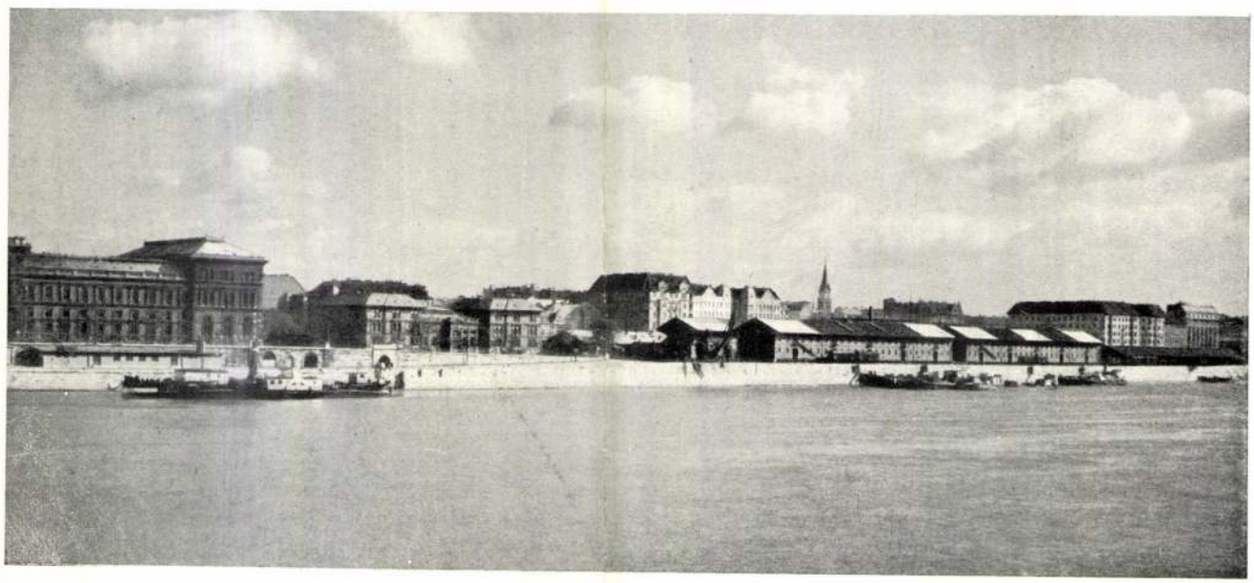

Seidner fotók.

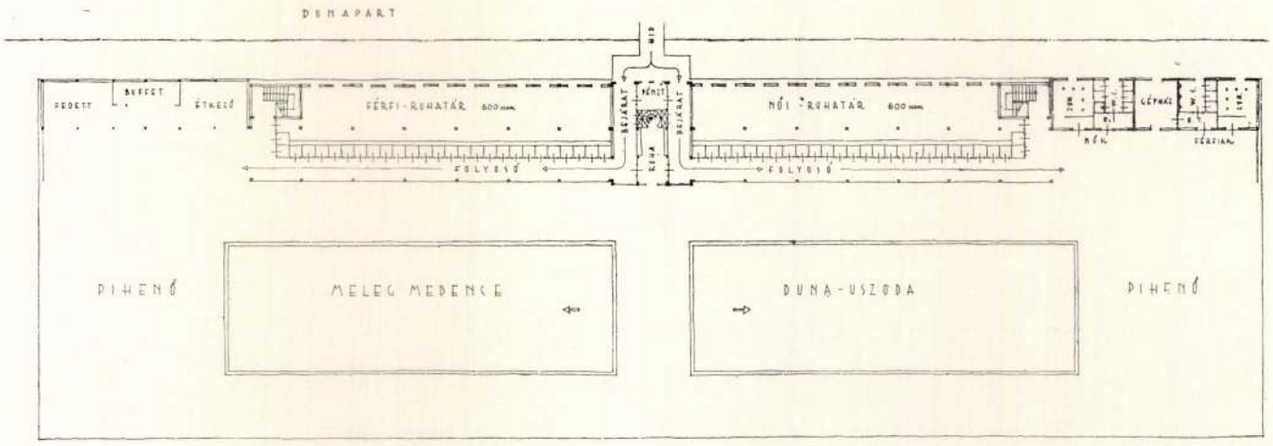

Melegvizű úszó dunafürdő vázlatterve (Kertész Ferenc műszaki főtanácsos szabadalma — Sári Ignác építész terve). Alaprajzán az érkező közönséget jobbra-balra vezeti az öltöző folyosókra. Innen nyílnak az öltözőtermek, illetve kabinok. A terv 1200 fürdőző elhelyezését biztosítja. A tetőt elfüggönyözhető napozónak képezi ki nemek szerint 1—1 tetőterasszal. Az úszóstrand két részből áll: egy fix és egy szétszedhető részből. A ruhatárak, a fürdőmesteri helyiségek szilárd hajótesten, szét nem szedhető állandó faépítmények. A WC-ék, büffé, zuhanyozó és az úszómedencék szétszedhetőek, tehát télen eltávolíthatóak. A felépítményt a part felől tervezi, a medencék és a körülötte lévő nagyfelületű pihenők teljesen szabadon úsznak a Duna víztükre fölött s így a szabadfürdés teljes illúzióját kelti. Szemben a mai dunauszodákkal előnyei: a) nem zárt, a Duna víztükrét eltakaró, rideg faketrec, hanem a Duna vizében közvetlenül úszó levegős és napos szabadstrand; b) melegmedencéje nem a parton fekszik a Dunától elszigetelve, hanem a víz varázsának kellős közepében; c) a mai dunauszodák szűk és levegőtlen folyosói helyett lég- és napfürdőzésre kényelmes, nagy helyet biztosít; d) télen az építménynek csak egy részét kell szétszedni, ami üzemköltségben lényeges megtakarítást jelent; e) a város szívében bárhol megvalósítható, tehát könnyen hozzáférhető és olcsó strandfürdő. — A bemutatott terv a gondolatot csak sematikusan ábrázolja, amely a végleges megoldásig még fejlesztésre, a jó alapötlet százszázalékos kiérlelésére szorul.

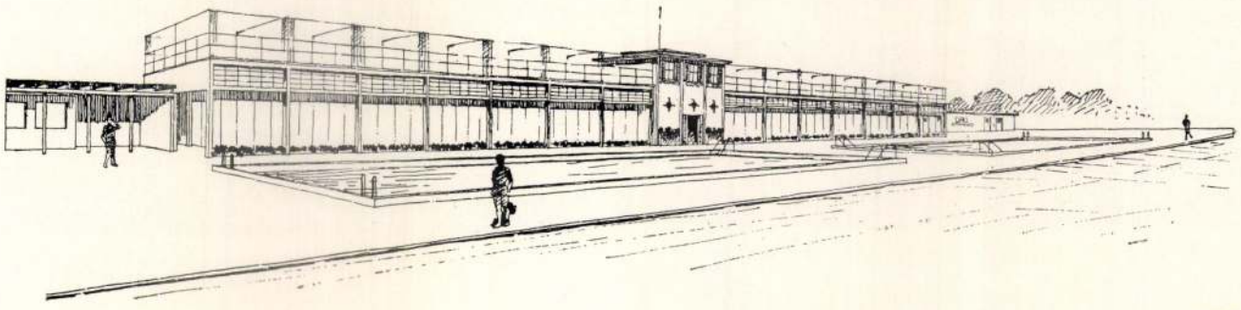

Perspektivá
1935.

Sári Ignác
építészmérnök

Iparügyi államtitkár lett *Sári* Ignác építészmérnök, aki eddig a Közmunkatanács anyaggazdálkodási osztályának vezetője volt. Ebből

A Reggel

1945 június 18

az alkalomból sokan gratuláltak az új államtitkárnénak, *Keresztessy* Máriának, a színdarabirónőnek és színésznőnek.

10.

Isten nevében!

Szentiványi Iván

II a.)

SÁRI IGNÁCépitész

Népszabadság,1991. nov.7.

Sári Ignác építészmérnök, volt kisgazdapárti képviselő, építésügyi államtitkár, életének 92. évében elhunyt. Temetése november 12-én 11.30-kor lesz a Farkasréti temetőben. (85 215/1K)

sem. Bizonyos pontokon azonban

teljesebben ~~mé~~ kiállt saját

elvei mellett. Fogalmazása

lett. Gúnyoros-lehengerlő,

élda Nagy Zoltán és Balás-

jlékonyságú pereemberkék"-

zetesen Oltványi felkészült-

lzi, hogy pl.Vajda Lajos je-

fontosságát nem képes föl-

erális, polgári szemléletű

tétiicizmusába Vajda műve

lódás következik be Oltványi

1021

1976.X.7.Petőfi, 12.33 /KJné/
Miskolci studiónk jelentkezik

- Alkotó fiatalok Borsodban.
- Egy ország gazdasági fejlettségét szokás az egy lakosra jutó müanyag termeléssel is mérni. Európát tekintve nem állunk eszerint rossz helyen. De még előbbre lépünk amint felépül Kazincbarcikán a Borsodi Vegyi Kombinát uj PVC három üzeme. Arról, hogy mi készül Kerekes József a nagyüzemi KISZ Bizottság titkára tájékoztat. A KISZ védnökséggel épülő gyár fiataljainak vállalásáról pedig Buza Gyula szól.
- Az uj beruházás megvalósitásánál százötvenezer tonna/év kapacitásu gyárat épitünk. A nagyszerü és a nehéz feladat a beruházásba, hogy ezt a hatalmas létesitményt 42 hónap alatt közel 12 milliárd forintos beruházási költséggel kell megvalósitanunk. Jelenleg minden biztositékunk és reményünk meg van arra, hogy sikeresen 1978-ra termelni tudjon uj beruházásunk. Ez igényli, hogy a fiatalokat minden területen mozgósitsuk és bevonjuk a munkába. A fiatalok területünkön évente tizezer óra társadalmi munkát vállaltak, ez a beruházás teljes időszakára mintegy 3o ezer óra társadalmi munkavégzést jelentett volna. Ezzel szemben a befejezés előtt egy évvel már 5o ezer óráról beszélhetünk és ez a fiatalok tettre készségét bizonyitja.

- Hogy mit jelent ez a védnökségi munka a hétköznapokban, ahol maga a gyár épül, arról természetesen kint lehet a legjobban meggyőződni. Ezért kértem Pap Mihályt az épülő PVC 3 üzem KISZ vezetőségének titkárát, hogy kalauzoljon engem. Hát hova jöttünk most ?

- Jelenleg a polimer üzembe vagyunk, itt történik a végtermék előállitása. Ennek az üzemnek egy részét a Borsodi Vegyi Kombinát fiataljai vállalták és ők vitelezik ki.
A gyár épitését szerelő és külső épitő vállalatok végzik. Hogy kerülnek mégis ide a Vegyi Kombinát saját szakemberei ?

- Kovács Pál vagyok a Borsodi Vegyi Kombinát szerelőipari gyáregységén dolgozó lakatos csoportnak a vezetője. A Vegyépszer Vállalat hátrányba került, ezért a Borsodi Vegyi Kombinát ugy határozott, hogy a polimer üzem szerelését részben saját kivitelezésben oldja meg, kiváló szakmai és politikai felkészültségü fiatalok dolgoznak a munkaterületünkön.

- Ilyen kiváló szakemberekből álló brigád a polimer komplex 77 is, amelynek tagja Budai István, aki számos versenyen is bizonyitotta már jó szakmai felkészültségét.

- Csőszerelő vagyok a PVC 3 szerelésén, a polimer gyáregységben dolgozom, nagyfontosságu cél a röntgenre való hegesztés és a pontos csőszerelő munka
- Tehát nem mindegy hogy ti milyen ütemben dolgoztok és az sem, hogy hogyan, mert vegyipari berendezésekről van szó és itt a varratok minőségének nagyon jónak kell lenniük

- most a polimer üzemnek egyik részét a C-5 üzemet szereljük, amelynek minden varrata elsőosztályu és mielőtt a hideg

bejönne még azelőtt szeretnénk gyorsitott tempóba a munkáknak nagy részét elvégezni, amelyet tovább tudnánk folytatni, de azt már műhelyen belül, hogy a nagy hideg ne akadályozza munkánkat télen.

- De nemcsak összerelésekkel foglalkoztok, mert hiszen nem ezért komplex a brigád neve. Sok minden másra is vállalkoztok.

- A szakmánkon kivül végzünk más munkát is nehéz fizikai munkát, akár szállitó munkát vagy beton munkát aszerint amit a pillanatnyi munka megkiván, hogy 1977-re valóban elkészüljön az a PVC-3 beruházás ezért komplex 77 a brigád neve is.

- Az emberi alkotó munka klasszikus formája az épitészet. A cél most is ugyanaz, mint sokezer évvel ezelőtt. A kulturált emberi környezet megteremtése. Természetesen a mai igényeknek és lehetőségeknek megfelelően.
A Miskolcon élő fiatal épitészek ezt a két tényezőt próbálják mind jobban összehangolni. Nagy Szabolcs szerint a lakótelepeken élő emberek alkotásvágyéRa lehetne- e jobban épiteni. Hiszen teljesen kivülállnak az alkotó folyamaton kész és olykor tőlük idegen környezetet kapnak ?

- Az ember családi házat épit és ezzel maga alakitja ki a közvetlen környezetét, vagypedig állami erőből épitett lakásba költözik. Ez utóbbi esetben nagyon sok fölös energiája marad még, amit aztán ugy használ ki, hogy kis telket vásárol, a kis telken kis házat épit és itt a lakásától független környezetét hozza létre. Számomra is, akinek hivatása az emberi környezet alakitása kérdés hogy tudjuk az emberek spontán alkotás vágyát ebbe a folyamatba bekapcsolni

- Ez tehát a magasépitész számára is egyelőre sok fejtörést okozó, de még megoldatlan kérdés. Hogyan vélekedik erről a városrendező Sári István ?

- A városépités jelenlegi gyakorlata Miskolcon is házgyári termékekkel valósul meg. Az épületek elrendezése a terepen pillanatnyilag pusztán racionális megfontolások alapján történik. Célunk éppen az, hogy ezen változtassunk, az épületek elrendezésével olyan határozott funkcióval biró tereket kell alkotnunk, amelyek magukban hordják a lehetőségeit egészséges emberi közösségek kialakulásának.

- A tervek álmok megvalósitásának sok esetben határt szabnak az anyagi lehetőségek. Ugy hallottam azonban, hogy Bodonyi Csaba éppen az ellenkezőjét próbálta bebizonyitani egyik legutóbbi munkájában. Eszerint az épitésznek lehet korlátozott anyagiak mellett is maradandót alkotni

- Csak akkor ha be tudja magának is és másoknak is bizonyitani, hogy nem áll az a párhuzam, hogy az olcsó rossz, a jó épitészet pedig drága épitészet. Első ilyen kisérletemnek tekintem az edelényi ifjusági házat, amely most befejezés előtt áll, ami elég jó példa arra, hogy elég nehéz müszaki és anyagi körülmények között is mindent megpróbálhat a tervező épitész

annak érdekében, hogy akár hulladék anyagok, vagy más épülethez leszállitott szerkezetek beépitésével társadalmi munkák felhasználásából is megpróbáljon kulturált építészeti alkotást létrehozni.

- Fereno István iparmüvész az épületek belső arculatának megformálásával részese az alkotó folyamatnak.

- Alapvető kérdés tudunk- e olyan tárgyakat létrehozni, mely többrétü kihasználást biztosit és a puszta használat értékén tul cselekvésre ösztönző ereje is van a tárgynak. Ezt a butor koncepciót az edelényi ifjuságí háznál megvalósitottuk. A prototipus alapján az edelényi ifjuságot gimnazistákat fogjuk bevonni a tárgy építéséhez és reméljük, hogy élményt adó résztvételt jelent az alkotási folyamatban.

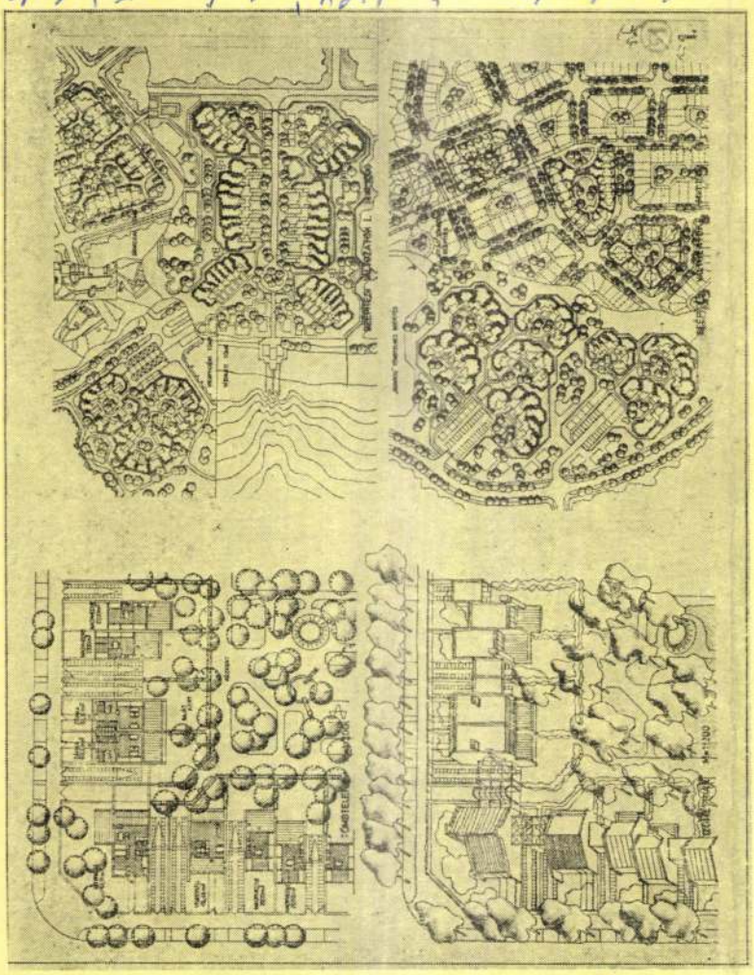

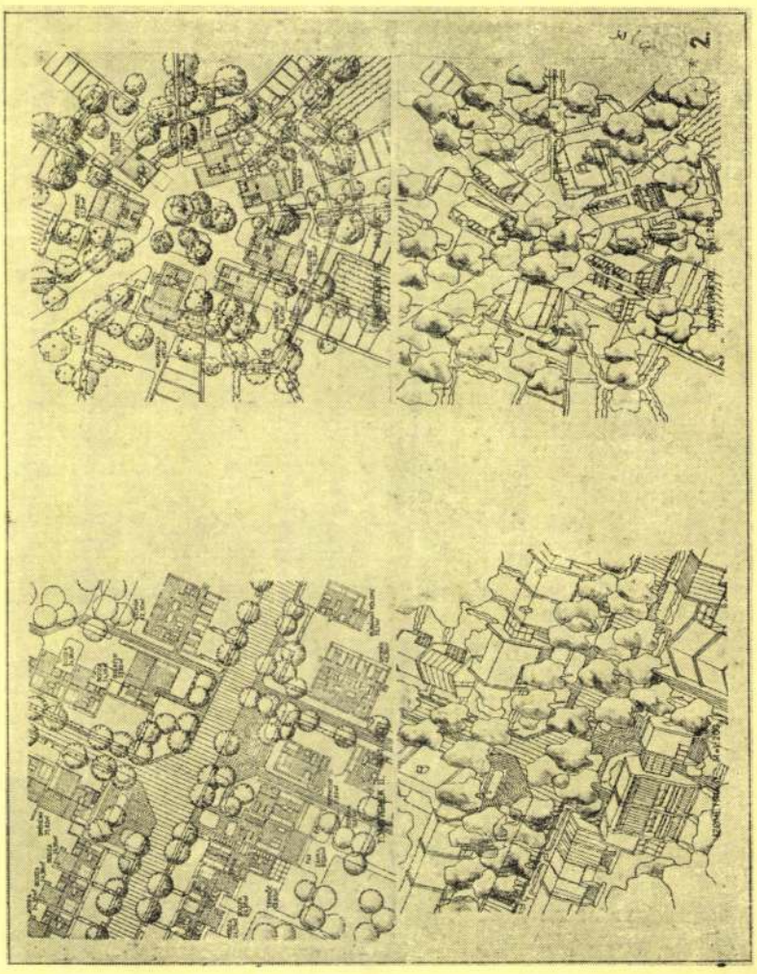

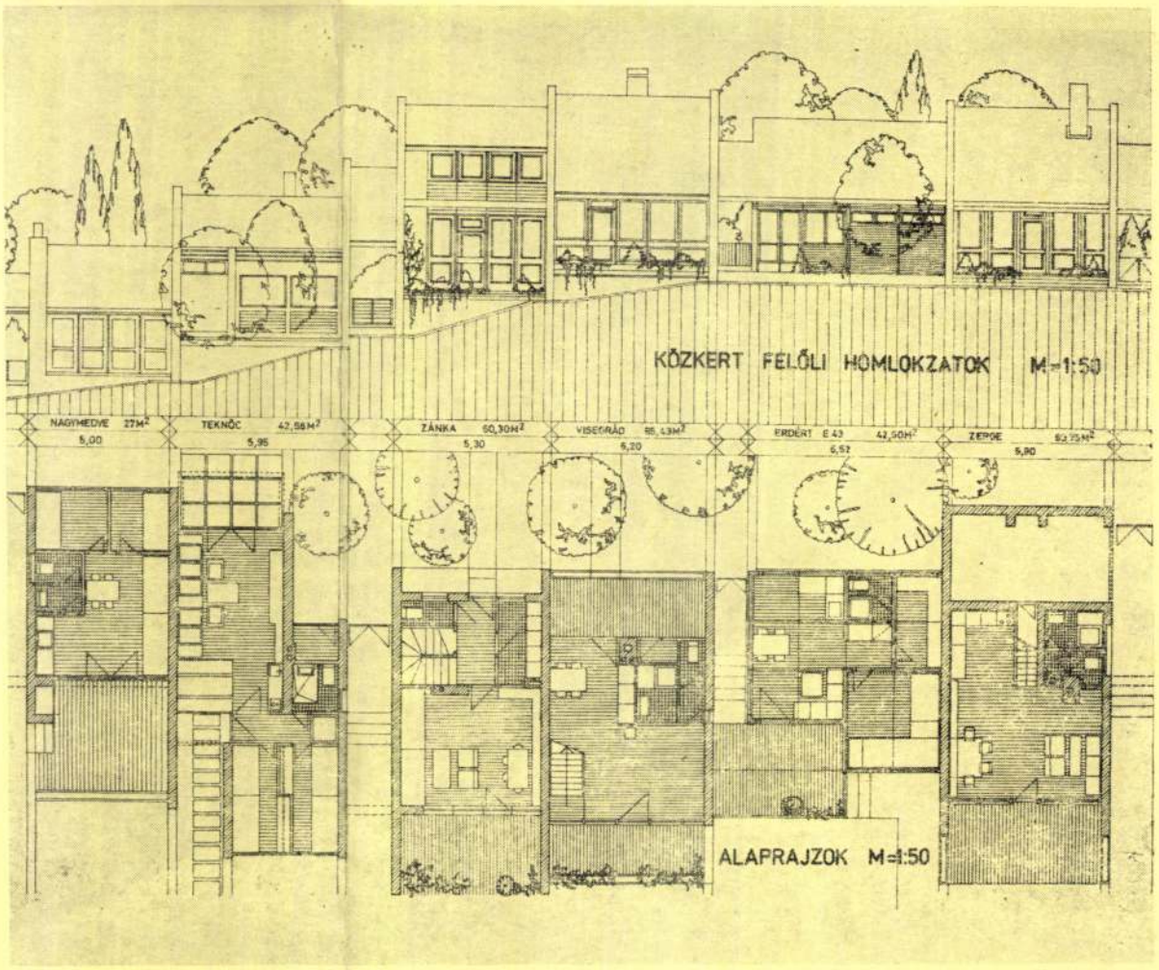

A kiemelt megvételben részesített 51. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: ifj. Sári István
T. Karmazsin Klára
Bujnóczki Tiborné
Péter Tünde
Rakvácz Zsolt
Oszkó Mária

A pályamű a meglevő — komoly szellemi vagyont képező ajánlott és típusterv állomány igen magas színvonalú tervezési feladatként elvégzett adaptálásával bizonyítja annak alkalmazását az új, korszerű, csoportos üdülési forma befogadására.

Bemutatott alternatív beépítési javaslatai igazolják, hogy a meglevő elemek alkalmasak az egyéni szeparálódást, a kis közösségek létrehozását és pihenését biztosító épületsejtek, együttesek, valamint az ehhez szükséges magas színvonalú építészeti környezet létrehozására. A széles építményválasztékból válogatva a jelentkező igények többségét jól kielégítő megoldásokat tartalmaznak mind a lejtős, mind a sík területi beépítési javaslatok.

Színvonalas, tanulmányszerű műleírásának hivatkozásai ellenére sem tekinthető azonban az értékes adaptálási tevékenység a kiírásban megkövetelt új 4 és 6 férőhelyes új üdülőegységek teljes értékű pótlásának. Ez azért is sajnálatos, mert így csak a már meglevő szellemi értékek új aspektusból történő analizálását és azok transzformálását tartalmazza a pályamű az új lehetőségek kibontásának igénye nélkül.

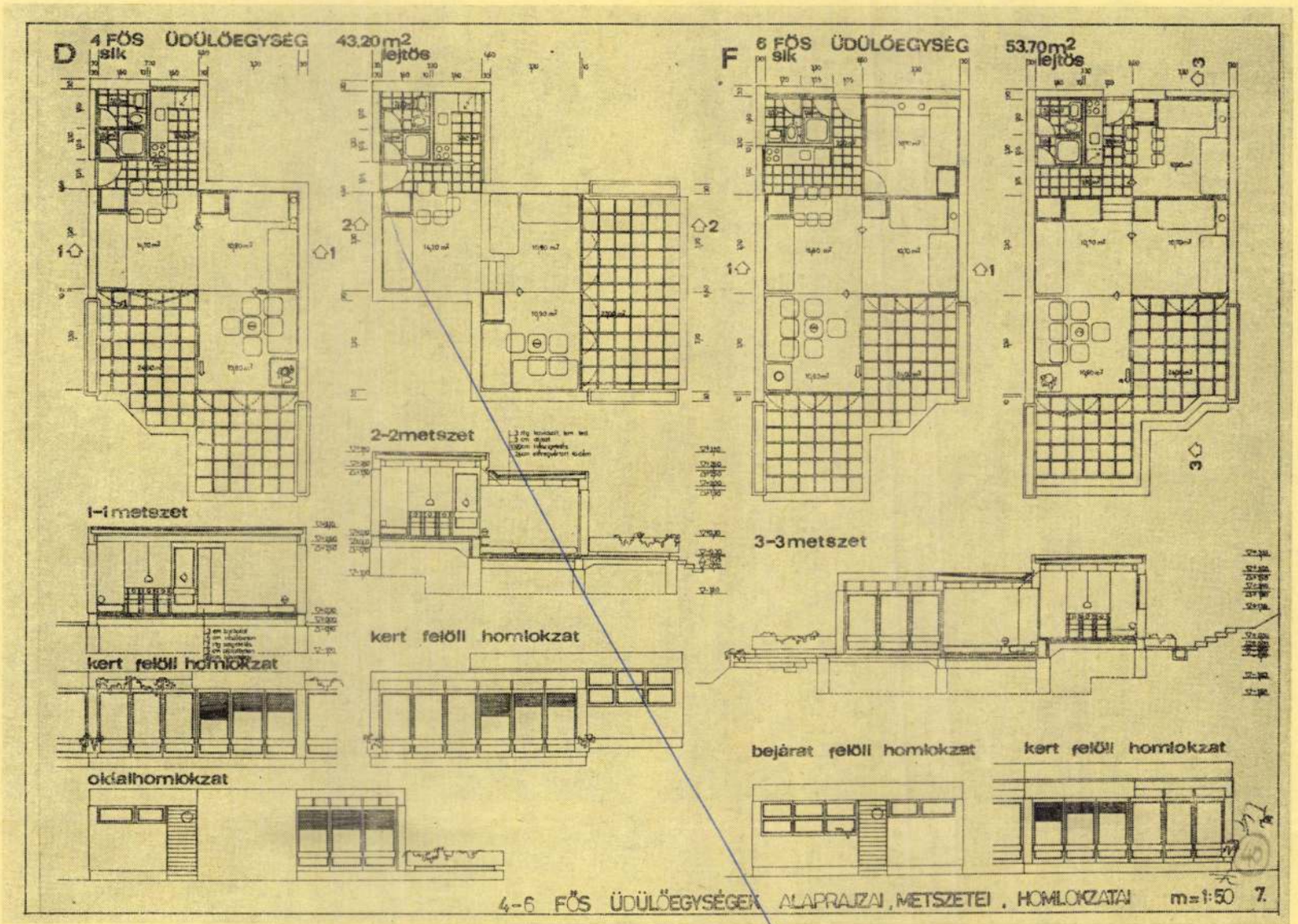
D
4 FŐS ÜDÜLŐEGYSÉG
sík
43,20 m2
lejtős
F
6 FŐS ÜDÜLŐEGYSÉG
sík
53,70 m2
lejtős
2-2metszet
1-1metszet
3-3metszet
kert felöli homlokzat
kert felöli homlokzat
oldalhomlokzat
bejárat felöli homlokzat
kert felöli homlokzat
4-6 FŐS ÜDÜLŐEGYSÉGEK ALAPRAJZAI, METSZETEI, HOMLOKZATAI m=1:50 7.

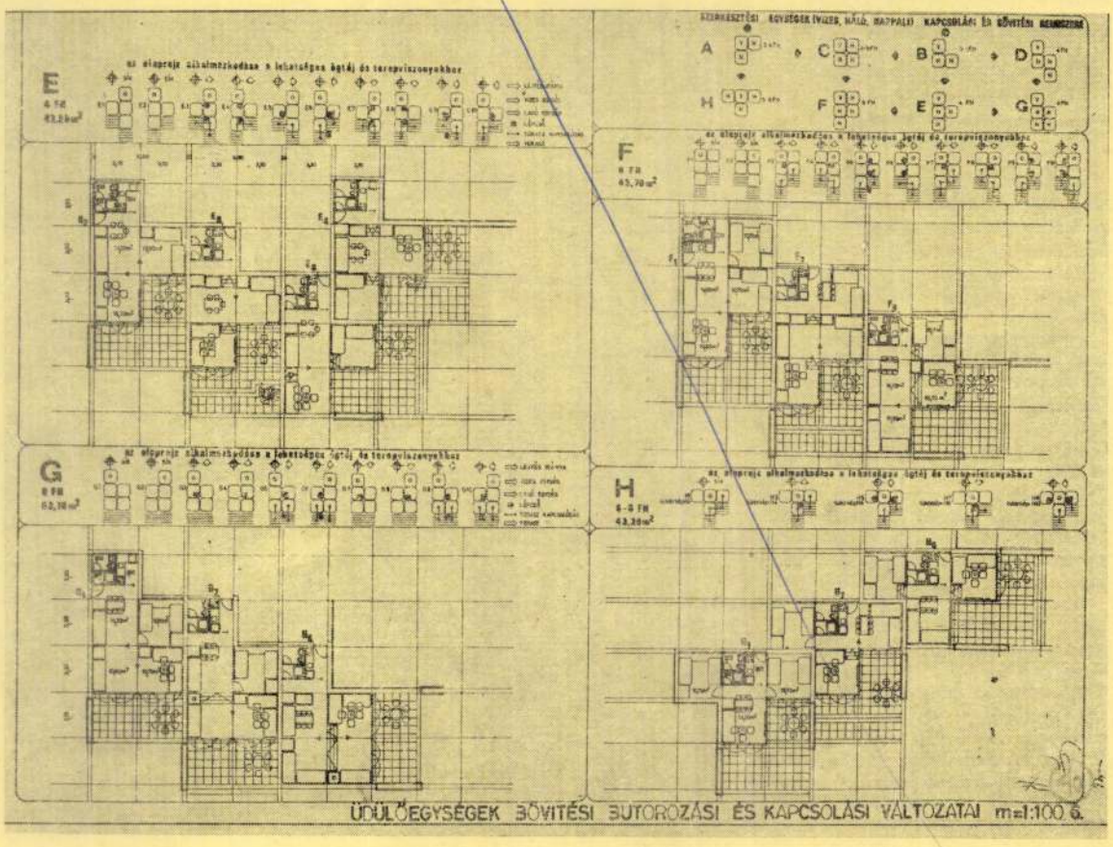
E
F
G
H
ÜDÜLŐEGYSÉGEK BŐVITÉSI BUTOROZÁSI ÉS KAPCSOLÁSI VÁLTOZATAI m=1:100 8.

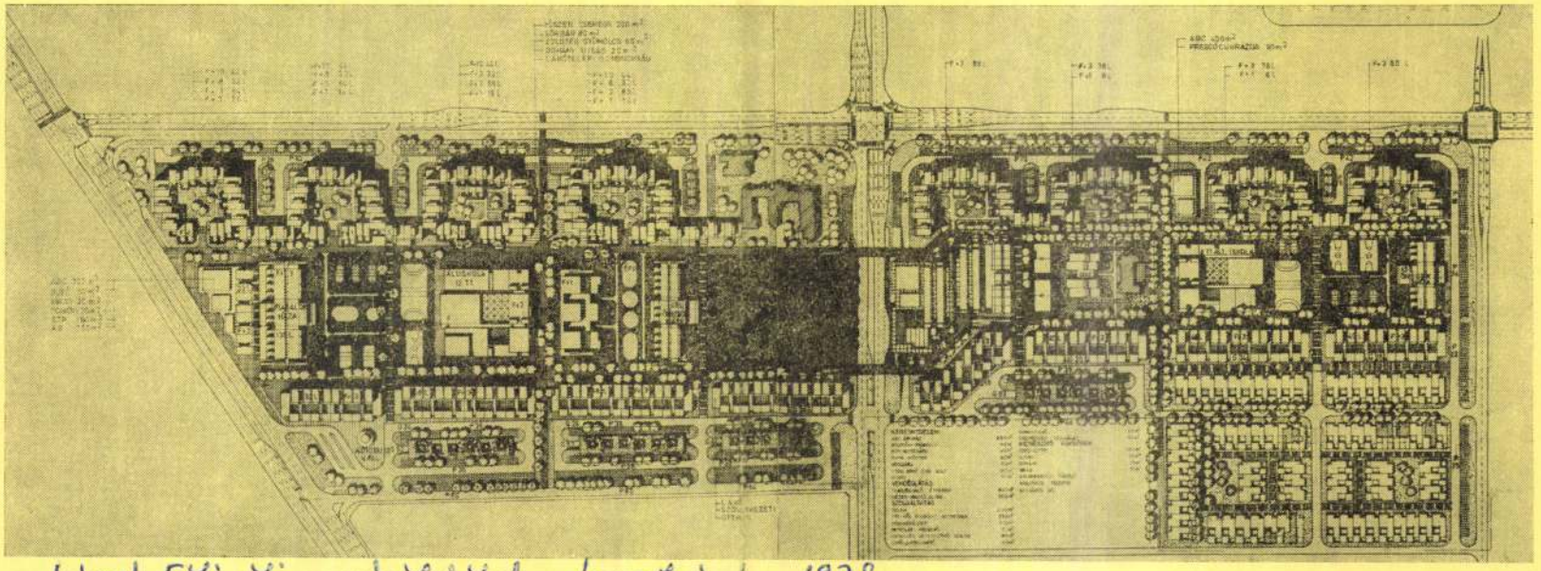

Újpest, Fóti úti munkaslakótelep tervpályázata, 1978

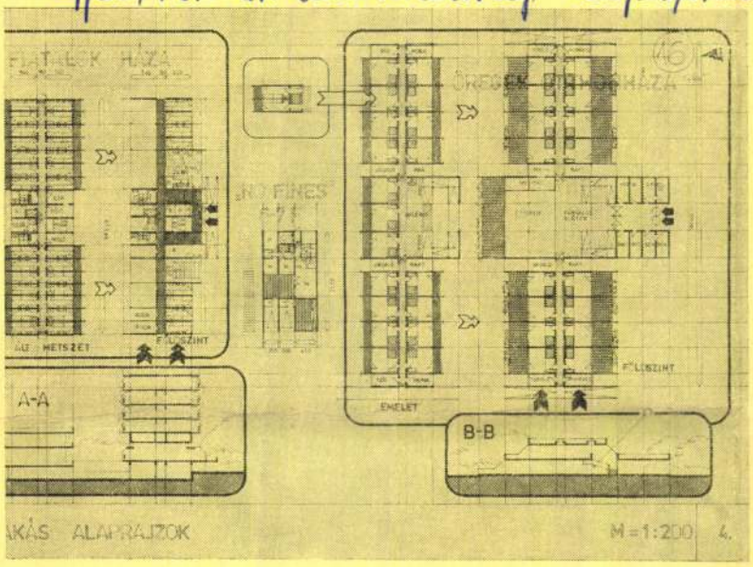

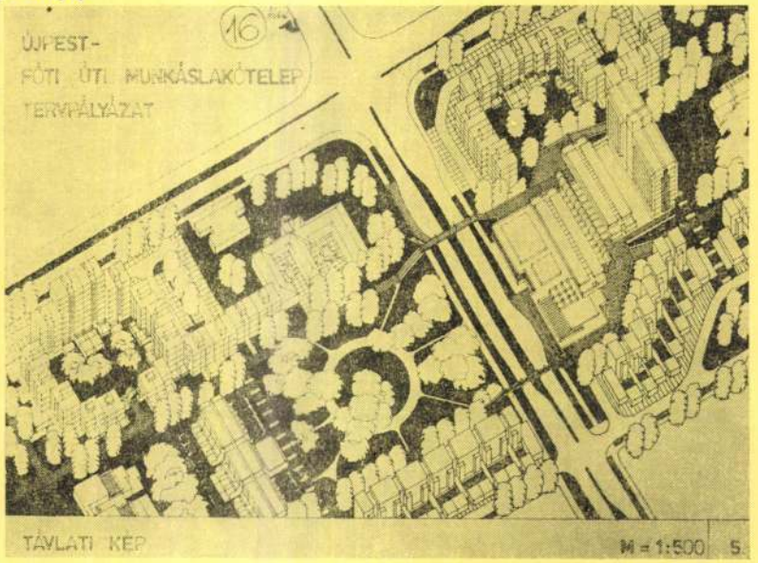

III. díjat nyert 16. sorszámú pályamű

Szerzői: **ifj. Sári István**
Klein György
Tóth Pál
Bunyovszky Attila
Dombovári László
Oszkó Mária

„A pályamű javasolt szerkezete tiszta, területfelhasználási koncepciója átgondolt. Utcaképei mind a külső határoló utak, mind a tömbbelső felől kedvezőek, bár a koncepció teljes érvényesítése érdekében egy megtartandó épületet is lebont.

A tömegközlekedési javaslat átgondolt, a fő gyalogos tengelyek jól szervezik a lakó- és közösségi létesítmények területeit. Az álló gépjárművek elhelyezésére tett javaslat jól tömbösített, korszerű megoldás. A zöldfelületi rendszer kedvező, jól alkalmazkodik a meglevő növényzethez. A különböző korosztályok számára biztosított pihenő- és játszóterek az intenzíven beépített (Fóti úti) lakóépületek környezetében alulméretezettek.

A központképző létesítmények jól csoportosítottak. A tervezett alközpont túldimenzionált, a fedett parkolók kialakítása nem reális. A felépítés kedvező közművesítést tesz lehetővé. A lakóépületek jól szervezettek, fiatalok, illetve idősek otthonházára tett javaslatok újszerű kialakítást nem tartalmaznak.

A közintézményekben érvényesített funkcionális megoldások jól átgondoltak, építészeti kialakításuk kulturált. A lakóépületek földszintjén kialakított közösségi létesítmények mennyisége kevés a kiírásban megfogalmazott igények kielégítéséhez.

A tervnek minden pozitívuma mellett — amely korszerű épített környezetet biztosít az ott élőknek — negatívuma, hogy nem kötődik egyértelműen Újpesthez, nem tartalmazza a munkáslakásépítés sajátosságait, nagyvárosias jellegű. Beépítése a társadalmi térbeli struktúra szempontjából előnyös, a különböző összetételű családok együttélését teszi lehetővé. Vitatható az iskola két egységre bontása. A területen elhelyezett 1838 lakás területszegmenseként technológiák szerint is elkülönülnek."

Magyar Építőművészet 1979/5

ifj. Sári István

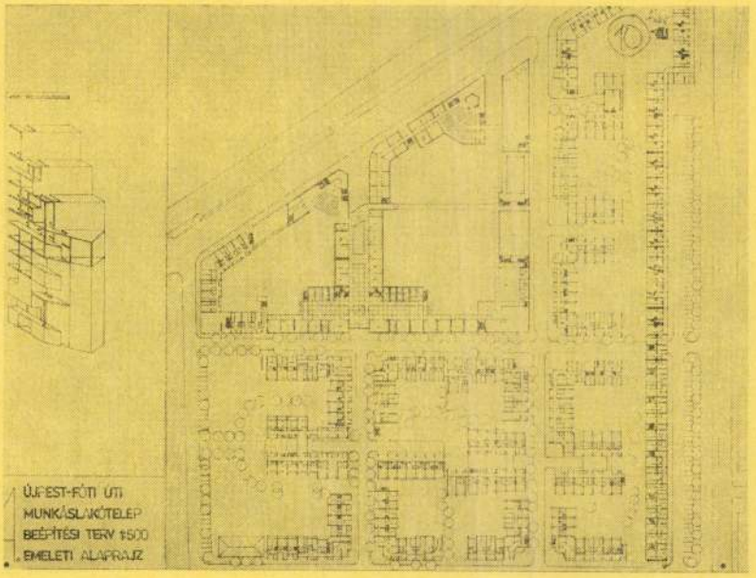

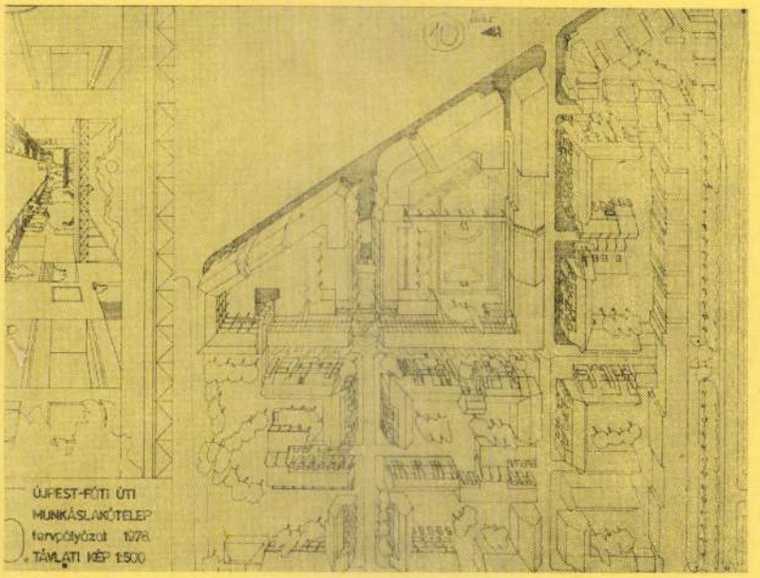

Kiemelt megvételt nyert 10. sorszámú pályamű

Szerzői: **Golda János**
Noll Tamás
Thoma Ágnes
munkatársak
Szőke László
Horváth Zoltán

„A terv a pályázatra beérkezett azon megoldások közé tartozik, amelyek a területet folyamatosan, tömbönkénti rekonstrukcióval, az értékes, meglevő épületeket felhasználva építik át. Nem a hagyományos »lakótelep« szerkezeti és elvi funkcióját követi, hanem organikus, jellemző hangulatú, egymással kapcsolódó udvaros rekonstrukciós elvet követ. Ez egyben zöldterületi rendszerének is alapja. A terület meglevő értékes vegetációját meghagyja, illetve az udvarokat jól kapcsolja erre a gerincre.

A beépítésben következetes markánssággal — de egyben vitathatóan —, jelentkezik a panelos szerkezetű és nyomasztónak ható Fóti út menti »védőfal«.

Ezzel szemben szerencsésebb a tömbbelsők kellemes arányú beépítése. Az ezekben elhelyezett »otthonházak« sokkal kedvezőbben és hatékonyabb módon funkcionálnak, mint a hagyományos szállórendszerű tömbök, a különböző korosztályok együttlétét és a kollektív életmód kialakulását nagymértékben elősegítik; kérdéses azonban, hogy enyire decentralizáltan kell-e ezeket elhelyezni. Ez gazdaságossági szempontból sem indokolt.

Az ifjúsági és öregek házára adott alaprajzi javaslatok korszerűek. A meglevő épületeket logikusan használják fel a tervezők. Iskola-tanterem száma alulméretezett, egyéb közösségi létesítményei viszont túlméretezettek (művelődési központ). A területen elhelyezett lakások 22%-ában 5 szintes, 10%-ában 4 szintes és 60%-ában 2 szintes megoldásokat terveznek. Ugyanakkor 108 db régi lakást is átmentenek. Középmagas épületek nincsenek.

A terv egyedi hangulatú városszerkezeti rendszert alakít ki, mely azonban több helyen vitatható, (elsősorban beépítési szempontból). Az eredeti utcarendszer és a sok meglevő épület megtartásával igyekszik átmenteni a terület sajátosságait, illetve ezt a régi munkáskolóniák hangulatát idéző tartalommal betölteni."

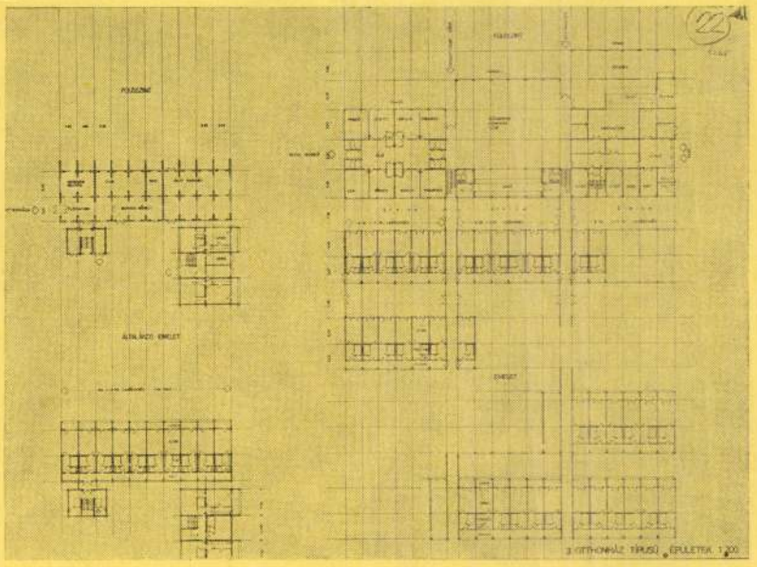

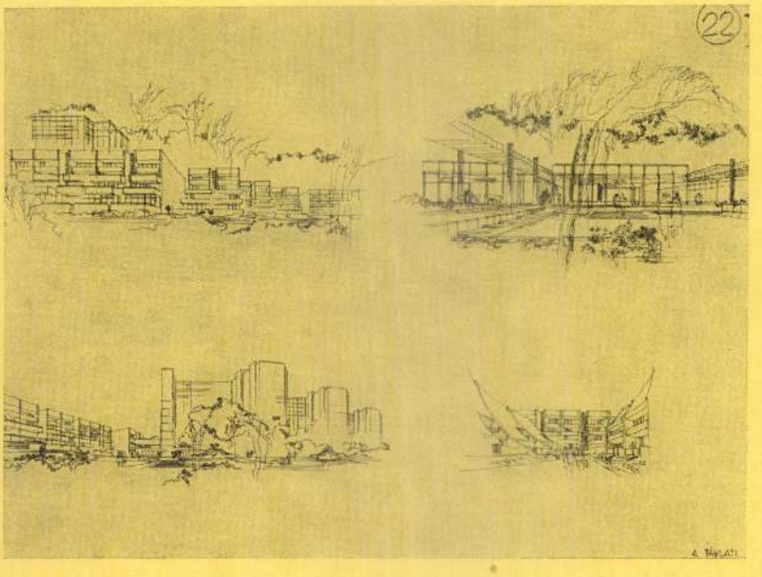

Kiemelt megvételt nyert a 22. sorszámú pályamű

Szerzői: **Gere Mihály**
Dózsa Gyula
Varga Nándor

„A pályamű a lakótelep hagyományosan értelmezett fogalmának átértékelési igényével lép fel műleírása szerint. A beépítési tervén ábrázoltakkal azonban ez csak részben sikerült. Az egyébként helyesen kialakított F+3 emeletes teraszházakon alkalmazott magastetős megoldásban helyezték el a tervezők a 4—6 férőhelyes lakásokat; tetőtérbeépítési lehetőségre is gondolva. A beépítés ezen meghatározó elemeként a kelet—nyugat tengelyű úttal párhuzamosan elhelyezett épület tömeggé szervezése azonban túlzó. Az egyes épületszeletek metszetei önmagukban a finoman és gazdaságosan teraszosodó elemekből állva, rövidebb sorokba rendezve, a célzott intimitást jobban szolgálhatták volna. Az építészeti hangsúlyt a Váci út felől telepített három 11 szintes épület képezi. A beépítést a délnyugati részen emeletes sorházak egészítik ki. A sávszerű épületek közötti részen »úsznak« a közintézmények (szolgáltató létesítmények, óvodák, bölcsődék, iskolák, orvosi rendelők, klub, étterem) és az öregek háza; zömmel 1, illetve 2 szintes épületekben elhelyezve. A lakóházakat a forgalmas utaktól, illetve az üzemektől parkolósáv választja el. A belső úthálózat logikus, ésszerű. A megtartandó épületek jól illeszkednek a tervbe és a beépítés a meglevő faállományt figyelembe veszi. Jó gondolat, hogy a fiatalok lakásának egy részét a legfelső szinten helyezik el, a lakások tetőtér felé történő bővítési lehetőségével. Sajnálatos azonban, hogy ennek következményeit lakásalaprajzaiban, formálásban a pályázók nem dokumentálják. Centrikus központ helyett két kiszolgáló alközpontot alakítanak ki. Az iskola elhelyezése az egész lakótelep kiszolgálása szempontjából előnytelen. Az előirányzott technológiák megválasztása helyes —, bár a blokkos technológia alkalmazásának szükségszerűsége a 3 db 5 szintes épület miatt megkérdőjelezhető.

A terv kivitelezés szempontjából egészében véve jól szervezhető."

Összeállította: *Girardi Kornélné*

Sári István, építész 2.) folytatás
Belgrád, tervpályázat, 1986. (1.)
Városterv 1986-88. Motto: az „alaptérkép" is lehet a tervezés alapja.

Belgrád, tervpályázat, 1986

Építész: Sári István, Bodonyi Csaba, Ferencz István, Szőke László, Horváth Zoltán, Rudolf Mihály

Mi késztetheti egy európai ország fővárosát mintegy fél évezreddel Nándorfehérvár eleste után arra, hogy megoldhatatlannak tűnő városépítészeti problémáik megoldására nemzetközi tervpályázaton keressen megoldást. A válasz a városfejlődés drámájában rejlik, abban a konfliktusban — amely Ó-Belgrád mint európai nagyváros, Zimony mint hajdani magyar határtelepülés és a közéjük települt alig 30 éves Corbusier ihlette Új-Belgrád között feszül. A terv és a hozzá tartozó „szín-mű-leírás" ezt a drámát ábrázolja.

(a térképet lásd (2)-es)

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 57-old.

Sári István, építész
Diósgyőr, tervpályázat, 1986.
Városterv 1978-88. Makó: Az „alapterkép" is lehet a tervezés alapja

4.) folytatás

Diósgyőr, tervpályázat, 1986

Építész : Sári István, Szőke László, Thoma Ágnes, Horváth Zoltán, Lohrmann Mária

Diósgyőr nem Miskolc. A vár és környéke mindmáig megőrizte a történelmi településszerkezetet alakító tényezők nyomait annak ellenére, hogy a térségben jelentős átépítések is történtek. A terv ennek a szerkezetnek a fejleszthetőségével foglalkozik.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 57-old.

ifj. Sári István

az alábbi tervpályázat on megvételt nyert 6. számú terv egyik szerzője.

Krimat György: Nosonmagyaróvár régi városközpontjának tervpályázat a, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.14-16.1.

Miskolci panelcsapda

Panelháború dúl Miskolcon. Építészek vitatkoznak, de korántsem csupán az építészetről: ma már nemcsak az a kérdés, hogy szabad-e, érdemes-e panelházat építeni, hanem az is, hogy ki követett el hitelrontást. S a legfontosabb kérdés: az önkormányzat miként kerülhet ki abból a csapdából, amelyet a megváltozott körülmények és egy régi döntés állított?

Az előzmények az 1980-as évek elejére nyúlnak vissza. Akkor született az az elhatározás, hogy a városközpont tőszomszédságában, Bodótetőn újabb kétezer lakásos lakótelepet építenek. Több mint 250 millió forintért gázt, villanyt, vizet kapott a terület. A távfűtővezetékről sem feledkeztek el. A már félig-meddig távozóban lévő tanácsi vezetés egyik utolsó ténykedése az volt, hogy kiadta az engedélyt az első 91 lakásos paneltömb megépítésére.

Az avasi lakótelep panelmonstrumainak árnyékában nagy visszhangot váltott ki *Sári István* építész segélykiáltása, aki azt hangoztatta, hogy ezzel az építkezéssel elértéktelenedik a rendkívül jó fekvésű terület. Az önkormányzatot óva intette attól, hogy hallgatólagosan hozzájáruljon az „építészeti torzképpé silányodott" ház kivitelezéséhez. Azt javasolta, hogy azonnal függesszék fel a munkálatokat. A vele vitatkozók emberléptékű, négyszintes panelházakról beszélnek, vadonatúj üzletsorokat magában foglaló építményről, s állítják, nem lesz itt újabb alvóváros. A más véleményen lévők azt is hangoztatják, hogy az önkormányzat nem veszít egy fillért sem.

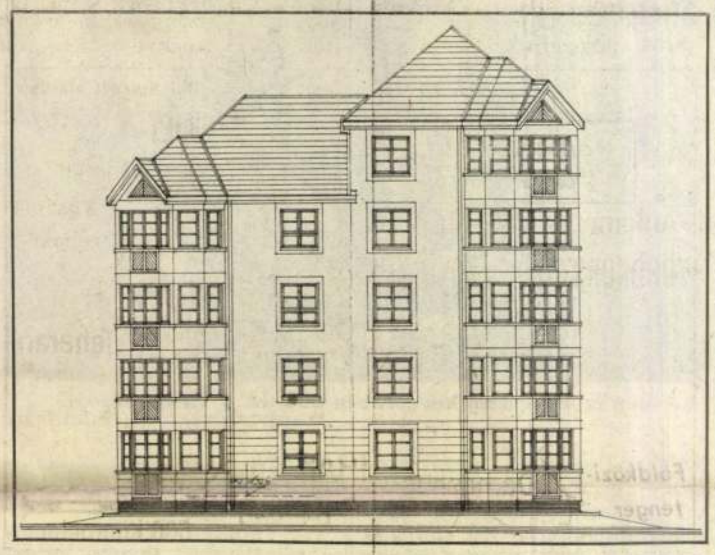

Részlet a Bodótetőn épülő lakótelep tervdokumentációjából.

A sorra megjelenő cáfolatok között felbukkant az is, hogy az építészek között kenyérharc folyik. Ugyanis, akik az első épületre megbízást kaptak, a további több mint 1900 lakás terveit is elkészíthetik. Ez pedig pénzt, megélhetést, egzisztenciát jelent ezekben a viharos időkben.

A vitát kirobbantó Sári István érdeklődésünkre elmondta: még akkor is milliós veszteségek érik az önkormányzatot, ha az előre gyártott elemekből a lehető legjobb és legszebb tömb épül. Szerinte ugyanis meghatározza a terület arculatát az első tömb, és szó sem lehetne parcellázásról, ugyanis panel után csak panel épülhet Bodótetőn. Az önkormányzat ezzel jelentős bevételtől esik el. Holott — mint mondja — a dombtetőn a budapesti Rózsadombhoz hasonló negyed is kialakulhatna itt. Arról nem is beszélve, hogy az év végén — a tervek szerint ekkor adnák át az első tömböt — szerinte már alig lesz olyan család, amelyik egy alig több mint 60 négyzetméteres panellakásért hárommilliót tudna fizetni. A bérből és fizetésből élők többsége elszegényedik, a módosabb réteg viszont nem panelba kívánkozik. Az építész szerint további feszültségek keletkeznek a városban, ha felépül a panelház Bodótetőn, s üresek maradnak majd a lakások, miközben ezrek szeretnének otthonhoz jutni. Ennek a súlyos következményeit az önkormányzatnak kell viselnie.

— Az önkormányzatnak nem lesz pénze ezeknek a lakásoknak a megvásárlására — mondta *Csoba Tamás* miskolci polgármester. Egyhamar biztos nem kerülünk olyan helyzetbe, hogy szociális kedvezményekkel segítsünk azoknak, akik ezekbe a lakásokba költöznének.

— *Nem volna hasznosabb, ha leállítanák az építkezést?*

— Igaz, hogy örökölt, de érvényes szerződésünk van az OTP-vel, a beruházóval arra a területre, ahol már megkezdődött az épület alapozása. A pénzintézetnek a kivitelezővel van szerződése. Ha leállítjuk az építkezést, az ebből eredő kárt és az elmaradt hasznot valakinek meg kell fizetnie. Miskolcnak nincs erre pénze!

A kiviteli tervekre és az alapozásra eddig több mint 20 millió forintot költöttek. A kötbér szintén milliókba kerülne. Ezt a veszteséget az OTP sem kívánja vállalni. E pénzintézetnél különben is bíznak a jövőben. Várakozólistájukon több mint 100 családot tartanak nyilván. Ők a potenciális vevők, azok, akik kisebb öröklakásukból nagyobb otthonba szeretnének költözni — ha elkészül, akár a bodótetői panelba is.

— Nem lesz gond az értékesítéssel — állítja határozottan az OTP illetékese.

S ha mégis?

Csoba Tamás polgármester szakértői különbizottságot állított össze azért, hogy megalapozott előterjesztés kerüljön ebben az ügyben a város képviselő-testülete elé. Ígérete szerint a szóba jöhető valamennyi változatra gazdaságossági számítást, elemzést ad. Megvizsgálják: a panellakások nélkül valóban többletbevételhez jutna-e a város a telkek eladásából? Vagy többe kerülne, ha leállítanák a már megkezdett építkezést?

Karvalszky István, az építési és városfejlesztési bizottság elnöke kevés esélyt lát a panelstopra. Legalábbis ami az első 91 lakást illeti. Abban viszont majdnem biztos, hogy előre gyártott elemekből nem építenek lakótelepet Bodótetőn. Igaz, családi házak építésére sincs garancia ugyanitt. Ki tudja, jövőre mire lesz fizetőképes kereslet? A kialakult, bizonytalan helyzetre jellemző, hogy további szempontokat is figyelembe vesznek a végső döntés előtt. Így például azt, hogy a távfűtővezetéket drága pénzért már lefektették, használni is kellene, azért is, mert a fűtőmű kapacitása csak kétharmad részben van lekötve. Ez pedig ugyancsak a város költségvetéséből viszi a pénzt. A családi házaknak viszont aligha lenne szükségük központi fűtésre.

Ez tehát a mostani állapot. Vajon bezárul-e, s mikor a miskolci panelcsapda?

Kovács Lajos

Kell-e nekünk golfpálya?

A működőtőke esete a tájvédelmi körzettel

„Általános szabály, hogy egy golfpálya annál szebb, minél tökéletesebben simul a természeti környezetbe. Ebben rejlik ennek a csodálatos sportnak a hasonlíthatatlan varázsa, hogy a stressztől, szmogtól, a tévétől, a videótól, diszkótól és egyéb nagyvárosi ártalmaktól agyongyötört ember egy-két órára visszatalál természetes környezetébe."

E lelkesült sorokat *Madarász László* vetette papírra a golfról, a sport szabályait (sőt filozófiáját) ismertető, szellemes és kedves öniróniával fűszerezett, a laikus számára is könnyen emészthető könyvecskében (Fecsegés a golfról, Medicina Könyvkiadó, 1989.). És most egy másik idézet: „A tervezett objektum azokat a kincseinket veszélyezteti, amelyekért most vonzó az idelátogatóknak Csákvár (jó levegő, csend, viszonylag háborítatlan, érdekes környezet, gazdag vadállomány stb.)." Ez a kiemelés a Vértesaljai Természetvédők Körének 1990. október 31-én kelt leveléből való, aláírta *Viszló Levente* elnök, aki egyébként főállásban a Vértesi Tájvédelmi Körzet őre. El ne feledjem, a levélben említett „objektum" egy 250 ágyas golfszálló a hozzá tartozó golfpályákkal. Fura, nemde? Adva van két ember, aki feltehetően imádja a jó levegőt, mániákusan szereti a csipetnyi madárdallal andalítóvá mixelt erdei csendet. De: az egyik golffal, a másik meg anélkül.

Ki szavaz mellette?

Mielőtt bárki arra gondolna, hogy a Csákvár közelében, a Vértes déli lankáira tervezett golfszálló ügyében két szemben álló felet idéztem a bevezetőben, gyorsan el kell árulnom: a két úr nem ismeri egymást.

Hogy kinek a fejéből pattant ki a csákvári golfszálló ísteni szikrája, nem sikerült kiderítenem, pedig szavamra, nagyon érdekelne. A Vértesi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság vezetői kerestek-e német vadászvendégeik körében vállalkozót a golfpályaötlethez, vagy talán éppen fordítva, egy német vendég ültette a bogarat a VEFAG vezetőinek a fülébe, nem tudni. Akárki volt is, nem gondolt butaságot. Abból indult ki, hogy Csákvár viszonylag közel van a fővároshoz, és még közelebb a Budapestet Béccsel összekötő főútvonalhoz, ami — ha lesz közösen rendezett világkiállítás — addigra talán teljes hosszában autópályává terebélyesedik. Azután a Vértes nemcsak golfozásra jó: lehet lovastúrákat szervezni, vadásztatni a kedves (és lehetőleg valutától dagadó pénztárcájú) vendéget. Menet közben, mikor már a tervezés első lépéseit is megtették, még egy váratlanul kedvező fejlemény tovább erősíthette az eredeti ideát. Megkezdődött a szovjet csapatkivonás, s felszabadult a Csákvár közelében levő katonai repülőtér. A golf+lovas+vadászszálló ötletgazdáinak lelki szemei előtt ettől kezdve bizonyára impozáns nyugati magángépek, helikopterek landoltak a megbonthatatlan szovjet—magyar betonon.

Az erdőgazdaság ezen az üzleten csak nyerhetne. A kiszemelt terület ugyanis a fatermesztés szempontjából nem túlságosan értékes. A német vállalkozó viszont állítólag évi háromszázezer márkát ajánlott fel bérleti díjként. *Majer Ilona*, a VEFAG igazgatónője szerint hozzávetőlegesen ötvenszer nagyobb hasznot lehetne húzni a szállodából és szolgáltatásaiból, mintha a területen továbbra is a hagyományos erdőgazdálkodást folytatják.

Örülne a golfszálló megépülésének Csákvár polgármestere, *Bokodi István* is. Az önkormányzat tavaly november elején — nem kis vita után — megerősítette azt az elvi területfelhasználási engedélyt, amelyet még 1990 februárjában a tanácstestület adott ki a vállalkozás előkészítéséhez. Az önkormányzat azonban feltételeket szabott, s ezeket kilenc pontba foglalta. Felsorolásuk helyett a lényeg: szeretnének garanciákat kapni arra, hogy a szálló építése és működése nem károsítja a környezetet, a beruházás javítja a falu infrastruktúráját, munka- és vállalkozási lehetőséget teremt a csákváriak számára.

A golfszálló megépítésének „leglelkesebb" hívei jelen pillanatban minden bizonnyal az Ipari Épülettervező Vállalat vezetői, tekintve, hogy a cég eddig ötmillió forintot költött a golfcentrum építészeti és közműterveinek kidolgozására. *Boros Gyula* irodavezető főmérnök *és Bajnai László*, aki a tervezést vezette, készséggel elárulta a német partner nevét (az erdőgazdaság vezetői ezt üzleti titoknak minősítették). Az Iparterv a hageni Kammel mérnöki irodával már régóta tartja a kapcsolatot. A németek 1989 nyarán keresték meg a pesti céget azzal, hogy egy német vállalkozó a Vértesi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdasággal közösen golfpályát építene, s őket, a Kammel irodát bízták meg a tervezéssel. A Kammel viszont — lévén szó magyarországi vállalkozásról — bevonta az Ipartervet a munkába.

Nosza, munkához is láttak, s 1990. augusztus 13-án benyújtották a kész terveket a tanácshoz egy engedélykérelemmel megtoldva. Mindenesetre furcsa terv lehetett, mert a tanács azzal adta vissza, hogy szerezzék be a szükséges szakhatósági engedélyeket. Az is kiderült, hogy a terv első változata szerint a golfpályák egy része a Vértesi Tájvédelmi Körzet területére esne. Ezért engedni kellett az eredetileg elképzelt 350 hektárból (most 200-nál tartanak), s a területet is odébb kellett „tolni" a térképen, hogy legalább 500 méternyire legyen a tájvédelmi körzet határától. Már úgy tűnt, sínen van az ügy, amikor beütött a ménkű: megkapták az összes szakhatósági engedélyt, egy kivételével. A Budapesti Erdőfelügyelőség — az erdőgazdaság szakmai felügyeleti hivatala — nemet mondott; nem járult hozzá, hogy ekkora erdőterületet kivonjanak a hagyományos gazdálkodásból.

Az Iparterv szakemberei nem rejtették véka alá, hogy a kudarcért az erdőgazdaságot okolják. — Mindvégig úgy tettek, mintha nem is az ő vállalkozásukról lenne szó, kívülről nézték az egészet — mondják. — Ha például felhívták volna a figyelmünket arra, hogy hol húzódik a tájvédelmi körzet határa — ami semmivel nem volt megjelölve —, nyilván eleve másként tervezünk. Aztán napokig kellett udvarolnunk, mire elárulták a helyrajzi számot, nagy kegyesen megengedték, hogy rögzítsük a mérési pontokat a területen. Volt egy tárgyalás a németekkel közösen, ahol az erdőgazdaság vezetői összevesztek egymással azon, hogy hol is legyen a golfpálya. Mintha a cégen belül lettek volna pártolói és ellendrukkerei a tervnek, s talán maguk sem tudják, mit akarnak. Mi beszereztük az összes szakhatósági engedélyt, az erdőgazdaság azt az egyet sem tudta, amelyet neki kellett volna — keseregnek az Iparterv-nél. Hozzáteszik: ha a terv nem valósulhat meg, kidobtak az ablakon ötmillió forintot.

Ki szavaz ellene?

Mindenekelőtt a Budapesti Erdőfelügyelőség, amelynek igazgatója, *dr. Franciscy Pál Vilmos* tavaly, október 17-én keltezett szűkszavú levelében elutasította az erdőgazdaság kérelmét.

Amikor elmondom neki, „elvi" elutasítása mögött az erdőgazdaság vezetői hivatalnoki presztízsféltést gyanítanak, így válaszol:

— Kérem, a szűkszavú válasznak az az oka, hogy a gazdaság nem hivatalos formában nyújtotta be a kérelmet. Egy személyes beszélgetés keretében kérték a hozzájárulásunkat elképzeléseikhez, arra reagálva írtam ezt a rövid választ. Ha hivatalos formában adták volna be a kérelmet, akkor határozat formájában utasítottuk volna el. Az ellen persze lehet fellebbezni a minisztériumhoz. Kétszáz hektárnyi erdőt nem vonhatunk ki a termelésből, arról nem is beszélve, hogy a területen viszonylag kevés a tisztás, tehát a pálya kiépítéséhez is erdőt kellene irtani. Mi nemcsak gazdasági szempontokat nézünk: környezetvédelmi szempontból sem engedhetjük meg az erdőterület ilyen mértékű csökkentését. A fák oxigént termelnek, s nagymértékű erdőpusztítás az emberiség sorsát veszélyezteti. A terület bérbeadása szűk vállalati, csoportérdeket szolgálna, ezzel szemben áll a nemzeti érdek, az egész emberiség érdeke.

— *Az embereket a romló gazdasági körülmények is veszélyeztetik. Az erdőgazdaság azzal érvel, hogy könnyű a hivatalnak, nem kell nyereséget termelnie. A gazdaságnak viszont a mai nehéz viszonyok közepette egy ilyen üzlet nagyon sokat hozhatna a konyhára . . .*

— Az erdő a magyar államé, az erdőgazdaságoknak az a feladatuk, hogy jó gazda módjára kezeljék. Ma mindenki csak kitermelne, eladna, bérbe adna, mert kell a pénz. A környezetvédelmi szempontokat mindig a rövid távú gazdasági érdekekre hivatkozva próbálják háttérbe szorítani. Az erdőgazdálkodás, erdőnevelés egész emberöltőre szól, nem befolyásolhatják napi érdekek. A konkrét ügyről még annyit: már 1989-ben is benyújtott egy erre vonatkozó kérelmet a VEFAG, akkor még nem én voltam az igazgató. Már akkor is elutasító határozatot kaptak. Nem gondolja, hogy felelőtlenség volt az elutasító határozat birtokában terveztetni, milliókat ölni abba, amiről tudták, hogy nincs rá engedélyük?

Ellene van a golfszálló tervének a Vértesaljai Természetvédők Köre is, amelynek a helyi önkormányzathoz intézett leveléből írásom elején idéztem. A kör hatvan, Csákváron és a környező falvakban élő, a természeti környezetért aggódó, azt a napi munkájából jól ismerő tagból áll. Ellenérveik közül csak a legfontosabbat emelem ki. Szerintük — bár az illetékes vízügyi szakemberek kiadták a tervezőknek a szakhatósági engedélyt — a rendkívül száraz éghajlatú karsztvidéken egy ekkora létesítmény vízellátását a környék vízháztartásának károsítása nélkül nem lehetne megoldani.

Viszló Leventének, a tájvédelmi körzet őrének is vannak kételyei: a golfpályák és a tájvédelmi körzet határa közötti 500 méteres védőtávolság nem nyújt elegendő védelmet a terület zavarásával szemben, különösen az építkezés idején. A Vértesnek ez a tája rendkívül ritka, féltve őrzött ragadozó madarak fészkelő, illetve táplálékszerző területe, s ezek a zavarásra igen érzékenyek. A golfozáshoz szükséges pályák, a speciális gyepszőnyeg kialakítása megváltoztatná, tönkretenné a táj jellegzetes növénytársulásait.

Kételyeit nem tartja magában: levelet írt saját főhatósága, a Környezetvédelmi és Településfejlesztési Minisztérium illetékeseinek, kérve, vizsgálják felül a tavaly ősszel kiadott szakhatósági engedélyt. A kérelem sorsáról *Csapó András*, a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság megbízott igazgatóját kérdeztem (ez az újdonatúj szervezet jelenleg a Vértesi Tájvédelmi Körzet szakmai felügyeleti fóruma).

— Tudomásom szerint *dr. Kovács Mátyás* minisztériumi főosztályvezető a levél hatására elrendelte a korábbi döntés felülvizsgálatát — mondta Csapó András. — Ezzel magam is egyetértek, mert úgy tudom, hogy annak idején a helyszíni szemlékbe nem vonták be Viszló Leventét. Márpedig a területet az ismeri legjobban, aki ott él, ott dolgozik. Nem vagyok golfpályaellenes: kellenek az ilyen beruházások, az országnak szüksége van a külföldi vállalkozókra. De azt én is túlzásnak tartom, hogy egy szigorúan védett terület tőszomszédságában épüljön egy ekkora komplexum. Szerintem az összes érdekeltnek közösen újra át kell néznie ezt az ügyet, s meg kell találnunk a kompromisszumot, nevezetesen egy olyan területet, ahol a terv megvalósítható.

Eredménytelenséghirdetés

Szlávy Tibortól, a Magyar Golf Szövetség elnökhelyettesétől tudom, hogy Magyarországon évek óta működik egy golfpálya Kisorosziban. Épülőfélben éppen három van: egy a Szentendrei-szigeten, egy a fürdőjéről is ismert Bükön, s egy a Hungaroring közelében, Szada határában. Mindhárom javarészt külföldi érdekeltségű, de mindegyik vállalkozás a magyar szövetség közreműködésével jött létre.

Szlávy Tibor a csákvári golfszálló terveiről tőlem hallott először. Kár, mondta, mert szívesen segítenek. Van már némi rutinjuk a golfpályák helyének kiválasztásakor felvetődő sokféle szempont összehangolásában.

Kár, mondom én is, mert a csákvári golfüzletbe a német vállalkozó állítólag 56 millió márkát óhajtott beruházni. A múlt időt elég bátran használom, a tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy az olyannyira áhított működőtőke nehezen bírja cérnával a vállalkozást még csak most tanulgató magyar partnerek működésképtelenségét, s inkább odébbáll.

Az egyik szemem sír, a másik nevet. Nem szeretném, ha természetvédelmi területeink nyugalmát, erdeinket feláldoznánk a mindenható üzlet oltárán, ezért hát örülök, hogy — úgy tűnik — a tájvédelmi körzet határán nem lesz golfszálló. De azt se szeretném, ha egy ilyen ígéretes vállalkozásból semmi se lenne. Bizonyára lehetne szállodának és golfpályának is alkalmas helyet találni — másutt. Persze ehhez a történet szereplőinek előbb abba kéne hagyni az egymásra mutogatást. Talán még nem késő.

Freész Károly

MITA FÉNYMÁSOLÓ GÉPEK

A LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN. ORSZÁGOS SZERVIZHÁLÓZAT.
PONTOS KELLÉKELLÁTÁS.

MITA SZERVIZ
Budapest, Békés u. 1. 1088.
Telefon: 133-6970, 133-6979.

SÁRI István elvitte

A tulajdonossá válás útjai

Elkészült az MRP törvénytervezete

A nagy újraosztozkodás idején eséllyel indul a vagyonosodásért folyó versenyben az, akinek már van valamije, s az is, akinek volt. Ebből az akadályfutásból csak néhány millió ember ragad ott már a startvonalnál: azok, akik jóllehet tíz, húsz, harminc éve dolgoznak, de sem nekik, sem őseiknek nem volt és ma sincs semmi „tőkésíthető" tulajdonuk.

Napjainkban a társadalmi igazságosságnak majdhogynem gúnyos felhangja van. A szabadversenyen alapuló gazdaságtól várjuk a fellendülést, mondván, abból jön létre majd az az érték, amiből — valamikor — a lemaradóknak és elesetteknek is juthat. Azokat, akik úgy vélik, talán mégsem kellene visszamennünk a XIX. századba, röviden és velősen utópistáknak minősítik. Nos, néhány ilyen „utópista" egy éve létrehozta a Rész-vétel Alapítványt, s nyugati példák alapján kidolgozták azt a törtvénytervezetet, amelynek alkalmazása lehetőséget adna arra, hogy a munkavállalók is részvénytulajdonossá válhassanak saját vállalatukban.

Új vezetési stílus

Az alapítók egyikének, *Lukács János* szociológusnak kedvenc példája a dolgozói részvénytulajdonlás megvalósíthatóságára az USA hetedik legnagyobb acélipari vállalata. Ezt a céget a tulajdonos — veszteséges volta miatt, ami jórészt a beruházások elmaradásából következett — be akarta zárni, mert nem talált rá vevőt. A dolgozók, jórészt hitelből, megvették a vállalatot, s egy neves tanácsadó cég útmutatásai alapján átszervezték. Ebbe beletartozott az is, hogy húszszázalékos fizetéscsökkentést vállaltak, öt évre lemondtak a sztrájkról és a béremelésről, a nyereséget és az osztalékot pedig jó ideig törlesztésre és beruházásokra fordították. Így tíz év helyett öt év alatt kifizették tartozásukat. A negyedik év végén pedig már 75 millió dollár volt az adózott nyereség fele, amit szétosztottak a vállalat 8 ezer dolgozója között. Két éve alaptőke-emelést hajtottak végre, és a céget bevezették a tőzsdén. Ma Amerikában egyébként a termelőtőke 4-4,5 százaléka van munkavállalói tulajdonban, és az alkalmazottak kilenc százalékának van dolgozói részvénye. A tapasztalatok szerint ezek a cégek nem hoznak kevesebb profitot, mint iparáguk átlaga, sőt helyenként többet.

A szociológus tapasztalata szerint azonban önmagában attól, hogy egy vállalatnál bevezetik a dolgozói részvényt, és érdekeltté válnak az emberek a nyereség növelésében, nem nő a hatékonyság. Ettől ugyanis még nem szűnik meg az a hagyományos gyanakvás, ami elválasztja egymástól a dolgozókat és a vezetőséget. Amitől valóban sikeressé válnak ezek a cégek, az az, hogy a munkavállalók lehetőséget és információt kapnak ahhoz: miként csökkenthetik a költségeket, növelhetik a nyereséget a saját területükön. Tehát a megszokottól eltérő vezetési filozófiára is szükség van.

Ennyit a külföldi tapasztalatokról, amelyek a hazai gyakorlatba is átültethetőek. Ezáltal nemcsak a magántulajdonosok köre lenne szélesebb, hanem a privatizáció is felgyorsulna. A Munkavállalói Részvénytulajdonosi Program (MRP) alapja, hogy a dolgozók (és ez a gyakorlat Nyugaton is) kamat- és adókedvezményekkel juthatnak hozzá ezekhez a részvényekhez. A vásárláshoz felvett hitelek kamata a refinanszírozási hitel kamatának ötven százaléka lenne, és a részvények (üzletrészek) után kapott osztalék — amiből a felvett hitelt törlesztik — mentesülne a vállalkozási és a személyi jövedelemadó alól.

Korlátozott kedvezmények

A törvénytervezet alapján amennyiben egy-egy — részben vagy egészében állami tulajdonú — vállalatnál a dolgozók több mint fele (50 százalék plusz egy fő) kinyilvánítja, hogy részt venne a munkavállalói részvényprogramban (MRP), és megvenné az alaptőke legalább öt százalékát, az Állami Vagyonügynökség nem utasíthatja vissza a program beindítását. A munkavállalók az MRP-vel összefüggő vásárlási és törlesztési kedvezményeket viszont csak akkora tulajdonrész megszerzéséhez vehetik igénybe, ami nem haladja meg éves együttes bruttó munkabérük nyolcszorosát, és nem több, mint a vállalat alaptőkéjének harminc százaléka. (Természetesen az ÁVÜ engedélyezheti ennél magasabb tulajdonrész megvásárlását is.) A vételárat tíz év alatt kell törleszteni, amiből a türelmi idő legfőljebb két év. A részvények a törlesztésnek megfelelően mennek át a dolgozók tulajdonába. Ahhoz, hogy valaki kedvezményes részvényhez jusson, bizonyos feltételeknek meg kell felelnie, például legalább egy éve tartó folyamatos munkaviszonnyal kell rendelkeznie a vállalatnál.

A törvénytervezet készítőinek számításaiból kiderül, tíz év törlesztési idővel csak olyan vállalatoknál indítható sikerrel az MRP, amelyeknél a jövedelmezőség eléri a 16 százalékot. A magyarországi termelővállalatoknak mintegy 13 százaléka tartozik ebbe a körbe, így a munkavállalókhoz e program alapján az összvagyonnak legfőljebb 3—6 százaléka kerülhet. Tehát attól, hogy a kollektivizálás „ördöge" így újra tért hódítana, nem kell rettegni — többek közt azért sem, mert ez a tulajdon a törlesztés befejeztével egyéni vagyonná válik. Viszont mégis lehetőséget kapnának azok is a tulajdonszerzésre, akiket ebből egyébként teljesen kizártak, holott az össznemzeti vagyon megteremtésének — aminek ma tulajdonost keresünk — ők is részesei voltak.

Pénzes vevők

Végül az MRP törvényerőre emelésénél és megvalósításánál gond természetesen az is, hogy ezekre az átlagosnál jobban jövedelmező vállalatokra nem lesz nehéz „pénzes" vevőt is találni. Lukács János szerint, ha a kormányt valóban csak az a cél vezeti, hogy azonnal és minél több készpénzhez és dollárhoz jusson, akkor ezt a programot el kell felejteni. Ezzel együtt természetesen nem alakulhat ki egy olyan jellegű piacgazdaság a közeljövőben, amelyben a tőke tulajdona és a tőke jövedelme a lakosság szélesebb rétegeire terjed ki.

Az MRP törvénytervezete egyébként jószerivel készen van. Most vitatják a szakértők, és pontosítják a számításokat a Munkaügyi Minisztériumban. Kiérlelt formájában márciusban akár a kormány elé terjeszthető.

Hámor Szilvia

TUNGSRAM-TÜKÖR

Lámpagyártók boldog házassága

Az amerikai General Electric túlteljesítette ígéretét: öt helyett egyetlen esztendő alatt több mint ötvenmillió dollárt fektetett be a Tungsram fényforrásgyártó kapacitásának fejlesztésébe. Ez nem nagy baj, hiszen a jövő meghozza a hirtelen (újra)eladósodás veszteségeit. De ha ehhez hozzáadjuk, hogy a GE—Tungsram páros egyelőre osztalékot és még négy évig adót sem fizet az államnak, elég tetemes a nemzetgazdaság rövid távú jövedelemkiesése.

Az amerikaiak optimisták. Igazuk van. 1989 végén potom 150 millió dollárért a Tungsram másfél éves exportjának megfelelő értéken felvásárolták e majd százéves, jó hírű magyar gyár részvényeinek több mint felét. Az állam tetemes összegű hitelével és a Magyar Hitelbank alaptőkeemelésével korábban nyereséges helyzetbe hozott céggel kötött vegyes vállalati keretszerződés szerint pedig a jövőben további 20-25 százalékos részt szerezhet magának az amerikai fél. Ez nem túl rossz üzlet az európai piachódító útjára indult GE-nek. Az otthoni piacon 75 százalékos részesedéssel bíró mamutvállalat először a Thorn céget vásárolta fel, majd a Tungsrammal folytatta. Az eredmény látványos: alig két év alatt majd a tízszeresére növelte európai érdekeltségét.

Az optimizmus ezenközben átsugárzott a tungsramosokra is. Joggal. Az amerikaiak által kiadott hármas jelszó — megbízható minőség, kiváló szolgáltatás, alacsony költségek — gyors eredményeket hozott. A számítógépes gyártásközi minőség-ellenőrzés és az úgynevezett „just in time", vagyis mindent időben nyersanyag-szállítási rendszer bevezetésével tavaly 3,2 százalékkal csökkentették a veszteségeket. A költségek leszorítása az idén is az egyik legfontosabb cél, hiszen a kiadásokat 1991-ben újabb 16 százalékkal kívánják mérsékelni. A termelékenység tavaly 4,5 százalékkal nőtt, az idei terv már meghaladja a 10 százalékot. A munkások sem jártak roszszul. A teljesítménybérezést felváltó órabéreket tavaly nyár óta átlagosan 40 forinttal emelték, így most már a nagy gyakorlatú és szakismeretű szakmunkások akár 160 forintot is meg tudnak keresni egy óra alatt.

Nem igaz a pletyka, miszerint a GE gyarmatosítani akarná a Tungsramot azzal, hogy meghagyva annak hagyományos gyártmányszerkezetét, a maga termékeit kívánná Európába hozni a magyar márkanév felhasználásával. Sőt. Az amerikai cég sokat ad arra, hogy a két gyártó kölcsönösen megismerhesse a másik termelési kultúráját: kéthetes turnusokban népes menedzseri és szakmunkásgárda cserélődik a két kontinens között. Ezek az emberek munka közben tanulmányozhatják a másik fél módszereit.

Egyébként az amerikaiak sok mindent csak Magyarországon akarnak gyártatni. Nem új, de rendkívül korszerű például a Tungsram halogén autólámpája. Ezt eddig és ezután is csak magyar földön állítják majd elő. A Tungsram egyedüli gyártója lesz a négyujjú, beépített adapterrel ellátott, úgynevezett kompakt fénycsöveknek. Ez a normálégő foglalatába csavarható, viszont annál 30 százalékkal kevesebbet fogyasztó, nyolcszoros élettartamú, kellemes sárga fényt árasztó termék a nagykanizsai gyár profilja lesz. A különleges wolframszálakat is kizárólag nálunk gyártatja majd a GE. Az amerikaiak összesen 140 kisebb-nagyobb fejlesztési programot indítanak a közeli jövőben a Tungsram tizenegy gyárában.

Külön szót érdemelnek a gépgyártással kapcsolatos elképzelések. A világon kevés olyan cég van, amely egyszerre foglalkozik a termékek és a gépsorok előállításával, fejlesztésével. Márpedig a GE azt szeretné, ha a következő esztendőkben a Tungsramból a világ egyik legnagyobb gépsorgyártója lenne. Egyelőre a fényforrásokat elő nem állító vállalatok vannak az élen, mint például a japánok, akiknek berendezéseit a Tungsram is használja. A magyar cég tavaly alakult kereskedőháza közvetítésével továbbra is jelen kíván lenni gépsoraival a volt szocialista országok piacán. A pillanatnyi pénzügyi nehézségek áthidalásában segítséget nyújt számára az amerikai partner.

Az idén is kétezerrel kevesebben lesznek a Tungsramnál.
SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Az egyetlen, igazán szomorú hír, hogy a tavalyi kétezres leépítést az idén várhatóan újabb kétezer dolgozó elbocsátása követi. Túl sok az adminisztrátor — vélik az amerikaiak. A termelés összerűsítése miatt azonban a fizikaiak egy részét is érinteni fogja a tőkés szemléletű létszámgazdálkodás. Ma 13 ezer embert foglalkoztat a vegyes tulajdonú vállalat. Talán a 10-11 ezres létszámnál megállhat a fogyókúra.

Regős Zsuzsa

Devizaárfolyamok

Érvényben: 1991. február 19-én

Devizanem	Vételi árfolyam	100 Közép egységre.	Eladási forintban
Angol font	13685,32	13699,02	13712,72
Ausztrál dollár	5480,81	5486,30	5491,79
Belga frank	228,39	228,62	228,85
Dán korona	1222,86	1224,08	1225,30
Finn márka	1936,91	1938,85	1940,79
Francia frank	1381,26	1382,64	1384,02
Holland forint	4173,27	4177,45	4181,63
Ir font	12519,83	12532,36	12544,89
Japán jen (1000)	534,55	535,09	535,63
Kanadai dollár	6031,84	6037,88	6043,92
Kuvaiti dinár	Az árfolyamjegyzés szünetel		
Német márka	4700,85	4705,56	4710,27
Norvég korona	1202,30	1203,50	1204,70
Olasz lira (1000)	62,58	62,64	62,70
Osztrák schilling	668,12	668,79	669,46
Portugál escudo	53,53	53,58	53,63
Spanyol peseta	75,29	75,37	75,45
Svájci frank	5480,38	5485,87	5491,36
Svéd korona	1256,73	1257,99	1259,25
Tr. és cl. rubel	2747,25	2750,00	2752,75
USA-dollár	6953,51	6960,47	6967,43
ECU (Közös Piac)	9673,78	9683,46	9693,14

Valutaárfolyamok

Érvényben: 1991. február 19–25.

Pénznem	Vételi árfolyam	100 egység, Ft-ban Eladási
Angol font	13288,05	14109,99
Ausztrál dollár	5321,71	5650,89
Belga frank	221,76	235,48
Dán korona	1187,36	1260,80
Finn márka	1880,68	1997,02
Francia frank	1341,16	1424,12
Görög drachma*	42,55	45,19
Holland forint	4052,13	4302,77
Ir font	12156,39	12908,33
Japán jen (1000)	519,04	551,14
Kanadai dollár	5856,74	6219,02
Kuvaiti dinár	Az árfolyamjegyzés szünetel	
Német márka	4564,39	4846,73
Norvég korona	1167,40	1239,61
Olasz lira (1000)	60,76	64,52
Osztrák schilling	648,73	688,85
Portugál escudo	51,97	55,19
Spanyol peseta	73,11	77,63
Svájci frank	5321,29	5650,45
Svéd korona	1220,25	1295,73
USA-dollár	6751,66	7169,28
ECU (Közös Piac)	9392,96	9973,96

* Bankközi és vállalati elszámolásoknál alkalmazható árfolyam:
Görög drachma 43,83 43,91

A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉN TEGNAP JEGYZETT ÁRFOLYAMOK

Részvény neve	UZLETKÖTÉSEK Átlag	Árak Minimum	Maximum	Nyitó	Záró	Árfolyam	AJÁNLATOK Vételi Darab	Ár/db	Eladási Darab	Ár/db	Utolsó forgalom Ár/db	Időpont
Dunaholding Rt.	22 188	22 178	22 222	22 222	22 200	58,39					22 200	91. 02. 14.
Fotex Rt.	228	228	233	233	228	114,57					229	91. 02. 15.
IBUSZ Rt.	4 766	4 750	4 775	4 750	4 765	97,27					4 750	91. 02. 15.
Konzum Ker. Ip. Rt.							2	36 000	80	36 000	35 200	91. 02. 14.
Műszi Rt.							4	12 000	4	14 900	14 600	91. 02. 12.
Nitroil Rt.							2	17 000	50	18 000	17 100	91. 02. 13.
Skála-Coop Rt.											25 800	91. 02. 06.
Szövetkezeti Sörgyár Rt.	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	86,27					2 200	91. 02. 15.
Sztráda-Skála Keresk. Rt.											20 017	91. 02. 15.

A napi átlag a kibocsátáskori árhoz viszonyítva, százalékban. Az adatok tájékoztató jellegűek.

SZENVEDÉLY NÉLKÜL

A tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról

A szenvedélyre utaló felcím talán kissé öncélúnak és hivalkodónak tűnik, hiszen a január elsején hatályba lépett, a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló gazdasági törvény látszólag aligha alkalmas bármilyen szenvedély keltésére. A látszat azonban ez esetben csalóka, mert a honatyák meglepő szenvedéllyel vitatkozak a törvényjavaslatról, s olyan mértékű buzgóságot tanúsítottak, hogy a költségvetési törvényig ez a javaslat ihlette a legnagyobb számú módosító indítványt. A történethez tartozik, hogy a törvényt végül 290 igennel, két ellenszavazat és egy tartózkodás mellett fogadták el.

A törvény logikai felépítése áttekinthető: az első részben a tisztességtelen piaci magatartások tilalmát foglalja össze négy fejezetben, a második részben a szervezeti egyesülések ellenőrzésével foglalkozik, és végül a harmadik rész tartalmazza az eljárási és szervezeti rendelkezéseket.

A törvény az általános rendelkezések körében egyértelműen rögzíti, hogy a vállalkozó köteles tiszteletben tartani a gazdasági verseny szabadságát és tisztaságát. A jogszabály három irányban kíván védelmet nyújtani: a versenytársak, a fogyasztók, valamint a nemzetgazdaság számára.

A törvény tiltja a tisztességtelen versenyt. Ez a tilalom többek között kiterjed a valótlan tényállításra, az üzleti titok tisztességtelen megszerzésére, felhasználására, nyilvánosságra hozatalára, a „bojkott"-felhívásra, az úgynevezett hólabdaszerződésre (ilyenkor az áru szolgáltatását, átvételét más áru szolgáltatásától, átvételétől teszik függővé), az árunak a tervezett áremelést megelőzően a forgalomból való kivonására.

A fogyasztóvédelmi rendelkezések e törvényben természetesen a piaci versenyre korlátozódnak, és nem pótolják az általános fogyasztóvédelmi törvényt. Milyen szabályok szolgálják a fogyasztók védelmét? Tilos az áru lényeges tulajdonsága, összetétele, használata, kezelése, eredete tekintetében valótlan tényt közölni, vagy valós tényt megtévesztésre alkalmas módon állítani, illetve megtévesztésre alkalmas vagy hiányos tájékoztatást adni.

A törvény második része a verseny és ezen keresztül a piac működőképességének biztosítása érdekében szabályozza a vállalkozók szervezeti egyesülésének ellenőrzését, amivel lényegében a külföldi jogokban fúzió néven ismert tranzakciót szabályozza.

Jelentős újítás, hogy a versenykorlátozási és részben a fogyasztóvédelmi normák betartása feletti őrködést a jogszabály külön erre a célra létrehozott szervezetre, a gazdasági versenyhivatalra bízza. A feladat ellátásához megfelelő jogosultságokat biztosít, ugyanakkor a tevékenységet a bíróságok és a nyilvánosság folyamatos ellenőrzése alá helyezi.

A vitában az egyik képviselő nehezményezte, hogy a törvényjavaslat valójában egy két-három számmal nagyobb kabát... A célzás talált, hiszen a kisdednek tekinthető piacot most még valóban legalább háromszor körüléri a kabát. Reméljük azonban, hogy rövidesen belenő a gyerek. A nagyobbik baj mégis az lenne, ha kamaszkorban kellene a fagyos hidegben kabátra várva dideregnie. S amíg az aggódó szülők későn ébredve, kabát után szaladgálnának, addig a fiúcska felszedne valamilyen nehezen gyógyítható vírusos náthát.

Dr. Isépy Tamás
az Igazságügyi Minisztérium politikai államtitkára

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!

Az ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG JÓVÁHAGYÁSA ALAPJÁN

a GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TEJIPARI VÁLLALAT a KIM HOLDING Rt. közreműködésével nyilvános, egyfordulós pályázatot hirdet az állami tulajdonban lévő CSORNAI TEJPORGYÁR vagyontárgyainak megvásárlására.

Pályázni a felkínált üzem egészben történő megvásárlására lehet.
A lehetséges fizetési mód: készpénz
(kárpótlási jegy, E-hitel nem vehető igénybe).

A PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSÁNAK HATÁRIDEJE: 1993. augusztus 24., 15 óra.

A pályázatot 3 példányban, zárt cégjelzés nélküli borítékban az eredeti példányt, „EREDETI" felírással magyar (külföldi pályázó esetén angol nyelven is) „PÁLYÁZAT CSORNAI TEJÜZEM" felirattal a Győr-Moson-Sopron Megyei Tejipari Vállalat titkárságára kell benyújtani.

Cím: Győr-Moson-Sopron Megyei Tejipari Vállalat 9025 Győr, Vámbéry út 19–21.

A pályázatnak többek között tartalmaznia kell:

- a felajánlott vételár összegét, az áfa külön megjelölésével, pénznemét (külföldi csak devizában tehet ajánlatot) és a fizetés módját,
- az ajánlattevő (természetes személy, cég) nevét, címét, személyi és cég adatait,
- az ajánlati kötöttség időtartamát, amely a benyújtási határidőtől számított legalább 90 nap.
- a vételi szándék bizonyítására az ajánlattevőnek a pályázat benyújtásának határidejéig 20.000 E Ft bánatpénzt kell letétbe helyeznie.

A pályázat további feltételeire a részletes feltételfüzet rendelkezései az irányadóak. A feltételfüzet átvehető a Győr-Moson-Sopron megyei Tejipari Vállalat titkárságán 10.000,– Ft + áfa befizetése mellett.

A pályázaton való részvétel feltétele a magyar- és/vagy angol nyelvű feltételfüzet titkossági, pályázói nyilatkozat ellenében történő átvétele a Győr-Moson-Sopron Megyei Tejipari Vállalat Titkárságán a jelen felhívás közzétételétől kezdve.
A kiíró a pályázat eredményéről a benyújtás határidejétől számított 30 napon belül dönt és erről valamennyi pályázót írásban értesít.

A kiíró a pályázóktól ajánlatuk módosítását kérheti, az erre irányuló tárgyalásokat kezdeményezheti.

A nyertes pályázó az eredmény kihirdetésétől számított 30 napon belül köteles a kiíróval adásvételi szerződést kötni.
Az adásvételi szerződés érvényességéhez az ÁVÜ jóváhagyása szükséges.

A kiíró fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

A pályázók számára további felvilágosítással szolgál:

Dúl András igazgató
GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI TEJIPARI VÁLLALAT
T.: 06-96/328-448.

Garancsi György vezérigazgató
KIM HOLDING Rt.
T.: 132-5751, 132-5920.
(57804/1H)

MOORE
termékekre történt áttérés miatt leporellók reklámáron!

Amíg a készlet tart!

240x12"	1 példányos	0,50 Ft/lap
240x12"	2 példányos	1,95 Ft/garn.
240x12"	3 példányos	3,10 Ft/garn.
382x12"	1 példányos	0,78 Ft/lap
382x12"	2 példányos	2,99 Ft/garn.
382x12"	3 példányos	5,20 Ft/garn.

A fenti árakat még 25% áfa terheli!

Tudja?! SIMEX – minden egy helyen ami az Ön irodájába kell.

SIMEX KFT.
9023 Győr, Mészáros L. út 10.
Tel.: 96/327-722/144. Fax: 96/315-543. (57694/1H)

STRABAG

STRABAG HUNGARIA Építő Kft. sucht für ihre Filiale in Mosonmagyaróvár Sekretärinnen mit sehr gut Deutsch- und Englischkenntnissen in Wort und Schrift. Einschulung in Budapest (Dauer cca 3 Monate). Für weitere Details kontaktieren Sie bitte Frau Munkácsi. Telefon: 2100-200/1368. Die schriftlichen Bewerbung schicken Sie bitte für Frau Munkácsi, 1087 Budapest, Könyves K. krt. 48-52.
(57787/1H)

A *kisalföld füszért* KERESKEDELMI RT.

PÁLYÁZATOT HIRDET
az október végén nyíló győri, 2000 m²-es C + C Kereskedők Áruháza VEZETŐ munkakörének betöltésére.

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK:
– felsőfokú kereskedelmi szakképesítés,
– legalább 3 éves vezetői gyakorlat.

A PÁLYÁZAT TARTALMAZZA:
– a szakmai önéletrajzot és
– a végzettséget tanúsító iratok másolátát.

A pályázatokat az alábbi címre kérjük:
KISALFÖLD FÜSZÉRT KERESKEDELMI RT.
C + C menedzser
9002 Győr, Pf.: 170.
A pályázatokat bizalmasan kezeljük.
Jelentkezési határidő: 1993. július 30.
(57785/1H)

Dunakiliti Körjegyzősége a Dunakiliti, Kossuth L. u. 13. sz. alatt lévő élelmiszerboltot július 18-tól bérbe adja. Pályázatokat: július 15-ig kell eljuttatni a körjegyzőség címére, érdeklődni lehet: 98/324-023 sz. telefonon.
Címünk:
Dunakiliti-Feketeerdő Körjegyzősége
9225 Dunakiliti, Kossuth L. út 86.
(57789/1H)

KEDVEZMÉNYES AKCIÓ!
20 LITERES
BENZINESKANNA
(MARMON kanna)
750,– Ft/db (áfás ár)
KSP Bt. Sörnagyker
9028. Győr, Fehérvári út 75. (Házgyár)
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig: 6–21 óráig, szombaton: 7–12 óráig.
Amíg a készlet tart!
(57665/1H)

DAK

C+C DISZKONT
GYŐR, Régi Veszprémi út 14–16.
Tel.: 96/328-584.

CSAK NÁLUNK! HÉTVÉGI AKCIÓ!!! CSAK 3 NAPIG!

Július 8–10-ig

MOSÓPORAKCIÓ!

TOMI Kristály 3 kg	385,– Ft helyett	354,20 Ft
PERLUX 3 kg	535,– Ft helyett csak	380,– Ft
PERLUX 600 g	116,– Ft helyett csak	79,10 Ft
TOMI GÁLA 3 kg	519,– Ft helyett	478,– Ft

ROVARIRTÓK

CHEMOTOX repülőrov. irtó (140 ml)	88,– Ft helyett	81,– Ft
FLOTOX 185 ml rep. rov. irtó	133,– Ft helyett	123,– Ft
CATCH rep. rov. irtó	198,– Ft helyett	183,– Ft
CATCH molyirtó kazetta	120,– Ft helyett	111,– Ft
Szúnyogriasztó (pumpás)	191,– Ft helyett	176,– Ft
Domotex	56,– Ft helyett	52,– Ft

ÉTKÉSZLETEK:	42 részes	3260,– Ft helyett 2957,– Ft
	36 részes	2750,– Ft helyett 2495,– Ft

CONCORD félautomata fényképezőgép	1990,– Ft
AGFA 36-os film (XRG 135)	379,– Ft
AGFA 24-es film (XRG 110) pocket	279,– Ft.

HA MOST vásárol, ELECTROLUX porszívót (9990,– Ft) ajándékot kap!

GYŐZŐDJÖN MEG RÓLA SZEMÉLYESEN!!!

Nyitva tartás: h–p.: 8–17 óráig,
sz.: 8–12.30 óráig. (57662/1H)

A kényelem Önnek is jár!

Apróhirdetését és a Szívpostába szánt üzenetét

csekken is feladhatja

díjmentesen.

A csekket megtalálja a postahivatalokban.

Üzenjen a Szívpostában!

Aratás Sarródon

Optimizmusra is lehetne okuk, ha...

A sarródi mezőgazdasági szövetkezetben öt kombájn vágja az őszi árpát. A termés-hozam az aszályhoz képest meglepően jó, hektáronként csaknem hat tonna árpát takarítanak be. Ezután fognak hozzá 376 hektár tavaszi árpa aratásához. Az előzetes becslés szerint hektáronként 4,5 tonna lesz az átlag, s kiváló alapanyagul szolgál majd a sörgyártáshoz. Az árpák után 504 hektár búzát aratnak le, hektáronként 5,8 tonna átlaghozamra számítanak.

– Mi jellemzi az idei aratást? – kérdeztük *Goda Mátyás* elnöktől.

– Ami a gabonafélék hozamát illeti, akár optimizmusra is lehetne okunk, hiszen sok szövetkezetben gyengébb eredményekkel kénytelenek beérni. Embereink szorgalmasan, keményen helytállnak, de az idén mégsem a szokott jó hangulat jellemzi az aratást. Nekünk is sok bizonytalansági tényezővel kell szembenéznünk, nem tudjuk, mit hoz a holnap. A jelenlegi agrárpolitika, a támogatási rendszer, az agrárolló állandó nyitása, a szövetkezeti törvény módosítása, a piaci helyzet és a kárpótlások elhúzódása tartalékaik teljes felélésére kényszeríti a szövetkezeteket. Máskor ilyenkor már tudtuk, hogy a következő évre hol, mit vessünk, s milyen tápanyag-visszapótlást adjunk földjeinknek. Most viszont azt sem tudjuk, hogy mely területek maradnak közös művelésben. Az eddigi földárverések során 200 hektárnyit kaptak vissza a tulajdonosok, s 140 hektárnyit szövetkezetünknek adtak bérbe. Néhányan úgy döntöttek, hogy osztrák vállalkozóknak adják bérbe földjüket.

– Mit várnak az ősziektől?

– A legutóbbi esők szinte csodát műveltek az ősziekkel. Még sohasem voltak ilyen szépek, ígéretesek a kukorica- és cukorrépatábláink, mint az idei júliusban. Ha újabb esőket kapnak, bőséges hozamokra van kilátás. A napraforgó is elfogadható termés-sel kecsegtet bennünket. Mindez hozzásegíthetne bennünket hitelképességünk további megőrzéséhez, ha csökkentenék az említett bizonytalansági tényezők számát.

K. T.

Állami gazdaság – Árkádia Kft.

Békés elválás

Az Árkádia Kft. és a Soproni Állami Gazdaság vagyona már-már egybemosódni látszott, amikor leváltották az utóbbi igazgatóját. Az új vezető másképp, talán tisztábban látva a helyzetet, pontot kívánt tenni egy régóta húzódó, sokak számára kényes ügy végére. Ez volt a témája a kedden lezajlott Árkádia-közgyűlésnek, amelynek során végül a két fél békésen, megegyezve mondott búcsút egymásnak s a közösködésnek.

Dr. Kemenczei Rezső, az állami gazdaság igazgatója számolt be lapunknak a közgyűlés előzményeiről és végső eredményeiről:

– A megyei vagyonátadó bizottság a Soproni Állami Gazdaság kérelmére indult eljárásban nem a hatáskörébe tartozónak ítélte a bírálás feladatát. A keletkezett iratokat, az ügyben hatáskörrel rendelkező Állami Vagyonügynökséghez küldték meg. Az ÁVÜ válaszában kimondta, az állami gazdaság az Árkádia Kereskedelmi és Vendéglátóipari Korlátlan Felelősségű Társaságba történő 390 millió 200 ezer forint értékű termőföld vagyonbevitelét nem áll módjában jóváhagyni, mert az 1989. szeptember 27-én összeülő Árkádia Kft. taggyűlésén, a Soproni Állami Gazdaság képviselője által tett jognyilatkozat (az apportról), önmagában jogsértő. A módosított 1987-ik évi I. törvény – a taggyűlés időpontjában hatályos szakasza – az ágazatilag illetékes miniszter engedélyével tette volna lehetővé az érintett ingatlanok tulajdonjogának a kft.-be történő átruházását. Ilyen miniszteri engedéllyel a gazdaság nem rendelkezik. A keddi közgyűlésen ezen előzmények miatt került sor a következők meghatározására: a gazdaság rajta kívül álló okok miatt nem teljesítheti az apportját, ezért a kft. kizárja tagjai sorából. Az üzletrészt bevonja, egyben intézkedik a 400 millió forintos törzstőke leszállításáról a Cégbíróság felé. Megegyezés született; miszerint a tagoknak semminemű követelése nincs, és a jövőben sem lehet. Az apport tehát visszaszáll a Soproni Állami Gazdaság tulajdonába, s ezzel együtt kezdődhet meg rövidesen a részvénytársasággá való alakulás.

(nagy)

Lövér Expo '93

Több látogatóra számítottak

Mészáros Róbert – a Lővér Expo „93 – vásárigazgatója a kiállítás tapasztalatairól nyilatkozott lapunknak.

– Idén márciusban pályázat útján nyertük el a négyéves rendezés jogát. Ez számunkra is a tanulóév volt. Az Expónak 96-ban kell majd igazán bizonyítani. Természetesen addig is mindent megteszünk, hogy évről évre színvonalasabb kiállítást rendezzünk. A pályázat elnyerésekor már késő volt tárgyalni az idei Expóról a külföldi kiállítókkal, de az osztrák, német és olasz kamarák már biztosítottak bennünket a 94-es Expón való részvételükről és támogatásukról. A Soproni Ünnepi Hetek programja zsúfolt, ezért úgy döntöttünk, hogy 94-ben korábban fogjuk megrendezni a kiállítást. Hátráltatta munkánkat, hogy a nyitás előtti napokban még tartott a kirakodóvásár, ami nehezítette a standok építését. Az Expo piac felé forduló, általános jellegű vásár, ezért a jövőben is biztosítanunk kell a helyszínen történő vásárlás lehetőségét.

– Általában mindenki a Carousel első éveihez hasonlítja az Expót, de ne felejtsük el, hogy azoknak az éveknek speciális vonzereje volt – mindkét oldalról –, a nyugati elektronikai cikkek forintért történő értékesítése. Elismerem, több látogatóra számítottunk, de számunkra kedvező, hogy a belépőjegy árát – 60 és 30 forint – megfelelőnek ítélték vendégeink. Jövőre szombat-vasárnap 20 óráig tartunk majd nyitva. Gazdagabb lesz a programválasztékunk is, mivel már rendelkezünk tapasztalatokkal és helyismerettel, s nem utolsó szempont, hogy közel egy évünk lesz az alapos felkészülésre, szervezésre.

Sz. E.

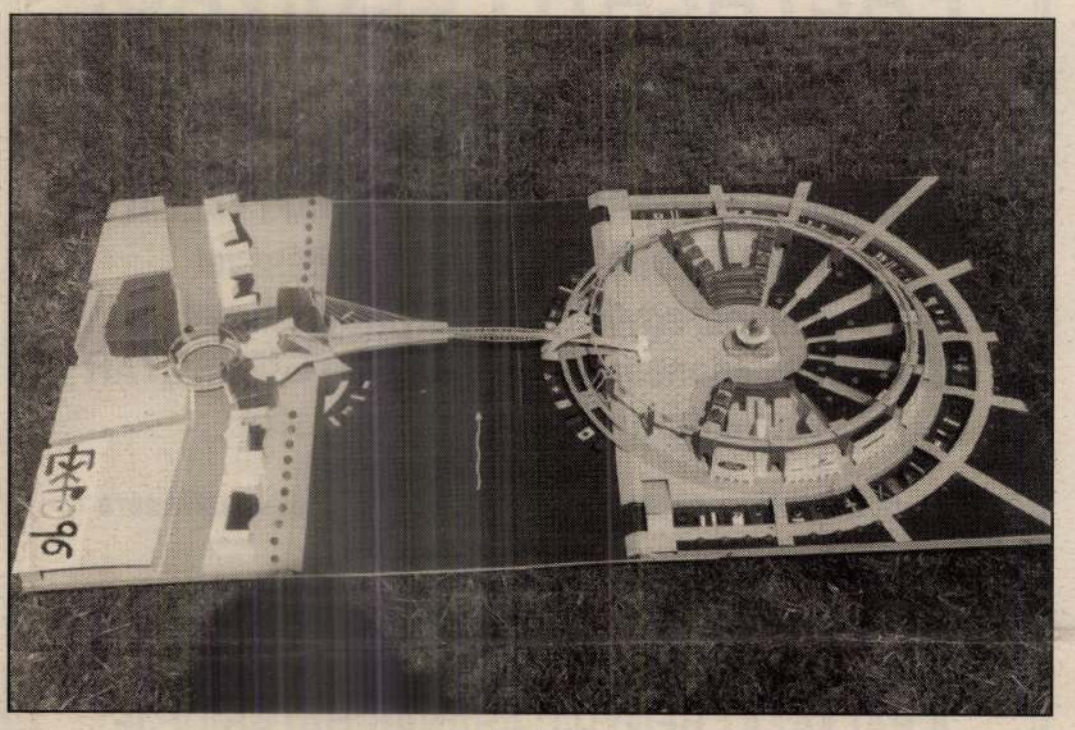

Helyi tervezők is pályáztak

Építészeti Expo-tervek

Sári István, Sopron főépítésze és társai is elküldték munkájukat a világkiállítási pályázatra. A bírálók sikeresnek ítélték, így nem kizárt, hogy elképzeléseik megvalósulhatnak. Az impozáns tervről a főépítész adott tájékoztatást.

– Terveink szerint (mint a makett is mutatja) a Duna két partján, egymással szemben építenénk ki az Expo területét. Számunkra szimpatikus megoldásnak tűnt a kétpólusú kiállítás. Így a pesti oldalon állna a hazai bemutató, középen egy 11 emeletes üvegtoronnyal. A számnak szimbolikus jelentősége van, hisz minden szintre egy évszázadot felölelő történelmi, nemzeti kiállítást terveztünk. A budai oldalon félkörben lagúnát építenénk, itt úszkálnának a kiállító nemzetek pavilonjai. A körön belül az egyetem meglévő épületeiben az Expo irodáit, a szervezéshez szükséges és az apparátus elhelyezésére szolgáló irodákat alakítanánk ki. A kör sugarait a világcégek pavilonjai alkotnák. Középen az Expo mottóját – „Kommunikáció egy jobb világért" – jelenítenénk meg az öt érzékelés ábrázolásával. Alatta a kapcsolódó médiák bemutatótermei kapnának helyet.

– A két oldalt gyaloghíd kötné össze, amely alkalmas óránként 15 ezer ember átvezetésére. A hídfőknél kiemelt helyet kapnának a dunai népek képviselői. A kidolgozásnál legfőbb szempontunk volt, hogy a tervezett létesítmények a világkiállítás után is hasznosíthatók legyenek. Az Expót tulajdonképpen ürügynek kellene tekinteni, s jegyében sok-sok gyönyörű és hasznos dolgot lehetne megalkotni.

N. M.

KDNP-taggyűlés

A KDNP soproni szervezete ma 19.30 órakor tartja taggyűlését a Szent István-plébánián.

Kell-e Sopronnak roncsszállító autó?

Technikai bemutató a rendőrségen

Speciális feladatok ellátására kiképzett, roncsautók és tilosban parkoló gépjárművek elszállítására alkalmas technikai berendezést mutattak be tegnap a soproni rendőrségen. Az autószállító- és autómentőgépek ismertetésén részt vettek a közlekedési csoport munkatársai, valamint a városrendészeti hivatal képviselői.

A technikát forgalmazó osztrák–magyar kft. már több hazai nagyvárosban gondoskodik a helytelenül tárolt gépjárművek szállításáról. Van, ahol az önkormányzattal, néhol pedig a rendőrséggel kötöttek szerződést.

– Szüksége van-e Sopronban egy hasonló rendszer alkalmazására? – kérdeztük *Kőhalmi László*t, a városrendészeti hivatal vezetőjét.

– Meggondolandó. A technika gyorsasága és biztonsága csábító, ám az valóban kérdéses, városunkban lenne-e ennek létjogosultsága, hiszen nincs olyan sok elszállítandó jármű az utakon... A bemutató várakozáson felül tetszett, de a döntés nem az én hatáskörömbe tartozik.

Kucsara György rendőrőrnagy szerint is kiváló berendezéseket mutattak a szakemberek, ám a döntés előtt fontos lenne felmérni az igényeket.

–N–

Szeméthalmok Harkán

Rosszul óvott tájvédelmi körzet

A harkai platóhoz vezető úton tábla hirdeti, hogy természetvédelmi területen járunk. Valóban szinte érintetlen ez a tölgyfákkal, fenyőkkel, vadkörte- és vadalmafákkal, bozóttal, cserjéssel borított domboldal, amely madárdaltól hangos. Ha valaki felér a platóra, vadnyugati filmekben megszokott tájban, sziklafalakban és szép kilátásban gyönyörködhet. A gombászok és a feketeszeder-kedvelők is bőséges vadászterületeket találnak ezen a vidéken. Sajnos, más is útjukba akad, ugyanis sokan illegális szemétlerakó telepként használják a természetvédelmi területet.

Ócska, rozsdamarta hűtőszekrények, összetört képernyőjű tévékészülékek, akkumulátorok, gáztűzhelyek hevernek szanaszét a bozótosban. De található ott kerékpárváz, kerék és sok más. Az egyiken még egy névtáblát is rajta hagytak, amelyről leolvasható az osztrák tulajdonos neve és lakcíme. Gondolni sem merek arra, hogy a sógorok jönnek át hozzánk szemetelni. A limlomok nagy része külföldi eredetű, valószínűleg honfitársaink hozták be ezeket ausztriai „lomtalanítási őrjáratai" során. Amikor azonban rájöttek, hogy zsákmányuk használhatatlan ócskavas, ily módon szabadultak meg tőle.

Ha sikerülne elcsípni őket, komoly bírságot vetne ki rájuk a környezetvédelmi hatóság. Csakhogy sötét akcióikat az esti és az éjszakai órákban hajtják végre. Mikor jutunk el végre odáig, hogy mindenki tisztában legyen vele, a természet, környezetünk megóvása, védelme, az élővilág, így az ember védelmét szolgálja. A hulladékot, a használhatatlan limlomot vigyük vagy vitessük a szemétlepre, még akkor is, ha fizetni kell érte! Embertársaink és saját egészségünket védjük ezzel!

(Környei)

Milyen a soproni levegő?

Légszennyezettségi adatok

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Győr-Moson-Sopron Megyei Intézetétől kapott információnk szerint a Sopronban június 24–30 között mért levegőszennyezettségi adatok a következők:

	Városi átlag koncentráció (mg/m^3)	Minimum-maximum koncentráció (mg/m^3)	Egészségügyi határérték (mg/m^3)
Kén-dioxid	0,008	0,004 – 0,010	0,150
Nitrogén-dioxid	0,017	0,004 – 0,066	0,085

A vizsgált időszakban mért légszennyezettségi koncentrációk az egészségügyi határérték alatt voltak.

Perel a képviselő

Vámosi Tibor, az IKV volt igazgatója sajtópert indított a Magyar Hírlap Könyv- és Lapkiadó Rt. ellen, mivel – mint kérdésünkre elmondta – az újságban tartalmilag a valóságnak nem megfelelő állítások jelentek meg személyével kapcsolatban. Mivel az ügy a Fővárosi Bíróság hatáskörébe tartozik, a budapesti 5. számú ügyvédi munkaközösségből dr. Róth Miklós vállalta a soproni közgyűlés képviselőjének ügyét. Az első tárgyalásra 1994. január végén kerül sor.

Emelkedett a határsértők száma

A Soproni Határőr Igazgatóság működési területén június hónapban 294-en követtek el államhatárral kapcsolatos szabálysértést illetve bűncselekményt.

A határsértők száma – az elmúlt hónaphoz viszonyítva – tovább nőtt. Az elkövetők 90 százaléka volt külföldi állampolgár, 75 százalékuk Romániából érkezett. Az idegenrendészeti központban előállítottak közül 169 embertől bevonták a tartózkodási engedélyt, 19 személyt pedig kiutasítottak az országból.

Az átkelőhelyeken e hónapban 1.321.258 utas és 480.201 gépjármű lépte át a határt. 179 vízumot adtak ki, a legális átléptetés feltételeinek hiányában azonban 437 kérelmet elutasítottak.

kerámikus MKT

SÁRI MIHÁLY

Sári Mihály

Sári Mihály vagyok. Szolnokon születtem 1960-ban.
1987-ben diplomáztam a Magyar Iparművészeti Főiskolán. Azóta szabadfoglalkozású művészként dolgozom.
Tagja vagyok a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának.
1988-ban részt vettem a IV. Országos Szilikátipari Formatervezési Triennálén.
1992-ben megkaptam a Kecskeméti Nemzetközi Kerámia Stúdió ösztöndíját.
1993-ban részt vettem a IV. Nemzetközi "Kis" Kerámia Triennálén.

My name is Mihály Sári.
I was born in 1960, in Szolnok.
I' ve taken my degree at the Hungarian Academy of Applied Arts in 1987. Since then I' m a freelancer artist.
I' m the member of the Artistic Foundation of the Hungarian Republic.
I took part at the IV. National Triennale of Form Designing of the Silicate Industry in 1988.
I got scholarship in the International Ceramic Studio Kecskemét in 1992.
I took part at the IV. World Triennial Exhibition of Small Ceramics, Zagreb in 1993.

Világ proletárjai egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

87. ÉVFOLYAM, 75. SZÁM ÁRA 80 FILLÉR 1959. MÁRCIUS 29, VASÁRNAP

Négymillió utas a munkahely és a lakás között
(Riport a 3. oldalon)

*

Hivatal, hatáskör, emberség
(Riport az 5. oldalon)

*

Telefonjelentés a dortmundi asztaliteniszvilágbajnokságról
(A 8. oldalon)

*

Három bőségben, új számozással gyártják a női és gyermekcipőket
(Tudósítás a 12. oldalon)

A magyar és a külföldi ipar nagy seregszemléje a május 15-én nyíló Budapesti Ipari Vásáron

Nemzetközi autókiállítás – Tizenhét ország küldi el áruit Bemutatják a televíziós telefont — A vásár látogatói döntik el, hogy mit gyártson jövőre a könnyűipar

A Budapesti Ipari Vásár csak május 15-én nyitja kapuit, de már hónapok óta építik a pavilonokat s napról napra jobban kialakult *az 1959. évi vásár képe*, amely már nemcsak a magyar ipar nagy seregszemléje, hanem *nemzetközi ipari találkozó is lesz.*

A népi demokratikus országok önálló pavilonban mutatják be áruikat. Nagy autógyárak részvételével megrendezik a nemzetközi autóbemutatót is, amelyen a többi közt *szovjet, csehszlovák, lengyel, amerikai, angol és német gyártmányú gépkocsikkal* ismerkedhet meg a közönség. Nagy érdeklődésel várják például az *NDK legújabb típusú törpeautójának* a bemutatását. *A szovjet pavilonban a Szovjetunió műszaki fejlődéséről* kaphatunk majd képet, a csehszlovákok ipari kiállításuk mellett pilseni sörkertet nyitnak, a lengyel kiállítók pedig *helikopterről mutatják meg a vásárvárost az érdeklődőknek.*

A magyar ipar minden jelentősebb üzeme, vállalata felvonul ezen a kiállításon. A legnagyobb területen, *8600 négyzetméteren a Kohó- és Gépipari Minisztérium* vállalatai állítják ki gyártmányaikat. Nagy érdeklődésre tarthat számot az újszerű hajóipari kiállítás, amelyen a magyar hajógyártás legkitűnőbb alkotásainak makettjei mellett bemutatják a Lipcsében világsikert aratott magyar sporthajókat. Újdonság lesz a műanyagból készült hajó, amelyet ezen a kiállításon láthat először a nagyközönség. Az *Orion* bemutatja világhírű rádiókészülékeit, köztük a Brüsszelben nagydíjat nyert rádiókat. A vásár egyik meglepetése lesz a televíziós telefon.

A *könnyűipar* a Kossuth-csarnokban 3000 négyzetméteres területen mutatja be árucikkeit. Az iparághoz tartozó vállalatok itt állítják ki az 1959 végén és jövőre forgalomba kerülő árucikkek első darabjait *és az új cikkek gyártását csak akkor kezdik meg, ha tetszenek a közönségnek.*

A *nehézipar* idén először már három csarnokot foglal el. A kiállításon felépítenek egy »bányát« és bemutatják maketten a nagymarosi vízierőmű építési terveit.

Az idei Ipari Vásár egyik célkitűzése, hogy a gyártmányok készítését, az emberek munkáját is megismertesse a közönséggel.

Esténként a vásárváros valósággal fényben úszik: csupán az utak *megvilágítására 400 kilowatt/óra energiát biztosítanak.*

M. T.

HÚSVÉTI NÉPSZOKÁSOK Nógrád megyében. Képen: Lackovszki Mária festi a tojást (MTI Foto)

Fegyveres erőink készülnek az április 4-i díszszemlére

A Magyar Népköztársaság fegyveres erői április 4-ét, hazánk felszabadulásának 14. évfordulóját hagyományos katonai díszszemlével ünneplik. A felvonulók sorát 1919-es veteránok csoportja nyitja meg, a Tanácsköztársaság zászlaival. Dobos század követi őket, utánuk pedig a díszszemle parancsnokság tagjai menetelnek. A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia tiszti zászlóalja folytatja a sort, majd a Honvédelmi Minisztérium tiszti zászlóalja következik. Őket követi az Egyesített Tiszti Iskola növendékeinek díszegysége, a tisztiiskolásokat pedig a hadihajósok díszszázada. Ezután a gépkocsizó lövészezred egységei következnek, közöttük a 37-es budapesti forradalmi ezred díszegységei, amelynek tagjai 1956-ban derekasan helytálltak az ellenforradalommal vívott harcban.

Az új orvosi rendtartás a biztosítottak jobb ellátását szolgálja

Az egészségügyi miniszter első helyettesének nyilatkozata a Népszava számára

Az Elnöki Tanács — mint beszámoltunk róla — törvényerejű rendeletet adott ki az új orvosi rendtartásról. Megkértük *dr. Simonovits Istvánt*, az egészségügyi miniszter első helyettesét, tájékoztassa olvasóinkat az új rendelet céljáról.

Az orvosi munka szabályait évszázados írott és íratlan törvények rögzítik — mondotta dr. Simonovits István. — Abban az esküben, amit a ma végző fiatal orvos letesz, benne van például a hypokratesi eskü gondolata: *az orvosnak mindent meg kell tennie betege gyógyulása érdekében.* Ez a gondolat a különböző orvosi rendtartásokon végigvonul, de emellett, az orvosi gyakorlat szabályaira minden korban rányomta a bélyegét a fennálló társadalmi rendszer.

A felszabadulás előtti rendtartás magán viselte a fasizálódó tőkés rendszer jellemvonásait. Nálunk például a Tanácsköztársaság leverése után egyre inkább *a fasiszta politika szabta meg azt, hogy ki folytathat orvosi gyakorlatot.* Az orvos és a beteg anyagi kapcsolatát is a kapitalizmus szabadverseny-törvénye jellemezte.

A felszabadulás után természetesen a régi kamarai törvényt hatályon kívül helyeztük. 1945 óta alapvetően más társadalmi rendszer épül. Ez mélyrehatóan megváltoztatta az orvosoknak a társadalomban betöltött szerepét. Ezzel együtt megváltozott az orvosi tevékenység jellege is. *A dolgozók egészségügyi ellátása az állam feladatává vált.* Az orvosok zöme a felszabadulás előtt elsősorban magángyakorlatból élt. Ma ideje, képessége javát *az állami egészségügyi ellátás keretén belül fejti ki.*

A felszabadulás óta sokat fejlődtek az orvosok is. Ennek ellenére nem ritkán hallunk panaszt arról, hogy szocializmust építő társadalmunkban az orvos és a beteg anyagi kapcsolata egyáltalában nem nevezhető szocialista jellegűnek.

Eljött az ideje és szükségessége annak, hogy fejlődésünk mai szakaszának megfelelően *eredményesebb harcot folytassunk a szocialista orvosi erkölcs előmozdításáért, a kapitalista erkölcsi felfogás maradványainak visszaszorításáért.*

— Milyen lényeges új intézkedésekkel szolgálja a célt a rendelet?

A mai helyzetben a legnagyobb érdeklődésre a rendtartásnak az a része tart számot, amely az *orvos feladatait, magatartását írja elő* a díjtalan állami kezelésre jogosult munkások, dolgozók ellátásában. A rendtartás célként azt tűzi ki, hogy a biztosítottak, a tudomány fejlettségének megfelelő, magasszínvonalú egészségügyi ellátást díjtalanul kapják meg. A rendtartás előírja, hogy »*az orvosnak magatartásával meg kell erősíteni a díjtalan orvosi kezelésre jogosult betegben azt a tudatot, hogy nincs szüksége külön személyes, vagy vagyoni előny kilátásba helyezésére és juttatására ahhoz, hogy a legmagasabb színvonalú gyógykezelésben részesülhessen*«.

Ma a lakosságnak kereken egyharmada nem biztosított, nem jogosult díjtalan állami egészségügyi ellátásra. A rendtartás ezért meghatározza a magánrendelés szabályait is. Így *megszabja azt, hogy az orvos magánrendelőben milyen orvosi beavatkozásokat végezhet.* A végrehajtási utasítás például természetesen nem engedi meg, hogy *bizonyos műtéteket* (mandulatműtétet stb.), *amiket intézetben jobban el lehet végezni, magánrendelőben végezzen az orvos.*

A rendtartás emellett az orvosi gyakorlat számos más kér-

(Folytatás a 2. oldalon)

Gáspár Sándor nyilatkozata a szovjet szakszervezetek XII. kongresszusáról

A szovjet szakszervezetek XII. kongresszusán részt vett magyar szakszervezeti küldöttség vezetője, *Gáspár Sándor*, a SZOT főtitkára a következőket mondotta az MTI moszkvai tudósítójának a kongresszusról:

— A szovjet szakszervezetek most véget ért kongresszusát közvetlenül a Szovjetunió Kommunista Pártjának nagy jelentőségű XXI. kongresszusa után tartották. *A pártkongresszus határozatai adták meg az alapját az 52 millió dolgozót képviselő küldöttek tanácskozásának.* A tanácskozás elsősorban azokkal *a konkrét tennivalókkal foglalkozott, amelyeket a hétéves terv megvalósítása állít a szakszervezetek elé az iparban, a mezőgazdaságban, a népgazdaság minden területén.* A küldöttek igen részletesen foglalkoztak ezekkel a feladatokkal. Megvitatták a szocialista versenymozgalom kérdéseit, beszámoltak azokról az eredményekről, amelyeket a kommunista munka brigádjai értek el, és rámutattak azokra a tennivalókra is, amelyeket a szovjet szakszervezeteknek a hétéves terv megvalósítása érdekében sürgősen meg kell oldaniuk.

— Sok szó esett a kongresszuson arról is, *milyen nagy szerepük van a szakszervezeteknek a dolgozók mindennapi életében.* A kongresszus nagy figyelmet szentelt például a bérezés kérdésének, részletesen foglalkozott a szocialista elosztás elveinek következetes megvalósításával, a bérrendezési problémákkal, a dolgozók anyagi érdekeltségének megvalósulásával. *A szakszervezetek fontos szerepet töltenek majd be az életszínvonal további emelésében, és mind nagyobb szerepet kapnak abban, hogy a Szovjetunióban az igazgatási feladatok jelentős részét társadalmi úton oldják meg.* A szovjet szakszervezetek például megnövekedett jelentőséggel vesznek részt az egészségügyi, a közétkeztetés irányításában és több más feladat megoldásában. Ez a nagy jelentőségű munka tovább növeli majd a szakszervezetek tekintélyét, befolyását a dolgozók között.

— Az a véleményem, hogy a szovjet szakszervezetek most véget ért XII. kongresszusa *fontos állomás lesz a szovjet szervezett dolgozók mozgalmának további fejlődésében* — mondotta befejezésül Gáspár Sándor.

Kereskedelmi és pénzügyi megállapodás Magyarország és az EAK között

Incze Jenő külkereskedelmi miniszter nyilatkozata

A Kairóban tartózkodó magyar gazdasági kormányküldöttség és az EAK gazdasági delegáció szombaton megkötötte a két ország közötti kereskedelmi és pénzügyi megállapodást. *Az egyezmény aláírását csütörtökre, április 2-ára tűzték ki.*

Incze Jenő külkereskedelmi miniszter, a küldöttség vezetője kijelentette az *MTI* tudósítójának:

— Az EAK-kal első ízben kötöttünk most megállapodást. E megállapodás hosszúlejáratú: *három évre szól s nagy árucsereforgalom előfeltételeit teremti meg.* Becslés alapján *körülbelül hétmillió egyiptomi font* értékű évi forgalomra nyújt lehetőséget az új megállapodás.

— A most megkötött megállapodás mellett jelenleg tárgyalásokat folytatunk az EAK-kal *egy rádiócsőgyár, három vontatóhajó, egy 150 tonnás úszódaru, egy telefonközpont távvezeték és telefonkészülékek szállításáról. Az EAK-tól főleg gyapotot, takarmányt, foszfátot fogunk importálni.*

Magyarország és a Benelux-államok árucsereforgalmi megállapodása

A Külkereskedelmi Minisztériumban szombat délben aláírták Magyarország és a *Belga—Luxemburgi Gazdasági Unió*, valamint *Hollandia* között létrejött 1959. évre szóló árucsereforgalmi és fizetési megállapodást.

Az aláírt jegyzőkönyvek értelmében *Magyarország mezőgazdasági termékeket, élelmiszert, textilárukat, közfogyasztási cikkeket, gépeket, készülékeket, optikai és sportcikkeket szállít, tenyészállatok, növényi olajok és zsírok, műszálfonalak, len, gyógyszeralapanyagok, gépek, berendezések és nehézipari nyersanyagok* ellenében.

A megállapodáshoz csatlakozik egy levélváltás is, a Belga-Kongóval fennálló forgalomról.

A megállapodást magyar részről *Nyerges János* kereskedelmi főtanácsos, a Belga—Luxemburgi Gazdasági Unió részéről *Marcel Lambert* ideiglenes ügyvivő, holland részről *dr. W. V. Cohen Stuart* ügyvivő írták alá. *(MTI)*

Köfaragó asszonyok

(Gyulavári Béla felvétele)

Dunaharaszti mészkövet csipeget a véső a Rózsák terén. Nagyfejű fakalapács löki a csipkés élű edzett acélt a szikrázó kőnek. Izmot kíván e munka, keménykötésű férfiembert.

Kibujik egy szőke tincs a fehérporos svájci sapkából. Nők formálják a kővirágot, kőlevelekkel?

— Igen, mi hárman hűek maradtunk a kőhöz.

— A többiek?

— Továbbmentek. Por, nehéz szerszám, kemény ütés...

— Bírják?

— Szeretjük.

Szemereki Endréné egy évtizede hajol a kövek fölé. Alig érinti oda a vésőt, röppen a szilánk. Járt az Operaház tetején, van virága száz régi szép házon.

— Szereti a mesterséget?

— Itthagynak a kőfaragók tizenötmázsás kőkockát. Jövünk a ceruzaszár-vasakkal és levéllé, virággá, alakká koppintjuk. Aztán feszül a kötél és munkánkat az épületcsúcsra ülteti. Évtizedekig ottmarad. Nincs ennél szebb mesterség.

Megáll a kalapács Sári Pálné kezében.

— A férjem acélt formál. Esztergályos. Én a követ választottam még nyolc évvel ezelőtt.

— Engedelmeskedik?

— Most már igen, de eleinte ledobta magáról a vésőmet.

Huszonkét óráig terem egy levél a kezük alatt. Hengerrudat markolnak, ha fordítani kell a kockát. Aztán kivesznek egyet a húsz vésőből és kopognak tovább. Ebbe a vésős koncertbe az enyhezöld levelet bontó fákról néha belekiált egy-egy apró madár. Ám ezt a kövek női szobrászai nemigen hallják. Csak a férfikalapácsot, a tér másik sarkáról.

Az ő kalapácsuk ilyenkor mindig szaporán visszafelesel... (k. gy. j.)

Kedden indul a Szovjetunióba a barátság vonata

Az idei magyar—szovjet barátsági hónap befejező eseménye a Barátság Vonatának szovjetunióbeli útja lesz. *A vonat a magyar—szovjet barátság ápolásában és különösen az idei barátsági hónap előkészítésében kitűnt társadalmi munkásokat viszi magával.* A 330 utas között a társadalom minden rétege képviselve van.

A Szovjet—Magyar Baráti Társaság gazdag programot állított össze a vendégek számára. *Kijev és Moszkva* nevezetességeinek megtekintésén kívül az utasok részt vesznek *az április 4-i felszabadulási ünnepségeken, üzemeket, iskolákat, kolhozokat látogatnak, találkoznak a szovjet dolgozókkal.* A vonat moszkvai tartózkodása alatt nyitják meg az MSZBT »*A felszabadult Magyarország*« című kiállítását és magyar—szovjet mezőgazdasági konferenciát is rendeznek. *A barátság vonata kedden indul és április 8-án érkezik vissza.*

Kozma József Budapesten

Kozma József, a Párizsban élő világhírű magyar zeneszerző »*A lyoni selyemszövők*« című oratóriumának ősbemutatójára Budapestre érkezett. Vele együtt jött az oratórium szövegét adó költemény szerzője, *Jacques Gaucheron* is, akit a magyar Pen Club a közelmúltban tüntetett ki Petőfi és József Attila fordításaiért.

»A lyoni selyemszövők« bemutatója április 2-án lesz a Zeneakadémián. Az est műsorán szerepel ezenkívül *Szabó Ferenc »Feltámadott a tenger«* című oratóriuma.

Nem „tervezték be" a tavaszt — ezért akadozik a munka a sztálinvárosi lakóház- és gyárépítőknél

Ez a váratlan márciusi jó idő, a meleg napsütés, amely megteszi a magáét itt, a sztálinvárosi 26-os számú Állami Építőipari Vállalat munkahelyein is, valóságos rejtett tartaléka az építőiparnak. A város új lakónegyedét építők a Gy/1-es épület II. emeletén ingujjra vetkőzve, húzzák a téglafalat, méghozzá olyan fürgén, hogy alig győzi őket a két daru téglával és malterral.

Egyik felén kétemeletes, a másikon még a pince is hiányzik

— *A Stipkovits-brigád munkahelye ez* — világosít fel *Tóth Sándor* kőműves s odainti a többieket is.

— *Ez aztán a kőműveseknek való időjárás* — szólal meg *Stipkovits Kálmán*, a brigád vezetője s közben megtörli napbarnított arcát az izzadságtól. — *Ezer köbméter téglafalat kell felhúzni ezen a két lakóházon. Az eredeti határidő május 15 volt, mi azonban vállaltuk, hogy április 30-ra befejezzük.* Ez nekünk is jó, mert ugyanazért a pénzért két héttel kevesebbet kell dolgozni, de ami ennél is fontosabb: *ennyi idővel hamarabb kezdhetik el a szakipari munkákat s így előbb költözhetnek be az új lakók.*

A brigád tagjai, *Sándor Zoltán, Eszter Imre, Sándor Károly* és a többiek is, helybenhagyják a vezető szavait. Nem hallgatják el azonban azt sem, ami *aggasztóan veszélyezteti vállalásuk teljesítését.*

— Arról van szó ugyanis — magyarázzák —, hogy a részünkre kijelölt két háznak *még hiányosak a tervei.* Nézzék meg — mutatnak a csonka épületre —, *az egyik felén már a II. emeleti falakat is felhúztuk s a másik felén még a pincénél sem tartunk, mert nem készült el a terve.*

— *Mennyivel olcsóbb lenne a két ház felépítése teljes tervekkel.* Egyszerre húzhatnánk a falakat és nem kellene kétszer nekikezdeni, toldozni-foltozni — mndja *Merecs Károly.*

Közel a Duna — még sincs sóder

Hatszáz ember dolgozik a hengermű építésénél. Itt is minden brigád vállalta az átadási határidők lényeges csökkentését. Nagy mennyiségű földet mozgatnak meg és hatalmas vasbeton alapokat kell elkészíteniük záros határidőre. Ebben kitűnő segítőtárs lenne a jó idő. *Szollár József* építésvezető mégis a haját tépi és *jóval többet bosszankodik, mint örül ezekben a napokban.*

— Már nem merek az emberek szeme elé kerülni — panaszolja —, mert szégyellem magam, hogy ezt *a drága időt majdnem hogy csak tétlenül töltetjük velük.* Naponta 100—120 köbméter betont kellene és tudnánk is bedolgozni az egyes szakaszokon ahhoz, hogy vállalásunkat teljesítsük és ma is csak huszonöt köbmétert betonoztunk, mert *nincsen sóder.*

— Mi is tíz nappal előbb akartuk átadni a hengersor alapzatának ezt a szakaszát — mutatja *Mitmann Károly* főművezető —, de a rossz anyagellátás miatt máris legalább három héttel lemaradtunk. A munkások itt lézengenek, s bosszankodnak, mert *ha így megy tovább, a keresetük is megsínyli és a vállalás teljesítéséből sem lesz semmi.*

Ötmillió nyereséget osztottak

Hasonló aggodalommal fogadnak a vállalat vezetői is, akik érzik a felelősségüket 26 százalékkal megemelt tervük teljesítéséért. *Éppen ezért tettek meg minden tőlük telhető szükséges intézkedést.* Ezek alapján egész sor olyan kezdeményezés született, amely az építkezések leglényegesebb problémáinak megoldását tűzi ki célul. Hogy csak a legfontosabbakat említsük, itt van a »tíznapos« mozgalom, melynek az a lényege, hogy *csökkenti az építkezések átfutási idejét.* A szakmunkák meggyorsításáért például *munkaidő előtt két-három órával minden szükséges anyagot előkészíttetnek, hogy a szakmunkások drága idejéből egy perc se vesszen kárba,* s hogy javuljanak a dolgozók kereseti feltételei is.

Egyébként a gazdaságosságra és további jó munkára serkent az is, hogy *a tavalyi eredmények alapján 26 napi, összesen több mint ötmillió forint nyereséget osztottak szét a múlt héten.* Ugyanakkor elnyerték az élüzem címet is, ami az erkölcsi elismerés mellett jutalmat is jelent.

Egyszóval; a legfontosabb feltételek, a jó munkakedv és az alapos műszaki intézkedésekre épülő munkaszervezés adva van. De a vállalat vezetői is *megerősítik a munkások észrevételeit: hetek óta anyagellátási zavarok dezorganizálják a munkát* s szinte eredménytelenül szaladgálnak napnap után a minisztériumba és más szervekhez. A 13-as számú anyagellátó igazgatóság ragaszkodik a negyedévekre megállapított tervszámokhoz.

Vita helyett segítséget

— *Az első negyedévi anyagot megkapta a termelési igazgatóság* — mondják — *az ő dolga, hogy miképpen osztja el.* A következő negyedévről hozhatnánk előre anyagot. Ebbe viszont a termelési igazgatóság nem egyezik bele. S miközben az igazgatóságok kötik az ebet a karóhoz, az építkezéseken már-már megáll a munka, holott a határidők veszedelmesen közelednek.

Az építőipar előtt valóban nagy feladatok állnak, amit a vállalatok dolgozói megértettek és joggal várják ugyanezt a felső irányító szervektől. Joggal teszik szóvá, hogy akkor érdemes igazán versenyezni, az épületeket határidő előtt befejezni, ha a vállalatok kapacitása a negyedév utolsó napjaiban sem marad kihasználatlan, ha a munka lendületét nem fékezik bosszantó és — nagyobb körültekintéssel áthidalható akadályok.

Fekete Béla

Az orvosi rendtartásról

(Folytatás az 1. oldalról)

désével is foglalkozik. A kapitalista világban az orvos magánügye, hogy az egyetem elvégzése után képezi-e magát, vagy nem. A *továbbképzésre* inkább a magángyakorlat kényszeríti. *A szocialista államban az orvosnak és a társadalomnak egyaránt érdeke a rendszeres továbbképzés.* Az állam megteremti a feltételeit a szervezett orvostovábbképzésnek. A kapitalista társadalomban a *betegségek megelőzésének* az elve csak korlátoltan érvényesül, a szocialista egészségügy egyik legfontosabb alapelve a megelőzés gondolata. Az orvosnak ezért feladata, hogy (amint pártunk művelődési politikája előírja) *emelje a lakosság műveltségi színvonalát,* felvilágosító munkával terjessze a természettudományos, egészségügyi ismereteket. *Így is küzdjön a betegségek ellen.*

— *Hogyan biztosítják az új rendtartás végrehajtását?*

Hogy orvosaink lépést tudjanak tartani társadalmunk fejlődésével, azt elsősorban neveléssel érjük el. A nevelésnek azonban szerves része a fegyelmezés. Ebből a szempontból igen nagy jelentőségű az a feladat, amit a rendtartás az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete által létrehozott *orvosetikai bizottságokra* hárít. Az orvosetikai bizottságokra, súlyosabb esetekben az orvosi fegyelmi bizottságokra fontos szerep hárul abban, hogy *a rendtartás rendelkezései élő valósággá váljanak.*

Az orvosi rendtartás, amikor egyrészt előírja az orvos feladatait, *védelmet is nyújt az orvosnak.* Segíti, hogy munkáját jól végezze: a rendtartás kimondja, hogy *az orvos hivatása gyakorlása közbeni tevékenységében hatósági személyeket megillető védelemben részesül.*

A most megjelent orvosi rendtartás elvei olyanok, amelyek megfelelnek szocializmust építő társadalmunk jelenlegi fejlettségi fokának. Olyan kötelezettségeket szab meg és olyan jogokat ad az orvosoknak, amelyek lehetővé teszik, hogy eredményesebben végezzék munkájukat.

A rendtartás tervezetét előzetesen az orvos-egészségügyi szakszervezettel együttműködve, számos orvossal és nem orvossal beszéltük meg. Végrehajtása — az orvosok és a társadalom segítségével — *alkalmas lesz arra, hogy a szocialista egészségügy építésében a lakosság, elsősorban a biztosítottak ellátásában nagyot lépjünk előre.*

Először áprilisra fizetik a felemelt családi pótlékot

Mint ismeretes, a Minisztertanács a legutóbbi ülésén — az MSZMP Központi Bizottságának a munkásosztály helyzetével és ezen belül a nagycsaládosok anyagi megsegítésével kapcsolatosan korábban hozott határozata szellemében — megtárgyalta a családi pótlék emelésének kérdését, s *rendeletet fogadott el a bérből és fizetésből élő dolgozók, a nyugdíjasok, a kisipari szövetkezeti tagok, valamint a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok családi pótlékra jogosult gyermekei után járó családi pótlék felemeléséről.*

A családi pótléknak a szociális helyzet alapos vizsgálata után történt emelése *körülbelül 220 000 család anyagi helyzetén könnyít.* A rendelet szerint a kétgyermekes családoknál a pótlék változatlanul 75 forint marad, *három, vagy ennél több gyermek után azonban lényegesen magasabb összegű pótlékot kap eltartójuk. Nevezetesen három gyermek után 360, négy gyermek után 480, öt gyermek után 600, hat gyermek után összesen 720 forintot,* s minden további gyermek után a családi pótlék 120—120 forinttal emelkedik.

A kisipari termelőszövetkezetek tagjainak az előbbiek szerinti családi pótlékát a Kisipari Szövetkezeti Kölcsönös Biztosító Intézet saját eszközeiből folyósítja.

A rendelet *sok ezer olyan dolgozó nőt érint, aki egymaga gondoskodik családjáról.* Ezeknek családi pótléka *egy gyermek után is* emelkedik, mégpedig az eddigi 30 forintról 90 forintra, az ilyen egyedülálló dolgozó nők két gyermek után — az eddigi 75 forint helyett — havi 240 forintot kapnak, s minden további gyermek után 120—120 forinttal nő a családi pótlék összege.

A *mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek* több mint 8000 olyan tagja van, aki eddig is részesült családi pótlékban, s most, gyermekeinek számától függően, felemelt juttatást kap. A rendelet értelmében *a mezőgazdasági termelőszövetkezet tagja, amennyiben saját háztartásában legalább három tíz éven aluli gyermeket tart el, és az előző naptári évben, ha férfi az eltartó, legalább 120, ha nő a jogosult, legalább 80 munkaegységet teljesített, a következő összegű családi pótlékra jogosult: három tíz éven aluli gyermek után 210 forint, négy tíz éven aluli gyermek után 280 forint, öt tíz éven aluli gyermek után 350 forint, hat tíz éven aluli gyermek után összesen 420 forint, minden további tíz éven aluli gyermek után 70—70 forinttal emelkedő összegű családi pótlékot kap.*

Az *egyedülálló nő,* aki termelőszövetkezeti tag — amennyiben az előző naptári évben legalább 80 munkaegységet teljesített és eltartott gyermekei a tizedik életévüket nem töltötték be — egy gyermek után havi 70 forint, két gyermek után havi 140 forint, ennél több, tíz éven aluli gyermek után további 70—70 forinttal emelkedő összegű családi pótlékra jogosult.

A rendelet előírása szerint az emelést első ízben *az április hóra járó* családi pótlékra kell alkalmazni.

●

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség főigazgatójának magyarországi látogatása

Sterling Cole, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség főigazgatója — az ügynökség két vezető tisztviselője kíséretében — néhány napos magyarországi látogatásra Budapestre érkezett. A főigazgató szombat délben meglátogatta *Péter János*t, a külügyminiszter első helyettesét, délután pedig *Kiss Árpád*, az Országos Atomenergia Bizottság alelnöke fogadta a bizottság néhány tagjának jelenlétében. *(MTI)*

Kitüntetett kereskedelmi vállalatok

A KPVDSZ elnöksége és a BKM kollégiuma megtárgyalta a kereskedelmi dolgozók részvételét a pártkongresszus tiszteletére indított versenyben. Megállapították, hogy a dolgozók kezdeményezései helyesek és a verseny fő céljaként a fogyasztók ellátásának javítását, a kereskedelem munkájának színvonalasabbá tételét, új kereskedelmi módszerek alkalmazását jelölték meg. A belkereskedelmi miniszter és a KPVDSZ elnöksége vándorzászlóját 1958 második félévi jó munkájuk alapján az alábbi vállalatok kapják meg:

Csemege Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat, Debreceni Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat, Miskolci Ruházati Bolt, KÖZÉRT Édességbolt, Bútorértékesítő Vállalat, VASÉRT és a XIII. kerületi Vendéglátóipari Vállalat.

A SZÖVOSZ igazgatósága és a KPVDSZ vörös vándorzászlaját a Dunaszekcső és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet, a Mosonszentjános és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet és a Lengyeltóti és Vidéke Körzeti Földművesszövetkezet nyerte el. Kiváló földművesszövetkezeti, illetve kiváló vállalati címmel tüntettek ki 39 földművesszövetkezetet, illetve szövetkezeti vállalatot.

Kínai utazás (VII.)

Lin Tyin-kvung pénze

Lin Tyin-kvung áruház- és ipari részvénytulajdonost különleges üzleti érzékkel áldotta meg a sors. Hovatovább 30 esztendeje lesz annak, hogy elhagyta hazáját és kivándorolt Indonéziába.

Ennyi idő alatt nemegyszer és nem is kétszer kellett összeszorított fogakkal, szemrebbenés nélkül tudomásul vennie, ha tárgyalásai végeztével az előkelő szállodák piros szőnyegekkel borított márványlépcsőin bizonyos urak, hangjukat egyáltalán nem tompítva, megjegyezték: »Yellow devil! — sárga ördög!« ... Ez természetesen bosszantó volt, de ki ne tudná, hogy az élet néha kellemetlenségekkel is jár. Mármost, ha mindehhez hozzászámítjuk, hogy a szálloda előtt Lin Tyin-kvung saját gépkocsijába ülhetett be és fárasztó munkája után egy egészséges fiúgyermek várta a villájában — igazán semmi sem zavarhatta tartósan boldogságát.

Egy napon azután, amikor egy fölöttébb sikeres tárgyalásról hajtott haza, villámcsapásként foszlott szét benne a felhőtlen elégedettség. Vej-nan, örökké vidám, mókás kedvű fia, akinek 17 esztendővel ezelőtt adott életet a felesége, a következő, nagyon is komoly bejelentéssel rebbentette szét a jövőről alkotott ábrándjait:

— Apa, én hazamegyek. Kínába... Apa, én egyetemre akarok járni...

Lin Tyin-kvung leroskadt egy bőrfotelbe és fáradtan megtörölte a homlokát. Már nem volt éppen fiatal ember, a hajsza alaposan megviselte idegrendszerét és úgy hitte, hogy a terhekből... majd valamit... a fia... De a sors különleges üzleti érzékkel áldotta meg, ezért gyorsan kiszámította, hogy ha maga mellé vesz egy társat, talán öt esztendeig még... Igen, ezt meg kell tennie, a fiú előtt nagy jövő áll, neki van igaza. És csendesen válaszolta:

— Jól van...

Vej-nan, a pekingi egyetem diákja csak néhanapján írt levelet és amilyen furcsa természetű a gyerek, sok sületlenség is került ezekbe a sorokba. Az öreg mosolyogva olvasgatta a lelkendezéseket, meg a vádakat, hogy ő, aki erejét nem kímélve vergődött fel, kizsákmányolja a munkásokat és szép sorjában belökte a borítékokat a fiókjába, az üzleti levelek mellé. Először akkor lepődött meg, amikor a fiú postafordultával visszajuttatta a havi pénzküldemény legnagyobb részét, éppen csak a legszükségesebbekre tartva meg valamit és azt üzente, hogy ezentúl úgy szándékozik élni, mint a többi társai és ne is haragudjanak meg a szülei, de ő nem hagyja el többé a hazáját.

Lin Tyin-kvung ekkor fárasztó utazásra szánta el magát. Nem hitte volna, hogy beteg gyomorával még egyszer sor kerül erre, de mit nem vállal valaki a fiáért? Kína... A pekingi Van-futyin, ahol az üzletek, bazárok tarka forgatagában özönlik a nép... Egy kis vendéglő... Ízek, szagok varázsa... Mindez felötlött a fejében, de végeredményben nem voltak szenitmentális érzései, ezeket már régen kiölte magából. Legfeljebb, ha már ott lesz, egy kicsit körülnéz, azután hazaviszi a fiát...

Szeles, hideg napon érkezett meg Pekingbe. A tervbevett látogatás alaposan elhúzódott, mintha a kínai szél ragadta, sodorta volna magával nyughatatlanul utcáról utcára, városról városra. A fiával már az első napon találkozott, de úgy gondolta, hogy a kényelmetlen beszélgetést majd a végére halasztja. Felkereste fia professzorát, aki elmondta, hogy az egyetem, amely valamikor csak a kapitalisták gyermekeinek, meg a külföldi ösztöndíjasoknak lehetett az otthona, most több mint 60 százalék munkásparaszt diákot fogad be naponta a régi termeibe. Ettől egy kicsit melege lett Lin Tyin-kvungnak, ki is nyitotta az ingén a legfelső gombot, de amikor a fiúra terelődött a szó, akit nagyon becsületes, szorgalmas hallgatónak tartanak — kiült a büszkeség az arcára.

Ezen a beszélgetésen sokat gondolkozott, de még töprengőbbé csak akkor vált, amikor az egyik üzemben megtudta, hogy a munkások havi átlagbére 50—70 jüan, tehát egy keresetből átlagosan mintegy 200 kilogramm rizs kerülhet minden ember asztalára. Lin Tyin-kvung, aki 30 esztendővel ezelőtt még látta a pekingi utcát járó szamárkordékat, amelyek reggelente az éhenhaltakat szedték össze, módfelett elcsodálkozott...

Ettől kezdve nem tiltakozott, hagyta magát sodortatni tovább a kínai széllel... Üzemi klubbokban járt, a villamoson újságolvasó munkásokkal találkozott és a Peking—Kanton, Tiencsin—Sanghái útvonalon kinézett a vonat ablakán: lám, lám, a híres vonalnak, amely tíz évig készült a Csin dinasztia alatt, amíg ő odavolt, felépítették a sín párját... Szórakozottan kérdezősködött a kalauztól és a választól ismét melege lett. Két hónap alatt mintegy háromezer kilométer!... No, igen, érdeklődni sohasem árt. Ezt ismételten megjegyezte magának. És később kis noteszába feljegyezte: »Kínában egyetlen év alatt 23 500 millió jüan alapvető építkezésekre...«

Eljött az utolsó nap. Az talán fel sem tűnt neki, hogy másfél hónap alatt egyszer sem hallotta: »Yellow devil! — sárga ördög!« De a számok!!! Inkább önmagával, mint a fiával viaskodva morfondírozott az egyetemi diákszálló egyszerű bútorzatú szobájában Lin Tyin-kvung, akit különleges üzleti érzékkel áldott meg a sors:

— Megyek, fiam, várnak az ügyfelek. De azt hiszem... igen... úgy vélem, most van egy kis pangás és 20 000 jüant kivehetek az üzletből. Sohasem lehet tudni, mit hoz az élet, s miért ne kamatozzék ez a pénz inkább egy *kínai* bankban?...

És Lin Tyin-kvung egyedül utazott haza Indonéziába.

Fodor Gábor

(Következik U Sin-lu utca 23)

Kellemesen akar nyaralni?

Akkor már most biztosítsa nyári szobáját!

BALATONI és egyéb FÜRDŐHELYEKRE szállodai szoba előjegyzéseket elfogad az **IBUSZ** Üdülőszolgálat, Budapest, V. Vörösmarty tér 5. sz., valamint az összes **IBUSZ irodák**

KUKTA tulajdonosok!

A gyorsfőző edény számtalan előnye közül legfontosabb az, hogy gőznyomás alatt az étel lényegesen gyorsabban, ízesebben készül, mint más edényben. Ne töltsék az edényt a prospektusban előírt mennyiségen túl, mert ezáltal a gőzképződés tere nem elegendő, veszít a gyorsaságból és könnyen a szelep kiolvadását eredményezi, ami a túltöltött edénynél veszélyes lehet!

Tartsák be pontosan a kezelési utasításokat

ALUMÍNIUMÁRUGYÁR

Híradás napjaink nagy eseményéről

HA SOKAN ÖSSZEFOGNAK...

riportfilm Győr—Sopron megye termelőszövetkezeteiről

●

Március 28-tól a mozikban

Bemutató: április 2.

Mi van megirva Önről a csillagokban?

A „Magyar Magazin" csillagászát százával árasztják el leveleikkel olvasóink. A nagy érdeklődésre való tekintettel arra kérjük a horoszkópra várókat, hogy legyenek türelemmel, mindenkire sor fog kerülni. Egy-egy ilyen jövendölés kiszámitása néha napokat vesz igénybe. A jeligés levelek iróit arra kérjük, hogy lehetőleg cimet is mellékeljenek, mert kényesebb esetekben külön levélben válaszol nekik az asztrológus.

ÖZVEGYASSZONY. Intelligens, pedáns asszony, több oldalról érték csapások, de mindig bátran szállt szembe a bajokkal. Ne veszitse el az önbizalmát. Önnél minden ezen mulik. Anyagi érdekeit kettőzött figyelemmel óvja! Egy idegen nő szerencsét fog hozni Önnek.

K-CSIK MÁRIA. Nem szabad elcsüggednie. Amikor legkevésbé várja, kopogtat be az ajtaján a boldogság és a szerencse. Ha nem is sorsjeggyel — mint irja, sorsjegyet szeretne venni, de én mondjam meg, hogy nyerni fog-e — de szerelemmel. Unokaöccse előtt szép jövő áll, azonban meg kell gondolniok alaposan a dolgot, mielőtt házasságra lépnének. Egyébként semmi rossztól nem kell tartania. A csillagok az árvák pártján vannak...

V. A. Ügyes, dolgos ember, azonban nem tudja a figyelmét egy dologra koncentrálni. Szórakozott és idegeskedő, könnyen meghátrál és gyorsan lelkesedik. Több lendületet és föleg önbizalmat vigyen a munkájába és ekkor nagyobb, jelentékenyebb eredményeket fog elérni. Egy utazás alkalmával szerzett ismeretsége üzleti sikerekhez juttatja.

OPTIMISTA 13. Ön nagyon babonás, mig az optimizmusa nem mindig indokolt. Ezzel a világért sem akarom megijeszteni, azonban saját érdekében tanácsolom, hogy kevesebb felületességgel végezze a dolgát és ismerőseinek ne tegyen könnyelmü igéreteket. Foglalkozására nem tudok következtetni, ép ugy lehet magántisztviselő, mint tanitónő, azt azonban látom, hogy őszinte, jókedélyü lélekkel állok szemben.

VARGA JENŐ. Derék, becsületes férfi, azonban a határozatlansága, tulzott szerénysége mindig a második sorba kényszeriti. Mások, kevésbé érdemesek viszik el a munkája gyümölcsét. Ne hátráljon meg senki előtt! Az ön számára még sok meglepetést tartogat az élet, ez azonban részben azon mulik, hogy tudja fülön ragadni a szerencséjét. 1932-ben, március és május hónapokban több gondot forditson az egészségére.

„ATROLABIUM" (B. Margit). Kritikus esztendő előtt áll, talán már a legközelebbi napokban sorsdöntő eseményeknek néz elébe. Ne hallgasson tanácsokra, hanem a saját érzésére! Mégha ez ellenkeznék is a köznapi emberek felfogásával. Sok gyermekes vonás van Önben és talán ez okozza azt, hogy meghátrál a nagyobb, kockázatosabb cselekedetek elől. Fel a fejjel!

„VÉR ÉS ARANY". Ön őszinteséget kiván, nos én megmondom: börtönbe kerül! Sulyos bün terheli a lelkét, ismeretlenül is tanácslom, igyekezzék mindent jóvátenni, amig nem késő, hogy legalább ily módon könnyitsen a lelkiismeretén. De a sorsát el nem kerülheti. Azt irja: ‚ha tudom, hogy mi vár rám, megakadályozhatom a végzetet" Naiv beszéd. Az ön végzete már akkor beteljesült, amikor még a világon sem volt. Csak arról lehet szó, hogy tudatosan ne kövessen el hibákat.

K. ERZSÉBET PUTNOK. A csillagok kedvező állása is azt bizonyitja, hogy házassága boldog lesz. Esküdjenek meg mielőbb és legyen segitségére a férjének mindenben. Két gyermeke fog születni.

HANK MÁRIA BUDAPEST. Több bátorsággal és kedvvel harcoljon, annál is inkább, mert rövidesen eléri azt, amire vágyik. Hosszabb utazás vár Önre, lehet, hogy Amerikába megy vagy tán még messzebb. Férfiakkal szemben több komolyságot!

MAGYAR ASSZONY NIZZA. Szakitson mindenáron, mert pár hét mulva már késő lesz. Az illető horoszkópja egészen sötét, határozottan állitom Önnek: jellemtelen, kicsinyes természet, aki semmitől sem riad vissza, ha anyagiakról van szó. A multja sem kifogástalan.

AZ ÉN CSILLAGOM. Kilátásai kedvezőek, egészséges kedély, aki megáll a jég hátán is — ez nemcsak a korcsolyapályára vonatkozik — és nem veszti el egykönnyen a bátorságát. 1933-ban egy baleset folytán három hétig kórházban fekszik, de ép ez az eset fogja meghozni rendkivüli szerencséjét. Annak idején jusson majd eszébe jóslatom!

VEGYÉSZDOKTOR. Zárkózott, érzékeny lélek, könnyen sértődik és nehezen barátkozik. Azonban kitartása és céltudatos természete meghozza a maga eredményeit. Ezelőtt három évvel Párisban találkoztam egy nővel, akinek horoszkópja szinte hajszálnyira egyezett az Önével. Számára is sikert és boldogságot igértek a csillagok. Ma egy nagy áruházmak a tulajdonosnője. Ne csüggedjen a rossz napjaiban sem!

CSIKSZENTSIMONI L. MARGIT. Bátortalan és érzékeny, ép ezért szüksége van egy erős kézre, aki oltalmazza és vezesse. Vőlegénye horoszkópja sok kedvező jelenséget mutat. Mindenesetre fontos, hogy megértsék egymást. Önnek határozottan ajánlom, hogy sokat tartózkodjék a szabadban, sportoljon és ha ideje engedi, tornásszon, ily módon igyekezzék egyensulyba hozni a fizikumát a lelkével.

GOLDMAYER I. Öntudatos, egyenes asszony, szereti a családját és férfias energiával néz szembe a veszedelmekkel. Önre a legjobban illik az a közmondás, hogy a „szerencséjének maga a kovácsa".

AZ ÉNEKLŐ BOLOND. Kedves kis lány, maga előtt áll még az egész élet! Mért lenne kiváncsi éppen a részletekre? Jócsillaga utólagos beleegyezése reményében közlöm: szerencséje nem hagyja cserben! Egy éven belül férjhez fog menni.

Szelvény,

amelynek beküldője ingyen kap egy horoszkópot a Magyar Magazin csillagászától

A FÖLDGÖMB

A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

SZERKESZTI:

Dr. MILLEKKER REZSŐ

Egyes szám ára 1 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, PIAC UCCA 24. SZÁM.

EGY UJ RIPPL-RÓNAI

Sári Schalk László szinharmóniái kifejezetten mai szinharmóniák. Formadialektikája kolorisztikus alapozásu. A gyakorlott kézben forgatott kardpenge fürgeségével vag pár vonással rendet olyan képzőmüveszeti megoldásoknál, hol a régi aprólékosan pepecselő szintechnika és studiumokba fulladt naturalizmus egészen tehetetlen maradt. Huszáros bravurral oldja meg azokat a leegyszerüsitéseket és kompozicionális felépitéseket, melyet a mai monumentalitás kiván és a tájak, személyek karakterét a kolorizmus tudatos szinösszegezéseivel korszerüen revelálja.

Feltétlenül fejlődést jelent *Sári Schalk László* leegyszerüsitő pikturája nemcsak a *Rippl-Rónai* „simpliciste" irányzat keretein belül, hanem általában a közelmult jelentékenyebb kolorista törekvéseit is figyelembe véve.

Bizonyos, hogy ez a kiváló fiatal müvész nem annak az „eladnizmus"-nak nevezhető epigonirányanak a hive, melynél a rama legalább olyan fontos, mint a kép (ha nem fontosabb) és hol a firnisz csalóka ragyogása, a máz csillogása, valamint megrázó dicsfények (innen a giccs kifejezés) tévesztik meg a modern és régi irányban egyaránt elharapózott dilettantizmussal a közönség kevéssé tájékozott rétegeit.

Az amerikai sajtó, mely az utóbbi években uj életre kapott magyar müvészeti propaganda következtében az uj magyar képzőmüvészet világértékeire kezd felfigyelni, kiemeli azt a tényt, hogy *Sári Schalk László* müvészetét ma nem értékelik kevesebbre müvészeti elgondolásban, mint ahogy *Rippl-Rónait* ma értékeljük.

Persze amily mértékben ez müvészeti téren megbecsülést jelent, épp oly foku handicap *Sári Schalk László*nak egy ilyen beállitás népszerüsége biztositását illetőleg.

Sári Schalk László 1900-ban született Budapesten. Az Iparmüvészeti Főiskolán Feiks Jenőnél és Iványi-Grünwald Bélánál tanult. Üvegfestéssel és fafaragással kezdte. Brünni, prágai, bécsi tanulmányutjai alkalmával, genfi, stockholmi, osloi, göteburgi kiállitásai alkalmával csak oly szeretettel fogadták őszinte pikturáját, mint a hazai mübarátok. A Wolfrum Verlag, az egyik legnagyobb európai müvészeti kiadó most tavasszal jelenteti meg a müvész külföldet járt grafikáit. *(k. l.)*

Sajó Schalk László

Szentendrei táj, olaj.

Nemzeti Szalon.
Munkácsy Céh VIII. rgpr.
Kiáll. kat. 1935. május
30 – ápr. 14.

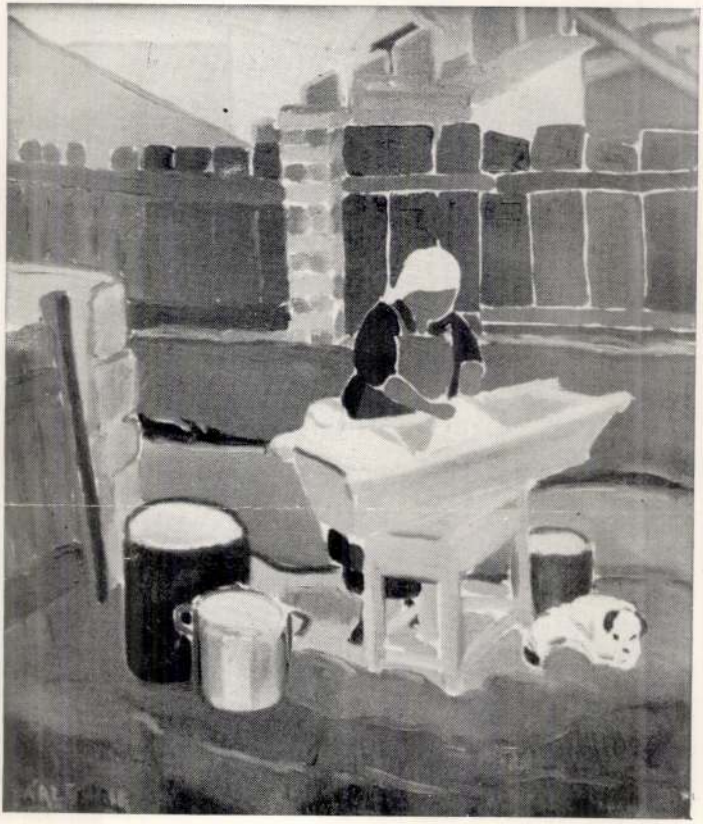

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ :
Nagymosás.

Nemzeti Szalon 1930. nov.
68. csop. kiáll.

Sári Schalk László

festő

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ:
Bucsu a Kálvárián.

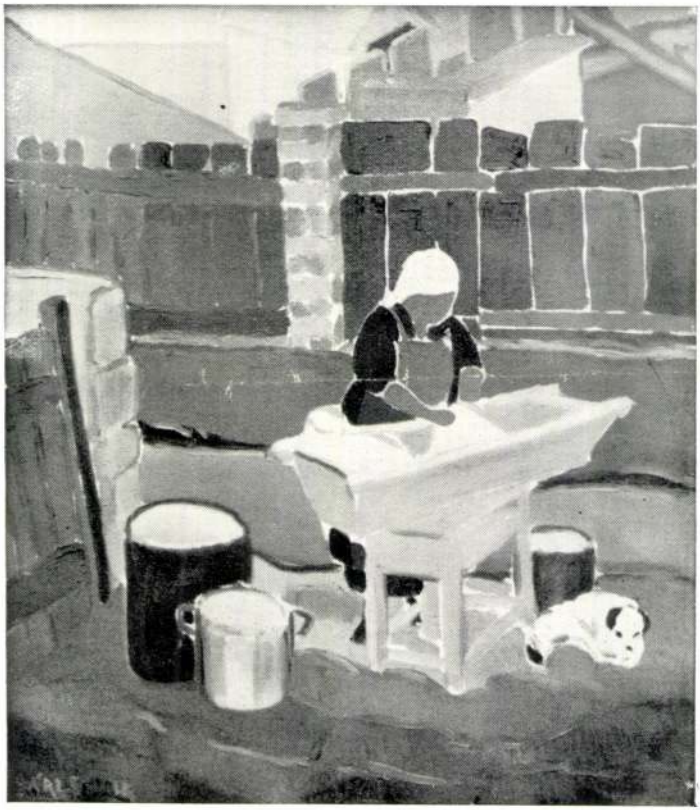

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ :
Nagymosás.

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ:
Bucsu a Kálvárián.

Sári Salk László
festőművész

Magyarország
1930.X.7.

Öt festő, egy szobrász és egy iparművész a Nemzeti Szalónban

Hét művész csoportkiállítása nyílik meg *ma délután* a *Nemzeti Szalón* termeiben. A különböző törekvésü festők közül *Sári Schalk* László hozza a legérdekesebb, legfigyelemreméltóbb eredményeket. Rendkívül sokat fejlődött tavalyi kiállítása óta, egyre jobban bontakozik ki önálló művészi egyénisége, amely nem elégedett meg a naturalista természetmásolással. Nagyszerü színérzékkel erőteljes színfoltokból alakitja képeit. Különösen *Napraforgó* és *Reggeli kézimunka* cimü képe mutatja fejlődésének új fokát.

Csabai Rott Margit Vaszaryt követi és friss, hangulatos, színes impressziókat ad. *Mészöly Munkás* Béla képein a technika még nem tudja eléggé követni az érzéseket, *Simkovics* Jenő változatlanul azon az úton halad, amelyen Szőnyi és Patkó nyomában elindult. *Némay* Ferenc naturalista arcképeket állitott ki.

Rajki József a kiállítás szobrásza, aki a falusi életből vett zsánerfigurákat mintáz jó technikai készséggel.

Lutior Iguác iparművész tanár munkái egészitik ki a kiállitást. Pompás festői érzékkel tervez és készit egészen újszerü párnákat, amelyek igazán hivatottak arra, hogy a modern interiőrök díszei legyenek. Tartós fileből készíti ezeket a párnákat, ebből vágja ki színes dekoratív figuráit is, amelyeket aztán az alapanyagra applikál. Hatásban a legszebb mézeskalácsokra emlékeztetnek ezek a kompozicíók. A modern lakásba beillő praktikus használati tárgyak és amellett komoly művészi értékü munkák *Lutior* új technikájú párnái.

Sopron.

A Képzőművészeti főiskola
soproni művésztelepének
kiállítása.

1930. VIII. 31.

hogy

legyen a magyar árunak rendes, hozzáértő kereskedelmi külképviselete,

mert a magyar konzulátusok bürokratákra és nem kereskedőkre vannak bízva. Mivel ez a kerettörvény csak a földművelésügyi miniszter rendeleti jogának előszobája és mivel nem hogy használna, hanem árt a márkázási megkülönböztetés az exportnak: *nem fogadom el általánosságban sem a törvényjavaslatot.*

Szabó Iván, a kö-

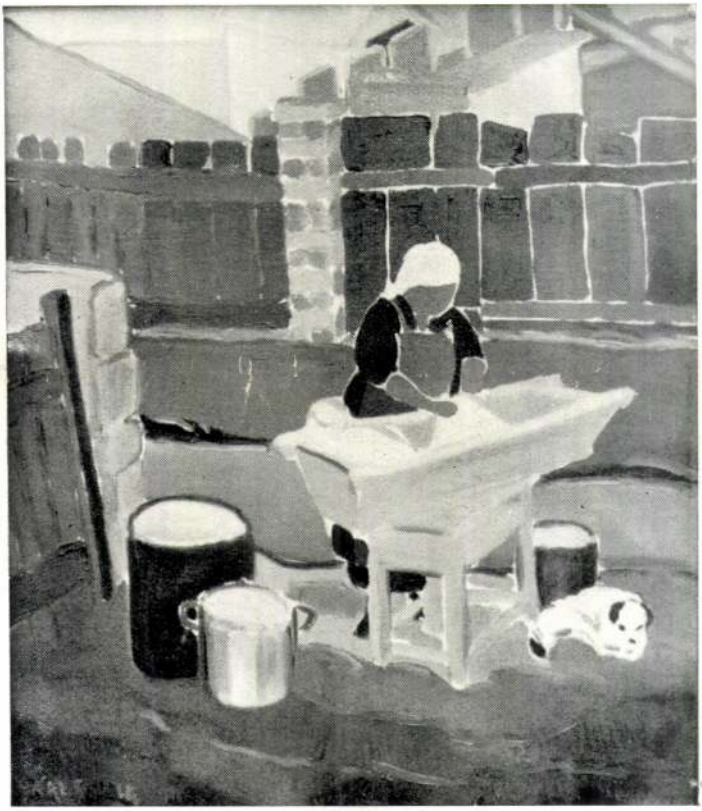

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ :
Nagymosás.

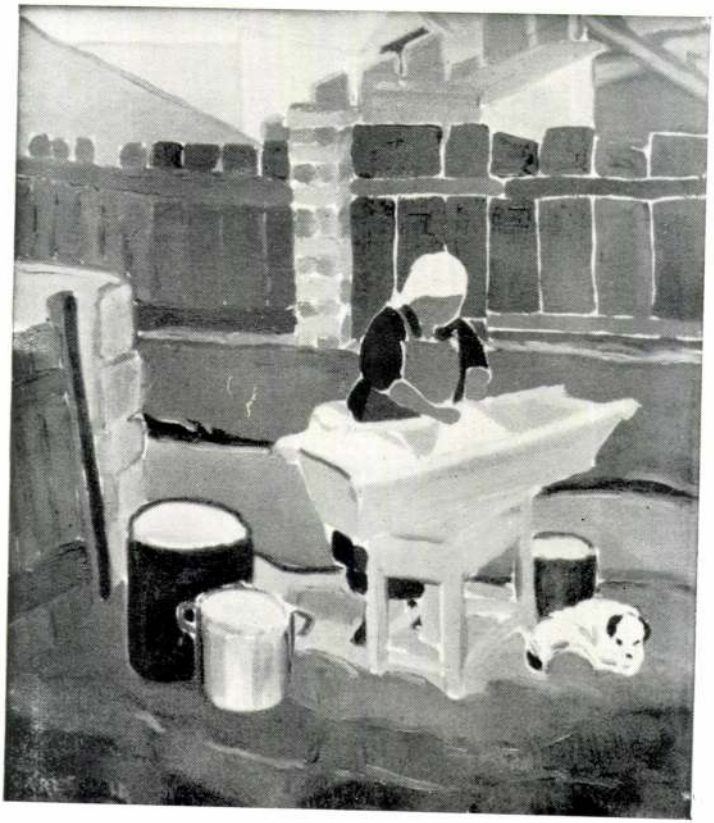

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ :
Nagymosás.

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ:
Bucsu a Kálvárián.

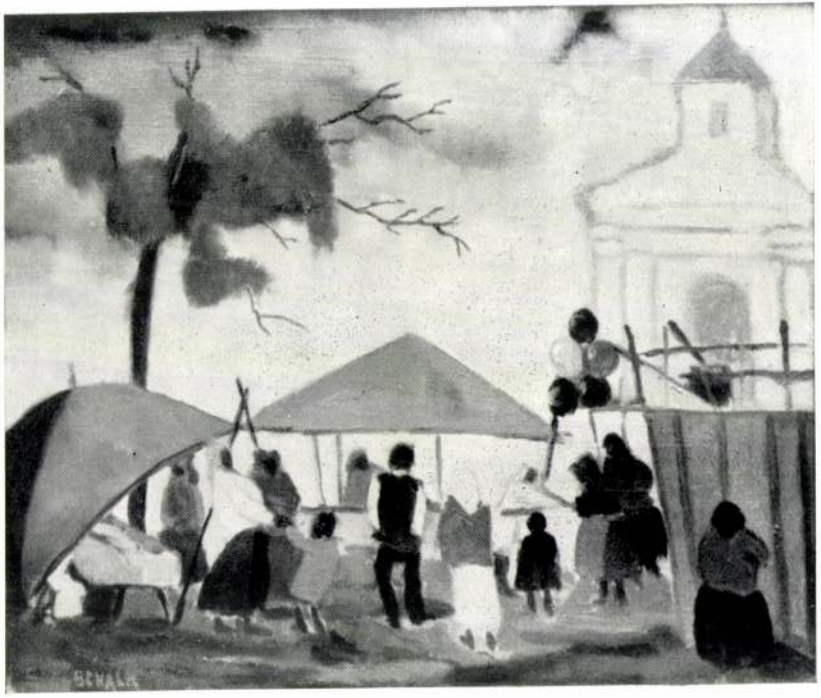

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ:
Bucsu a Kálvárián.

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ:
Bucsu a Kálvárián.

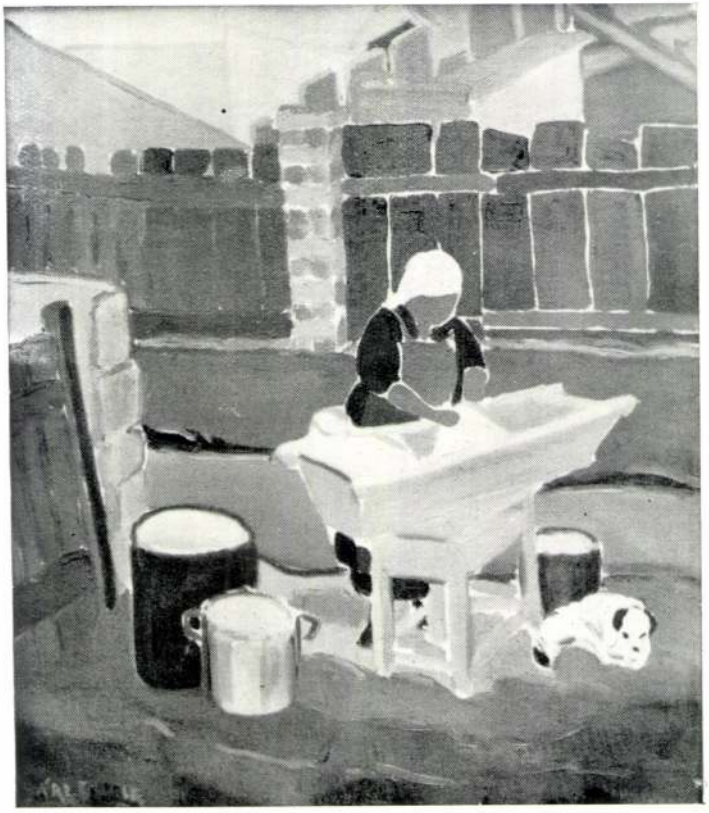

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ :
Nagymosás.

80	Férfi portré	pastell	Eladó
81	Scitovszky Béla b. ü. minist.	pastell	Mgtul.
82	Dr. Széll Józsefné	pastell	Mgtul.
83	Ő fensége Albrecht kir. herceg	aquarell	Mgtul.
84	Orosz hercegnő	aquarell	1600.—
85	Néda	aquarell	Eladó
86	Maria de Moraes Barros	rajz	Mgtul.
87	Dr. Vass József minist.	rajz	Mgtul.
88	Br. Bánffy Györgyné	rajz	
89	Orleans Braganca herceg	rajz	
90	dr. Thorday Lajos v. előljáró	rajz	Mgtul.
91	Pechy Kálmán ezredes	rajz	Mgtul.
92	Koldusleány	rajz	Eladó
93	Brazil táj	olajf.	Eladó
95	Emlék a megszállásról	aquarell	600.—
96	Népfelkelő huszár	aquarell	Eladó
96a	Lóportrait	aquarell	Eladó
96b	Székely leányok		850.—
96c	Csendélet „Régiségek“	olajf.	1800.—

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ

Budapesten született 1900-ban. Érettségi bizonyitványa megszerzése után előbb üvegtervezéssel, majd faszobrászattal foglalkozott és csak később tért mondanivalóinak uj kifejezési módjára a festészetre. Festő maradt és az Iparmű-

vészeti Főiskolán majd Feiks Jenőnél és Iványi Grünwald Bélánál tanult. Mult évi collectiójával szemben — mikor teljesen naturalista felfogást vallott — ma már a Szentendre-i művésztelepről hozott képeiben csak a dolgok lényegét festi. A legnehezebb problémát tüzte maga elé: egyszerüen festeni. Ezen a hangsuly és a derüs nyugodt életlátásán, mely szinskáláját kiszélesitette. Képeit a külföldi metropolisokban is látták és értékelték.

97	Olvasás közben	olajf.	300.—
98	Pap sziget Szt. Endrénél	olajf.	400.—
99	Viz partján	olajf.	300.—
100	Napraforgó	olajf.	250.—
101	Nagymosás	olajf.	250.
102	A Falu kútja	olajf.	250.—
103	Vasárnap	olajf.	250.—
104	Kis kőhid a libausztatón	olajf.	250.—
105	A Böske vasárnapja	olajf.	500.—
106	Szent Endrei ősmotivum	olajf.	500.—
107	És Tom Pick nyergébe emelte a lányt . . .	olajf.	300.—
108	Katika csendélete	olajf.	300 —
109	Reggeli kézimunka	olajf.	300.—
110	Katika stoppol	olajf.	400.—
111	Atelier hangulat	olajf.	300.—
112	Az én ablakomból	olajf.	500.—
113	Bucsu a Kálvárián	olajf.	600.
114	Szent Endrei táj	olajf.	600.—

115	A patak medrében	olajf.	400.—
116	Női portrait	olajf.	400.—
117	Asszonytestek	olajf.	300.—
119	A wecker	pastell	200.—
120	Peti vasárnapja	pastell	200.—
121	Akt fauteuilleben	pastell	200.—
122	Tarlón	pastell	200.—
123	Ősmotyvum	pastell	150.—
124	A karám	pastell	200.—
125	Könyvek	pastell	150.—
126	Kékruhás nő	pastell	100.—
127	Akt a műteremben	pastell	150.—
128	Pihenő modell	pastell	150.—
129	Álló akt	pastell	150.—
130	Ülő akt	pastell	150.—
131	Sződrákosi hid	pastell	200.—
132	Virágok	pastell	150.—
133	Szénarakodás	pastell	250.—
134	Férfi tanulmányfej	pastell	200.—
135	Női tanulmányfej	pastell	200.—
136	Vasuti hid	pastell	200.—
137	Heti vásár	grafit	150.—
138	Szent Endrei Görög utca	grafit	150.—
139	Szent Endrei szerb bucsu	grafit	150.—
140	A kovács udvara	grafit	150.—
141	Szent Endrei táj	grafit	150.—
142	Szent Endrei ősmotyvum	grafit	150.—
143	Kikötő	grafit	150.—
144	Uszályok	grafit	150.—
145	Pásztorok	grafit	200.—
146	Gémeskút	grafit	200.—
147	Szénarakodás	grafit	200.—

SIMKOVICS JENŐ

Szül. 1895-ben Budapesten. Katonáskodott végig a háboruban. Azután ujra kezdett festeni és karcolni. Ez már 4-ik nagyobb kiállitása, olajképekből a 2-ik. Résztvett már több külföldi kiállitáson és úgy ezeken mint itthon is sikerrel szerepelt és kitüntetésekben részesült.

148	Oltárkép Szt. Károly életéből	olf.	Mgtul.
149	Kis vázlat az oltárképhez	olajf.	180.—
150	Somogyi táj taligás emberrel	olf.	380.—
151	Baromfietetés Somogyban	olajf.	400.—
152	Krisztus és a Szamarita nő	olajf.	380.—
153	Éneklő nők	olajf.	500.—
154	Apám	olajf.	Mgtul.
155	Anyám	olajf.	Mgtul.
156	Zsuzsánna és a két öreg	olajf.	200.—
157	Bokros vidék Somogyban	olajf.	400.—
158	Őszhaju férfi arcképe	olajf.	200.—
159	Falu végén	olajf.	200.—
160	Kis táj 2 bokorral	olajf.	150.—
161	Piros ruhás pihenő, fa alatt	olajf.	180.—
162	Dr. Balatonyi Lajos elnök arcképe		Mgtul.
163	Pagáni Frigyes igazgató arcképe		Mgtul.
164	Simon József igazgató arcképe		Mgtul.
165	néhai Mocsányi Ödön arcképe		Mgtul.
166	[redacted] Mocsányi R. arcképe		Mgtul.
167	Hirsch N.-né urnő arcképe		Mgtul.

SÁRI SCHALK LÁSZLÓ:
Bucsu a Kálvárián.

A kiállításon bemutatkozó diákok:

Bencsik Sándor • Berinszki Kitti • Berinszki Viktória • Cs. Szabó Szilvia • Cs. Szabó Tibor • Huber Ágnes • Kiss Adrienn • Kiss Erika • K. Varga Béla • Mártonfalvi Pál • Mondi Mónika • Nagy Gombai Emese • Nagy Norbert • Pásztor Mária • Takács Erzsébet • Tamás László • Tóbi Kálmán • Tóbi Mónika • Tóth Attila • Vincze Klaudia

Sári Zoltán kobrarzu.

„A művészet a kimondhatatlan tolmácsa"

(Goethe)

Meghívó

Az
Arany János Művelődési Központ
és a
II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola
Nevelőtestülete

tisztelettel meghívja Önt és Kedves Családját
az iskola

kerámia szakkörének kiállításmegnyitójára

Időpont:
1997. május 26. 16 óra

Helyszín:
Arany János Művelődési Központ
Nagykőrös, Szabadság tér 7.

Szakkörvezető:

Sári Zoltán
szobrászművész

A kiállítást megnyitja:

Arnóti András
festőművész

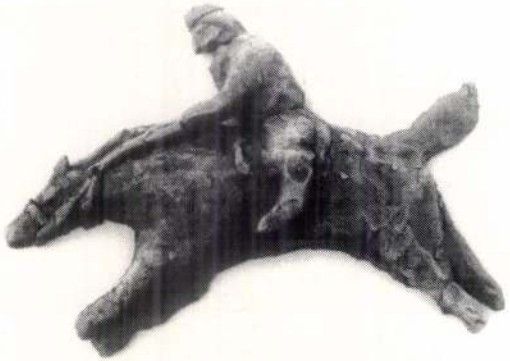

A kiállítás megtekinthető 1997. május 26-tól
június 6-ig, hétköznap 8 és 18 óra között.

2. *Dr. Miskolczy Ferencz*, Biharvármegye főispánja.
3. *Hlatky Endre*, Nagyvárad város főispánja.
4. *Radu Demeter*, gör. kath. püspök.
5. *Fetser Antal*, felsz. püspök.
6. *Dr. Lányi József*, felsz. püspök.
7. *Mangra Vazul*, gör. kel, püspöki helynök.
8. *Imrik Péter*, kuriai biró, a Szigligeti-Társaság alelnöke.
9. *Bunyitay Vincze*, pápai prelátus, kanonok.
10. *Fráter Barnabás*, vármegyei alispán.
11. *Rádl Ödön*, kir. tan., a Szigligeti-Társaság elnöke.
12. *Dr. Bozóky Alajos*, udv. tan., jogakad. igazgató.
13. *Dr. Hoványi Géza*, orsz. képviselő, a Szigligeti-Társaság alelnöke,
14. *Dr. Karácsonyi János*, prépost-kanonok.
15. *Rimler Károly*, polgármester.
16. *Dr. Várady Zsigmond*, orsz. képviselő.
17. *Sulyok István*, ref. lelkész.
18. *Materny Imre*, ág. h. ev. lelkész.
19. *Dr. Adorján Ármin*, a Szigligeti-Társaság alelnöke.
20. *Sas Ede*, szerkesztő.
21. *Dr. Ágoston Péter*, jogakad, tanár.
22. *Dr. Kecskeméti Lipót*, főrabbi.
23. *Kozáry Gyula*, hadapródiskolai tanár.
24. *Dr. Mártonfy Marczell*, jogakad, tanár.
25. *Dr. Hoványi Gyula*, jogakad. tanár,

A közgyűlés az indítványt elfogadván, nevezette-

Sarisz Ferenc Pál

folytatás Mitalik=

Háromszáz év a pozsonyi

M. Kat. Ert. 1911. 131. l

1750. febr. 23-án az együttes tanács megdicséri *Sarisznak* aranyból készült mesterremekét, mely ötféle szinű zománczczal diszített gyürűt és egy pecsétlőt képez. A czéh csupán mint aranyművest iktatja kebelébe. Gott gebe glick und segen!

1750. márcz. 1-én bemutatja (ezüst) mesterremekét, mit jónak talál a czéh, de némi hibákért 6 forintra bünteti. Ugyanekkor megfizeti a 1/2 márka ezüstért járó 11 forintot. Vodergeld és kiíró-pénz fejében letesz 2 forint 51 krt. Az első lakomát ugyanekkor in natura adja meg, a másodikért 1750. jún. 24-én fizet le 7 forintot.

1753. jún. 17-én *Sarisz* 7 évre tanulóul szegődteti magához Sigmund Hasenhidel-t. Ideje 1760 jún. 17-én végződik. A 2 frt beiró-pénzt lefizette.

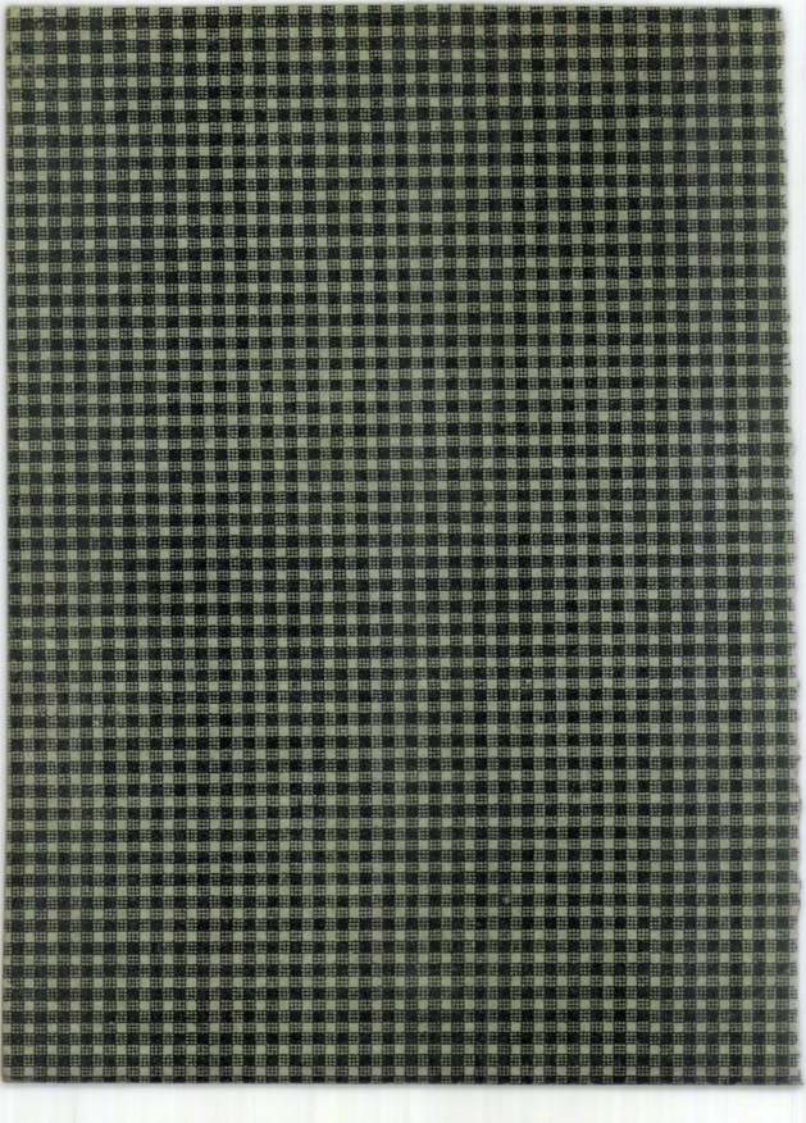

198—200. **Sarkad**, g. k. fatemplom.

1418. „in Sarkad . . . duas capellas ligneas, unam christianorum cum turri lignea, aliam Ruthenorum, ambas cum cimeterio et sepultura." (Hodinka: Munk. g. k. püspökség tört. 1910. p. 80.; Lelesz. Act. 1418. nro. 24.)

1733. „Ligneum ad instar prioris." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)

1747. az összeírásban maga a község sem szerepel.

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Michaëlem Archangelum." (Schem. Munk. p. 40.)

1871. kőtemplomot építettek. (Lehoczky IIIb. p. 688.)

Lásd még: Lehoczky I. p. 245.

(Bereg m.)

Domfalu

201. Sarkad, r. k. fatemplom.
1418. I. Sarkad g. k. fatemplom.

(Bregm)

Domfalép

Sárisz Ferenc Pál

Ötvös 1750.

Láid

Mik. Pozs. 88.1

Sárisz Ferenc Pál, pozsonyi ügyvéd

V. 130, 131.

Sárisz Ferenc Pál, pozsonyi ötvös † 88.

Sarisz Pál, pozsonyi ötvös V. 132

~~Sarisz~~

IGNATIUS SÁRITY, ötvös

A táblázatban nem szereplő mesterek adatai:
Ignatius Sároty ötvöst csupán az 1751-es összeirás emliti meg,ugyanez év/júl.18-l/anyakönyvi bejegyzése szerint .Agnes Poparikkal kötött házasságot.
37.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mestereemeberek 19.old

A Móra Ferenc Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

Sarkad György keramikus

Az Iparművészeti Vállalat Kerámia-üzemében látjuk: a tárgyakat fehér alapmázzal bemázolják és a festési mintát sablon alapján előrajzolják. A kézifestés motívumait Gorka Géza és Sarkad György keramikus eredeti habán minták alapján tervezte.

Képes Krónika

1974. IV. 20. Televízió 16.10 Gné.

Szarisz Ferenc Pál

ötvös 1750–1753

lárt

Mih. Poss. 130

Pannonia 0/17

Legfinomabb
Allerfeinstes
PÉTERFALVAI-PANNONIA
irodai
Kanzlei

Sári Schalk László festőművész

A Képzőművészeti Szalon kiáll.-án szerepelt.

N.U.931.I.30.

Sári - Schalk László

Kiállít

NV. 1930. XII. 11.

özpont meginditotta rotaprintes for-
kötéteként a
épzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Sári Schalk László, graf.

Hány vég vásznat ér egy boldokló nő? Tolnai Világlapja 1932. 12.sz. 43. l.

SÁRI MIHÁLY

N+k. Kerámia St.

1977 - 2002

Szulyó
ZNYOVÁRALJA

Mária - kép

Sári Zoltán

szerepelt a salgótarjáni fotókiállításon.

Salgótarjáni Hírlap 1967. aug. 10.

SÁRICS ISTVÁN, tobakmester

Az 1847-ben a városi polgárok sorába felvettek iratai között található Sárics István tobak mester kérvénye, melyben mellékelte atyjának 1780-ból való városi polgári bizonyitványát is. 167.old

KOPASZ GÁBOR: Régi pécsi kézmüves mesterségek 167.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XVI. 1971. Pécs, 1972

SÁRICS JÁKAB, pokrócos mester

Sárics István tobakmester 1847-ben atyjára hivatkozott aki már 70 évvel azelőtt is pokrócmester volt Pécsett és pécsi polgárjogot is szerzett. 167.old

KOPASZ GÁBOR: Régi pécsi kézműves mesterségek 167.old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XVI. 1971.
Pécs, 1972

MDK

Sarinen E.

A finn pavillon tornya, repr.

A finn pavillon kapujának részlete, repr.

Részletek a finn pavillonból, repr.

/Tervezte fenti, a rajzokat készitette Krieger Béla/.

Magyar Iparművészet 1900. 335, 336, 337.l.

Láringer László

festő

1896-97

Címiek 1930. 88. l.

Bécs.

Az előtért a bástyáktól
lötte fekvő külvárosok foglalj
nyékbeli hegyek látszanak. Feli

WIEN.

Rm., mér. a vk. 5.8: 11.

140-95

Sáripuszta

Hunyadi J. közlése
Helyegnévtárban
nincs

SÁRIPUSZTA

Marcali mellett. XVIII. századi kastély, jelenleg Hunyadi József grófé.

SALUTACIÓN

Sáris Mihály

szobrász

1760-tól Sopronban élt, hol 1763. a temetési feszület corpusát javitotta. 1782. a Szent Lélek templomban dolgozott. Tőle valók az ev. templom ajtai is. Meghalt 1795 aug. 15. nagy szegénységben.

Csatkörl

Ban: Sopron nyakkori egyháztört. 380. l

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztert

13762 szám.

BUDAPEST 1937 OKT. 27 3 5

Műemlékek orsz. Bizottsága tér. Elv.

BUDAPEST. IX

Hivatalból.
szolgálati ügyben.

SÁRISÁP (Esztergom)

Sárisáp

Vértes?

R. K. TEMPLOM, épült 1766-ban. Benne ezüst kehely, gr. Sándor Antal ajándéka

ÓKERESZTÉNY KÁPOLNA alapfalai a hegyen.

Sárisáp

Esztergom m.

Ókeresztény temető kápolna

Magy Lajos: Pannonia sacra. Serkent István

I. 126. l.

M

Mária Dorottya fhg

(1867 – ?

Évszám

144 l.

Sári-Schalk László

Képzőművészeti Szalon kiállításain képeivel szerepelt.

NL 930. XII. 11.

Sári Schalk László

Képzőművészeti szalon kiállításán Vasárnap, Szentendrei táj, Karám, Tarlón c. festményeivel, valamint több akt-jával és grafikai munkáival szerepelt.

PH. 930. XII. 12.

MOK

Sári Schulz László festő (szül.1900)

Szénarakodás. Pastell.
Férfi tanulmányfej. Pastell.
Női tanulmányfej. "
Vasuti hid. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kisli.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Heti vásár. Grafit.
Szent Endrei Görög utca. Grafit.
Szent Endrei szerb bucsu. "
A kovács udvara. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László

Szentendrei táj, of.

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Pásztorok. Grafit.
Gémeskút. "
Szénarakodás. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László

Szénarakodás

Kovács udvara

Blahó L.: A N. Szal. csoportkiáll. Képzőművészet 1931. 36. sz. 17.l.

MDK

Sári Schalk László

Kis kiállitások. Képzőművészet 1931. 36.sz. 18.l.

MDK

Sári Schalk László, festöm.

Bp.szül.1900-ban. Érettségi után üvegtervezéssel majd faszobrászattal foglalkozott es csak később tért át a festészetre. Festö maradt és az Ip. m. Föiskolán Feiks Jenönél és iványi Grünwald Bélánál tanult. Egy évvel /?/ ezelött teljesen naturalista felfogást vallott, ma/?/ már a Szt.en endrei müvésztelepröl hozott képeiben csak a dolgok lényegét festi.
Képeit a külföldi metropolisokban is látták és értékelték.

?

MDK

Sári Schalk László, festöm.

Olvasás közben.	olf.
Pap sziget Szt. Endrénél.	"
Viz partján.	"
Napraforgó.	"
Nagymosás.	"
A Falu kutja.	"
Vasárnap.	"
Kis köhid a libáusztatón.	"

?

MDK

Sári Schalk László, festőm.

A Böske vasárnapja. olt.
Szent Endrei ösmotivum. olt.
Es Tom Pick nyergébe emelte a lányt.. olt.
Katika csendélete. olt.
Reggeli kézimunka. "
Katika stoppol. "
Atelier hangulat. "

?

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel..
Fejlődésben lévő komoly tehetség.

Nemzeti Ujság
1930.XI.7.

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Hideg,holt szineivel fásult hangulatot tud teremteni.Kár,hogy fiatalsága nem tüzeli valami friss,lendületes stilusra.

Esti Kurir
1930.VI.8.

Sá
fe

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Művészete merész és ujszerü, de nem meggyőző. A legnehezebb problémával küzd, egyszerüen akar festeni. Szinskálája széles, meglátásai, ha a részleteket jellemzés érdekében elhanyagolja is egy kissé, megkapók.

Uj Nemzedék
1930.XI.8.

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1930.XI.16.

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Új Nemzedék
1930.XI.16.

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1930.XI.14.

Sári Schalk László
festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Finom szinérzéknek adja bizonyságát csendéletein
és feltünő készületlenségnek emberi alakos festményein

Ujság
1930.VI.7.

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Erősen vajudó müvészi törekvésekkel, melyek fő motivumait Szent Endre adja; aktjaiban és figurálisaiban kevés a test

Pesti Hirlap
1930.XI.1.

Sári Schalk László

festőművész

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Pasztelljei közül a Szénarakodás hangulatos clair-obscureje mellett pompás Szentendrei grafitjai vonják magukra a figyelmet.-

Magyarság
1930.XI.7.

MDK

Sári Schalk László, festőm.

Az én ablakomból. olt.
Bucsu a Kálvárián. "
Szent Endrei táj. "

Sávi Schalk László festő (szül.1900)

Szent Endrei táj. Grafit.
Szent Endrei ósmotyvum. Grafit.
Kikötő. "
Uszályok. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

Sári Schalk László
festőművész

Est 1930.XI.7.

— **Csoportkiállítás a Nemzeti Szalónban.** Hét művész mutatja be a Nemzeti Szalónnak ma délután megnyiló kiállításán legújabb munkáit. *Sári Schalk* László hozza a legtöbb eredményt. Erősen küzd még, de jól rajzol és pompás színérzéke van. *Simkovich* Jenő ott tart, ahol ezelőtt nyolc esztendővel Szőnyi, ugyanazok a problémák izgatják.

Csabai Roth Margit friss és könnyed, különösen egy nő portréja mutatja meg erejét. *Mészöly Munkás* Béla különböző hangulatok hatása alatt küszködik a művészi kifejezési formákkal. Egyik-másik munkája nagyon figyelemreméltó. *Győrszigeti Némay* Ferenc sablónos portrékat állított ki. *Rajki* József szobrászművész érdeklődése a magyar falu felé fordul, jól látja a kifejező formákat. A kiállítást kiegészíti. *Luttor* Ignác iparművész, a *Berzsenyi Dániel* leánygimnázium tanárának díszpárna gyüjteménye.

Ötletesen játszik a színekkel, van humora, kifejező ereje. A modern plakátokkal tartja a legtöbb rokonságot ez az érdekes kísérlet. »Arab rege«, »Hold asszonya«, »Virrad az erdő szélén«, »A fekete kakas«, »A bünbeesés« mind érdekes dekorációk. Modern lakásoknak igazán stílusos ékessége lehet néhány ilyen párna. Mindenesetre érdekes, hogy nálunk még a kísérletezés stádiumába sem jutott területen ilyen szép eredményeket lehet felmutatni.

felül?

Szociáldemokrácia, vagy Heimwehr? —

Sári Schalk László

festőművész

Nemzeti Szalon LXVIII.csoportkiállitásán - képével szerepel.
Fejlődésben levő komoly tehetség.

Nemzeti Ujság
1930.XI.7.

Sári Schalk László.

Festőművész.

Újabb műveiből kiállítást rendez, melynek keretében a Nemzeti Szalon 68. csoportkiállításán bemutatott műveit is kiállítja. A kiállítás a Képzőművészeti Szalonban lesz.

Meglívó.

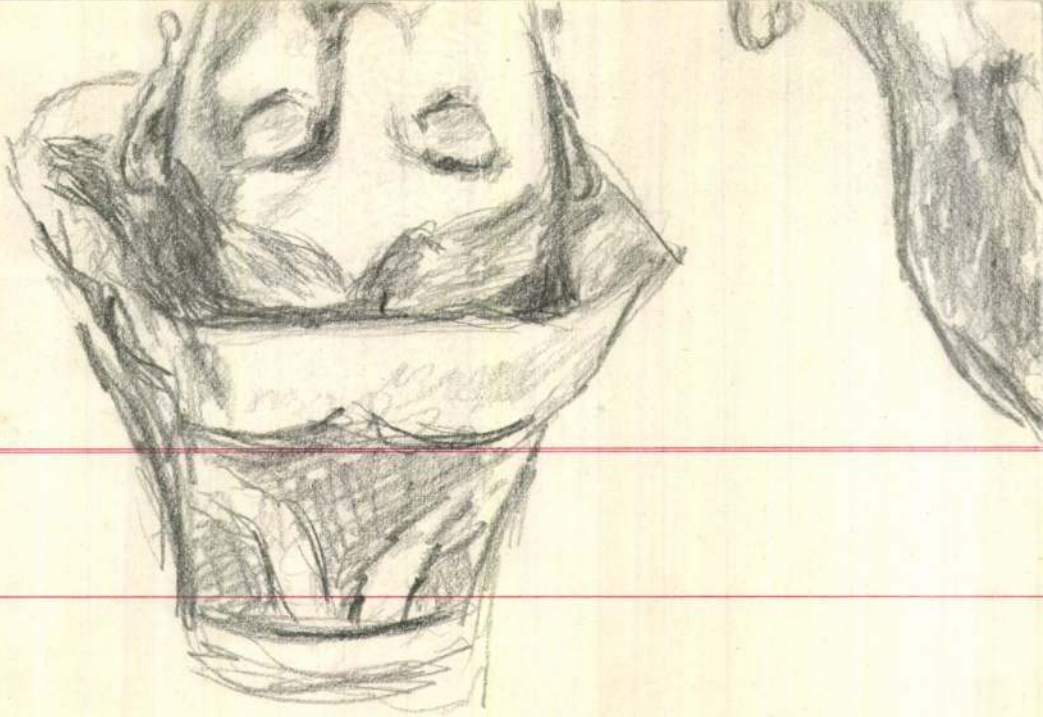

Sári Schalk László

4 1

MAGYAR MUVESZET

1930. 668.

Sári Schalk László

Kiállít

MH. 1932. III. 6.

Sári Schalk László.

festőművész.

Újabb műveiből kiállítást rendez, melynek keretében a Nemzeti Szalon 64. csoportkiállításán bemutatott műveit is kiállítja. A kiállítás a Képzőművészeti Szakszervezet Szalonjában lesz.

Meghívó.

Sári Schalk László

koll. kiáll. a Nemzeti Szalonban

erőd

Képzőművészet

1931. 36. 7.

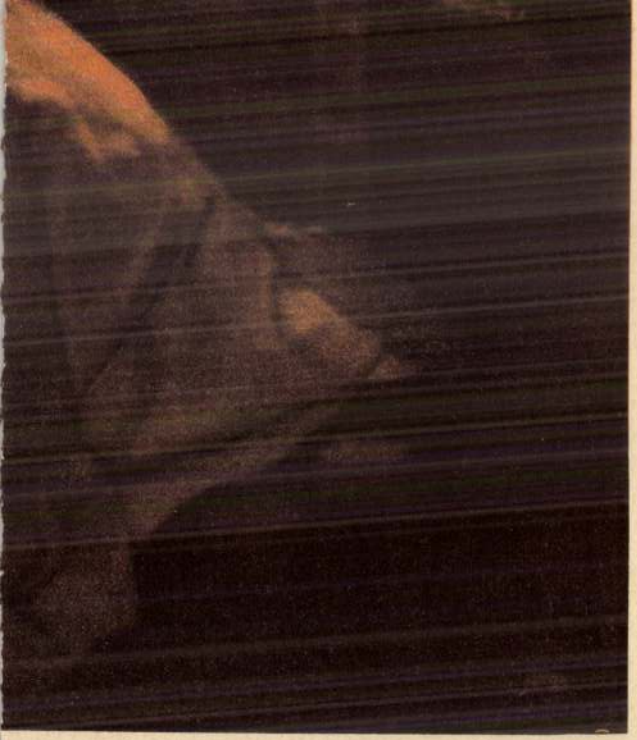

Kossák udv. fényképész heliosz fényképe

ÁTA

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA

Sári Schalk László

kiáll.

Nemzeti Szalon

1930. nov.

Fův. képt.

Sári Sch. László

Művével szerepel a Munkácsy Céh Ernst-múzeumban rendezett kiállításain.

Kiáj, 954. V. 13.

MDK

Sári Schalk László, festö

Leányfalu.

Az Ernst-Mus. kiállitásai. CXLVII. Munkácsy-cék VI.
sors. egbekötött repr. kiáll. Bp. 1934 május Kat. 11.1.

MDK

Sári Schalk László, festöm.

Szentendrei táj . Olf.

Nemz. Szal.- A Munkácsy Cé VIII. repr.kiáll.-a
1936. márc.30.- ápr.14. Kat.

M.D.K.

Sári Schalk László

"Gémeskut" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap a Nemzeti Szalon 68.-ik csoportkiállitásán.

Szinházi Élet, Bp. 1930. nov. 23-29. XX. évf. 48. ~~lap.~~ sz. 5. lap

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Olvasás közben. Olajf.
Pap sziget Szt.Endrénél. Olajf.
Viz partján. "
Napraforgó. "

Nemzeti Szalon,1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Bpesten szül. Érettségi után előbb üveg-tervezéssel, majd faszobrászattal foglalkozott és csak később tért a festészetre. Az Iparműv.Főisk.-án, majd Feiks Jenőnél és Iványi Grünwald Bélánál tanult.

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiall.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

A Böske vasárnapja. Olajf.
Szent Endrei csmotivum. Olajf.
És Tom Pick nyergébe emelte a lányt ...
Olajf.

Nemzeti Szalon,1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Nagymosás. Olajf.
A Falu kútja. "
Vasárnap. "
Kis kőhid a libausztatón. Olajf.

Nemzeti Szalon,1930.nov. 68.csop.kiáll.

MNK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Az én ablakomból. Olajf.
Bucsu a Kálvárián. "
Szent Endrei táj. "
A patak medrében. "

Nemzeti Szalon,1930.nov. 68.csop.kiáll.

MNK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Katika csendélete. Olajf.
Reggeli kézimunka. "
Katika stoppol. "
Atelier hangulat. "

Nemzeti Szalon,1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Akt fauteuilleben. Pastell.
Tarlón. "
Ösmotyvum. "
A karám. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Női portrait. Olajf.
Asszonytestek. "
A wecker. Pastell
Peti vasárnapja. Pastell

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Álló akt. Pastell.
Ülő akt. "
Szódrákosi hid. Pastell.
Virágok. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

MDK

Sári Schalk László festő (szül.1900)

Könyvek. Pastell
Fékruhás nő. "
Akt a műteremben. Pastell.
Pihenő modell. "

Nemzeti Szalon, 1930.nov. 68.csop.kiáll.

Sárii vk. templom

(Pest vm)

l.

Chobotovac

281. l.

Sári monostortemplom

kriptája

Feldebrön

alavrajz, Lux

l. Kálmántól

Repr.

Divald Magyarország

39. l.

Öszlopfő ugyanott

XI. n. Repr.

40. l.

A'. 149 (4)

Sári monostor

Aba Sámuel szerja

l.

GerMRE 48 l.

Villa bejárata klinker-téglából

Sári Pálné MDK

kőfaragó

Kőfaragó asszonyok
Népszava, 1959. márc. 29.

M.D.K.

Sári Pál, ács

neve az 1785 évi adó-
összeírásban fordul elő Egerben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 394. old.

SÁRI Pál ács. Az egri 1785. évi adóösszeirásban szerepel az adózók névjegyzékében.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Sári J. III.é. épitészhallgató

Bérház. Repr.

Épitészhallgtervk.

Sári Katalin, művészettörténész

Sebők Alajos a Diósgyőrben megrendezett XI. Országos Amatőr Képző- és Iparművészeti Kiállítás a grafikai műfajban díjazott művész első, igazi alkotói sikere volt, — írja Sári Katalin „Ceruzafénykép" c. cikkében.

Sári Katalin művészettörténész: Ceruzafénykép,

Képes Ujság, 1982. júl. 24. 10-11 old.

MDK

Sári J. III. éves építészhallgató

Bérház-terve. Repr.

Magy. Iparművészet, 1930. 172. lap

Sári László

Fantáziával fog szerepelni a gödöllős kedvenczünk László képzőművészeti kör kiállításán.

Képzőművészeti kiállítás Gödöllőn
Pest megyei Hírlap, 1968. ápr. 14. 4. o.

Sári István, építész 1.) Folytatás.

Gyöngyös, szellőskörös beépítés, tervpályázat 1981.

Várostervek 1978-88

Mottó: az „alaptérkép" is lehet a tervezés alapja.

Építészek: Szőke László, Rudolf Mihály, Sári István, Horváth Zoltán.

Magyar Építőművészek, 1988., 6., 56-old.

Sári István, építész

Bemutatkoznak a Miskolci Építész Műhely tagjai.

Született 1945-ben, Miskolcon. Iskolái: 1959-63 Ybl Miklós Építőipari Technikum, Bpest. 1971-75. Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola, Debrecen. 1985-88 BME Építészmérnöki Kar. Munkahelye: 1969-től Északterv. Fontosabb munkái: Almagyar-Merengő városrész, Eger, 1981; Petőfi tér RRT, Miskolc, 1982; Városközpont, Szécsény, 1985; Üzletház, Rákóczi u. 66, Bpest; 1985; Tanácsház tér beépítése, Miskolc, 1987.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 8-old.

Sári István, építész

Bodonyi Csaba: Varsói Konfrontációk.

A Lengyel Építőművészek Szövetsége 1981 ápr. 22 és 30. között hirdette meg a „Varsói Konfrontációk" nemzetközi építésztalálkozót, és pályázatot az európai fővárosok számára. – A Magyar Építőművészet Szövetsége az Érzaktev kollektíváját jelölte, ki, mint magyar teamot. E teammunkájával elnyerte a Lengyel Építőművészek Szövetségének díját. – A team tagjai: Bodonyi Csaba építész (a team vezetője) Ferencz István, Sári István építészek; munkatársak: Golda János, Noll Tamás, Farkas Pál, Dombi Teodóra, Hidasnémeti János, Gonda Antal, Tompos Lajos.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 58-old.

SÁRI Ignác ejtőn

BUDAPEST

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
2.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991
190 p.

Sári Ignác

mérnök nyilat-
kozata arról, hogyan
kell, felépítem Bu-
dapestet

Pesti Napló

1934. szept. 12.

A cikket lásd

Acsay Lászlónál

MDK

Sárga József ötvös

Diszalbum. A kolozsvári szabadelvűpárt ajándéka Hegedüs Sándornak képviselőségének 20 éves jubileumára. Készitette Sárga János Kolozsvár. Repr.

Magyar Iparművészet, 1905. 26.lap

Sarger Gregorius

Körmives

lásd

Székesfeh. Szemle

1931. 10-12. sz

Y. l.

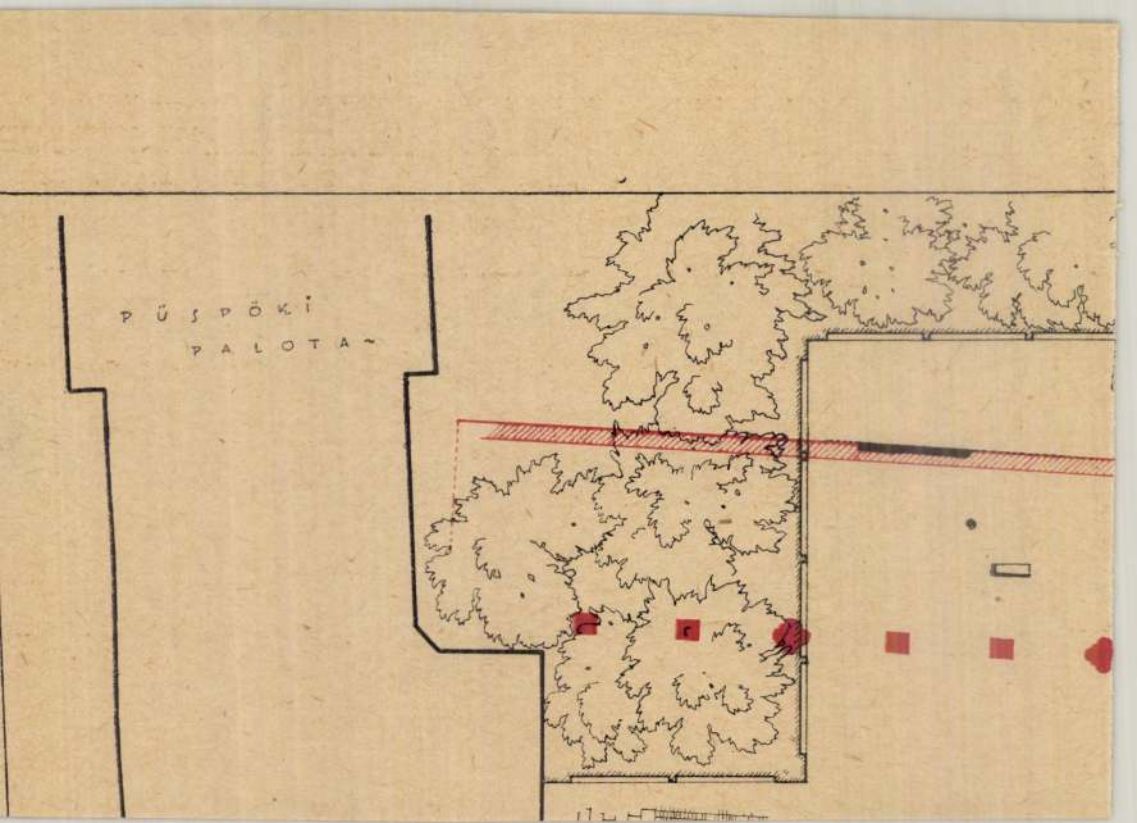
PÜSPÖKI
PALOTA

Sárfác Imréné MDK

Karádi himzésü terítő

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

MDK

Sárházy János épitőmester

Könyvszemle. Nagy Zoltán: Vedres István müvészi munkássága /1765-1830/ Müvért 1957. VI. évf. 4. sz. 331. l.

Sári Pálint

Említve

Takács Lajos: Régvannak, akik to-
vábbadjak
Észak-magyarország, Miskolc 1970. jun. 10

Sárga János

Kolozsvári műötvös, aki
különösen az erdélyi végi
zománcművészet fejlesztése
körül szerzett érdemeket,
48 éves korában Budapesten
meghalt

Pesti Hirlap 1916. nov. 11.
(Halálozás.)

U. 2110.

Larga Janos

U. 2021

Giusti V. 215.

Sarga Janos
otros

U. 2110

olás

~~Assyria~~ V. 263.

Sarja Ilona

Sátoraljaújhely

Könyvtár, szén r. 43 x 31

MDK.

Sárga János müötvös.

Pécsi Kiállitás V. Áll. ezüstérem.

Magyar Iparmüvészet 19o7. 3oolap.

mDK

Sátga János, kolozsvári ötvösmester,

remekművü magyar térfiékszerei általános

méltánylásban részesültek.

Ka rácsonyi iparmüvészeti vásár. Kiállitás. A M.Iparmüvészeti Társulat karácson yi vásárja dec.1.-en nyilt meg.

Magyar Iparmüvészet. 1907. 45.1.

Sárga János †

u. 2021

ékszerész, műötvös, cs. és kir. udvari szállító meghalt Budapesten 1916. nov. 9., 48 éves korában.

Pesti Hirlap, 1916. nov. 11. (Gyászjelentés.)

Tételszám	
	42 drb. felvétel 63 " 18x24 cm. fényképnagyitá Utazási költségek: Kiszombor Zseliz Esztergom azaz Négyszáznegyvenegypengő. 3

Fizetendő: számla vételével

Sárga János

kolozsvári otvos

Pósta Béla dr.: T. c. Sárga János úrnak Kolozsvár. Iparmüvészeti Erlesítő: 1907. Kiadja Sárga János -

y i Gyula urnak,

B u d a p e s t.

arnok IX.és X: kiállitásának katalo-

zerencsém szives használatra megkül-

ugusztus 24.-én

Tisztelettel,

Saretz György

épitész

Gentzmüeml

187. l.

nyugta

Záromnár koronáról,
veleméri rk. templom
álatok költségeire,
és kötelezettsége mel-
n hiány nélkül fel-

1916 március 21-én

Nagrand Mihály

Sárfenék vára

Laid

Scharfeneck alatt

Tüzcsiholó-töredék, magyar pogánykori

VII. 246.

MDK

Sárga Antal, Békéscsaba

Tanulm.fej. szén

Orosz táncospár, gipsz

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950.
jun. 9.1.

Sárdinecz Ferenc

kisplasztikus

1903 - 7

Éimisk 1930. 88. l.

T. 5216.

védett Bécs városa és a körü-
k el, mig a háttérben a kör-
rata fölül:

4 cm.

Sárdinecz Ferenc

150 K államsegély

Értímisk 1905/6

17. l.

Sárdinecz Ferenc

volg. isk. rajztanító
Nagyatádon

Értimisk 1910/11. 7. l.

Pozsony. III. 237

Sárdinecz Ferenc

300 k államsegély

Értínnisk 1907/8

19. l.

197-206

KARA

ev. templom

Sardinecz Ferenc

200 k államsegély

Értimisk 1906/7

16. l.

XLVIII.

IYAD

Sárdinetz Ferenc

Nagyatádon s. rajztanító

Értimisk 1908/9. 15. l

Budapesti Ráday-könyvtár

III. 179

Sárdinetz Ferenc

végbiz. jeles eredm.

Érettségi

1907/8. 22. l.

Sárdinecz Ferenc

100 k államsegély

Értímisk 1904/5. 16 l.

Saretz Iván

Buda

A budai ötvösök beírási könyvében a 29.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik hagyaték: 38. p.

Pest - Buda 1977

Mihalik hagyaték: 130. p.

Sárdinecz Ferenc

100 K a pécsi ker. és iparkamarától

Értínisk 1904/5

16.1.

Sardinecz Ferenc

Pécsi ker. és ipartanácsától
100 K

Értesítő 1903/4. 32. l.

ristik Friedrich Schmidt's von Em. Ranzoni.
her Flügel der Hauptfaçade mit einem Theil der Loggia.
r Mittelpartie der Hauptfaçade.
art in der Langseite des grossen Hofes.
tock der Mittelpartie an der Langfaçade im grossen Hofe
im Parterre des Polygonausbaues mit Durchsicht i. d. grossen Hof.
es Polygonausbaues im grossen Hofe. Erster Stock.
Durchfahrts-Vestibule mit Aufgang zur Feststiege.
hiff des Festsaales gegen den grossen Hof.
im grossen Hofe. Längenseite.
im grossen Hofe. Stirnseite.

Schmidt d'après une buste par Tilgner.
éristique de Frédéric Schmidt par Em. Ranzoni.
sud-est de la façade principale avec une partie de la „loggia".
nt de la partie centrale de la façade principale.
ochère dans la longueur de la grande cour.
étage de la partie centrale à la façade de long dans la grand cour.
au rez-de-chaussée du polygon, donnant sur la grande cour.
du polygon dans la grande cour. Premier étage.
le intérieur, avec monté du grand escalier
sse de la salle de banquet, donnant sur la grande cour.
s dans la grande cour. Coté de long.
s dans la grande cour. Coté de front.

Schmidt after a bust of Tilgner.
teristic of Fred. Schmidt by Em. Ranzoni.
eastern wing of the principal facade, with a fragment of the loggia.
ent of the central part of the principal facade.
ay in the length-side of the great yard.
flight in the central part of the great yard.
in the ground-floor of the projecting construction, looking int
he great yard.
s of the polygon in the great yard. First floor.
passage-vestible with ascent to the great stairs.
ave of the banquet-hall, looking into the great yard.

SÁRDINECZ Ferenc
NAGYATÁD
(Somogy m.)
Hősök emlékszo ra

HORVÁTHNÉ Gréczi Mária: Nagyatád, Látnivalók. Bp. : TKM, 1990. - (Tájak, Korok, Muzeumok kiskönyvtára ; 389.)
6.p.
tervei szerint készült, 1924-ben

MDK

Sardinecz Ferens rajztanár, Nagyatád

A Társulat köréből. Uj tagok. Magyar Iparmüvészet, 1910. 8.sz. XI. 1.

Sardor, I. C.

Székesfehérvári festő
XVIII. század.

A Tamási (Tolna)
m. templom 3 oltárkepe
Átfestette Szily Leona

Derescényi Oszró ajánlani fogja a Székesfehérvári Múzeumnak, hogy e kiselejtezésre szánt képeket vegyék át
1938. III. 8/4

azokat minden hónapban küldjük szét

karja venni annak, hogy a csekklapok

tonként csekély is, de az egész fő-

i kár ne érje az akciót.

éltóságod
ságod ily szövegü csekklapokat
ágod

ásnak venni, mert a csekk csak a kö-

ésére szolgál.

hogy az 1938. évi könyveink felfektetés-

98 ..... változott.

szegényügyi előadó.

Budapest székesfőváros házinyomdája 1937 — 11934

Sardor, J. C.

festő
Székesfehérvárott
festette a tamási
rk. templom oltár-
képeit:
1) Mária mennybemenetele
fő oltarkép.
2) Szent Anna oltárkép
3) Krisztus a keresztfán.
A 3. n. képen szig-
nálva „I. C. Sardor
Fecit in Albe".
1926-ban átmázolta
Szily Leona.
Művészi szempontból jelen-
téktelen képek. Látta 1938 III. 3.

Sarcc György

dalmát festőművész

készítette 1720-ban

a szegedi alsóvárosi

Templom főoltárát

Kiss Szeged

233. l.

Bugacz ásatás IX-63.

M. D. K.

SARECZ György

Szeged, alsóvárosi templom főoltára (1713) Repr.)

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bp. 1960.
245, 247. l.

Sárdyné Wolf Katalin, építész

József Dénes: Építettük 85.

Építészet.

Az Építésügyi Tájékoztatási Központ 1975 óta minden tavasszal megrendezi az „Építettük..." a kiállítást, melyen az előző évben elkészült v. felújított létesítmenyeket mutatják be. Az idei kiállításon nagy hangsúlyt kaptak a felújítások, különösen a műemléki felújítások, pld. a klasszicista volt Zichy-Hadik kastely, ahol a dombormüves belső terek ma oktatási központnak szolgálnak. – Sárdyné Wolf Katalin építész műve. (emlitve).

Kritika, 1986, szept. 45-old.

Sárdi Tiborné

Két másik művésszel együtt kiállítást rendez májusban a sátoraljaújhelyi Kossuth Műv. Házban.

említve.

Napjaink, 1963 5. szám, 12 lap.

dr. Sárdi Tiborné

Művei Sárospatakon, a „Hegyaljai tájak – hegyaljai emberek" c. kiállításon.

emlékére.

Napjaink, 1962. 4. szám, 2. lap.

Sárdi Tiborné

Hubay diklósnál és Jenőnt
Béla-val kiállítása volt
Tiszakorádon és cigándon.

Éppel nyugdíjban 1963 decz 24

Sárdi Tiborné MK

szerepelt a kiállitáson.

Hegyi József: Hegyaljai tájak, hegyaljai emberek.
Képzőművészeti kiállitás Sárospatakon.

Borsodi Szemle. 1963.5. sz. 88-89.l.

Sárdi Tiborné Jestő
Ezelmoparovoj 1959 márc. 17.-
Goldel.

Sárdy Tilorné
testó

1963 dec 15-21 ig Tisza-
karádon kiállítása volt
Hubay Miklós sálés fenczik
Béla val.

Eszak magyarország
1963 dec 7.

Sárdi Tibor
festő

M.D.K.

Sátoraljaújhelyen és Szerencsen volt
először egy kollektív kiállítása.

— : —

Művészet, 1963. július – 47 lap

Sárdi Tibornó

Kiallítása volt Sátoraljaújhelyen

Napjaink, 1963, 9 n. 100.

Sárdi Tibor MDK

1963 évi kiállítása

Sátoraljaujhelyen

-r -6: Az évi képzőművészeti kiállításaink.
NAPJAINK 1963. szept. 1.

Sárdi Tiborné

MOK

Szerepelt a kiállításon

és dijat nyert

K.J.: Megyei képzőművészeti kiállítás Nátor-aljaujnelyen.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG. 1962. szept. 7.

Sárdi Tiborné MDK

Hubay Miklós, Jancsik Béla és Sárdi Tiborné sátoraljaujhelyi festőművészek kiállitás máj. 5-én nyilik.

//~~Fülöp~~/ Fülöp László: Kútoraljaujhelyének

Északmagyarország 1963. ápr. 20.

dr. Sándi Tiborné

A sátoraljaujhelyi képzőművészeti kör tagja, a tagok műveiből évente kétszer rendeznek tárlatot Sátoraljaujhelyen, egyszer Sárospatakon, résztvesznek megyei és országos kiállitásokon.

Északmagyarország 1961. szept. 16. 4.l.

Sándi Tiborné

Önarcképe; tompa színekkel festett szürke képe szerepelt többek közt a borsodi képzőművészek III. kiállításán a Herman Ottó múzeumban.

Hajdú Béla: A Borsod megyei képzőművészek III. kiál. a Herman Ottó múz.-ban. Észak magyarország 1961. III. 5. 5. l.

MDK

Sárdi Tiborné, Sátoraljaujhely

Tanulmányfej, of.

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O. Muz.
1960.

MDK

Sárdinecz Ferencz

1. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész. Bp. é.n. 35.l.

SÁRDINECZ FERENC
építést

Nagyatád

Látnivalók

TKM 389

lag lásd Pataky i. m. 121. l., bár a lapokat nem ismeri

A kolligátum két utolsó lapja a költő-rézmetsz személyes élményeit jeleníti meg. Az egyik azt a kalan ját mutatja be kép és szöveg segítségével, amikor a p zsonyi diétára utaztában szökött katonának nézték elfogták, a másik pedig azt ábrázolja, amikor sikertele sége miatt kétségbeesve búcsút mond írótollának hegedűjét (lantját) a szomorú fűzfára akasztja. (5— kép.) A háttérben látható városképek naivsága érdek ellentétet alkot a viseletek és a kocsiábrázolás hitele ségével, az utolsó lap érzelmi tartalma pedig feledt velünk a rajzi hibákat. (Gödöllői látképét említi: Lant r. t. 28. sz. könyvjegyzéke. Bp. 1928. 2942. sz.)

Farkas András kapcsolatát a debreceni kollégiumn írott adatok bizonyítják. Nem tudjuk ugyanezt elmo dani, legfeljebb valószínűsíthetjük a hódmezővásárhe Nagy Ferenccel kapcsolatban. Az ő neve, amely ed szintén ismeretlen volt a művészettörténeti irodalomb egy, újabban a Történelmi Képcsarnokba bekeri két oldalán felhasznált rézlemez révén vált ismert (lt. sz. 69.38). A lemez egyik oldalán Károlyi Józ képmása látható, amelyet Nagy Czetter Sámuel korá rézmetszetének felhasználásával 1805-ben készített. (Rózsa György: Czetter Sámuel. A Magyar Művészett

B. NARKISS—G. SED-RAJNA: INDEX OF JEWI

Iconographical Index of Hebrew Illuminated Manu

Az *Index of Christian Art* mintájára az Israel Acad of Sciences and Humanities és az Institut de Recherch d'Histoire des Textes megindította az *Index of Jewish* ot. Az előbbi csak a Princeton Universityn használh az utóbbinak cédulái meg is jelennek dobozokban, s k

Műv. Eft. 27. 1978(1)

Sardinecz Ferenc szobrász
Vasárnap délután, terakotta
Hamutartó, viaszk minta
Kis gyermek alak,gipsz
Edith, gipsz
Öreg asszony, gipsz
Somogyi asszony, gipsz
Fiatal kisleány, terakotta
Képkiállitás Nyitrán, 1916

MŰEMLÉK - ASZBIZ... 66/919

lek 20. cikke értelmében - nem
fizetésre - hanem a könyvelés
A közalapitván
szerint a biztositó társaság á
alappal bir; s mivel vett érte
rálék jóval felülmulja a könyv
tó társulat eljárása előzékeny
zetett dijak 1/3 részét, vagyi
landó.
Ezek előrebocs
mellett, hogy a hiányok a legu
kor. 86 fillérre apadt le, a k
emlékek országos bizottságának
előterjesztett leirási javasla
a./ Mikes /: Me
nélkül halt el s igy hagyatéká
b./ a kezesek

Sárdi Sámuel

(1)

festő és rézmetsző

1742. 1745. Művei. 1) Arbor Genealogica, Rajta van a Rhedeyek leszármazási táblája Aba és Sarolta közös törzsből e pettőnek mellképeikkel. Aláírás: Del. et scul. Samuel Schardi 1742. Találtatik ebben a könyvben: Jurisprudentia Hungarico-Transilvanica ... Auctore Andrea Huszti. Cibinii in Transilvania. 1742. 2) A grof Teleki zsalád címere, vainképül e mű előtt: Fákobnak József et ohajtó siralma. Azaz ... grof Széki

(2)

Teleki József úrfinak ... tisztességet megadó predikátziok és oratiok, Kolozsvár 1745. Aláírás Del. sculp. Samuel Sardi No 20.

Szilágyi István. Adalék a magyarországi képző-művészek névsorához. Történelmi Tár. 1880. évf 165. l.

Sardi, Sámuel

rézm. Nagyszeben

1705 - 1779

l.

Bielz Portskat

38. 4.

Vaskules, római VI. 131.

Sàrdi Sàmuel

Thieme Becker

XXIX. 465. l.

(Lyka)

IV 1

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sárdi Sámuel

SÁRDI *Sámuel*, rajzoló és rézmetsző a XVIII. sz. derekán Kolozsvárt. 1742. rajzolta és metszette a Rhédeiek leszármazási tábláját. 1745. a gróf Teleki-család címerét stb.

Lo. 3. II. 410 l

Gyulafehérvár VII. 269

Sárdi Nagy Lajos

Munkaszak

1919-20. téli kiáll. 139, 150

1922. őszi kiáll. 65.

1925-26. akt kiáll. 112, 126, 415, 430.

Svájcziak V. 55.

Sárdy Nagy Lajos

Mucsarnok Kobrak Bpt

1922, jub. kiáll.

1923, tav. kiáll. 210, 273

Fässli J. C.: Leben Georg Philipp Rugendas und Johannes Kupferle. Zürich, 1758.

IV. 242.

Sárdi Nagy Lajos

1926. egyházmův. kiáll. a
Nemzeti Halottban
Krisztus, bronz,

Kelta bronz sírmelléklelek VI. 130

Sárdy Mag Lajos

Magyar Művészet
1925. 392

Komlói m. kir. köszenbánya-hivatal
vándorkot. VI. 225

Lajdy Nagy Lajos

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 392

P690-89

Sárdi Nagy Hobrán

Árverési Csarnok aukció Eat

40 r. 1927 dec.

41. nem szepel

'en mester.

dból.

ig és kissé jobbrafordul-
jas-rendjének jelvényét
rókájának hosszú fürtjei
kalatti szakálla kicsiny,
ekendőt és vállravetett
bérkoszorú övezi alól, a
5tt, kiterjesztett szárnyú

— Lelt. sz. 330. — Értéke
nzeti Múzeum régiségtárától
N° 42.), illetőleg 1888 októ-

k. 1884 : II. 37. *Ismeretlen*
III. 37. *Ismeretlen a XVII.*

Sóroli Sámuel

"Rajzoló és rézmetsző". Kolozsváron 1740 és 1745 között működött, később Szebenbe tette át tevékenysége központját. Kolozsváron a Teleki József 1745 nyomtatott privilégiumos könyv címlapját metszi a Teleki család címerével.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 320 l

Sárdi Sámuel

Ő metszette a Rédeyek leszármazási tábláját, Stefan Waldhütter von Adlershausen tanácsos ex-librisét, valamint szeben látképét több céhlevélen.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

320 f

M.D.K.

SÁRDi Sámuel festő, rajzoló

1740-45 Kolozsvárt, 1748-68 Nagy-
szebenben dolgozik

1740 Nagyszeben, Simon szász
gróf arcképe

Garas XVIII. t. 246. l

Sárdi Sámuel

könyvnyomdász
vérm
1740–88 közt Nagy-
szebenben

lásd Bielz Graphik

12, 28-l.

vegyes

f. 88
1 köt. 4r

(Franks)

Gold torques found near Romsey,
Hants.

(from the Archaeologia, Vol. XXXIX.)

1.–3. ll., 1 képes
tábla.

Sárdy Loránd

restaurálta a fertődi Esterházy kastély
földszinti secco figurális stílusban alkotott
falképeket.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy

Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvé-
delem, 1969-70. Budapest 1972 4251

Sórdy Lóránt

állította helyre a nagytétényi kastélymúzeum falképeit s egyben feltárta a régebbi figurális festéseket.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hovassy Pál, Morényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972

7.3 l

Sárdy László

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

302. old.

SÁRDY LÓRÁNT, festőművész.retaurátor

A Debreceni Déri Múzeum Munkácsy termében lévő "Ecce homo" képét Munkácsynak, Sárdy Brutus és Sárdy Lóránt festőművész restaurátork restaurálták a múzeum felkérésére 1968.ban. 635.old.

SÁRDY LÓRÁNT: Az "Ecce homo"-Munkácsy Mihály festményének restaurálása 635.old

A DEBRECENI DÉRI MUZEUM ÉVKONYVE, I 1969
Debrecen, 1970

SÁRDY LÓRÁNT, festőművész restaurátor

Az "Ecce homo" c. munkácsy Mihály kép a Déri Múz-ban. A restaurálást Sárdy Brutus És Sárdy Lóránt végezte. A cikkben közölt képeket és az összes felvételeket, amelyek a munkához szükségesek voltak Sárdy Lóránt végezte. 651.old.

SÁRDY LÓRÁNT: Az "Ecce homo"-Munkácsy Mihály festményének -restaurálása 635-old.

A DEBRECENI DÉRY MÚZEUM ÉVKÖNYVE. I. 1968.
Debrecen, 1970

Sándy Lóránt
restaurálás

1967-1968 között restaurálta
Sándy Lóránt a fertődi kastélyban a festményeket.

Gerőné Kramer Márta: Falkép helyreállítások.
Művészet, 1974. junius - 5 lap.

dr. Sárdy Lóránt, festőművész, restaurátor

Bartók Béla-Emlékház, Budapest. Építész: Farnekas György (BME).

Üvegtervezők: Fém felirati rendszer: Balikó Gyula, grafikusművész.

Tóki református templom mennyezet részletének restaurátora: dr. Sárdy Lóránt.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 16-old.

Sárdy Lóránt

A Nagytétényi Kastélymúzeumban az biedermeyer és eklektikus patronfestél alatt feltárta a régebbi figurális festéseket.

Magyar Múzeumlétvédelem 1969-70
Akadémiai Kiadó Bp. 1972
72. old.

Sárdy Loránd festőművész

A Déri Múzeumban lezajlott javítási, felújítási munkálatok miatt kiemelték helyéről Munkácsy „Ecce homo" c. képét. A műszaki átadás után a műkincset visszateszik eredeti helyére. A képre, a munkára a kép restaurátora, Sárdy Loránd ügyel (repr. és említve).

Hajdu-Bihari Napló, 1976. jan. 22.

Sárdy Lóránt
festő

Édesapjával Sárdy Brutusszal
a debreceni Déri Múzeum „Ecce
Homójat" restaurálták.

Márffy Albin: Emlékezés Sárdy Brutusra.
Művészet, 1971.január - 17.lap

Sárdy Lóránd

és Sárdy Borbála restaurálják a debreceni Déry Múzeumban Munkácsy Mihály „Ecce homo" c. művét.

Kulturális krónika

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 12. 9. l.

SÁRDY LÓRÁNT

A BUDAI VÁRNEGYEDBEN LÉVŐ HÓDOLTSÁG KORI ZSINAGÓGA HELYREÁLLITÁSA SORÁN A FALFESTÉSEK FELTÁRÁSÁT ÉS VÉDELMÉT VÉGEZTE.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/6. 50. LAP.

Sárdy Lóránt

A Bp.V.Reáltanoda u. 17.sz. müemlékjellegü ház II. eme letén feltárt freskók Sárdy Lóránt szakvéleménye sze rint a Lotz-magániskola valamelyik növendékének mü- vei lehetnek /esetleg Lotz-vázlatok felhasználásával A freskók restaurálását 1969 őszén Reisinger Mária végezte el.

Pereházy Károly: Müemlék lakóépületek restaurálása a pesti Belváros rekonstrukciójában. - Müvtört.Ert. 1969. 4.szz

291. és 294. l., 25. sz. jegyzet.

Sárdy Lóránt, [iparművén] restaurátor

MDh

A nagytétényi volt Rudnyánszky kastélyban a vakolatréteg alól eddig 8 falképet tárt fel. Körülük 4 a magyarországi vakokó falfestészetnek ritkaságszámba menő emléke.

—: Ezt olvastuk...

Népszabadság Bp. 1960. február 5. 6.1

mdk.

Sárdy Lorant festőművész
restaurátor

a fővaros műemlék - osztályának restaurátora igazítja, ki az ismeretlen mester nagy 15 négyzetméteres freskomak maradvanyait (16 sz) melyet az Uri utca 13 felső emeletén találtak
Jankovszky János: Rejtvényfejtés ecsettel
Népszava, 1968 okt 27 H.L.

M.O.K.

Sárdy Lóránt

Bp.I. Táncsics M. u. 8. sz. vasanyagának restaurálása,

építész: T. Papp Melinda

Müemlékvédelem 1967/2. 127.1.

Sórdy Lóránd

és Honély László restaurálták a fertődi kastély Sala Terrena melletti szobát.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál és Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Budapest, 1970.

3840

MDK

Sárdy Lóránd, festő

Munkáim „Ecce homo"-ját
restaurálja a Déri Múzeumban.
(Debrecen.)

– : Megnépül az „Ecce homo" 4

EST/ HIRLAP, Bp. 1968. okt. 23.

M. D. K

SÁRDY Lóránt

Nagytétény, volt Sáraz-Rudnyánszky kastély rokokó falfestményének restaurálása

munkatárs: Sárdy Brutus, Bozó Pál és Vasady Herman

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 639. e.

Sárdy Lóránt M.D.K.

I. Batthyány tér 4. Táncsics M. u. 26. Tárnok u 18. Uti u. 38.
Nagytétényi kstálymuzeum diszitöfestésének , falképeinek restaurálása.

Budapesti hirek
Müemlékvédelem, 1965/4. 252. l.

MDK

Sárdy Lóránt, [festő, restaurátor]

A debreceni Déri Múzeum ban Munkácsy Ecce Homoját s' Székely Bertalan Zsinyi kivohanását restaurálja.

— : Ecce Homo

12

ESTI HIRLAP Bp. 1969. ápr. 3.

MDK

Sárdi Lóránt, [ ]

Sárdi Brutusszal közösen restaurálta Munkácsy Ecce Homoját.

Sz. R.: Temperáljak a Munkácsy-termet 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 jan. 24.

Sárdy Lóránt

Restaurálta a falfestést a Hess A. tér 3. ban

Antadné Czétényi Piroska: Tájékoztató

Műemlékvédelem 1963 1 n. 40 l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

Sárdy Lóránt, [2] MDh

Mint restaurátor-művész irányítja az épületmaradrány felirátos emlékeinek megtisztítását!

–: Középkori zsinagóga maradványait találták meg a Várban 6.

ESTI HIRLAP, 1964. jún. 4.

-Sárdy Lóránt

Nagytétény. Rudnyánszky kastély
/Csókási Pál utca 278-279,282,286hrsz/

Repr: Rudnyánszky -Száraz kastély. 1944 előtt.

Helyreállitása Borsos László vezetésével folyik.
A freskókat Sárdy Lóránt állitotta helyre.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
192-193.l.

1.

Sárdi Nagy János

Szenczi Kertész Ábrahám nyomdánlegénye volt. Vallomása fényt vet Szenczi bollétére Nagyvárad 1660. évi ostroma alkalmával.

Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1966. 676 l.

159. l.

Sárdi Nagy János

2.

Váradról követte tenczit Kolozsvárra, majd 1662. december első napjaiban Nagyszebenbe

Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1966. 676 l.

162-1-

3.

Sárdi Nagy János

1669. évi vallomásában arról tanus-
kodott, hogy Benczinek Váradról való
elköltözése után nem állt módjá-
ban újabb nemzámokat benezerni.

Adattár a XVII. századi szellemi mozgalmak történet
hez II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei.
Bp.-Szeged, 1966. 676 l.

172.l.

Sárdi Nagy Lajos

Kockavető, br.

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec. 14. 1.

Sárdy Nagy Lajos szobrász

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ödön: Az akt-kiállitás.

Kö[illegible]sztika.Női akt.Sárdy-Nagy L.

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Odön:Az akt-kiállitás.

Siremlék.Sárdy Nagy Lajos

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ödön:Az akt-kiállitás.

Körplasztika.Kockavető férfi.Sárdy
Nagy Lajos.

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
G erő Ödön:Az akt-kiállitás.

EDK

Sárdi Nagy Lajos

Táncosnő, ar.bronz

Ált kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec.

51 l.

MDK

Sárdi Nagy Lajos

Tükör előtt, br.

Akt kiáll. OMKT Műcs. 1925. dec. 50 l.

Sárdi Nagy Lajos

MDK

Krisztusfej, gipsz

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Sárdi Nagy Lajos

Önarckép, márvány

Miscarnok 1919-2o téli kiállitás

MIDK

Sárdi Nagy Lajos, szobrászm.

430. Táncosnö. Aranyozott bronz.

Mücsarnok. - 1925-26. Art-kiállitás. Kat. 31.l.

MDK

Sárdi Nagy Lajos, szobrászm.

415. Tükör elött. Bronz.

Mücsarnok. -1925-26. Akt -kiállitás. Kat. 30.1.

HDK

Sárdy-Nagy Lajos, szobrász

Siremlék-szobor. A kiállitás java értéke. Ugyszintén kockavetö férfialakja, s egy sárga bronz nöi ajtja.

Gerö Ödön: ? Magy. Müvészet. 1925. 392.l.

Sárdi Nagy Lajos MDK

Kockavető, gipsz

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Sárdi Nagy Lajos MDK

Tükör előtt, bronz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Sárdi Nagy Lajos

MDK

Csikországban peng a kasza, bronz

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Sárdi Nagy Lajos MDK

Önarckép, márvány

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Sárdi Nagy Lajos

MDK

Krisztusfej, gipsz

Műcsarnok 1919-2o téli kiállítás

Sárdi Nagy Lajos MDK

Táncosnő, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Sárdi Nagy Lajos MDK

Tükör előtt, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Sárdi Nagy Lajos

Kockavető, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Sárdi Nagy Lajos

Tükör előtt, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Bárdi Nagy Lajos

Síremlék, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Sárdi Nagy Lajos MDK

Kockavető, gipsz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Sárdi Nagy Lajos MDK

Siremlék, gipsz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Sárdi Nagy Lajos

Siremlék. Gipsz.
Kockavető.Bronz.

Műcsarnok, 1925/26. okt.kiáll. 14.lap

Szeretettel köszöntöm

Sirenik. Olga.
Kockuveto. Bruna.

Budapest, 1925/26. okt. utolj. 14.-jap

Sárdi Nagy Lajos MDK

Önarckép, márvány

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Sárdi Nagy Lajos MDK

Krisztus-fej, tanulmány, gipsz

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Sárdi Nagy Lajos MDK

Táncosnő, bronz

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Sárdy-Nagy Lajos, szobrász

siremlék-szobra egy kockavető férfi alakja és s egy sárga bronz női aktja szerepel a kiállitason.

Gerő Ödön: Az akt-kiállitás. -Magy. Müvészet. 1925. 392.l.

Sárdi Nagy Lajos MDK

A játékos, bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Sárdi János festő

Voit P.: Gyarmati Dénes mester és a régi m. építőgyakorlat.

Müv.tört.Tanulmányok. A Müv.tört.-i Dokum. Közp.Évk.1954-55. Bp.1957. 75.l.kép.

Sárdi Nagy Lajos MDK

Táncosnő, bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Sárdi Nagy Lajos MDK

A játékos, bronz

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Sárdi Nagy Lajos
Önarckép, márvány

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 1o 1.

J e g y z e t e

1. Albericus szerint 1010-ben. Gombos előadását, mely szerint cca. 998-ban forrás értéke miatt nem vehető figye
2. 1198-ban Imre király megerősiti az e Béla által 1188-ban te oklevél az esztergomi székesegyház megvan, de hamis. Szentpétery: Az Árpád-
3. Czobor Béla: Az esztergor magyar király emlékezete c. munkából
4. Czobor: id.m. 4.1. Széless György
5. Széless György: Rudera Ecclesiarum terius Collegiatae Ecclesiae Divi S existentia descripta donec exurgat pacificus Salamon qui excitat Domino T tergomi érseki levéltárban./No.1344
6. Descriptio Inscriptionum Ecclesiae tae: Szép Templom.... Strigonii.176
7. J.N.Mathes: Veteris Arcis Strigonie aliarumque antiquitatum lit

Sárdi Nagy Lajos
Krisztusfej, tanulm. gipsz

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 11 1.

k

A.: Catalogus I.26 l. A lengyel krónika
történt az alapitás a krónika csekély
lembe. Gombos A. id.m. I.596.l.
esztergomi székesegyház részére III.
ett adományt, minthogy az erről szóló
gésekor elégett. Az 1188-as oklevél
ni elpusztult bazilika. Kny.III.Béla
l. Bp. 1900. 3-4.l.

Unius Cathedralis S.Adalberti M.,Al-
tephano protho-martiris in arce Strigon.
Novus Melchisedech aut adsit insontis
abernaculum Deo Jacob ps.131. Az esz-
.vet.impr.és III.E.l./

Metropolitanae Strigoniensis.Cognomina-
5.
nsis, monumentorum iidem erutorum,
hographicis tabulis ornata desciptio.

Sárdi Nagy Lajos

Csikországban peng a kasza, bronz

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 6 l.

MDK

Sárdi Nagy Lajos, szobrász.

Tükör elött. Bronz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 22.l.

MDK

Sárdi Nagy Lajos, szobrász.

Kockavetö. Gipsz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. MIKT-Mücs. Kat. 19.1.

Sóváry P.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növedéke;

beiratkozás éve 1873

Jászai Géza: München und die kunst Ungarns 1800 bis 1945. IUngarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1